2012
öykü yıllığı

öykü yağmuru

Hazırlayan

Kemal Gündüzalp

2012

Öykü Yıllığı

Dünyanın Öyküsü Yayınları No: 1

Yayın Yönetmeni
Özcan Karabulut

Editör
Özcan Karabulut

Grafik Tasarım
Murat İlhan

Kemal Gündüzalp / Öykü Yağmuru
2012 Öykü Yıllığı

ISBN 978-605-5419-81-3

© ATT Ltd. Şti.
T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı
Yayıncı Sertifika No: 12368

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir biçimde çoğaltılamaz.

Birinci Basım / Mart 2013

Baskı ve Cilt: Ege Basım
Ege Reklam Sanatları San. Tic. Ltd. Şti.
Esatpaşa Mah: Ziyapaşa Cad. No:4 Ataşehir / İstanbul
Tel: 0216 470 44 70 Faks: 0216 472 84 05
www.egebasim.com.tr
Matbaa Sertifika No: 12468

ATT Basım Yayın Ltd. Şti.
Yalı Mah. Küçükyalı Cad. Kuyu Sok. Mete Apt. No. 4/1
Maltepe / İstanbul
heyamola@heyamola.net / www.heyamola.net
Tel: 0 216 371 17 37

Öykü Yağmuru

2012
Öykü Yıllığı

Hazırlayan
Kemal Gündüzalp

DÜNYANIN
ÖYKÜSÜ

Kemal Gündüzalp

1953 yılında Urfa'da doğdu. İlk ve ortaokulu Ceylanpınar'da okudu. Ankara Bahçelievler Cumhuriyet Lisesi'ni, Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi'ni bitirdi.

İlk şiiri 1971, ilk yazısı 1972, ilk öyküsü ise 1973 yılında yayımlandı. Daha sonra 1976-2012 yılları arasında toplam yüz sekiz (108) dergide beş yüz sekseni aşkın şiir, öykü, eleştiri, deneme, tanıtma ve inceleme yayımladı. Bazı şiirleri Farsça'ya çevrildi.

Bazı Ödülleri:

- 1985 Hürriyet Gösteri Dergisi İnceleme/Araştırma Yarışması-Birincilik
- 1989 Milliyet Sanat Dergisi Abdi İpekçi Deneme Yarışması-Birincilik
- 2003 Samim Kocagöz Öykü Ödülü-Birincilik
- 2003 Cegerxwîn Sanat Edebiyat Yarışması Şiir-Birincilik (Kara Tarih-dosya)
- 2008 KYÖD-Naci Girginsoy Öykü Ödülü (İlkyaz Şakası-kitap)

Kitapları:

Şiir

Düş Yorumcusu, Promete Yayınları, Ankara, Aralık 1992
Saklı Sandık, Şiirden Yayınları, İstanbul, Ekim 2009
Bir Rüyayı Nakışlamak, Şiirden Yayınları, İstanbul, Ekim 2010
Tembel Hanımlar Çarşısı, Şiirden Yayınları, İstanbul, Şubat 2012

Öykü

İlkyaz Şakası, Mevsimsiz Yayınları, Ankara, Ocak 2007

Ötekiler, Mevsimsiz Yayınları, Ankara, Nisan 2007

Çocuk Öyküsü

Çiçek Olmak İstiyorum, Kanguru Yayınları, Ankara, Nisan 2011

Roman

Bir Kınalı Kekliktim, Bencekitap Yayınları, Ankara, Kasım 2012

Eleştiri

Eleştiriye Doğru, Papirüs Yayınları, İstanbul, Nisan 2005

Birebir Şiir, Şiirden Yayınları, İstanbul, Ekim 2009

"1980 Sonrası Şiiri" ve Eleştiri, Şiirden Yayınları, İstanbul, Şubat 2011

İçindekiler

Teşekkür 11
Sunu 13
2012'de Öykü-Eleştiri Yokluğuda Öykü Yağmuru
Genel Değerlendirme 21
2012 Dünya Öykü Günü Bildirisi 36

Soruşturma 37
- Adnan Binyazar 38
- Aslı Solakoğlu 43
- Feridun Andaç 47
- M. Sadık Aslankara 51
- Nazlı Karabıyıkoğlu 53
- Özcan Karabulut 56
- Semih Gümüş 62
- Şükran Fırınmaz 65
- Zafer Doruk 69
- Zeynep Sönmez 77

Yaqop Tilermenî -2012'de Kürtçe Öykü 83

Dergi Yayın Yönetmenleri (Soruşturma-2) 101
- Abdülkadir Budak (Sincan İstasyonu) 102
- Ahmet Miskioğlu (Türk Dili Dergisi) 104
- Ali Günay (Deliler Teknesi, Öykü Teknesi-Filika) 105
- Burcu Yılmaz (Sözcükler) 109
- Fulya Bayraktar (Lacivert) 110
- Günay Güner (Çağdaş Türk Dili) 112
- Hüseyin Su (Heceöykü) 114

İbrahim Tığ (Şehir) 117
İnan Çetin (Sarnıç Öykü) 119
Mine Ömer (Kurşun Kalem) 120
Özgen Kılıçarslan Danyal (Hayal) 123
Suna Dündar (Kum) 124
Talat Avcı (Beşparmak) 126

Ozanların Öyküye Bakışı (Soruşturma-3) 128
Ahmet Telli 129
Aydın Şimşek 131
Fergun Özelli 133
Gonca Özmen 136
Hüseyin Alemdar 144
Kadir Aydemir 146
Melek Özlem Sezer 148
Salih Bolat 151
Veysel Çolak 154
Yelda Karataş 164

Soruşturmalardan Çıkan Sonuçlar 166

2012'de Dergilerde Öykü 169
Kadir Yüksel: Dergilerde Öykü 169
Yaqop Tilermenî: Dergilerde Kürtçe Öykü 196
Ayşegül Tözeren: Fanzin ve Bazı Dergilerde Öykü-
Edebiyatın Sokaklarında Öykü 204
Kemal Gündüzalp: Sayılarla Dergilerde Öykü 213

Kitaplardan Seçilmiş Öyküler 235
Ahmet Büke- Gelen Evrak: 28.02.2012.Tem:1245/89
(Cazibe İstasyonu) 235
Cemil Kavukçu-Mindos Kayalıkları (Aynadaki Zaman) 242

Dergilerden Seçilmiş Öyküler 248
Ayşegül Ünal-Abbas ile Zehra (Dergâh) 248
Birgül Oğuz-Dön (Varlık) 251
Ferda İzbudak Akıncı-Karşı Kıyı (Kum) 256
Gökçe Parlakyıldız-Aybastı Efsanesi (Varlık) 264
Mehmet Fırat Pürselimoğlu-Sabo'nun Hikâyesi ya da Kırık (Akköy) 270
Melike Uzun-Sığ (Dünyanın Öyküsü) 286
Merve Koçak Kurt-Haru (Heceöykü) 289
Nazmi Bayrı-Yitik Bebek (Beşparmak) 296
Pelin Buzluk-Kasap Havası (Dünyanın Öyküsü) 301
Semih Erelvanlı-Dönme Dolap (Öykü Teknesi) 305
Semra Bülgin-Komşu (Notos) 312
Serap Işık-Peri (Kurgu) 317
Tülay Güzeler-Çeyiz Sandığında Pavyon Işıkları (Deliler Teknesi) 324
Türker Ayyıldız-Şikeste (Notos) 331
Yalçın Tosun-Soğuk Yılan (Kitap-lık) 341
Zeynep Sönmez-Mektup (Özgür Edebiyat) 347

2012 Öykü Ödülleri 351
Ödüllü Kitaplardan Bir Öykü: Yalçın Tosun Muzaffer ve Muz 352

2012'de Yitirilen Öykücüler 357
Burhan Günel-Yorgunum Aşktan 358
Celal Hafifbilek-Küçük Bir Aşk Öyküsü 361

Kısa Bir Öykü: Fergun Özelli-Sohbet (Filika) 364

Fantastik Bir Öykü: Barış Müstecaplıoğlu Enkazdaki Dost (Dünyanın Öyküsü) 365

Çeviri Öyküler 373
İngilizce'den Çeviri Bir Öykü: D. H. Lawrence
Bilet Kontrol (Ç.N.) 373
Kürtçe'den Çeviri Bir Öykü: Salih Badilî
Ayna Kırılmasın (W) 390

Öykü Üzerine Seçilmiş Yazılar 397
Ayşegül Tözeren: Eleştirinin Özeleştirisi Mümkün mü? 397
Cemil Kavukçu: 2012'nin Yükselen Yıldızları; Öykücüler 403
Doğan Hızlan: Bekir Yıldız'sız Göç ve Uludere
Olayı Anlaşılamaz 407
M. Sadık Aslankara: Öykünün İçinde, Öykücülüğün
Dışında... (Alıntı) 410
Semih Gümüş: Öykünün Bu Gelişmesi Şaşırtıcı 412

2012 Yılında Yayımlanan Kitaplar 417
İlk Öykü Kitapları 417
Yeni Öykü Kitapları 421
Çeviri Öykü Kitapları 424
Seçme Öykü Kitapları 426
Toplu Öykü Kitapları 426
Kolektif Öykü Kitapları 427
Çizgi(li) Öykü Kitapları 427
İçinde Öykü Olan Kitaplar 427
Öykü ve Öykücüler Üzerine Kitaplar 428

Tek Öykü Yarışmaları ve Ödülleri 429

Taranan Dergi Listesi (60 Dergi) 429

Teşekkür

Başta 2012 yılı Dünya Öykü Günü Bildirisi'ni yazan İnci Aral'a; ana soruşturmaya katılan çok değerli yazar, eleştirmen ve öykücülere; Adnan Binyazar, Aslı Solakoğlu, Feridun Andaç, M. Sadık Aslankara, Nazlı Karabıyıkoğlu, Özcan Karabulut, Semih Gümüş, Şükran Fanmaz, Zafer Doruk, Zeynep Sönmez'e; 2012'de Kürtçe yazılan öykü kitapları ve dergilerde Kürtçe öykü konusunu değerlendirerek yıllığa varsıllık katan Yaqop Tilermenî'ye; ayrıca "Dergilerde Öykü" değerlendirmesiyle katkıda bulunan Kadir Yüksel'e, fanzinlerde ve bazı derglerde öyküyü izleyen ve değerlendiren Ayşegül Tözeren'e; dergi düzeyindeki soruşturmaya katılan yayın yönetmenleri ve editörlere; Abdülkadir Budak, Ahmet Miskioğlu, Ali Günay, Burcu Yılmaz, Fulya Bayraktar, Günay Güner, Hüseyin Su, İbrahim Tığ, İnan Çetin, Mine Ömer, Özgen Kılıçarslan Danyal, Suna Dündar, Talat Avcı'ya; ozanların öyküye bakışını yansıtan minik soruşturmaya katılan ve öykü-şiir ilişkisini değerlendiren Ahmet Telli, Aydın Şimşek, Fergun Özelli, Gonca Özmen, Hüseyin Alemdar, Kadir Aydemir, Melek Özlem Sezer, Salih Bolat, Veysel Çolak, Yelda Karataş'a; ödüllü kitabından bir öyküyle katkıda bulunan Yalçın Tosun'a; çeviri öykü konusunda desteklerini esirgemeyen Tozan Alkan ve çevirmen Zeynep Z. Atayurt'a; Kürtçe'den çeviri öyküsü alınan Salih Badilî ve çevirmeni Yaqop Tilermenî'ye; yazıları yıllığa alınan ya da alıntı yapılan Ayşegül Tözeren, Cemil Kavukçu, Doğan Hızlan, M. Sadık Aslankara ve Semih Gümüş'e, öyküleri seçilen; Ahmet Büke, Ayşegül Ünal, Barış Müstecaplıoğlu, Birgül Oğuz, Cemil Kavukçu, Ferda İzbudak Akıncı, Fergun Özelli, Gökçe Parlak-

yıldız, Mehmet Fırat Pürselimoğlu, Melike Uzun, Merve Koçak Kurt, Nazmi Bayrı, Pelin Buzluk, Semih Erelvanlı, Semra Bülgin, Serap Işık, Tülay Güzeler, Türker Ayyıldız, Yalçın Tosun ve Zeynep Sönmez'e; yitirilen yazarlardan öykülerine yer verilen Burhan Günel, Celal Hafifbilek ve D. H. Lawrence'i anarak, bir öykü yıllığının çıkması için öneride bulunan, başından sonuna kadar destek veren Özcan Karabulut'a, dolayısıyla *Dünyanın Öyküsü Dergisi*'ne ve bu düşün gerçekleşmesini sağlayan Ömer Asan'a, doğallıkla Heyamola Yayınları çalışanlarına en içten teşekkürlerimi sunarım.

Didim, 11 Şubat 2013
Kemal GÜNDÜZALP

Sunu

Bir öykü yıllığının çıkarılması eski bir düştür. Kendi adıma bu düşün gerçekleşmesi için en önce yayımlanmasını kabul eden bir yayınevinin olması gerektiğini ve önerinin oradan gelmesi gerektiğini düşündüm. Benim çeşitli nedenlerle yayınevlerine doğrudan önerme şansım yoktu. O nedenle ilk kez yazılı olarak gündeme getirdiğimde bir "ilk" olmasını da hesaba katarak ortaklaşa ve gençlerle birlikte hazırlanması gerektiğini öncelikli olarak düşünmüştüm. 2009 yılında öyküyü değerlendiren yazının sonunda: *"Gelecek yıllarda ortaklaşa hazırlanmasını umduğum bir öykü yıllığına kavuşmak isteğimi belirtirken"*,[1] demiş bir sonraki yılın yazısını noktalarken de: *"Gelecek yıl ne olur bilemem. Ama gönlümde yatan ortaklaşa bir 'öykü yıllığı'dır. Yayıncısı hazır olmak koşuluyla elbette. O zaman gönül rahatlığıyla ortak çalışmaya hazır (genç) arkadaşlarla elimi taşın altına koyabilirim."*[2] Bunları yazarken ortada henüz herhangi bir tasarı yoktu. Belki de öyküye gönül vermiş bazı insanlardan birlikte çalışma için bir öneri bekliyordum. 2011 yılının yaz başında o öneri geldiğinde, bu aydan sonra buna hazırlanmanın olamayacağını belirttim. O yıl zaten bir 'ilk' olan *Edebiyat Ortamı Öykü Yıllığı* yayımlanmıştı. Benim tasarladığım yıllık ancak sonraki yıl için olabilirdi. Bir düş gerçek olmaya doğru gidiyordu. 2011 yılı öykü değerlendirmesinin sonunda bu kez şöyle yazdım: *"Sanırım artık yaklaştık. Gelecek yıl bunun gerçekleşmesini bekliyorum. Ben olmasam da gerçekleşmeli derim. Umarım beklentimde yanılmam."*[3] Böylece üç yıllık bir düş biraz da rastlantıların ve elbette öyküye gönül vermiş insanların desteğiyle gerçekleşme sürecine giriyordu.

Benim kuşağımın birçok üyesi "sosyalist" bir çevreden geliyor. Doğal olarak ben de böyle bir 'kültür'ün içindeki birikime yaslanıyorum. Bu ku-

şağın ortaklaşmacı (kolektif) bir çalışma düzenine yatkın olduğunu hesaba katmıştım. Birtakım savrulmalara karşın hâlâ böyle düşünüyorum. Yıllığın kalıcılığı ve sürekliliği için bu bir ön koşul gibiydi. Çünkü benim yaşımdaki insanlar bugün var, yarın yok konumundadırlar. Yıllığın arkasında bir yayınevi ve ekip olduğunda gelenekselleşerek kalıcı ve sürekli olabilirdi. Bunu yalnızca bir başarma ölçütü olarak düşünmüyordum.

Öncelikle bir derginin desteğiyle yayınevinin bulunmuş olması, öneriyi kabul etmemde birinci etken oldu. Bir "mazeret" anlamında değil, ama dağıtım ağı nedeniyle bulunduğum kasabada tek başına bu işin altına elimi koymam, bana yalnızca bir yük getirebileceği gibi, emek yoğun bir çalışma sonucunda başarısız bir "ürün" ortaya çıkabilirdi. Bu nedenle en azından İstanbul, Ankara ve İzmir gibi anakentlerde yaşayan genç arkadaşların ortaklaşa çalışmasını yeğlediğimi, öneriyi getiren Özcan Karabulut'a ilettim. Ne olduğunu bilemem, sormadım da ama yalnız başıma daha sağlıklı ve olumlu bir sonuç alabileceğimi ve bu anlamda bana "güvendiğini" belirtince, başlangıçta ortaklaşa tasarlanmış bir işin gerçekleşmesi adına kabul ettim.

İşte yıllık konusunda tek başıma kalınca, katılımı çoğullaştırmak adına çözümü soruşturmalarda buldum. Bu nedenle olabildiğince geniş sayılabilecek bir katılımın sağlanması için değişik yaş kesiminden öykücülere, öykü konusunda emek vermiş eleştirmenlere, dergi yayın yönetmenleri ve editörlerine, bunun dışında başka türlü bir bakış açısını ortaya çıkarabilmek için ozanların görüşlerine başvurma gereği duydum. Kuşkusuz başka şeyler de düşünmüştüm, ancak en azından şimdilik ya da bu yıl gerçekleştiremedim. Örneğin "dergilerde öykü", "çeviri öykü", "internette öykü" gibi alt başlıkların konuyla ilgili kişiler tarafından yazılmasını çok isterdim. Bunu beceremesem de en azından ödüllü öykü kitaplarıyla yıl içinde yitirilen öykücülerden 'anmalık' öykülerle başka bir çeşni katmaya çalıştım. Sonradan Kadir Yüksel "Dergilerde Öykü" konusuna el atmış oldu. "Fanzinlerde (ve bazı dergilerde) Öykü"yü de Ayşegül Tözeren hazırladı. Bana da sayılarla dergilerde öykü konusu kalıyordu.

Bugüne kadar pek az kişinin bildiği, ama üstlendiği işi yerine getirmeyi etik bir sorun olarak ilke halinde yaşayan bir kişi olarak başlangıçta, özellikle dergi izleme konusunda ürktüğümü belirtmeliyim. İzlediğim (gönderilen ya da sürdürümcü olduğum) bazı dergilerin dışında, bir kasabada yaşamaktan dolayı, dağıtım engeli nedeniyle izleme olanağı bulamadığım çokça dergi vardı. Zaten ekonomik anlamda (tüm dergileri izlemek gençlik yıllarımda Ankara'da yapabildiğim "en güzel hata"ydı) bütün dergileri izleme şansım da yoktu. Buna karşın Dünyanın Öyküsü Dergisi'nin ikinci sayısında yayımlanan (yayıneviyle görüşmediğim için bu benim için 'resmi' kabul anlamına geliyordu bir bakıma) kısa 'duyuru'nun içinde Özcan Karabulut'un istek ve ısrarı üzerine verilen kargo adresine yalnızca iki dergi ve üç kitap gelmiştir! Biraz şaşırmama karşın, sonradan aslında bunun iyi de olduğunu düşünmeye başladım. Çünkü dergiler değilse de gelen kitaplardan sonra öykü seçme konusunda öznel davranarak nesnelliği elden kaçırmama yol açabilirdi. Oysa şimdiki durumda eksik, hatalı, hatta "kötü" bile dense, seçimden tek başıma sorumlu olduğum için içim rahat.

Türkiye'de çeşitli yazın ve şiir yıllıkları yayımlanmasına karşın, tek başına bir öykü yıllığı çıkmamıştır. Bu bağlamda bilinen yıllık bağlamında ilk olanı yapmayı kaçırdığımı belirtmeliyim. Bir süre önce Sadık Yalsızuçanlar'ın hazırladığı *Edebiyat Ortamı Öykü Yıllığı* "ilk" olmayı başarmıştır. 2012 yılında da ikincisi çıkmıştır. Benim hazırladığım yıllık bir ilk değildir belki, ama kendi içinde başka ilkler'e imza atmıştır. Yıl içinde yayımlanan Kürtçe yazılan öykü kitaplarıyla, dergilerde yayımlanan Kürtçe öyküye yer vermesiyle bir "ilk" olarak anılacağını sanıyorum. Bunun önemsenmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu anlamda da 'Türkiye Yazını' adlandırmasının yerinde ve anlamlı olduğu bir kez daha görülecektir bence. Çünkü Türkiye'de artık çok dilli bir yazın varlığını giderek güçlendirecektir. Ayrıca Yaqop Tilermenî'nin yaptığı bu "ek çalışma"nın gelecekte ilgili arkadaşların ortaklaşa bir "Kürtçe Öykü Yıllığı" oluşturmaları ve hazırlamaları için de ateşleyici ve olabilirse örnekçe olmasını umarım.

Bunun dışında bir öykü yıllığında ozanların öykü konusundaki görüşlerine yer vermek de kendi başına bir ilk olmuştur. Çünkü belli bir yazınsal türde öne çıkan ve öyle tanınan yaratıcı insanların öteki türleri okumadığı ya da bir ölçüde uzak kaldığı gibi bir yargı vardır. Bunun ne kadar doğru olduğu tam olarak bilinemiyor. En azından kanlımca ozanlar bağlamında şiir, öykü ilişkisi için bir veri ortaya çıkabilirdi. Kuşkusuz romancılara da benzer biçimde şeyler sorulabilirdi. Doğrusu bu işe girişmedim. Çünkü nicedir "büyük yazar" denince akla 'romancı' geliyor ve bilebildiğim kadarıyla birçoğu da epeyce "meşgul". Bunun salt benim bir önyargım olmasını dilerim. Sürdürülürse denemekte yarar var. Yanılmış olmayı çok isterim çünkü.

İnsan böyle bir işe girişince önceliği katılıma vermek istiyor. Bu da katılımcı yazarların saygınlıklarıyla ilgili bir konudur. Hiç kuşkusuz burada adı görülmeyen ve çeşitli, ayrıca kendi açılarından haklı nedenlerle (öyküyü yeterince izleyememe, başka çalışmaların önceliği, zaman yokluğu vb) katılamayan, ama katılmasını istediğim başka bazı yazarlar da oldu. Ancak şunu net olarak söyleyebilirim. Katılamayanlar da içinde olmak üzere tüm katılımcı yazarların belirlenmesi bütünüyle kişisel seçimimin sonucudur. Yıllığın sürdürülmesi halinde elbette yeni adlar da katılacaktır. Her yaştan ve yazınsal anlayıştan yazarların katılımı öncelikli yeğleyişimdi. Bazı yazarlara ulaşamadım, bazıları yukarıda imlenen nedenlerle katılamadı. Yine de bir ortalamayı tutturduğumu sanıyorum.

Bir öykü yıllığının onca öykü yayımlayan dergi yayın yönetmenlerinin katılımı olmadan gerçekleşmesine gönlüm razı değildi. Bu nedenle izlemeye aldığım bazı dergi yayın yönetmenlerine, kısa bazı sorular yönelttim. Bazılarına ne yazık ki ulaşamadım. Şu bir gerçek: Dergi yayın yönetmenlerinin birçoğu öykücü değil, bazıları ozan, kimisi eleştirmen, bu nedenle öyküye tam bir ilgi gösterememeleri anlaşılır bir konudur. Ayrıca profesyonel anlamda bazı dergilerin yayın yönetmenleri dışında öykü editörlerinin olması da mümkündü. Başlangıçta hesaba katmasam da sonradan bunu da önerdim. Çünkü bu anlamda "editör" katılımı da önemliydi. Nitekim birkaç dergi adına editörler katıldı.

Gelecek yıl yeniden böyle bir çalışmaya, ortaklaşa bir iş olmadan girer miyim, şu anda kendime bile söz veremem. Çünkü yukarıda belirttiğim gibi bu işin gelenekselleşmesi ve ardından kalıcı ve sürekli olması için işin içinde mutlaka genç bir ekibin olması gerektiğini hâlâ düşünüyorum. Belki başlanmış bir işin sürdürülmesi bağlamında zorunlu olarak (oturması, yer edinmesi için) en fazla bir iki yıl daha direnmeyi denerim, ancak sonuçta gittikçe çoğalan ve belki de bu nedenle anlam yitimine uğrayan ve tepkilere yol açan şiir yıllıklarının durumuna düşmemek için ekip işini akılda tutmak bir zorunluluktur. Şu anda şiir yıllıklarına emek vermiş insanların ne gibi sorunlarla uğraştığını bir parça daha duyumsayabiliyorum.

Bu tür bir yıllığa öykü hakkında yazılan yazılardan (eleştiri ve incelemelerden) küçük de olsa bir seçmenin alınması her şeye karşın yerinde olurdu. Ancak bu çerçeveden bakıldığında öykü kitaplarıyla ilgili yazıların genellikle "tanıtma" düzeyini aşamadığını vurgulamakta yarar vardır. Dolayısıyla başlarken bundan kaçınmayı öngördüm. Belki bir listeleme yapılabilirdi (bunun yapılmamasını, ekip yokluğuna bağlasam da bir eksiklik sayılmasını normal karşılarım), ama tanıtma yazılarından ya da kitabı çıkmış yazarlarla yapılan söyleşilerden öteye varılamıyordu. Nitekim bundan eylemle ana soruşturma kapsamında bunu da sorma gereği duydum. Yine de farklı bakış açılarının görülmesi ve örnekçe oluşturması bakımından birkaç yazıyı anmam gerekecek: Ayşegül Tözeren, Cemil Kavukçu, Doğan Hızlan, M. Sadık Aslankara ve Semih Gümüş'ün yazıları. Başlangıçta bu yıl yazı almamayı düşünmüştüm, ancak bu yazılarla birlikte Doğan Hızlan'ın "çarpıcı" yazısını, toplumbilim ve yazın ilişkisini imlemesi bakımından alma gereği duydum.

Birkaç konuya daha değinmeliyim: Katılım için başvurduğum yazarlar konuya önemli ölçüde ilgi gösterdiler. Katılacaklarını bildirenler arasından yalnızca üç "fire" verildi! Üçü de kendilerinin ya da yakınlarının sağlık durumları nedeniyle katılamayacağını belirtti. Elbette yaşamın öncelikleri vardır ve bu çok doğaldır. O arkadaşların da katılımı yıllığı her

açıdan varsıllaştırabilirdi. Elbette bir eksikliktir. Ancak bu konuda "yedekli" çalışmanın çok sevimsiz olduğunu belirtmeliyim. Bunu düşünmedim bile. Tek tesellim, her birisinin büyük bir rastlantı sonucu farklı alandan olmasıydı. Bir yazar, bir yayın yönetmeni ve bir ozan. Böylece kendiliğinden doğal bir denge sağlanmıştı.

Öykü seçimi konusuna gelince: Yıllığa alınan öykülerin yaklaşık yarısı, katılımcıların (geniş ve doğal bir seçici kurul olarak varsaydım) yanıtları dikkate alınarak, en çok anılan öykülerden seçildi. Burada kendi beğenimden çok "nesnel" olarak ortaya çıkanları kabul ettim. Bence doğrusu da buydu. Seçim konusunda yıllıkta yer alan *"soruşturmalardan çıkan sonuçlar"* yazısına bakılabilir. Bunun dışındaki öyküleri, içinde bir kez anılanlar da olmak üzere ben seçtim. Belki rastlantısaldır, ama okuduklarım arasında seçtiğim öyküler genellikle az tanınan, hatta belki de pek bilinmeyen birkaç yazarın öykülerinden oluştu. Bir ikisini de "örnekçe" oluşturması bakımından alma gereği duydum. O yüzden alınan öyküler beğenilsin, beğenilmesin, kendi seçimimdir ve sorumluluk bütünüyle benimdir. Bunun da bilinmesini istedim. Yalçın Tosun'dan iki öykü seçilmesi için de 'neden' diye sorulabilir: Türkiye'de verilen en önemli öykü ödüllerinden birisi Sait Faik Hikâye Armağanı'dır. Bu ödülü kazanan kitaptan bir öykü almasam olmazdı. Öteki öyküsü ise, yine doğal seçici saydığım katılımcıların seçimi oldu.

Akla gelmesi olası bir iki soruyu da yanıtlamış olayım: Neden bazı dergilerden (*Dünyanın Öyküsü, Notos* ve *Varlık*'tan) birden fazla öykü seçildi? Hemen belirtmeliyim ki, katılımcıların yanıtları dikkatle okunduğunda ya da yukarıda andığım yazıya bakıldığında, bunun "doğal seçici" dediğim katılımcıların yeğleyişi olduğu görülecektir. Bunun dışında farklı bir öykü olması bakımından "fantastik"e örnek olarak seçtiğim öykünün de Dünyanın Öyküsü'nden alınması yalnızca bir rastlantıdır. Yıl içinde yitirilen yazarlardan birer kısa öykü alındı. Bu öykülerin ve bir türlü metnine ulaşamadığım başka bir öykünün yazımında desteğini esirgemeyen Kadir Yüksel'e kocaman bir teşekkür sunuyorum. Kuşkusuz daha çok öykü

alınabilirdi, ama çeşitli nedenlerle gerçekleşmedi. Bazen zamanı ve koşulları çok fazla zorlayamıyorsunuz.

Akla şu da gelebilir: Bir yıllığa ad verme zorunluluğu var mı? Neden "Öykü Yağmuru"? Bence var. Çünkü daha yıl başlarken, duyuru aşamasında Özcan Karabulut'la ilk görüşmemizde, "öykü kitapları nasıl gidiyor?" sorusuna, "yağmur gibi geliyorlar" demiştim. O andan sonra da nitelik için bütünlüklü olarak değerlendirmek gerekir elbette, ama niceliksel olarak bir "öykü yağmuru"ndan rahatlıkla söz edilebilir. *Her insanın bir öyküsü var*'dan her kitabın, bu bağlamda her yıllığın da bir adı var'a geldik. Karşılıklı bir telefon konuşmasından kendiliğinden doğan bu adı sevdim, umarım öykü okurları da seveceklerdir. Üstelik ad, kendini gerçekleştirmiş oldu: Başlangıçtan bugüne ilk öykü kitapları "rekor"u kırıldı!

Bu yıllığın bir eksiği var mı? Olası eleştirilerden önce ben söyleyeyim, evet, var: Bu yıl öykü yıllığında, dergi ve dergilerdeki öykülerin değerlendirilmesi ağırlıklı oldu. Öykü kitaplarına neredeyse hiç değinmedik. Soruşturma yanıtlarının bunu büyük ölçüde karşılayabildiği düşünülse de kitap değerlendirmelerinin yer almayışını kendi adıma bir "eksiklik" olarak düşünüyorum. Yıllık çalışması sürdürülür ve bir ekip oluşturulabilirse, gelecek yıl(lar)da bu eksikliğin giderilebileceğini sanıyorum. Dergiler elbette yer almalı, ama bu düzeyde değil, daha az. Umudum bu yönde.

Son olarak şunu da belirtmeliyim: Yıllık çıkarmanın en büyük sıkıntısı herkesin "tatmin" edilememesidir. Bu işe girişirken elbette bunu göze aldım. O yüzden doksan dokuz kişi beğense bile bir kişinin beğenmeme olasılığı vardır. Herhangi bir okurun çok sevdiği bir yazarın ya da öyküsünün anılmamış olması bile bazen buna yeter. Ancak birikime inanan ve yazına kırk yıldır emek veren, dolayısıyla bunu önemseyen bir kişi olarak, bugün atlanan bir yazarın gelecekte mutlaka anılacağını da biliyorum.

Unutulmasın, okur önemsediği sürece bu tür çalışmalar anlam kazanır ve var olmayı sürdürürler. Ayrıca bu yıllığın yalnızca seçilen öykülerle değil, öykü konusundaki değişik görüşlerin sunulmasıyla da birçok ke-

simden okur için önemli bir kaynak olabileceğini düşünüyorum. Gelecekte de genç insanlarla ve ortaklaşa hazırlanacak yeni yıllıklarda buluşabilmek dileğiyle, iyi okumalar. Öykü Yağmuru'yla ıslanmak dileğiyle...

Didim, 27 Mayıs 2012-11 Şubat 2013
Kemal Gündüzalp

Alıntı ve Dipnotlar:

1 Kemal Gündüzalp, "2009'da Öykü: Herkesin Bir Öyküsü Var!..", Hayal Dergisi, Nisan-Mayıs-Haziran 2010
2 Kemal Gündüzalp, "2010 Yılında Öykü: Öykü, Yine Öykü", Hayal Dergisi, Nisan-Mayıs-Haziran 2011
3 Kemal Gündüzalp, "2011 Yılında Öykü: Nicelik Değil Nitelik", Dünyanın Öyküsü Dergisi, Şubat-Mart 2012

2012 Yılında Öykü

Eleştiri Yokluğunda ÖYKÜ YAĞMURU
Genel Değerlendirme

Bu yıl, yıllık öykü değerlendirmelerinin dördüncüsünü hazırlıyorum. Ancak bu kez, değerlendirme aynı zamanda bir yıllık yazısının ilk yazısı oldu. Sıradan bir merak ve garip bir hevesle başlayan *ilk öykü kitapları* çalışmasının böyle süreceğini kestiremezdim. Ancak bu çalışmaya başlarken bunun bir öykü yıllığına dönüşmesini beklediğimi belirtmeliyim. Ortada hiçbir şey yokken de içimdeki duygu ve düşünce buydu. Asıl sorun, sanırım bir yayıncının olmamasıydı. Çünkü yayımlanmayacağını bile bile böyle yorucu ve uzun soluklu, hani ne derler "emek yoğun" bir çalışmaya girişmek akıl işi değildi. Özeti, bu düş gerçekleşti, şu anda okuduğunuz yıllık bunun sonucudur. Bu düş, yazının bütün dallarıyla uğraşan, hepsinde bir şeyler yazan bir kişinin düşü olmaktan öte bence öykü yazarları ve belki de daha çok öykü okurlarının düşü olmalıdır.

Bir yıllık öykü değerlendirmesi çalışmasına geçen yıl en çok M. Sadık Aslankara dikkat çekti. Bir iki yazısında değindi. Bir başka yazar arkadaş, yazın toplumbilimi açısından anlamının altını çizdi. Bir akademisyen yazınsal olmadığını düşündüğüm bu çalışmanın çok önemli veriler içerdiği için gelecekte "belge" değeri taşıyacağını vurguladı. Yazılan ve iletilen görüşler için teşekkür ederim, umarım bir "şey" olmuştur. Olası eksiklerine karşın, aşağıda noksanlıklarını gidererek vereceğim son dört yılın karşılaştırmalı sayılarıyla tama yakın önemli bir bilgi toplamına ulaştığımızı sanıyorum.

Eleştiriye, alanın boş kalmasından dolayı zorunluluktan başladım.

Zaman zaman "eleştiri" de yazan birisi olarak, her eleştirel çalışmanın yaratıcı yazarlıktan bir şeyler "çaldığı"nı biliyorum. Ancak eleştiri kadar bu tür çalışmaların da tüm burun kıvırmalara karşın, işin *hamaliyesi* anlamında yazına bir tür "hizmet" olduğunu biliyorum. Zaten böyle olmasa, bunca öykünün yazıldığı bir ortamda eleştiride de bir kıpırdanma görülürdü. Yani Aslankara ve Semih Gümüş de olmasa ortalıkta çıt yok diyeceğim yeni kuşak için. Oysa eleştiri ve bu tür çalışmalar "nankör"dür, birkaç "edebiyat ehli" dışında kimsenin ilgisini de çekmez. Ayrıca eleştirinin bir de "sevimsiz" boyutu vardır. Yoksa yeteneği oranında yazan onca insanın arasında birkaç eleştirmen adayının ortaya çıkmaması neyle açıklanabilir? Bunları söylerken şunu da gözden ırak tutmamak gerekiyor: Necip Tosun'la Ayşegül Tözeren'in çeşitli dergilerdeki eleştirel çalışmaları ilgiyi hak ediyor.

Bunun iki nedeni var bana kalırsa: Birincisi, geçen yıl da değindiğim gibi eleştiri, kültür endüstrisinin belirlemesi ve azıcık profesyonelleşen yayın sektörünün isterleri doğrultusunda artık istenmeyen bir yazın türüdür. Bu anlamda da "tanıtım" sınırlarını aştığı takdirde okuru değilse bile yazarı ilgilendirmemektedir. Yazar, eleştiri değil, bolca tanıtma ve söyleşi beklentisi içindedir. Eleştiri salt "övgü" olmadığı, olumlu ve olumsuz tüm yönleriyle türün doğası gereği bir çözümleme ve değerlendirme olduğu için 'günün' yazarının beklentisiyle örtüşmemektedir. Geriye akademik çalışmalar kalıyor, ne yazık ki üniversitelerin yönetimsel yapısı ve akademisyenlerin genellikle bu çerçevenin dışına çıkamaması nedeniyle bir iki örnek dışında bir türlü aktarmacılığın ötesine varamıyor o çalışmalar da. İkincisi, buna bağlı olarak, küçümsenen bir tür olduğu için genç yazar eleştiriye girmiyor. Ayrıca ciddi bir okuma ve elbette birikim gereksindiği için, kısa değil uzun erimli bir çalışmaya başlamak kimsenin sevebileceği bir iş değildir. Bunun sonucunda ya yaratıcı türler aslında "öksüz ve yetim" olarak kör topal yolculuğu sürdürecek ya da –belki istenen de budur– tanıtmayı eleşti-

ri sanarak onunla yetinecektir. *Yani az okuyan, çok yazan ve eleştiri istemeyen bir yazın ortamı var.* Bu bağlamda olumlanamayacak biçimde 'çatışmasız' ve elbette üretken değil. Bir de şu var: Kitap dergileri başta olmak üzere tüm dergilerde üç beş yazarın yazdıkları gündemde kalıyor, ötesi olmuş olmamış kimsenin umurunda değil. İtici bir konu, geçelim ya da neyse. Yineliyorum: Tanıtma olumlu ve işlevsel bir çalışma, ancak eleştiri değil, bunun bilinmesi gerekiyor.

İşte bu yıl "öykü yağmuru"ndan söz ederken, eleştirisiz bir ortamda (yadırganabilir ama eleştirinin bent olma gibi bir işlevi de vardır) bu yağmurun sel ve taşkın dışında nelere yol açtığı kesin olarak belirlenemiyor. Hani şu sözde olduğu gibi, "su akar" da bakılır ya, öykü yazılıyor, çokça ilk ve yeni kitap yayımlanıyor, dergilerde bin beş yüzü aşan sayıda öykü yayımlanmış, ancak bu yağmur suyu nereye gidiyor, kestirmek mümkün değil.

2012 yılında öyküyü bir takım sayısal veriler ve bazı saptamalar düzeyinde genel olarak değerlendirmeye çalışırken, bir düşün gerçekleşmesi anlamında kitaplara değinirken yazıda yayınevi belirtilmeyecek, meraklısı yılığın içindeki listelerde isterse bu bilgiye ulaşacaktır.

Önce şunu belirtmeliyim: 2012 yılında yayımlanan öykü kitabı sayısının toplamda (ilk, yeni, toplu, kolektif, çeviri, çizgi çeviri, içinde öykü olan, öykücü ve öykü üzerine kitaplar bakımından) önceki yıl(lar)ın neresinde olduğunu da imlemek gerekiyor. Son dört yılın sayısal bakımdan karşılaştırmalı bir çizelgesi aşağıda sunulacaktır. (Ayraç içinde şu notu önemle vurgulamam gerekiyor: Çizelgedeki tüm sayısal veriler sürekli güncellenmektedir. Bu nedenle daha önce ya da dergide yayımlananla karşılaştırıldığında aynı sayıları bulmak mümkün olmayacaktır). Çizelgede görüleceği gibi ilk öykü kitabı bakımından tüm yılların rekoru kırılmıştır! Yeni kitap yayımında ise kayıt altındaki son üç yılın aşıldığı anlaşılıyor. Demek ki sayısal bakımdan bir artış söz konusudur. Verilere bakıldığında bu yıl da ilk öykü kitabı yayımının (136

kitap), yeni öykü kitabından (83 kitap) daha fazla olduğu görülmektedir. Yayımlanan ilk kitap, toplam öykü kitabı, çeviri kitap ve genel toplamda kaydı tutulan son üç yıl aşılmıştır. Bir not olarak şunu da belirtmeliyim: Başlangıçtan bugüne (1867-2011) en çok ilk kitap 2004 yılında yayımlanmıştı (85 kitap). Ancak bu yıl tüm yılların ilk kitap rekoru kırılmıştır! Galiba bir rastlantıyla seçilen "öykü yağmuru" adlandırması ya da tanımlaması gerçek anlamını bulmuştur. Bu altı çizilecek bir noktadır. Bu rekorun yakın dönemde yinelenebileceğini beklemiyorum. Evet, nur topu gibi 136 öykücü daha oldu! Dergideki yazıda bu sayılar farklıydı. Görüldüğü gibi geçen süre içinde yeni saptananlarla birlikte (bu konuda Kadir Yüksel'e teşekkür etmem gerekiyor), ilk kitap sayısı 136'ya çıkarken (30'u aşkın kitap eklenirken), yeni kitaplar aynı kalmıştır.

Yayımlanan öykü kitapları bakımından son dört yılın karşılaştırılması

Yıllar	2009	2010	2011	2012
İlk öykü kitabı	70	72	82	136
Yeni öykü kitabı	72	57	62	83
Toplam öykü kitabı	**142**	**129**	**144**	**219**
Seçme öykü kitabı	6	5	-	7
Toplu öykü kitabı	7	2	9	6
Derleme öykü kitabı	3	-	-	-
Kolektif öykü kitabı	24	12	6	9
Çeviri öykü kitabı	26	42	39	49
Çizgi(li) öykü kitabı	2	1	1	4
İçinde öykü olan kitap	2	3	7	5
Öykücü ve öykü üzerine kitap	6	6	11	5
Genel Toplam	**218**	**200**	**217**	**304**
Atlanan kitap (genel toplamın içindedir)	12	17	14	Hata payı (ortalama) % 5-6

Geçen yıl olduğu gibi 2012 yılında da derleme öykü kitabı yayımlanmamıştır. Seçme öykü kitabı önceki yıllara yakınken toplu öykülerde 2010 dışında önceki yılların gerisinde kalmıştır. Benzer bir durum kolektif öykü kitaplarında da (9 kitap) gözleniyor. Önceki yıl dışında ciddi bir düşüş görülüyor. Buna karşın çeviri öykü kitaplarında son üç yıla göre az da olsa bir artış var (49 kitap). Yalnız bu çeviri kitaplarının (özellikle toplu ve seçme öykülerin) bazılarının gözden geçirilmiş baskı olduğu bilinmelidir. Çizgi öykü kitaplarına bu yıl resimliler de eklendi ve önceki yıla göre üç artış var. 2012 yılında yayımlanan çizgili-resimli öykü kitaplarında üç çeviriye karşın yerli tek kitap (Selçuk Demirel-*Kalemiti*) öne çıkıyor. İçinde öykü olan kitaplarda ise önceki iki yıla göre artış görülürken, geçen yıla göre azalma izleniyor. Öykücü ve öykü üzerine yayımlanan kitapların sayısında ise çok ciddi bir eksiklik göze çarpıyor. Bu da yazının girişinde sözünü ettiğim "eleştiri" yokluğunun belirgin bir göstergesi bana kalırsa. Söz konusu iki kitaptan birisine yayınevinin adresi bile olmadığı için (açıkçası benim ikinci öykü kitabıma da değindiği için merak ettim) Ankara ve İstanbul'da aramalara karşın ulaşılamadı. Öteki de "kolektif" bir öykü yazarları sözlüğü. Orhan Duru'nun seçme yazıları arasında öykü üzerine yazılar da olmasa, bu konuda tek kitap bir bölümü roman üzerine de olsa bir yazma-okuma çabası olan Cengiz Gündoğdu'nun *Estetik Kalkışma*'sı olacaktır. Anlaşılan eleştiri-inceleme yok! Yani eleştiri yokluğunda bir "öykü yağmuru" söz konusudur. Bunun anlamı üzerinde durulmalıdır. Neyse ki son anda çıkan Behçet Çelik'in eleştirel denemelerinden oluşan *Ateşe Atılmış Bir Çiçek*, öykü yazarları üzerine güzel yazılar barındıran bir kitap oldu, atlanmamalıdır.

Artık 2012 yılının öykü kitaplarına geçilebilir. Kitap sıralaması yine yayınevlerinin yayımladığı ilk ve yeni öykü kitapları toplam sayısına göre alfabetik olarak yapılacaktır. Yayınevlerinin ikinci baskı öykü kitaplarıyla, çeviri ve öteki kitaplar (seçme-toplu vb) bu sıralamanın dışındadır. Değerlendirmeye alınmayan ikinci baskılar dışında bu kitap-

lara ayrıca değinilecek, ancak bu durum sıralamayı etkilemeyecektir. Bu çerçeveden bakıldığında 2012 yılında en çok öykü kitabı yayımlayan yayınevleri arasında 10'u ilk kitap olmak üzere toplam 15 kitapla (geçen yıl da toplam 8 kitapla birinciliği Can Yayınları'yla paylaşıyordu) Kanguru Yayınları birinci sırada yer alıyor. Can Yayınları (ikisi ilk kitap) 9 kitapla ikinci, Bencekitap ve Yapı Kredi (dörder ilk kitap) 8'er kitapla üçüncü sırada yer alırken, Hayal (biri yeni kitap), Kurgu Kültür Merkezi (üçü ilk) ve Okur Kitaplığı (birisi ilk kitap) 6'şar kitapla dördüncü sırada kalıyorlar. Alakarga Sanat (hepsi ilk kitap), İletişim (ikisi ilk) ve Roza (beşi de ilk) 5'er, Evrensel Basım (ikisi ilk), Komşu (üçü ilk), Bengü, Cinius, İkinci Adam (üçü de 4'er ilk kitap) ve Yitik Ülke (ikisi ilk) 4 kitap yayımladılar. Üç kitap yayımlayan yayınevleri ise şunlar: Artshop (ilk), Granada, Günyüzü (ikisi ilk), Kafekültür (ikisi ilk), Phoenix (birisi ilk) ve Sokak (üçü de ilk).

Aydili Sanat (ilk), Bilgi (yeni), Dedalus (yeni), Doğan Kitap (yeni), Everest (yeni), Favori (ilk), Hece (yeni), Kesit (ikisi de ilk), Kora (biri ilk), Müzik Eğitimi (birisi ilk), Öğretmen Dünyası (ikisi de aynı yazar), P-Kitap (birisi ilk), Potkal (ilk), Pupa (biri ilk), Şenocak (ilk), Şule (biri ilk), Ürün (biri ilk) ve Yaba Yayınları ise (ikisi de ilk) ikişer kitap yayımlayan yayınevleri oldular. Önceki yıllarda olduğu gibi, 2012 yılında da öyküye verdikleri değer bakımından tek öykü kitabı yayımlayan yayınevleri (alfabetik olarak) şöyle sıralanabilir: Ahlat, Altın, April, Arka Pencere, Ava, Ayışığı, Ayizi, Ay Vakti, Başka Yerler, Çerçeve, Çizgi, Çizmeli Kedi, Dergâh, Destek, Dharma, Dipnot, Duvar, Ekin Sanat, Etki, Fam, Foo Prodüksiyon, Geniş, Giriş, Heyamola, İmleç, Kaknüs, Kanes, Kavim, Kırmızı, Kırmızı Kedi, Koyu, Kuzey, Liman, Metis, Mühür, Nemesis, Neziher, NotaBene, Notos, Oğlak, Okuyan Us, Ozan, Ötüken, Öykü, Özgür, Park, Postiga, Puslu, Remzi, Scala, Sage, Sarkaç, Sel, Serendip, Sepya, Sone, TB, Tibyan, Tura, Türkiye İş Bankası, Ulak, 3P, Ülke, Varlık, Yankı, Zambak, Zımba, Zinde ve 'Kendi' Yayını.

Can Yayınları'nın yayımladığı çeviri öykü kitabı (ikisi toplu öyküler) sayısı geçen yıla göre yarıdan fazla azalarak 7'de kaldı. İkisi dışında üçü toplu, biri seçme öyküler olmak üzere Everest 6, Alakarga Sanat 5, Ayrıntı, Cem (seçme öyküler) ve İthaki (ikisi aynı yazardan) ise, 3'er çeviri öykü kitabı yayımladılar. Altıkırkbeş, İletişim, Siren (aynı yazardan) ve Yeşil Elma Yayınları ise 2'şer çeviri öykü kitabı yayımlamıştır. Tek çeviri öykü kitabı yayımlayan yayınevlerini de haksızlık olmasın diye şöyle sıralamak mümkündür: Altın Bilek, Dedalus, Doğan Kitap, Epsilon, Evrensel Basım, Ganj, İş Bankası, Maya, Metis, Mitra, MonoKL, Parantez, Say, Yapı Kredi.

Yukarıdaki çizelgede de görüldüğü üzere yayımlanan 219 öykü kitabının büyük kısmı (136'sı) ilk öykü kitabıdır. Geçen yıl da belirtmiştim; bunların içinde adını ilk kez duyduğum, dergilerde pek rastlamadığım olduğu gibi, nicedir yazının çeşitli türlerinde (şiir, tanıtma yazıları) yazan, ancak ilk kez öykü kitabı yayımlayan yazarlar da var. Hatta 'garip' takma adlar (*Beni Kurtar, Marslı Kovboy*) kullananlar da! Yazının değişik türlerinde yazanlardan daha çok ozan olarak tanınmış O. Günay'ın da ilk öykü kitabıyla (*Kumdan Kadın*) ortaya çıkması hem sevindirici, hem de hoş bir sürpriz oldu. Ancak asıl sürpriz şu kitap olmalı: Şiirleriyle yaşayan bir ozanın ilk öykü kitabının ortaya çıkması... Kuşkusuz bir yerlerde öykü yazdığı biliniyordu, ama kitap olarak yayımlanması anlamlı oldu: Orhan Veli (*Hoşgör Köftecisi*). Benzer durumda iki yazarın ilk öykü kitapları da dikkati çekti: Gazeteci Metin Yeğin'in *İstanbul Öyküleri*'yle yılların sinema yazarı Atillâ Dorsay'ın *Hepsi Senin İçin* adlı ilk öykü kitapları farklı tatlar içeren kitaplar. Meriç Renkver'in 2012 Orhan Kemal Öykü Ödülü ikinciliğini kazanan *İlkgüz Ağrısı* adlı ilk öykü kitabı da bu anlamda sürpriz özelliği taşıyan bir kitap oldu. Barış Acar'ın *Pıhtı*'sı ise sanki gecikmiş bir ilk kitap. Öyküye bir ara dergiciliğiyle de (Öyküye Bir Bilet: Gidiş Dönüş) emek vermiş bir yazarın sıkı dokunmuş kitabı olarak önemli.

Çeşitli dergilerde yazdıklanyla ilgiyi çeken Bora Abdo (bir üçleme olarak tasarlanmış *Öteki Kışın Kitabı*, üçlemenin öteki kitaplan roman olacak), Dilek Emir (*Tek Kişilik Kahvaltı*), Hande Gündüz (*Çaparide Çırpınmak*), Neslihan Önderoğlu (*İçeri Girmez miydiniz?*), Sofya Kurban (*Göç*), Şenay Eroğlu Aksoy (*Evlerin Yüreği*) ve Şule Öncü (*Zaaf*) gibi yazarlar ilk kitaplarını yayımladılar. Yine Gökçe Parlakyıldız (*Hasta Öyküler*), Gökhan Yılmaz (*Biraz Kuşlar, Azıcık Allah*), Serhat Çelikel (*Pencere*), Mahir Ünsal Eriş (*Bangır Bangır Ferdi Çalıyor Evde...*) ilk kitaplan dikkati çeken yazarlar oldu. Bu genç yazarların öyküye dil ve anlatımlanyla varsıllık kattıklan rahatlıkla söylenebilir. Elbette 136 ilk kitabın tümünü burada anmak mümkün değil, yıllıktaki listede zaten yayınevleriyle görülecektir. Ancak üç ilk öykü kitabının gülmece olduğunu anmadan geçemeyeceğim: Selva Bayraktar'ın *Burası Türkiye-Absürd Öyküler!!* Saadettin Öztürk'ün *Gülme Komşuna* ve Halil Yılmaz'ın *Vah Başıma Gelenler* adlı kitapları. Bir de elbette oyuncu-yönetmen Uğur Yücel'in yılın son günlerinde çıkan kitabı (*Yağmur Kesiği*) "gizli" bir yazarın müjdecisi olmuştur...

İlk öykü kitaplanna böyle kısaca değindikten sonra, yeni kitaplara gelebiliriz. Halit Ziya Uşaklıgil'in daha önce kitaplanna girmemiş öyküleri (*Valideye Mektuplar ve Kitapları Dışında Kalan Hikâyeler*) yayımlandı. Daha sonra roman da yazmış olsalar, öyküyle tanınmış bazı usta yazarlann yeni öykü kitaplan yayımladığı görülüyor: Osman Şahin (*Ölümün Süt Dişleri*) ve bu yılın son günlerinde yitirdiğimiz Burhan Günel'in (*Aşka Yorgun*) yeni öykü kitaplan atlanmaması gereken ustalık örnekleri. Cemil Kavukçu geçen yıl olduğu gibi bu yıl da yeni kitabıyla (*Aynadaki Zaman*) öykücülüğünü 'zamanla hesaplaşarak' kesintisiz sürdürüyor. Mustafa Kutlu da yine bir uzun öyküyle (*Anadolu Yakası*) "ırmak söyleşi" biçimindeki ilginç bir öykü kitabıyla eksiksiz yürüyor. Erken ölümüyle okurunu üzen Ali Teoman'ın *Kırık Kalpler Terzisi* ölümünden sonra yayımlanan ikinci öykü kitabı. Sema Kaygusuz'un iki romandan sonra yeniden öykü kitabı (*Karaduygun*'a nedense 'anlatı'

dendiği için birçok okuru kararsızlığa itmiştir) yayımlaması önemli bir gelişme. Murat Yalçın'ın *Karga Zarif*'i kendine özgü dili ve öykü anlayışıyla bir başka örneği oluşturuyor. Bu arada nicedir görünmeyen Başar Başarır'ın *Düzenboz* kitabı gerçek anlamda beklenmeyen bir sürpriz oldu. Ahmet Büke, altıncı öykü kitabı *Cazibe İstasyonu*'yla coğrafyasını iyice genişleterek öykü dünyasını gittikçe varsıllaştırıyor. Geçen yıl yayımlanan kitabıyla bu yıl Oğuz Atay Öykü Ödülü'nü kazanan Şule Gürbüz üçüncü kitabını (*Coşkuyla Ölmek*) yayımladı. Pelin Buzluk (*Kanatları Ölü Açıklığında*) ve Sine Ergün'ün (*Bazen Hayat*) yeni yayınevlerinde ikinci kitaplarını ilk kitaplarının yeni baskılarıyla yayımlamaları yazarları ve öykü adına sevindirici bir gelişme olmuştur. Birgül Oğuz yeni kitabı *Hah*'la epeyce ilgi topladı. Fadime Uslu'nun geçen yılın (2011) Yunus Nadi Ödülü'nü dosya olarak paylaşan *Gölgede Yaşamak* adlı ikinci öykü kitabı da yayımlandı. Ali Günay bu kez kısa öyküleriyle (*Çatlak Nar*) göründü. Halil Gökhan da yeni öykülerini ilk kitabıyla birlikte yayımladı: *Anahtar Deliği*. Önceki başarılı kitaplarıyla ilgi çeken Gönül Çolak (*Yılanın Gözünden İçeri*), Gamze Güller (*Beşinci Köşe*), Hâle Seval (*Üsküp'ün İçinde Kumaş Biçerler*) ve Selma Fındıklı (*Tütün İskelesi'nde Bir Köhne Vapur*) yeni kitaplarında da başarılı öyküler yazıyorlar. Özellikle Hâle Seval'in tam bir Balkan esintisi yarattığı gözleniyor. Nilüfer Açıkalın, bir oyuncu olarak 'popüler' bir ad olmanın ötesinde yeni kitabıyla öyküde bir ustalaşma süreci yaşıyor: *Çakır Zamanlar*. Bu öykü inadını görmek gerekiyor. Kadir Aydemir'i güzel şiirleri ve haikularıyla ozan olarak tanıdık. Hatta yıllıkta ozanların öyküye bakışı bağlamındaki minik soruşturmaya "şair" olarak katılmasını istedim. Aynı zamanda dergici ve yayıncı, ama öyküde de ısrarlı olacağı görülüyor. İkinci öykü kitabı *Sonsuz Unutuş*'ta şiir yüklü öyküleri yer alıyor. İrfan Mutluer'in de birinci dosyası, ama ikinci öykü kitabındaki öykülerinde de (*Hoşça Kal Yağmur*) bu şiirsellik seziliyor. Ayrıca genç yazarlardan Kerem Işık'ın bu yıl yayımlanan ikinci öykü kitabı *Toplum Böceği*, Hal-

dun Taner Öykü Ödülü'nü kazanmıştır. Sibel Öz ise, bu yıl hazırladığı bir seçki dışında ikinci öykü kitabını da (*Serçeler Ölürse*) yayımlayan yazarlardan oldu. İlk kitabı *Rüyası Tekrar*'dan iki yıl sonra ikinci kitabı (*Ne Olur Geri Dönme*) yayımlanan genç yazarlardan birisi de Hakan Tağmaç.

Bir zamanlar yurt dışında yaşayan Fethi Savaşçı için "tek işçi yazar" denirdi. Emekli olduktan sonra öyküde ısrarını sürdüren, bu bağlamda ilk kitabıyla Abdullah Baştürk İşçi Öyküleri Ödülü'nü de kazanan Celal İlhan, Orhan Kemal Öykü Ödülü'nde 'mansiyon' alan son kitabı *Dili Yüreğinde*'yle belki de şu andaki tek (emekli) işçi yazar. İlk kitabıyla farklı bir yöreden başka bir ses getiren Nazmi Bayrı da ikinci öykü kitabı *Uçurtmalar*'ı yayımladı.

2009 yılı dışında son üç yılda ilk öykü kitaplarının yeni öykü kitaplarından daha çok yayımlandığı görülüyor. Bunda elbette bir parça öykücülerin romanda yoğunlaşmalarının payı da vardır. 2009'da hem ilk kitap hem de yeni kitap yayımlayanlar arasında erkek yazarlar ağırlıktaydı. Toplamda 92 erkek yazara karşılık 48 kadın yazar vardı. 2010'da ilk öykü kitabı yayımlayanlar arasındaki kadın yazarların sayısı erkek yazarlardan beş fazlaydı. Toplamda ise erkekler çoğunluktaydı: 71 erkek, 58 kadın yazar. Ayrıca her iki yılda da ilk ve yeni kitap sayısı yakın çıkmıştı. Geçen yıl ise erkek yazarlar nerdeyse kadın yazarların iki katı kadar olmuştu: 91-53. Yeni kitaplarda ara iyice açılmıştı. Erkek yazarların sayısı kadın yazarlara göre çok daha fazlaydı, iki buçuk katını geçiyordu. Bu yıl da hem ilk, hem yeni kitaplarda kadın yazarlar azınlıkta kalıyorlar: Toplamda 136 erkek yazara karşın 82 kadın yazar. İlk kitaplarda oran 82-54 erkekler lehine. Yeni kitaplarda da değişmiyor: 54-29 biçiminde. Kuşkusuz bu bir yarış değil, yalnızca bir istatistiki bilgi. Başka türlü yorumlanması doğru olmaz. Ancak özellikle daha çok öykü yazdıkları varsayılan bir alanda, görece artan kadın yazarların sayısal durumu görülebilir.

Sunulan çizelgeden de anlaşılacağı gibi son üç yıldır derleme öykü kitabı yayımlanmıyor. En son 2009 yılında üç tane çıkmıştı. Geçen yıl

hiç seçme öyküler kitabı yayımlanmamıştı. Bu yıl ise 7 kitap çıktı. Ömer Seyfettin'den iki (Ömer Seyfettin-*Seçme Öyküler*-Hazırlayan: Kemal Bek ve Ömer Seyfettin-*Ömer Seyfettin Klasikleri*/Eski Defterler 1884-1920) yayımlanırken, Sait Faik Abasıyanık'ın yayınevi değişikliğinden dolayı yeniden seçme öyküler kitabı yayımlandı: *Sait Faik Abasıyanık Seçme Hikâyeler*. Seçme öykü kitabı olarak nitelenebilecek iki kitap ve yazarları ise şöyle: Buket Uzuner'in adıyla bir "yaz kitabı"nı andıran *Yazın Öyküleri* öyküye dönüşte önemli bir kitap oldu. Onur Caymaz ise iki uzun öyküyle yeni kitabını yayımladı: *Gökyüzü Sineması (İki Film Birden)*. En ilginci ise Murathan Mungan'ın *Doğu Sarayı* adlı seçme öyküler kitabı.

Toplu öykülerden 6 kitap yayımlandı: Ayşe Kulin'in öyküleri (*Sessiz Öyküler*) cep boyunda yayımlanırken, nicedir öykülerini bulamadığımız Şükran Kurdakul'un toplu öyküleri de çıktı: *Tanığın Biri*. İzzet Yasar da bütün öykülerini *Camdan Mezbahalar* adıyla yayımladı. Demir Özlü'nün (*Sürgün Küçük Bulutlar*) bütün öyküleri dışında, M. Nedim Hazar'ın 'bütün hikâyeleri' de *Ben Sonra Ağlarım* adıyla çıktı. Sadık Yalsızuçanlar'ın ilk dört kitabı *Garip* adıyla toplu öykülerin ilk cildi olarak yayımlandı.

Kolektif kitaplardan en dikkate değer olanı hiç kuşkusuz Murathan Mungan'ın seçtikleriyle *Bir Dersim Hikâyesi*'ydi. Bu kitap yılın en can acıtıcı öyküler kitabı oldu aynı zamanda. Benzer durumda bir başka kolektif kitap da Sibel Öz'ün hazırladığı *Kıyıya Vuran Dalgalar: F Tipi Öyküler* oldu. Kolektif 9 kitabın üçü çeviriydi. Bunlardan en ilginç olanı, *Yanı Başımızdaki Yabancı-Doğu Avrupa'dan Bir Antoloji* oldu. Editörlüğünü Richard Swartz'ın yaptığı kitabın çevirisi de kolektif olarak yapılmıştır. Yılın son günlerinde yayımlanan bir kolektif kitap da İlknur Özdemir'in yayına hazırladığı *Kar İzleri Örttü*. Bu arada içinde öykü de bulunan birisi çeviri olmak üzere beş kitabın yayımlandığını belirtmek isterim: Murathan Mungan'ın *Aşkın Cep Defteri* dışında, Korkmaz Göçmen'in *Antik Dönem Aşk Öyküleri* ve İlhan Başgöz'ün *Türkülü*

Aşk Hikâyeleri. Çeviri olanı ise Eduardo Galeano'dan: *Aşkın ve Savaşın Gündüz ve Geceleri* (Çeviren: Süleyman Doğru).

Kuşkusuz çeviri kitaplarının bir bölümü daha önce başka çevirmenler ve yayınevlerince yayımlanmıştır. Mümkün olduğu kadar ilk ya da özgün dilden yapılan çevirileri almak istiyorum. Örneğin Mehmet Özgül'ün çevirdiği Anton Çehov'un *Bütün Öyküleri 7 / Kara Keşiş* ve *8 / Küçük Köpekli Kadın* ile aynı zamanda derlediği *Seçilmiş Öyküler*'i yanılmıyorsam daha önceleri Cem Yayınları'nda çıkmıştı. Başka bir yayınevi de yine Anton Çehov'dan *Seçme Öyküler* yayımladı (Çeviren: Buket Altoparlak). Bunu demişken Jack London'la Stefan Zweig'in çevirisi kolektif olarak yapılan *Seçilmiş Öyküler*'inin de (ciltli) yayımlandığını söylemeliyim. Yine Guy De Maupassant'ın *Küçük Asker/Seçme Öyküler 1* (Çeviren: Turan Erdem) ve O. Henry'nin *Seçme Öyküler I*'i de (Çeviren: Mehmet Harmancı) yayımlandı. Demek ki arkası gelecek.

Can Yayınları'nın yayımladığı çeviri kitaplar sayıca ön sırada yer alıyor. Dünyanın seçkin yazarlarından yapılan bu çevirilerden geçen yıl birincisi yayımlanan İzak Babel'in *Kızıl Süvariler*'i (Toplu Öyküleri 2) savaş karşıtlığıyla önemli bir toplam. İkinci toplu öyküler ise bir klasik olan Oscar Wilde'in *Mürver Ağacı*. Yine 2011'de *Bazı Kadınlar*'ı yayımlanan Alice Munro'dan bu yıl da *Çocuklar Kalıyor* yayımlandı. Türkçe'ye tüm öyküleri çevrilmiş bir yazar olan Katherine Mansfield'in *Bahçe Partisi* dikkati çeken bir başka çeviri oldu. Bu arada başka bir yayınevinden de Katherine Mansfield'in *Bahçede Eğlence* adıyla bir çevirisinin yayımlandığını belirtelim. Geçen yıl *toplu öyküler 1*'i yayımlanan Thomas Mann'ın uzun öyküsü ise *Aldanan Kadın*. Ancak bu yıl en ilgi çekeni sanırım Raymond Carver'ın *Lütfen Sessiz Olur musun, Lütfen*'i olmuştur. Everest Yayınları Anton Çehov'un toplu öyküleriyle seçme öyküleri dışında John Cheever'den *Ey Yıkılmış Hayaller Şehri*-Toplu Öyküler 2'yi ve Esther Heboyan'ın *Burgazada'da Bir Ağustos Pazarı Gibi* adlı kitabını yayımladı. Yayıncılığa iyi bir giriş yapan Alakarga Sanat genç

öykücülerin kitapları dışında çevirileriyle de dikkati çekti: Sir Arthur Conan Doyle'un *Sherlock Holmes'ün Maceraları* ve *Sherlock Holmes'ün Anıları* dışında Isabelle Eberhardt'in *Unutuşu Arayanlar*, James Joyce'un *Ölüler* ve Nathaniel Hawthorn'ın *Rappaccini'nin Kızı* öteki çevirileri.

Öteki yayınevlerinin bazı çevirilerine gelince: Ayrıntı'dan yine bir Ursula K. Le Guin'n çevirisi (*Rüzgârgülü*-Gülün Günlüğü-) ve romanlarıyla tanınan Julian Barnes'ın *Nabız*'ı, İletişim'den Joseph Conrad'ın *Altı Öykü*'sü, İthaki'den Ray Bradbury'nin *Yakma Zevki* ve *Resimli Adam*'ı, Metis'ten yine bir Ursula K. Le Guin'n çevirisi (*Yağmura Tırmanmak ve Diğer Öyküler*), Siren'den sonbaharda Türkiye'ye gelerek okurlarıyla buluşan Etgar Keret'in *Nimrod Çıldırışları* ile *Kapı Birden Vuruldu*'su dikkati çeken çeviri öykü kitaplar oldu. Öteki çevirilerle, çevirmenleri ve yayınevleri için listeye bakılabilir. Çevirmeni önemseyen okurlar için, öykü çevirilerinde üç çevirmenin adını yazınsal emeğe saygı ve değerbilirlik olarak anmak gerekiyor: Avi Pardo (3 kitap), Mehmet Özgül (3 kitap), Turan Erdem (2 kitap) ve elbette Boğaziçi Üniversitesi Çeviri Kulübü (2 kitap). Kuşkusuz adı geçen çevirmenlerin hangi kitapları çevirdikleri ilişikteki listede görülebilir.

Her zaman olduğu gibi 2012 yılındaki öykü ödüllerini kazananları da anarak gecikmiş de olsa içtenlikle kutlayalım. Bu yıl üç tür ödülden söz edebiliriz. Öykü ödülleri dışında, öykücü yazarlara verilen ödüller ve onur ödülleri. Geçen yıl da Notre Dame de Sion Edebiyat Ödülü'nü *Anne, Baba ve Diğer Ölümcül Şeyler* adlı kitabıyla kazanan Yalçın Tosun, bu yıl ise *Peruk Gibi Hüzünlü* adlı kitabıyla Sait Faik Hikâye Armağanı'nı aldı. Kerem Işık'ın *Toplum Böceği*'ne ise Haldun Taner Öykü Ödülü verildi. Seray Şahiner, ikinci öykü kitabı *Hanımların Dikkatine* adlı kitabıyla Yunus Nadi Öykü Ödülü'nü kazanmıştır. Yaşar Nabi Nayır Öykü Ödülü dergilerdeki öyküleriyle dikkati çeken Gökçe Parlakyıldız'ın *Hasta Öyküler* adlı dosyasına (daha sonra kitap olarak yayımlandı) verilmiştir. Suzan Bilgen Özgün Orhan Kemal Öykü Ödülü Birinciliği'ni *Gölgede Ka-*

lanlar adlı kitabıyla kazanmıştır. Şule Gürbüz'ün ikinci kitabı *Zamanın Farkında* ise Oğuz Atay Öykü Ödülü'nü almıştır. Kurgu Kültür Merkezi Edebiyat Ödülleri Öykü Ödülü'nü *Eprimiş Hikâyeler* adlı dosyasıyla Afşar Çelik aldı. Bu dosya henüz kitap olarak yayımlanmadı. Ömer Seyfettin Öykü Ödülü'nü *Keyfekader Kahvesi* adlı kitabıyla Aykut Ertuğrul, Roza Edebiyat Ödülü'nü ise *Büyüklere Masallar* adlı kitabıyla Cengizhan Genç kazanmıştır. Abdulah Baştürk İşçi Edebiyatı Ödülü ise Adil Kurt (*Emeğin Çukurovası*), Dürsaliye Şahan (*Hikâye Hırsızı*) ve Hüseyin Akyüz'e (*Yağmurda Kuş Sesleri*) verildi. Akif Hasan Kaya, TYB Öykü Ödülü'nü *Islak Kibritler*'le, Cemal Şakar da Eskader Ödülü'nü *Mürekkep*'le kazanmıştır. Şimdi yazacağım ödüller doğrudan öykü ödülü değil, ancak öykü yazarlarına verildiği için belirtmek gerekiyor: PEN Öykü Ödülü Tahsin Yücel'e, Aydın Doğan Ödülü öykü dalında Selim İleri'ye (Selim İleri'ye ayrıca Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülü de verilmiştir), Erdal Öz Edebiyat Ödülü Murathan Mungan'a ve TYB Edebiyat Mevsimi Büyük Ödülü *Zamansız* adlı kitabıyla Necati Mert'e, İçel Sanat Kulübü Öykü Ödülü ise İlyas Halil'e verilmiştir. Onur Ödülleri de şöyle: 12. Ankara Öykü Günleri Onur Ödülü Adnan Binyazar'a, BUYAZ Öykü Onur Ödülü ise İnci Aral'a verildi. Tüm ödüllerin yanı sıra, tek öykü yarışmaları ve ödüllerine yıllığın son sayfalarında yer verilmiştir.

2012 yılında öykü de yazmış dört yazarı yitirdik: Burhan Günel (Antakya 7 Nisan 1947-22 Aralık 2012 Ankara), Celal Hafifbilek (Ankara 1930-29 Şubat 2012 Antalya), Güngör Gençay (İstanbul 24 Temmuz 1934-21 Nisan 2012 İstanbul) ve Tuna Baltacıoğlu (İstanbul 1924-15 Mart 2012 İstanbul). Burhan Günel'in öteki kitapları dışında 16 öykü kitabı yayımlandı. Celal Hafifbilek'in romanları dışında üç, Tuna Baltacıoğlu'nun ilkini Memet Fuat'la birlikte yazdıkları dışında bir ve daha çok ozan olarak bilinen Güngör Gençay'ın birisi anı-öykü olmak üzere iki öykü kitabı var. Yıllıkta iki yazardan birer kısa öykü dışında dört yazarın kitap bilgileri de yer almaktadır.

Geçen yıl ilk kez Ankara'da bir öykü yıllığının yayımlandığını belirtmiştim. Sadık Yalsızuçanlar'ın hazırladığı bu yıllığın ikincisi *Edebiyat Ortamı* Dergisi'nin Temmuz-Ağustos 2012 sayısıyla verildi. Ancak birincisine olduğu gibi buna da koşullarım uygun olmadığı için ulaşamadım. Söylediğim arkadaşlar da herhalde ilgilenemediler. Geçen yılki yazımda yıllık için beklentimi şöyle dile getirmiştim: *"Sanırım artık yaklaştık. Gelecek yıl bunun gerçekleşmesini bekliyorum. Ben olmasam da gerçekleşmeli derim. Umarım beklentimde yanılmam."* Galiba yanılmadım! Evet, yanılmamışım...

Burada yapılan daha çok bir yıllık döküm, saptama ve listeleme çabasıdır. Dolayısıyla başlıkta genel değerlendirme denmesine karşın, birincil derecede yazınsal bir kaygısı yoktur. Daha çok ilk kitaplar zamandizinine bir ek sayılmalıdır. Bu nedenle dileyenler ve izlemiş olanlar daha önce hazırladığım ve *Hayal* ile *Dünyanın Öyküsü* Dergilerinde yayımlanmış bulunan ilk kitaplar zamandizinine 2012 yılında yayımlanan kitapları da ekleyebilirler.

Daha ayrıntılı değerlendirmeler, dergilerde öykü (Kadir Yüksel), dergilerde Kürtçe öykü (Yaqop Tilermenî), fanzinlerde ve bazı dergilerde öykü (Ayşegül Tözeren), sayılarla dergilerde öykü (Kemal Gündüzalp) ve elbette birçoğu sürpriz sayılacak değişik üç ayrı soruşturma (eleştirmen ve öykücüler, ozanların öyküye bakışı, dergi yayın yönetmenleri ve editörlerinin değerlendirmeleri), sonra seçilmiş öyküler, ayrıca bazı yazılardan seçmeler, alıntılar ve yılın tüm öykü kitapları 2012 Öykü Yıllığı ÖYKÜ YAĞMURU'nda...

Didim, 11 Şubat 2013
Kemal Gündüzalp

Not: Bu yazı, *Dünyanın Öyküsü* Dergisi'nin 7. sayısında (Şubat-Mart 2013) yayımlanan yazının geçen süre dikkate alınarak gözden geçirilmesi ve güncellenmesiyle oluşturulmuştur.

2012 Dünya Öykü Günü Bildirisi

Öykü Işıktır

İlk günden bu yana insan, kendi serüvenini kaydetme ve geleceğe bırakma arzusu duydu. Sesleri, işaretleri müziğe, büyüyü oyuna, tanrıları yontuya, renk ve biçimleri nakışa, deneyimini yaratıcılığıyla sanata dönüştürdü.

Duygu ve düşüncelerini, hayallerini, varoluş mücadelesini, tüm hallerini, sözden yazıya, çağlar boyu dilden dile aktardı, sessizliği söze, somutu soyuta, olağanı olağanüstüne taşıdı. Masallar, destanlar, mitler ve öykülerle insanlığın ortak belleğini oluşturdu.

Öykü, ilk saf anlatıdır. Ortak belleğin yankısı, insan aklı ve sezgilerinin alçak gönüllü ama coşkulu dilidir. Kalbin iyiliğiyle, aşkla, zihnin imgeleriyle canlanır. Yaşamın genişlik ve devingenliği içinde, hiç bıkmadan yeni, özgün ve güzel sözü ararken fark edilmeyenin peşinden gider. Gücünü derinliğinden, keşiflere uygunluğundan, sınırsızlığını dilinin insani özle yoğrulmuş oluşundan alır.

Öykü şifre çözmez, ulaşmaz. Tözünü korumak için incelikle direnir. Kimi zaman yaşamsal bir tepki, kimi zaman huzursuzluk ya da küçücük bir mutsuzluktur. Açık bırakılmış bir kapı, bir haklılık çığlığıdır.

Bütün sahici ve derin öyküler insanı, yaşamın olmazlıkları için gücendirir ve sınırları genişletme arzusu duyururlar. Her benzersiz öykü, insanın çileli ama görkemli varoluşuna karanlıkta kalanı görünür kılan bir çakımlık ışık düşürür.

Işığınız sürekli, Dünya Öykü Gününüz kutlu olsun!

İnci Aral

Soruşturma

1. 2012 yılı içinde izlediğiniz dergilerde öykünün yerini nasıl buluyorsunuz? Öykünün dergilerdeki yeri sizce nasıl? Yeterli mi? Değilse ne önerirsiniz?
2. 2012 yılında dergilerde okuduğunuz öykülerden dikkatinizi çeken öyküler oldu mu, hangileri? Bu öyküleri okura yeniden anımsatmak için paylaşmak ister misiniz?
3. Okurun kitaba (öykü kitabına) ulaşması ve öykü kitaplarını okuması açısından eleştirinin işlevi nedir? Önemsediğiniz, izlediğiniz öykü eleştirmenleri var mı? Kimlerdir?
4. 2012 yılı içinde öykü üzerine yazılan eleştiri ve incelemelerin yanı sıra okuduğunuz söyleşilerden öyküye kattığı değer açısından anmak istedikleriniz var mı?
5. Ödüllü kitaplar dışında 2012 yılında yayımlanan öykü kitapları içinde dikkatinizi çeken kitap ya da kitaplar hangileri oldu? Bu kitaplarda okuduğunuz öykülerden seçtiğiniz öyküler için neler söylemek istersiniz?
6. Yayımlanan öyküleri nitelik açısından zamanın tinine uygun buluyor musunuz? Okuduğunuz ve beğendiğiniz öyküler içinde eski ustaları kıskandıracak, birikim ve yenilik açısından birtakım özellikler ayrımsadınız mı? Bu öykü yazarlarını belirtir misiniz?
7. 2012 yılında yazılan/yayımlanan öyküleri (dergi ve kitap düzeyinde) genel olarak nasıl buluyorsunuz?
8. Yazılı kitap, e-kitap tartışmaları bir yana öykünün yaşam içindeki yeri, önemi ve anlamı için neler söyleyebilirsiniz?

Adnan Binyazar

1. Öykünün, *Notos, Kitap-lık, Sözcükler, Dünyanın Öyküsü* gibi yazınsal düzeyi yüksek dergilerde yerini bulduğu kanısındayım. Kimi dergilerde öykü sayfaya çeşitlilik kazandırmanın aracı gibi kullanılıyor. Salt sayfa doldursun diye öykü yayımlayan dergiler de yok değil. Köklü bir geleneği olan öykücülüğümüzün Sait Faik, Oktay Akbal, Sabahattin Ali, Necati Cumalı, Haldun Taner, Nezihe Meriç, Leyla Erbil, Bilge Karasu, Fakir Baykurt, Dursun Akçam gibi yazarlarla yalnız bizde değil, dünya öyküsü bağlamında da iyi bir düzey tutturduğu görülüyor. Günümüz öykücüleri öykünün konu alanını genişletmişler, bireyin iç dünyasına anlatımı sanatsallaştırıcı öğeler katarak bilinçle inmenin yollarını da aramışlardır.

2. Dergilerde ilgiyle okuduğum çok öykü oldu. Öykü, şiir gibidir. Okuduğumuz bir öyküden etkilenmemiz andan ana değişebilir. O nedenle öyküleri tek tek öne çıkararak yorum yapmaktan kaçınıyorum. Cemil Kavuçu, Murat Yalçın öyküsel dünyaları olan, kendilerine özgü üslup yaratmış yazarlar arasındadır. Bu bağlamda onlara yönelik yargıda bulunmanın anlamı yok. Yiğit Bener'i, Müge İplikçi'yi, Yekta Kopan, Murat Gülsoy, Ayfer Tunç, Sibel K. Türker'i, Sezer Ateş Ayvaz'ı, Aslı Tohumcu'yu okumadan geçemem. Son yıllarda önemli ödüller alan Behçet Çelik'le Ahmet Büke'nin öyküye geniş açılımlar sağladığı kanısındayım. Üst üste iki kitabı yayımlanan Berna Durmaz'ın ritmik dilinin, Ercan Y. Yılmaz'ın kültürel derinliklerden beslenen öykü dünyasının ilgimi çektiğini söyleyebilirim.

3. Eleştiri, gerçeği bulup ortaya çıkarma edimidir. Eleştirmen, öznel yargılarla değil, nesnel verilerle yaklaşır edebiyat eserine, sanata. Oysa günümüz edebiyat ortamında öznel yargılarla yapılan değerlendirmeler eleştiri sayılıyor. Bu da, Nurullah Ataç, Berna Moran, Asım Bezirci, Fethi Naci gibi eleştirmenlerin yokluğundan doğan boşluğu bu tür değerlendirmelerin doldurmasına yol açıyor. O nedenle nice değersiz eser medyada, dergilerde ön sıralarda yer alırken, değerliden söz açanın yargıları değersiz sayılıyor.

Değersizlik daha çok romanda gözlemleniyor. Pop şarkıcılarının söylediğine benzer eserler saman alevi gibi, parlamasıyla sönmesi bir oluyor. Adı sam olan romancıların kitabını okuyanların bile düş kırıklığına uğradıkları görülüyor. Bilinçsiz okurları bile şaşırtan bu durum, kuşkusuz toplumdaki öbür bozulmaların da ürünü. Yine de en çok bu romanlar okur buluyor. Şiir, şairler arasında kaldıysa yine iyi; okur açısından ise nerdeyse ortadan silindi. Öykü daha iyi bir yolda görünüyor. Sorunuz üzerine bir öykü eleştirmeni arıyorum. Yok demeye dilim varmıyor. Kuramsal açıdan, aklıma Semih Gümüş, onun yönlendirmesiyle birkaç genç yazar geliyor. Öyküyü eleştirel yaklaşımla kavrayıp yorumlama yönünden M. Sadık Aslankara'nın çabaları görmezden gelinmemelidir.

4. Yukarıda da değindim; eleştirmenin yerini tanıtımlar alıyor. Bir de öykücü ile söyleşiler. Öykücüye yöneltilen sorularda doğal olarak, öykücü kendi değerlendirmesini yapıyor. Yazarın bir eseri oluşturma sürecini, eseri hangi amaçla, hangi koşullarda gerçekleştirdiğini yansıtma yönünden bu konuşmaların yararı elbette yadsınmamalı. Öznel yanı ağır bassa da, başta eleştirmen, okura da ışık tutuyor söyleşiler. Söyleşide soru yöneltenin kitabı kavrayıp ona göre soru yöneltmesi, en az verilen yanıtlar kadar önemli. Öykücünün de o soruyu derinliğine yanıtlamasının önemi büyük.

Yapılan söyleşileri öyküye kattığı değer açısından anmaya kalkmak bu yazının sınırını aşar. Söyleşi, bir eserle ilgili yargıda bulunmanın en kolay yoludur. *Cumhuriyet Kitap* ve *Dünyanın Öyküsü* dergilerinde bunun okur açısından yararlı çok iyi örnekleri yayımlanıyor. Söyleşi yapanlar arasında Gamze Akdemir, Erdem Öztop, Rozerin Doğan adlarını özellikle anmalıyım.

5. Görebildiğim dergilerde nice ilgi çekici öyküyle karşılaştım. Bütün dergileri yeterince izleyemediğim için, herhangi bir öyküyü öne çıkarmanın haksızlık olacağı kanısındayım. İlgi çekse de, iyi bulunan öyküler bile yazarı belli bir zaman içinde değerlendirilirse sanırım daha nesnel davranılmış olacaktır. Bu soruya, yazılanların dökümünü yapmaktan çok, genellemelerle yanıt vermemin nedeni bu. Ayrıca öykülerin kitap oylumunda yayımlanmadan, bir yarışmada değerlendirilmeden bir yargıya varmanın da yanlış olacağını düşünüyorum. Yine de yukarıda değindiğim gibi, öykünün nerelerde soluk alıp verdiğini görmek açısından Murat Yalçın'ın *Karga Zarif*'inin, yaşamsal anları öyküleştirmede dilinin yalınlığıyla Berna Durmaz'ın *Bir Hal Var Sende* kitabının ilgiyle karşılanacağını belirtmek isterim.

6. Yalnız öyküyü değil, şiiri, romanı da zamanın ruhuna uygun bulmuyorum: Öyküde anlam belli biçimlere sokularak kalıplaştırılıyor. Sanki duyguları yansıtmanın yalnızca bir biçimi varmış gibi, çok kişinin yazdığı birbirine benziyor. Sanat benzemezlikler bütünüdür. Şiirde daha da belirgindir bu. Şiirin tema'sında, söyleminde, tınısında çağlar boyu verilmiş emeğin izi duyumsanmalıdır. Fuzuli'nin yüzyıllarca önce söylediği gibi, şiir bilgiyle yazılır, eski ölçüler kullanılacak, yeni ölçü, eskiyi aratmamalıdır. Nâzım Hikmet'in, Orhan Veli'nin, Melih Cevdet Anday'ın; daha da ileri giderek örnekleyeyim, Cemal Süreya'nın, Turgut Uyar'ın, Ülkü Tamer'in; şiirde bütün kalıpları kırdığı sanılır.

Oysa onların şiir damarlarında halk şiirinin, Divan geleneğinin, halk söyleminin kanı dolaşır. Gelenek sürecinin kesintiye uğradığı edebiyat ortamında çok şiir yazılması okuru yanıltmamalı. Önemli olan çok şiir yazılması değil, "şiir" yazılmasıdır. Dillerde yine elli, altmış yıl öncesinin şiiri; bunu nasıl açıklarsınız?

Öykü şiir değildir; ama şiirsel söylemden çok şey alır. Öyle ki, şiir varsa öykü de vardır. Örneğin bir dönemde Orhan Veli olmuşsa Sait Faik de olmuştur. Daha yakına gelelim; şiirde İlhan Berk, Cemal Süreya, Edip Cansever, Ece Ayhan, Turgut Uyar, Ülkü Tamer; öyküde Bilge Karasu, Adnan Özyalçıner, Nezihe Meriç; edebiyatın hemen her dalında Murathan Mungan... *Yaşar Kemal ise romanda hâlâ dev!* Tarihe de öyle geçecektir.

O belli başlı şairler, öykücüler adlarıyla varlık kazanırken bir döneme de damgalarını vurdular. Günümüzde eksik olan bu; dengesini, beğenisini yitirmiş bir edebiyat ortamında yaşıyoruz. Şöyle rahatlıkla hangi addan söz edilebilir? Her dönemde olduğu gibi, parlayanlar olmuyor değil, ne yazık ki parlaklıkları en başta kendilerini aydınlatmıyor.

Yazar, yazarı kıskanmaz. Öyle görünse de içinde onu yüceltme duygusu yatar. Yazarların dilinden dökülüveren kıskançlık sözleri, özünde ince alaylar barındırır. Cahit Külebi en çok, kıskandığını dile getirdiği şairleri severdi. Gerçek anlamda yaratıcı yazar, kozasının içinde bir ipekböceğidir. Kimse kozanın içinde ne olup bittiğinin ayrımına varamaz. İpek, ipekliğini kozadan çözülüp alındıktan, şala bürünen Gülendamların sırtında gösterir.

Yaratıcılık damarı sağlam yazar, başka bir yazara öykünülemeyeceğini bilir. O bilinçle onu anlamaya, geldiği yere hangi emeklerle ulaştığını kavramaya çalışır. Batılı yazarlara öykünerek postmodern "post"lara bürünenler, öykücülüğüme ne katmışlardır? Adını Nobel'e yazdıranlar, romana hangi ileri adımı attırmışlardır? Bu soruların yanıtı, ne halde olduğumuzun haritasını çizmeye yeter!

7. Sanat, düzeysizlikler ortamında düzey yaratma edimidir. Ortaçağ karanlığından söz edilir. Oysa karanlık diye nitelendirilen bu dönemde, yaratıcı ruhun ateşi hiç sönmemiştir. Fazıl Hüsnü Dağlarca "İnsan tükenmez," diyor. Yontuların kırdırıldığı, aydınlanmanın karartıldığı, her gün sanatın bir dalının daha kökünden kopartıldığı bu karanlık günlerin ardından elbette ışığı göreceğimiz günler gelecektir. Şu kadarını söyleyeyim; bir elli yıl önceki kadın şair, öykücü sayısını anımsayalım, bir de dergi sayfalarını dolduran kadınların düzeyli yaratım ürünlerine bakalım... Sanatta karmaşıklıklar yalınlıkla giderilir. Önümde Ahmet Büke'nin, Behçet Çelik'in, Berna Durmaz'ın öykü kitapları var. Bu düzeydeki öyküler daha iyi öyküler yazılacağının müştucusudur.

8. Şiir, öykü, roman, resim, yontu, müzik, gösterim sanatları, bakmayı bilene ruhunun aynasını tutar. Öykü yazan, yaşadıklarını yeniden yaşar. Okuyan ise, kendini yaşanan hayatın içinde bulur. Okuduğu belki yaşadıklarıyla örtüşmez ama anlatılanlarla bir özdeşlik kurabilir. Yazısal etkileşim, insanı birbirine yaklaştırmanın yanında, insanlar arası kaynaşmayı da sağlar. Cumhuriyet dönemi edebiyatı, insanı temel konu aldı. Böylece sanatla insan arasında eytişimsel (diyalektik) bir bağlantı kuruldu. Hayalde idealize edilen insanın yerini, bireysel, toplumsal bir varlık olan insan almıştı. İnsanın sanat yaratıcısıydı, sanat da insanı yaratıyordu. Dinle, düşünceyle, paylaşım duygusuyla insanın insandan koparıldığı, kitleler arasında ayrışımlar yaratıldığı bir dönem yaşıyoruz. Bizi bu çıkmazdan şiirlerin, romanların, öykülerin kurtaracağını unutmayalım.

Aslı Solakoğlu

İnsanlarla çatışmama halinin, bu durumun bir iyilik maskesi olarak günlük yaşantılarda giyiliyor olmasının, yaşadığımız sözde modern dünyada işlerin ve ilişkilerin yürümesini sağlayan bir araç olarak kullanıldığını düşünüyorum. Çelişki, çatışma ayarlanmış dozu ile yaşantılarımızda ne kadar gerekli ise, öykülerde de aynı derecede önemli. Sorunları öteleyen, kendiyle barışık görünen v.b. tavır bütünlüğündeki öykülerin samimiyetsizliği öykü türünü zora soksa da, dönem hakkında verdiği bilgi açısından da yok sayılamaz elbette. Yine de öykülerde depremsiz, yıkıntısız, sakin bir çağ ile karşılaştığımda hayal kırıklığına uğruyorum. Oysa beklentim öykünün, güncelin çıkmaz sokaklarına girerek karmaşa içindeki kirli gerçeği, tozun-toprağın arasından görünür kılması. Bu, öyküye biçilmiş ağır bir yük olarak görülebilir. Ancak öykünün sıradan ama yoğun, dar ama derin verimliliğinde ortaya çıkacak olanın zaten böylesi meseleler olduğunu sanıyorum.

Bu söylediğimi Aysu Önen, Raymond Carver'ın *Lütfen Sessiz Olur musun, Lütfen?* kitabı için yazdığı *Başkalarını Dikizleme Edebiyatı* eleştiri yazısında (sabitfikir, sayı:14), yazar ve anlatıcı üzerinden şöyle açımlıyordu: "Kader anları, meydana geldikleri yaşam diliminde, kader anı olarak algılanmazlar, o anı yaşayanlar tarafından. Bir tespit edici gerekir... Yabancı hayatların ayrıntılarını fark eden, bu ayrıntıları tek tek hafızaya alan dikizci karakterler için birkaç ihtimal --bu ihtimaller ki kader anlarını doğurur- var. Cesareti olmayanlar için, kendi hayatlarının ideal versiyonlarının sahnelendiği bir fantazma içinde rol oyunları

örneğin. Carver yargılamıyor fantazmaya kapılan karakterlerini ancak onları, bu 'başkasılaşma' gayretlerinin yan etkilerinden de korumuyor. Başkalarını dikizlerken kazandığı net görüş sayesinde, kendi hayatının ve bedeninin üzerine alışkanlığın ve kanıksanmışlığın serdiği örtüyü aralıyor dikizci. Çıplak kalıveriyor. Hayatı ayrıntılara bölüyor ve ayrıntı parçalarının oluşturduğu bütüne yabancılaşıyor..."

Bu yıl tek sayı çıkabilen Sıcak Nal'daki (sayı: 12) *Edebiyatta Çocuk İstismarı* başlıklı eleştiri yazısında İbrahim Halaçoğlu da, "Romandaki sesin asal bileşenlerinden biri olarak seçilen çocuk anlatıcı, yazarın kölesi olup okura bir şey söylemek, anlatmak için kullanılınca, bu manipülasyona rahatlıkla bir çeşit çocuk istismarı diyebiliriz," diyordu. Son dönemde okuduğum öykülerde sıklıkla karşılaştığım çocuk anlatıcı yığılmasının bir deşifresi olarak okudum bu yazıyı. Çocukluk hikâyelerinin benzer biçim kaygısıyla anlatılmasının, yazarın ilk yapıtlarında ortaya çıkabilecek bir mesele olmaktan daha çok -ki bu anlaşılır-, öyküde sadelik olarak yerleşen bir algının basit uzantısı olabileceğini düşünüyorum. Okuduğum kimi öyküler ve öykü kitapları bende, iyi öykünün ne olduğuna dair yerleşik kalıpları izleyerek yazmayı anımsattı. Belirli ya da belirlenmiş bir 'iyi'den hareketle yazılan öykülerde, yazarlık eğitimi veren atölyelerin de yeri var mıdır ya da tek tipleşmeye sürükleyici, özgünlüğü öldürücü etkisi ne kadardır, düşünmek gerekir. Tam da burada bir eleştiri yazısından, yazdıklarımı aydınlatacak bir alıntı yapmak istiyorum. Sıcak Nal'da (sayı: 12) Kendi Kendinin Terzisi Bir Edebiyat: Sevim Burak Yazıhanesi başlıklı yazısında Hasan Turgut, Sevim Burak öykülerini döneminin avangard yapıtları olarak tanımlıyor ve "Sanatta avangard yapıtların bıraktığı etki genellikle dolaşıma girdiği ilk anda anlaşılmaz. Bunda dönemin eleştiri araçlarının yetersizliğinden, hazır reçetelere dönüşmelerinden, yapıtın ortaya çıkardığı enerjinin aşırılığına, beklenmedik oluşuna varana dek birbiriyle bağlantılı birçok sürecin etkisi vardır. Ama temelde belirleyici olan, sanat anlayışlarının politikayla

uyumunun her zaman muhafaza edilmek istenmesi, yapıtlann mevcut politik durumun dışına pek çıkamaması ya da onun yanında saf tutmasıdır..." diyordu. Bu düşünceden yola çıkarak bugünlerde yazılan öyküler için de benzer tespitler yapabiliriz. Hatta kendini merkezileştiren eleştiri, dergi v.b. gruplann belirleyiciliği ile -böylesi merkeziyetçiliklerin farkında olunarak ya da olunmayarak- yazılan tek tip öykülerin, okurlar ve ne yazık ki bazı yazarlar tarafından da iyi olarak kabul gördüğünden, dolayısıyla zaman içinde sesini, özgünlüğünü, samimiyetini kaybeden kimi yazarlardan ve öyküde aynılaşmadan da bahsedebiliriz.

Hasan Turgut'un dediği, o "düzenin elinin yetişmediği yerlerde hayat bulan" yapıtlar benim için daha kıymetli. Çok satanlar, çok konuşulanlar, göz önünde çok duranlar değil, demlendikçe kendini var eden, kendiyle yani metnin derinliğinde gizli felsefi-politik meselesiyle meşgul öykülerdir bunlar. En azından bir okur olarak benim öykülerden beklentim böyledir. Bu yıl merkezde sabitlenmiş öyküler kadar, merkezden uzaklaşmış ya da kıyısından geçmiş; konu, karakter bakımından farklılaşmış öyküler de okudum. Bu demektir ki, kitapçı raflarında ilk bakışta göremiyor olsak bile, bir çeşit çokseslilikten bahsetmek de mümkün. Kim bilir, böylesi bir öykü ortamı belki bir kırılmayı da işaretliyordur.

Ekim 2012 tarihine kadar yayımlanmış öykü kitapları arasından okuduklarım: Kerem Işık-Toplum Böceği, İlhan Durusel-Gül Öksüren Melek, Deniz Tarsus-Ozo Ozo Çakta, Dilek Emir-Tek Kişilik Kahvaltı, Serhat Çelikel-Pencere, Sofya Kurban-Göç, Raymond Carver-Lütfen Sessiz Olur Musun Lütfen, Barış Acar-Pıhtı, Nevzat Güngör-Beyaz Mendil, Halime Yıldız-Ve, Gamze Güller-Beşinci Köşe, Kıyıya Vuran Öyküler (F Tipi Öyküler)-Derleyen: Sibel Öz, Fadime Uslu-Gölgede Yaşamak, Yılmaz Okyay-İpe Tırmanan Keman Sesi, Osman Akalın-En İyi Korunan Oda, Nihan Kaya-Ama Sizden Değilim, Bir Dersim Hikâyesi-Derleyen: Murathan Mungan, Cem Akaş-Tekerleksiz Bisikletler, Yusuf Nazım-Kızak, Bora Abdo-Öteki Kışın Kitabı, Cemil Kavukçu-Ay-

nadaki Zaman, Murat Yalçın-Karga Zarif, Ahmet Büke-Cazibe İstasyonu, Birgül Oğuz-Hah.

Bu kitaplar arasında öne çıkanlardan biri, İlhan Durusel'in *Gül Öksüren Melek* kitabı oldu. Durusel'in, biçim-biçem ikiliğini dengeleyen deneyci öykülerini merakla okudum. Kitabın *Nerde Ne* bölümündeki öyküler, onlar arasında da en çok *Nerde Dünür?* öyküsü ilgimi çekti.

Barış Acar'ın *Pıhtı* kitabında ise 1998-2003 yılları arasında yazdığı bağlamlı ve çoğunlukla kısa öyküler var. Öykülerini birer çağdaş sanat yapıtı olarak kurgulamış Acar. F tipi cezaevlerini anlattığı *"f" İçin Notlar*, Tekel Direnişi'ne baktığı *tekel/ocak 2010/Ankara*, modern bir yok oluş hikayesi olan *Silgi* ve bir edebiyat dergisinin yayınlanma koşullarından birine gönderme yaptığı *yaş 35* öyküleri kitapta en çok dikkatimi çekenler oldu.

Nevzat Güngör, *Beyaz Mendil* kitabında Kürt coğrafyasından hikâyeler aktarıyor. Öykülerinde bazı fazlalıkların olduğunu düşünsem de, zencileşme gibi akılda kalıcı imgeler kullanıyor. *Burası Değil Afrika Orası!* öyküsü bende iz bıraktı.

Bora Abdo, öykülerine dergilerde rastladığım, öykü dünyasını özgün bulduğum, kitabının çıkmasını beklediğim bir yazardı. *Öteki Kışın Kitabı*'nda özellikle *Kardan Kadın* öyküsündeki Selma ile Nisa'nın hikâyesini uzun süre anımsayacağım.

Cemil Kavukçu, Birgül Oğuz, Ahmet Büke ve Murat Yalçın'ın yeni öykülerini de ilgiyle okudum.

Dergilerde ise (Takip ettiğim dergiler: Notos, Sıcak Nal, Akköy, sabitfikir, Dünyanın Öyküsü, Sincan İstasyonu, Sarnıç Öykü ve Kitaplık) okuduktan sonra da anımsadığım birkaç öykü oldu. Bilgehan Tufan'ın *Saydam Çocuklar Parkı* (Kitap-lık, sayı: 160), Özlem Akıncı'nın *Benim Ihlamurum* (Notos, sayı: 33), Abderrahmane Laghzali'nin *Tokatlar* (Çeviren: Mustafa Balel, Dünyanın Öyküsü, sayı: 1), Lorin S. Doğan'ın *Kemberok* (Notos, sayı: 34).

Feridun Andaç

1. Varlık, Notos, Sözcükler, Özgür Edebiyat, Dünyanın Öyküsü, Hece Öykü, Dergâh, Kitap-lık ağırlıklı olarak izlediğim dergiler. Bu dergilerde yayımlanan öykülerin ve diğer ürünlerin yeni yazarların çıkışları için olanak sağladıklarını söylemeliyim. Öykü yazmaya ilginin yükseldiği bir dönem. Ama o oranda okunduğunu söylemek güç. Dergilerin yanı sıra, bence, gazetelerin hafta sonu eklerinin kısa kısa öykülere sayfalarını açmaları gerekir. İyi okur yetiştirmek için de bunun gerekliliğine inanırım. Böylece gazete ekleri "bakılan" değil "okunan" olur!

2. Dergilerde yayımlanan öyküleri uzunca bir zamandır (yayıncılığı bıraktıktan sonra) okumadığımı belirtmeliyim. Önüme kitap olarak gelen öyküleri seçerek okumayı tercih ediyorum.

3. Koroya katılarak "eleştiri yok" dersem! Tanıtım var, eş-dost üzerine yazma, yayınevi ilişkilerini gözetme var yalnızca. Buyurun kitap dergileri/ekleri ve dergilerde yazılanlar ortada. Vasatın egemenliği de ne yazık ki sürüyor.

4. Notos, eleştiri/inceleme ağırlıklı bir dergi olabilecekken Semih, nedense, salt ürün dergisi yapmaya kararlı. O da eleştiriden umudunu kesmiş olmalı! Dünyanın Öyküsü ise bana çok eklektik geliyor. Her şey olmalı anlayışı ile dergicilik özgünlüğünü yitirir, sıradanlaşır. Bizim bu alanda sıradışı, daha yaratıcı / özendirici çıkışlara ihtiyacımız var.

5. *İzlediğim öykücüler var:* Murathan Mungan, Cemil Kavukçu, Ahmet Büke, Behçet Çelik, Murat Yalçın, Aslı Erdoğan... Bunları öyküyü geleceğe taşıyacak adlar olarak görüyorum. Sema Kaygusuz da öyledir. O ısrarla roman yazmak istese de, romanları da öyküdür aslında. Bunların yanına yerleştirebileceğim, ara ara yazdıklarını okuduklarım var: Aslı Tohumcu, Mine Söğüt, Yalçın Tosun...

Okuduklarıma gelince:

Demir Özlü; *Önünde Boş Bir Uzam*: bir ustanın dil/zaman/mekân arayışının yolculuğunu... her zamanki gibi içsesinin tınısıyla yazması iyi anlatının kapılarında gezindiriyor okurunu. Yeni öykücülerin ondan öğreneceklerinin çok olduğunu düşünürüm.

Cemil Kavukçu; *Aynadaki Zaman*: Öyküsünde yeni bir durak arayışına yöneliyor Kavukçu. "*Yolcu*", "*Mindos Kayalıkları*" hem tınısı yüksek öyküler hem de bu arayışını simgeliyorlar benim gözümde.

Buket Uzuner; *Yazın Öyküleri*: Romandansa bir öykü anlatıcısı Uzuner. Gezdikçe öykü taşıyan/yazan, hatta giderek de öyküyü türsel olarak melezleştiren bir anlatıcı. Bu kitabı onun deneysel çıkışının da bir göstergesi.

Ahmet Büke; *Cazibe İstasyonu*: Çoğaltarak anlatmayı seçmese çok daha özgün bir çizgiye erişecek bir anlatıcı Büke. Bu kez biçimsel deneme/arayış onun öyküsünün ana damarına çok oturmuyor kanımca. Parçalanan zamana/hayata bakışın yeni dili bu olmamalı Büke'nin öyküsünde.

Sibel Öz; *Serçeler Ölürse*: Onun kitabı için yazdıklarımı burada yinelemek isterim: Hayatı karşılayan bakışın öykülerini yazıyor Sibel Öz. Edebiyatın taşıyıcı bilinci o bakışın incelikli/duyarlı diline yansıyor. Yaşanan sıcak zamanların buruk, ezgin, kırılgan durumlarını konu ediniyor. İnsandan insana doğru yürüyüşün dili/zamanı/ duyarlıklı bakışı

var her bir öyküsünde. İçli, sezgili bir bakışın diliyle kuruyor onların gerçekliğini. Yaşanan ânla yiten zamanın aralığındaki insanın öyküsünü yazıyor. Yerin/yerdeş bilincin kültürel iklimini oya gibi işleyerek taşıyor öykülerine. Kadınca bakışın, duyarlığın öne çıktığı öykülerinde tematik zenginlikle birlikte zamanın ruhunun tanıklığı önemlidir. Zamanımızın öyküsünü yazıyor Sibel Öz; yalın, atak, dupduru söyleyişle hayatın çarpıcı yüzünü gösteriyor. *Serçeler Ölürse* kendi yolunu açan bir öykücüyü muştuluyor bizlere.

Selma Sancı; *Espas*: İyi bir anlatıcı olacağının muştusunu yakaladığım bir öyküsünü okumuştum bir seçkide. Ardından kendisini daha çok yazmaya, hatta kitaba yönelmeye ikna etmiştim. Bu anlamda *Espas*, bize, ayakları yere basan bir anlatıcıyı getiriyor. Umutluyum yazdıklarından. Hemence romana geçme aceleciliğini göstermezse, öykücülüğümüz hayatın damarını yakalayan bir öykücü kazanabilir diye düşünüyorum.

Murat Yalçın'ın *Karga Zarif*'ini ise henüz okuyamadım.

6. Zamanın ruhunu yazmak... Bu derin kavrayışlı bir bakışı, yaşantı zenginliğini getirir. Murathan Mungan ile Aslı Erdoğan o çizgiyi yakalayabilecekken duvarın ötesinde durup beklemeyi seçiyorlar. Ama Şule Gürbüz'ün cesaretle bu yakaya geçip yazması şaşırtıcı geliyor bana. *Kambur*'unu bir cep kitabı olarak taşımıştım cebimde günlerce. *Zamanın Farkında* ile dönüşü çok daha umutlandırdı beni demeliyim.

7. Öykü, deyim yerindeyse, o kadar verimli bir döneminde değil. Dergileri bir gösterge almamak gerek. Çünkü yayıncılar öykünün uzağında durmaya direniyor adeta. Satış şansı çok azdır yayıncının gözünde. Hele hacim olarak da daha az sayfa içerdiğine göre... Günümüz ya-

yıncısının edebiyat gibi bir derdi, bu alana kazanımlar sağlamak gibi bir düşüncesi olduğunu sanmıyorum! Her yeni/ilk kitabı/yazarı edebiyat hanesine kaydetmek gerekmiyor hemen. Beklemek gerek.

8. Gelecek elbette ki e-kitap'tadır. Ama bu da yazılı kitabın ortadan kalkacağı anlamına gelmez. Unutmayalım ki ses ve görüntünün olduğu yerde yazı bunun debisidir, onu var edendir. Düş ve düşüncenin yansımasıdır yazı. Yazı'dan vazgeçerse insan yaşamdan da vazgeçiyor demektir; bilimden, felsefeden, resimden, sinemadan...

M. Sadık Aslankara

Bir Öykü Toplumu Yaratabiliyor muyuz?

Soruşturma sorularına bütüncül yaklaşım içeren bir tutumla yanıt getirmenin daha uygun, öte yandan daha doğru olacağı kanısı taşıyorum kendi payıma.

O halde soru şöyle de düzenlenebilir bu durumda... Öykü alanında ne ölçüde erke üretiliyor, sonra bu erke ne ölçüde paylaşılıyor? Paydaşlar bunu daha ileri aşamalara taşıyabiliyor mu, taşınabiliyorsa eğer paydaş elbirliğiyle gelişen, üleşilen öykünün bu vektörel eğrisi iç-dış dinamikler yönünde nasıl bir tablo sergiliyor? Düşünsel, sanatsal, eylemsel açıdan öykü alanı gibi bir başlık altında evrenin bütünü içinde beklentiyi karşılayıcı bir dönüşüm yaşanıyor mu, yaşanıyorsa eğer bu ne ölçüde çıkıyor ortaya?

Böylesi bir soru üretildiğinde, bunun yanıtlanması, yukarıdaki soruların da enikonu yanıtlanması anlamına gelecektir herhalde bir biçimde.

Öykücülüğümüz içinde üretilen erke kendiliğinden ortaya çıkan doğal, tükenmez bir erke midir yoksa dönemsel dalgalanmalara bağlı, onun etkisinde gelişen, dış dinamiklerin yönlendirmesiyle yol alan üstü açık, sonsuz değil de kıt bir üretim kaynağı olarak mı nitelenmeli bu?

Peki, Türk öykücülüğünün iç-dış dinamikler dengesi nasıl bir grafik çiziyor, bunun üzerinde de durmak gerekmiyor mu ayrıca? Öykü dergilerine, dergilerde öyküye, öykü kitaplarıyla öykü üzerine kaleme

alınan kitaplara gösterilen ilgiyi ele veren sayısal sonuçlar neyi gösteriyor, nasıl bir değere ulaştırıyor bizi?

"Öykü günleri" başlığı altında gerçekleştirilen etkinlikler düzenli sürdürülebiliyor mu? Öykü dergileri süreli yayın niteliğini ne ölçüde koruyabiliyor? Bir yıl içinde kaç öykü kitabı yayımlanıyor, bunlarda toplam kaç satışa ulaşılıyor?

Bana sorarsanız, bizde çok başarılı öykü örnekleri var, ama öyküsever okur sayısı için bunu öne sürmek çok güç... Sonuç olarak şunu diyeceğim; Yahya Kemal'i, Nâzım Hikmet'i, Orhan Veli'yi çok sevmek nasıl ki şiirli bir toplum oluşmasına yol açmadıysa şunca yıl içinde, bir Sait Faik'i, Sabahattin Ali'yi, Orhan Kemal'i çok çok sevmek de öyküllü bir toplum yaratabilmenin önünü açamadı yazık ki bir türlü...

Bu yüzden ben öykü yazmayı değil öykü okumayı önemseyen bir toplum özlüyorum diyebilirim... Sözünü ettiğim erke, işte o zaman çıkacak ortaya! Yoksa Stanislavski'nin sözünü bozarak söyleyecek olursam, kendimizi öyküde sevmek yerine öyküde kendimizi seveceğiz demektir hastalıklı bir tutkuyla daha yıllar boyu...

Başkalarını bilemem, ben kendi payıma öyküseverlerin sayısının öyküdeki özseverler sayısını aşması için çabalıyorum şunca zamandır...

Nazlı Karabıyıkoğlu

1. 2012 süresince, neredeyse her edebiyat dergisini, en dar zamanlarda sadece öyküleriyle de olsa okudum, eledim, üzerine notlar aldım. Öykülerin hacmi, edebiyat dergilerinin öykü ya da edebiyatın diğer kolları üzerinde yoğunlaşmasına göre değişiklik gösterse de, beni tatmin etmeyecek düzeyde ilerledi. Sonra durdum, baktım, düşündüm ve tarttım. Kendini gereksiz uzunluğuyla yoran öyküleri elediğimde, o nefis orta uzunlukta ya da kısa öykülerle dergilerin ihya olacağını gördüm. Kısa kesmenin değerini, bir kez daha zihnime sakladım.

2. 2012 için benim birkaç bölümlü bir listem var.

Yüreğimi fethedenler:

Notos'u tercih eden Bora Abdo'nun tüm öyküleri. Kitap-lık, Dünyanın Öyküsü'nde görebileceğimiz 2012'nin tartışmasız parlayan yıldızı Pelin Buzluk (Kitap-lık 160/Sirk, Dünyanın Öyküsü Haziran-Temmuz/Kasap Havası). Merve Koçak Kurt'un Hece Öykü 53'teki Haru'su (Bir çiçekle bahar olmazdı biliyorum, ama yaşamın rengini soluyabilirdik böylece). Birgül Oğuz'un Dünyanın Öyküsü Ağustos-Eylül sayısındaki An öyküsü.

Aklımı çelenler:

Kitap-lık 158'deki Emrah Öztür'ün Zümrüt Vazo'su. Yine aynı sayıda yer alan, bana göre o sayının en güzel sayfası Yasemin Olur Çeker'in Çürük öyküsü. *Varlık*, Ekim sayısındaki Çağlar Öksüzoğlu şu cümleyi kuruşuyla bağladı beni öyküye: *"Bizim bir oğlumuz bile yok, olmadı, aslında teda-*

vi gördük o Akdeniz şehrinde, ölen bir oğlumuz bile olmadı!" Özgür Edebiyat'ın 35. sayısında karşıma çıkan Zeynep Sönmez ve öyküsü Mektup.

Aklımda kalanlar:

Özgür Edebiyat sayı 35'teki Berna Özpınar'ın Deniz Kabukları tatlıydı. *Sarnıç Öykü*'nün 2. sayısındaki Zeynep Avcı'nın İkinci Oda'sı daha kısa olsa daha çok seveceğim öykülerden. *Hece Öykü* 51'de yer alan Hasan Harmancı, Pazardı Öğleden Sonraydı öyküsüyle bana iyi geldi. Yine aynı dergide birkaç sayfa sonra karşıma çıkan Ercan Y. Yılmaz ise Yastık öyküsüyle, kısa öykü için umutlanmamı sağladı. *Dünyanın Öyküsü* Ekim-Kasım sayısındaysa Melike Uzun, Sığ öyküsüyle pamuk şekerin beyazlığını unutturdu.

3. Öykü için güzel yazılar yazan birçok kişi var. Evet.

4. Yok.

5. Bana göre, yukarda dergilerde çıkan öyküleri için de söylediğim gibi, kitaplarıyla da 2012'nin parlayan yıldızı Pelin Buzluk'tur. Deli Bal'ın yeniden yayımlanması ve yeni kitabı Kanatları Ölü Açıklığında'nın Can Yayınları'ndan çıkması, adını duymayan çok kişiye de öykülerinin o esrik tadını tanıtacaktır. Buzluk paralelinde, Bora Abdo, Alakarga Yayınları'ndan çıkan Öteki Kışın Kitabı çok iyi! Birgül Oğuz sonra, Hah ile yasını bana sattı. Onur Çalı'ysa Komşu Yayınları'ndan çıkan kitabı Eksik Yıl'da yer alan Saatçinin Ölümü (Hep kemerle asarım kendimi sanmıştım. Korktum. Karıncalar için ilaç almıştım, onu yutmak daha kolay geldi. Uyudum üstüne.) öyküsüyle, kitaplığımdaki vasat öykülerden sıyrılıverdi.

6. Öykülerle kurduğum duygusal bağ gereği, beni ilk cümlesinde kavrayıp sonraki cümlelerine de esir eden öyküler, beni, zihnimi ve ruhumu dışlayan, vasat yazılar olarak niteleyebileceğim öykülerden daha

fazla zamanımı hak eder. Aradığım farklı sesi, ritmi, uçarılığı ve cesareti çok az öyküde görebildim. Herkesin telaffuz edeceğini çok iyi bildiğim, 2012'de dergilerde manşetlerle parıldayan, "eleştiri" ya da "övgü" yazılarıyla yerlere göklere çıkarılan yazarların birçoğu elbette gerçekten iyi. Yalnız, ben bambaşka bir ses bulamadım çoğunda. İçinde çırpındığım zamana uyan kristalize olmuş sözcükler gözlerimden kayıp gittikçe, gittikçe tekilleştiğimizi gördüm. Parmağımı ısırmadım fazla, mezardakilerin de toprak altında huzursuzca kıpırdandıklarını pek sanmam.

7. 2012 yine yalnızlık yılı olmuş, ha? Bir hüzün, bir karanlık. İstanbul Praglaştırılmış gibi. Ankara tekilliğe çıkan tek sokağa dönüşmüş. İç acılar, hesaplaşmalar ve rahatsızlıklar sayfaları kaplamış, ellerimizden akıp gitmiş. Genel olarak yayımlanan öykülerin çoğunda ağız birliği etmişçesine, cümleler ince hüzünlerle işlenmiş. Hep bir aksaklık, yarım kalmışlık. Bu kadar mı bağımlı olundu "yazma hüznüne"?

8. Hayata uzaklaşıp baktığınızda, zihninizden geçen cümlelerin noktalama işaretleri varsa, öykünüz bir yerde yazılıyor demektir. Tırnakların arasına dolan sözcüklerin, binlerce kez sabunlu fırçayla ovalanıp çıkmadığı bir ömürdür öykü. Öyle de kalmalıdır.

Özcan Karabulut

1. Öykü dergilerinin "öykü bombardımanı"na tutulduğunu biliyoruz. Dergilere gönderilen metinlerin azımsanmayacak bir bölümünün öykü olmadığını da. Bunlar doğal olarak eleniyor. Geçen yıl *Dünyanın Öyküsü*'nde 33'ü yabancı, 89'u yerli, toplam 122 öykü yayımladık. Sadece öykü dergilerinin değil, diğer edebiyat dergilerinin de öyküye daha çok yer vermeye başladıkları düşünülürse, öykünün dergilerdeki yerinin görece *yeterli* olduğu söylenebilir.

Aslında bu bir "yeterlilik" meselesi değil, bir niyet, bir temenni, bir öneri demeti de değil, öykünün hayatımızdaki ve edebiyatımızdaki yeriyle ilgili bir saptama: Gazeteler, kitap ekleri, edebiyat dergileri, yayınevleri her geçen gün öykü türüyle ilgili daha fazla *bir şeyler* yapacaklar. Pek çok kişi, kurum ve çevre 90'ların ikinci yarısındaki gibi harekete geçecek: Öykü atölyesi düzenleyecekler, öykü antolojileri hazırlayacaklar, tematik öykü kitaplarına yönelecekler... Madem öykü günüyle, günleriyle, dergileriyle yeniden atağa geçmek için çok beklemedi, dergiler, yayınevleri de çok beklemeyecekler. Beklemiyorlar zaten, 2012 yılında yayımlanan yaklaşık 180 öykü kitabı hem beklemediklerinin göstergesi hem de önümüzdeki dönem canlılığın habercisi.

Dergileri yeterli bulmayanlara, beğenmeyenlere gelince... Kendi dergilerini çıkaracaklar, çıkaracaklar da *sıra dışı*, daha yaratıcı dergi nasıl çıkarılır göreceğiz, göreceğiz de alkışlayacağız!

2. *Dünyanın Öyküsü*'nde yayımladığımız hemen her öykünün dikkatimizi çeken öyküler olduğunu söylemem gerekiyor, aksi halde yayımla-

mamamız gerekirdi, değil mi? Yine de, Dünyanın Öyküsü'nde yayımlanan öykülerden bazılarını okura anımsatmak isterim: Müze Memuru Mithat'la Şişman Ayten (Atilla Dorsay), Kanunun Solist Olduğu Gece (Murat Yalçın), Fesleğen Dilinde (Ahmet Büke), İş Gezisi (Hakan Bıçakcı), Andon Usta'nın Çırağı (Mustafa Balel), Sır (Jale Sancak), Havuz ve Çocuk (Gönül Kıvılcım), Konserve Duygular (Yasemin Yazıcı), Kasap Havası (Pelin Buzluk), Seçilmek (Yiğit Bener), Kırmızı Top (Müge İplikçi), An (Birgül Oğuz), Çıkılmayan Bahçe, Gidilmeyen Sokak (Nalan Kiraz), Zifir (Türker Ayyıldız), Usulca ve Yalnız (Neslihan Önderoğlu), Köpek (Deniz Utlu), Enkazdaki Dost (Barış Müstecaplıoğlu), Alice Anadolu Diyarında (Hamit Çağlar Özdağ), Ayyaş Buda (Göktuğ Canbaba), Mektup Kutuları Bomboş (Sezer Ateş Ayvaz), Zamanda (Sibel K. Türker), Sıcak Sandalye (Yalçın Tosun), Sığ (Melike Uzun), Bir Leğenin Hikâyesi (Emrah Öztürk), Özel Sipariş (Remzi Karabulut), Köpeğe Basma (Suat Duman).

Diğer dergilerde, fanzinlerde yayımlanan öykülerden okura anımsatmak istediğim öyküleri şu şekilde sıralayabilirim: Sen Âfet, Ben Daha Âfet (Feyza Hepçilingirler, Galapera Fanzin, Ekim 2012), Kahramanın Sonsuz Yolculuğu (Aykut Ertuğrul, Üç Jeton, 3. sayı Temmuz 2012), Portobello'da Bir Kış Gecesi Eğer Bir Aylak Kadın (Gökçe Özder, Üçüncü Mevki Fanzin, 3. Sayı Haziran 2012), Taşra Fragmanları (Necip Tosun, Hece Öykü Ekim-Kasım 2012), Süper Kahraman Diyeti (Kerem Işık, Kitap-lık Temmuz-Ağustos 2012), Lacivert Bir Veda (Bora Abdo, Sarmaç Öykü, Eylül 2012), Kayayı Delen İncir (Ahmet Büke, İzafi Ekim-Kasım 2012), Palto (Mustafa Orman, İzafi Ekim-Kasım 2012), Şikeste (Türker Ayyıldız, Notos, Ekim-Kasım 2012).

3. Öncelikle belirtilmelidir ki, günümüzde edebiyat eleştirisinin kitapları, edebi metinleri yaratıcı bir çabayla anlamaya, çözümlemeye ne ihtiyacı ne zamanı ne de cesareti var. *Piyasada* kurulan *bağımlı* ilişkilerden nitelikli, derinlikli ve özgür edebiyat eleştirisinin çıkması gitgide

zorlaşmaktadır. Öte yandan, *bizim* öykü edebiyatı eleştirisinin geçmişten günümüze birbirini izlediği ve *belli* yazarlar üzerinden *zar atmayı* sevdiğini de belirtmek durumundayız.

Bu belirlemelerden sonra, bir yazar ve dergici olarak, inceleme ya da eleştiri veya değerlendirme, ya da kitap tanıtım yazısı, kim yazarsa yazsın, bu yazılara ulaşmaya ve okumaya çalıştığımı söylemek isterim. Bu çerçevede bir Nurdan Gürbilek, bir Jale Parla, bir Orhan Koçak her zaman ilgimi çeker. Yazarsa İnci Aral; birçok eleştirmenden daha nitelikli eleştiri yazıları yazar. Genç-usta öykücüler ve kitapları üzerine yazan M. Sadık Aslankara'yı unutmamamız gerekir.

Dünyanın Öyküsü köşe yazarlarının (Adnan Binyazar, Emin Özdemir, A. Ömer Türkeş, Nursel Duruel, Kemal Gündüzalp, Ömer Lekesiz, Necip Tosun ve Ayşegül Tözeren'in) öykü eleştirisini besleyen, zenginleştiren inceleme-eleştiri-deneme yazıları yazdıklarını söyleyebilirim. Birsen Karaca ve Sevinç Özer'in çözümleyici, kuramsal yazılarını da burada anmak isterim. Eleştiri var, eleştiri bağımsız denebilirse, karşılığını en çok fanzinlerde, edebiyat dergilerinde ve elektronik ortamdaki kaliteli edebiyat sitelerinde buluyor, bence.

4. Dergi olarak bizim şimdiye kadar Füruzan'la, Selim İleri'yle, Tahsin Yücel'le, Mustafa Balel'le, Adnan Binyazar'la, Aysel Özakın'la, İzzet Yasar'la ve Tarık Dursun K.'yla yaptığımız söyleşilerin öykü edebiyatımıza azımsanmayacak bir değer kattığını düşünüyorum. Bu söyleşiler yazarların, meraklı okurların ilgisini ileriki yıllarda da çekecektir. Her sayımızda genç öykü yazarlarıyla da "Masabaşı Söyleşileri" yapıyoruz. Bu söyleşilerin konukları arasında genç ustalar kadar yeni öykücüler de var: Yalçın Tosun, Murat Özyaşar, Yavuz Ekinci, Ayşegül Çelik, Mehmet Şarman, Mahir Ünsal Eriş.

Sanırım dergiler öykücülerle yapılan söyleşilere gitgide daha fazla yer verecekler. Biz de böylece, özellikle genç öykücülerin öykü se-

rüvenlerini, hayata ve edebiyata bakış açılarını, yaratma çabalarını öğrenebileceğiz.

5. Henüz okuyamadığım kitaplarla liste çok daha kabarıktır, hiç kuşkusuz. Geçen yıl okuduğum kitaplar arasından seçtiğim kitapları şu şekilde sıralayabilirim: Hepsi Senin İçin (Atilla Dorsay), Cazibe İstasyonu (Ahmet Büke), Karga Zarif (Murat Yalçın), Evlerin Yüreği (Şenay Eroğlu Aksoy), Düzenboz (Başar Başarır), Hah (Birgül Oğuz), Toplum Böceği (Kerem Işık), Bangır Bangır Ferdi Çalıyor Evde (Mahir Ünsal Eriş), İlhan Durusel (Gül Öksüren Melek), Kanatları Ölü Açıklığında (Pelin Buzluk), Hikâyem Paramparça (Emrah Serbes), Öteki Kışın Kitabı (Bora Abdo), Karaduygun (Sema Kaygusuz), Kırık Kalpler Terzihanesi (Ali Teoman), Biraz Kuşlar, Azıcık Allah (Gökhan Yılmaz), Ömrün Yazı (Berat Alanyalı), Beşinci Köşe (Gamze Güller), Serçeler Ölürse (Sibel Öz), Sınav Hortlağı (Sadık Yemni), Gökyüzü Sineması (İki Film Birden, Onur Caymaz).

6. Son dönemde kendilerinden önceki kuşaklara katılan öykücülerle öykücülüğümüzde bir maraton koşuluyor. Günümüzde sınırlarını zorlayan, yeni içerik ve biçim denemeleriyle gelişen, çeşitlilik gösteren bir anlatı türüdür öykü. Öykücülüğümüz kaynaklarını geçmişten, öykü birikimimizden aldığı kadar, günümüzden, çağın getirdiklerinden de alıyor. Kendi seslerini bulan, kendi öykülerini kuran öykücülerimizin, kendi yazma eylemleri, kendi yazınsal tutumları da öykücülüğümüzü zenginleştiriyor. Denilebilir ki, böyle bir yazınsal tutumun başarılı örneklerinden her öykü, bildiğimiz, alıştığımız öykünün tanımını, sınırlarını zorluyor, kısıtlayıcılarını ortadan kaldırıyor. Öykücülerimizin yazınsal tutumları, öykücülüğümüze yeni açılımlar getiriyor, kanalları çoğaltıyor.

Günümüzde Türkçe öyküde hareketlenme olduğu açık. Özellikle edebiyatla ilgilenen gençler arasında kendilerini ifade etme biçimi olarak

öyküyü tercih edenlerin artığı görülüyor. Bunu fanzinleri ve ana akım dışı dergileri takip ederek görmek mümkün. Bu yayınlara biraz daha yakından bakarsak, öykülerin kısaldığını, iki üç sayfalık öykülerin arttığını da görebiliriz. Bunu sadece çağımızdaki *hıza* bağlayamayız. Öyküler kısalsa da, öyküden daha uzun bir anlatı türü olan roman revaçta. Hem de Murakami'nin romanı gibi uzun romanlar. Öykülerin bir kısmını sadece buluşa dayandığını söyleyebilir, bunu da eleştirebiliriz. Ama yine gerekçelendirilememiş bir durum olduğu da açık. Ayrıca Türkçe romanda da gördüğümüz post modern unsurların artık Türkçe öyküde de yer aldığı gözleniyor. Metinlerde çok çağrışımlılık, metinlerarasılık dikkat çekiyor. İronik bir dil kullanılıyor. Hatta ironinin ironisi yapılıyor, absürtlük de bir teknik olarak öykülerin bazılarında yer alıyor. Öykülerde sık rastlanan tanımsal anlatımdansa, genç öykücülerde ben dili hâkim. Öykünün tür olarak imkânları zorlanırken, türler arası sınırlar iyice flulaşıyor. Görsellik dâhil, öyküye her şey konu olabiliyor, her şey malzeme artık.

7. Dünyanın pek çok ülkesinde öykünün durumu tartışılıyor. Örneğin İngiltere'de, çağımızın öykünün sonuna tanıklık ettiği, öykü öldü, biçiminde tartışmalar yapıldığı biliniyor. Okurun ve yayınevinin tercihi romanı birincil tür gösterebilir, ama ben kendi payıma öykünün zor ve köklü bir tür olduğunu, Türkçenin zengin bir öykü birikimine, öykü edebiyatımızın zengin bir öykü dergiciliği birikimine sahip olduğunu düşünüyorum.

Önceki sorularınızı cevaplarken, bu soruyu da içeren cevaplar verdiğimi düşünüyorum. 2012 yeni öykü dergilerinin, yeni öykü kitaplarının, yeni öykücülerin de konuşulduğu bir yıl oldu. Bu hareketlenmenin bir başlangıç olduğunu düşünüyorum.

8. Romanın son yıllardaki nicel yükselişine karşın (ki bu yükselişi de bir yerde öykünün yükselişine bağlıyorum), azımsanmayacak sayı-

da öykü kitapları yayımlanabiliyor, öykü edebiyat dergilerinde her zamankinden fazla yer bulabiliyor, birçok kentte öykü günleri düzenlenebiliyor. 14 Şubat Dünya Öykü Günü projesi hayat bulabiliyor. Bu iki etkinlik bile öykücülerin öyküde ısrar ettiklerini, öykünün toplumsal hayatımızda ve edebiyatta ağırlığını koruduğunu gösteriyor.

Öykü yaşamla, insanla iç içe yazılıyor. Öykü, çağın isterlerine karşılık gelen bir tür. Tomris Uyar'ın deyişiyle, "Öykü, dünyanın bugünkü hızına daha uygun, daha çağdaş bir tür." Evet, günümüzde hız insanın başını döndürüyor. Evet, insanların söyleyecek sözleri, anlatacak öyküleri var. İnsanlar, kendilerini öyküyle ifade ediyorlar, öyküyle gerçekleştiriyorlar. Çünkü insan öyküsüyle var. Öyleyse öykü insanın, edebiyatın gündeminde hep var, hep var olacak.

'Yazılı kitap, e-kitap tartışmaları bir yana' diyerek, öykünün kitaplaşma sonrası sürecini kastediyorsanız, 'basılı kitapların yerini e-kitaplar mı alacak?' gibi soruların sorulmakta olduğunu biliyorum. Bizde, siyasi birçok konuda olduğu gibi, hep en uç soruyu ilk başta sorup, meseleyi marjinalize etmek gibi bir huy var. Oysa, ben e-kitabın ne olduğunu bile henüz anlayamadığımızı da, öğrenemediğimizi de düşünüyorum.

Semih Gümüş

1. Öykü kendine yeterli yeri dergilerde hiçbir zaman bulamaz. Çünkü çok yazılıyor, yayımlanacağı dergilerin sayısı da az. Bu arada yayımlanmak için yeterli görünenlerin sayısı hiç kuşku yok ki pek çok ve onların bazıları zamanla yayımlanma olanağı da bulamadan bir yerlerde kalıyor. Buna çare bulmak da zor elbette. Tek çözüm yolu, dergilerin sayısının çoğalması.

2. Çok dikkatle okumadığım, bazen şöyle bir baktığım öyküler üstüne bir şeyler söylemek istemem. Haklarında söz edecek kadar yakından bildiklerim Notos'ta yayımlananlar. Onların da tek tek öykü adlarıyla belirtilmesi pek anlamlı değil. Kitap olmayınca, tek tek öyküleri öne çıkarmak okur için de yeterli bir veri sağlamaz. Ortaya henüz pek çıkmamış, tanınmayan yazarlara gelince, bence artık çok iyi diyebileceğim yeni yazarlar var, dergilerden çıkmış, onları belirtmek isterim: Neslihan Önderoğlu, Bora Abdo, Ferhat Emen, Hande Gündüz, Özlem Akıncı, Bahri Vardarlılar, Ayşegül Ural iyi öyküler yazıyor. Didem Tekeli'nin yalnızca bir öyküsü yayımlandı ama öteki öykülerinin de yayımlandıkça okunmasını öneririm. Bora Abdo'nun *Öteki Kışın Kitabı* adlı öykü kitabı yayımlandı. Neslihan Önderoğlu ile Hande Gündüz'ün kitapları da bu yıllık çıkmadan önce yayımlanmış olacak.

3. Eleştiri okura yol göstermek için yazılmaz, öncelikle bunu belirtmek gerekir. Yazar ya da kitap için de yazılmaz eleştiri. Tanıtım amaçlı

yazılar üstlenir o görevi. Sonunda belki iyi okurların bir öykü düşüncesi oluşturmasına, okuma kültürünün yükselmesine katkıda bulunur eleştiri, bunu belirtmek daha doğru olur. Pek çoklan bunun tersini savunuyor ama öykünün, sözgelimi romana göre daha çok tartışıldığını düşünüyorum. İyi eleştiri yazarları da var. Fadime Uslu iyi bir öykücü olmanın yanı sıra, öykü üstüne kayda değer düşünceler de içeren yazılar yazıyor. Behçet Çelik, Şenay Eroğlu Aksoy, Banu Yıldıran Genç öykü kitapları üstüne, tanıtım yazılarını aşan değerlendirmeler yazıyor.

4. Değil mi ki genç ya da usta bir yazarla yapılmıştır, her söyleşide kayda değer düşünceler bulunur. Karşınızda bir kişi var, üstelik yazıyor, sözlerinin anlamı da vardır. Ne ki, öykücülerle yapılan söyleşilerin de dergilerde yeterince yer bulamadığını ya da yapılamadığım bir eksiklik olarak belirtebiliriz. Sanırım Notos özellikle genç öykü yazarlarına en çok yer veren dergidir, bu eksikliği tamamlamak için Notos'ta bir çaba gösteriyoruz.

5. Ben, okuduklarım arasından seçtiğim öykü kitaplarının adlarını vermek isterim:

Cemil Kavukçu, *Aynadaki Zaman*
Murat Yalçın, *Karga Zarif*
Dilek Emir, *Tek Kişilik Kahvaltı*
Bora Abdo, *Öteki Kışın Kitabı*
Berna Durmaz, *Bir Hal Var Sende*
İlhan Durusel, *Gül Öksüren Melek*
Sine Ergün, *Bazen Hayat*
Birgül Oğuz, *Hah*
Kerem Işık, *Toplum Böceği*
Şenay Eroğlu Aksoy, *Evlerin Yüreği*
Serhat Çelikel, *Pencere*

6. Ben bizim edebiyatımızın her döneminde zamanın ruhuna, düşüncesine uygun ürünler verdiğini düşünüyorum. Başka türlü olmasını, ilgisiz bir yere savrulmasını beklemem, olmaz bu. Herkesi bir araya toplayacak tek bir nokta da yok zaten. Çeşitlilik önemli, bunun da olduğuna, bugün yeterli olmasa da, yakın gelecekte daha çok olacağına da inanıyorum.

7. Öykü 2012'de de canlılığını, gücünü korudu. Bundan sonra da böyle olacak. Bugün öykü Avrupa'da yalnızca Türkiye'de yazılıyor. Öteki ülkelerde varsa yoksa roman. Öyküyle ilgilenenler yakında neredeyse kalmayacak. Birleşik Amerika, Latin Amerika ve Türkiye, öykünün yazıldığı dünyalar.

8. Öykü, hayatın anları, küçük kesitleri, ayrıntıları üstüne kurulduğu için, romandan daha önemli. Hayatın niteliği ayrıntılardadır. Ayrıntılar olmazsa, hep yüzeyde kalmaya mahkûm kalırız. Bu nedenle, öykünün edebiyat için değeri çok büyük. Öykünün güçlü olmadığı bir edebiyat, popüler dünyanın kıskaçlarından kurtulamaz. Düzyazının soluk alıp verdiği pencerelerdir öyküler.

Şükran Farımaz

1. *Dünyanın Öyküsü* olsun, *Notos* olsun, öyküye önem veren, daha doğrusu öyküyü önceleyen dergiler. Benim okur olarak hiç vazgeçemediğim *Sözcükler* de bugüne dek hiçbir sayısında öyküyü savsaklamadı. Üstelik öyküyü yalnızca bir öykü olarak ele almıyor bu dergiler; Batı'da hayli eskilere dayanan bizim ülkemizde ise yeni başlayan atölye çalışmalarıyla da besliyorlar öykü dünyasını. Böylece öykünün, okurun da, yazarının da ayağına gittiğini söyleyebiliriz. Bu tutum kendi içinde olduğu kadar, kendisi dışında da daha geniş bir hareket alanı sağlamakta öyküye.

Edebiyat dergileri birbirlerini nerede destekleyip nerelerde ayrışıyorlar bilemem ama Aydın Şimşek'in de uzun yıllardır dergi işiyle uğraştığını, hem de iyi uğraştığını biliyorum. Adana'da çıkan *Turunç*, Aydın'daki *Afrodisyas* asla görmezlikten gelinmeyeceğine göre öykü kendine fazlasıyla yer açıyor olmalı. Olmalı diyorum çünkü yeterlik sorunu çözülmüş gibi görünmüyor. Zaten çözülmesin de.

2. Bu soru bir vicdan, bir içtenlik sorunu gibi duruyor karşımda... Birkaç yıl önce *İmge Öyküler* dergisinin böyle bir sorusunu yanıtlamıştım. Hem de severek yanıtlamıştım. Şu an o çok sevdiğim on öykünün hiçbiri aklımda yok. Bellek kendini ne yazık ki bir öncekini eskiterek yeniliyor. Daha da önemlisi, bu gibi durumlarda sevdiğimiz, kayırdığımız isimler hemen öne fırlayarak ötekinin yerini alabiliyor. İyisi mi susmanın da konuşmak sayılabileceğini anımsatarak kenara çekilmeliyim.

3. Üç aşağı beş yukarı edebiyatla yaşıt olan eleştiri, uzunca bir süre itilip kakılıyormuş gibi görünse de bulunduğu yeri hep korumuştur. Çünkü sonuçta tıpkı şiir gibi, öykü gibi, roman gibi bir iletişim aracıdır da eleştiri. Onca kitabı okuyup özümsemiş akl-ı selim kişilerin size sunduğu olgun meyvedir. (Elbette ki bir Nurullah Ataç'tan, bir Fethi Naci'den, bir Füsun Akatlı'dan söz ediyorum.)

Eleştirinin okuruna haz dolu yeni okuma deneyimleri sunduğu kesin. Okuma süreci içinde yeni anlamlar oluşturmakla kalmıyor, anlamların farklı katmanlarıyla da buluşuyorsunuz ki benim için eşsiz bir keyiftir bu durum. Ancak kitabı okura ulaştırma açısından eleştirinin işlevi nedir tartabilmiş değilim. Geçtiğimiz yıllarda bir toplantıda Turhan Günay *"kötü kitapları da sanki iyiymiş gibi sunuyorsunuz"* diyen okuru *"kitap zaten satmıyor, bir de ben kötülersem ne olur kitabın durumu"* diye yanıtlamıştı. Turhan Günay şimdilerde ne düşünüyor bilemem ama kitap iyiden iyiye metalaşıp sektörün acımasız kollarına terk edildi. Bakmayın onca kitabın birbiri ardınca çırpıştırılıp piyasaya sürülmesine... Kişisel deneyimlerinden yola çıkacak olursam Manisa'dan Adana'ya uzanan geniş bir yelpazede nasıl bir okur kitlesinin yaşadığını biliyorum. Unutmamamız gereken belki de şu: Edebiyat her zaman için çok ama çok kişisel bir uğraş olmuş, okurunu da yazarını da zaman içinde yaratmıştır. Kızıp köpürmemiz, hele hele acele etmemiz hiç ama hiç gerekmiyor. Asıl bu nedenle iyi ki eleştiri ve eleştirmenler var diyorum. Semih Gümüş'ü de Nurdan Gürbilek'i de Hülya Soyşekerci'yi de zevkle okumayı sürdürüyorum. Varsın, yergiden çözümlemeye doğru evrilsin eleştiri, kime ne zararı var ki?

4. Dünyanın Öyküsü'nde Şükran Yücel'in çok hoş bir yazısı var: Kahraman Öldü mü? Politik bir söylem olacak ama, dünyada özellikle de Türkiye'de çok şey ya öldü, ya da can çekişmekte. Bulunduğumuz ortamı, çağımızı, dünyayı, öyküyü, şiiri, romanı, bildiğimiz, inandığımız her şeyi yeniden gözden geçirme adına duyarlığımı pekiştirdiğim

önemli bir yazıydı Kahraman Öldü mü? İzni olursa Şükran'a (bir karşılaşmamızda kendisine ismiyle hitap etmemi istemişti) bir şeyler de ben söylemek isterim.

Cumhuriyet'in *Bilim Teknoloji*'sinde okumuştum: "...insanoğlu bu gezegende çocuklarına bomboş bir dolap bırakacak çekirge misali bir böceğe dönüştü, sürekli olarak bolluk, huzur ve sonsuz ilerlemeyi düşleyen bir tür bağımlı gibi... Oysa gerçek zenginlik hiçbir şeye gereksinim duymamaktır."

Edebiyat da bir bakıma hiçbir şeye gereksinim duymamayı gerektirmiyor mu?

5. 2012 yılında yayımlanan tüm öykü kitaplarına ulaşamadım ne yazık ki. Böyle bir zorunluluk yok elbette ama sorunuzu daha doğru bir yöntemle yanıtlama adına ne yapıp edip ulaşmalıydım 2012'nin öykü kitaplarına.

Şu an elimde 4 kitap var. Sine Ergün, Kerem Işık, Murat Yalçın ve Dilek Emir'e ait dört kitap. Sine Ergün'le Dilek Emir'i tuhaf bir hüzün eşliğinde okudum diyebilirim. Anlatmak istediklerini içselleştirebildikleri için onları daha yakın buldum kendime. Ama Karga Zarif'le olsun, Toplum Böceği ile olsun örtüşemedim. Hiçbir yazarın, hiçbir zaman umurunda olmayacak bu değerlendirme her iki taraf için de aynı derecede geçerlidir: Öyle ya, ne kimse benim için yazıyor, ne de ben başkası adına okuma yapıyorum. İşte bu yazarın da okurun da vazgeçemeyeceği biricik özgürlüktür.

6. Zamanı değilse de *zamanın ruhunu* yeniden yapılandırmak biraz da bizim isteğimize bağlı değil midir? Hayır, yazarın sorumluluğundan söz etmiyorum. Jean Paul Sartre'ın *Edebiyat Nedir?* adlı yapıtını döne döne okuduğum halde bu konuda tık çıkmayacak ağzımdan. Ne var ki bir şeyi çok önemsiyorum; kuşkusuz şu iyi şu kötü deme hakkına sa-

hip değiliz, ama yazar okurun düşünce dünyasına da duygu dünyasına da çok şey katmayı başarabilir: Bu günlerde Ahmet Büke'yi okudunuz mu bilemeyeceğim.

7. 2012'nin tüm öykü kitaplarına ulaşamadığımı belirtmiştim. Ulaşabildiklerime ilişkin düşüncelerimi ise 5. Soruyu yanıtlarken genel çizgilerle açıklamaya çalıştım. Aslını isterseniz yayımlanmış bir öykü üzerine yazmak beni hep zorlamıştır; o öyküyü sevip sevmemek değil derdim; öyküyü yazarken nasıl emek harcıyorsam öykü irdelemenin de aynı emeği hak ettiğini düşünüyorum. Sonra şu da önemli; bu tür çalışmalar hep ev ödevi gibi gelir bana, kendi alanımın dışına çıktığımı bilirim de ne yana gideceğimi bilemem. Yine de /beşinci soruyu yanıtlarken/dört kitabı anabildim bu gönüllü ödev nedeniyle. Yinelememe gerek olduğunu sanmıyorum.

8. Öykünün yaşam içinde çok özel bir yeri var mı; sanmıyorum. Genel bir bakış açısıyla böyle söyleyebiliriz. Ama yaşamı içinde bulunduğumuz koşullara, ilgi alanlarımıza ve uğraşlarımıza göre bir bütünlük içinde ele alacak olursak öykü, *evet, bir ışıktır, akşam alacalarında kapı aralığından sızan ışık.*

Zafer Doruk

1. Zaman zaman yapılan tartışmalarda öykünün şiirden romana geçişte bir ara tür olmadığı sıkça dile getirilse de, "Roman yazmayı düşünmüyor musunuz?" sorusunun altından hâlâ bu algının kendini ele verdiğini, bunun da hiç roman yazmamış bir öykücünün öykü adına içini burktuğunu kendimden biliyorum. Evet, öykünün temel bir yazın türü olduğunu düşünenlerdenim ben de. Öyküden uzunca bir süre uzak durduktan sonra bugün dergilerin öyküye altmışlı yıllarda olduğu kadar geniş yer ayırdığını söyleyebilirim. Tabii, bu şansı sekiz- on sayfayı bulan öykülerin kullanması öykü dergilerinde bile zor görülürken, dergilerin üstlendiği ağır yükü düşündüğümüzde onlara hak vermememiz de mümkün değil. Kaldı ki, günümüzde kısa öykünün revaçta olduğunu öykünün geldiği yer açısından olumlu bulurken, neden öyküye de şiire ayrıldığı kadar yer ayrılmasın diye düşünmekten de kendimi alamıyorum. Doksanlı yılların ortalarından itibaren bakarsak; *'Adam Öykü', Düşler Öyküler, Fayton Öykü, Üçüncü Öyküler, Bir Bilet Gidiş Dönüş, Kül Öykü, İmge Öykü, Eylül Öykü, Hece Öykü, Öykü Teknesi, Eşik Cini, Notos Öykü* gibi öykü dergilerinin çıktığını, kiminin uzunca bir süre, kiminin kısa bir süre sonra kapandıklarını biliyoruz. *Notos, Öykü Teknesi, Hece Öykü* yayın hayatını sürdüren dergiler. *Dünyanın Öyküsü, Sarnıç Öykü* gibi nitelikli iki dergi daha katıldı öykü dünyasına. Kayıpların yanında kazanç şimdilik az olsa da, öykü yeni bir zenginliğe doğru açılıyor; bu da demek oluyor ki yeni öykü dergileri çıkacak ve bu zenginlik artarak sürecektir. Öykü dergilerine talebin her zamankinden fazla olduğu bir dönemi yaşıyoruz çünkü.

2. Oldukça güzel öyküler okuduğumu söyleyebilirim. Çeşitli anlatım tekniklerinin denendiği, dil ve kurgu yönünden özgünlük taşıyan öyküler... Birkaçını sayacak olursam: *Dünyanın Öyküsü*, 2012 Haziran-Temmuz sayısında, Murat Taş'ın, *'Sırrı'nın Hikâyesi'*... *'Dünyanın Öyküsü'*nün 2012 Ağustos- Eylül sayısında, Celal Özcan'ın, *'Bu Başka Sevda'*; Aysun Kara Sezer'in, *'Canlı Ölüm'* adlı öyküleri... *Kitaplık*'ın 2012 Eylül-Ekim sayısında, Yalçın Tosun'un *'Soğuk Yılan'* adlı öyküsü. *Notos*'un, 2012 Ekim- Kasım sayısında Türker Ayyıldız'ın *'Şikeste'* adlı öyküsü; *Notos*'un, 2012 Şubat- Mart sayısında, Murat Özyaşar'ın, *'Yasak Bölge'* adlı öyküsü severek ve beğenerek okuduğum öyküler oldu.

3. Eleştiri, öykünün sosyal, tarihsel, yapısal bağlamda sorunlarının tartışıldığı, değerlendirildiği, irdelendiği çalışmalardır. Yazarın yapıtıyla işini bitirip ondan uzaklaşmasının ardından, eleştirmenin, yaptığı çalışmayla okurla yapıt arasında bir tür köprü görevini üstlendiğini söyleyebiliriz. Okur, yazarın yaktığı ışıkları metin üzerinde keşfetmekle yetinmeyip bir de eleştirmenin fikrini almak ister, onun yeni keşifleriyle aynı metinde başka yolculuklara açılmanın olanaklarını bulur, yeni yeni okumaları göze alır. Öte yandan böyle bir mükellefiyeti bulunmadığı halde yazarı yüreklendirme gibi bir işlevi yerine getirdiğini de söyleyebiliriz eleştirmenin. Yazın dünyasına adımını yeni atmış bir yazar hakkında beklentilerin dillendirilmesi, onun yüreklendirilmesi yanında, ustalığını kanıtlamış bir yazara da gençlik aşısı gibi gelebilir bu değerlendirmeler; çünkü her yazar, yapıtının ardından ona dair bir şeyler duymak ister. Okur, okuduğu, okuyacağı yapıta dair bir şeyler duymak ister. Eleştirmenden her ne kadar nesnel bir yaklaşım beklense de, sanat anlayışı ve dünyaya bakışı onu öznel bir yaklaşımdan uzak tutamayacaktır, bu da işin doğasına aykırı bir tutum değildir. Asıl şuna bakmak gerekiyor: Eleştirmen, çoksatar –ama yazınsallıktan uzak çoksatar- piyasanın çarklarını mı döndürüyor, yoksa iyi, düzeyli bir metnin

gerçek okurunu bulması için mi çabalıyor? *Mehmet Fuat, Fethi Naci* gibi eleştirmenler nitelikli yazından yanaydılar. Bugün onların izinden giden eleştirmenlerimiz azlar, ama varlar, öykü yazınımız onlara çok şey borçlu. *Semih Gümüş*, çıkardığı öykü dergileriyle, öykü işlikleriyle, yazılarıyla öykücülüğümüze nitelikli ürünler, isimler kazandırma yolunda çaba harcıyor. *M. Sadık Aslankara*, öyküyü, öykücülüğümüzü, öykücülerimizi irdeleyen yazılarının yanı sıra yazdığı öykülerle de öykü dünyamızı şenlendiriyor. *Aslankara*'nın bir o kadar önemli bir yanı da, Anadolu'da yaşayan, tanıtım sıkıntısı yaşayan genç yazarların ilk kitaplarını kılı kırk yararak incelemesi, onları okurla tanıştırması, yüreklendirmesi... *Metin Celal*, yazdığı tanıtı yazılarıyla öykü kitaplarının okurla buluşmasına katkı sağlayan isimlerden... *Feridun Andaç, Necip Tosun*, iyi birer öykücü olmalarının yanı sıra kuramsal çalışmalarıyla da öykü dünyasına önemli katkılar sunuyorlar. *Modern Öykü Kuramı, Necip Tosun*'un öykücülüğümüze önemli bir katkısıdır. *Hülya Soyşekerci, Ömer Lekesiz, Cemal Şakar* ve şu an adı aklıma gelmeyen birçok yazın emekçisi bu türe katkı sunmayı sürdürüyorlar. Ama öykünün çıtasının yeniden yükselişe geçtiği günümüzde, Türk öykücülüğünün öykü üzerine düşünen, yazan daha fazla insana gereksinim duyduğu da bir gerçek.

4. *Dünyanın Öyküsü*'nün ilk sayısında Özcan Karabulut'un Füruzan'la yaptığı söyleşi; derginin aynı sayısında Murat Özyaşar'ın Ayşegül Çelik'le yaptığı söyleşi; yine *Dünyanın Öyküsü*'nün 2012 Ağustos- Eylül sayısında Nemika Tuğcu'nun Mustafa Balel'le yaptığı söyleşi... *Lacivert* Dergisi'nin 47. sayısında Behçet Çelik'le söyleşisi; *Hâr Söz Karagöz* dergisinin Nis-May-Haz. 2012 sayısında Osman Özbahçe'nin Necip Tosun'la söyleşisi; Dr. Mutlu Deveci'nin, *Ada* dergisinin 10. sayısında Ferit Edgü ile sanat, edebiyat ve dil üzerine yaptığı söyleşi; Tülin Er'in, *Sarnıç Öykü*'nün ilk sayısında İlhan Durusel'le yaptığı söyleşi öykü adına nitelikli ve doyurucu bulduğum söyleşilerdendi.

5. Kısa öykü üzerine uzun bir süredir yazılanlar, kuramsal tartışmalar, günümüz öykücüsünü türün bu biçiminin dil ve anlatım olanaklarından yararlanmaya itmiş görünüyor. İnce elenip sık dokunmuş, dil ve anlatımdaki yalınlık kadar yoğunluğun da öne çıktığı özlü öykülerle karşılaşıyoruz. 2012'de yayımlanan öykü kitaplarında da bu eğilim sıkça görülüyor.

Sine Ergün'ün, yeni öykü kitabı '*Bazen Hayat*'ı okudum. '*Burası Tekin Değil*' adlı ilk kitabında olduğu gibi yine kısa kısa öykülerden oluşmuş. Onu ilk kez okuyan sıradan bir okur, bu kadarını ben de yazarım diye düşünebilir, çünkü oldukça yalın, duru bir dili, sözü döndürüp dolandırmayan bir anlatımı var; ama kısa öykünün sınırlı malzemesinden güçlü bir etki nasıl yaratılır sorusunun yanıtını iyi bir öykü okurunun bu öykülerde bulacağına eminim. *Sine Ergün* sizi sıradan bir hayatın herhangi bir anından içeri sokuyor, sıra dışı bir şey gösteriyor ya da bir şey söylüyor, siz daha bir şaşkınlık anını yaşarken öyküyü bitirip çıkıyor. Kitaptaki öykülerden en iyisi şuydu dediğim bir öykü olmadı; hepsi küçük birer durgun gölcük; ama her birinin içinden suyu keskin ve acı bir kaynağın çıkıp gölcüğün durgunluğuna karıştığını öyküleri okuduktan sonra duyumsuyorsunuz... Bir şeyi söylemeden geçemeyeceğim: Konuşmalarda tırnak işareti kullanmıyor yazar, bu da durum ve davranış betimlemeleriyle konuşmaların birbirine karışmasına sebep oluyor, bunu ayrıştırmak için durduğunuzda tökezlemiş gibi oluyorsunuz. Bunun öyküye ne gibi bir yararı var, anlayamadım. Biçim yönünden öyküye bir farklılık kattığını sanmıyorum... Kitaptan aklıma ilk gelen birkaç öykü: '*Kelebek Mevsimi*', '*Barda*', '*Ölüler Susmalı*', '*Sinek*'...

Ahmet Büke'nin yayımlanan son kitabı '*Cazibe İstasyonu*' iki bölümden oluşuyor. '*Taşın Dediği*' adlı ilk bölümde kısa öyküler yer alıyor. Büke'nin öykülerinin mayasında yaşanmışlığın sahiciliği, içtenliği duyumsanıyor ve insanı içerden kavrıyor. İçindeki ışığa kestirmeden varan, dili yalın, damıtılmış öyküler; her biri konuşan birer fotoğraf ta-

dında. Kimi öykülerinde dış biçime de yansıyan iç seslerle, çağrışımlarla, dipnotlarla, farklı anlatım teknikleriyle parçalı bir kurgu oluşturuyor. İnsanın yaşadığı dünyayı kendi marifetiyle ne hale getirdiğinin, bunun da bedelini kendini derin bir yalnızlığa mahkûm ederek ödediğinin bir tür tanıklığını da yapan bu öyküler demetinden en beğenerek okuduklarım: *'Buluttan Buluta', 'Herkes Ana Kuzusu', 'M Tipi Kapalı', Gelen Evrak: 28.02. 2012. Tem: 1245/ 89'*

'Tuhaf Su' başlıklı ikinci bölümde, *'Su-Kavga-Su'* adlı, kendi içinde de alt başlıklarla bölümlere ayrılmış, alt notların, yan notların, farklı anlatım tekniklerinin denendiği, suyun insan hayatındaki yerine ve anlamına dair uzun bir öykü yer almış.

Cemil Kavukçu, yeni öykülerini *'Aynadaki Zaman'* adlı kitapta toplamış. Kavukçu bu kitabında da bilinen iki öykü evreninden birini, -bir söyleşide kasabaya veda ettiğini söylüyordu- denizi, deniz insanlarını öykülerine yansıtıyor, yine öykü karakterlerini öyküler arasında dolaştırıyor. Bir başka şey söylediğini ima etse de bu konuda ketum davranan, sonra gizemli bir biçimde ortadan kaybolan öykü karakterleri bir başka öyküde, bir başka mekânda karşımıza çıkıyor ve bizi merakta bırakan gizi açığa vurarak şaşırtıyorlar. Kavukçu bunu hep yapıyor; gerçek, rüya, düş, hayal birbirine karışıyor, öykü kişileri içlerindeki gamın yükünü taşımakta güçlük çekince bir tür bilinç bulanıklığı içinde ve geçmişi sil baştan yaşayarak, unutarak, dönüşerek hayata katılmaya çalışıyorlar. Yazarın da elinde bir silgi, bu tür oyunları seviyor; örneğin, kasabayı siliyor, deniz insanlarını yazıyor, belki yarın bir başka dünyada, başka rüyalarda gezdirecektir öykülerini. Okura öykünün derinliğini işaret eden ayrıntı betimlemeleri, kişilerin huzursuzluğuyla ağır ağır içine çekildiğimiz atmosfer, dilinin yalınlığı, duruluğu, anlatımının akıcılığı onun en özgün yanlarından biri. Zaman algısının insan bilincinde dağılıp parçalandığı, duruma ve ortama göre değişip bildiğimiz zamanın dışında bir görünüm kazandığı, *'Yolcu', 'Zaman Aynası', 'Min-*

dos Kayalıkları' birbirine göndermede bulunarak zihnimizde esneyen, dünyalarını genişleten öyküler... *'İncir Ağacı ve Şimşirler', Büyük Silgi', 'Kocaman Şapkalı Küçük Adam'* ve *'Nağna'*, kitabın en sevdiğim öyküleri oldu. Bu dört öykü hem birbirinden bağımsız, hem birbiriyle bütünleşebilen, bütünleştiğinde de her bölümünün farklı bir pencereden bakıldığı, farklı karakterlerin bilincinden, gözünden anlatıldığı uzun bir öyküyü oluşturuyor...

Bu yıl ilgimi çeken öykü kitaplarından biri de *Berna Durmaz*'ın *'Bir Hal Var Sende'* adlı öykü kitabı oldu. Berna Durmaz'ın dergilerde okuduğum birkaç öyküsünün dışında kitabını ilk kez okuyordum, okuduktan sonra da günümüz öyküsü adına oldukça sevindim, gönendim. Berna Durmaz, o kadar sıradan ve gündelik şeyler arasından öykü çıkarıyor ki, onlara çarpıcı bir gerçeklik kazandırıyor, okuru bir yerlerde ansızın sarsıyor; onun mahareti de burada ortaya çıkıyor: birebir anlatmıyor, okuru yanına alıp dağ bayır gezdirmiyor, olan biteni tek tek göstermiyor; satır aralarında dolaşmamız gerektiğini, öykünün gerçekliğini orada bulabileceğimizi daha ilk öyküde kavrayıveriyoruz. Seçtiği sözcükler, kurduğu yalın imgeler, işlevsel ayrıntılar, eksiltmeler, metaforlar, farkında olmadan içine çekildiğimiz hüzünlü atmosfer, yaşadığımız aydınlanma anları bu kısa öykülerden aldığımız tadı katmerleştiriyor. Her öyküsü böyle; 'Ekmeğin Yanığı', ' Göç', 'Giden', Kum'; yürek burkucu öyküler...

6. Günümüz öyküsünün, öykünün selameti açısından önce içinde bulunduğu sıkıntılarından, açmazlarından söz etmenin daha yerinde olacağını düşünüyorum. Zaman zaman rastladığımız sıkıntılarından biri şu: Genç öykücülerin, ya da yolun henüz başında olan öykücülerin diyelim, belli bir çoğunluğu, çağın sorunlarının birebir kalbine inmek yerine bütünüyle içlerine dönerek dünyadan kendilerini soyutladıklarını, sokağa gözlerini kapadıklarını, yalnızlıklarıyla oyalandıkları-

nı, sürekli bir umutsuzluğun ortasında çırpınıp durduklarını görüyoruz. Bazen de somut gerçekliklerin kıyısına bile uğramadan, belli bir deneyim süzgecinden geçmeden sırf farklı olmak, postmodern bir görünüm kazanmak adına, öykü sanki yalnız bundan ibaretmiş gibi bir oyunun peşine düşüyor, daha da ileri giderek anlamın yükünden bağlarını bütünüyle koparmayı, öyküyü bir bilmeceye, bulmacaya dönüştürmeyi marifet sayıyorlar. Bakıyorsunuz, koca bir sayfa, "Re re re, ra ra ra, ta ta ta" gibi harflerle, hecelerle doldurulup bitirilen sözde bir öykü... Çözülecek neresi var ki çözesiniz, öykü tadı var mı ki tadasınız; karşınızdaki kâğıda içiniz acıyarak durup bakmaktan başka şey yapamıyorsunuz. Bu tutuma daha çok kısa öykülerde rastlıyoruz. Kısa öykü gibi zor bir yazın türü belli bir deneyim, birikim, alışkanlık gerektirirken, kolaycılığa kaçıldığı, içten olunmadığı görülüyor. Kısa öyküde yine sık rastladığımız bir tutum da şu: Dişe dokunur daha 3- 5 sayfalık bir öykü yazmamışken kısalığın cazibesine kapılan kimi öykücüler, dersle, öğütle biten çarpıcı bir son hedefledikleri, kısa öyküyü bundan ibaret saydıkları için yazılanlar da aynı amacı taşıyan birer fıkradan, anekdottan öteye geçemiyor. Bunun yanı sıra, günümüz öykücülüğünün geneline baktığımızda olumlu yanların olumsuz yanlardan fazla olduğunu görüyoruz. Öykücülüğümüz yeniden bir yükselişe geçmiş durumda. Uzun süredir boşluğu duyumsanan öykü dergilerinden aramıza katılanlar oldu, dergiler öyküye daha fazla yer ayırmaya başladılar, yayınevleri öykü basmayı düne oranla daha fazla benimsemiş görünüyorlar, gençler arasında öyküye gerek yazar, gerek okur olarak belli bir yönelim söz konusu; öykü yarışmalarının da bunda azımsanmayacak bir payı var elbet. Bu verimliliğin içinden yirmili yaşlarını süren, otuzlu yaşları çok aşmayan iyi yetenekler çıkıyor, bunlar ustaları imrendirecek güzellikte öyküler yazıyorlar. Öykünün uzun bir süredir unuttuğu insanı, doğayı, kısacası hayatı ıskalamayan, hayata hem içerden hem dışarıdan bakmasını bilen yetenekler... Hepsini burada ana-

madığım birçok ismin de bulunduğunu belirterek son dönemde öne çıkan şu isimleri sayabilirim: *Berna Durmaz, Pelin Buzluk, Fadime Uslu, Ahmet Büke, Türker Ayyıldız, Aysun Kara Sezer, Bora Abdo, Birgül Oğuz, Sine Ergün, M. Özgür Mutlu, Mehmet Erte, Gökhan Yılmaz...*

7. Yayımlanan öykülerden olumlu bulduklarım olumsuzlardan fazla. Nitelikli dergiler ortalamanın altında öykülere pek yer vermiyorlar. İyi öyküler daha iyi ayırt edilir oldu. Öykücülüğümüzün, A. Hamdi Tanpınar, M. Şevket, S. Ali, Sait Faik, Orhan Kemal gibi ana damarlarının bileşimlerinden gelen; Vüsat O. Bener, Bilge Karasu, Ferit Edgü, Leyla Erbil, Bilge Karasu gibi yan damarlarından beslenen, yukarıda adlarını andığım genç öykücüler hayata tutunmaya, yüzlerini insana dönmeye, dilin yeni olanaklarından yararlanmaya başladılar. Bu durumu öykücülüğümüz açısından her zamankinden umut verici bulduğumu söylemeliyim.

8. Öykü, modern çağın insanını, insancıllığını, kıyıcılığını, acısını, umudunu, yükünü, sorumluluğunu, dayanma sınırını en iyi anlatan biricik yazın türüdür. Doğrudan insana, insanın yapıp ettiklerine, evrensel kişilik özelliklerine odaklanma ve kendini yenileme özelliği, onun her dönemde yeniden, yeniden keşfedilmesini sağlıyor; işte tam da bu yüzden öykü, teknolojinin bütün olumlu olumsuz etkisine karşın, dünya var oldukça, dünyada en az biri yazan, biri okuyan iki insan kalıncaya kadar varlığını sürdürecektir.

Zeynep Sönmez

1. Dergilerde, hele de kendini "öykü dergisi" olarak adlandıran dergilerde yoğunlaşan bir hareketlilik olduğu söylenebilir 2012'nin öykü verimliliği için. Ne kadar olumlu karşılanabilir bilmiyorum ama nicelik itibanyla yükselen bir grafikten söz etmek mümkün. Bu niceliksel artışın gerisinde, ilk elden sıralanabilecek birkaç neden olabilir. Bunlardan ilki; özellikle kısa öykü türünün toplumsal sorunları ortaya çıkarmak ve göstermek isteyen, onlara kayıtsız kalmayan tutumunun etkisi. Toplumsal olayların sayısının ve şiddetinin artmasının sonuçları, yazılan öykülere de yansıyacak gibi görünüyor. Öykü giderek daha çok yazılıyor ve özellikle toplumsal belleğin işlevini edebiyatta daha çok üstleniyor. Görmek ve göstermek demişken, buna bağlı olarak ikinci nedenin, öykünün günümüzde sinema ile olan ilişkisinin güçlenmesi olduğunu söyleyebilirim. Öykünün sinema dilinden etkileniyor olması ve bunun sonucunda sinemanın kitlesel yaygınlığına koşut biçimde öykülerin çoğalması söz konusu. Üçüncü neden, öykünün şiirden boşalan alanı kendi adına kullanmaya başlamasıdır. Giderek daha az –yazılan demeyeyim ama– yayımlanan ve okunan şiir, sadece fiziki bir alan değil, aynı zamanda içeriksel bir alan da bırakmakta öyküye; yazılan öykülerin şiirin olanaklarını daha çok kullandıkları izlenebiliyor...

2. İlgimi çeken bazı öyküler şunlar:
"*Amcam Nasıl Bambaşka Biri Oldu?*", Faruk Duman, Sarmaç Öykü, s. 2.
"*Kasap Havası*", Pelin Buzluk, Dünyanın Öyküsü, sayı 3.

"*Sığ*", Melike Uzun, Dünyanın Öyküsü, sayı 5.
"*Dönüş*", Tuncer Erdem, Kitap-lık, sayı 161.
"*Dönme Dolap*", Semih Erelvanlı, Öykü Teknesi, sayı 25.
"*Lütfen ama*", Ayşegül Ural, Notos, sayı 34.

3. Ne yazık ki böyle bir işlevi bugün kitap tanıtımı yazıları üstlenmiş durumda. Bu yazıların genel karakterine baktığımızda, tanıtımı yapılan kitaplarla ilgili daha yalınkat cümleler kurmaları, çözümleme yerine çıkarımlarla kaleme alınmış olmaları ve çoğunlukla kitabın yanında yer alan bakış açısıyla yazılmış olmaları gibi bazı özellikler görüyoruz. Eleştiri metinlerinin ise, metnin içinden bakan, övme-yerme eylemlerine eşit mesafede duran, kuramsal sınıflama yapabilmenin yolunu açan biçimde yazılmış olmaları beklenir. Hâl böyle ise, tanıtımı iyi yapılmış bir kitaba daha hızlı ulaşılması mümkünken, eleştirisi iyi yapılmış kitaba aynı ölçütte ulaşılamıyor. Diğer yandan, bu konu, "nitelikli okur" kavramı tartışmalarının tam da ortasında yer alıyor; tanıtım yazısı sıradan okuru da kapsayacak biçimde yelpazeyi geniş tutarken, eleştiri yazısı "nitelikli okur"a hitap ediyor. Sonuçta öykülerde sıradanlaşma, bildik tekrarlar ve buna bağlı olarak değer kaybı çıkıyor ortaya...

Özellikle izlediğim öykü eleştirmenleri; Semih Gümüş, Kemal Gündüzalp, M.Sadık Aslankara, Hülya Soyşekerci olmakla beraber, öykü eleştirisi de yapan Metin Celâl, Oğuz Cebeci, Nurdan Gürbilek, Necmiye Alpay, Murat Belge, Asuman Kafaoğlu-Büke gibi eleştirmenler...

4. *Eleştiri:*

– Cumhuriyet Kitap ekinde M.Sadık Aslankara'nın 2011'de başlayıp Mart 2012'nin sonlarına dek süren "Kadın Zamanı" başlıklı bir dizi yazısı.

– Her ne kadar roman eleştirisinin kapsamına girse ve başlığı "...Dâhil Olma Notları" olsa da kapsamlı, dikkat çeken, öykü türü için de

dersler barındıran bir eleştiri: "Bir Anne Kendi Yavrusunu Ulu Orta Nasıl Yerin Dibine Sokar: Irmak Zileli-Sibel Türker Tartışmasına Dâhil Olma Notları", Mesut Varlık, Mesele Dergisi, Ağustos 2012.
– "Masalsı Bir Öykü Dili", Kemal Gündüzalp, Dünyanın Öyküsü, sayı 2.
– Semih Gümüş, Çözümleyici Eleştiri, Can Yayınları, 2012.
– "Manifestonun Sefaleti", Gürsel Korat, Sözcükler, sayı 38.
– "Gül Öksüren Melek ve New York'ta Bir Sait Faik", Neşe Aksakal Duman, Sarnıç Öykü, sayı 1.

İnceleme:
– "Mine Söğüt kurmacalarının gotik feminist ve transgender eleştiri içinden okunurluk imkânları", Hande Öğüt, Kitap-lık, sayı 161.
– "Kısa Öyküde Mitleştirme Dili", Sevinç Özer, Dünyanın Öyküsü, sayı 2.
– "Kısa Öyküde Güç İlişkileri: Shirley Jackson'ın 'Siz Önden Buyurun, Sevgili Alphonse' Öyküsü, Bir Söylem Çözümlemesi", Sevinç Özer, Dünyanın Öyküsü, sayı 3.
Söyleşi:
– Tahsin Yücel'le söyleşi, Faruk Duman, Dünyanın Öyküsü, Nisan-Mayıs 2012.
– Şükrü Erbaş ile söyleşi, Çağlar Mirik, Cumhuriyet Kitap eki, sayı 1170.
– Leylâ Erbil ile söyleşi, Irmak Zileli, Remzi Kitap Gazetesi, Şubat 2012.
– Nurdan Gürbilek'le söyleşi, Kaan Özkan, Notos, sayı 34.
– Hürriyet Yaşar ile söyleşi, Mustafa Albayrak, Öykü Teknesi, sayı 29.
– M.V.Llosa ile söyleşi, Jan Martinez Ahrens (El Pais), Sözcükler, sayı 38.

5. Şu kitaplar çok dikkat çekiciydi bu yıl:

– Zaaf, Şule Öncü, Sel.

– Kanatları Ölü Açıklığında, Pelin Buzluk, Can.

– Karga Zarif, Murat Yalçın, Can.

– Ahmet Büke, Cazibe İstasyonu, Can.

– Aynadaki Zaman, Cemil Kavukçu, Can.

– Tanrı Mandalina Ağacına Tırmanınca, İrem Karabaş, Alakarga.

– Tekerleksiz Bisikletler, Cem Akaş, Doğan Kitap.

– Eksik Yıl, Onur Çalı, Sıcak Nal.

– Gülçin Göktay Manka, Gelincik Kutusu, Kanguru.

– Gül Öksüren Melek, İlhan Durusel, YKY.

– Biraz Kuşlar Azıcık Allah, Gökhan Yılmaz, YKY.

– Pencere, Serhat Çelikel, YKY.

– Evlerin Yüreği, Şenay Eroğlu Aksoy, YKY.

Zaaf, bence yılın en iyi öykü kitaplarından biriydi. Kitabın bütün öyküleri sıradışı, katmanlı, biçim ve içerik açısından doyurucu olmakla beraber, özellikle Kuyruk Bilimi Konseyi adlı öykü, kadın bedenine ve ruhuna yönelik şiddeti işleyen, dilde ve anlatımda çıtayı çok aşan bir öykü...

Cemil Kavukçu'nun Aynadaki Zaman'ının ilk öyküsü Martılar, sıradan olanın öyküye nasıl konu edileceğini gösteren bir örnek...

Pelin Buzluk'un bütün öyküleri çok ilginç ama "Cumartesi babaları"nı işlediği Kemikler, öykünün kendine işleyecek konu bulamadığından yakınanlar için eşsiz nitelikte. Farklı bakış açısıyla her şey yeniden ve yeniden yazılabilir... Ayrıca kitaptaki Mevsimler adlı öykü de, Buzluk'un yer yer güçlenen imgesel dilini ortaya koyuyor...

Şenay Eroğlu Aksoy'un Yara'sı, toplumsal bir "yara"ya parmak basıyor, evet ama, öykünün bir sezdirme, ima etme sanatı da olduğunu çok iyi gösteriyor...

Gülçin Göktay Manka'nın tek bir öyküsü hakkında değil ama bü-

tün öyküleri hakkında söylenebilecek şey, duru, temiz, akıcı bir dille, incelikli, duyarlıklı, yumuşacık bir anlatımla kaleme alınmış olmaları...

6. Yalnızlaşma giderek artıyor. Böyle demekle, üretimin önünü açan, verimli bir yalnızlığı, yani "bir başınalığı" değil; kaybolan imece kültürünü ve bunun sonucunda çoğalan güvensizlik ve tedirginliği kastediyorum. Yazar ve okur, tekinsiz alanlardır artık. Oysa eski ustaların öykülerinde, o zamanın insanına özgü şu anlayış güçlü olarak hissediliyor: *mağduriyetin paylaşılması*. Dertlerin, sıkıntıların eşitliği ve yaygınlığı, yaşamı daha direnilir kılıyordu anlaşılan... Bu durum öykülere, yazarın kendinden çok, başka insanlara odaklanarak yazması şeklinde yansıyordu. Öyküde insansızlaşma var diye yeniden tekrarlamış oluyorum ama bu insansızlaşmayı "zamanın tinine" uygun buluyorum. Ne dersek diyelim, yaşam değişince insan, insan değişince öyküler değişecektir... Bu açıdan bakıldığında, toplumcu bir gözle insanı anlatan ya da toplumu değişen insandan yola çıkarak anlatan bazı öykücüler var; Ahmet Büke, Sema Kaygusuz, Behçet Çelik, Yavuz Ekinci gibi...

7. Yayımlanan öyküler ve çıkan kitapların genelinde farklılık arayışı gözlemleniyor. Burada arayış sözcüğünü vurgulamak gerektiğini düşünüyorum; ortada "bulunmuş" bir farklılık olduğunu sanmıyorum ya da herhangi bir çıta aşılmış değil. Konu çeşitliliği çok ama bu çokluk, aynı orandaki dil güzelliğiyle yansımıyor bence öyküye. Benzer bir arayış, yeni, yani taze söylemek konusunda da var. Arayışın varlığı, öyküye samimiyetle, inançla, hevesle sahip çıkıldığının, iyi niyetin göstergesi. Bu sebeple sürecin önemi bir kat daha artıyor. Devraldığı mirasın farkında ve o mirası bir adım öne götürmek arzusunda öykücülüğümüz. Bunu da ancak yeni bir söylemle, yeni insanı anlatarak başarabileceğine inanıyor.

8. Öykü, yazarının bakış açısıyla yaşamdaki herhangi bir olayın örtüşmesi sonucunda ortaya çıkıyor. Denilebilir ki öykünün parladığı "aydınlanma anları" var. Bu bakımdan öykü demek, insanla bir araya gelen doğa ve toplumsal hayat demek. Başka bir bağlamda, yaşamın akışına tanıklıktır diyebiliriz öykü için. Diğer yandan, yazılı bir tür olarak, henüz yazıya dökülmemiş sonsuz sayıdaki sözcüğün, sonsuz değişik biçimde yan yana gelebilme ihtimalleri içinde sadece birinin kâğıt üzerine dökülmüş hali; düzenli birlik. Bu açıdan, yazılan her şey gerçektir...

2012 Yılında Kürtçe Öykü

Yaqob Tilermenî

Dört Dilimli Dilin Öyküsü

Yaşadığımız çevre, üstünde bulunduğumuz dünya ve küresel-kapitalist çıkarlar bizleri öyle bir kapsama alanına almıştır ki, yaşamın her alanında ve günün her anında tekçi bir siyasetin propagandası ve pompalanması etkisinde bırakılıyoruz. Bu nedenledir ki; bizleri cenderesine alıp sıkıştırmak isteyen küresel-kapitalizmin siyasetçileri, çok yönlü politikalarını damarlarımıza zerk edip ruhlarımızı esir almak istiyorlar. Siyasetçiler politikalarını oluşturup bizi tahakküm altına alıyor da acaba buna karşın edebiyatçılar bu teslim alma halini görüp poetikalarını oluşturuyor mu?

Siyasetçinin politikasına karşı edebiyatçının poetikası birebir alternatif kabul görmüyorsa da şunu biliyoruz ki; kirletilmiş ruhların arındırılmasına derman olabilecek yegâne unsur, edebiyattır. Ancak, edebiyat için bu belirlemeyi yaparken başka bir şeyi göz ardı etmiyoruz: Günümüzde edebiyat ve edebiyatçı popülerleştirilip postmodern tarzın alanına sokuşturularak sunulmaktadır. Edebi kuramsal gücünü ve birikimini yansıtmadan bazı dinamiklerle süslenip püslenip makyaj edilerek gündemimize sokulan yazar ve kitapları da hakeza yığınları küresel dünyanın hizmetine koşuşturan birer koşu atı haline getirmeye çalışıyorlar.

Yazımıza bahis konusu olacak yazın türü olan, ele avuca sığmayan tür olan öyküye odaklanmak istediğimizde ve bu öykü dilinin Kürtçe olması vesilesiyle karşımızda yığınla duran birçok sorunla karşı karşıya olduğumuzu görürüz. Kürtlerin Türkiye sınırları içinde yaşayan kısmı

aynı dilin Kurmancca ve Zazaca lehçelerini konuşup resmi-kamusal alanın dışında kısmen bu lehçelerle edebi eserler vermeye çalışmaktadır. Bundan dolayıdır ki kimi kez Kürtlerin yayınları resmi ideolojinin karşıtı ilan edilip bir şiir, bir öykü ya da birkaç satırlık bir yazı yasadışı sayılarak o yayınlar toplatılabilmektedir. Hâlen Türkiye'nin bir üniversitesinde bu dille tezli yüksek lisans öğretimi yapıldığı halde bölümün ismi ancak "Yaşayan Dil"ler olarak YÖK'ün resmi kılavuzunda yerini alabilmektedir. Kimi kez de mahkemelerde yargılanan Kürtlerin konuştuğu dili hâkimler, savcılar zapta "Bilinmeyen Bir Dil" diye geçmektedirler. Hal böyleyken bu dilin edebiyatçıları da refleksif olarak bu dilde daha fazla ürün verebilmek için poetik olarak değil de daha çok politik kaygılar nedeniyle dili koruma amaçlı yazabilmektedir. Dört dilimli dilin öykülerine odaklanırken bu realiteyi göz ardı etmemek gerekir.

Edebiyatseverlerle Kürtçe severlerin farklı bölgelerde bir araya gelerek kurdukları yayınevlerinde ve çıkardıkları dergilerde, dilin iki lehçesiyle yazılan öyküler görmekteyiz. Ben Kurmancca yazan ve bu lehçeyi kullanan biri olarak 2012 yılında yazılan öykülere odaklanırken umuyorum ki Zazaca yazan bir arkadaşım da o lehçedeki öyküleri başka bir zaman diliminde bir yıllıkta toplama çabasına girer. İran, Irak gibi ülkelerde yaşayan Kürtlerin kullandıkları Kürtçe'nin Soranice ve Goranice (Hewramanîce) lehçelerini ve bu lehçelerde yazılan öyküleri ile Suriye'de yaşayan Kürtlerin öykülerini konu dışında bırakıyorum. Çünkü onlara ulaşma şansım yok denecek kadar zayıf.

İlk Kürtçe Öykü Yıllığına Doğru

Dünyanın Öyküsü dergisi için benden *2012'de Kürtçe Öykü* hazırlamam istendiğinde, onca işimin arasında çok fazla durup düşünmeden bu öneriyi kabul ettim. Çünkü; biliyordum ki bugüne kadar bu konuda ve Kürtçe olarak yayımlanmış bir yıllık yoktu ve ben Kürtçe'de yayınlanan öyküleri sektirmeden takip eden biri olarak bunu rahatlıkla

yapabilecek biriydim; ayrıca, sayısı onları aşan Kürtçe kitap yayımlayan yayınevi ve öykü yayımlayan dergiler olduğu halde bugüne kadar hiç kimse böyle bir çabanın içine girmemişti. Ben de; sadece öykü yayımlayan, öykünün tüm sorunlarına odaklanan bir derginin olmayışından yakınan biri olarak bu çabamın öykü severlerce görüleceğine ve belki bu alanda birtakım adımların atılacağını umarak bu çalışmaya katıldım. O nedenledir ki yayımlanan öyküleri iyi ve kötü olarak sınıflandırmak ya da sadece kendimin beğendiği öyküleri seçmek yerine, ulaşabildiğim bütün öykü kitaplarını ve takip edebildiğim, 2012'deki sayılarını alabildiğim dergilerdeki tüm öyküleri bu öykü yıllığına alacağımı belirtmek istiyorum. Bu arada gözden kaçma ihtimali olan öyküler olabileceğini biliyorum.

Bir de var olma kaygısıyla ya da kendilerini ifade edebilmenin bir yolu olarak dergi çıkarma yoluna giden genç edebiyatseverlerin farklı bölge ve şehirlerde çıkardıkları dergilere ulaşmanın veya onlardan haberdar olmanın, en az onların çabaları kadar zor olduğunu gördüm. Bunu yaşadığım tecrübelerden biliyorum. İnternetin bir sitesinde haberdar olduğum bir dergiye e-mail gönderdiğimde, herhangi bir yanıt alamadım; verilen telefonu onlarca kez çaldırdığımda, telefonumu açan olmadı; postayla gönderilen dergiler bana ulaşmadı, bunu karşıdakilere sorduğumda ikinci kez postayla dergileri gönderdikleri halde, yine de dergiler bana ulaş(a)madı. Bu da bende birtakım kurumlar ve kişiler hakkında farklı düşüncelere sahip olmama yol açtı.

Dünyanın herhangi bir yerinde sıradan olabilecek şeyler coğrafyamızda gerçeküstü ya da absürt kılıklara bürünerek karşımıza çıkabilmektedir. Bir dilde öykü yıllığı hazırlamak belki bunu hazırlayan kişinin tüm öykü kitaplarını ve dergilerde çıkan öyküleri okumak babında zor olabiliyorken, Kürtçe'nin öykü yıllığını hazırlamak başka birçok sorunla karşılaşmak anlamına gelmektedir. Örneğin; postayla gönderilen *Tîroj* dergisini, bir hafta sonra komşumun elinden manalı bir ifade

takınarak alabiliyorum. Çünkü, bakışlarındaki, 'demek sen de bu tür tehlikeli işlerin içindesin' manasını rahatlıkla seçebildim.

Bir diğer sorun da, tek tek öykü kitaplarını ve ulaşabildiğim tüm dergileri yayınevleri ya da dergi sahiplerinden almak yerine, bulunduğum şehrin dışında kargoyla almak zorunda kaldım. Çünkü, kitapların çoğunu ve dergilerin tamamını (Tîroj hariç) kitapçılarda bulmak neredeyse imkansız olabilmektedir. Kültür Bakanlığı'nın izni ve bandrollü olan kitapların ve izni alınmış dergilerin ülkemizde halen kitap raflarında yer bulamaması sorunun vahametini açıkça ortaya koymaktadır.

Diliyorum ve umuyorum ki, bir öykü yıllığında dile getirilmeyecek olan bu durumların bir dahaki sefere yerini daha çok öykülerin niteliğine dair düşüncelere bırakacaktır.

Öyküye Dair Kitaplar

2012 Ocak ayından itibaren öykü kitapları ve öyküye dair kitaplar yayımlayan yayınevleri *Lîs, Avesta, Ronahî, Na, Aram, Nûbihar, Dîwan, Zîbeq, Evrensel* ve *Pêrî*'dir. Toplam sayı içinde bunlardan da en çok öykü kitabına yer veren yayınevinin Lîs Yayınları olduğu görülmektedir. 2004 yılından beri şiir, öykü, roman, çeviri ve araştırma alanlarında 100'ün üzerinde kitap yayımlayan Lîs Yayınevi, öyküye değer veren bir yayınevi olarak tüm Kürtçe yayın yapan yayınevleri arasında ilk sırayı almaktadır. 23 sayılık genel toplam içinde 7 tane öyküye dair kitap yayımlayan Lîs Yayınevi, daha önce kitabı yayımlanmış öykücülerin yanısıra ilk kez öykü kitabı yayınlanmış öykücülere de yer vermektedir. Türkçe ve Kürtçe dillerinde yıllardan beri kitap yayımlayan *Avesta Yayınevi* de öyküye dair yayımladığı 5 kitapla ikinci sırada yer alırken *Ronahî Yayınları* ise 3 kitapla üçüncü sırada yer almaktadır. 2012 yılının başlarında yayın hayatına İzmir'de başlayan *Na Yayınları*, öykücü ve öykü sevdalısı H. Kovan Baqî ile arkadaşlarının birlikte kurdukları bir yayınevidir. Öyküye dair 2 kitap yayımlayan Na Yayınları "12 Çîrok 12

Çîroknûs" yani "12 Öykü 12 Öykücü" adlı kitabı Türkçe'ye kazandırmak için şimdiden kitaptaki öyküleri çevirmeye başlamışlar. Yine 2012 yılında yayım hayatına başlayan *Dîwan Yayınları* ve *Zîbeq Yayınları* da birer öyküyle sıralamada yerini alırken, yıllardır kitap yayımlayan *Aram, Nûbihar, Evrensel* ve *Pêrî Yayınevleri* de öyküye dair birer kitapla sıralamada yerlerini almışlardır.

Genel toplam içinde 2012 yılında yeni öykü kitaplarının sayıca daha fazla olduğu görülmektedir. Şair Arjen Arî 2010 yılında şiirsel bir dille çocukluğuna dair *Bîhoka Li Pişt Sînor (Sınırın Ardındaki Ayva Ağacı)* adlı ilk öykü kitabından sonra -her ne kadar kitabın kapağında öykü veya hikâye yazılmamış olsa da- onların bir devamı sayılabilecek ikinci öykü kitabı *Kulîlkên Be'ivan (Badem Çiçekleri)* ile öyküdeki yerini sağlamlaştırmış görünüyor. Özellikle öykülerin sonuna eklediği ve öykünün içeriğine dair olduğu görülen şiirler kitaba başka bir lezzet katmıştır. İlk öykü kitabı 2003'te *Xelat (Ödül)* adıyla Sî Yayınlarından çıkan Sedat Yurtdaş yazıları ve öyküleri dergilerde yayımlandığı halde dokuz yıllık aradan sonra içinde bir uzun iki kısa öykü olan kitabıyla öykü yazarlığını devam ettirmektedir. Özellikle Kürtlerin yaşadığı yerlerde yaşadıkları siyasal yoğunluk nedeniyle karşı karşıya kaldıkları siyasetin yanlışlıklarını hiç çekinmeden bir avukatın gözünden anlattığı bu öyküler, yazarın neden bu kadar uzun bir süre beklediğini açıklar niteliktedir. *Kirasê Teng (Dar Elbise)* adlı ilk kitabı, kadınlık hallerine ve Türkiye-Suriye sınırında yaşayan Kürt çocuklarının yaşanmışlıklarına dair olan Lorîn S. Doğan, bir nevi ilk kitaptaki çocuklara dair olan öykülerini ikinci kitabı *Destên Vala (Boş Eller)*'da sürdürmüştür. Son on yılda hemen hemen her gün ölüm ve yaralanma haberlerini uzaktan duyduğumuz çocukların, masum hallerini ve yaşadıkları savaş ortamındaki psikolojik duruşlarını 16 öyküde rahatlıkla görebiliyor ve bunun karşısında gözyaşlarımızı serbest bırakabiliyoruz. 2009 yılında *Elik û Fatik (Elik ile Fatik)* ve *Zênka Zêra* adlı iki sözlü edebiyatından masa-

lı Diyarbakır Kayapınar Belediyesi'nce kitaplaştırılan Cihan Yıldırım, *Fitnevîzyon* (Pêrî Yayınları) adlı öykü kitabıyla dördüncü kitabını yayımlamıştır. Daha çok öğretmenliğine ve üniversitedeki öğrencilik yıllarına dair olan öyküleri sıradan ve bilgi verir tarzda bir dille anlatmıştır. Birçok yazım yanlışını içeren kitapta çoğunlukla tekrarlar da söz konusudur. Yazmaya cezaevindeyken öyküyle giriş yapan ve ilk kitabı 2010 yılında *Labîrenta Evîna Sêwî (Yetim Aşkın Labirenti)* adıyla Ronahî Yayınları'ndan çıkan Mehmet Çakmak, ilk kitabında olduğu sağlam bir kurgu ve anlatımı olan öykülerine ikinci kitabı olan *Mûm û Şemal (Mum ve Işık)* ve alt başlığı *Çîrokên Dayikan-I (Anaların Öyküleri-I)* olan kitabıyla sağlam bir adım daha atmıştır. *Êşbazî (Acıların Yarışı-2002), Bermeqlûb (Tersyüz-2003), Ferhenga Sirgûnê (Sürgün Sözlüğü-2004)* adlı öykü kitapları olan Yaqob Tilermenî, Mardin Üçlemesi olan üç romandan sonra 2012 Şubat ayında *Kermêşa Gerok (Gezgin Sivrisinek)* adlı çocuklar-gençler için yazdığı öyküsü ressam-öykücü Alişêr Avci'nın karakalem resimleriyle Zîbeq Yayınları'ndan çıktı. Annesi yazar ve iş sahibi olan Roza adındaki 5 yaşındaki kız çocuğunun evde kendisine bakan babasının sivrisineklere olan düşmanlığı ve Roza'ya musallat olan Gezgin Sivrisinek'in Rozayla birlikte verdikleri mücadele fantastik bir kurguyla sunulmuş. Kadın ve erkek rollerinin tersyüz edildiği öyküde, anne ve babanın sürekli çatışmaları Roza'yı bir başka dünyaya taşımaktadır. Tilermenî 8 yıl aradan sonra değişik zamanlarda yazdığı kısa, deneysel, noktalama işaretlerinin ve büyük harflerin kullanılışlarının tersyüz edildiği, ayrıca üçleme öykülerin yer aldığı *Metamorfoz* adlı öykü kitabıyla öyküde her zaman var olacağını muştulamıştır. İsmaîl Dîndar, dergi ve gazetelerde Kürtçeyle ilgili siyasi içerikli yazılar yazdığı halde bu güne kadar hep öykü kitaplarıyla edebiyattaki yerini sağlamlaştırmıştır. 2007 Yılında *Hemû Demsal Payîz in (Tüm Mevsimler Güz)* adlı öykü kitabı, 2010 yılında *Kewên Birçî (Aç Güvercinler)* adlı öykü kitabı ve 2011 yılında da *Palûte (İmece)* adlı çocuk öykülerinin ardından 2012

yılında Avesta Yayınları'ndan *Marî* adlı öykü kitabıyla öykü severlerle buluşmuştur. Toplam 15 öykünün yer aldığı kitapta daha çok toplumsal sorunlar ve acılara dokunan öykücü bireyin derununda yaşadığı acılara da şiirsel bir dille hitap etmiştir. Özellikle kitaba adını veren *Marî* (Ermenice'de Dişi Güvercin anlamında) adlı öykü, Türkiye'deki Ermeni Kırımı ile yurtları olan Diyarbakır'ı terk etmek zorunda kalan bir Ermeni ailenin 39 yıl sonra bebekken bıraktıkları kız çocuğu Marî'yi yeniden görme heyecanıyla yanıp tutuşmalarını ve umutlarının tükenişini anlatmaktadır. Kitaptaki öyküler savruk dursa da ortak payda olan farklı uluslardan insanların (Kürt, Ermeni, Süryani, Çingene) acılarına odaklanması ve bunu okura da yansıtması, İsmaîl Dîndar'ın gelecekte de kalemini öyküden yana kullanacağını göstermektedir. Ayrıca, kitabın başında da belirtildiği gibi, öykülerin yazılışından sonra yazar Ayhan Meretowar'ın süzgecinden geçmiş olması dilde yapılabilecek hataları yok seviyesine indirmiştir.

İlk öykü kitabı yayımlayan yazarlara baktığımızda bunların sayısının 5 olduğunu görürüz. Bunların ikisi önceki yıllarda şiir kitapları yayımlayan Mahsûm Nisêbînî ve Mahîr Bagok iken diğer ikisi de romanlar yayımlayan Mihemed Ronahî ve Şener Özmen'dir. Bugüne kadar şiir kitapları yayımlanan Fatma Savcî'nın 2012'nin sonlarına doğru yine şiirsel dille yazıdığı öykü kitabı takdire şayan bir çalışmadır. Beş kitap da nitelik açısından sağlam kurgu ve anlatıma sahip kitaplardır. Özellikle Şener Özmen'in *Keleh (Kale)* adlı öykü kitabı (Lîs Yayınları), gerek konular, gerek kurgu, gerek anlatım ve gerekse de çerçeve açısından çağdaş dünya öyküsüyle aşık atacak nitelik ve özelliğe sahip özelliklere sahiptir. Bu nedenle her bir öyküye kısaca değinmek istiyorum.

8 öyküden oluşan Şener Özmen'in *Keleh (Kale)* adlı kitabında; *Akto* adlı öyküde insanların ortak davranışlarına dair; çocuk sahibi olma, intihar, aldatma gibi konuların bir arada olduğu Koreli yönetmen Kim Ki Duk'un filmlerinden çıkmışçasına haller sunulmaktadır. Öykü karak-

terlerinin isimleri Latince harflerle Japonca harflerin bir arada verilmesiyle yazılmıştır. *Limûzîn* adlı öyküde akılla delilik arasında gidip gelen kahramanın bir psikopat gibi kâh aşk kâh intihar yollarına başvurduğu ve sonunda en çok istediği yola baş koyduğu evrensel nitelikte bir öyküdür. *Ez Jîr Aslan (Ben Jîr Aslan)* adlı öyküde 17-18 yaşlarındaki bir gencin günlüğünden anladığımız kadarıyla yaşından dolayı merak saldığı kadın erkek ilişkileri, ırkçı fikirler, yabancı kadınlarla kurulan ilişkilerin harmanlaması sonucu anarşist davranışlar göstermesini anlatan bir öykü. Akıcı ve yoğunluklu bir dile sahip *Stêrk (Yıldız)* adlı öykü girişte 6 yaşındaki bir çocuğun gözünden ve sonra ustalıkla 17 yaşındaki ablanın gözünden anlatılırken, okur farkına varmadan bir öğretmenin evinde bakıcılık yapan genç kızın öğretmen tarafından tecavüze uğradıktan sonra öldürülmesini ve bundan bihaber ailenin yoksulluk nedeniyle büyük şehre işe gitmelerinin arasında buluyor kendini. *Çîroka Du Evînên Jîkurt (Kısa Ömürlü İki Aşkın Öyküsü)* giriş cümlesiyle nasıl bir kadından bahsedileceğini belirtiyor. Strasburg'da geçen hikâye, okuru sanatçılar arasında gezdirerek onları sanatçıların aşklarına dair davranış biçimlerine şahit eder. Son derece çağdaş ve evrensel bir öykü. *Jinûmêr (Karıkoca)* öyküsü insanın evlilik hallerine dair davranışlarına odaklanmıştır. İki farklı cinsin evlilikleri boyunca yaşamı –sebepsiz dahi olsa- birbirlerine zehir etmeleri ve edebiyatçı olan kocanın her şart altında karısının yaşamını cehenneme dönüştürebileceğini yazıyla olan sorunsalı çerçevesinde anlatmıştır. *Lîlî Lîlokê* adından da anlaşılacağı üzere yabancı bir genç kadının intihar meyilli olan ve Yeseninle Mayakovski'nin izinden giden bir şaire aşk kancasını takarak onu kendisine işkence eden sevgilisinden kurtarmasını anlatırken daha çok şairin parasızlık ve pejmürde yaşamına odaklanmaktadır. Kitabın en uzun öyküsü *Keleh (Kale)*, bize X'in masalını tarihin eski zamanlarından aktararak ("Dedi" giriş cümleleriyle) bizleri farklı dönemlere taşıyan ve farklı karakterlere şahitlik ettiren çok farklı bir öykü. Bu öyküyü ta-

mamıyla anlamak isteyen okurlara önerim; en az iki defa okumaları!

Ronahî Yayınları'nın sahibi yazar Mihemed Ronahî'nin romandan sonra yazdığı ilk öykü kitabı olan *Daristan (Orman)*, Kürtlerin yaşadıkları savaş ortamındaki hallerine dair, daha çok ağaçları konuşturarak ya da onları kurgunun içine katarak ustaca yazılmış öykülerden oluşmaktadır. 8 öykünün sekizinin adları ağaçlardan alınmış; *Spîndar (Kavak)*, *Mişmiş (Kayısı)*, *Sinc (İğde)*, *Çinar (Çınar)*, *Behîv (Badem)*, *Darhejîrok (Yabani İncir Ağacı)*, *Guldar (Gül Ağacı)* ve *Darmasî (Balık Ağacı)* olduğu görülecektir. Mesela; kitabın son öyküsü olan *Darmasî (Balık Ağacı)*, 13 Temmuz 1930'da Zilan'da yapılan katliamda 15 bin kişinin öldürülmesi nedeniyle Murat Nehri'nin kan akması ve bundan dolayı nehirdeki bir balığın kendisini karaya vurarak nehir kenarında bir ağaca dönüşmesi ve hikâyesini 71 yıl sonra biz okurlara anlatmasını konu edinmiştir. Kitabın diğer öyküleri de aşağı yukarı tarihte yaşanan acı olayların ya bir ağacın gözünden ya da içinde ağaç geçen bir hikâyeyle sunulmasıyla şeklindedir. Daha önce *Bendewarên Adarê (Mart'ı Bekleyenler)* adlı romanını okuduğum Mihemed Ronahî'nin öyküleri, öykü yazarlığının daha sağlam bir zemine bastığını göstermektedir.

İlk öykü kitaplarından olan Mahîr Bagok'un *Pênc Kulîlkên Zivistanê (Kışın Beş Çiçeği)* adlı öykü kitabı (Lîs Yayınları), cezaevinde yazıldığından edebiyat için cezaevinin ne anlama geldiğini bir daha gözler önüne seren iyi örneklerden biridir. Nehir öykü tarzında yazılmış öykülerden anladığımız kadarıyla öykülerin yazarın cezaevine girmeden önceki çocukluğuna, mücadele şartlarına, eylemliliklerine ve tanıklıklarına dair olduğunu rahatlıkla belirtebiliriz. Zaten kitabın ilk öyküsü olan *Rojda û Dibistan (Rojda ve Okul)*, okurun yüzüne bir tokat gibi çarpıp onu önce sersemleştirerek sonra kendine getirmeye çalışmaktadır. Her Kürt insanının ya da ilkokula başlayıncaya kadar Türkçe bilmeyen Kürt insanının okula başlama heyecanı ve karşılaştığı yabancı dille konuşan öğretmenin ilk andaki sert tavırlarının çocuklarda yarattığı travmayı

Kürtçe'de akıcı bir dille anlatıp meramını dile getiren kişinin öyküsüdür. Öyküdeki Rojda da ilk günden sonra ağlayarak annesine sarılır ve bir daha okula gitmek istemediğini belirtir. Nehir öykülerin savruk duruşları bazen insanı okuduklarından uzaklaştırıp soğutmaktadır. Çünkü bir öyküde ismi geçen kahraman başka bir öyküde karşımıza çıkabiliyor. Ancak bu bağlantının öyküler dizilirken göz önüne alınmamış olması sanırım okura böyle bir hissi verebilmektedir. Ancak tek tek öykülerin başarılı bir şekilde kurgulandıklarını düşünüyorum. Öykücünün bundan sonra yazacaklarını iyi takip etmek gerekir.

Üç şiir kitabı olan Mahsûm Nisêbînî, *Sêva Bi Tîr (İşaretli Elma)* adlı öykü kitabını Kürtçe sözlü edebiyatından farklı kişilerden dinlediği hikâyeleri standart bir dille günümüz öykü diline uyarlayarak anlattığı bir modern zaman hikâyecisidir. Her ne kadar 6 öykü de halk arasında anlatılan anonim hikâyelerden alınmışsa da, yazarın onları günümüz anlatım tarzına kazandırması ve hikâyelerin omurgasına dokunmaması bu güne kadar farklı dillerdeki edebiyatlara katık edilen Kürtçe hikâyelerin ait olduğu yerin neresi olduğunu da okura söylemektedir. Bu da ilerde heybelerinde büyüklerinden dinledikleri hikâyelerimasalları olanların gün gelip de bunları yazıya dökme istemleri depreşince ne yapabileceklerinin bir müjdecisi gibidir.

Üç şiir kitabı ile bir düzyazı kitabından sonra *Ristika Morîkan (Boncuk Dizisi)* adlı ilk öykü kitabı Avesta Yayınları'nca çıkan Fatma Savci, daha gençliğinin başlarında cezaeviyle tanışmış ve yazmaya oradan başlamış yazarlardandır. Şair olması sebebiyle yazdığı öykülerde de şiirimsi mısralardan uzak duramayan yazarın yoğun imge yüklü öyküleri okurı yormanın aksine, her öyküden sonra kişinin derununda görünemeyen ama hissedilebilen duygular bırakmaktadır. Toplam 11 öyküden oluşan ve *Pelikên Pêketî (Yanan Yapraklar)* adlı öyküyle başlayan kitapta, evde darmadağın halde yalnız başına olan kadın anlatıcının arkadaşının telefonla araması, aralarında geçen konuşmadan sonra Êvar

adlı arkadaşını evine gelmeye ikna etmesini anlatır. Eve gelen Êvar'ın masadaki defter göz atması ve ev sahibi arkadaşının defterdekilerin şiir değil de bir "xewnnivîsk (rüya güncesi)" olduğunu belirtmesi ve Êvar'ın bunları okumasıyla biter. Öyküntin sonunda anlatıcı-kahraman, arkadaşına 'elinin yanmakta olan fırına değmesiyle yandığını' bağırarak belirtir. Son öykü *Xewna Nîvco (Yarım Kalan Rüya)*'da eli yanan kahramanın durumu ile ilgili bir açıklama beklenirken, kahramanın arkadaşı Êvar'ı yemeğe davet ettiğini görürüz. Bu da yazar son öyküye gelirken, ilk öyküsünü unutmuş olabileceği hissini vermektedir. Geriye kalan tüm öykülerde –her dokuz öyküde de- ilk öyküdeki kahramanın ruhsal bunalımının ve fiziksel dağınıklığının sebebi olan yaşanmışlıkların rüyalarında gotik-korku verici-surreal bir yansıması olarak anlatılmaktadır. Bir yanda ölümün kol gezdiği bir coğrafya, bir yanda dikenli tellerle parçalanmış bir ülke, bir yanda üzerlerindeki korku gölgesinden âşık olmaktan –bile- utanan/sıkılan insanlar, bir yanda cezaevlerinde bir deri-bir kemik halini almış ve sadece gözleriyle konuşabilen esaret altındakiler, bir yanda özgürlüğün yolunu gösteren ninelerin ellerinde torunlarının ayaklarını sıcak tutmak için ördükleri çoraplar, bir yanda da kaybettirilmiş yüzü sudan oluşan insanların geçişini gösteren artarda sıralanmış görüntülerle karşı karşıya bırakmaktadır okuru. Ancak; bu görüntüler, doğrudan değil de, alegorik bir şekilde ve hiçbir siyasi saplantıya girmeden rüya şeklinde anlatılmış. En son okuduğum öykü kitabı olan *Ristika Morîkan (Boncuk Dizisi)* adlı öykü kitabını, hem konuların çeşitliliği, hem teknik kurgu hem de sağlam bir zemine basan bir anlatımla yazan şair olan Fatma Savci'nın hem Kürtçe öyküde hem de evrensel öyküde yerini sağlamlaştırdığını belirtebilirim.

4 öykü kitabının bulunduğu seçme öykülerde yine Lîs Yayınları 2 kitapla ilk sırayı almaktadır. Ronahî Yayınları'nın Kurmancca lehçesinin Bahdînan bölgesi ağzından yazılan Güney Kürdistanlı yazarın seçme öyküleri, Kürtçe öykücülüğü için farklı bir soluk getirmiş. Bu sene

yayın hayatına başlayan Na Yayınları, uzun bir hazırlık devresinden sonra ve benim de içinde bulunduğum birçok öyküsevere sorarak hazırladıkları *12 Çîrok 12 Çîroknûs (12 Öykü 12 Öykücü)* seçme öykü kitabıyla Kürtçe öykü için önemli bir adım atmışlardır. Kurucuları arasında öykücü H. Kovan Baqî'nin bulunduğu yayınevi, bu öyküleri Türkçe'ye kazandırmak için de hummalı bir çaba içerisine girmiştir. Öykücünün kısa özgeçmişinin ardından öyküsünün yer aldığı ve toplam 12 öyküden oluşan kitapta; Ar-da Janxwar'ın *Peyvên Enirrî (Inatçı Sözler)*, Ehmed Belek'in *Monologa Li Arafê (Araftaki Monolog)*, Ca Cembelî'nin *Çîrokdank (Öykülük/Öykü Kutusu)*, Berfo Barî'nin *Xwedayê Xwe (Kendi Allah'ı)*, Şems Qemer'in *Xêliya Mirinê (Ölüm Gelinliği)*, Sîdar Jîr'in *Ez û Em (Ben ve Biz)*, Lorîn S. Doğan'ın *Qapax (Kapak)*, Lokman Ayebe'nin *Barûya Çil Tebeq (Kırk Katlı Kule)*, Cîhan Roj'un *Ewrên Bilind (Yüksek Bulutlar)*, Yaqob Tilermenî'nin *nxwşxn (hsthn/hastahane)*, Dilawer Zeraq'ın *Mirinek Nermîşt Di Mesîla Evînê De (Aşkın Yarıntısındaki Yumuşamış Ölüm)*, H. Kovan Baqî'nin *Bêexlaq (Ahlaksız)* öyküleri yer almaktadır. Bu öykülerin daha önceleri kitap ve dergilerde yayımlanmış oldukları gözden kaçmayan bir ayrıntı olduğu görülmektedir.

Ronahî Yayınları'ndan çıkan ve Güney Kürdistanlı öykücü-yazar İsmaîl Hacanî'nin öykülerinden oluşan bir seçme öykü kitabı olan *Mestiya Serkeftinê (Başarı Sarhoşluğu)*, Kurmancca'nın Bahdînan Bölgesi'nde konuşulan ağzın bozulmadan aynı şekilde sunulması bakımından Kürtçe öyküye değer katan bir kitaptır. Toplam 25 öykünün olduğu kitapta 6 tane minimal öykü de bulunmaktadır. Kitabın sonunda Türkiye'deki Kürtlerin anlamlarını bilmedikleri sözcüklerin bulunması, dikenli tellerle birbirinden koparılmış aynı ulusun insanlarının dilde de birbirlerinden nasılda koparıldıklarını gözler önüne sermektedir.

Lîs Yayınları dünyanın farklı bölgelerinde, farklı alfabeler kullanan Kürt yazarların kitaplarını Kürtçe'nin Latin alfabesiyle yayımlamaya devam ediyorlar. Bunlardan Ermenistan'ın Erivan şehrinde yaşayan Kürt-

ler'in Kiril alfabesiyle yazdıkları kitaplar da bulunmaktadır. Eliyê Evdilrehman onlarca kitaba imza atmış, roman, öykü, şiir ve çeviri olmak üzere birçok kitabı olan çok yönlü bir yazardır. Eliyê Evdilrehman'ın ilk uzun öyküsü *Morof* ve iki kısa öyküsü *Bextê Wî Zilamî (O Adamın Bahtı)* ve *Bextewariya 'Emir (Ömrün Mutluluğu)*'in bulunduğu *Morof* adlı seçme öykü kitabı, 1900'lerin başlarındaki Kürt geleneksel yaşamından güzel nüveler sunmaktadır.

Lîs Yayınları'nın bir diğer seçme öyküler kitabı, Ermeni yazar Himayag Sahagi Vosganyan'ın kısa ismi Sîras mahlasıyla bundan 76 yıl önce Kürtçe yazdığı *Letîfe* adlı öykü kitabıdır. Kitapları Çekçe, Fransızca, İngilizce ve Farsça'ya da çevrilen Sîras'ın öyküleri gerek tasvirleri bakımından gerek kahramanların psikolojik duygularına yönelik aynıntıları yönünden çok sağlam bir zemine basan öykülerdir. Kitabın en uzun öyküsü olan *Letîfe*'de kadının özgürlük sorunsalı ile buna başkaldırısı çok akıcı bir dille anlatılmaktadır. Sîras'ın kendisi aslen Serhad Bölgesi'nden olup Ermeni Kıyımı döneminde 1914'te ailesiyle Gürcistan'ın Tiflis kentine göç ederler. Bundan dolayıdır ki Kürtçeyi iyi konuşup yazmaktadır. Kitapta bulunan diğer öyküler; *Esmer, Teyr û Kurm (Kuş ve Tırtıl), Hewesa 'Emir (Ömrün Hevesi), Kulîlkên Biharê (Bahar Çiçekleri)* ve *Tilisme (Tilsim)*'dır. Kitabı yayına hazırlayan yazar-çevirmen Kawa Nemir'ın bilgilendirici önsözü ve kitap dili üzerine Şivanê Dêrikî'nin gramer hakkında bilgiler verdiği iki önemli yazı bulunmaktadır.

2012 yılında içinde öykü bulunan iki kitaptan biri Lîs Yayınları'nca, diğeri Evrensel Basım Yayın tarafından yayınlanmıştır. Birinci Dünya savaşında ailesi Türkiye'deki Êzdî ve Ermenilerle birlikte Ermenistana göç eden Fêrîkê Ûsiv'in, şiir, destan, fıkra, piyes ve kısa öykülerin bulunduğu tuğla kalınlığında olan ve iki ciltten oluşan kitabının adı *Sûretsûfê*'dir. O dönemin şair-yazar-çevirmen hakkında söyledikleri gibi, o, "Sovyetler Birliği'nde en iyi Kürtçe yazan şairlerden başta geleni"dir. Şiir alanında bu kadar iyi olan birinin bu kitabında da toplam

16 tane kısa öyküsü bulunmaktadır. Öykülerin birçoğu kurt, kuş, koyun, leylek ve o bölgede karşılaşılan birçok hayvandan söz etmektedir. Bu hayvanların kişileştirilmesi ya da yöre insanının onlarla olan bağlantıları şeklinde yazılmıştır.

On dört yazı ve bir şiirin yer aldığı *Kawayê Min/ Benim Kawam* kitabında (Evrensel Basım Yayın) üç öykü bulunurken bir de iki öykücüye ait öykü tadında yazılar mevcuttur. Kitabın önsözünde de şöyle bir giriş var: "Binlerce yıl önce yaşanmış ya da halk indinde öyle yaşanması gerektiği kabul görmüş birer sözlü tarih hafızasıdır destanlar. Kürtler de sözlü geleneğin zorunlu ve zorlu mazisini nesilden nesle aktararak bugüne geldi. Kawa Destanı Kürtlerde bu sözlü geleneğin önemli kültür miraslarından birini oluşturur..." Giriş yazısından da anlaşıldığı gibi Kawa Destanı ve Newroz Söylencesi'nin Kürtler için öneminin hâlâ günümüzde de sürüyor olması ve bunu hem Kürt hem de Türkçe yazanların kaleminden de sürmesinin istendiği bir kitap hazırlanmış. Kitapta Cihan Roj'un *Kulîlkên Bîst û Yekê Mehê/ Mart Yirmi Bir Çiçekleri* adlı öyküsü, Receb Dildar'ın *Lehengê Bênav/ İsimsiz Kahraman* ve Yaqob Tilermenî'nin *Gotûbêja Li Ber Perê Behra Wanê/ Van Gölü Kıyısında Söyleşi* adlı öyküleri yer alırken, öykücü Dilawer Zeraq'ın *Rewana Ku Ji Siloriya Xwe Agirekî Serhildêr Diafirîne.../ Kendi Kıvılcımlarından İsyankâr Bir Ateş Yaratan Ruh...* ile Çiya Mazî'nin *Wê Êvarê Me Şoreş Pêk Anî/ O Akşam Bir Devrim Yaptık* adlı öykü tadındaki yazıları da kitaba farklı bir tat katmış.

Çeviri kitaplara baktığımızda sayının 3 olduğunu görürüz. Ancak bunlardan bir tanesi var ki, dünya edebiyatından tam 30 tane çeviri öykünün yer aldığı bir seçki. Dîwan Kitap'ın 2012 yılında yayına toplam 7 kitapla başlarken öyküye dair Ji *Edebiyata Cîhanê 30 Çîrokên Bijare (Dünya Edebiyatından 30 Seçkin Öykü)* adlı kitabı takdire şayan bir çalışma. Kitabı hazırlayan Husein Muhamined kitabın önsözünde öykülerin tamamının kendisi tarafından İngilizce, Soranice, Arapça, Farsça ve Fince'den çevrildiğini belirtmekte; ancak orijinal dili Fransızca ve

Almanca olan öyküleri İngilizce ve Fince çevirilerini karşılaştırarak yaptığını belirtmektedir. Önsözden sonra "Wergerandin (Çeviri)" adlı başlığın altında çeviriye dair ve diğer dillerden Kürtçe'ye yapılacak çevirilerin Kürtçe öyküye büyük değer katacağını belirtmiş Muhammed. Bu çevirinin öyküseverler için büyük bir fırsat olduğunu belirtmekte fayda var. Boccacio, Daudet, Hemingway, Wilde, Beaudelaire, Çehov, Cibran, Dostoyevski'den seçilen öyküler okurlar için güzel bir sürpriz.

Çeviri öykülerden bir diğeri Avesta Yayınları'ndan çıkan ve Kürtçe'nin Soranîce lehçesinden Kurmancca'ya çevrilen Beroj Akreyî'nin *Em Li Vir In (Buradayız)* adlı öykülerinden bir güldeste. Avesta Yayınları'nın tüm Soranice kitaplarını Kurmancca'ya çeviren Besam Mistefa'yı ayrıca kutlamak gerekir. Aslında aynı dilin farklı lehçeleri için 'çeviri' sözcüğü yerine 'uyarlama' demek belki daha yerinde bir kullanım olabilir; ancak bu, uzun bir yazıya konu teşkil edebilecek bir husus. Yazarın kısa yaşam öyküsüne baktığımızda, Irak'ta Barzanî Devrimi'nin yenilgiye uğramasıyla İran'a göç etmek zorunda kalmış ve tam 15 yıl orada yaşamıştır. 1990 Yılından 2010 yılına kadar İsveç'te yaşayan yazar son iki yıldır ata toprağına geri dönmüş. Bu kitaptaki öyküleri Farsça'yla yazan yazar İran'da hatırı sayılır üç edebiyat ödülüne layık görülmüş ve sonrasında öyküleri Kanada'da İngilizce'ye çevrilmiştir. Çevirmen Besam Mistefa da öyküleri Farsça'dan değil de Soranice'den Kurmancca'ya çevirmiştir. Toplam 12 öyküden oluşan kitaptaki öykülere baktığımızda, öykü başlıklarının zaman dilimleri olduğu (08:35, 09:20 gibi) görülmektedir. Beroj Akreyî'nin tüm kahramanları hayali değil, gerçek yaşanmışlıklardan alınmış ve çoğunluğu yaşamlarının sonlarını yaşayan yaşlı erkek ve kadınlardan oluşmaktadır.

Çeviri öykülerin sonuncusu da Nûbihar Yayınları'ndan çıkan ve çevirmen Mehemed Emîn Hêvîdar'ın çevirdiği Gogol'un *Qapût (Palto)*, *Kolana Nevayê (Neva Sokağı)* ve *Poz (Burun)* adlı 3 öyküsünden oluşmaktadır. Kitabın arka kapağında yazılan; "Dostoyevski genç bir

yazarken ilk romanını bitirip eleştirmen bir arkadaşına okuması için verdiğinde, arkadaşı hemen romanı okumaya koyulur ve o gece romanı bitirir. Romanın üslubunu o kadar beğenir ki sabredemez, sabahın dördünde bir yazar arkadaşının evine gider ve der ki, 'Haydi, çabuk uyan, yeni bir Gogol dünyaya geliyor'." Tanıtım yazısından da anlaşılacağı gibi Gogol Rus edebiyatı için ne kadar değerli ise, diğer dillerde de muhakkak okunması gerekir. Kitabın hiçbir yerinde hangi dilden Kürtçe çevrildiği ile ilgili bir bilgiye rastlamadım. Kitabın girişinde Gogol'un yaşamını anlatan ve yazarın çeviri ile ilgili düşüncelerine yer veren bir önsöz olduğu halde çevirinin hangi dilden yapıldığına değinilmemiş.

Öykücüler ve öykü üzerine kitaplar başlığı altında sadece bir tane kitap bulunmaktadır. Güney Kürdistanlı yazar Xelîl Duhokî'nin daha önce de yaptığı gibi, *Antolojiya Çîroken Kurmancên Başûr (Güney Kurmanclerinin Öykü Antolojisi)* kitabında da Kurmancca'nın Behdînan (Duhok, Zaho bölgesinde konuşulan ağız) ağzından yazılan öykülerin toplandığını görüyoruz. Avesta Yayınları'ndan çıkan kitapta toplam 35 öykücünün kısa özyaşamı ve birer öyküsü yer almaktadır. Antolojideki yazarlardan yaşı en büyük olan öykücünün 1949 doğumlu, yaşı en küçük olan öykücünün 1972 doğumlu olduğunu görmekteyiz. Antoloji 1995 yılında İsveç'te Nûdem Yayınları'nca yayınlandığında toplam 25 öykücü olduğu halde bu günkü genişletilmiş baskısında toplam 35 öykücü olması Güney Kürdistan'da Kurmancca lehçesinde öykücü sayısının çok fazla artmadığını göstermektedir. Yazarın da belirttiği gibi; kitaptaki öykücüler sadece Behdinan bölgesine ait olanlardır ve yazarların bölgesel ağzına dokunulmadığı gibi, öykülerin Arapça alfabeden çevrildiği belirtilmektedir. Ayrıca; kitabın 2012'de yayınlandığını sanıyordum, ancak kitap elime geçtiğinde künyesinde 2011 olduğunu fark ettim. Kitabı daha önce kitapçılarda ve gittiğim kitap fuarlarında göremediğim için bu yıllıkta yer vermekte bir sakınca görmedim.

Toplam 23 öyküye dair kitabın bulunduğu bu yıllıkta dikkat çeken bir diğer husus da, sadece iki kitabın kadın yazar-öykücüye ait olmasıdır. Aynı şekilde dergilerde öyküleri yayımlanan yazarlara baktığımızda, kadın öykücülerin erkek öykücüler arasında bir elin parmaklarını geçemeyecek sayıda olduğu görülecektir. Sonuçta; Kürtçe dilinin günümüze kadar yaşamını sürdürmesinde başat öğe olan anne-kadınların Kürtçe öykünün yazılma ve yaşatılma sürecinde geri planda olmasının sebeplerinden birinin, erkek egemen sisteminin diğer dillerdeki edebiyatlarda olduğu gibi, Kürtçe edebiyatta da ağırlıkta olmasındandır.

Buna göre; bir yıl içinde Kürtçe okur severlerin ulaşabileceği öykü ve öyküye dair toplam 23 kitabın adları, yayınevleri ve yazarları şu şekildedir:

Yeni Öykü Kitapları

İsmaîl Dîndar	Marî	Avesta Yayınları
Lorîn S. Doğan	Destên Vala	Avesta Yayınları
Mehmet Çakmak	Mûm û Şemal	Aram Yayınları
Sedat Yurtdaş	Kefaret	Lîs Yayınları
Yaqob Tilermenî	Metamorfoz	Na Yayınları
Cîhan Yıldırım	Fîtnevîzyon	Pêrî Yayınları
Arjen Arî	Kulîlkên Be'ivan	Ronahî Yayınları
Yaqob Tilermenî	Kermêşa Gerok	Zîbeq Yayınları

İlk Öykü Kitapları

Mahsûm Nisêbînî	Sêva Bi Tîr	Lîs Yayınları
Mahir Bagok	Pênc Kulîlkên Zivistanê	Lîs Yayınları
Şener Özmen	Keleh	Lîs Yayınları
Fatma Savci	Ristika Morîkan	Avesta Yayınları
Mihemed Ronahî	Daristan	Ronahî Yayınları

Seçme Öyküler

Eliyê Evdilrehman	Morof	Lîs Yayınları
Sîras	Letîfe	Lîs Yayınları
12 Çîrok 12 Çîroknûs	Haz: H. Kovan Baqî	Na Yayınları
İsmaîl Hacanî	Mestiya Serkeftinê	Ronahî Yayınları

İçinde Öykü Olan Kitaplar

Kawayê Min/Benim Kawam	Haz: Bülent Ulus	Evrensel Basım Yayın
Fêrîkê Ûsiv	Sûretsûfê	Lîs Yayınları

Öykücüler ve Öykü Üzerine Kitaplar

Antolojiya Çîrokên Kurmancên Başûr, Xelîl Duhokî, Avesta Yayınları

Çeviri Öykü Kitapları

Em Li Vir In-Beroj Akreyî, Çeviren: Besam Mistefa, Avesta Yay.
Ji Edebiyata Cîhanê 30 Çîrokên Bijare, Ç. Husein Muhammed, Dîwan Kitab
Sê Çîrok Qapût/ Kolana Nevayê/ Poz-Gogol, Çeviren: Mehemed Emîn Hêvîdar, Nûbihar Yay.

Aramızdan Ayrılan Kürt Öykücü-Yazar

Kürt şair ve yazar Arjen Arî, iki aydan beri (Eylül-Ekim) Adana'da sürdürdüğü akciğer kanseri tedavisine 30 Ekim 2012 tarihinde Diyarbakır'da yenik düştü. Bu güne kadar ikisi öykü kitabı olmak üzere toplam 11 kitabı yayımlanan Arjen Arî, 31 Ekim 2012 tarihinde Diyarbakır Yeniköy Mezarlığı'na defnedildi. Son kitabı Ronahî Yayınları'ndan *Kulîlkên Be'ivan (Badem Çiçekleri)* adıyla çıkan Arjen Arî, kitabında çocukluğuna dair hikâyeleri öyküleştirerek ve final kısımlarını da şiirle [illegible] yeni bir anlatım tarzı denemişti.

Soruşturma-2

Dergi Yayın Yönetmenleri/Editörler

1. 2012 yılı içinde derginize gönderilen ve mutlaka yayımlamak istediğiniz bir ya da birden fazla öyküyü belirtebilir misiniz?
2. Başka dergilerde okuduktan sonra, 'keşke bu öyküyü ben yayımlasaydım' dediğiniz nitelikte öykü ya da öyküler oldu mu? Varsa bu öykü/leri yazar mısınız?
3. Sizce 2012 yılı dergi ve kitaplarda öykü açısından nasıl geçti? Konuyla ilgili düşüncelerinizi yazmak ister misiniz?
4. Dergiler dışında okuduğunuz 2012 yılı içinde yayımlanan öykü kitaplarından (ilk baskı ve ilk kitap olarak) dikkatinizi çeken kitap ya da kitapları paylaşmak ister misiniz?

Abdülkadir Budak (Sincan İstasyonu)

1. Bilindiği gibi, *Sincan İstasyonu* şiir merkezli bir edebiyat dergisidir. Her sayıda bir ya da iki öyküye yer vermeye çalıştığımız da bilinir. 2012 yılında öykülerine yer verdiğimiz yazarlar şunlar: Vicdan Efe, Mehmet Erikli, Mustafa Bilgücü, Şenol Karadeniz, Halil İbrahim Polat, Demet Çiğiltepe, Aslı Birsen ve Aslı Solakoğlu.

2. Samimi olarak söylemek gerekirse, ağırlıklı olarak kendi dergime gelen öyküleri okumakla yetinmek durumunda kaldım. Bize gönderildikleri için-yayımladıklarımızın dışında- çok sayıda öykü okuma olanağını buldum çünkü. Arada bir başka dergilerde çıkan kimi öykülerden okuduğum da oldu elbet. "Bu öyküyü ben yayımlamak isterdim" demiş olmalıyım ki, *Varlık*'ın Temmuz 2012 tarihli sayısında yer alan bir öyküyü *Sincan İstasyonu* okurlarına da hatırlatmışım. Gökçe Parlakyıldız'ın büyülü diliyle anlattığı "Aybastı Efsanesi"ni...

3. 2012 yılının öykü cephesinden nasıl geçtiği konusunda yeterli bilgiye sahip değilim. *Notos* gibi, *Dünyanın Öyküsü* gibi dergilerin dolu dolu olduğuna bakılarak bile öykü dünyasının hareketli, verimli olduğu ileri sürülebilir. Öyküyle ilgili soruşturmalar, öykü yazarlarıyla yapılan konuşmalar, onlar için hazırlanan özel bölümler vb...

4. Yıl henüz bitmedi, ama okuduğum öykü kitabı da üçü, dördü geçmedi. Bunlar içinde dikkatimi çekeni, ayrı bir yere koymama sebep

olanı ise *Bab-ı Zaman* adını taşıyordu. Günümüzün önde gelen yazarlarından İhsan Oktay Anar ile Hasan Ali Toptaş arasında oluşturulmuş bir dil sanki. Bu ikisinin sentezinden elde edilen "başka bir dil". Bu dil de Şenol Karadeniz'e ait. "Aslolan sözdür" ve "kelime sözün elbisesidir" diyen, "hülyalı âlemlere dalan" bir yazarı okurken hülyalı âlemlere dalmış buldum kendimi.

Ahmet Miskioğlu (Türk Dili Dergisi)

1. "2012 yılı içinde derginize gönderilen..." diyorsunuz. Bu durumda şunu belirtmek gerekir: Dergimize gönderilen öyküler, dergimizin sığdırma sınırını aşmaktadır. 2012 yılında da yine tıpkı bu durumu yaşadık. Böylece, ister istemez bir "sıraya koyma" ya da "seçme" eylemine geçiyoruz. Yayımlamak istediğimiz iki öykü adı belirtelim:

Turgut Acar'ın yazdığı "Zeki Diye Biri" öyküsü. (148. sayımızda yayımlandı).

İnci Ponat'ın yazdığı "Gök Vurgunu" öyküsü. (153. sayımızda yayımlandı).

2. Böyle bir durum olmadı.

3. Paylaşmak için belirtiyorum: 2012 yılı Türk öykücülüğünün çok varsıl bir yılı olmuştur diyebilirim. Aslında yalnız bu yıl değil, beş altı yıldan beri Türk yazınında, Türk öykücülüğünde, özellikle öyküde bir gelişme olduğu kanısındayım.

4. Meriç Renkver'in "İlkgüz Ağrısı" adlı kitabı (TB Yayınları)
Fatma Esin'in "Akşam Hüznü" adlı öykü yapıtı (Ulak Yayıncılık)
Şebnem Kartal'ın "Kâğıt Kayıklar" adlı öykü yapıtı (3P Yayıncılık)
Zeki Sarıhan'ın "Kurtuluş Savaşı Öyküleri-3" adlı öykü yapıtı.
Emine Azboz'un "Bir Çift Kırlangıçtı Yüreğim" öykü yapıtı.
Füsun Kıvılcımer'in "Anlatırsam Belki Geçer" adlı yapıtı.

Ali Günay (Deliler Teknesi, Öykü Teknesi-Filika)

1. Bilindiği gibi, dergimiz Öykü Teknesi iki ayda bir yayımlanmaktadır. Dolayısıyla 2012 yılında altı sayı çıkmıştır. Kısa öykü içerikli eki Filika da altı sayısıyla ona eşlik etmiştir. Deliler Teknesi ise son üç sayısında öyküye de yer vermiştir. Bu bir yıllık dönemde Öykü Teknesi'nde yaklaşık 75, Filikada ise 80, Deliler Teknesi'nde ise 30 civarında öykü yer almıştır.

Dergilerimizde yayımlanması için gönderilen öyküler, Öykü Teknesi Kolektif Çalışma Grubu'nca değerlendirilmekte ve dergi sayfalarına taşınacaklar seçilmektedir. Dergimiz ve ekinde yer bulanların yaklaşık yansı kadar öykü çeşitli nedenlerle elenmektedir. Bu demektir ki 2012 yılında onlarca yazar ve adayından gelen 250'yi aşkın öyküyü dergiler için okuyup değerlendirmişiz.

Yayımlanan öyküler grubun ortak beğenisine göre belirlenirken, beğeni oranı grup üyelerine arasında farklılıklar taşıyabilmektedir. Dolayısıyla "mutlaka yayımlamak istediğimiz öyküler" üyelerin tümünün beğenisini kazananlardır, diyebilirim. Bunlar, her sayıda başka başka yazarların öyküleri olabilmektedir. Örnek vermek gerekirse, Öykü Teknesi'nin Ocak-Şubat sayısında Semih Erelvanlı'nın "Dönme Dolap", Filika'da Mehmet Akif Tutumlu'nun "Playstation"; Mart-Nisan sayısında Mehmet Kuvvet'in "Eski Yar'a", Filika'da Perihan Karayel'in "Omurgalar"; Mayıs-Haziran sayısında Aslı Duygu Özmutlu'nun "Arayış" ve Ayşen Aydoğan'ın "İkimiz", Filika'da Onur Okumuş'un "Hayat"; Temmuz- Ağustos sayısında Halil Değertekin'in "Yalnızlık", Filika'da Hilal

Öziş'in "Kelimeler Uçup Gidecek Sanıyorum"; Kasım-Aralık sayısında Ayşe Ege'nin "Yanılsama", Filika'da Onur Çalı'nın "Saatçinin Ölümü" , Serdar Koç'un "Anemnez" adlı öyküleri sayılabilir.

Deliler Teknesi'ne gelen öyküler içinde "mutlaka yayımlamak isteyip" yer verdiğimiz çok sayıda öykü var. Örneğin Mayıs-Haziran 2012 sayısında Asuman Portakal'ın "revesmusamnatyeş"adlı öyküsü; Temmuz-Ağustos 2012 sayısında Deniz Moralıgil'in "Beş Kısa Öykü" başlığı altında yayımlanan ve Ekim-2012'de Kanguru Yayınları'ndan çıkan "Gölge Falı" kitabında da yer alan "Çünkü Unutmak Masmavi Bir Gökyüzüdür" öyküsü, Mustafa B. Yalçıner'in Ekim-2012'de Kanguru Yayınları'ndan Çıkan "Yüzen Ada" kitabında da yer alan "Bir Sepet Üzüm" öyküsü, Kasım-Aralık 2012 sayısında Turan Horzum'un "Çaresizlik" öyküsü bu bağlamda sayılabilir.

Kuşkusuz örnekler artırılabilir. Tanınmış yazarlarla, grup üyesi yazar arkadaşlarımızın dergilerimizde yayımlanan öyküleri değerlendirme dışında tutulmuştur.

2. Bir derginin seçici kurulunda yer alanların bu soruya vereceği bir olumsuz yanıt inandırıcı olabilir mi? Böyle bir yanıt dergilerde hiç imrenilecek öykü yayımlanmadığı anlamına gelmez mi? Doğrusu, her dergide, "keşke bunu ben yayımlasaydım" dedirten bir veya daha fazla öyküye rastlamak her zaman olası. Dergilerde yayımlanan öykülerin tümünü okuma olanağı bulduğumu söyleyemem. Yine de, imrendirici bulduklarımın tamamını burada sayamam. Bu durumda birkaç örnek vermekle yetineceğim.

Elime gelen birkaç dergiden, Dünyanın Öyküsü'nün Ekim-Kasım 2012 tarihli sayısında yayımlanan Sezer Ateş Ayvaz'ın "Mektup Kutuları Bomboş" ve Melike Uzun'un "Sığ" adlı öykülerini; Özgür Edebiyat'ın Eylül-Ekim 2012 tarihli 35. sayısında yer alan Zeynep Sönmez'in "Mektup" adlı öyküsünü, Notos'un Şubat-Mart 2012 tarihli sayısında-

ki, Hakan Bıçakçı'nın "Yayımlanmamış Bir Öykü" ile Dünyanın Öyküsü'nün Şubat-Mart 2012 tarihli ilk sayısındaki, Melek Özlem Sezer'in "Şer İttifakı" adlı öykülerini bir çırpıda sayabilirim. Öyle sanıyorum ki, özgünlükleri, akıcı ve sade dilleri, kurguları ve derinlikleri ile bu öyküler her yayıncının dergisinde yer vermek isteyeceği türden öyküler bunlar. Bu örnekler daha da artırılabilir.

3. Ülkemizde, geçmişin sözlü edebiyatından beslenen güçlü bir öykü geleneği olduğu bilinmektedir. Buna karşılık basılan öykü kitabı sayısı da, öykü okuyucu kitlesi de romana göre sınırlıdır. Ancak daha nitelikli bir okuru vardır öykünün. Son yüz yılına göz atıldığında inişli çıkışlı bir seyir görülür öykünün yolculuğunda. Çok geriye gitmeden, öykünün doksanlı yıllarda büyük bir atakla doruk yaptığı çokça yazılmıştır. İki binli yıllardaki durulmadan sonra yeniden bir yükseliş gösterdiği söylenebilir. Belki Pazar payı nedeniyle, belki başka nedenlerle basılan öykü kitabı sayısında dikkat çekici bir artış gözlemlenmemektedir. Bununla birlikte, öyküye yer veren dergiler, azımsanmayacak sayıdadır. Bu dergilere gönderilen ve sayfalarda yer bulabilen öykü sayısı, olasılıkla, yayımlanan kitaplardakini aşmaktadır. Bu da bir ilginin, bir canlılığın göstergesi sayılabilir. Edebiyat dergilerinde öyküye ilişkin kuram, eleştiri ve değerlendirme yazıları da bunu desteklemektedir.

4. Türk öykücülüğünde günümüzde başı çeken değerli yazarların 2012 yılında çıkan -ve elbette ilk kitap olmayan- yapıtlarının tümü kuşkusuz dikkate ve övgüye değer. İlk baskı olarak, 2012 Erdal Öz Edebiyat Ödülü'nü kazanan Murathan Mungan'ın yalnızca öykülerden oluşmasa da "Aşkın Cep Defteri"(Metis Y.) ile seçkisi "Bir Dersim Hikâyesi" (Metis Y.); Cemil Kavukçu'nun "Aynadaki Zaman (Can Y.); geçen yıl Sait Faik Hikâye Armağanı'nı kazanan Ahmet Büke'nin "Cazibe İs-

tasyonu" (Can Y.); Fadime Uslu'nun "Gölgede Yaşamak (Everest Y. Mart-2012) adlı kitapları ilk akla gelenlerden.

Bilindiği gibi Öykü Teknesi dergisi Kanguru Yayınları'nca çıkarılmaktadır. Kanguru Yayınları'ndan çıkan kitaplar genellikle genç ve/ya yeni yazarların kitaplandır. Yayınevi, 2012 yılında 15 civarında öykü kitabı yayımlamıştır. Bunların 5 tanesi ilk kitap niteliğindedir. Aralarında Tülay Güzeler'in "Dar Koridor" ve Gülçin Göktay Manka'nın "Gelincik Kutusu" adlı kitapları hemen dikkat çekenlerdir. İlk kitap olmayıp "ilk öykü kitabı" olan üç kitap bulunmaktadır. Bunlardan Mustafa Albayrak'ın "Dilsizin Yeri" kitabı konusunda görüş ve değerlendirmelerim, Öykü Teknesi'nin Mayıs-Haziran 2012 tarihli sayısında yer almıştı. İlk kitap olmayıp "ilk baskı" olanlardan Nazmi Bayrı'nın "Uçurtmalar" ve Celal İlhan'ın "Dili Yüreğinde" öne çıkanlardır. Özellikle "Dili Yüreğinde" edebiyat çevrelerinde çokça tartışılıp değerlendirilmiş, edebiyat dergilerinde hakkında bir hayli yazı yazılmıştır. Bu kitaba ilişkin yazım da, Öykü Teknesi'nin Eylül-Ekim 2012 tarihli sayısında yayımlanmıştır.

İlk kitap olmamakla birlikte, genç yazarlardan Sine Ergün'ün "Bazen Hayat" ile Pelin Buzluk'un "Kanatları Ölü Açıklığında" adlı, ikisi de Can Yayınları'ndan 2012 yılında çıkan kitapları, dikkat çeken ve beğeni toplayan öykü kitapları arasında yer almaktadır.

Öykü, (roman, anı, gezi, tarih... ve kısmen şiir) tüm edebi türlerin anasıdır. Diğer türlerin tümünde de az çok öykü vardır. İnsan ve dil yaşadıkça öykü de yaşayacaktır.

Burcu Yılmaz (Sözcükler Dergisi)

1. L. Karol, Kirpi Hanım İçin Bir Masal; Gökhan Turgut, Sinsi Kozalağın Şarkısı; Nevriye Döndü, Arthur'un Ölümü.

2. Birgül Oğuz'un Dön isimli öyküsü. (Varlık, Şubat 2012)

3. ...

4. Bora Abdo, Öteki Kışın Kitabı

Fulya Bayraktar (Lacivert Öykü ve Şiir Dergisi)

1. 2012 yılında dergimize gönderilen, henüz yayımlamadığımız, ancak yayımlamayı düşündüğümüz öykülerden bazıları; Osman Akyol'un "Seçmeli Din Dersi" öyküsü, İlyas Halil'in "Ayşe'nin Olduğu Yer" öyküsü ve Mehmet Önder'in "Kasabanın Delisi" öyküsüdür.

2. Elbette diğer dergilerde de çok özenle, temiz ve iyi bir kurguyla yazılmış öykülere rastlıyoruz. Son zamanlarda okuduğum, Nur Kalyoncuoğlu'nun "Başka Bir Gün" başlıklı kısa öyküsünün dergimizde yayımlanmasını isterdim doğrusu.

3. 2012 yılının hem yazılmış, yayımlanmış öyküler, hem de öykü kitapları açısından zengin, verimli ve umut verici geçtiğini düşünüyoruz.

Öncelikle, dergimize, yaklaşık bir yıldır sayıca daha fazla ve nitelik olarak da oldukça iyi ve çok sayıda öykü geldi. İki ayda bir çıkan, her sayıda en fazla 7-8 öykü yayımlayan bir dergi olarak, beğendiğimiz ve yayımlanması için beklettiğimiz öyküleri eritmemiz oldukça zor oldu. Elbette kötü öyküler de yazılıyor ya da öykünün bir iç dökme yazısı olduğunu düşünen yazarlar bulunuyor. Bu, belki de her zaman olacak. Ancak, yayımlanması için artık çok farklı yaratıcılık izleri, çok temiz bir Türkçe, iyi bir kurgu, didaktik olmayan bir yazım tarzı, fazlalık barındırmayan cümleler arayışımıza bakarak söyleyebiliriz ki; artık oldukça fazla öykü yazılıyor ve bunların içinde de oldukça iyi öyküler var.

Diğer yandan, usta öykü ve roman yazarlarımızdan birçoğunun da

bu yıl öykü kitabı çıkardıklarını düşünürsek, öykünün 2012 yılı için verimli geçtiğini söylemek zor olmayacaktır. Necati Tosuner, Buket Uzuner, Cemil Kavukçu, Ayfer Tunç, Kadir Aydemir bu öykücülerimizden bazıları. Yılsonuna kadar bu sayının çok çok artacağını da düşünüyoruz.

4. 2012 yılı içinde yayımlanan, Sofya Kurban'ın "Göç" başlıklı ilk öykü kitabının oldukça çok sayıda kişi tarafından okunduğunu ve beğenildiğini biliyoruz. Yazıyla ilgili, on yıldan fazla bir süredir biriktirdiklerini, çocukluk anılarıyla harmanlayıp farklı bir coğrafyanın, belli bir dönemin ve bir ailenin kesişen öykülerini yalın ve sağlam bir dille anlatan Sofya Kurban, bizlere, gelecekte de edebiyatın içinde olacağının ipuçlarını verdi.

Günay Güner (Çağdaş Türk Dili)

1. Dil Derneği'nin yayın organı, dergimiz Çağdaş Türk Dili'nde Ocak 2012 ile sonmacanızın yapıldığı Ekim 2012 arasında on dokuz öykü yayımladık. Can Özoğuz'un Lazigos, Celal İlhan'ın Kumrucu, Işık Kansu'nun Benci, Necdet Adabağ'ın Tepedeki İki Işık başlıklı öyküleri, 2012 yılında Çağdaş Türk Dili'nde öne çıkan öykülerdendi.

2. Olmadı.

3. Türk yazını gibi Türk öyküsü de güçlü bir geleneğin varsıllığını taşıyor. Ne ki küreselleşmeci olumsuz etkilerden öykünün de payına düşeni aldığı, durumun 2012 yılında da sürdüğü açık bir gerçektir. İşte böyle düşünülmesine neden olan birkaç özellik: Yıllardır öykünün kurgu bağlamında "sorunu" yok. Kaygın, endişen, merakın, ilgin ne, sorusuna yanıtı yok. İkinci olarak Türkiye, dünya yangın yeriyken öykü başka bir gezegende yaşıyor. Sözkonusu yangınla ilgili derdi hiç yok. (Öykülerin tümünün toplumsal sorunlardan yola çıkılarak yazılması gerektiği gibi bir savımızın olmadığını belirtmeye bilmem gerek var mı). Bir yandan da eteklerde dökülmedik taş kalmaması için bu sürecin yazınsal düzlemde yaşanması yararlı olabilir.

Ayrıca öykülerin dili Türkçenin işlenmesi yönünden çok bozuk. Genel olarak Osmanlıca, Farsça, Arapça sözcüklerden geçilmiyor. Bazı öz Türkçe sözcüklerin anlamdaş sözcüklerin gücünü taşımadığı yönündeki büyük yanılgı sürüyor. Böyle düşünenler en azından Ferdi-

nand de Saussure'un düşüncesini bilmiyorlar ya da anımsamıyorlar. Oysa yazının, yazıldığı dilde yoğun bir işçilik demek olduğu hep söylenir, yinelenir. Türkçenin birikimine, yapısına, niteliklerine dayanmadan nasıl iyi öykü yazılabilir?

4. 2012 yılında özenli olduğunu düşündüğüm yapıt: Celal İlhan'ın "Dili Yüreğinde" adlı yapıtı.

Hüseyin Su (Heceöykü)

Öyküde Hâl ve Gidiş

Türk edebiyatının hâl ve gidişine genel olarak bakıldığında nicelik ve nitelik açısından hemen hemen bütünüyle bir tür solunum zorluğu yaşandığını söylemek karamsar bir yaklaşım olarak görülmez umarım. Bunun nedenleri üzerinde ayrıca durup düşünülebilir elbette; düşünülmesi de gerekir. Gerek edebiyat, düşünce, kültür... gibi değerlere karşı *zamanın ruhu gereği* toplumsal olarak bakış açılarının, algıların değişmesi, gerekse sanal ortamda bu değerlerin bambaşka bir düzeyde ve düzlemde üretilip değerlendirilmesi ve tüketilmesi, sözkonusu solunum zorluğunu doğrudan etkileyen nedenlerin başında geliyor kanaatimce. Böyle olmakla birlikte bazı edebiyat türlerinde, örneğin roman yayımında, yayın politikalarında, görece bir iyi yayın durumunun söz konusu olduğu da söylenebilir. Ne ki bu *arızî* durumun edebiyat dışı nedenlerden, etkenlerden kaynaklandığını düşündüğüm için edebiyatımızın genel durumunu değerlendirirken bu *iyi yayıncılığı* temel ölçüt olarak görmüyorum.

Öykü türü özelindeyse doğrusu biraz daha umutlu ve iyimserim; elbette yalnızca öykü yazdığım ve öykü dergisi yayımladığım için değil. Uzun yıllar öykü türünün ikinci, üçüncü planda kaldığı ve son yıllarda varlık belirten bir dinamizm içinde olduğu için bir anlamda henüz yorgunluk belirtisi görülmüyor öykü yazarlarında ve öykü yayımında. Dahası, diri bir öykü soluğunu hissettiğimizi rahatlıkla söyleyebiliriz. Yalnızca öykü yazımı açısından değil, yayımlanma ve sürüm ve okunma itibariyle de böyle olduğunu gözlemliyorum. Olumsuz etkilerin belirleyiciliği nedeniyle meydana gelen öykü yazma ve okuma ilgi-

sinde görülmeye başlanan kirlilikse genel edebiyat ortamının ortak bir sorunudur ve bu sorunun zamanın ve edebiyatın süzgeciyle temizlenip atılacağını umuyorum en azından.

Heceöykü dergisine gelen öykülerin bir kısmı, hem yazma hem de okuma anlamında öyküyü seçen insanlardan değil, internet ortamında dolaşan, okumaktan çok yazmaya heves eden ve derginin adını, duyurusunu, bir yerde verilen linki görünce ilk yazdığını yollayan insanlardan gelen ürünler oluşturuyor. Bu durum, yalnızca öykü için geçerli değil, genel edebiyat için de böyle; çünkü *Hece*'ye gelen ürünlerde de aynı durumla karşılaşıyoruz. Yazmak, yazmayı öğrenmek, bir dergiye yazı göndermek... gibi insan davranışlarının da ayrı bir âdâbı olduğu bilinmiyor. Her şeye karşın az da olsa buradan da bir şeylerin çıkmasını ummak yanlış olmasa gerek. Gelen ürünlerin çok önemli bir kısmı ise gerçekten öykü yazmayı, yazıyı bilinçle seçmiş, emek veren, okuyan, izleyen ve bir *öykü dergisine* ürün gönderdiğinin bilincinde olan yazarlardan geliyor. Bütünüyle baktığımızda *Heceöykü*'ye yoğun bir öykü akışının olduğunu memnuniyetle söyleyebilirim. Her sayımızı hazırladıktan sonra elimizde iki sayı daha çıkarabilecek ürün kalıyor. Hatta Heceöykü iki aylık bir dergi olduğu için bu ilgiye yayımlamak anlamında gerekli karşılığı veremediğimizi düşünüyorum; zaman zaman öykülerini yayımlamakta geciktiğimiz için yazar arkadaşlarımızı kırdığımızı, üzdüğümüzü düşünüyorum. Her sayımızda ortalama 15-20 öykü yayımlıyoruz. Ülke öyküleri dosyamızın olduğu aylarda bu sayı otuzu geçiyor. Örneğin Rasim Özdenören'in ve Cemal Şakar'ın öykülerini 53. sayımızda yayımlayamadığımız için 54. (Aralık-Ocak) sayılarımızda yayımlayacağız. Çoğu zaman *Heceöykü* 192 sayfa çıktığı hâlde ne yazık ki bu durumla sık karşılaşıyoruz.

Başka dergilerde okuduğumda, bu öyküyü *Heceöykü*'de yayımlasaydım dediğim olmadı; beğenmediğim için değil elbette, beğendiğim çok güzel öyküler de okudum yıl içinde dergilerde. Ama şunu rahatlıkla söyleyebilirim; Türk öykücülüğüne çok büyük emekleri geçmiş,

öykü birikimimize bugüne dek çok değerli katkıları olmuş kimi usta öykü yazarlarımızın da öykülerini her zaman *Heceöykü*'de yayımlamak istediğim oldu. Çünkü *Heceöykü*'yle Türk öykücülüğünün soy kütüğünü çıkartmayı amaçlıyoruz: Daha ilk sayımızı yayımlamaya başlarken bu amacımızı dile getirmiştik. Bu yazarlardan bazılarının öykülerini yayımladık da. Bazı yazarlarınsa önünde hâlâ öylesine kalın duvarlar var ki yıkmak mümkün değil sanki... Hâlbuki sanatın ve edebiyatın önünde hiçbir duvar olmamalı, olsa bile bir anlamı yok; çünkü ne denli kalın örerseniz örün bu duvarları, sanatın, edebiyatın sesi, kalemin gücü mutlaka aşacaktır onu. Buna direnmek boşuna bir çabadır.

2012 yılı içinde bildiğim ve izlediğim kadarıyla beş öykü dergisi yayımını sürdürdü. Bu öykü dergilerinde ve genel olarak edebiyat dergilerinde yayımlanan öykü sayısına baktığımızda memnun olmamız gereken bir durumla karşılaşıyoruz. Öykü yıllıkları hazırlıyor hem öykü dergileri hem de diğer dergiler. Öykü adına kuşkusuz iyi bir şey bu. Öykü kitaplarının yayımlanması da artık eskiden olduğu gibi yayınevlerinin *sadaka*sı kabilinden yapılan işler değil. Bir karşılığı var çünkü. 2012 yılı içinde (Kasım itibariyle) yüz kadar öykü kitabı yayımlandı. Bunların hepsini saymamız mümkün değil elbette. Elimin altında, masamda duran, kimilerini okuduğum, kimileri de okunmayı bekleyen öykü kitaplarından birkaçını anabilirim: Cemil Kavukçu'nun *Aynadaki Zaman*; Cemal Şakar'ın *Mürekkep*; Başar Başarır'ın *Düzenboz*; Mihriban İnan Karatepe'nin *Aramızda*; Yunus Develi'nin *Frenk Havaları*; Güray Süngü'nün *Hiçbir Şey Anlatmayan Hikâyelerin İkincisi*; Tuna Lütfü Yukay'ın *Karışık Odalar*; Murat Yalçın'ın *Karga Zarif* adlı öykü kitapları...

Bildiğiniz gibi bizim karnelerimizde *Hâl ve Gidiş* adlı bir not sütunu vardı ve orasını öğretmen, öğrencinin genel durumunu göz önünde bulundurarak *orta, iyi, pekiyi*... diye doldururdu.

2012 yılında bizim öykümüzün hâl ve gidişi; iyi...

Evet, iyi!

İbrahim Tığ (Şehir)

1. Şehir Edebiyat, Zonguldak'ın tek kültür ve sanat dergisi. 72 sayıdır aralıksız olarak çıkıyor. Taşrada dergi çıkarmak oldukça zor, bunu yakından biliyorum. Ancak Şehir dergisinin en büyük sıkıntısı ekonomik değil, kaliteli ürünlerin gelmeyişidir. Bu yüzden de zaman zaman yayımda aksamalar da yaşanabiliyor.

Elbette, dergimize gelen ürünler arasında öykü de var. Ben öyküleri seven bir insanım, kendimin de 2006 yılında çıkan 'Karabayır' isimli bir öykü kitabım var.

Öyküler, insanın yaşamından gelen duyarlılıkları, gözlemleri ve insana özgü olguları taşıdığı için daha bir tat ve lezzet veriyor bana. Mutlaka yaşamımdan bir şeyler buluyorum böylece.

Sorunuza dönersek, "...mutlaka yayımlamak istediğiniz" şeklinde değil de, "severek yayımladığımız" öykülerden söz edebilirim ancak 2012 yılı için. Örneğin, Döndü Açıkgöz'ün "*Birikmiş Yağmurlar*", Mevlüt Kırnapçı'nın "*Üç Çift Çorap*", Mehmet Ercan'ın "*Kavakların Gölgesi*" ve Sevilay Özyürek'in "*Düşler Ağlıyor Gözlerime*" isimli öykülerini severek ve beğeniyle yayımladım.

2. Diğer dergilerde okuduğum öykülerden 'keşke bu öyküyü ben yayımlasaydım' dediğim olmadı hiç. Çünkü, her güzel öykü mutlaka bir şekilde kendini okutur.

Örneğin Gün Zileli'nin Yaba Edebiyat'ta, Temmuz-Ağustos 2012 tarihli sayısında yayımlanan "Madalya Töreni" isimli öyküsünü beğenerek okudum.

3-4. Evet, bu yıl içinde dergilerde öykü yayını hiç de azımsanacak bir durumda değil. Örneğin Şehir dergimize gönderilen 15'e yakın kültür, sanat ve edebiyat dergisi var ki bunların her birinde en az 2-3 öyküye rastladım. Bir de yayımlanan öykü kitaplarını da dikkate alırsak, 2012 yılı öykü için oldukça varsıl bir yıl oldu.

Osman Günay'ın Hayal Yayınları'ndan çıkan "Kumdan Kadın", Cemil Kavukçu'nun Can Yayınları'ndan çıkan "Aynadaki Zaman" ve Meral Afacan Bayrak'ın Mühür Kitaplığı'ndan çıkan "Tarçın Çıkmazı" isimli öykü kitapları ilk aklıma geliverenlerden.

İnan Çetin (Sarnıç Öykü)

1. Bilindiği üzere *Sarnıç* henüz üç sayı yayımlanmış bir dergi ve ilk iki sayımız daha çok bilinen, birkaç kitabı yayımlanmış veya usta yazarların öykülerinden oluşuyor. Bu zaman zarfında bize gelen yeni öykülerinse henüz hepsini okuyamadık. Bu nedenle birinci sorunuza yanıt vermemiz güç.

Öbür üç soruya yanıtlarım aşağıdadır.

2. 2012 yılında dergilerde okuyup da keşke bu öyküyü ben yayımlasaydım diyebileceğim bir öykü yok.

3. 2012 dergiler açısından oldukça verimli geçti. Yıllardır yayımlanan *Notos*, *Kitap-lık*, *Varlık*, *Özgür Edebiyat*'ın yanı sıra iki öykü dergisi, *Dünyanın Öyküsü* ve *Sarnıç Öykü* yayımlandı ki öykü açısından sevindirici bu. Öykü tıpkı 1950'lerde, 1980'lerde, 1990'larda olduğu gibi 2000'lerde de yükselişini sürdürmektedir. 2012'de birbiri ardına yayımlanan birçok öykü kitabı da bu yükselişin göstergesidir. Yeni bir kuşak bu yıl kendini göstermiştir.

4. *Gül Öksüren Melek* 2012'de okuduğum en iyi kitaptı.

Mine Ömer (Kurşun Kalem)

Kucaklanmayan Her Yazı, Her Kitap Dilsizdir

Kurşun Kalem'de özgün ürünler yayımlamaya özen gösteriyoruz. Tekrarlar, kalabalık sözcük yığınları, anlam dağınıklığıyla yazılan öykülerin, dergiye girme şansı yoktur. Düğüm paragraflarıyla okuru etkileyen iyi öyküler e-postamıza düştüğünde, yayımlamak için heyecanlanıyoruz. 19. sayımızdaki Kemal Gündüzalp'in "Buluşma" adlı öyküsü ve 16. sayımızdaki bir anı-öykü olan Mine Söğüt'ün "Sevgili Arsız Latife"si 2012'de yayımladığımız, en dikkat çekici öykülerdi.

Öykü dergilerinde yayımlanan özgün ve güzel öyküleri, edebiyat dergilerinde daha az görüyoruz. Edebiyat dergilerine şiir dergisi gözüyle bakıldığı için özgün ve farklı öyküler, çoğunlukla öykü dergilerine gönderiliyor. Bir kaç sayı önce Özgür Edebiyat'ta okuduğum bir öykü, daha ilk paragraftan hiç yabancı gelmemişti. Özgün ve farklı olmasına rağmen bir yerden çağrışım yapıyordu. Okumam ilerledikçe, bu öyküyü, geçen yıl Kurşun Kalem'de yayımladığımızı anımsadım. Daha önce Kurşun Kalem'de (sayı: 9, Ocak-Şubat 2011, ss. 33-34) Mustafa Bilgücü'nün 'Matmazel Matilda' isimli öyküsüne yer vermiştik. Bir buçuk yıl sonra aynı öyküyü Özgür Edebiyat'ta okuyordum. Araştırdım ve gördüm ki Kurşun Kalem'de (sayı: 9, Ocak-Şubat 2011) ilk kez yayımlandıktan sonra sırasıyla; Mavi Yeşil'de (sayı 69, Mayıs-Haziran 2011), Lacivert Şiir Öykü dergisinde (sayı: 43, Ocak-Şubat 2012) ve son olarak, Özgür Edebiyat'ta (sayı: 34, Temmuz-Ağustos 2012) okuyucu ile buluştu. Artık ne kadar özgün olursa olsun Mustafa Bilgücü adıyla gön-

derilen öyküler hep acaba diye bir soru imi yaratacağından, ürünlerine dergimizde yer vermemiz olası değil. Bu örnekte olduğu gibi yalnızca özgünlük; farklılık ve yaratıcılık dergi sayfalarına girebilmek için bazen yeterli olmayabiliyor.

2012 yılında dergilerde azımsanmayacak sayıda öykü yayımlandı. Ama çok azı beni heyecanlandırdı, etkiledi... Öykülerini dergilerden ilgiyle izlediğim yazarların kitapları daha raflara girerken, heyecanlandım. O kitaplarda iyi öykülerle buluştum. Tarzı ne olursa olsun iyi öykü kendini okutturuyor.

Yayımlanmış binlerce öyküden daha farklı nüanslar sunmayan, yazdıklarına yaratıcılık iliştirmeyen, okuru heyecanlandırmayan birçok yazar bu yıl da yeni kitaplara imza attılar. Üstelik bazı yayınevlerinin baskı parasının üç veya dört katı tutarında yüksek bir bedelle kitaplarını basmalarına da aldırış etmediler. Para karşılığında en kötü dosyayı yayımlamaktan kaçınmayan, vampir yayınevleri, normal kitap baskı bedelinin kat kat fazlasına bu öyküleri yayımladılar. Yıllardır senaryoları aynı. Gözlemliyoruz, değişen bir şey yok. Okul idarecileriyle iyi ilişkiler kurulur, pazarlama tekniği ile öğrencilere bu kitaplar pazarlanır. Öykü kitapları yeni tepecikler oluştururken, sürekli imza günleri düzenleyerek çevrelerine ve dostlarına yazdıklarını ulaştırırlar. Etkinlikler, yapay ün ve popülerlik yazma eyleminden daha önemli hale gelir. O kitapları satın alanların kaçta kaçı sonuna kadar okumuştur, kaçta kaçı okumaktan soğumuştur sorusu beynimi hep meşgul eder. Okuyucu çoğaltacağımıza, okumayı sevmeyen nesiller çoğaltıyoruz. Özetlemek gerekirse, Kurşun Kalem'in e-postasına gelen çok az öyküyü yayımlıyorsak, çok fazla öykünün orta yerinde öyküsüzlük yaşıyoruz.

2012'de de gazetelerin kitap eklerinde, dergilerin kitap tanıtım sayfalarında tanıtılan, bazı öykü kitaplarının, hak etmediği halde abartılı övgülerle okuyucuya sunulması yine çok dikkat çekiciydi... Tanıtım ve inceleme yazılarından yola çıkarak, bu kitapları okuyanların hayal

kırıklığını, önemsemek gerekir. Çünkü sahicilikten uzak yazılar, okur azaltır. Oysa bu yazılar okurun yüzlerce kitap arasından eleme yapmasına yardımcı olacaktı. Bu durumda bazı okurlar elemekten de vazgeçip okumamayı seçiyor. Çünkü denemek ve yanılmak bir eylemi sürdürmek veya sürdürmemek için önemli bir etkendir. Hepimiz kısacık yaşamda, zamanla yarışmak zorundayız. Bunun için en çok başvurduğumuz eylemdir, elemek. Hayatın hareketliliği içinde elediklerimizi yeniden anımsamak, geriye dönüp onu kucaklamak çok enderdir. Kucaklanmayan her yazı, her kitap dilsizdir. Hiç bir şey söylemez ya da söylediğini yalnızca kendisi işitir.

Bu yıl da zevkle okuduğumuz birçok öykü kitabı yayımlandı. İlk kitaplar içinde Şenay Eroğlu Aksoy'un farklı öykü dili ve özgünlüğü dikkat çekiciydi. YKY'ndan çıkan "Evlerin Yüreği" bıkmadan okuyacağım kitaplar arasında, kitaplığımda. İrem Kayabaş da özgün öyküleriyle sevdiğim bir yazar. Onun da ilk kitabı yayımlandı. Hayat sürekli bize yeni öyküler sunar. Her günümüz ayrı bir öyküdür. Ama yaratıcı yazarların öykülerini okuyarak düşünmek, hissetmek bambaşka bir hazdır. Dünyanın öyküsü içimizdeyken yeni öykülere heyecan hiç bitmez.

Okunmaktan kapağı ve sayfaları yıpranmış kitapların yazarı olmak için gece gündüz çalışan yazarlar, 2013'te daha kim bilir ne güzel öyküler okutturacaklar bize.

Özgen Kılıçarslan Danyal (Hayal)

1. Nihan Kaya, *Taş Parke*, Mustafa Bilgücü, *Alevli Mevsim Yelleri*

2. Erkut Özal, "Hayatımın Golü", Notos Öykü, sayı: 35, Ağustos-Eylül 2012.

3. Elbette iyi öyküler yayımlandı, bir kısım dergiler özellikle gençlere yer açarak yapılması gerekeni yaptılar. Ama bir kısım dergide de kalite kıstasına çok bakılmaksızın eşin-dostun öyküleri yayımlanmaya devam etti. 2012'de öykü türüne odaklı dergilerin sayısı arttı ki, bu da öykü açısından iyi bir gelişmedir. Öykücülük konusunda kendini geliştirmek için çok çalışan, bunun için okuyan, yazan, dergilerin sıkı takipçisi olan, genç ve küçümsenmeyecek bir okur kitlesi olduğunu görüyoruz. Bunlar 2012'de de evlerinden öykünün serüvenini takip ediyorlardı. Sanırım öykü açısından en önemlisi, en büyük destek de bu.

Kitaplara gelince; Selim İleri, Tomris Uyar, Vüsat O. Bener, Bilge Karasu, Tezer Özlü, Füruzan gibi yazarlarımızın öykü kitapları 2012'de de yeni basımlar yapmaya devam etti, buradan öykü türünün en önemli örneklerinin gençler tarafından okunmakta olduğunu çıkarıyorum. Öykülerini heyecanla beklediğimiz genç kuşak yazarların bazıları (Seray Şahiner, Şule Gürbüz gibi) öykü türünde yapıtlar vermeseler de bu sene, yine de çok iyi öykü kitapları basıldı. Küçük bir listeyi aşağıda bulacaksınız.

4. Ahmet Büke, *Cazibe İstasyonu*, Sema Kaygusuz, *Karaduygun*, Mahir Ünsal Eriş, *Bangır Bangır Ferdi Çalıyor Evde... Bir Dersim Hikâyesi*, Hazırlayan: Murathan Mungan.

Suna Dündar (Kum)

Soruları yanıtlarken usta kalemlerin, dergimizde ve diğer dergilerde yayınlanan öyküleri dışında kalan öyküleri değerlendirmeye çalıştığımızı belirtmek isterim.

1. Bu yıl özellikle ilgimizi çeken fazla öykü olmadı. Ancak 69. sayımızda (Aralık/2012) yayınlanacak olan Aslan Gülce'nin 'Tetikçiler Cinayet Şirketler Grubu' adlı öyküsü farklı çizgisiyle ilgimizi çekti. Söz konusu öykünün; baştan sona diyaloga dayalı olması, belli bir toplumsal soruna işaret etmesi ve yer yer mizahi unsurlar içermesi bağlamında dikkate değer bulduk. İlgimizi çeken diğer bir öyküyse, geçen yılın bitimine rastlayan bir zamanda; 62 sayılı dergimizin 75. sayfasında yer verdiğimiz, Ahmet Büke'ye ait 'Kirli Kurşun Kalemler' adlı öykü oldu. Adli ve polisiye unsurlar içeren alışılmamış konusu, konuyu anlatım biçimi, kullandığı dilsel bağlamları ve sanki kendi içine kapaklanıyormuş gibi öyküleniş, -iç karartıcı olmakla birlikte- ilgi çekiciydi. Özellikle öykü öznesinin soğuk duruşu ve -yabanıl bir kabullenişle içselleştirmiş olduğu için- acı dolu, tuhaf ve vahşet içeren olayları anlatışındaki kayıtsızlığı, tedirgin edici olduğu kadar da etkileyiciydi.

Dikkat edilirse adı geçen her iki öykü arasında, cinai unsurlar taşıması, kent ortamında geçmesi ve güvensiz bir yaşama işaret etmesi bağlamında benzerlikler olduğu görülecektir. İkisinin de 'güven' sorununa gönderme yapması ve farklı üsluplarına karşın anlatımlarındaki etkililik nedeniyle, son zamanlarda sık rastlanılan bireyci iç döküm öykülerine göre daha ilgiye değerdir.

Bir de farklı bir anlatım türü denenen, geçen yıl tarihli ancak dağıtımını 2012 yılbaşında yaptığımız 64. sayımızın 98. sayfasında yer alan

'Masalar ve Yaşamlar' adlı eşleşik öyküye değinmek isterim. Aynı mekânda, aynı zamanda, aynı olgular karşısında farklı insanların, farklı etkilenimlerini, farklı kalemlerle anlatan bir paralel yaşam öyküsü. Bildiğim kadarıyla bir ilk.

2. Üzülerek belirtiyorum ki diğer dergilerdeki öyküler içinde de bizi gerçekten sarsan bir öyküyle karşılaşmadık ama özellikle değinmek gerekir ki tüm dergileri takip etmemiz çok zor...

3. Günümüz öykücülüğüne ilişkin birkaç şey söyleyebiliriz:

a) Çağın dayattığı, yeni olanın değerli olduğu yanılsaması nedeniyle, öykülerin de 'yeni olma' çabasıyla yapaylaşıp imge boğulmasına kapıldığı olmuş ve olmaktadır.

b) Bir 'olay' anlatmaktan öte, genellikle 'durum' saptaması yapar hale gelmiştir.

c) Hem konu hem de konunun anlatılış biçimi çeşitlenmiş, hâlen yeni anlatım biçimleri denenmeye devam edilmektedir.

d) Sayısal olarak çoğalmıştır.

e) Genç yazarların -öykü yazma- tercihine karşın genç okuyucuların –öykü okuma- tercihinde (romana göre) fazla artış olmamıştır.

f) Öykü, bireyselleşme olgusu gibi kendi kendisini sınayıp çeşitlendiren ve 'ne' olabileceğine ilişkin deneyimlerinin devam ettiği süreci 2012'de de sürdürmüştür.

g) Son olarak, yukarıdaki bağlam içinde yani sürecini tamamlamadığı için öykünün nitelik durumu, ilke ve kriter olarak kesin bir açıklığa kavuşmuş değildir.

4. 2012 tarihiyle yayımlanan, okuyabildiğimiz -ilk- kitaplar içinde de özellikle ilgimizi çekenler olmadı. Şüphesiz birçoğu seçtikleri çizgi doğrultusunda hayli emek harcanmış, okunabilir nitelikliydi ama o kadar...

Talat Avcı (Beşparmak)

1. 2012 yılı içinde Beşparmak dergisine gelen öyküler arasında mutlaka yayımlayayım, hatta önümde duran ilk sayıya koyayım dediğim öyküler oldu elbette. Örneğin Mavisel Yener'den "Kanat" (Ocak-Şubat 2012); Nazmi Bayrı'dan "Davulcu" (Ocak-Şubat 2012), "Yitik Bebek" (Mart-Nisan 2012); İncila Çalışkan'dan "Gazilik Madalyası" (Mayıs-Haziran 2012); Hatice Oya Kuzgun'dan "Reyhanlı Anlar" (Temmuz-Ağustos 2012); Şennur Çoban Parıldar'dan "Deli Güssün" (Temmuz-Ağustos 2012), "Zaman Durur mu?" (Eylül-Ekim 2012).

2. Başka dergilerde okuduktan sonra, "Keşke bu öyküyü ben yayımlasaydım." dediğim öyküler olmuş mudur diye düşünüyorum; ama aklıma hemen gelen bir öykü yok. Belki izleme olanağı bulamadığım dergilerde vardır, mutlaka vardır. İzleyebildiğim dergiler arasında da benim gözümden kaçanlar olmuştur. Kısa öykülerden ilginç bulduğum bir öykü oldu yenilerde. Işık Kansu'dan "Bücürük" (Çağdaş Türk Dili, Ekim 2012). Küçük, ironik dokunuşlar...

3. 2012 yılı dergilerinde öykü görünümü eski yıllardan pek farklı değildi bence. Her sayıda bir iki öyküye yer veren dergiler, yine öykü yayımladılar aynı sayılarda gibi geliyor bana. Örneğin Beşparmak dergisinde her sayıda mutlaka öykü vardır. İkiden aşağı da düşmez.

Ancak uzun öyküde bir sıkıntı olduğunu düşünüyorum. "Öykü dergileri" yer veriyordur; ama öteki dergilerin uzun öyküye beş on sayfalık bir yer ayırabileceğini pek sanmıyorum. Örneğin otuz iki sayfalık

Beşparmak dergisi, üç dört sayfayı geçmemesini ister bir öykünün.

Son yıllarda kadın öykücülerimizde bir patlama olduğunu söyleyebiliriz. Kadın yazarlar öykümüze niceliksel ve niteliksel zenginlik katıyor.

4. Dergiler dışında 2012 yılı içinde "ilk baskı/ilk kitap" olarak yayımlanan öykü kitaplarını da tam izleyebildiğimi söyleyemem. Haber ve tanıtım olarak gazetelerin kitap eklerinden izlediklerimle sınırlı bu. Bu yıl kitap fuarlarından yalnızca İzmir Kitap Fuarı'na gittim. O da bir günle sınırlıydı. Dikkatimi yalnızca öyküye odaklamadığım için değerlendirmem gerçekçi olamaz.

Soruşturma-3

Ozanların Öyküye Bakışı

1. Şiir ve öykü ilişkisi üzerine çok şey söylenir. Örneğin en çok bilineni; "öykü şirin kız kardeşidir". Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz? Şiirde öyküleme ya da öyküde şiirsellik konusunda neler söylemek istersiniz?
2. Ozanların genellikle öykü okumadığı söylenir. Oysa çok iyi öykü okuru olan ozanlar vardır. Siz, 2012 yılı içinde okuduğunuz öykülerden bir seçme yaparsanız (kitap ve dergilerden ayrı ayrı olmak üzere) neler söylersiniz? Bu bağlamda dikkatinizi çeken öyküler ve öykücüler oldu mu? Kimler ve neden?

Ahmet Telli

Öykü İle Şiir İlişkisizliği Üzerine

"Öykü şiirin kızkardeşidir" sözündeki cinsiyet olgusunu bir yana bıraksak bile, bu yargının öykü ile şiir ilişkisini mutlaka kurmak gibi bir önkabulle oluştuğu bellidir. Oysa bunun karşıtı, şiiri edebiyat dışı bir pratik sayan görüşler de vardır. Bu görüşte olanlara göre okullardaki edebiyat öğretiminden şiiri çıkarmak gerekiyor.

Öykü bir anlatıysa, dilin olanaklarını kullanarak anlatımda sağlanan müzikalite yahut imgesellik, onu şiire yaklaştırır mı? Modern öncesi şiirin anlatıya yaslanmasından ileri gelir bu. Baudlaire'den bu yana anlatı alanından kopan şiir, bugün artık başka bir mecrada gerçekleştiriyor kendini. Kuşkusuz, modern öncesiyle bağını koparmak istemeyenler de var ve "onların hep bir öyküsü olur" çükü.

Türk şiirinde en azından İlhan Berk ile birlikte anlamı (anlatıyı) dışta tutmaya yönelen bir şiir anlayışı var. Bu şiirin, öyküyle bir bağının olmadığı ortada. Öykünün, dil olanaklarını ne türlü kullanırsa kullansın düz bir çizgide hareket ettiği, şiirinse sıçramalı oluşu sözkonusudur.

"Şiirsel" olma hâlinin ölçüleri belirsizdir. Şiirsel sinema, şiirsel resim gibi yakınlaştırmalar da öyle. Öyküdeki şiirsellik, "öykü şiirin kızkardeşidir" gibi uydurmacadan hareketle oluşmuş yargıdır gibi geliyor bana. Anlatı türlerinin birbirinin içine girmesiyle, türlerin birbirinden kesin tanımlarla ayrılamaması karşısında, öyküye ayrı

bir yer aramak, onu şiirin yanına sürüklemek isteği duygusundan başka bir şey değildir bu.

Şiirle öykünün ilişkisini değil de ilişkisizliğini vurgulamak için şöyle söylenebilir: Öykü edebiyatın içinde ve dilin olanaklarıyla sınırlı bir türdür. Şiirse dilden ödünç aldığı sözcüklerle kurulur ve edebiyatla sınırlı değildir.

Aydın Şimşek

1. Edebi disiplinler içinde, dünden bugüne en çok yakıştırılan, yan yana anılan elbette şiir-öykü kardeşliğidir. Bunun bilinen en kestirme nedeni, öykünün de şiir gibi yayarak yazmaya uygun olmayan dilidir.

Öykü; sözcük tasarrufunun şart olduğu, dolaysız anlatımla bir yere doğru odaklandığı ve geleneksel düzyazının –*mekân, izlek, özne, işlevsellik* değerlerine bağlayarak– *giriş, gelişme, olay, çözümlenme ve sonuç* gibi tuhaf bir zorunluluktan uzak durmasıyla kardeşidir şiirin. Şiirin ise araçları giderek çoğalan dünyayı ve bu araçların devindirdiği hızı sınırlamak için kendi dinamiklerinden yer yer çıkıp öykünün *indirgemeci anlatısına* yaslanması görülmektedir.

Son otuz yılda hızın bir ideolojiye dönüştüğünü söylemek mümkün görünüyor. Çağımızın üretim araçları ve artı değer üreten sermaye akışkanlığı da bunu doğruluyor. Hız aynı zamanda insanlığın olağanüstü hallerini giderek sıradanlaştırarak şaşırma yetimizi elimizden alıyor. Özellikle tekno sermayenin hemen her gün yeni sıçramalarla hayatımıza soktuğu –kendileri mikro, işlevleri makro olan– araçların ürettiği gerçeküstü yaşamları (bu yaşamlar içinde oluşan ekonomik, politik, psikolojik, sosyolojik travmaları) zaman zaman güçlü imgesel dille, zaman zaman da bu imgeselliğin yaratacağı şok ve boşluk ediminde okuru tutmak için, öyküde şiirsellik, şiirde öyküsellik eğiliminin artığı bir dönemden geçildi.

Yakın zamana kadar da bu durumdan ne öykü ne de şiir (dolayısıyla da ne öykücü ne de şair) rahatsızdı. Ancak son birkaç yıldır şiirin ve şairin bu durumdan rahatsızlığı sık sık dile getiriliyor. Bundan olsa gerek şiir, kendi iç dinamiklerine dayanarak yaptığı gibi, edebi türler

içinde kendini hızla yenileyen arayışlara girmeyi sürdürüyor. Kendi diline oldukça yaklaşan öykü ve kısa öyküye karşı olmasa bile, kendi dilinin öykü ve özellikle de kısa öykü tarafından kuşatılmaya başlamasından duyduğu rahatsızlıkla deneysel arayışlarını sürdürüyor. Anlamın sadece anlaşılabilirlikle sınırlı olmadığını işaret eden atakları izleniyor. Anlam katmanları içerisinde dolaşarak olasılıkları yokluyor.

2. Ben de oldukça iyi bir öykü takipçisiyim. 2012 yılının önceki birkaç yıla karşın verimliliğinden çok şey yitirdiğini düşünüyorum. Özellikle de 2000'li yılların başındaki 'öyküdeki çıkış' eğilimi zayıflamış gözüküyor. Genel öykü ortalaması izlek konusunda da, dilin kullanımı konusunda da –birkaç istisnayı dışarıda tutarak söylüyorum elbette– birbirine çok benziyor, tekrara yöneliyor. "Şairlerin birbirlerini okumadıkları" ironisine öykücüler de mi dâhil oluyor acaba diye düşünüyorum. Neyse, bu öngörümü bir tespit olarak değil de bir ırn koymak olarak alın.

Bende, 2012 yılında dikkat çeken öykü kitapları: Gökhan Yılmaz'ın YKY'den çıkan *"Birazcık Kuşlar Azıcık Allah"*, Kanguru Yayınları arasından çıkan Deniz Moralıgil'in *"Gölge Falı"* ve Turhan Horzum'un *"Ümran Ben ve Diğerleri"*, Can Yayınları'ndan çıkan Pelin Buzluk'un *"Kanatları Ölü Açıklığında"*sı Şenay Eroğlu Aksoy'un YKY'den çıkan *"Evlerin Yüreği"*, Dilek Emir'in *"Tek Kişilik Kahvaltı"* adlı kitabı, Ahmet Büke'nin Can Yayınları arasından çıkan *"Cazibe İstasyonu"*, Evrensel Yayınları'ndan çıkan Şafak Pala'nın *"Yüzüne Sabah Çiyi Düşmüş"*ü, Murat Yalçın'ın *"Karga Zarif"*i, Cemil Kavukçu'nun *"Aynadaki Zaman"*ı dikkat çeken öykü kitaplarıydı.

Yine yıl içinde *Öykü Teknesi*, *Notos* ve *Dünyanın Öyküsü* dergilerinde izlemeye çalıştığım öykücülerden, öyküleriyle dikkat çeken öykücüler ise; giderek kısa öykü konusunda genç yaşında ustalaşma eğilimindeki Zeynep Sönmez'i hemen söylemeliyim. Sonra Tuğçe Ayteş, Gülsüm Bülbül, Berna Durmaz, Erkan Aslan, Ayşen Aydoğan, İrem Karabaş öyküleriyle dikkat çektiler.

Fergun Özelli

1. Ustam Cemal Süreya, öykünün şiirden uzaklaştırılmasıyla has şiire daha çok yaklaşıldığını bilir ve öyküyü, "*şiirin uzun saçlı kız kardeşi*" diyerek oldukça keyifli bir cümleyle tanımlar. Ama ne yazık ki bu tanımlamayla da şiiri (isteyerek ya da istemeyerek) "*erkek kardeş*" konumuna getirip bir anlamda, egemen cinsiyetçi düşüncenin yeniden üretilmesine yol açar usulca. İşte tam da bu noktada, itirazım, ayağa kalkıp konuşur ve der ki: "Öykü de şiir de, diğer kardeşleri, roman, deneme, anlatı gibi tüm cinsiyetleri içinde eşit olarak barındıran birer cinsiyetsizdir. Dünyaya kan ve zorla çizilmiş sınırlar, yavaş yavaş nasıl ortadan kalkıyorsa onların aralarında oluşturulmuş sınırlar da hızla ortadan kalkacaktır; hatta büyük oranda kalkmıştır bile."

Asıl olanın, dil ve Octavia Paz'ın, "*Büyük bir düzyazı ustası ortaya çıktığında dil yeniden doğar; onunla birlikte yeni bir gelenek başlar. Bu yüzden, düzyazı şiirle iç içedir ve şiir olmak ister.*" işaretinde olduğunu düşünürüm hep. Her şeyin kaynağı olan dillerde, değişim, dönüşüm ve devrim yaratmanın da ancak ve ancak, bütün *kardeşleri*, hak ettikleri biçimde yan yana getirip el ele tutuşturmakla, yani, düzyazıyla şiiri iç içe kullanabilmekle gerçekleşeceğine inanırım.

Sanatların birliğine gönlünü kaptırmış biri olarak da, şiirin öyküden, öykünün de şiirden beslendiği gerçeğini rahatlıkla seslendirebilirim soru çerçevesinde; ama yolumun şiir olduğunu da hiçbir zaman unutmam, unutturmam. Çünkü: şiirin içindeki öyküye benzemeyen öyküleme ile öykünün içindeki şiire benzemeyen şiirselliğin, iki kar-

deşe de üst düzey bir yazınsal yoğunlaşmayı taşıdığını/taşıyabileceğini iyi bilirim. Tıpkı, *Franz Kafka, Ernest Hemingway, Istvan Örkény, Ferit Edgü, Necati Tosuner, Murathan Mungan, Arthur Rimbaud, J.R Jiménez, Yannis Ritsos* ve *Nazım Hikmet*'in yapıtlarında da tanık olduğum gibi.

2.

a) *Dergiler:*

Takip edebildiğim edebiyat ve öykü dergilerinde, bana gerçekten okuma keyfi veren, kısa ve çok kısa öyküler gördüm 2012 yılı boyunca; ama öykücülerle hep bir kitap bütünlüğü içinde arkadaş olmak istediğimden olsa gerek, yazarın diğer ürünlerinden ayrılmış tek bir öyküyü değerlendirmek, itiraf etmeliyim bana oldukça zor geldi. Yine de bir isim işaret etmem gerekirse, içinde yaratılan atmosfer, öykü kişisi ve diliyle aklıma bağdaş kurup oturan *Murat Şahin*'e ait *Sanrı* (Notos Öykü-35) isimli öykünün, bu yıl en çok sevdiğim öykü olduğunu söyleyebilirim rahatlıkla.

b) *Kitaplar:*

Bu yıl okuduğum öykü kitapları arasında, yayımlanma tarihi sırasıyla Kerem Işık'ın *Toplum Böceği*, (YKY, 2012/1), Sine Ergün'ün *Bazen Hayat* (Can Yayınları, 2012/5), Gökhan Yılmaz'ın *Biraz Kuşlar, Azıcık Allah*, (YKY, 2012/7), Murat Yalçın'ın *Karga Zarif*, (Can Yayınları, 2012/9), Ahmet Büke'nin *Cazibe İstasyonu*, (Can Yayınları, 2012/10) ve Birgül Oğuz'un *Hah* (Metis Yayınları, 2012/10) kitaplarını çok sevdim.

"Sizi bu kitaplara bağlayıp yanınızda dolaştırtan, okuyup bitirdikten sonra, şiir, öykü ve düz yazı yazmaya kışkırtan şeyler neydi?" diye sorulursa, nedenlerimi:

a) dillerindeki güzellik ve estetik yüksekliği,

b) okuru, kendi iç dünyasına katabilme yeteneği,

c) sözcük haznelerinin genişliği,

d) deneysellik cesaretleri,

e) şiirlerin, öyküler içinden gülümseyerek, "Ben de buradayım; ama istesem de şiir olarak görünemem; çünkü: ben bir öyküyüm." demeleri diyerek, beş kalemde sıralayabilirim.

Gonca Özmen

1. Sanat, felsefe ve bilimlerin birbirleriyle ve edebiyatla etkileşim halinde olmaları gibi; farklı yazınsal türler arasında da geçişkenlik, giriftlik ve birbirlerini besleme söz konusu. Bu ilişki, eskiye göre, türler arasındaki katı sınırların neredeyse kalktığı günümüzde, onlara yeni açılımlar ve yeni boyutlar kazandırıyor. Şiir de, öykü de; deneyselliğe açık, sürekli yenilik arayışları içinde olan, alışılmış dil ve anlatım biçimlerini, teknik, kural ve beğenileri zorlayan, kırılmaların en çok görüldüğü türler. Çoğu öykücü, türün kimi kurallarını göz ardı ederek, zaman zaman düzyazı şiire, anıya, günceye, denemeye, masala ya da aforizmaya yaklaşan, bu türlerin tadını da alabildiğimiz öyküler yazmakta. Bu durumu dikkate alan Özcan Karabulut, kısa öykü için "melez tür" nitelemesini yapar örneğin.

Bilindiği gibi, epik şiirlerde, şiirle öykü iç içedir. Edebiyatımız masal-söylence-destan karışımı Dede Korkut Hikâyeleri'nden, şiirle anlatının kaynaştırıldığı Halk hikâyelerine, ritimsel anlatı ya da şiirsel dil yönünden zengin bir geleneğe sahiptir. Ninnilerden tekerlemelere, manilerden ağıtlara ve türkülerden şarkılara şiirsel sese yatkın bir kulak edinerek büyüyoruz/büyüyorduk. Ancak gündelik kent yaşamının gürültüsünün boğduğu bu sesi, şiir dışındaki yazınsal türlerde de arar olduk. Şiirsellik ve imgeselliğin, öykülere farklı bir tat katarak, onları daha etkileyici yaptığına, zenginleştirdiğine kuşku yok. Öyküdeki şiirsellik, bir yoğunlaşma ve derinleşme olarak görülüp olumlanırken; şiirde öykülemeye olumsuz yaklaşılıp çoğu zaman eleştiriler yöneltiliyor.

Hem şiiri hem de öyküyü yazınsal yapan, öncelikle dilleridir ve

söyleyişin ölçülüp biçildiği, sözün imbikten geçirildiği şiir dili öykücülere birçok yeni olanak sunmuştur. Verili dilden ve onun yerleşik kurallarından saparak, dilin olanaklarını, sınırlarını zorlayan; başı ve sonu olan olaylar yerine durumlardan, anlardan, yaşamdan bir kesit ya da küçük bir ayrıntıdan söz eden; sözcük seçiminde, söz diziminde sese/müziğe önem veren; kimi zaman sözcük oyunlarına başvuran, biçimsel arayış ve deneylere girişen; apaçık anlatmadan çağrıştırmayı, duyurmayı, sezdirmeyi, anıştırmayı amaçlayan; imgesellik, yoğunluk benzeri özellikleriyle düzyazı şiir olarak da algılanıp nitelenebilecek çok sayıda kısa öykü yazıldı, yazılıyor.

Şiirde olduğu gibi, öyküde de dili sorunsallaştırmak, yoğunlaştırma ya da eksiltili, açık uçlu anlatım, yan ve doğal anlamlar içerme nedeniyle çoğul okumalara, farklı anlamlandırmalara açıklık; okuyucunun katılımını, düş gücünü devindirmesini ve yaratıcılığını istemekte; birikimli, yazınsal beğenisi gelişmiş, zihnini metin üzerine yoğunlaştırabilen, dikkatli nitelikli okurlara gereksinim yaratmaktadır.

Günümüzde yazılan çoğu metinde, öykülerdeki şiirle, şiirlerdeki öykü ya da öyküleme birbirine dolaşıktır. Kimi öykülerde, denemelerde, güncelerde şiirsel söyleyiş ve tatlar olabildiği, şiirselliğin bu metinleri zenginleştirdiği gibi; kimi şiirlerdeki öyküleme de, Turgut Uyar'ın da değindiği gibi, şiirin yaşamla bağının kopmaması, kişilerin "elle tutulur, inanılır hale gelmesi", yani somutlanması için gereklidir. Burada önemli olan, şairin şiir yazdığını; öykülemeyi, şiiri esinleyen ve besleyen bir olanak ya da araç olarak kullandığını unutmaması, onu şiire yedirebilmesidir. Bunda başarılı olan birçok şair ve öyküsel ögeler taşımasına karşın şiirselliğinden hiçbir şey kaybetmemiş önemli şiirler var. İlk aklıma gelenlerden birkaç örnek vermem gerekirse: Turgut Uyar'ın Akçaburgazlı Yekta ile ilgili şiirleri, Toprak Çömlek Hikâyesi, Bir Kantar Memuru İçin: İncil; "Sait Faik'in öykülerinde ne kadar şiir varsa, benim şiirlerimde de o kadar öykü var," diyen Edip Cansever'in Çağrılmayan

Yakup, Tragedyalar, Bezik Oynayan Kadınlar gibi uzun şiirleri; İlhan Berk'in Saint-Antoine'ın Güvercinleri, Behçet Necatigil'in Gizli Sevda'sı, Dıranas'ın Fahriye Abla'sı, Cemal Süreya'nın Sizin Hiç Babanız Öldü mü şiiri, Yahya Kemal'in Mehlika Sultan'ı, Tevfik Fikret'in Balıkçılar'ı, Nazım Hikmet'in Memleketimden İnsan Manzaraları, Taranta Babu'ya Mektuplar'ı, Şeyh Bedrettin Destanı, Benerci Kendini Niçin Öldürdü?'sü... Bu örnekler çoğaltılabilir.

Öyküler de yazan şairler gibi, öykücüler arasında da şiir yazanlar, hiç değilse yazmaya şiirle başlayanlar var. Öyle ki iki tür de öncelikle özenli bir dil işçiliği ve anlatımda yoğunluk gerektiriyor. Fazlalıklar ister bir dize ya da bir cümle, isterse bir sözcük olsun ikisinde de sırıtıyor. Çehov, "Yazmak, biraz da silmek demektir," diyor ya, öyle. Öykü de şiir de, çoğu şeyi boşluklarla, anlatmadan, çağrıştırarak, anıştırarak duyumsatıp sezinletebiliyor. Sözcük seçimi ve sözdizimini gerçekleştirirken iki türde de ses, ritim, ahenk ya da müzikselliği göz önünde bulundurmak önemli bence. Eskiden, şiirle öykü arasındaki keskin ayrımlardan biri olarak görülen "anlatılabilirlik" ya da "özetlenebilirlik" ölçütünü, çoğu modern öykü ortadan kaldırdı. Bugün çoğu öykücü, içerikten çok, dil ve biçime ağırlık veriyor; durum ve an'lara, ayrıntılara odaklanıyor. Özellikle 90 sonrası öykücülüğümüzde görülen bu tür yenilikleri, öyküyü belirli kalıp ve kurallardan, sıradanlaşmadan kurtaran önemli bir özgürleşme olarak algılıyorum ben. Yine de kimi kaygılarım da yok değil. Öykü kısaldıkça etkileme gücü, çarpıcılığı/vuruculuğu artıyor; ama bu kısalık, kimi öyküleri basitliğe ve aforizmaya da indirgeyebiliyor. Kimilerindeki soyutluk ve örtüklük; zorlamaya, anlamsızlığa, içeriksizliğe, insansızlaşmaya varabiliyor. Ayrıca dilsel deneylerle savrukluk da birbirinden ayırt edilebilmeli.

Özellikle Sait Faik'in Alemdağ'da Var Bir Yılan kitabındaki gibi, şiirsel diliyle yalnızca öykücüleri değil, çoğu İkinci Yeni şairini de etkileyen öyküler yazıldıkça, kısa öyküdeki gelişim ve öyküye gösterilen ilgi

artacaktır diye düşünüyorum. Çünkü öykülerdeki şiirsellik, onlara bir başka derinlik ve lezzet de katıyor. Ece Ayhan'ın İkinci Yeni şiirinin öncüleri arasında Sait Faik'i de sayması, Haydar Ergülen'in Füruzan için, "bir şairdir," demesi boşuna değil. Cemal Süreya'nın Çehov ve Dostoyevski'nin kendisini bütün şairlerden daha çok etkilediğini söylemesi de... Bu bağlamda Flaubert'in şu sözü de anlamlı: "gerçekte iyi bir düzyazı cümlesi, iyi bir şiir dizesi olmalıdır." İşte bu nedenledir ki bir dergide kısa öykü olarak yayımlanan bir metni, daha sonra bir şiir kitabına alabiliyor yazarı ya da aynı metnin hem şiir hem de öykü antolojisinde yer aldığı görülebiliyor. A. Adnan Azar'ın Notos Öykü'nün Ağustos-Eylül sayısında yayımlanan Karton Kapak Güzelliği adlı metni, bu duruma iyi bir örnek. Yani Azar'ın metni, hem öykü hem şiir.

Öyküde şiirselliği sağlayan en önemli öğelerden biri olarak ritmi ya da müzikselliği görüyorum ki Necip Tosun da vurguluyor bunu: "Bir metinden edindiğimiz şiirsel tat, aslında çoğunlukla müziksel bir tattır." Çoğu öykücünün gerek yazdıklan metinlerden, gerekse söylediklerinden öyküye şiirsellik kazandıran özellikler arasından ses ya da ritmi önemsediklerini anlıyoruz. Örneğin Seyit Göktepe, "Seslerin peşindeyim ben. (...) Yan yana geldiğinde bir müzik oluşturabilecek sözcüklerin izindeyim." diyor. Murat Yalçın da "Yazdıklarımda ses ve ritim ön planda," diyor bir söyleşisinde. En çok şiirden beslendiğini söyleyen Ayşe Sansayın'ın öykülerindeki lirik dil dikkati çekiyor öncelikle. "Yorgun Anılar Zamanı", "Denizler Dört Duvar" gibi kitapları adlarıyla bile duyuruyor şiirselliklerini...

Yazarlara, şairlere esin veren kaynaklar arasında okudukları da var kuşkusuz. Özellikle öykü ile şiir gibi türler söz konusu olunca, bu etki/etkilenme daha fazla. Örneğin, öykülerinin başına dizeler alıntılayan Ayşe Sansayın, okuduğu şiirlerin, kendisini yazmak yönünde tetiklediğini, en çok şiirden beslendiğini söylüyor bir konuşmasında: "Bazen bir şiir ya da tek bir dize, yazmayı tasarladığım öyküyü şekillendirerek yönü-

nü belirliyor, hatta öyküyü yazmama neden oluyor." Aynı şeyleri ben de kendim ve şiirim için, öyküyü söz konusu ederek söyleyebilirim. Bir şiire başlamama yol açan esin kaynaklarım arasında öyküler de var. Okuduğum kimi öykülerin yarattığı itki ile bir şiir uç verebiliyor ansızın.

2. Yukarıda da değindiğim gibi öykü; beni esinleyen, büyüten, heyecanlandıran, çarpan, allak bullak eden bir tür... İyi bir öykü okuru olmaya gayret ettim hep. Bu sene, sizin sorularınızın da tetiklemesiyle, daha dikkatli bir gözle okudum öyküleri. Öykü türündeki canlılık, gelişme ve çeşitlilik de oldukça sevindirdi beni. Gerçekten çok iyi metinlerle karşılaştım. Bu yüzden de seçme yapmakta epey zorlandığımı belirtmeden geçemeyeceğim. ('Seçme yapmak' hep ürkütücü gelir bana.) Her seçmenin her zaman kendi içinde eksikliklerinin; yani atlanan, ulaşılamayan, gözden kaçan metinlerin olacağını vurgulayarak dikkatimi çeken öyküleri, öykücüleri ve nedenlerini paylaşmaya çalışayım.

Oldukça çok sayıda derginin yayımlandığını göz önünde bulundurursak, çoğunu olmasa bile, kendimce önemli bulduğum on beşe yakın kültür-sanat-edebiyat-şiir dergisini düzenli olarak takip ediyorum. Özellikle yeni öykücülerin kitaplarını, dergilerde yayımladıkları, dikkatimi çeken, sevdiğim metinleri doğrultusunda ediniyorum. Birgül Oğuz, Şenay Eroğlu Aksoy, Pelin Buzluk, Sine Ergün, Kerem Işık, Yalçın Tosun bu isimlerden...

Özenli bir dil kullanımı, sağlam kurgu, şiirsel söylemden yararlanma, çağrışımlara açık olma, çarpıcılık, sözcüklerle görüntü yaratma becerisi, özgünlük bağlamında ilgiyle ve hayranlıkla okuduğum öykülerden bazılarını saymam gerekirse: Melike Koçak-Osman Bey'in Torunuyla Hikâyesi (Kitap-lık, Ocak), Bora Abdo-Lâçin (Notos Öykü, Şubat-Mart), Nihan Kaya-Duvardaki Sarı Leke (Özgür Edebiyat, Mart-Nisan), Esra Erdoğan-Üç Öykü: İnat, Kıskanç, Ben Esmehan. Ben. (Kitaplık, Nisan), 2012 Yaşar Nabi Nayır Gençlik Ödülleri'nin öykü dalında-

ki sahibi Gökçe Parlakyıldız-Aybastı Efsanesi (Varlık, Temmuz), Engin Özkol-Yapılacaklar Listesi Bir Anne (Kitap-lık, Temmuz-Ağustos), Yalçın Tosun-Soğuk Yılan ile Türker Ayyıldız-Sır (Kitap-lık, Eylül-Ekim), Ozan Çınar-Nazmi ve Üşüyen Battaniye (Sözcükler, Eylül-Ekim), Ayşegül Ural-A.ğıt (Dünyanın Öyküsü, Ekim-Kasım)

Kitaplar bağlamında düşündüğümde ise öncelikle 'benim öykücülerim' dediğim isimlerden birkaçının yeni öykülerini kitap oylumunda okuyabilmek oldukça sevindiriciydi. Keşfettiğim yeni öykücülerin de beni zenginleştirdiğini söylemeliyim.

Bir söyleşisinde, "Edebiyatı, giderek şiir ile hikâye arasında bir yerde görüyorum," diyen Murat Yalçm'm Karga Zarif'i, adından başlayarak dikkat çekici. Yalçın'ın öykülerinde görülen yüksek dil algısı, sözcüklerin çokanlamlı kullanılışı, çağrışımsallık, dirilik, boşluklar ve soyutlamalarıyla özgünlük bu kitabında da eriştiği ustalığı pekiştiriyor. On öyküden oluşan kitapta, özellikle kitabın ilk öyküsü -Dünyanın Öyküsü dergisinin ilk sayısında da yayımlanan- Kanunun Solist Olduğu Gece, Anne ile Öteki, Kibrit Suyu ve Kezzap adlı öyküler...

İlk okuduğum kitabı olan Kumrunun Gördüğü'nden beri heyecanla izlediğim bir öykücü Ahmet Büke. Yalnızca dil ve anlatım özellikleriyle değil, içeriğiyle de doyurucu, sorgulayan, şaşırtıcı, okuyanda da sorular uyandıran, sıkı öyküler yazıyor Büke. İyi ki! Son kitabı Cazibe İstasyonu'nu da heyecanla okudum. Kısacık anları, oldukça yoğunlaştırılmış, eksiltili, şiirsel, yer yer masalsı bir dille, imgeler, göndermeler yüklü, farklı çağrışımlara ve anlamlandırmalara açık olarak anlatan; yani okurun katılımını bekleyen öyküler yine. Cazibe İstasyonu, "İş cinayetlerinde kaybettiklerimize" ithaf edilmiş. Politik olanın içinden ses veriyor metinler. Buluttan Buluta, Karakutu, Ramazan ve Jeoloji oldukça dikkat çekici. Bir söyleşisinde "Her şey metnin konusu olabilir galiba." diyen yazar, Herkes Ana Kuzusu, Gelen Evrak: 28.02.2012. Tem:1245/89, Düşen/Düşünen Adamın Bir Günü gibi iki sütunlu, not-

larla desteklenmiş, çizgilerle bölümlenmiş öykülerinde ise deneyselliklere girişiyor. Tuhaf Su adlı ikinci bölümse, Büke için yeni bir yolu işaret ediyor gibi.

Refik Halit Karay'a selamla Memleket Hikâyeleri'ni yayımlayan Ayfer Tunç da benim kıymetlilerimden. Tunç, salt bir şeyler anlatma/öyküleme derdinde olan bir yazar değil; özellikle tüm karmaşaları ve iç dünyalarıyla insanları derinliğine "nasıl" anlatacağının kaygısıyla yazan, dil beğenisi yüksek, dili kullanma yetisiyle de okuyana estetik tat veren usta öykücülerimizden. Yazmaya, çoğu öykücünün tersine, şiirle başlamaması bir yana, şiirle oldukça "geç tanışan", ancak üniversite yıllarında Edip Cansever'in bir kitabını okuyuncaya kadar şiirden "nefret" ettiğini söyleyen Ayfer Tunç'un da dil beğenisi ve dili kullanma yetisiyle, başta Cansever, İkinci Yeni şairlerinden etkilendiğini sezinliyoruz.

Şiirle öyküyü birbirine yakın iki tür olarak gören ve kurgu yapmadan da yazılabildiklerini vurgulayan Cemil Kavukçu da ilginç bulduğum, ilgiyle izlediğim bir öykücü. Aynadaki Zaman kitabındaki öyküler, birbirlerine bakışımlı... Birbirlerinin içinden geçen, birbirlerine el veren etkileyici öyküler... Özellikle İncir Ağacı ve Şimşirler adlı öykü...

Pelin Buzluk ise dergilerden keşfettiğim yeni bir isim. "Öykü yazarlarının özellikle şiir okuması gerektiğini, bunun dil kullanımındaki yetkinliklerini arttıracağını düşünüyorum." diyen Buzluk, ikinci kitabı Kanatları Ölü Açıklığında'ki öykülerinde duyarlığını, imgesel düşünme yetisini, dil kullanımındaki yetkinliğini ve dilinin şiirselliğini kanıtlıyor. Kitapta yer alan on üç öykünün ortak özelliği, belleği uzun süre meşgul etmeleri... En olmadık zamanda kendilerini hatırlatmaları... Özellikle İbrahim Dağı, Sekizli'ye Hediye, Düğün Gecesi, Var Olmayan Sesler, Sirk, Saklambaç adlı öyküler...

Daha çok Kitap-lık dergisinde yayımladığı öykülerinden tanıdığım Şenay Eroğlu Aksoy'un Evlerin Yüreği adlı ilk kitabını da özgün ve eksiltili anlatımı, dil özeni, duyarlığı ve incelikli gözlem gücüyle sevdiğim

kitaplar arasında saymalıyım. On sekiz öykünün yer aldığı kitabın sağlam bir kurgusu var. Kendine özgü öykü dilini kurmuş yazar. İlk elde Kanat, Sis, Şehir, Evlerin Yüreği, Yeraltı adlı öyküler...

Sine Ergün de öykülerdeki fazlalığı ustalıkla atan, sözcüklere nefes aldıran, eksiltili anlatımı, güçlü gözlem gücü, ironisi, izleklerinin çeşitliliğiyle ikinci kitabı Bazen Hayat'ta oldukça başarılı. Kamyon Şoförleri Buluşması harika bir öykü. İlgiyle izlemeye devam edeceğim yazdıklarını.

Birgül Oğuz'un öykü okumanın şölenini yaşattığı "yas"lı kitabı Hah için ise, ne desem demediğimin hatırı kalacak... "Dön" adlı öyküsünü, Varlık'ın Şubat sayısında okuduğumda, yazarın sözleriyle söyleyecek olursam, kalbimde bir burgu çalışmaya başlamıştı; kitabı bitirdiğimde ise o burgunun ve o burulmanın kendisi oldum neredeyse. Devr adlı öyküsünde, "Gündeliğin diline zerre sabrım yok." diyen Oğuz, bir dil ustası. Sözün hayreti. Şiirle derinden ve sahici bir ilişkisi olduğu da çok açık. Üç bölüme ayrılan kitaptaki sekiz öykü, salt adlarıyla bile çağrışımlı: Dön, Dur, De, Kırk, Devr, Değ, An, Çık... Okurken bölümlerin, öykülerin, paragrafların, cümlelerin arasında değil; sözcüklerin arasında savruluyorsunuz. Örnek mi? İşte; "Ben serin, ben tenhayım. Akasya'nın ağırlığından damlayan cana suret, cana gölge, cana vahayım. Şuur ki cana acıdır, ben şuuru canıma tattırmadım. Ben tenha, dünyanın uzağıyım." Silkeliyor sizi bu metinler... Tam anlamıyla çırılçıplak kaldığınızı hissediyorsunuz... Kalakalıyorsunuz! Kanıyorsunuz, acıyorsunuz, kahroluyorsunuz, ürperiyorsunuz, göneniyorsunuz, mutlanıyorsunuz... Ama mutlaka "Hah!" diyorsunuz... Size belki fazla iddialı gelebilir ama Birgül Oğuz'un Hah'ını okumadıysanız, eksiksiniz diyeceğim ben.

Bunlardan başka dikkat çekmek istediğim diğer kitaplar; Berna Durmaz'ın Bir Hal Var Sende'si, Şule Gürbüz'ün Coşkuyla Ölmek'i, Ali Teoman'ın Kınk Kalpler Terzihanesi, Kerem Işık'ın Toplum Böceği, Serhat Çelikel'in Pencere'si ve Gökhan Yılmaz'ın Biraz Kuşlar, Azıcık Allah'ı...

Bir okur olarak hepsine içten teşekkürlerimle...

Hüseyin Alemdar

*Öykü; "Şiirin Uzun Saçlı Kızkardeşi!"**

1. Şiir-öykü ilişkisi üzerine dile vurgu yapacaktım ki Behçet Necatigil'in bir sözünü anımsadım, "*Bir şairin yakındığımız yanı ya dilidir, ya dilsizliği*"; yaklaşık on yıldır şiir denli öykü kitabı da okuduğumdan olacak Necatigil ustanın bu sözünü öykü yazarları için de rahatlıkla kullanabilirim artık. Cemal Süreya'nın öyküyü "şiirin uzun saçlı kızkardeşi" yapmasındaki şairane inceliğe ise hem şapka çıkarılır, hem de "Şapkam Dolu Çiçekle" jesti yapılarak selâm da kondurulur. Dil mi dedik, hazır dil demişken Gustave Flaubert'ın başyapıtlarından biri olan Madam Bovary'nin kimi bölümlerini sözdizimi ve ritimden yararlanarak yazdığını düşünürsek, şiir-öykü ilişkisine roman da çekilebilir. Cemal Süreya'nın enfes betimlemesine ihanet etmemek adına, bu ilişki sekansında yine de romanı ve romancıyı dışta tutalım. Ancak, Flaubert'den söz etmişken bu bağlamda söylenen en yerinde sözlerden birinin bu büyük romancı tarafından söylenildiğini öğrenince doğrusu suspus oluyor insan! Yalnızca şiirin değil, yazının diğer türlerinin de sözdizimi ve müzikten el alarak bir yapıtı nasıl güçlü kıldığının alınlık sözü bu olsa gerek: "*Şiir, hikâye, roman... Edebiyatın hangi türüne ait olursa olsun, gerçekte iyi ve sıkı söylenmiş bir düzyazı cümlesi bile, yerinde iyi bir şiir dizesi olmalıdır; asla değiştirilemez, bir tür şiir dizesi gibi de ritmik ve ahenkli.*" Bu sözü duyduğumdan, Behçet Necatigil ve Cemal Süreya'yı daha çok sevdiğimden beridir ki, öykü-şiir ilişkisine daha bir önem veriyorum. Bugün hâlâ, öykülerde şiir cümlesi, şiirlerde film öyküsü tadında "şiirsel hikâyeler" anyorsam belki de bu yüzden...

2. Çok geriye değil on yıl öncesine gidersek, şairlerin de öykü yazarlarının da iç yapı ve dil gücü yaratmaya bugünkü kadar önem vermedikleri görülür. Bugün görünegelense, şairlerin de öykücülerin de ses tarumu, montaj ve çağrışım kaynaştırmalarıyla yeni biçim-biçem olanaklarını daha bir zorlamaları. Şiirle ete kemiğe bürünmüş, Sait Faik Abasıyanık'tan Gökçe Parlakyıldız'a "şiirsel hikâyeler"in imge ve metafor denizinde kaybolmayı kendine kâr ve haz edinmiş biri olarak ne denli öykü okuru olduğum sanırım anlaşılmıştır! 2012'ye *Evlerin Yüreği* bir Şenay Eroğlu Aksoy'la girdiğimde, iki şiir kitabı okuduğum yerde bir de öykü kitabı okuyacağım demiştim kendime. "Gardiyanın Oğlu" ve "İki Hayat Bir Öykü" şiirselleriyle bir yerde benim dünyama konuşur gibi hikâyelerini kuran Yılmaz Yılmaz *Sabahleyin Bir Tantana* diyerek ikinci kez geldiğinde, bu yılın en önemli üç şiir kitabı olan Halil İbrahim Özbay jesti *Elmanın İlk Anlamı*, Cihat Duman enfesi *Kızkardeşleşmek* ve Onur Sakarya h'içlenmesi *Yancının Aşkı* ile kendimden geçmiş bir haldeydim. Halil İbrahim-Cihat-Onur dedim, üç şiir kitabını bir öykü kitabıyla kardeşledim! Arada, dergilerde öykülerini okuyup adlarına âşina olduklarım var; onlardan birkaçı: Meriç Renkver, Kahraman Çayırlı, Figen Öcal, Deniz Kıral, Necdet Dümelli, Ülkem Özdenak... Bakalım onların öykü kitapları hangi şiir kitaplarıyla yan yana düşecek! İlkin *Deli Bal*'la gelip bende bu kadar kalmasını ömrümün gençlik yarası saydığım Pelin Buzluk'a bir şiir borçlanmıştım ki; tam borcumu dize dize, katre katre ölçüyordum ki *Kanatları Ölü Açıklığında* öyle bir çöktü ki ömrüme, şiirin uzun saçlı kızkardeşi bu kız işte!--dedim! Yanımda 2012'nin en şık şiir kitabı *Kraliçe Bakire*'nin dokunaklı pembe şairi Bengü Özsoy vardı; Pelin Buzluk ile Bengü Özsoy nasıl da öykü-şiir kardeşliğinin cilalı tırabzan iştahı!--Ah, içim nasıl da 2013'ü şiirin ve öykünün uğursuzluk yılı olarak karşılamak istiyor, bilemezsiniz!

* Cemal Süreya

Kadir Aydemir

1. Şiirin bağımsız bir tür olduğunu düşünüyorum. Tüm disiplinlerin üzerinde, yoğun emek ve dikkat isteyen, şairin kültürel birikimini ve dilbilgisini en uç noktada sergileyen sihirli ayna gibi bir şey. Şiirin toprakları oldukça geniş... Kısa öyküler de yazıyorum, siz bu soruyu yöneltince şöyle bir düşündüm: Şiir tekniklerini kısa öykülerde kullanıyorum diyebilirim. Belki de şiirin söyleyiş ve anlatım gücünü metne yedirmek olarak tanımlanabilir bu bahsettiğim şey. İmgeler şiirde de öyküde de yer alabiliyor. Burada yazarın kişisel bir tercihi söz konusu. Bazı dizeler var ki onlar sadece şiir olarak vücut bulabiliyor, bazıları da bir düz anlatımda, bir öyküde kendini en iyi şekilde ifade ediyor. Öykülemek, şiire uzak bir şey değil bana göre. Nice şiirler var ki düzyazı formatında yazılıyor. Öykü ile şiir iki ayrı dünya. Şiir bir denizse öykü şiir denizine kıyısı olan bir kara parçası. Her ikisini de kullanarak bir şeyler anlatmaya çabalamayı seviyorum. Öyküde şiir teknikleri, şiirde öykünün gücü eğer zarif ve güçlü kullanılırsa ortaya nefis metinler çıkabiliyor. Bunu yapabilenler var ve onları okumak mutluluk veriyor.

3. Şiir yazmak için sadece şiir okumak artık yeterli gelmiyor bana. Elden geldiğince, hatta son yıllarda daha fazla roman ve öykü okuyorum. 2012 yılında pek çok öykü kitabı yayımlandı, elden geldiğince alıp okumaya çabaladım. Şiir ve öykülerle uğraşıyorum ama bunun yanında yayıncı kimliğim de var; Yitik Ülke'de pek çok genç arkadaşla öyküler üzerine çalışıyoruz, zaman zaman öykü kitapları yayımlıyoruz. Günler

sürekli öykü, şiir, roman okumakla geçiyor. 2012'de Umut Can Çeppioğlu'nun "Hayaller İçinde Bir Düş" ve Birol Özdemir'in "Haymatlos" adlı kitaplarının yanında usta yazar İzzet Yasar'ın "Camdan Mezbahalar" adlı kitabı ve Şule Öncü'nün "Zaaf" adlı eseri bence önemli çalışmalar. Bu kitaplar merkezin ve dayatılanın dışında eserler ve edebiyat tadı sunan özel kitaplar bana göre. Öykü okurlarına keyifle öneririm.

Melek Özlem Sezer

1. Bazen akrabalar, bazen değil. Akrabalık dereceleri de yazarın seçimine bağlı olarak değişebiliyor elbette. Kimi aşkla birleştiriyor onları, kimi akraba kılmamak için özel çaba harcıyor. Ki ben öyküyle şiirin iç içe geçmesini de, aralarına uçurum koyulmasını da yazarın maharetine bağlı olarak seviyorum. Bu iki tür Homeros Destanları'nda aynı bedende ne kadar uzun süre yaşayabileceğini göstermişti ve diğer destanlarda da. Bu birleşmenin gelişen öykü anlayışı içinde sunacakları cezbedici. Ancak ne yazık ki şiirin zorlama olarak öyküye sızıp, gevezeliği süslemesine şahit oluyorum sık sık. Oysa başarı kadar yenilik de arıyorum. Bulunca da çok sevmenin yanı sıra seviniyorum da. Bu yıl, dönüp dönüp okuduğum Ahmet Büke ve bu kadar geç keşfettiğim için hayıflandığım Yukio Mişima'yla çarpıldım en çok. Gerçi bu tip soruşturmalar hep içinde bulunulan yıla odaklanır. Ama Yukio Mişima, bizden çok önce doğup ölmesine rağmen, bende en çok gençlik hevesi doğuran her dem taze bir yazar olduğu için anmasam sözüm eksik kalır.

2. Aslında son yıllarda en çok okuduğum tür, öykü. Ki üç şiir kitabımı öykünün üzerine kurduğum gibi doğrudan öykü yazmak da asal tutkularımdan. Okuma serüvenimde ise ustaları takip etmekle birlikte en çok yenilik arıyorum. Yeni isimler, yeni fikirler... Yeni bir yazar, yeni bir serüven gibi. Bu nedenle yazarın nasıl devam edeceğini merak edip takip listeleri çıkarıyorum. Örneğin Ayça Örer, Notos

Öykü'de yayımlanan Ah Çiçekleri'nden beri ürünlerini görmeyi hevesle beklediğim yazarlardan. Şiir, öykünün içine öyle doğal yerleşiyor ki görkemli bir ağacın gövdesine heybetle sarmalanan bir sarmaşık gibi. Artık ağacı o sarmaşıktan ayrı düşünemiyor insan. Okuyucunun kendi hikâyesiyle birleşen bir görselliği yaratmasına olanak veren şiirsel dili, öyküyü okuduktan çok sonra bile bir duygu izleği kalmasını sağlıyor. Ayça Örer sıradan bir konuyu sıradışı, şiirin olanaklarını ve özellikle masalın mantığını çok başarılı ve derin bir anlatımla bize aktarıyor. Masalı ve şiiri öyle yerli yerinde kullanıyor ki, karakterler bu zeminde müthiş derinleşiyor ve insanın içine işliyor, orada da yaşamaya devam ediyor. Öykü, onun dilinde nefes alıp veren, ah çeken, yetiştirdiği çiçeklerinin kokusunu, görüntüsünü okuyucuna aktaran bir "varlık" haline geliyor.

Şiiri ve görsel oyunları öyküde başarıyla, ona yenilikler katarak, akıcı ve sağlam bir dille mesele edindiği konulara harmanladığını düşündüğüm bir başka öykücü ise Semih Erelvanlı. Onun öykülerini toplumsal cinsiyet meselelerini erkek tarafından anlattığı, çocukluk öykülerinde (Dünyanın Öyküsü'ndeki Kapı Zili örneğin) ise alışılmadık bir cesareti yüklenip halı altına süpürülen acısı keskin ve alabildiğine eski travmaları dilde çarpıcı yenilikler, keşiflerle aktardığı için önemsiyorum. Ayrıca kelimeleri demir kadar ağır bulup, her bir kelimeyi tartmaktan kaçınmayacak kadar özenli ve çalışkan olmasını, böylece en ağır travmaları bile bize ulaşabilecek kadar hafifletebilen, arı duru, ekonomik bir dil kullanmasını. Bir çuval demir leblebiyi avuca sığdırabilecek bir yetenek var onda. Araştırmacı, yenilikçi, görsel oyunlarıyla keşif ve macera isteğinin peşinden koşan ama neyi anlattığı konusunda da sorumluluk sahibi bir yazar Semih Erelvanlı. Tutkuyla yazıyor ama tutkularının kendine hayranlıkla birleşip onu körleştirmesine izin vermiyor. Bu nedenle kendini ayıklamak konusunda başarılı. Acıyı da, mizahı da yalınlığa ererek aktarmaya uğraşıyor. Sürekli deniyor ki ben onun

yolunun öyküye duyduğu sınırsız aşk, tutku, saygı ve sorumluluk nedeniyle aydınlık olacağına inanıyorum.

Ayça Örer ve Semih Erelvanlı dışında da söz edilmeye değer pek çok yazarımız var elbette. Ama ben oldum olası yenilikle aşina olabilmek için özel çaba harcamayı seçtiğim için onlardan söz etmek istedim. Umarım sözümüzü gevezelikten, tekrarlardan arındıran, ayıklayan, zenginleştiren ve derinleştiren pek çok yeni öykücüyle tanışırız bu yıl.

Salih Bolat

1. Şiir ile öykü ilişkisi üzerine söylenmiş çok şeye rastlamadım ben. Yani anlamlı bir şeye... "Öykü şiirin kız kardeşidir" sözü de bana anlamlı gelmiyor. Çünkü bu ifadede şiir eril bir dil, öykü ise dişil bir dil olarak ele alınıyor. Eğer şiir ile öyküye cinsiyet üzerinden bakacak olursak, ifadedekinin tersine, şiir dişil bir dildir, bir düzyazı olan öykü eril-dir. Şu da var: Şiir ile öyküyü birer söylem biçimi olarak karşılaştırmak da pek doğru gelmiyor bana. Çünkü şiir gerçekliği kavrayış biçimi olarak bir söylem biçimidir. Felsefe gibi. Mantıksal, kuramsal, tarihsel ve gramatik bir arka planı vardır. Şiirin bir "*sanat dalı*" olarak estetiğin nesnesi yapılmış olması, gerçekte bir talihsizliktir. Çünkü şiir bir sanat dalı değil, bütün diğer sanatların kültüdür. Aristo bile Poetika'da sanat kavramından şiiri anlamaz mı? Klasik felsefenin dili şiir değil midir? Böyle olunca, kurmaca anlatan öykü ile genel zamansız ve metaforik bir dil olan şiir arasında bir "aile" ilişkisi kurmak doğru değildir. Zaten şiir her türlü evcil ilişkiyi infilak ettiren yabanıl bir dildir. Üstelik, Melih Cevdet'in vurguladığı gibi her şiir bir dil deneyidir. Melez bir dil olan öyküyü, olanak bilgisi değeri açısından fazla önemsememek gerekir. Şiir olanak bilgisidir. Bir düzyazı olan öykü diliyle boşluğu biçimlendiremezsiniz. Cortazar, boks maçı metaforu yaparak, romanı sayıyla maçı almaya, öyküyü de nakavtla maçı almaya benzetir. Bana göre ise şiir, maçı hükmen kazanmaktır.

"Şiirsellik", şiir olmayan ama şiirin bazı özelliklerini taşıyan, "şiir gibi" olandır. Bu tür anlatım, duygu şiddeti yüksek olan sözcüklerle

oluşturulur. Söz dizimi doğal dil ile çelişmezken, güzel ve etkileyici söz söyleme (retorik) kaygısıyla yazılır. Oysa şiir, doğal dilin ötesinde kurulur. Dilin amacı kendisidir. Şiirsellik, önceden tasarlanmış anlamlara giydirilen bir dil ile gerçekleşen düzyazıyken, şiir, önceden tasarlanmış anlamlara giydirilen bir dil değildir. Zaten şiirsellik öykü içinde kullanılan bir dil olduğuna göre, bu dilin amacının yine kendisi olması, öykü ile ters düşer. Şiirsellik şiir olmadığına göre, öyküde şiirselliği bolca kullanmak ne gibi sakıncalara yol açar? Bir kez yoğun bir atmosfer yaratarak metnin okunmasını zorlaştırır. İkincisi, enikonu bir düzyazı olan öykünün "ne söylediği" anlaşılmaz. Yazarın amacı şiir değil de öykü yazmak ise, elbette yer yer şiirin olanaklarından yararlanabilir ama hiç bir zaman öykü yazdığını unutmamalıdır. Şiir olmayan şiirselliğin bir metinde bolca yer alması, o metnin ne şiir olmasını ne de öykü olmasını sağlar. Şiirin olanaklarından yararlanmak isteyen bir yazar, anlamsal açıdan yoğunlaştırılmış bir dil olan şiire bu yoğunluğun, anlamın görsel tasarımı olan imge ile kazandırıldığını unutmamalıdır. Demek, "şiirsel imge"nin gerçekleştirilme yöntemlerini bilmek, özellikle durum/kesit öyküsü yazarının önemli bir çabası olmalıdır.

Şiirselliğin uygun bağlamda ve ölçüde kullanılmaması, öykünün temel olayının ya da temel düşüncesinin dışında, ona hizmet etmeyen yan ve alt olayların ve düşüncelerin gelişmesine, böylece öykünün "kurmacasal etki"sinin azalmasına neden olur.

2. Soruşturmaya doyurucu cevap verecek kadar Türk yazarlarından öykü okuyamadım. Daha doğrusu yeterince okuma isteği duymadım. Türkçe yazılmış roman da okumadım. Ama yabancı yazar okudum. Calvino okudum, mesela. Türk yazarları (çoğu şairi de...) okuyamıyorum. Öykü ve romanlar çok dünyevi geliyor bana. Üstelik bazıları da fazla yerel. "Sandık Lekesi" falan... Cemil'in (Kavukçu) üs-

lubundaki ironiyi ve mizahı beğeniyorum. Hasan Ali (Toptaş) de şiire fazla yaklaşarak kurmacayı dünyevi olandan uzaklaştırdığı için tat alıyorum. Kadın yazarların çoğu, dar bir sosyal çevrede sıkışmış olmanın, küçük hesapların, bunalımların mızmızlanmalarını yazıyorlar. Oysa örneğin Margaret Yourcenar öyle mi? Bizim yazarların çoğunda bir felsefi derinlik, bir varoluş problemi yok neredeyse... Şairlerin genellikle öykü okumadığını söyleyen kişiye, öykü okumayanların şair olduğu kanısına nasıl vardığını sormak isterim? Öykü okumayan, roman okumayan şair olabilir mi? Ama şiirden nefret eden yazarlar olduğunu biliyorum.

Veysel Çolak

Şiir ile Öykünün Arakesiti

İlk insan avdan dönünce mağarada bekleyen arkadaşlarına o günkü serüvenlerini anlatırken ya resme başvuruyor ya da hareketler gösterip sesler çıkartarak öyküleyordu. Bu nedenle, genelde herkes şiire öncelik tanısa da, başlangıçta öykünün varlığını düşünüyorum. Şiirin en ilkel örneklerine bakıldığında, dokularındaki egemen öykü motifleri hemen görülebilmektedir. Yazının olmadığı o dönemde, öykülerin (masalların) yaşandığı ve algılandığı durumda hayatta kalmaları olanaksızdı ama yok olmaları demek değildi. Sadece, dönüşerek kendi kimliğini edinemeden, kanıyla beslediği bir türü (şiiri) oluşturacaktı. Henüz yazının bulunmayışı, tüm kültürel birikimin insan belleğinde saklanmasını gerektirdiğinden, yaşanan öykülerin fazlalıklarından arınmasını, ritm ve yoğunluk kazanmasını da getirip dayatmış oluyordu. Öykünün ad edinemeden şiire dönüşmesinin kaçınılmazlığıdır bu, tarihsel-sosyolojik bir zorunluluktur. Bu süreç yaşanırken şiir işlenmekte daha sağlam bir yapıya ulaşmanın yolunda gelişmektedir. Böyle de olsa ilk ürünlerde şiir ile öykü iç içedir. Daha sonradır ki bu durum şiirin bir iç çelişkisi olacaktır. Şiir, kendiliğinden bir tür olmaktan çıkıp, kendisi için bir tür olma noktasına geldiğinde, dokusunda barınmaya çalışan 'öykü'yü dışlamaya kalkışacaktır. Buna karşın, yazının bulunuşuna kadar 'öykü' ya şiirlerde ömrünü sürdürmüş ya da şiirsel öğelerin desteğinde masallara dönüşerek sürekliliğini sağlayabilmiştir.

Öykünün, bağımsız olarak ortaya çıkması, şiirden bütünüyle kovulmayla yüz yüze gelmesinden sonradır. Elbette, öykünün şiire karşı bir seçenek olarak ortaya çıktığı da düşünülebilir. Galiba, bu ikinci sav daha doğrudur. Bu sonuç, nasıl ortaya çıkmış olursa olsun, kendisi için var olmaya yönelmiştir. Bu bağımsızlaşma her iki tür için de bazı sakıncaları beraberinde getiriyordu. Öykü, bütünüyle şiirden kurtulmaya çalışırken estetik bir varlık gösterecek yapılanmadan uzaklaşıyordu. Kaba fotoğraf gerçekçiliği yanlışına giriyordu. Şiir ise alabildiğine yalıtılmış olmanın getirdiği şaşkınlıkla elindeki öyküleme olanağından ve işlenmiş dilden uzaklaşıyordu. Bu aşamada, şairler daha temkinli davranıp kolaycı bir yolu seçerek 'her şiirin, tanımını kendi içinde taşıdığını ve kendinden sorumlu olduğunu' söyleyerek geçmişteki örneklerden kurtulmaya yöneliyorlardı. Giderek, yadsınan bu örnekler (şiirler) "nazım", "manzume" kavramlarıyla tanımlanıp öyküye yamanıyordu. Gerçekte, her birinin bugüne göre şiir dışı olduklan rahatça söylenebilir. Doğru, birçok şiirin zamanla geçerliliğini yitirip yeni estetik düzey karşısında eskiyerek; birkaç şiir öğesi nedeniyle "manzum nesir" olarak adlandırılmalan hep gündemde olmuştur. Bu gelişmede, şiirin eskittiği örnekleri öyküye mal etmek de kesinlikle doğru değildir. Hem şiir hem de öykü dışı sayabileceğimiz (ama hem şiire hem de öyküye ilmik atan) binlerce örnek bulunabilir:

Söz anladım ki uzun, hem de pek uzun sürecek;
Benimse vardı o gün birçok işlerim görecek,
Bıraktım onları, saptım yokuşlu bir yoldan.
Ne oldu şimdi acep, kim bilir, zavallı Hasan?[1]

Görünen o ki bu dörtlükte şiire mal olan iki karakteristik öğe var: Bunlardan biri uyak diğeri ise aruz ölçüsüdür, fakat bu, satırların şiir olmasına yetmemektedir. Aruzun hatasız uygulanıp, özlenen uyaklar yakalandığında şiire vanlacağını sanan M. Akif, yanıldığını gecikerek anlar. Safahat'ını M. Cemal Kuntay'a imzalarken yazdığı şu sözler ilginçtir:

Safahat'ımda şi'r arıyorsan arama;
Yalnız bir yeri vardır ki hazindir, göster!
- Küfe?
- Yok.
-Kahve?
- Hayır.
- Hasta?
- Değil.
- Hangisi ya?
-Üç buçuk nazma gömülmüş koca bir ömr-ü heder.[2]

M. Cemal Kuntay'ın da belirttiği gibi M. Akif, "*Hasta*", "*Küfe*" ve "*Mahalle Kahvesi*" adlı çalışmalarından şikâyetçidir. Çünkü istediği uyağı yakalayamamıştır. Kuntay, kanıt olarak da yukarıdaki alıntıladığımız sözlerdeki "Göster" ile "heder" sözcükleri arasında yakaladığı tam uyaktan memnun olmayışını ve bu nedenle de ilk iki satırı;

Safahat'ımda, evet, şi'r arayan hiç bulamaz
Yalnız, bir yeri hakkında 'Hazin işte bu!' der.

biçiminde değiştirerek "*der*" ile "*heder*" sözcükleri arasında oluşturduğu zengin uyak sonucu rahatladığını gösterir. Şiiri bütünüyle uyak ve ölçü diye anlamanın getireceği olumsuzlukları görememenin getirdiği çıkmazı da aşamaz M. Akif Sonuçta, kendisinin de dediği gibi "*Safahat*"ında şiir bulunamaz olur.

Tevfik Fikret de aynı yanlış anlayış yüzünden çoğu kez şiiri yitirmiştir. Tevfik Fikret için bir örnek vermek gerekirse, "*Balıkçılar*" adlı şiiri:

Biraz da sen çalış oğlum, biraz da sen çabala;
Ninen baban, iki miskin, biz artık ölmeliyiz...
Çocuk düşündü, şikâyetli bir nazarla: -Ya biz
Ya ben nasıl yaşarım siz ölürseniz...[3]

Görüldüğü gibi, bu tür metinler şiir sayıldığında, tek dayanak; "uyak ve ölçü (burada arıız) bir metnin şiir olabilmesi için gerekli ve yeterlidir." anlayışını benimsemekten oluşuyor. Elbette bu da bütünü kapsayan bir doğru değil. Aksi düşünüldüğünde La Fontaine'in fabllarını şiir kabul etmek gerekecek. Günümüzün estetik düzeyi, yaratıcılık anlayışı bunu kesinlikle kabul edemez. Yukarıdaki örneklere benzer çalışmalardaki didaktik ve epik yaklaşım, uyak ve ölçüyle birleşerek düzyazıların "manzumeleşme"lerini sağlamış olabilir, ama lirizmi öldürdüklerinden şiirin dışında ve karşısında oldukları da açığa çıkmış olur.

Hasan Asaf'ın "*abes-muktebes*" sözcükleriyle uyak yapması sonucu başlayan ünlü "*Abes Muktebes*" tartışması, Tevfik Fikret'in geleneksel uyak anlayışıyla çelişmeye başlaması, şiir adına yaşanan çıkmazın fark edilmesini sağladı. Çünkü uyağın sadece bir olanak olduğunu, ilkel toplumda insanın belleğine önemli katkılarda bulunduğunu, aklıselim şairler sezmişlerdi. Uyak, metnin içinde bir ses öğesi olarak kullanılabiliyorsa yararlı olacağı bilinci gelişiyordu. Uyak, diyelim ki şiir için gereklidir ama artık "şiir"i belirleyici değildir. Gerek hece gerekse aruz ölçüsü de öyle. Halk ve Divan şiirinde ölçü ve uyak gözetildiğinde, edebi sanatlar uygulandığında şiire varılacağı sanılıyordu. Bugün yetmeyen, işte budur.

Altını çizmeye çalıştığım anlayışla oluşturulan metinler günümüzde hem şiirin hem de öykünün dışında tutulmalıdır. Tümüne geçiş sürecinde üretilmiş tipik örnekler, denilebilir. Bu noktada beliren şudur: Şiir ile öykü kendilerine mal edilen ürünleri dışlayarak eylemde ilk buluşmalarını gerçekleştiriyorlardı. Bence şiir ile öykünün açığa çıkan ortak yanlarının ilki budur. Bu tavrın sanatsal boyutu düşünüldüğünde, benimsenen ortak bir estetik anlayışın varlığı çıkar ortaya. Bu da ister istemez her iki türün yakınlaşmasını getirecek, bilemeyeceğimiz bir tarihte de kaynaşmalarını sağlayıp bir "*arakesit*" (yeni bir tür) olarak doğmasını gerçekleştirecektir. Bugünün şiir ve öyküleri incelendi-

ginde, sözünü ettiğim "*arakesit*"i oluşturan birçok öğe bulunabilir. Günümüzde şiir ile öykünün birbirlerinin olanaklarından oldukça çok yararlanmaları, ister istemez yeni bir türü hazırlamakta, doyurucu olabilecek bir estetik düzeyi amaçlamaktadır. Yaşanan sancının bu doğumla ilgili olduğu, niçin düşünülmesin? İsmail Mert Başat'tan şimdi alıntılayacağım çalışma bence ilginç ve önemlidir:

Yıl 2000: Kurtarılmış Dünya

Amerika'da özgürlük alanı. Uzandım çimenlere. Kitap
okuyordu bir zenci: 'İçime çektiğim Hava Değil Gökyüzüdür.'
Güneş gibiydi yüzü.[1]

Başat bu metni 1969'da *Dost Dergisi*'nde "Kısa Öyküler" genel başlığı altında yayımlamıştı. Daha sonra "Vira!.."1 adlı şiir kitabına aldı. Şimdi, bu metne 'öykü' mü yoksa 'şiir' mi diyeceğiz? Sanırım bu adlardan birini yakıştırmak haksızlık olacaktır. Çünkü bilinen, benimsenen türsel özelliklere göre yargılayıp bir yerlere oturtmak gündeme gelecektir. Oysa İ. Mert Başat, bu çalışması için hem şiir hem öykü olduğunu söyler gibidir. Bu da çok açıktır ki 'bir şey' aynı zaman 'iki şey' olamayacağından artık ortada 'yeni bir şey' vardır. Her estetik çabanın taşıdığı savlar araştırıldığında ele geçirilecek bulgular, yapılanı açıklama şansını verecektir. Bu bağlamda Edip Cansever'de tipik örnekler bulunabilir:

Elindeki beyaz Güllerle
Merdivenlerden çıkan kadın
Çerçevedir bir anlamda
Bir bildiridir.
(JOHN CHEEVER'in bir öyküsünden aldım
Bir cümleyi dört dize yaptım hemen)
O yaz hiçbir söz söylenmedi

Ve bitti her söylenmeyen
(Birinci dize BACHMANN'ın OTUZ YAŞ
öyküsünden)
Altını rujla çizmiş arkadaşım
Olaysız bir olaydı ikinci dize
Gördüm bir zamanlar sevişiğim kadını
Otururken cam kenarında
Barında bir otelin akşam vakti
Kâğıt peçeteye yazmışım bunları da[5]

Bu dizeleri aktarıştaki amacım bir şairin öykülerden yararlandığını göstermek değil. Burda önemli olan öykü ve şiirin ortak paydada toplanan değerlere sahip çıkmalandır. Edip Cansever, John Cheever'in öyküsünden bir cümleyi alıp dört dize yapabilir, bu eylem şaşırtıcı değil. Ama bu eylemi anlatması sanırım, yepyeni bir açılımdır. Bachmann'ın "*Otuz Yaş*" adlı öyküsünden bir dize alıp, altının arkadaşı tarafından rujla çizildiğini söylemesi, akşam vakti bir otelin barında, cam kenarında otururken bir zamanlar sevişiği kadını görmesi, hayatın şiirine olan inancın açıklanmasından başka bir şey değildir. E. Cansever'in dizelerine bakıldığında, yapay bir şeyin bulunmayışının nedeni de budur. Bugün yazılan öykü, şiirle buluşuyor görünmesinin kaynağında da hayatın şiirine duyulan inanç ve yaşantının getirdiği kurgu bulunmaktadır. Bu dirilik yaşanırken salt yalıtılmış şiirin peşinde olanların düştükleri kuruluk, bu yolun tükendiğini açıklıyor sanırım. Salah Birsel'in bu nedenle şiiri dumura uğradı ve bundan ötürü de şiiri bıraktı kanısındayım. Şu örneğe bakalım:

Bir durak börtü böcek
Çıplanmış tarlalarda
Hişt hişt Sait Faik.[6]

Salah Birsel'in "*Haydar Haydar*" adlı şiirinden alıntıladığım bu üç dizenin (şiirde bir bölüm, ayrıca bağımsız bir şiir) ilk ikisi oldukça so-

muttur. "*Hişt hişt Sait Faik.*" dizesi eklenince durum değişir, alabildiğine soyutlanmış bir sonuç çıkar ortaya. "*Hişt hişt Sait Faik*" dizesi özel ama bilinen bir imaj olmasa, bu üç dizeye hayatın gümbürtüsüne ilişkin bir anlam vermek oldukça güçleşecektir. Bu yüzden şiirde özel imajların ne kadar sakıncalı olduğunu araştırmayı bir yana bırakıp Sait Faik'in "*Hişt Hişt*"[7] adlı öyküsüne dönmek istiyorum. Sait Faik bu öyküsünde sürekli ilgi'nin peşindedir. Öylesine ki, insanlar arasında, insanlarla doğa ve nesneler arasında sürekli bir diyalogu, sıcaklığı özler. "*Yolun kenarındaki daha boyunu boşunu alamamış taze devedikenleriyle karabaşlar erik lezzetinde bana baktılar.*" (s. 72) derken doğayla kurduğu diyalogdan aldığı tadı aktarmış olur. Öyküsünü şöyle bitirir: "*Bir hişt hişt sesi gelmedi mi fena. Geldikten sonra yaşasın çiçekler, böcekler, insanoğulları...*

-Hişt hişt!

-Hişt hişt!

-Hişt hişt!" (a.g.y., s. 75)

Görüldüğü gibi öykünün bu son bölümü Salah Birsel'in dizelerinin kaynağını oluşturur. Ayrıca, bu dizelerdeki tüm sözcükler öykünün bütününde kullanılmış. Salah Birsel'in dizelerinin Sait Faik'e yalnız olmadığını söylemeye yönelik olduğunu düşünmek, sanıyorum, yüzeysel bir yaklaşım olur. Çünkü Salah Birsel tarafından gözetilen bu olmamak durumunda. Dizelerdeki kuruluk ve soyutlama anlayışı öykünün çok uzağında bir yer edinmeyi amaçlıyor çünkü.

Bu şiir anlayışı, hayatın şiiriyle bütünleşmeye yönelen öyküden uzaklaşmayı sürekli gözetiyor. Sait Faik ve Salah Birsel örneklerinde ortaya çıkan şu: Salah Birsel öyküden ne kadar kaçıyorsa Sait Faik şiire o kadar yakın duruyor. Yoksa, "*...erik lezzetinde bana baktılar.*" diyemezdi, sanıyorum. Salah Birsel ise "tevriye" yaparak "hişt hişt" sözlerinin yakın anlamını söyler gözükürken asıl çağrıştırmak istediği bu sözlerin uzak anlamı olan Sait Faik'in öyküsüdür. Bu da gerçekleştirildiğinden

Salah Birsel üç dizesinin arkasında Sait Faik'in öyküsünü okutmuş olur. Öykü ile şiiri bütünüyle ayrı tutmaya yönelik olan bu tavrın savunucuları direnseler de gelişmeler karşısında durmadan alan yitirdikleri rahatça gözlenebiliyor. Bir de şu dizelere bakalım:

Yaseminli Aspasya, kâfur kokulu Aspasya
Paskalya çiçeği sarısında Aspasya
Dilinde kıvılcım, dilinde yılan
Dilinde aynalar ve çeşmeler.
Beykozlu laternacı Panayot'un torunu
Karagözlü dostum Yani!
Söyle Rumca Karabiberim şarkısını.
Aspasya duysun,
O türküdeki İbrahim benim
Bırak İbrahim'i ve zenginliği Karabiberim.[8]

Görüldüğü gibi, bu dizelerde bir tek sözcük fazlalığı yoktur. Cinsel sevgi ve insan sevgisi içice verilir. Zaman ve mekân ustaca belirlenir. Aspasya, tatlı bir baş belasıdır. Yani, laternacı Panayot'un torunudur ve Beykozludur. Şairin dostu olan Yani'nin gözleri karadır. Ondan Rumca Karabiberim şarkısını söylemesini isterken, artık müzelerde bile tek tük bulunan laternaya duyulan özlem dile getirilirken halkların dostluğu da vurgulanır. Bu şarkı söylenirken Aspasya'nın duyması da istenir. Yazar, türküdeki İbrahim'in kendisi olduğunu ortaya koyarken sosyal, ekonomik ve popülist konumunu da açıklar. Sonra İbrahim'i ve zenginliği bir yana bırakmak istemesiyle de önemsediği hümanizm netlik kazanır. Yani ve Aspasya'ya karabiberim demesiyle de evrensel sevgi anlayışı ortaya çıkar. Yukandaki dizeler konusunda ne düşünülür, bilemem. Yalnız, yukarıdaki şiiri, şiir olarak seveceklerin, dizeleri yanyana getirdiklerinde Sait Faik'in bir öyküsüyle karşılaşacaklarını söylersem, umarım, üzülmezler.

Bunca veri ele geçtikten sonra böyle düşünmek zorunda kalışımız,

belki, önemli bir yaklaşım değil. Yaşantının, dolayısıyla da kültürel yapılanmanın kendiliğinden gelişmesini beklemek de hiç bir zaman doğru bir yol olmadı. Şiirle öykü, günümüzde bir arakesiti oluşturmaya başlamışsa, sanıyorum, buna sahip çıkmak gerekecektir. Erken davranmak, sorunları giderme şansını verirken gelişmeye açık yaşanan sürecin sağlıklı aşılması sağlanmış olacaktır. Belki de A. Çehov'dan başlamak en doğrusu. Onun, *"Öyküde duvarda asılı bir tüfekten söz ediliyorsa, mutlaka patlamalıdır."* sözü bugün, öykü yazarlarının gözettiği yoğunluğun başladığı noktadır sanıyorum. Bu da gereksiz öğelerin reddedilişi demektir ve şiir için de sonuna kadar geçerlidir. Julio Cortazar da *"...öykü nakavtla kazanmak zorundadır."* diyor. Hiçbir çağda, şiir puan toplayarak kazanmadı. Bunu düşününce Cortazar'ın sözünün şiir için de ne kadar doğru olduğu çıkıyor ortaya. Cortazar, sözünü ettiğim 'arakesit'i yazdığı için böyle düşünüyor kuşkusuz. Sonra, J. L. Borges, Borges'nin Valery'yle akrabalığı, E. A. Poe, belki de Kafka... Bu yazarların hiçbirisi entelektüel olanakların avcısı olmadı. Sonra kurgunun ve ayrıntının peşinde Onat Kutlar, yaşantının şiirini gözeten Sevgi Sosyal, fantastik tavrıyla Nazlı Eray, lirik Nezihe Meriç ve Burhan Günel; kurgucu, sembolist, sinemacı Ferid Edgü; sembolist ve zaman zaman lirik Adalet Ağaoğlu; duyarlı, sıçramalı Necati Tosuner; duyarlı ve kurgucu Tomris Uyar; Tezer Özlü, Adnan Özyalçıner, Muzaffer Buyrukçu (ilk kitapları ile), Hulki Aktunç, Nedim Gürsel, Selim İleri, Bilge Karasu...

Füsun Akatlı, öykümüzün yeni bir damardan beslendiğini söylüyor. Ben buna şiirle öykünün arakesiti diyorum. Füsun Akatlı, Tomris Uyar'ın *"şiirle, sevgiyle, bilinçle..."* yazdığını söylüyor. Buna da sonuna kadar katılıyorum. Tomris Uyar'ın şiir dilini gözeterek yazması, beni doğruluyor galiba.

Yirmi birinci yüzyıla girerken hem şiirin hem de öykünün biçimsel yetinmezliği yaşaması, aşılmak zorunda. Her ikisinin malzemesi de 'dil' olduğuna göre, niçin bir arakesit oluşturmasınlar?

2012: Öykülerin Gözlerinden Öperek

Ödevini yapmaya çalışan biri olmasaydım bu kadar çok öykü okumazdım sanırım. Özgür Edebiyat, Dünyanın Öyküsü, Kitap-lık, Sözcükler, Varlık, Şiiri Özlüyorum... adlı dergilerde birçok öykü okudum. Bazılarının sonunu getiremedim, ama dönerek okuduklarım da oldu. Ayrıca izleyemediğim başka dergiler olduğu için de, kaçırdığım güzel öyküler olmuştur mutlaka. Bunu belirtiyorum, çünkü ad saymak durumunda kalınca; bu, bir başka öykücüyü olumsuzlamak anlamına gelmesin. Zaten adını verdiğim dergilerle kendimi sınırlamış durumdayım. Bu dergilerde Adnan Özyalçıner'den "Çeşme", "Doruk", Tahsin Yücel'den "Biçem Ustası", Demir Özlü'den "BJB Geçidinin Önünde Oturmuş", Cemil Kavukçu'dan "Zaman Aynası", Ahmet Büke'den " Fesleğen Dilinde", Bora Abdo'dan "Zil", Zafer Doruk'tan "Kuş", Ahmet Yıldız'ın "Babamı Beklerken"... severek okuduğum öykülerdi.

Türk öykücülüğü bakımından verimli bir yıl olmuş 2012. Dergilerdeki öyküler ve yıl içerisinde yayımlanan Bora Abdo'nun "Öteki Kışın Kitabı", Selma Sancı'nın "Espas", Cemil Kavukçu'nun "Aynadaki Zaman", Yusuf Nâzım'ın "Kızak", Fesif Vural'ın "Ten ve Tül", Nevzat Güngör'ün "Beyaz Mendil", Gökhan Yılmaz'ın "Biraz Kuşlar, Azıcık Allah", Serhat Çelikel'in "Pencere", Ali Teoman'ın "Kırık Kalpler Terzihanesi", Şenay Eroğlu Aksoy'un "Evlerin Yüreği" ve bir derleme niteliği olan "Kıyıya Vuran Dalgalar, F Tipi Öyküler" adlı kitaplar bunu gösteriyor.

Notlar:

1 M. Akif Ersoy, Safahat, 3. Baskı, 15.02.1967
2 M. Cemal Kuntay, Safahat, s. 33, 3. Baskı,15.02.1967
3 Tevfik Fikret, Rübab-ı Şikeste
4 İ. Mert Başat, Vira!, Dayanışma Y. 1984
5 Edip Cansever, Şairin Seyir Defteri, s. 18, Ada Y., 1980
6 Salah Birsel, Köçekçeler, s. 48, T. İş Bankası Y. 1980
7 Sait Faik Abasıyanık, Bütün Eserleri VII, s. 72, 4. Baskı, Bilgi Y.
8 a. g. e., s. 159

Yelda Karataş

1. Roman ya da öykünün anlatım dili düzyazıdır. Şiir ise düzyazıdan çok farklı bir anlatım dilidir. Öncelikle içsel bir dildir. Anadilde yazılır ama çevirisi yine anadilde yazılan düz yazıdan oldukça farklıdır. İmge ve metafor ve simgesiz bir dil ve iki kere ikinin beş bile etmediği gerçekliği şiirin çok sesli ve katlı dünyasının ele avuca gelmez özellikleridir. Şiirde şair dediğimiz birinci tekil şahıs, her zaman şiirin dilinin içindedir.

Roman ise, çok katlı bir kurgunun ve 'kahraman'ların dilinde dünyayı yeni bir gerçeklikle sunar. Tipler ve kahramanlar dünyasında, yazarın da neredeyse bir kahraman gibi ortalarda dolaştığı öykü ve roman dili imge ve metafor zenginliği açısından şiirsel olabilir. Ama her imgesel öykü dili şiirsel olabilecektir anlamına gelmez. Öyküdeki bakış açısının da 'şiirsel' olması gerekir...

Örneğin; Yahya Kemal'in Sessiz Gemi'si tabuttur, ölümdür. Aytmatov'un Beyaz Gemi öyküsünde gemi ise bildiğimiz somut gemidir. Geminin varlığı bir iğretileme değildir; imgesel bir söylem içermez. Okuyucu, babasının dönüşünü bekleyen çocuğun ufukta gözlediğinin somut bir gemi olduğunu bilir. Bu bağlamda, Aytmatov'un yazdığı şiir değil, düzyazı yani öyküdür.

Ama gemiye yazarın yüklediği bir başka anlam vardır ki; bu Beyaz Gemi'yi herhangi bir gemi olmaktan ayırır. Beyaz Gemi'nin görüntüsü, onu her gün gözleyen çocuğun gözünde babasına duyduğu özlemin kendisidir. Öykü bittiğinde okuyucunun kalbinde şiirin bıraktığı o yüksek estetik hazzı bırakır. Bu açıdan birçok öykü gibi şiirsel midir? Evet...

2. Çocukluğumdan bu yana gibi öykü, roman okuyan biriyim. Yazmayı denemeden önce de böyleydi. İlk kitabım beş yaşında okuduğum Mutlu Prens'tir Oscar Wilde'in. Hâlâ okurum...

Beş on yılda bir döne döne okuduğum, öykücüler, romancılar var. Onlann isimlerini sayayım: Tezer Özlü; Yaşamın Ucuna Yolculuk ve bütün kitapları.

Füruzan'ın Parasız Yatılı'sı çıktığında yeni yetmeydim ve aklım başımdan gitmişti hâlâ her okuduğumda beni derinden etkiler.

Tomris Uyar'ı bambaşka bir yere koyarım.

Leyla Erbil'in dili benim için ulaşılmaz bir düş âlemi gibidir.

Pınar Kür'ü de severim.

S. Zweig benim için dokunulmazdır. Onun öyküleri ile büyüdüm ben. Amok Koşucusu ve Satranç defalarca okunmalıdır, bir şiir gibi.

Kuşkusuz E. A. Poe. Morg Sokağı Cinayeti'ni öğrencilerime ders olarak okutuyorum.

Dostoyevski'nin daha çok öykü olarak niteleyeceğim Beyaz Geceler'i ve Kafka'nın Dönüşüm ya da Değişim'i, Ceza Sömürgesi birer başyapıttır insanlığa armağan edilmiş.

Osman Şahin ve Ronald Dahl'ı ayrı severim.

Ülkemizdeki genç öykü yazarlarımızı olumlu ya da olumsuz eleştirmek benim değil, eleştirmenlerin işi.

2007 yılında yazdığım Gece'nin Sütü öyküsü ile Hacı Bektaş Veli'de birinci oldum.

2011 VI. Gila Kohen Öykü Yarışması'nda Safran Çiçeği üçlemesindeki Fırat'ın Vefası öyküm birinci oldu.

Bir süredir, kısa öykü (haibun) yazıyorum.

15 Kasım 2012'de tüm öykülerim, Safran Çiçeği isimli kitapta ilk kez okuyucuya sunuluyor. Büyük heyecan duyuyorum.

Ne kadar şiirsel olduğuna okuyucu karar verecek.

Soruşturmalardan Çıkan Sonuçlar

Soruşturmalara katılan yazar, ozan ve dergi yayın yönetmenlerini/editörlerini "seçici" olarak kabul ettiğimizde, yanıtları dikkate alınarak bazı sonuçlar elde edilebilir. Bu durumda yıllığa katılımcı olarak katkıda bulunan yazarların seçimleri göz önüne alındığında (en çok anılmayı "oy" varsayarak, 11 kez anılmıştır) yılın öykü kitabının tartışmasız Cemil Kavukçu'nun *Aynadaki Zaman* olduğunu söyleyebiliriz. Aşağıda görüleceği gibi, ikinci sırada Ahmet Büke'nin *Cazibe İstasyonu* (10 kez) ve ardından Murat Yalçın'ın *Karga Zarif* (9 kez) adlı yeni kitapları en çok sevilen-beğenilen ya da okunan kitaplar oldular. Şenay Eroğlu Aksoy'un ilk kitabı *Evlerin Yüreği* (8 kez) ve Pelin Buzluk'un *Kanatlarının Ölü Açıklığında* (7 kez) adlı kitaplarından sonra, eşit sayıda anılan iki kitap görülüyor. Ondan sonra ise sırasıyla beş, dört, üç ve iki kez anılan kitaplar yer alıyor. Bir kez anılan kitap sayısı ise 37'dir. Bu kitaplar katılımcıların yanıtlarında görülebilir. Eşit sayıda anılan kitaplar yazar adına göre alfabetik olarak sıralanmıştır. Ancak yazar adı anılırken kitap adı anılmamışsa bu dikkate alınmamış, yine de ek olarak (+) gösterilmiştir.

Kolektif kitaplar arasında Murathan Mungan'ın seçtikleriyle hazırlanan *Bir Dersim Hikâyesi* üç kez, Sibel Öz'ün hazırladığı *Kıyıya Vuran Dalgalar: F Tipi Öyküler* iki kez anılan kitaplar oldu. Bir kez anılmasına karşın tek çeviri kitabı ise şu oldu: Raymond Carver-*Lütfen Sessiz Olur musun Lütfen?* Bu arada benim "roman" olarak düşündüğüm Selma Sancı'nın *Espas* adlı kitabı da "öykü" olarak iki kez anılmıştır. Ömer Erdem de bir yazısında Şule Gürbüz'ün *Coşkuyla Ölmek*'ini ısrarla "roman" olarak anmıştır.

En Çok Anılan Kitaplar

Cemil Kavukçu: *Aynadaki Zaman* (11 kez), Ahmet Büke: *Cazibe İstasyonu* (10+2 kez), Murat Yalçın: *Karga Zarif* (9 kez), Şenay Eroğlu Aksoy: *Evlerin Yüreği* (8 kez), Pelin Buzluk: *Kanatları Ölü Açıklığında* (7+1 kez).

Altı kez anılan kitaplar: Birgül Oğuz: *Hah* (+1 kez), Gökhan Yılmaz: *Biraz Kuşlar, Azıcık Allah* (+1 kez de kitap adı belirtilmemiş).

Beş kez anılanlar: Bora Abdo: *Öteki Kışın Kitabı*, İlhan Durusel: *Gül Öksüren Melek*, Kerem Işık: *Toplum Böceği*, Serhat Çelikel: *Pencere* ve Sine Ergün: *Bazen Hayat* (+1 kez).

Dört kez anılan kitap: Berna Durmaz: *Bir Hal Var Sende* (+1 kez).

Üç kez anılan kitaplar: Ali Teoman: *Kırık Kalpler Terzihanesi*, Dilek Emir: *Tek Kişilik Kahvaltı* (+1 kez), *Bir Dersim Hikâyesi*-Hazırlayan: Murathan Mungan.

İki kez anılan kitaplar: Fadime Uslu-*Gölgede Yaşamak* (+1kez), Celal İlhan-*Dili Yüreğinde*, Cem Akaş-*Tekerleksiz Bisikletler*, Gamze Güller-*Beşinci Köşe*, Gülçin Göktay Manka-*Gelincik Kutusu*, Mahir Ünsal Eriş-*Bangır Bangır Ferdi Çalıyor Evde...*, Nevzat Güngör-*Beyaz Mendil*, Onur Çalı-*Eksik Yıl*, Selma Sancı-*Espas*, Sema Kaygusuz-*Karaduygun*, Sibel Öz-*Serçeler Ölürse*, Sofya Kurban-*Göç*, Şule Öncü-*Zaaf*, Yusuf *Nazım-Kızak*, *Kıyıya Vuran Dalgalar: F Tipi Öyküler*-Hazırlayan: Sibel Öz. Bir kez de kitap adı belirtilmeden anılan kitap ise; İrem Karabaş-*Tanrı Mandalina Ağacına Tırmanınca*.

Dergilerde En Çok Anılan Öyküler

Özcan Karabulut dışında katılımcılar tarafından en çok (3 kez) anılan öykü, Melike Uzun'un "*Sığ*" (Dünyanın Öyküsü, Ekim-Kasım) adlı öyküsü oldu. Birgül Oğuz'un "*Dön*" (Varlık, Şubat 2012), Gökçe Parlakyıldız'ın "*Aybastı Efsanesi*" (Varlık, Temmuz 2012), Pelin Buzluk'un

"*Kasap Havası*" (Dünyanın Öyküsü, Haziran-Temmuz 2012), Semih Erelvanlı'nın "*Dönme Dolap*" (Öykü Teknesi, Ocak-Şubat 2012), Türker Ayyıldız'ın "*Şikeste*" (Notos, 2012 Ekim-Kasım), Yalçın Tosun'un "*Soğuk Yılan*" (Kitap-lık, Eylül-Ekim) ve Zeynep Sönmez'in "*Mektup*" (Özgür Edebiyat, Eylül-Ekim 2012) adlı öyküleri iki kez anıldılar, ancak bu yazarların ayrıca birer öyküleri de anıldı. Katılımcıların görüşlerinin önemi bağlamında, en çok anılan bu öykülerin tümü yıllığa alınmıştır.

Ayrıca şunu da belirtmeliyim: Adnan Özyalçıner ("*Çeşme*" ve "*Doruk*") ile Ayşegül Ural'ın ("*Lütfen Ama*" ve "*A.ğıt*") ikişer öyküleri, Bora Abdo'nun ise ("*Lacivert Bir Veda*" "*Zil*" ve "*Lâçin*") üç öyküsü anılmıştır. Tek öyküsü anılan yazarlar ise ellinin üzerindedir. Kendi editörleri tarafından bir kez anılan öyküler dikkate alınmamıştır. Bu çerçevede, yıllıkla 'dolaylı' ilişkisi de göz önüne alınarak Özcan Karabulut'un Dünyanın Öyküsü'ndeki öykü anmalarının hesaba katılmadığının bilinmesini isterim. Bir kez anılan tüm öyküler de katılımcıların yanıtları arasında görülebilir.

Yazarları da "seçkin" birer okur olarak ele aldığımızda şu söylenebilir: Kimsenin gözünden bir şey kaçmıyor. Her zaman olmasa da iyiler görülüyor. Yalnızca 2012 yılında yayımlanan ilk ve yeni kitapların dikkate alındığını bir kez daha belirtmeliyim. Soruşturmalardan çıkan sonuçlar böyledir. Gerisi okurun bileceği şey.

Didim, 9 Ocak 2013
Kemal Gündüzalp

2012'de Dergilerde Öykü

Kadir Yüksel

Dergilerde Öykü

2012 yılının öykücülüğümüz açısından en önemli yanı öykü dergileri oldu. 90'lı yıllarda *Adam Öykü*, *Düşler Öyküler* ve ardından çıkan öykü dergilerinin öykücülüğümüze nasıl önemli katkıları olduğunu biliyoruz. Benim "*Öykü Dergileri Kuşağı*" ya da "*Adam Öykü Kuşağı*" adıyla andığım bir kuşak oluşturmuştu öykü dergileri. Öykücülüğümüze olan katkıları tartışılmaz. 2012'den önce de yayımlanmakta olan *Notos* (öyküye verdiği ağırlığı düşününce öykü dergisi olarak anmanın sakıncası olmadığını düşünüyorum), *Öykü Teknesi* ve *Hece Öykü* dergilerinin yanına bu yıl *Dünyanın Öyküsü*, *Sarnıç Öykü* ve Kayseri'de yayımlanan *Semaver Öykü* dergileri eklendi.

Öykü dergilerinin varlığı ve özellikle genç öykücülere verdikleri önem öykücülüğümüzün geleceği için umut verici. Öykü dergilerinin tamamında genç öykücüler öyküleriyle, en azından sayısal veriler olarak, kendilerinden önceki kuşaklardan daha çok yer aldılar. Bunu sadece öykü dergileri için söylemek yanlış olur. Diğer edebiyat dergilerinin neredeyse tamamında öyküye yer verildi. Hatta kapakta şiir dergisi yazan dergilerde de öykü kendine yer buldu. Şiir dergileri de uzak kalamadılar öyküdeki çıkışa, öykü yazan gençlerdeki artışa. Hatta edebiyat dergilerinin bazı sayılarında şiir ve öykü sayılarının eşitlendiği görüldü. Öykü dergileri kuşağının öncesinde, seksenlerde, doksanların ilk yarısında, neredeyse sürgünde olan öykü, doksanların ikinci yarısında yakaladığı ivmeyi, bir duraklama döneminin ardından bugün de yakalamış gibi görünüyor.

Öykü dergilerinde de, diğer edebiyat dergilerinde de öykünün düzeyinin yüksek tutulduğunu düşünüyorum. Pek çok genç öykücü önce dergilerdeki öyküleriyle kendilerini hissettirdiler. Bora Abdo, Şenay Eroğlu Aksoy, Birgül Oğuz, Gökçe Parlakyıldız, Hande Gündüz, Pelin Buzluk, Berna Durmaz, Neslihan Önderoğlu, Hakan Tağmaç bu imzalardan bir kaçı. Daha sonrasında bu imzaların yıl içinde ilk ya da ikinci öykü kitaplarına yol aldıklarını görüyoruz. Ustalar da dergilerde öykü yayımladılar, ama geçtiğimiz yıllara oranla biraz daha az olduğunu söyleyebilir miyiz? Öykücülüğümüzün ustalarından Demir Özlü, Adnan Özyalçıner, Tahsin Yücel yıl içinde dergilerde öykü yayımladılar. Necati Mert, Mustafa Balel, Cemil Kavukçu, Celal Özcan, dergilerde öyküleriyle yer alan diğer usta öykücülerimiz.

Öykü dergilerinin açtığı dosyalar öykü üzerine yazıların çoğalmasını sağladı. Hep eksikliği hissedilen öykü üzerine yazılar, denemeler bu yıl daha çok yayımlandı. *Notos*'un "*Tomris Uyar*" dosyası o sayıyı saklanacak bir sayı haline dönüştürdü. *Dünyanın Öyküsü*'nde iki sayı süren "*Kısa/küçürek/mikro Öykü*", "*Fantastik Öyküler*" dosyaları hem yazıları, hem öyküleriyle doyurucuydu. *Hece Öykü*'nün özellikle "*Hapishane Öyküleri*" adlı dosyası belki de bir ilkti. *Sarnıç Öykü* farklı bir anlayışla *Odak Kitap* ve *Kült Kitap* bölümleri oluşturmuştu. *Öykü Teknesi* günümüz öykücüleri için oluşturduğu dosyalarla bir boşluğu doldurmaya çalışıyordu. *Kitap-lık* dergisinin "*Bilge Karasu*" dosyası, *Berfin Bahar*'ın "*Bekir Yıldız*" dosyası dikkate değer yazılar içeriyordu. Bütün bu dosyalardaki öykü yazılarının özlenen bir yazı yoğunluğunu getirdiği söylenebilirse de yeterli olduğu konusu tartışılabilir elbette. Özellikle öykü üzerine tartışmaların eksikliği var diye düşünüyorum, öykücüler daha suskun kalıyorlar şairlere, romancılara göre. Beğenilmeyen öyküler ya da öykü kitapları üzerine bir yazı okumadım yıl içinde. Beğenmediği kitaplar üzerine, öykü anlayışları üzerine, kişisel hesapları aşan, yapıcı bir yazı yazan yok. Ya öykücüler çekiniyor bu tür yazılardan ya

da dergi yönetmenleri bu tür yazılarla uğraşmak istemiyorlar. Oysa öykü kendi türünün dergilerinde tartışılmayacaksa nerede tartışılacak? Böyle olunca öykü üzerine yararlı, yapıcı bir tartışma da olmuyor. Ben bu kuşağın ve öykü dergilerinin kendi eleştirmenlerini de yetiştireceğini düşünüyorum. Bir de şunu atlamamak gerekiyor; öykü kitapları üzerine tanıtım yazıları çok yer aldı dergilerde, bunlardan bir kısmı tanıtımı aşıp eleştiri yazısına dönüşebiliyordu. Bu yazıların çoğunun genç öykücüler tarafından yazıldığını da belirtelim. Dosya yazılarının, kitap tanıtım yazılarının yanı sıra dergilerde, özellikle *Dünyanın Öyküsü*'nde usta öykücülerin, eleştirmenlerin öykü üzerine denemeleri, söyleşileri de ilgi çekiciydi.

Çeviri öykünün de dergilerde yer alması özellikle dünya öykücülüğünün iyi tanınmasını getiriyor kuşkusuz. Öykü dergilerinin öncülüğünde çeviri öyküye çok yer verildi. Çoğu ilk kez dilimizde yayımlanan öykülerdi. *Hece Öykü* Türkmen, Kazak, Tatar öykücülüğüne, açtığı dosyalarla yer verdi. *Sarnıç Öykü* Etgar Keret'i ve bu yıl yayımlanan öykü kitabını "*Odak Kitap*" bölümünde inceledi. *Dünyanın Öyküsü* çok sayıda çeviri öykü yayımlamasının yanı sıra yayımladığı çeviri öykülerin bazıları üzerine inceleme yazıları da yayımladı. Diğer edebiyat dergilerinde ise çeviri öyküye çok az yer verildi.

Öykü Dergileri

Dünyanın Öyküsü

Yayın danışmanlığını Füruzan'ın yaptığı, Özcan Karabulut'un yayın yönetmenliğinde yayımlanan *Dünyanın Öyküsü* dergisinin ilk sayısı Şubat/Mart 2012 tarihini taşıyor. İki ayda bir yayımlanan dergi, yılsonunda altıncı sayısını yayımlayarak bir yılını doldurdu. Öykü dergilerinin bu yıla damga vurmasında *Dünyanın Öyküsü* dergisinin payı büyük. Farklı anlayışlardan, düşüncelerden yazarlarla öykücülüğün yel-

pazesini geniş tuttuğunu söyleyebiliriz. Bugünün öykücülüğündeki çeşitlenmeyi de karşılamaya, öykünün bütün odaklarını kapsayan bir alan oluşturmaya çalıştığını düşünüyorum. Gerek açtığı dosyalardaki yazılarla, gerekse dosya dışında öykü üzerine denemelere, incelemelere yer vermesiyle, uzun soluklu söyleşileriyle, öykü günlerine, dünya öykü gününe yer vermesiyle, değişik kentlerde öykü üzerine çalışma grupları kurmasıyla, genç öykücülere verdiği değerle bu yılın öykü gündeminde ön sıralarda yer aldı *Dünyanın Öyküsü*.

Öykü dünyasına adım attığı birinci sayısında Füruzan'la yapılan söyleşi, Adnan Binyazar, Emin Özdemir, Nursel Duruel, M. Sadık Aslankara, Feridun Andaç, Semih Gümüş, A. Ömer Türkeş, Sevinç Özer, Birgül Oğuz, Asuman Susam'ın deneme ve incelemeleri, Ayşe Sarısayın, Sibel K. Türker'in kendi deneyimlerini aktardıkları yazıları, Hürriyet Yaşar'ın Öykü Kitaplığı, Gül Durmaz'ın ileriki sayılarda da sürecek olan öykü dergiciliğimizin tarihçesine ilişkin yazıları yer alıyordu. Öykülerde ise Atilla Dorsay ismi şaşırtıyordu okuyucuyu (sonraki aylarda öykü kitabına yol alacaktır yazar). Adnan Gerger, Hakan Şenocak, Zafer Doruk, Murat Yalçın, Ahmet Büke, Hakan Bıçakçı, Remzi Karabulut, Ercan Y. Yılmaz ilk sayının öykücüleriydi.

Nisan/Mayıs 2012 tarihli ikinci sayının dosya konusu "*Kısa/küçürek/mikro öykü*" adını taşıyordu. İsmail Mert Başat'ın ve Sevinç Özer'in yazıları bu konuda mutlaka okunması gereken yazılar. Yazıların yanında çok sayıda kısa öykü örneği yayımlanmıştı. Bu dosya üçüncü sayıda da devam etti. İkinci sayının söyleşisi Tahsin Yücel'le yapılmıştı. Mustafa Balel, Haydar Ergülen, Jale Sancak, Gönül Kıvılcım küçürek öykü dosyasının dışında öyküleriyle yer alan yazarlardı. "*2011 Yılında beğenilen öyküler*" adıyla açılan soruşturma, iyi bir katılım sağlanmasına karşın ne yazık ki son'uç değerlendirmesinin eksikliğini taşıyordu.

Derginin üçüncü sayısı (Haziran/Temmuz 2012) gene öykü üzerine mutlaka okunması gereken köşe yazıları, denemeler içeriyordu.

Özellikle Emin Özdemir ve Adnan Binyazar'ın yazılan öne çıkıyordu. Adnan Özyalçıner 1950 kuşağına ilişkin kısa, özlü belirlemeler yapıyor, bugünün öykücülüğüne ilişkin sorular sorduruyordu. Semih Gümüş öykü üzerine denemelerini birer sayı arayla sürdürdü. Üçüncü sayının söyleşisi gene öykücülüğümüzün bir ustasıyla Selim İleri'yle yapılmıştı. Önceki sayıdan devam eden "*Kısa küçürek/mikro öykü*" dosyasında Zennure Köseman'ın yazısı önemliydi, bunun yanı sıra çok sayıda 'küçürek' öyküye yer verilmişti. Nedret Güvenç, Yasemin Yazıcı, Eren Aysan ve Pelin Buzluk ise bu sayının öykücülerinin bir kaçıydı.

Ağustos/Eylül 2012 tarihli dördüncü sayının dosyası "*Fantastik Edebiyat*" adını taşıyordu. Dosyanın söyleşisi ve Kadim Gültekin'in yazısı ilgi çekiciydi. Barış Müstecaplıoğlu, Hamit Çağlar Özdağ, Göktuğ Canbaba fantastik öyküleriyle yer alıyorlardı dosyada. Köşe yazılan, denemeler bu sayıda da devam ediyordu. Söyleşinin konuğu hem öykü dergiciliğimizin, hem de öykücülüğümüzün ustalarından Mustafa Balel'di. Bu kez söyleşinin ardından M. Sadık Aslankara'nın ve Feridun Andaç'ın Mustafa Balel üzerine iki yazısı yer alıyordu. Celal Özcan, Müge İplikçi, Yiğit Bener, Birgül Oğuz, Nalân Kiraz, Türker Ayyıldız, Neslihan Önderoğlu, Serdar Koçak, Aysun Kara Sezer bu sayıda öyküleriyle yer alanlardan bir kaçı.

Beşinci sayının (Ekim/Kasım 2012) söyleşisi Adnan Binyazar'a ayrılmış. Dosya konusu ise "*Öykü (Okuma) Grupları*". Şimdiye kadar yapılmış dosyaların dışında farklı bir dosya oluşturulmuş. Çeşitli kentlerde oluşturulan okuma gruplarında yer alanların ilgi çekici yazılan var dosyada. Adnan Özyalçıner, Sevgi Özel, Güngör Tekçe, Sezer Ateş Ayvaz, Berat Alanyalı, Sibel K. Türker, Nuray Tekin, Yalçın Tosun, M. Özgür Mutlu, Melike Uzun, Ayşegül Ural bu sayının öykücüleri.

2012'nin son sayısının dosyası büyük bir değerbilirlikle Kamuran Şipal'e ayrılmış. Selim İleri'nin ve Ayşe Sansayın'ın mektuplarının yanı sıra Füruzan'ın, Nursel Duruel'in, Sezer Ateş Ayvaz'ın ve Birsen Ferah-

lı'nın yazıları var dosyada. "*Aşk ve Beden*" konulu bir soruşturma açılmış bu sayıda. Aysel Özakın'la yapılmış söyleşi ve denemeler de dergide yerini alıyor. Bu sayının öykücüleri; Sedat Erden, Mehmet Atilla, Reyhan Yıldırım, Figen Alkaç, Handan Gökçek, Remzi Karabulut, Suat Duman, İbrahim Karaoğlu, Ümran Ersin, Mustafa Orman, Derya Sönmez, Özgür Puya, Onur Kuru.

Hece Öykü

2012'nin son sayısı olan 54. sayısıyla dokuz yılı geride bırakmış bir dergi *Hece Öykü*. Ülkemizde çok rastlanan bir durum değildir bu, bilirsiniz. Yayın yönetmenliğini Hüseyin Su'nun yaptığı dergi, ısrarlı, istikrarlı olmasıyla, biçimini, duruşunu korumasıyla, özellikle sağ düşünceyi benimseyen yazarlarımız için, önemli bir yer açtı öykü dünyasında.

Bu yılın ilk sayısı diyebileceğimiz 49. sayıda (Şubat/Mart 2012) "*Çağdaş Türkmen Öyküsü*" adlı dosyaya yer verdi. Derginin giriş sayfalarında yer alan öykü gündemi yazıları bazen çok ilgi çekici oluyor. Bu sayıda da Akif Hasan Kaya "*Öykü Okuru Nerede?*" diye soruyor. Cemal Şakar, Yunus Develi, Mihriban İnan Karatepe, Ahmet Büke, Aykut Ertuğrul, Merve Koçak Kurt, Bedia Koçakoğlu bu sayının öykücülerinden bazıları.

Nisan/Mayıs 2012 tarihli 50. sayının dosya konusu da "*Çağdaş Türkmen Öyküsü*"ydü. Türkmen öyküsü üzerine bir incelemenin ardından örnek öyküler yer alıyor dosyada. Öykü Gündemi bölümünde Necati Mert'in "'*İlk Namaz' Farklı Okumak*" adlı bir yazısı var. Bu sayının öykücüleri; Cemal Şakar, İsmail Sert, Merve Koçak Kurt, Handan Acar Yıldız, Özlem Kavukçu, Ali Işık, Zeynep Hicret, Yılmaz Yılmaz, Akif Hasan Kaya, Ayşe Bağcıvan. Ayrıca Necip Tosun'un Necati Mert öyküleri üzerine bir yazısı yer alıyor. Ethem Baran'la öykü üzerine bir söyleşi yapılmış. *Hece Öykü*'nün her sayısında olduğu gibi, derginin son kısmında yer alan Öykü Kitaplığı bölümünde yeni çıkan öykü kitaplarına ilişkin tanıtım yazıları yer alıyor.

Haziran/Temmuz 2012 tarihli 51. sayıda "*Cezaevi Öyküleri*" adlı dosya yer alıyor. Belki de ilk kez dosya olarak ele alınıyor cezaevi öyküleri (yanılıyor olabilirim, ben rastlamadım diyelim). Canan Olpak, Kadir Can Dilber, Gaye Belkız Yeter, Aysel Aslanboğa, Birol Bulut yazılarıyla, Yavuz Ahmet Koç bir öyküsüyle yer alıyor dosyada. Her ne kadar eksik yanlan olduğu görülse de yazılarıyla önemli bir dosya olduğu söylenmeli. Dosyaların dışında öykü üzerine yazılara da yer veriyor *Hece Öykü*. Özellikle Necip Tosun öne çıkıyor yazılarıyla, Necati Mert öyküler, öykücüler üzerinden yazdığı yazılarla farklı okumalar sunuyor. Genç öykücülerin bu tür yazılara ilgisi de her geçen gün artıyor. Cemal Şakar, Yunus Develi, Ahmet Büke, Hasibe Çerko, Ercan Y. Yılmaz, Aykut Ertuğrul bu sayının öykücülerinden bazıları.

52. sayının (Ağustos/Eylül 2012) dosya konusu ise "*Çağdaş Kazakistan Öyküsü*". Öykü Gündemi bölümünde Necip Tosun ve Necati Mert yazılarıyla yer alıyorlar. Yunus Develi'yle yeni öykü kitabı üstüne bir söyleşi yapılmış. Bu sayıda Cemal Şakar, Handan Acar Yıldız, Ayşe Bağcivan (bu üç öykücü altı sayının beşinde öyküleriyle yer alıyorlar), Mihriban İnan Karatepe, Merve Koçak Kurt (iki öykücünün dört sayıda öyküsü var), Hasibe Çerko, Mehmet Kahraman, Mustafa Orman, Akif Hasan Kaya, İsmail Sert öyküleri yayımlanan öykücülerin bir kaçı. Bu arada *Hece Öykü*'nün yıl içinde, sayısal anlamda en çok öykü yayımlayan dergi olduğunu söyleyelim.

Ekim/Kasım 2012 tarihli 53. sayının dosya konusu "*Niçin Öykü Yazıyorlar?*" başlığını taşıyor. Farklı kuşaklardan yirmi beş öykücünün yanıtı yer alıyor dosyada. Kimi yanıtlar ders niteliğinde diyebilirim. Rasim Özdenören, Adnan Özyalçıner, Necati Mert, Cemil Kavukçu, Nalan Barbarosoğlu, Özcan Karabulut, Behçet Çelik, Ahmet Büke, Seyit Göktepe, Murat Yalçın, Necip Tosun, Cemal Şakar, Güray Süngü, Özlem N. Yılmaz yanıt veren öykücülerin bazıları. Bu sayıda öyküleriyle yer alanlar; Necati Mert, Necip Tosun, Köksal Alver, Ali Işık, Müzey-

yen Çelik, Hasibe Çerko, Selim Erdoğan, Zeynep Delav...

Bu yılın son sayısı olan 54. sayıda (Aralık/Ocak–2012/2013) *"Çağdaş Tatar Öyküsü"* dosyası açılmış. Öykü Gündemi bölümünde Necip Tosun'un, erken ve çok çok eksik olduğunu düşündüğüm (hele verdiği yetmiş sayısı, 'tespit' konusunda kuşku uyandırıyor, neyse ki 'en az' demeyi unutmamış), 2012'de öykü kitaplarına bakış yazısı yer alıyor. Gönül Çolak'la son kitabı üzerine bir söyleşi yapılmış. Ahmet Büke'nin son kitabı *Cazibe İstasyonu* üzerine bir inceleme yazısı yer alıyor ayrıca. Bir yarısıyla 2013'e ortak olan bu sayının öykücüleri; Rasim Özdenören, Necati Mert, Kemal Gündüzalp, Cemal Şakar, Hüseyin Su, Necip Tosun, Özlem N. Yılmaz, Yıldırım Türk, Murat Çelik, Serkan Türk, Yılmaz Yılmaz...

Notos

Her ne kadar öykü sözcüğü ana başlıktan ayrılıp hemen aşağısına çekilmiş, iki aylık edebiyat dergisi yazılmışsa da öyküye verdiği yer ve değer açısından öykü dergileri arasına almak gerektiğini düşüyorum *Notos*'u. Yayın yönetmenliğini Semih Gümüş'ün yaptığı dergi yıl içinde açtığı dosyalarıyla, soruşturmasıyla, söyleşileriyle gündemde oldu. Derginin tasarımına da hak ettiği değeri vermek gerek. Okuyucuyu boğmayan, görsel malzemeyi iyi kullanan, genç okuyucuya seslenebilen bir tasarım bana kalırsa.

Şubat/Mart 2012 tarihli 32. sayısında artık geleneksel hale gelen soruşturmalarından birini oluşturmuş *Notos*. *"100 Temel Eser"* başlığını taşıyan soruşturma pek çok yönüyle ses getirdi. 100 temel eser konusuna farklı bir bakış getirdiğini, MEB'nın listesine bir seçenek sunduğunu söyleyebiliriz. Bu sayının söyleşisi Ekrem Işın'la yapılmış. Feridun Andaç, Hakan Bıçakçı, Murat Özyaşar, Bora Abdo, Hande Gündüz, Burcu Yılmaz, Kemal Çavuş öyküleriyle dergide yer alan öyküculerden bir kaçı. Deniz Gündoğan'ın Borges öyküleri üzerine yazısı da gözden kaçmamalı.

Öykücülüğümüzün ayrıksı, yol açıcı öykücülerinden Tomris Uyar için hazırlanan dosyayla çıkagelmişti 33. sayı (Nisan/Mayıs 2012). Sema Kaygusuz, Behçet Çelik, Handan İnci, Burcu Şahin, H. Turgut Uyar, Caner Karavit, Abdullah Uçman'ın yazılarıyla uzun yıllar saklanacak bir dergiye dönüşüyor bu sayısı *Notos*'un. Dosyanın dışında Tomris Uyar'ın *Yarısıma* dergisinin sayfalarında kalmış bir çocuk öyküsü yayımlanmış. Küçük İskender ve Bahadır Barutel'le yapılan iki söyleşi yer alıyor dergide. A. Adnan Azar, Abdullah Ataşçı, Berna Durmaz, Saliha Yadigâr, Özlem Akıncı, Ebru Türker, Yalın Gündüz, Gökhan İnci bu sayının öykücüleri. Her sayısında en az iki çeviri öyküye yer veriyor Notos. Bu sayıda E. M. Forster ve Colette yer alıyor.

Popüler edebiyatla nitelikli edebiyat arasındaki ayrımın tartışması yapılır hep. Bu tartışmaya ayrılan *"Popüler Edebiyat Nedir? Ne Değildir?"* adlı dosya yer alıyor Haziran / Temmuz 2012 tarihli 34. sayıda. Enis Batur, A. Ömer Türkeş, Murat Gülsoy, Oylum Yılmaz, Erdinç Akkoyunlu, Semih Gümüş yazılarıyla farklı açılardan yaklaşıyorlar popüler edebiyata. Faruk Ulay, Hakan Ergül, Yasin Akdemir, Kemal Çavuş, Ayşegül Ural, Bora Abdo, Pınar Çakılkaya, Hakan Tağmaç bu sayının öykücüleri. Her sayıda yer alan *"Kitaplık"* bölümünde öykü kitapları üzerine yazılar yer alıyor. Bu yıl Şenay Eroğlu Aksoy (5 sayı), Banu Yıldıran Genç (4) ve Pelin Buzluk (4) öykü kitapları üzerine yazılarıyla öne çıkıyorlar.

35. sayısı da (Ağustos/Eylül 2012) çok özel bir sayı olarak yayımlandı *Notos*'un. Dosya Yusuf Atılgan'a ayrılmıştı. Selim İleri, Murat Gülsoy, Ekrem Işın, Faruk Duman, İnan Çetin, Oylum Yılmaz, Tuğba Doğan, Çağlayan Çevik yazılarıyla Yusuf Atılgan'ın yazın dünyasına yolculuk yapmaya kışkırtıyorlar okuyucuyu. Bu sayının söyleşisi de mutlaka okunmalı, Saffet Murat Tura'yla yapılmış. A. Adnan Azar, Alper Akçam, Nursen Karas, Birgül Oğuz, Murat Şahin, Hande Gündüz, Erkut Özal, Aslı Solakoğlu bu sayının öykücülerinden bir kaçı.

Ekim/Kasım 2012 tarihli 36. sayının dosya konusu hayli ilgi çekici; "*Ütopya ve Distopya*". Bu sayının söyleşisi Turgut Çeviker'le yapılmış. Küçük İskender, Türker Ayyıldız, Neslihan Önderoğlu, Deniz Yalım Kadıoğlu, Ferhat Ermen, Didem Tekeli, Ali Ünal, Ayşegül Ural, Ferhat Özkan, Özge Özkahraman öyküleriyle yer alıyorlar.

2012'nin son sayısı olan 37. sayının (Aralık/Ocak 2012/2013) dosyası "*Edebiyatta İntihar*"a ayrılmış. Hakan Günday, Faruk Duman, Ali Ünal, Burcu Alkan, Tuğba Doğan yazılarıyla yer alıyor dosyada. Bu sayının söyleşisi yıl içinde "*Kurgu Hedef Tahtasında*" adlı kitabı yayımlanan (bu kitabın kaçırılmaması gerektiğini düşünüyorum) Gregory Jusdanis'le yapılmış. A. Adnan Azar, Hüseyin Peker, Gaye Boralıoğlu, Zafer Doruk, Ayfer Tunç, Kemal Gündüzalp, Yalçın Tosun bu sayıda öyküleri yayımlanan öykücülerden bazıları.

Öykü Teknesi

Ankara'da yayımlanan, Aydın Şimşek yönetimindeki *Öykü Teknesi* beşinci yılını dolduruyor bu yıl. Aydın Şimşek'in ve kolektif çalışma grubunun çabalarıyla bütün olumsuzluklara karşın öyküde direniyorlar. Bugünün öykücüleri üzerine açtıkları dosyalarla, söyleşilerle, öykü üzerine yazılarla, çocuk öykülerine yer vermeleriyle, *Filika* adlı kısa öykü ekiyle öykü dergiciliğimizde kendilerine önemli bir yer açıyorlar.

Ocak/Şubat tarihli 25. sayının dosyası İlyas Halil'e ayrılmış. *Gâvur Aşevi* kitabıyla tanıdığım, uzun yıllar yurtdışında yaşamış olan İlyas Halil için yapılmış ilk dosya bu sanıyorum. Remzi İnanç'ın yazısı okunmalı. Bu sayıda Cemil Kavukçu'yla yapılmış bir söyleşi de yer alıyor. Derginin en önemli özelliklerinden biri de hiç kuşkusuz çocuk öykülerine verdiği yer. Bu sayıda da çocuk edebiyatı bölümü dergideki yerini almış. Celal İlhan, Semih Erelvanlı, Gökçe Parlakyıldız, Mustafa Albayrak, Gülçin Manka, Özgür Danışman, Tarık Güney bu sayının öykücülerinden bir kaçı. Her sayıda yer verilen dünya edebiyatından bö-

lümünde çeviri öyküler yer alıyor. Bu sayıda Hemingway ve Lorrie Moore'nin öyküleri var.

26. sayının (Mart/Nisan 2012) dosyası Nalan Barbarosoğlu'na ayrılmış. Söyleşinin yanı sıra Ali Günay, Mine Hoşcan Bilge, Murat Danlmaz, Emine Güneş ve Aydın Şimşek'in yazılan yer alıyor. Bu sayıda iki söyleşi daha yapılmış, Behçet Çelik ve Abdullah Ataşçı ile. Selim Esen 12. Ankara Öykü Günlerini yazmış. Mehmet Kuvvet, Esma Akyel, Mert Öztürk, Selçuk Sansaltık, Didem Esen bu sayının öykücüleri arasında. Her sayıda olduğu gibi derginin bir de eki var: kısa öykü dergisi *Filika*. Kısa öykü örnekleriyle, çalışmalanyla ve kısa öyküye ilişkin yazılarla oluşturulmuş bir ek. Yıl boyunca bu eki vermeyi sürdürdü *Öykü Teknesi*.

Feyza Hepçilingirler'e ayrılan dosyasıyla 27. sayı Mayıs/Haziran 2012 tarihini taşıyordu. Yapılan söyleşinin ardından Gülçin Manka, Zeynep Sönmez, Murat Danlmaz, Mustafa Albayrak'ın, Feyza Hepçilingirler'in öyküleri üzerine yazılan yer alıyor. Bu sayının öykücüleri Aslı Duygu Özmutlu, Sultan Yenal, Gülayşe Yaldız, Aynur Sakallıoğlu, Ayşen Aydoğan, Onur Çalı, Asuman Portakal.

Temmuz/Ağustos 2012 tarihli 28. sayının dosyası Hulki Aktunç'a ayrılmıştı. "Sözleşmeden söyleştik" başlığının kullanıldığı farklı bir söyleşi yer alıyordu dosyada. *Öykü Teknesi*'nde de yeni çıkan öykü kitaplan üzerine yazılara yer ayrılıyor. Neredeyse tamamında Kanguru Yayınlan arasında çıkan öykü kitaplanna ilişkin yazılar yer alıyor. Belki de anlayışla karşılanmalı dağıtımın çok zor koşullarda yapıldığını düşündüğümüzde. Bu sayıda yer alan öykücülerden bir kaçı: Gülçin Manka, Mert Öztürk, Esma Akyel, Ayşen Erdoğan, Özgür Danışman.

Eylül/Ekim 2012 tarihli 29. sayının dosyası Hürriyet Yaşar'a ayrılmış. Söyleşiyle açılan dosyada Hürriyet Yaşar'ın öyküleri, dil yazılan ve derlemeleri üzerine Ali Günay'm, Mine Hoşcan Bilge'nin, Gülçin Manka'nın, Emine Güneş'in yazılanna yer veriliyor. Aslı Eti, Hilal Tüzün,

Özgür Puya, Ali Günay, Serdar Koç, Perihan Karayel bu sayının öykücüleri arasında sayılabilir.

Bu yılın son sayısı, 30. sayının (Kasım/Aralık 2012) dosyası Attila Şenkon'a ayrılmış. Kubilay Aktulun'un "Kısa Biçim Olarak Öykü" adlı bir yazısı var. Ayrıca çocuk edebiyatı bölümünde Necdet Neydim ve Hikmet Asutay'ın çocuk edebiyatına farklı yaklaşımlar içeren yazıları var. Bu sayının öykücülerinden birkaçı: Mehmet Atilla, Zafer Doruk, Abdullah Ataşçı, Gönül Çatalcalı, Melek Ekim Yıldız, Asuman Portakal, Güven Ulu, Ayşe Ege... Çocuk edebiyatı bölümünde ise Ecenur Güngör'ün öyküsü var.

Sarnıç Öykü

İlk sayısını Eylül 2012'de yayımlayan, İnan Çetin'in yayın yönetmenliğindeki *Sarnıç Öykü*, günümüzde yayımlanan öykü dergilerinden farklı olarak aylık yayın düzenini benimsemiş bir öykü dergisi. Öykücülüğümüz açısından bu yılın öykü dergileri yılı olmasında payı var. Öyküye ilişkin yazılara yer vermesiyle, çeviri öyküleriyle, söyleşileriyle sanki sayfalarına sığmıyor. Önümüzdeki yılın öykü gündeminde daha çok yer alacağını düşünüyorum.

İlk sayısıyla farklı bir bakışı olduğunu gösteriyordu Sarnıç Öykü. "*Odak Kitap*" adı altında oluşturduğu dosyalarını yakın zamanda yayımlanan bir öykü kitabına ayırıyor. Yazarıyla yapılan söyleşinin ardından kitap üzerine inceleme yazılarına yer veriliyor. İlk sayının odak kitabı İlhan Durusel'in yıl içinde yayımlanan "*Gül Öksüren Melek*" adlı öykü kitabıydı. Bir de bizim öykücülüğümüzde ya da dünya öykücülüğünde köşe taşı olmuş, kendisinden sonra gelenleri etkilemiş öykü kitapları üzerine bir yazının yer aldığı "*Kült Kitap*" bölümü oluşturulmuş dergide. İlk sayının kült kitabı *Göçmüş Kediler Bahçesi*, bölüm yazısı Nalân Kiraz'a ait. İlk sayının öykücüleri Demir Özlü, Orhan Kevnoğlu, Semra Aktunç, Hürriyet Yaşar, Sibel K. Türker, Bora Abdo, Özcan Do-

ğan. (Orhan Kevnoğlu, esrarengiz bir öykücü olarak yerini aldı, öykülerinin tadını da damağımızda bıraktı.)

Ekim 2012 tarihli 2. sayının Odak Kitap bölümünde Demir Özlü'nün Önünde Boş Bir Uzam adlı uzun öykü ya da anlatı kitabı yer alıyordu. Rıza Kıraç'ın Demir Özlü'yle yaptığı söyleşinin ardından Ömer Ayhan'ın, Veysi Erdoğan'ın ve Özcan Doğan'ın yazılarıyla gündeme taşınıyordu kitap. Kült kitap bölümünde Reyda Ergün'ün yazısıyla *Dokuz Öykü* kitabı ve Salinger konuk ediliyordu. Zeynep Avcı, Müge İplikçi, Faruk Duman, Seyit Göktepe, Mehmet Batur bu sayının öykücüleri.

3. sayıda (Kasım 2012) odak kitap olarak Cemil Kavukçu'nun *Aynadaki Zaman* adlı kitabı seçilmiş. Fadime Uslu ve Saba Kırer yazılarıyla *Aynadaki Zaman*'ı inceliyorlar. Kült kitap bölümünde üstat Çehov var, Zeynep Avcı'nın harika denemesiyle. Geçtiğimiz yıl kaybettiğimiz öykücülerimizden Fahrettin Demir bu sayıda bir öyküsüyle dergiden göz kırpıyor. Barış Acar, Bora Abdo, Yasin Akdemir, Hüseyin Özdemir, Neslihan Önderoğlu, Hande Gündüz 3. sayının diğer öykücüleri.

Bu yılın son sayısı olan Aralık 2012 tarihli 4. sayıda odak kitap bölümünde bir çeviri öykü kitabı yer alıyor. Etgar Keret'in *Kapı Birden Vuruldu* adlı kitabı. Tülin Er'in yazarla yaptığı söyleşi ilgi çekici. Kaya Tokmakçıoğlu, Seher Özkök, Steve Almond bölümde yazısı bulunan diğer yazarlar. Kült kitap bölümünde Pelin Buzluk öykücülüğümüzün *Dost*'unu ele alıyor. Hürriyet Yaşar, Berna Durmaz, İrem Karabaş, Ferhat Emen, Pınar Sönmez, Neslihan Eren öyküleriyle dergide yer alıyorlar.

Sarnıç Öykü çeviri öyküye de ayrı bir önem veriyor. Her sayısında üçten daha fazla çeviri öykü yayımlanıyor. Langston Hughes, Alfred Jarry, J.G. Ballard, Marcel Proust, Frank O'Connor, Kate Chopin, Truman Capote, Alberto Ruy Sanchez ilk dört sayıda yer alan dünya öykücülerinden bir kısmı.

Semaver Öykü

2012'de yayın hayatına başlayan bir başka öykü dergisi de *Semaver Öykü*. Editörlüğünü Deniz Dengiz Şimşek'in üstlendiği dergi Kayseri'den sesleniyor öykü gündemine.

İlk sayısı Temmuz/Ağustos 2012 tarihini taşıyor. Baki Karcı'nın okuma notlarından oluşturduğu denemesi, Ender Gürol söyleşisi ve Naciye Filiz'in *"Öykü Tutanak mıdır?"* adlı yazısı var. Mehmet Akif Coşkun, Hüdaverdi Aydoğdu, Nihan Işıker, Murat Çelik, Deniz Dengiz Şimşek ve Mustafa İbakorkmaz bu sayının öykücüleri.

Eylül/Ekim 2012 tarihli 2. sayının öykücüleri Mert Öztürk, Mustafa Uçurum, Deniz Dengiz Şimşek, Semih Polat, Ercan Köksal, Adem Öner, Arda İnal, Aydın Adnan, Sertaç Gereç.

3. sayıda Hasan Topçu ile İzmir edebiyat işliği üzerine bir söyleşi yapılmış. Mustafa Uçurum'un Refik Halit'in hikâyesi üzerine bir yazısı var. Yılmaz Yılmaz, Hasan Topçu, Mehmet Hameş, Tahsin Görmüş, Baki Karcı, Ayhan Emir Yolcu, Nihan Işıker öykücülerden bir kaçı.

Edebiyat Dergileri

Ada dergisi yıl içinde öykü yayımlayan dergilerden. 15. sayılarında iki dosya oluşturmuşlar. *"Yusuf Atılgan"* ve *"Göç ve Edebiyat"* adlı dosyalar. 16. sayının dosyası ise farklı; *"Aşmak"*. Yıl içinde öyküleri yer alan öykücülerden bir kaçını belirtelim; Güray Süngü, Serkan Türk, Ayşe Keskin, Ferit Nadir, Onur Işık...

Yönetim yeri İzmir olan, yayın yönetmenliğini Ahmet Zeki Muslu'nun yaptığı *Afrodisyas Sanat*, yıl içinde öyküye yer veren dergilerdendi. Her sayısında hazırlanan dosyaların ilgi çekici olanları arasında "Dünün Edebiyat Dergileri" ve "Edebiyatın Barış ve Özgürlük Algısı" adlı dosyalar sayılabilir. Öykü üzerine yazılar yayımladığını söyleyemeyiz. Eylül/Ekim 2012 tarihli 35. sayıda Talat Avcı'nın O. Zeki Özturanlı

üzerine yazdığı yazıyı değerbilirliği açısından anmak gerek. Ferda İzbudak Akıncı, Zehra Ünüvar, Zeliha Akçagüner, İlyas Halil, Mürselin Kurt, Tayfun Topraktepe, İnci Gürbüzatik, Hatice Oya Kuzgun, Osman Akyol öyküleriyle yıl içinde dergide yer alan öykücülerdi.

Güven Pamukçu'nun yayın yönetmenliğinde çıkan *Akköy* dergisi, yayımladığı ürünlerde şiire ağırlık veriyor. Bu yıl Soydan Kızgın, Handan Gökçek, Onur Çalı, Meral Kaya, Ruşen Doğan Nar, Emel Kayın öyküleriyle yer alan öykücülerden bir kaçı.

Boğaziçi Üniversitesi edebiyat kulübünün yayımladığı aylık edebiyat dergisi Aşiyan yıl içinde ilginç dosyalar oluşturmuştu. *"Şehir ve Korku"*, *"Edebiyat ve Pazarlama"*, *"E-Edebiyat"*, *"Kötülenen Kadın Karakterler"* bu dosyalardan bazıları. Aralık 2012 sayısıyla birinci yılını doldurdu. Dergide öyküye de yer verildi yıl içinde. Dorukhan Açıl, Saadet Becerikli, Firdevs Ev, Ecem Bayar, Mümtaz Ayaz, Fatma Kahraman, Yunus Emre Açıl, Aslı Pasinli, Halil İbrahim Öztürk dergide öyküleriyle yer alan genç öykücülerden birkaçı.

Aydili, Şener Aksu yönetiminde İzmit'te yayımlanan bir dergi. Şiire çalışan, çalıştıran bir dergi, her sayıda olmasa da öyküye de yer veriyorlar. Dergide öyküsüyle yer alanlardan bir kaçı; Hakan Sürsal, Miyase Aytaç Yılmaz, Nadide Utku, Melis Taşkın.

18. yılını dolduran ve bu yılın sonunda 178. sayısıyla okuyucusuna ulaşan *Berfin Bahar* dergisi öykü yayımlamanın dışında öykü üzerine yazılara fazla yer vermeyen bir dergi. Ama Haziran 2012 tarihli 172. sayısını toplumcu öykücülüğümüzün önemli bir öykücüsüne, Bekir Yıldız'a ayırması önemliydi. Öner Yağcı, Günay Güner, H. Hüseyin Yalvaç, Halit Payza yazılarıyla Bekir Yıldız'ın yazın dünyasını açımlayan bir dosya oluşturmuşlardı. Nursen Karas, Alper Akçam, İzzet Harun Akçay, Ahmet Türkay, Celal İlhan, Halit Payza, Perihan Uysal, Hakan Sürsal, Ulus Fatih, Ethem Oruç, Osman Akyol, Sedat Kaygalak, Canan Al öyküleriyle yıl içinde derginin öne çıkan öykücüleri oluyorlar.

Eskişehir merkezli *Bugünden Edebiyat* dergisinin yayın yönetmenliğini Orhan H. Aydın yapıyor. Bu yıla 4. sayısıyla giren dergi, edebiyat üzerine sorgulayıcı yazılarla açıyor her sayısını. 6. sayının söyleşi bölümünde iki öykücü var; Müge İplikçi ve Berat Alanyalı. Kitap tanıtım, eleştiri yazılarının ardından her sayısında öykü yayımlanıyor. Ali Yıldız, Sofya Kurban, Feryal Tilmaç, Vicdan Efe, Zerrin Saral, Gülçin Karaş Duman, Özlem N. Yılmaz, Nalan Yılmaz, İlkay Yılmaz, Ayşe Zeynep Ünal, Fatma Tuğcu, Hande Ortaç, Mustafa Duygun derginin bu yılki öykücüleri.

2012'de 25. yaşını kutlayan Dil Derneği'nin yayımladığı *Çağdaş Türk Dili* dergisi yıl içinde öyküye de yer verdi. *"80. Yılında Dil Devrimi"* özel sayısında dil devrimine ilişkin güzel yazılar yer alıyordu. Yıl boyunca da dilimize ilişkin, özellikle dilimizin yanlış ve kötü kullanımına ilişkin yazılar yayımlandı. Mustafa B. Yalçıner'in öykü üzerine yazılarına yer verilmişti. Işık Kansu kısa öyküleriyle öne çıkıyordu. Necdet Adabağ, Celal İlhan, Neslihan Önderoğlu, Can Özoğuz, Onur Bolat, Evren Yerpenek, Umut Sağlam, Demet Çaltepe, Sibel Sütpak, Berşan Kayıkçı dergide yer alan diğer öykücülerdi.

Değirmen dergisi Adapazarı merkezli bir dergi. Yıla *Yüzyılın Dergileri (1900 – 2000)* adını taşıyan iddialı bir özel sayıyla başladı. Ne yazık ki ağırlıklı olarak muhafazakâr İslami düşüncenin dergileri yer almıştı ve özel sayıyı toparlayıcılıktan uzaklaştırmış, eksik bırakmıştı. Sonraki sayılarında öyküler de yer aldı. Selvigül Kandoğmuş Şahin, Recep Şükrü Güngör, Aslan Gülce, Asiye Yücel, Hüseyin Yılmaz, Serpil Tuncer öyküleri yayımlanan öykücülerden bazıları.

Bu yıl 274. Sayısına ulaşan *Dergâh* dergisi kendi düşünce çizgisinde hayli etkili bir dergi. Orta sayfa söyleşilerinin yanı sıra Derkenar yazıları ilgi çekici oluyor. Bu yılın öykücüleri arasında Mustafa Başpınar, Mukadder Gemici, Gülçin Durman, Gökhan Yılmaz dikkat çekiyor. Mehmet Ali Özkan, Duygu Küçüker, Melek Paşalı, Mehmet Kahra-

man, Hüseyin Yorulmaz, Hanife Öz, Ayşegül Ünal, Ali Işık bu yılın diğer öykücüleri.

Duvar dergisi Mart- Nisan tarihli 1. sayısıyla katıldı dergi dünyasına. Yılsonuna kadar yayımlanan beş sayısıyla da adından söz ettirdi. İkinci sayısında Saadat Hasan Manto'nun bir öyküsü ve öykücülüğüne ilişkin Tarık Ali'nin yazısı yer alıyordu. Üçüncü sayısında muhafazakâr sanat manifestosuna ilişkin eleştirel yazılara yer verilmişti. Az sayıda da olsa öyküye sayfa ayırmıştı. Hayri K.Yetik, Gül Abus, Zekeriya Tamer, Riitta Cankoçak, Nihan Taştekin, Figen Alkaç, Mahir Ünsal Eriş, Çayan Çakır, Alpay Türker yıl içinde öyküsü yayımlanan öykücüler.

Mustafa Aydoğan yönetiminde Ankara merkezli bir dergi *Edebiyat Ortamı*. Dergi daha geçtiğimiz yıl öykü adına bir ilke imza atmış ve öykü yıllığı yayımlamıştı. Bu yıl da Temmuz/Ağustos 2012 tarihli 27. sayısıyla birlikte *2012 Öykü Yıllığı* armağan etti okuyucularına. Ne yazık ki öykücülerin suskunlukları hiç bitmiyor; şiir yıllıklarının tartışıldığı gibi tartışılmadı bu öykü yıllığı. Benim görebildiğim kadarıyla sessiz kalındı. Ben kendi payıma pek çok eksiği olduğunu düşünsem de *Edebiyat Ortamı*'nı kutlamak istiyorum. Dergi yıl içinde şiire ağırlık vermiş olsa da öykü yayımlamaktan da geri durmadı. Yılmaz Yılmaz, Mustafa Tatçı, Oğuzhan Dursun, Mehmet Akgül, Mustafa Çiftçi öyküleriyle daha bir öne çıktılar.

Turgut Koçak'ın yönetmenliğinde Ankara'da yayımlanan *Ekin Sanat* dergisi ürün dergisi görünümündeydi. Öyküye yer veren dergilerden biri oldu. Daha çok toplumcu anlayışta öykülerin yer aldığı dergide bazı öyküler ortalamanın da altında kalıyordu. Öykü üzerine yazılara ise rastlamadım dergide. Öykücülerle yapılmış birkaç söyleşi yer alıyor sadece. Osman Akyol, Özcan Özkan, Gülderen Gürcan, Handan Gökçek, Leyla İpek dikkat çeken öykücüleriydi derginin.

Evrensel Kültür dergisi de öykü yayımlayan dergiler arasındaydı. Öykü üzerine yazıların, söyleşilerin pek yer bulamadığı derginin dos-

yaları gündemi izlemekten geri durmuyordu. "Günlük Yaşama Müdahale ve Denetim", "Arka Sokaklardaki Öteki", "Bir Savaşın İçinde Olmak" gibi dosyalar hazırlanmıştı. Bu yıl dergide öyküleri yayımlanan öykücülerden birkaçı; Hasan Kıyafet, Rahmi Emeç, Riitta Cankoçak, Nazmi Bayrı, Yusuf Nazım, Süleyman Ateş, Murat Kara, Sadık Aytekin, Hakan Keysan... Bu arada Melek Özlem Sezer'in yıl boyunca birkaç sayıda yayımladığı masal öyküleri de unutmamak gerek.

Güney dergisi az sayıda da olsa öykü yayımlayan dergilerdendi. Murat Sümbül, Leyla Civil, Kadriye Yapıcı, Berk Bağ, Murat Doğan, Felemez Erdem bu yıl öyküsü yayımlananlar.

Özgen Kılıçarslan Danyal'ın yayın yönetmenliğinde İstanbul'da yayımlanan Hayal dergisi şiir ağırlıklı bir dergi olmasına karşın her sayısında en az iki öykü yayımladı yıl içinde. Öykülerin dışında Ayfer Tunç ve Yekta Kopan söyleşileri yer alıyor 40. ve 42. sayılarda. Dergide öyküleriyle yer alan öykücüler: Nihan Kaya, Füsen Kıvılcımer, Sedat Erden, Semrin Şahin, Mustafa Bilgücü, Ümran Ersin, Cem Sabutay Türkdönmez.

İnsancıl dergisi her sayısında bir öykü yayımladı. Celal İlhan, Deniz Demirdöğen, Levent Yurtseven, Nurşen Aydoğan, Ali Pazarcı *İnsancıl*'ın öykücülerinden bir kaçı. Bir ikisinin dışında öykülerin iyi düzeyde olduğunu söyleyemem. Dergi yıl içinde günümüz edebiyat dünyasına getirdiği eleştirel bakışı sürdürdü.

İtibar dergisi İbrahim Tenekeci'nin yönetiminde yayımlanıyor. Bir yılını dolduran dergi kısa sürede muhafazakâr düşünceye sahip edebiyatçıların merkezi oldu. Nisan sayısında Rasim Özdenören için hazırlanmış bir dosya yer alıyordu. Abdullah Harmancı'nın "*Genç Öykücülere Muhtıra*" yazısı yer alıyordu ileriki sayılarında. Öykü üzerine yazılara, kitap tanıtımı yazılarına da yer verildi. Öykü de ağırlıklı olarak yer buldu dergide. Rasim Özdenören, Cemal Şakar, Sadık Yalsızuçanlar, Ahmet Büke, Güray Süngü, Mihriban İnan Karatepe, Kamil Yeşil, Fat-

ma Barbarasoğlu, Aykut Ertuğrul, İsmail Özen yıl içinde öyküleriyle yer alan öykücülerden birkaçı.

Genel yayın yönetmenliğini Mustafa Orman'ın yaptığı *İzafi* dergisi bu yıl öyküye en çok yer veren edebiyat dergilerinin başında geliyor. Ben çeviri öyküler dışında 54 öykü saydım yıl boyunca yayımlanan beş sayısında. Kimi sayılarında öykü dergilerinden daha çok öykücü yer alıyordu. Özellikle genç kuşak öykücülerin iyi öykülerini okuma fırsatı sundu okuyucularına. Bazı öykücülerin dergide yayımlanan öykülerini yıl içinde yayımlanan kitaplarına taşıdıklarını da görüyoruz. İlgi çekici dosyalar açılmıştı dergide. 4. sayının dosya konusu "*Kitap Neden Çalınır?*" başlığını taşıyordu örneğin. Bir de 7. sayıdaki "*Ayhan Geçkin*" dosyasını anmak isterim. Bu yılın son sayısındaki (8. sayı) "*Etnik Edebiyatın Direnişi*" dosyasında sonraki sayılarda etnik dillerde ürünler yayımlanacağını da okuyoruz. Ayrıca öykü üzerine denemeler, eleştiri yazıları, genç öykücülerle yapılan söyleşiler de yerini alıyordu *İzafi*'nin sayfalarında. Dergide öyküleriyle yer alan öykücülerden bazıları: Hakan Bıçakçı, Kerem Işık, Ahmet Büke, Birgül Oğuz, Şenay Eroğlu Aksoy, Nihan Kaya, Mahir Ünsal Eriş, Gökçe Parlakyıldız, Neslihan Önderoğlu, Mustafa Orman, Reyhan Yıldırım, Onur Selamet, Fuat Sevimay, Müzeyyen Çelik, Sedat Demir, Sultan Komut, Doğukan İşler, Sevtap Ayyıldız, Zeynep Sarhan, Nazlı Doğan...

Karabatak Ali Ural'ın yönetiminde Şule Yayınları'nın çıkardığı bir dergi olarak bu yıl katıldı dergi dünyasına. Muhafazakâr düşüncedeki edebiyat anlayışıyla oluşturulan dergi özellikle farklı, özenli tasarımıyla ilgi gördü. Şiir ve öykülerin yanı sıra sinemadan tiyatroya, başka sanat dallarına ilişkin yazılar, söyleşiler de yer aldı. Sabahattin Ali üzerine bir yazı ve "*Yazarlar ve Kahramanları*" adlı yazı dikkat çekti. İlk sayısından sonra öyküye ayrılan yer arttı, öykü de dergide ağırlığını hissettirdi. Beş sayıda otuz civarında öykü yer aldı. Güzide Ertürk, Demet Soysal, Mehmet Erte, Naime Erkovan, Nur Kıpçak, Hasibe Çerko, Sü-

meyra İkiz, Ayşe Sevim, Murat Dai, Gülçin Aydın, Betül Pulatkan, Tuna Lütfü Yukay, Gülçin Aydın *Karabatak*'ta öyküleriyle yer alan öykücülerden bazıları.

Başlığında "*şiir ve temaşa*" yazan *Karagöz* dergisi şiir üzerine yoğunlaşsa da öyküye uzak kalamayan dergilerden. 19. sayılarını Necip Tosun'a ilişkin yazılara ayırmışlardı. Yıl içinde dergide öyküleriyle yer alanlar: Necip Tosun, Mustafa Çiftçi, Hayriye Ünal, Müzeyyen Çelik, Doğukan İşler, Ayşe Bağcivan, Şafak Çelik, Rafet Arslan, Aslı Togay, Veli Dönmez.

Elli yılı geride bırakan bir dergi *Kıyı* dergisi. Dergiciliğimizde kolay rastlanan bir şey değil bu. 2012'de 51. yılındaydı. Temmuz/Ağustos tarihli 278. sayıdaki "*Atardamar*" bölümü Tekin Sönmez'e ayrılmıştı. Yıl içinde Remzi İnanç'ın, Efnan Dervişoğlu'nun yazıları ve Mevlüt Kaplan'ın "*Orhan Kemal*" yazısı öne çıkıyordu. Az sayıda da olsa yıl içinde öyküye yer verdi *Kıyı*. Erdoğan Tokmakçıoğlu, Celal Özcan, Zeynep Aliye, Necdet Adabağ, Yayla Boztaş Karsan, Nergiz Tokay öyküleri yayımlanan öykücülerdi.

Kültür sanat ve kitap tanıtım dergisi adıyla yayımlanan *Kitapçı* dergisinin yayın yönetmenliğini Erdal Gürsoy yapıyor. Mayıs/Haziran 2012 tarihini taşıyan ilk sayısından itibaren sadece kitap tanıtım yazıları değil şiir ve öykü de yayımladığı görülüyor. Bu yılın öykücülerinin bir kaçı: Onur Yumrukaya, Murat Şahin, Cemil Altay. Ayrıca öykü kitapları üzerine yazılar ve öykücülerle söyleşiler de var dergide.

Haziran sayısından (161. sayı) sonra iki ayda bir yayımlanan ve bir süredir genel dağıtımdan ayrılan *Kitap-lık* dergisi alışıldık düzeni içinde yıl boyunca çok sayıda öykü yayımladı. 43 öykücüden 56 öykü. "*Sandıktan*" bölümünde Refik Halit Karay'dan "*Zulüm*" adlı öykü, "*Ece Ayhan*" dosyasında ise şairin dergilerde kalmış öyküleri yayımlandı. Öyküsü yayımlanan öykücülerin arasında çok genç kuşaktan öykücüler olduğu gibi öykücülüğümüzün köşe taşı öykücüleri de yer alıyor-

du; Demir Özlü, Adnan Özyalçıner gibi. Derginin genç kuşak öykücülere verdiği payı da mutlaka anmak gerekli. Öykücülüğümüze yeni imzalar kazandıran bir dergi oldu her zaman *Kitap-lık*. Dosyalarıyla da gündemdeydi dergi. Ocak 2012 tarihli 156. sayının dosyası Bilge Karasu'ya ayrılmıştı. Levent Kavas, Fatih Özgüven, Kıvılcım Yıldız Şentürk'ün yazıları edebiyatımızın bu ayrıksı yazarının öyküleri üzerineydi. Mayıs 2012 tarihli 160. sayının dosya konusu Ece Ayhan'dı. Tunç Tayanç'ın "*Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ve E. Ayhan Çağlar*" yazısı ilginçti. 162. sayıda ise (Temmuz/Ağustos 2012) Ahmet Sait Akçay'ın "*Öyküde Müslüman Gerçekçilik Sorunu*" adlı tuhaf, tartışılması gereken bir yazısı vardı, ama ses gelmedi. Öykü kitapları üzerine yazılar da yer aldı dergide. Kitap-lık'ta öyküleri yer alan öykücülerden bir kaçı: Ali Teoman, İlhan Durusel, Menekşe Toprak, Yalçın Tosun, Serhat Çelikel, Şenay Eroğlu Aksoy, Kerem Işık, Bora Abdo, Pelin Buzluk, Saliha Yadigâr, Esra Özdoğan, Necdet Dümeli, Engin Özkol, Gökhan Yılmaz, Emrah Öztürk, Bilgehan Tufan...

Serap Telöz ve Suna Dündar yönetimindeki *Kum* dergisi, yıl içinde çok öykü yayımlayan dergilerden biri oldu. Benim edinebildiğim dört sayıda otuz civarında öykü yer alıyor. Her sayısında edebiyatla ilgili bir dosya yer alıyordu; "*Edebiyat ve Karihatür*", "*Edebiyat ve Faşizm*", "*Edebiyat ve Sürgün*", "*Edebiyat ve Mitoloji*". Dosyalar söyleşilerle, denemelerle, şiirlerle zenginleştiriliyordu. *Kum*'da yer alan öykücüler: Alper Akçam, Zafer Doruk, Hakan Bıçakçı, Ferda İzbudak Akıncı, İhsan Bayram, Ekrem Temiz, Melike Şenyüksel, Erhan Tığlı, Lale Dilligil, Oya Uslu, Mustafa Bilgücü, Gültekin Özcan, Şükran Kaba...

Kurgan dergisi de yıl içinde öykü yayımlayan bir dergiydi. Abdülkadir Hayber, Mustafa Bilgücü, M.Fatih Mülayim, Filiz Avşar, Dinçer Akbulut, Mustafa Can, Serap Doyuk, Keziban Gülcan Kaya yıl içinde yer alan öykücülerden birkaçı.

Ankara'da yayımlanan *Kurgu* dergisinin yıl içinde tek sayısına ulaşabildim. Mart/Nisan tarihli 10. sayının dosya konusu polisiye edebi-

yattı. Yazılarıyla ve Sevin Okyay söyleşisiyle iyi bir dosya oluşmuştu. Bu tek sayının öykücüleri: Murat Demirkol, Bahattin Avcu, Özlem Çiçek, Necati Albayrak, Meltem Rusçuklu ve Serap Işık.

Kurşun Kalem, şiir ağırlıklı bir dergi. İzmir'de, Emine Ömer'in yayın yönetmenliğinde çıkıyor. Az sayıda da olsa öyküye yer verdiğini söyleyelim. Kemal Gündüzalp, Gönül Çatalcalı, Cengiz Kara derginin bu yılki öykücüleri arasında.

Kültür Mafyası, Turgay Özçelik'in yönetiminde Ekim 2012'de ilk sayısını yayımladı. Gerek tasarımıyla, gerek yayımlanan yazılarla farklı bir yapısı vardı. Az sayıda öykü yanında öykü kitapları üzerine yazılar da yer aldı. Ahmet Büke, Sinan Sülün, Banu Özyürek, Cansel Uygun bu yıl yayımlanan üç sayının öykücüleri arasında.

Yozgat'ta yayımlanan *Kün* dergisi de bu yıl yayın hayatına katılan bir dergi. İki ayda bir yayımlanan dergi ilk sayısından (Temmuz/Ağustos 2012) başlayarak öyküye de yer verdi. İlk sayının dosyası *"Taşra ve Edebiyat"*, ikinci sayının dosyası *"Eylül"*, üçüncü sayının dosyası *"Edebiyat ve İdeoloji"* başlıklarını taşıyordu. Ahmet Yozgat, Mustafa Çiftçi, Üzeyir Süğümlü, Ercan Köksal, Merve İlhan, İsmail Güleç, Celal Kapusuzoğlu, Deniz Dengiz Şimşek dergide yer alan öykücüler.

Ankara'da yayımlanan bir başka dergi de *Lacivert*. *"Öykü ve Şiir Dergisi"* yazıyor kapağında. Öyküye de ağırlıklı olarak yer veren bir dergi. Öykücülerle yapılan söyleşiler, tanıtım yazıları da yer alıyor. Abdullah Ataşçı, Sibel K. Türker, Behçet Çelik söyleşi yapılan öykücüler. Dergi Temmuz/Ağustos tarihli 46. sayısında Sabahattin Ali dosyası hazırladı. Filiz Ali, Ali Yıldız, Ramazan Korkmaz, Özgür Soylu, Öner Yağcı, Mustafa Arslan dosyaya katkı veriyorlar. Hamdi Özyurt, İlyas Halil, Hande Baba, Osman Akyol, Engin Özkol, Mustafa Bilgücü, Nazlı Uygun, Özcan Özkan, Semrin Şahin, Tunç Kurt, Nergis Şimşek, Serpil Tuncer, Muhsin Boz, Mustafa Resa Becan, İclal Nur, Sezen Kaya, yıl içinde dergide yer alan öykücülerden öne çıkanlar.

Üç aylık "hapishane ve edebiyat dergisi" *Mahsus Mahal*'in yayın yönetmeni Aytekin Yılmaz. Bu yıl içinde iki sayısına ulaşabildim. Az sayıda öyküye yer verilmişti. Özlem N. Yılmaz öne çıkan öykücüydü. Kadriye Bakşi, Zuhal Özden, Melisa Ceren Hasmaden, Şehmuz Ay derginin diğer öykücüleri.

Mesele dergisini unutmamak gerek. Osman Akınhay'ın yönetimindeki dergi kitap dergisi olduğu için öykü yayımlamıyor ama yıl boyunca öykücülerle yaptığı söyleşileri, öykü kitapları üzerine yazılan iyi yazıları unutmamak gerek. Yılın son sayısından Kerem Işık söyleşisini ve Şöhret Baltaş'ın, Sibel Öz'ün öykü kitabı için yazdığı yazıyı hemen anabiliriz.

Mühür, Mustafa Fırat'ın genel yayın yönetmenliğinde yayımlanan iki aylık şiir dergisi. Bazı sayılarında derginin sonunda bir iki kısa öyküye yer verdiğini görüyoruz. Harun İçöz, M.Mazhar Alphan, Şadan Hızır dergide öyküleriyle yer alanlardan bir kaçı.

Metin Celâl'in yönetiminde yayımlanan *Özgür Edebiyat* öyküye ağırlıklı olarak yer veren bir dergi. Derginin öykü danışmanı ise, İbrahim Yıldırım. Bu yıl yayımlanan altı sayısında 39 öykücünün öyküsüne yer verdiğini görüyoruz. Aynı oranda çeviri öykünün yer aldığı söylenemez, çeviri öykülerin sayısı üç. Yıl boyunca Refik Algan, Zafer Doruk, Oktay Taftalı gibi önceki kuşağın öykücülerinin yanında genç öykücülerin ağırlıkta olduğunu söyleyebiliriz; Tuncer Erdem, Nihan Kaya, Sine Ergün, Nazlı Karabıyıkoğlu, Senem Dere, Fulya Özorhan, Burcu Erdoğan, Engin İnceoğlu, Burcu Güldemet, Sofya Kurban, Özgür İrenhür, Azime Güç, Sedat Demir, Hira Ayşe Özsoy, Tunç Kurt, Tuğçe Ayteş, Ferhat Özkan, Ayçe Erkol, Doruk Cansev, Mustafa Yaşar, Burak Kaya, Bengü Vahapoğlu, Mustafa Bilgücü, Cem Kertiş, Derya Sönmez, Mustafa Cengiz, Sevtap Ayyıldız, Zeynep Sönmez, Necla Antep Aytuna, Çiğdem Aldatmaz. Dergideki edebiyat yazılarının, denemelerin şiire, romana odaklandığı görülüyor. Ancak son dört sayıdır yapı-

lan "yazarın masası" söyleşilerinde dört öykücü yer alıyor; Behçet Çelik, Müge İplikçi, Yekta Kopan, Ayfer Tunç. Öykülerde ve şiirlerde iyi bir düzey yakaladığını söylemek gerek, yıl boyunca iyi öyküler sundu okuyucularına *Özgür Edebiyat*.

Ankara'da üç ayda bir yayımlanan, Ali Yıldız ve Ertuğrul Özüaydın'ın yayın kurulunu oluşturduğu *Patika*, öyküye yer vermeye çalışan bir dergiydi. Öykü üzerine yazılara, bir iki kitap tanıtım yazısı dışında yer vermediğini söylemek mümkün. Rahmi Emeç, Dürsaliye Şahan, Ramazan Tekinel, Ümit Aykut Akkuş, Mustafa Bilgücü, İlyas Halil, Semrin Şahin, Eser Erdost, Nefise Abalı dergide öyküleri yer alan öykücülerden bir kaçı.

Sıcak Nal Ocak/Şubat 2012 tarihli 12. sayısıyla yayınına son verdi. Son sayısında "*Nasıl Yazmamalı?*" sorusunu yöneltmişti yazarlara. Her sayısında deneysel öyküden, farklı öykü dillerinden, genç öykülerden yana olan bir dergiydi *Sıcak Nal*. Faruk Ulay, Sine Ergün, Merve Koçak Kurt, Oktay Orhun, Muhammet Uçan, Makbule Aras, Laçin Aşkıdil son sayının öykücüleri.

Abdülkadir Budak'ın yönetimindeki *Sincan İstasyonu* Eylül/Ekim 2012 tarihli 61. sayısından sonra iki ayda bir yayımlanmaya başlandı. Özellikle günümüz edebiyatına ilişkin Abdülkadir Budak'ın eleştirel çıkışlarıyla gündemde oldu, konuşuldu, tartışıldı. İyi şiirlere yer vermesinin ardından birkaç sayı boyunca kısa öykülere de yer verdi. Şenol Karadeniz, Halil İbrahim Polat, Mustafa Bilgücü, Aslı Birsen, Aslı Solakoğlu öyküleriyle yer aldılar.

Turgay Fişekçi'nin yönetimindeki *Sözcükler* bu yıl da öyküye ağırlıklı olarak yer verdi. Yıl içinde yayımlanan altı sayıda 30 öykücünün 44 öyküsü yer alıyordu. Deneme, eleştiri, inceleme yazılarıysa şiir ve romana odaklanmıştı. Emin Özdemir'in her sayıda yayımlanan denemelerinde öykü üzerine değiniler vardı, ilgiyle okunan, kaçırılmayacak yazılardı. *Sözcükler* bu yıl usta öykücülerle genç öykücüleri buluştura-

bilen az sayıdaki dergilerden biri olarak sayılabilir. Bence bunun önemsenmesi gerekiyor, genç öykücüler ustalarla aynı yerde bulunmanın heyecanını taşıyabilmeliler. Bu arada yıl içinde yayımlanan öykülerde öykü düzeyini neredeyse hiç düşürmediğini söylemeliyiz. Tahsin Yücel, Demir Özlü, Cemil Kavukçu, Celal Özcan, Hürriyet Yaşar, Fadime Uslu, Berna Durmaz, Bora Abdo, Gizem Aras, Nilüfer Kuyaş, Ayça Erkol, Hande Gündüz, Ozan Çınar, Necdet Dümelli, Umut Demir, Gül T.Timur, Özgür Mutlu, Simla Sunay, Yunus Bektaşoğlu, Özgür Puya, Alper Beşe, Ceren Akkaya, Mehmet Fatih Özbay, Ömer Kaya, Ferdi Çetin, Eser Erdost, İbrahim Aslan, Nevriye Döndü bu yıl *Sözcükler*'in yer verdiği öykücüler.

Şehir dergisi İbrahim Tığ yönetiminde Zonguldak'ta yayımlanıyor. 70. sayısını aştı. Her sayısında bir iki kısa öyküye yer vermeye çalıştığını söyleyelim. Mehmet Önder, Fesih Vural, Mehmet Ercan öyküleriyle yer alıyorlar dergide.

Şiiri Özlüyorum Fuat Çiftçi'nin yönetiminde yayımlanan bir şiir dergisi. Dergideki yazıların tamamı şiir üzerine ve nitelikli, sorgulayıcı yazılar. Muhafazakâr sanat manifestosu üzerine eleştirel yazılar da yer aldı dergide. Çok az sayıda öykü yayımlıyor dergi ama bu az sayıda öykünün de iyi öyküler olduğunu söylemeliyim. Jale Sancak, Bora Abdo, İsmail Pelit yıl içinde yayımlanan öyküleriyle öne çıkıyorlar.

Yayın yönetmenliğini Ahmet Miskioğlu'nun yaptığı *Türk Dili Dergisi* dil yazılarının yanında ürünlere de yer veriyor. Yazar kadrosu oluşturduğu gibi, zamanla oluşan bir öykücü kadrosu da var. Turgut Acar, Nevra Bucak, Erhan Tığlı, Nursen Karas, Hikmet Kurter, Sibel Güneşdoğdu, İnci Aydın, Özlem Akmaz Kaşkaoğlu, İnci Ponat birden çok sayıda öyküsü olan öykücüler. Celal Özcan, Asım Öztürk, Ayten Maden diğer öykücülerden bir kaçı.

Türk Edebiyatı dergisi açtığı dosyaların, deneme ve incelemelerin yanında öyküye yer vermeyi bırakmadı. Muhafazakâr düşünceyi be-

nimseyen yazarların etkili dergilerinden biri olma özelliğini sürdürdü. Nisan 2012 tarihli sayısında Mustafa Kutlu öykücülüğü üzerine, Aralık 2012 tarihli sayısında Ahmet Midhat Efendi üzerine özel bir sayı hazırladı. İki sayıda da ilgi çekici yazılar olduğunu söylemeliyim. Dergide bu yıl Sevgül Yılmaz, Deniz Özbeyli, Yılmaz Yılmaz, Bahtiyar Aslan, Ahmet Sıvacı birden çok öykü yayımlayarak öne çıktılar. Naime Erkovan, Kamil Yeşil, Recep Seyhan, Hatice Eğilmez Kaya öyküsü yer alan diğer öykücülerden bir kaçı.

Edebiyatımızın bugün yayımlanan en eski dergisi *Varlık* eski zamanlarındaki kadar öyküye yer ayırmıyor. Bugüne kadar öykücülüğümüze sayısız öykücü kazandırmış olan *Varlık* bu yılın on iki sayısında 28 öykücüye yer vermiş. Bunlardan on biri Hatice Meryem'in Yeni Öyküler Arasında bölümünden seçtiği yeni öykücüler. Dördü de 2012 Gençlik Ödülleri'nde öykü ödülü alan ve dikkate değer bulunan öykücüler. Öykü ödülünü devam ettiriyor olması, yeni öykücülerin öykülerinin değerlendirilmesine sayfa ayırması çok önemli elbette, ama *Varlık* edebiyatımızın büyüğü olma özelliğiyle öyküyü de yukarı doğru taşımalıdır. "*Varlık Kitaplığı*" bölümünde öykü kitapları üzerine yazılar yayımlandı yıl boyunca, açtığı dosyalar arasında Tezer Özlü dosyasını mutlaka anmalıyız. "*Edebiyat Gündemi*" bölümünde ise yıl içersinde Leyla Erbil'e ve Hulki Aktunç'a ayrılan dosyalar ilgi çekiciydi. 2012 Gençlik Ödülleri'nde öykü ödülünü Gökçe Parlakyıldız kazandı. Tunç Kurt, Orçun Ünal, Ali İpek dikkate değer seçildiler ve birer öyküleri yayımlandı. Birgül Oğuz, Nilüfer Açıkalın, Sezer Ateş Ayvaz, Zafer Doruk, Mehmet Erte, Mavisel Yener, Deniz Özbeyli, Ömer Faruk, M. Özgür Mutlu, Ahmet Emre, Okan Alay bu yıl dergide yer alan öykücüler. Yeni öyküler bölümünde öyküleri yayımlanan öykücülerden bir kaçı; Engin Barış Kalkan, Arzu Uçar, Figen Öcal, Lizge Çetin, Erdoğan Özdemir...

Aydın Doğan yönetimindeki *Yaba* ilgi çekici dosyalara yer vermişti bu yıl. Yılın ilk sayısı "*Bir Türkiye Gerçeği*" (Van Depremi) başlığıyla

yayımlanmıştı. "*Dilin ve Yazının Arkeolojisinde Edebiyat*", "*Savaş ve Edebiyat*" diğer dosyalar. *Yaba*'nın bu yıl yer verdiği öykücüler: Mehmet Celal, Hakkı Gümüştaş, İlyas Halil, Adnan Türkoğlu, Gün Zileli, Süleyman Kalman, Yaşar Günenç, Kirkor Yeteroğlu, Melek Koç, Osman Akyol, Sevil Ertaş, Perihan Maksutlar. Öykü dergiciliğimizdeki unutulmaz *Yaba Öykü*'nün sayılarını düşününce bugün yayımlanmakta olan *Yaba*'nın öyküye gereken ilgiyi ve ağırlığı vermediğini düşünüyorum.

Yedi İklim dergisi de muhafazakâr kesimin etkili edebiyat dergilerinden biri. Öykünün yanı sıra öykü üzerine yazılar da yer alıyor dergide. Ali Haydar Haksal'ın "*Öykü Ağacı*" üst başlığıyla yazdığı poetik denemeler belirtilmeli. Bu yılın öykücüleri arasında Yıldırım Türk, Mükerrem Mete, Recep Seyhan, Mustafa Oral, Fatma Rana Çerçi, Osman Koca, Mustafa Bilgücü, Handan Acar Yıldız, Emine Batar öne çıkıyorlar.

Öyküye yer veren dergilerin bu derece artması, özellikle genç kalemlerin öyküye yönelmeleri ve dergileri yazdıkları öykülerle beslemeleri öykücülüğümüz açısından sevindirici. Bu verimliliğin ileriki yıllara daha da olumlu yansıyacağını düşünüyorum. Yazıda yer veremesem de az sayıda öykü yayımlayan dergileri de anmak isterim: *Bireylikler, Dil ve Edebiyat, Eliz, Esrar, Fayrap, Kırtıpil* (yeni bir dergi, önümüzdeki yıl öyküye daha çok yer ayıracağını düşünüyorum), *Zalifre Yazıları*.

Yaqop Tilermenî

Dergilerde Kürtçe Öykü

Türkiye'de yayımlanan Kürtçe dergilerin hemen hemen tamamında -Rewşen dergisi hariç- öykü yayımlanıyor En azından benim ulaşabildiğim dergilerde tespit edebildiğim kadarıyla böyle bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Bu dergiler birkaç kişinin bir araya gelip ya da belli bir görüş çevresinde toplanmış kurumların çıkardığı dergilerdir ve sayıları 10'u aşmaktadır. Bunların dışında Mardin'in Dargeçit ilçesinde yayımlanan ve benim bir türlü ulaşamadığım *Dergûş* adlı bir dergi daha olduğunu öğrendim. Ayrıca öykü yıllığını teslim tarihinde Van'da *Zanîngeh* adlı bilimsel ve araştırmaya yönelik bir derginin yayınlandığını öğrendim. İstanbul Kürt Enstitüsü'nün kuruluşundan (1992) beri dört ayda bir periyodik olarak çıkardığı, -bazen kısa aralarla kesintiye uğrasa da- *Zend* adlı araştırma ve inceleme dergisi ile ayrıca Zazaca lehçesiyle yayımlanan ve benim bu çalışmada yer veremediğim iki haftalık gazete-dergi şeklindeki *Newepel* ile *Vate* ve *Şewçila* dergileri de Türkiye'de yayımlanan dergilerdir.

Türkiye'deki Kürtçe dergiler çoğunlukla bazı şehirlerdeki kitapçılarda bulunurken Kürtçe yayınların dağıtım sorunu nedeniyle ya dergi sahiplerinin elle dağıtımı ya da Kürt sanat-kültür kurumlarının eliyle dağıtımı yapılmaktadır. Bunlardan sadece *Tîroj* ve *Nûbihar* dergileri ulusal çapta dağıtım yapanların eliyle birçok şehre ulaşabilmektedir. Dergilerin içeriklerine bakıldığında genellikle öykü, şiir, Kürtçe sözlü edebiyatından seçmeler, dengbêjlik şarkıları, tanıtım, değerlendirme, yorum, eleştiri ve siyasi yazıların olduğu görülmektedir. Çalışmama konu olan 11 derginin

kapaklarında çoğunlukla "edebi, kültürel ve sanatsal" ibareleri yer almaktadır. Şöyle ki: *W*, *Wenda*, *Hinar*, *Nûbihar*, *Rewşen* adlı dergilerin kapağında "Hunerî, edebî û çandî" yanî, "Sanatsal, Edebi ve Kültürel" yazılırken, *Asîva* dergisi "Şewla di aso de diçirise" yanî "Ufukta yanan ışık", Hawara Botan dergisi "Xwendin mirovî xweşik dike" yanî "Okumak insanı güzelleştirir", *Çirûsk* dergisi "Kovara hunerî û ramanî" yanî "Sanat ve düşünce dergisi", *Tîroj* dergisi "Kovara du mehî çandeyî hunerî" yanî "İki aylık kültür ve sanat dergisi", *Pêngav* dergisi "Kovara xwendekarên zaningehan a zanistî, wêjeyî û hunerî" yanî "Üniversite öğrencileri bilimsel, edebi ve sanatsal dergisi", *Tabularasa* dergisi "Ji wêjeya cîhanê" yanî "Dünya edebiyatı'ndan" ibarelerini tercih etmişlerdir. Bu dergilerden en çok öykü yayımlayan *Çirûsk* ve *W* dergileri belli bir periyodu yakalamışken, *Tabularasa*'da dünya edebiyatından seçkileri çeviri yoluyla okurlarına ulaştırması nedeniyle altyapısı sağlam olan dergilerdendir. *W*, *Rewşen*, *Hinar* dergileri Kürt Enstitüsü, Mezopotamya Kültür Merkezi ve Kurdî-der'in yayınlan, *Tîroj* dergisi Evrensel Yayın Dağıtım'in bir yayını, *Nûbihar* dergisi Kürt-Nurcu cemaatine bağlı Nûbihar yayınlarının bir yayını, *Çirûsk* dergisi Belkî Yayınlan'nın bir yayınıdır. Bunların dışında kalan *Wenda*, *Asîva*, *Hawara Botan*, *Pêngav* ve *Tabularasa* dergileri birkaç edebiyatseverin bir araya gelerek çıkardıklan dergilerdir.

Dergilerdeki öykü sayılarını karşılaştırdığımızda ilk sırayı alan *W* dergisinin 40. 41. 42. 43. ve 44. sayılarında toplam 42 (7'si yazı+5'i çeviri+30'u öykü) olduğu, *Çirûsk* dergisinin 14. 15. ve 16. sayılarında toplam 27 (26'sı öykü+1'i yazı) olduğu, *Hawara Botan* dergisinin 3. 4. ve 5. sayılarında toplam 21 (4'ü çeviri+16'sı öykü+1'i yazı) olduğu, *Tîroj* dergisinin 54. 55. 56. 57. 58. ve 59. sayılarında toplam 14 (4'ü röportaj+2'si yazı+8'i öykü) olduğu, *Hinar* dergisinin 12. sayısında toplam 11 (6'sı yazı+1'i çeviri+4'ü öykü) olduğu, *Nûbihar* dergisinin 119. 120. ve 121. sayılarında toplam 12 (1'i yazı+11'i öykü) olduğu, *Tabularasa* dergisinin 1. ve 2. sayılarında toplam 8 çeviri öykünün olduğu, *Wenda* dergisinin 3.

ve 4. saylarında toplam 15 (3'ü çeviri+12'si öykü) olduğu, *Asîva* dergisinin 3. ve 4. sayılarında toplam 3 (1'i anonim halk hikâyesi+2'si öykü) olduğu, *Pêngav* dergisinin 7. sayısında toplam 1 çeviri öykü olduğu, *Rewşen* dergisinin 4. 5. ve 6. sayılarında öykü veya öyküye dair hiçbir yazının bulunmadığı görülmektedir. Öykülerin anlatım şekline bakıldığında birinci tekil şahısla üçüncü tekil şahısların ağzından anlatımların başa baş gittikleri, bununla birlikte öykü temalarının ben-anlatıcı ağzından verilenlerin daha çok öykü kişisinin yalnızlık hallerine odaklandığı ve o-anlatıcı ağzından verilenlerin aşk, yurtseverlik, savaşçılık konularına odaklandığı görülmektedir. Bunun dışında bir elin parmak sayısını geçemeyecek kadar da sen-anlatıcı ağzından yazılmış öyküler bulunmaktadır ki, bunlar daha çok kişinin yalnızlık hallerine dair yazılmış öykülerdir. Öyküleri yayımlanan öykücülerin bir kısmının kitap-lı öykücüler olduğu (Bajar Mîrzeman, Bahoz Baran, Ronî War, Bawer Rûken, Amed Çeko Jiyan, Omer Dilsoz, Hesenê Metê, Brahîm Ronîzêr, Xecê Omerî, Feratê Dengizî, Fawaz Husên, Ergin Opengin, Cîhan Roj, Fewzî Bîlge, İsmaîl Dîndar, Çîdem Baran, Ali Karadeniz, Felat Dilgeş, İsmaîl Silêman Hacanî, Selahattîn Çam, Nesîp Tarim, Sedat Yurtdaş, Roşan Lezgîn, Receb Dildar), birçok dergide öyküleri yayımlanan öykücülerin kitap-sız yazarlar (Ar-da Janxwar, Rêzan Nas, Berfo Barî, Ehmed Belek, Salih Badilî, Rêdûr Dîjle, Ömer Faruk Baran gibi) olduğu görülmektedir. Özellikle Ar-da Janxwar'ın hemen hemen her dergide öykülerinin olduğu (7 öykü) göze çarpmaktadır. Rêzan Nas ve Ceng Hêvîdar da 3'er öyküyle dikkati çeken öykücülerdir. *W* dergisinde iki öyküsü yayımlanan ve birinci tekil şahıs ağzından yazmayı tercih eden Salih Badilî'nin her iki öyküsü de takdire şayan öykülerdir. "Bêdengî Qêrîn e" yanî "Sessizlik Çığlıktır" adlı öyküsünde; felsefe bölümünden mezun gencin babası mühendis, annesi öğretmendir; daha çok Freud üzerine yoğunlaştığı için çevredekilerden deli yaftası yemektedir; en sonunda hastaneye yatar ve başından geçenleri okurlarla paylaşır. "Bila Neynik Neşikê" yanî "Ayna Kırılmasın" adlı öy-

küsünde de; üniversite öğrencisi bir gencin İstanbul'da yaşadığı, kalabalık ortamdan uzak durduğu ve dağda olan kız kardeşine şehirdeki yaşamını mektup şeklinde anlattığı derinlikli ve duygu yoğunluğu olan bir öykü var karşımızda. Salih Badilî'nin "Bila Neynik Neşikê (Ayna Kırılmasın)" adlı öyküsünü Türkçe'ye çevirerek Türkçe okurların beğenisine sundum. Son dönemlerde Kürtçe kitaplar üzerine yazdığı eleştiri-değerlendirme yazılarıyla Türkçe'den Kürtçe'ye çevirdiği öykülerle dikkat çeken bir diğer öykücü de, Ehmed Belek'tir. *Çirûsk* dergisindeki "Zirrafirtner" yani "Sahte Yaratıcı" adlı öyküsünde; büyükşehirde dolaşan bir gencin, bir kadınla-erkek arasındaki tartışmasına şahit olması ve tartışmanın onu birtakım anımsatmalara götürmesi sebebiyle bir hüzne kapılarak deniz kenarında sigara içmesini anlatır. *Hinar* dergisindeki "Monologa Li Arafê" yani "Araftaki Monolog" adlı öyküsünde de Belek; Roboskî katliamı üzerine yazılan ve ölen kişilerin diyaloglarıyla verilen trajedinin teatralleştirilmesi şeklindeki bir öykü sunmaktadır. Bugüne kadar yayımladıklan kitaplarla adından çokça söz ettiren Hesenê Metê'nin *Çirûsk* dergisindeki her iki öyküsü de dikkatlerden kaçmıyor. Ne tesadüftür ki isimlerinin baş harfleri "B" olan Bahoz Baran, Bawer Rûken, Bajar Mîrzeman, Brahîm Ronîzêr adlı dört öykücünün yazdıklan da sağlam bir zeminde öykü yazarlan olduğunu göstermektedir. Dergilerde dikkat çeken diğer bir husus da öykülerini cezaevinde yazıp dergilere gönderen öykücülerdir; Zulfîkar Tunç (Gaziantep Cezaevi'nden), Evdilkerîm Aktaş (Gaziantep Cezaevi'nden), Xelîl Dağ (Tokat Cezaevi'nden), Nesîp Tarim (Siirt Cezaevi'nden), Hecî Nehsan (Ankara Sincan Cezaevi'nden)... Daha önceleri Aram Yayınları'nın cezaevi öykülerini yayımladığını biliyoruz. 2012 yılında iki sayısı yayımlanan çeviri dergisi *Tabularasa*'daki dünya edebiyatına mal olmuş sekiz öykücünün öyküleri ve dergide en fazla emeği olan Abdurrahman Çelik'in çabaları gözden kaçırılmaması gereken çalışmalardır. Derginin diğer sayılarında öykü üzerine yazılmış teorik yazıların da Kürtçe'de yayınlanması sanırım derginin daha fazla kişi-

ye ulaşmasında önayak olacaktır. Bu dergi dışında, diğer dergilerde de Türkçe, Almanca, İngilizce, Fransızca dillerinden yapılan çeviri öyküler mevcuttur. 10 derginin 2012'de çıkan sayılarında; öykücülerin genelde edebiyat ve özelde öykü üzerine başka yazarlarla yaptıkları söyleşiler, öykü ve hikâyenin tarihsel gelişimi üzerine yazılar, yayımlanmış öykü kitapları üzerine değerlendirmeler olmak üzere toplam 20 yazıyla karşılaşmaktayız. İlhamî Sîdar'ın "Serpêhatiya Çîrokê" yani "Öykünün Serüveni" adlı yazısı, Dilawer Zeraq'ın "Rehjena Kurteçîroka Kurdî ya Hevçax" yani "Modern Kürtçe Kısaöyküsünün Nabzı" adlı yazısı, Mehmet Çakmak'ın "Di Çîrokên Fewzî Bîlge de Karakterên Jin" yani "Fewzî Bîlge'nin Öykülerinde Kadın Karakterler" adlı yazısı, öykücü Çiya Mazî'nin kürdolog Celîlê Celîl'le yaptığı söyleşi ile *Çirûsk* dergisinin öykücü-yazar Sedat Yurtdaş'la yaptıkları söyleşi, *Tîroj* dergisinin öykücüler Roşan Lezgîn ve Receb Dildar'la yaptığı ve Kürtçe'nin okullarda seçmeli ders olmasıyla ilgili "Li xwendegehan dersa fêrbûna kurdî gaveke girîng e" yani "Okullarda Kürtçe öğretimi önemli bir adımdır" ve "Dersa bijarte projeyeke entegrasyonê ye" yani "Seçmeli ders bir entegrasyon projesidir" yazıları Kürtçeye ve Kürtçe öyküye değer katan yazılardandır.

Dergilerle ilgili önemli bir diğer husus da, bazı şehirlerde hâlen dergilerin fiili ya da resmi olarak yasaklanmaya çalışılmasıdır. *Hawara Botan* dergisinin 5 sayısını farklı zamanlarda elde etmem başlı başına bir öykü konusudur. Cizre'de çıkan derginin sahibi Mîrza Ronî aylardan beridir cezaevinde yatmaktadır. 6 sayısı çıkabilen derginin şu ana kadar 5 sayısı hakkında toplatma kararı alınmış durumda. Toplatılan dergilerin mahkemesi sürmesine rağmen bazı sayılarının Dicle Nehri kenarına atıldığı duyumlarını aldım. 5. sayısından bir tanesini zor bela elde edebildiğim derginin 6. sayısına ulaşamadım. Yani dergiyi çıkaranlarla toplatmak isteyenler arasında bir 'tavşan kaç, tazı tut' oyunu yaşanmaktadır. Derginin içeriğine bakıldığında da, diğer Kürtçe dergilerden ne az ne de fazla suç unsuru sayılabilecek içerikte yazı bulun-

madığı görülebilmektedir. Şayet bu dergide suç unsuru yazılar varsa, ismini yukarıda andığım tüm dergilerin de aynı durumla karşı karşıya kalması gerekmektedir ki; keyfi uygulamaların ve Kürtçe üzerindeki baskıların azaldığı yalanının hâlen farklı yerlerde farklı uygulamalarla sürdürüldüğünün ayan beyan bir örneğidir.

Belli bir periyodu yakalamış dergilerin aylık, iki aylık, üç aylık ve dört aylık periyotlarda yayınlanması gerektiği halde, bazı dergilerin bunu yerine getiremediğini ve buna rağmen dergi kapağında yazılan yayımlanma periyodunu değiştirmediklerini görmekteyiz. Toplam 10 derginin 2012 yılında yayımlanan sayıları aşağıdaki gibidir:

İzlenen Dergilerin Yayın Periyotları

İki aylık dergi sayısı: 5 — Yayımlanan öykü/yazı sayısı: 96
Üç aylık dergi sayısı: 3 — Yayımlanan öykü/yazı sayısı: 30
Üç aylık dergi sayısı: 2 — Yayımlanan öykü/yazı sayısı: 28
Toplam Dergi sayısı: 10 — Toplam öykü sayısı: 154

Dergilerin Yayımladığı Öykü/Yazı Sayıları

İki Aylık Dergiler:

W: 5 sayı-42 öykü/yazı
Hawara Botan: 3 sayı-21 öykü/yazı
Tîroj: 6 sayı-14 öykü/yazı
Hinar: 1 sayı-11 öykü/yazı
Tabularasa: 2 sayı-8 öykü/yazı

Üç Aylık Dergiler:

Wenda: 2 sayı-15 öykü/yazı
Nûbihar: 3 sayı-12 öykü/yazı
Asîva: 2 sayı-3 öykü/yazı

Dört Aylık Dergiler:

Çirûsk: 3 sayı-27öykü/yazı
Pêngav: 1 sayı-1öykü/yazı

Yazarların Yayımladığı Öykü/Yazı Sayıları

7 öykü/yazı: Ar-da Janxwar (Asîva, Çirûsk, Hinar, Tîroj, W, Wenda)

4 öykü/yazı: Ceng Hêvîdar (Hawara Botan, W) ve Omer Dilsoz (Hawara Botan, W)

3 öykü/yazı: Fexrî Ayhan (Çirûsk, Tîroj, Wenda), İsmaîl S. Hacanî (W) ve Rêzan Nas (Tîroj, W)

2+1 öykü/yazı: Amed Çeko Jiyan (Hawara Botan, W/ "*Allah-û Ekber*" adlı öykûsû iki dergide yayımlanmış)

2 öykü/yazı: Brahîm Ronîzêr: 2 (Çirûsk, W), Çiya Mazî (Röp: Celîlê Celîl-Tîroj), Çîdem Baran (W), Cîhan Roj (Çirûsk, W), Ehmed Belek (Hinar, Çirûsk), Felat Dilgeş (Nûbihar), Feratê Dengizî (Çirûsk), Hatice Mollakendî (Nûbihar), Hesenê Metê (Çirûsk), Mistefa Serhed (Çirûsk), Reşo Ronahî (Tîroj), Ronî War (Tîroj, Wenda), Salih Badilî (W), Tahir Urper (Çirûsk, W), Wehab Mistefazade (Çirûsk).

1 öykü/yazı: Hawara Botan (Dûndar Botî, Egîd Dêrşewî, Evdilkerîm Aktaş, Hasîp Yanliç, Xelîl Zehmetkêş, Qasim Xelîl, Mamê Rizgar, Selamî Esen, Zulfîkar Tunç), *Hinar* (Dilşêr Bêwar, H. Kovan Baqî, Meniko, Mustafa Borak, Yasemîn Elban), *Tîroj* (Fewzî Bîlge, Lorîn S. Doğan-Röp: Tosinê Reşîd; Onur Kaya, Pelda Bal, Receb Dildar-Röp: Dawud Rêbiwar; Roşan Lezgîn-Röp: Dawud Rêbiwar), *W* (A. Selam Baran, Ayhan Meretowar, Dilawer Zeraq, Huseyîn Elçî, Xelîl Dağ, Enes Amedî, İlhamî Sîdar, İsmaîl Dîndar, Kamran Simo Hedilî, Kurdjan Sorî, M. Bahattîn, Mehmet Çakmak, Nesîp Tarim, Nûjiyan Dîcle, Ömer Faruk Baran, Rêdûr Dîjle, Samî Hêzil, Selahattîn Çam, Şamîran Herêm, Yaşar Aksu),

Asîva (Kenanê Nado, Aziz Tekin), *Nûbihar* (Abdullah İncekan, Ali Karadeniz, Elveda, Lokman Polat, Mehmet Bozkoyun, Şemoyê Memê), *Wenda* (Bajar Mîrzeman, Fexrî Baskbêhal, Heyveron Omerî, İzeddîn Karaaslan, Kerem Qoserî, Qedrî Nêçîrvan, Mahsum Çiçek, Mehmet Alparslan), *Çirûsk* (Alan Ciwan, Bahoz Baran, Bajar Mîrzeman, Bawer Rûken, Ergin Opengin, Fawaz Husên, Hecî Nehsan, Hekîm Qozlûq, Xecê Omerî, İnan Eroğlu, Mehmet Polat, Sedat Yurtdaş-Röportaj, Şivan Zeren).

Kürtçe'ye Çevrilen Öyküler:

Hawara Botan (Evrim Alataş-Payîz/ Çev: Yûnis Das; S. Faik Abasıyanık-Çar Zaît/ Çev: Brahîm Ronîzêr; Vûs'at O. Bener-Hawa/ Çev: Brahîm Ronîzêr; William Saroyan-Mar/ İng. Çev: Aydin Rengîn), *Hinar(Tomris* Uyar-Nameya Pêncemîn/ Çev: H. Kovan Baqî), *Tabularasa* (D. H. Lawrence-Adolf/ Çev: Samî Hêzil; İvan Bunin-Ciwanî û Kalî/ Çev: Rezoyê Osê; Jacob Grimm-Wilhelm Grimm/ Hollê Xanim/ Çev: Rezoyê Osê; I.S. Nakata-Porkurkirinek/ Çev: Samî Hêzil; John Steinbeck-Molly Morgan/ Çev: Aydin Rengîn; Siegfried Lenz- Hevalbendekî Dewletê/ Çev: Salih Badilî), *W* (Aziz Nesin-Dilketiyê / Çev: Şexo Filîk; Ferit Edgü-Ev/ Çev: Ehmed Belek; G. Garcia Marquez-Rojek Ji Van Rojarî/ Çev: Azad Ekkaş; Oğuz Atay-Jibîrbûyî/ Çev: Brahîm Ronîzêr; Susan Trott-Hevalîkarî/ Çev: Sidîq Gorîcan), *Nûbihar* (Nîzamul-mulk/ Enûşîrwanê Adil û Zincîra Edaletê-Arapçadan Çev: M. Nezîr Basneyî); *Pêngav* (Sherwood Anderson-Derçûn (Çev: Xidamesî), *Wenda* (Bertolt Brecht-Du Kur/ Çev: Luqman Guldivê; O. Henry-Çîrokek Sosret/ Çev: Bîro Hovo; O. Henry-A Dilan û Destan/ Çev: Bîro Hovo).

Not: Tüm dergilerde çıkan öykülerden en çok beğendiğim Salih Badilî'nin "*Bila Neynik Neşikê* (Ayna Kırılmasın)" adlı öyküsünü Türkçe'ye çevirdim. Öykü yıllıkta yer alacaktır.

Fanzinlerde ve Bazı Dergilerde Öykü

Ayşegül Tözeren

Edebiyatın Sokaklarında Öykü

Yıllıklar, içerikleri ile olduğu kadar, içeriklerinden ya da hazırlayıcılarından kaynaklanan tartışmalarla da edebiyatın gündemini oluşturmuşlardır. Yıllıklar, "*derleme-toplama*" olmakla, her sene aynı yazarların ya da şairlerin ürünlerine yer verdikleri iddiasıyla eleştirilmiş, hatta yıllık hazırlayıcılarının eleştirmen gibi hareket ettikleri, ancak birçoğunun eleştirmen olarak kabul edilemeyeceği belirtilmiştir. Bu itirazlar özellikle son yıllarda şiir yıllıkları üzerinde yoğunlaşmıştır. Ancak edebiyat yıllıklarının yazarları ve şairleri motive eden önemli bir itki olduğu da yadsınamaz bir gerçektir. Yıllıklarla ilgili bir diğer önemli eleştiri de, seçki hazırlanırken ana akım dergiler ya da tanınmış edebiyatçıların kitaplarının taranarak oluşturulmaları, edebiyatın sokakları olarak nitelendirilebilecek fanzin ve ana akım dışı dergilerin incelenmediği savından kaynaklanmaktadır. Bu son eleştiri unsuru özellikle genç yazarlar tarafından dillendirilmekte olup, bu metin de itiraza bir yanıt olarak okunabilir.

Fanzin, belirli bir kültürel fenomenin etrafında toplanan kişilerin (*fan'ların*) herhangi bir kâr gütmeyen ve resmi olmayan yayınları olarak tanımlanabilir. Türkçe'de, etrafında toplanılan olgu, öykü ya da şiir gibi özel bir edebi tür olabilmekle birlikte, edebiyata dair bileşenlerin tümünü de içine alabilmektedir. Ayrıca içeriklerinin zenginliğinden dolayı fanzinlerin birçoğu, fanzin ve dergi arası olarak nitelendirilebilecek olan *prozine* terimiyle değerlendirilebilirler. Türkçe edebiyat der-

gisi yayımında fanzin, *prozine*, hatta dergi arasında fazla belirgin olmayan sınırlar olduğu için, 2013 Öykü Yıllığı için inceleme alanımın menzilini geniş tutarak, fanzinlerin yanı sıra ana akım dışı dergileri de içermesine çalıştım. Bu kapsamda Galapera, Üç Jeton, Spleen, Cin Ayşe, Halet-i Ruhi, Velespit, Amele de, Yazahir adlı fanzinleri, İzdiham, Üçüncü Mevki, Habis, Ayna İnsan, Semaver, İzafi ve Karayazı dergilerini inceledim.

Ayna İnsan dergisi Fatih Yavuz Çiçek'in editörlüğünde 3 aylık periyotlarla çıkan 16 sayfalık bir dergidir. İlk sayısı 2011 yılının son aylarında çıkan dergi her sayısında yayın kurulunun *"kurgusu ve diliyle özgün olduğunu düşündüğü"* bir öyküye yer vermeye çalışmakta. Ayna İnsan Dergisi'nde Cengiz Kara, Halil İbrahim Polat ve Nijat Aliyev'in öyküleri yer almış olup, derginin yayın kurulunun öykü seçimlerindeki başlıca ölçütü olarak görünen *özgünlüğün* öykülerin metinlerindeki zengin içerik deneylerine uzandığı görülüyor. Bu açıdan Nijat Aliyev'in 'Sürrealist şizofren; K sendromu' başlıklı öyküsü dikkat çekiyor. Derginin 2. sayısında yer alan Cengiz Kara'nın 'Çinekoplar' adlı öyküsünün, ilk cümleden itibaren okurun dikkatini diri tutan yapısı, her satırda artan gerilim duygusu ve çağrışıma açık bitimiyle geçtiğimiz yılın gözden kaçmaması gereken öyküleri arasında yer alması gerektiği söylenebilir.

2012'de yayın hayatına başlayan *Habis* dergisi, Murat Çelik editörlüğünde 2 aylık periyotlarla çıkan 20 sayfalık bir dergidir. İlk sayısından itibaren *"öykünün ve şiirin yanında olacaklarını"* belirten dergi, her sayısında hem Türkçe, hem de çeviri öykü yayımladı. Çeviri köşesinde başta Melike Sonnur Mısır olmak üzere, Nihan Işıker ve Nergis Karaca'nın çeşitli dillerden çevirdiği öyküler yer aldı. Türkçe öyküde, derginin editörlüğünü de yürüten Murat Çelik, yanı sıra Deniz Dengiz Şimşek, Samet Kara, Serpil Akça, Eyüp Tosun ve Neşe Güçlü'nün öyküleri yer aldı. Murat Çelik'in öyküsüne yakından bakılırsa, yazarın metinlerinde gevşek bir örgüyü tercih ettiği ve bu seçiminin sonucu

olarak da öykünün sınırlarını zorladığını söyleyebiliriz. Öykülerinde tanınsal anlatımdansa ben dilini ön planda kullanan Çelik, gevşek örgülü anlatısı içinde sadece türün olanaklarını değil, rasyonalitenin sınırlarını da zorlamaktan çekinmiyor. Buradan hareketle de içeriksel olduğu kadar biçimsel denemelere de girişiyor. Şiir de yazan yazarın, derginin *battığını* ilan ettikleri son sayısında yer alan, Parseller *şiirinde* şiirin tür olarak olanaklarını zorlayarak, anlatıya da yaklaşan bir şiir yazdığını belirtmek gerekiyor.

2012'nin sonlarına doğru Olric'e değil, ama okurlarına "Bat dünya bat!" diyen ikinci dergi, Gökçe Özder ve Ertuğrul Rast'ın editörlüğünde 2 aylık periyotlarla çıkan *Üçüncü Mevki*. Dergide Gökçe Özder, Elif Şentürk, Süha Murat Kahraman, Atiyye Küçük, Tutku Tuncalı ve Ali Güney'in öyküleri yer aldı. Yanı sıra, İmren Yelmiş tarafından August Strindberg'in Beyaz Dağ isimli öyküsü çevrildi. Derginin editörlerinden olmasının yanında, çalışkan öykücülerinden de olan Gökçe Özder'in, okur her sayıda bir öyküsüne rastlıyor. Öykülerde, Özder'in öykü karakterlerindeki çeşitlilik okuma listesinin de kabarık olduğunu gösteriyor. Özder, öykülerinde çoğunlukla ben dilini tercih etse de, metin içinde yazar kendisini ustalıkla saklıyor ve okurun zihni için tuzaklar kuruyor, okur tam yazarı yakalamışken, kendisini yeni bir oyun içinde buluyor. 'Portobello'da Bir Kış Gecesi Eğer Aylak bir Kadın' ve 'İskele Annesi', Özder'in öykü dünyasını yansıtabilecek metinler arasında sayılabilir.

Genel yayın yönetmenliğini Bülent Parlak'ın yürüttüğü *İzdiham* Dergisi, "bir internet macerasından" basılı bir dergiye dönüşmüşse de, hâlâ hem internet sitesini, hem de sosyal medyayı en aktif kullanan dergilerin başında yer alıyor. İzdiham, edebiyat dünyasındaki verili değerlerin tümünü hiç gözünü sakınmadan sorgulayan ve çoğu zaman eleştirisini ironi üzerinden kuran bir dergi. Bu tavır dergideki öykülerde de sürmekte. Yasin Kara, Güven Adıgüzel, Berkan Ürgen, Kaan Burak Şen, Afşin Selim, Doğukan İşler, Özer Turan ve Aykut Ertuğrul'un

öykülerinde, modernite eleştirisi içeren unsurlara rastlamak mümkün. Bu eleştiri dozu öyküden öyküye değişmekle birlikte, metinlerde ironiden yardım alındığı, metinlerarasılıkla sıklıkla karşılaşıldığı, klişe olana toplu bir savaş açıldığı söylenebilir. Bu açıdan İzdiham yeni öyküler için verimli bir toprağa sahip.

2012 yılında yayın yaşamına başlayan *Semaver öykü* Deniz Dengiz Şimşek'in editörlüğünde 2 aylık periyotlarla çıkıyor. Semaver öykü'nün bir özelliği de Kayseri'de yayımlanan ilk ve tek öykü dergisi olması. Semaver öykü, öykülerin yanı sıra kuramsal yazılara ve söyleşilere de yer veriyor. Nihan Işıker, Murat Çelik, Deniz Dengiz Şimşek, Mehmet Akif Coşkun, Hüdaverdi Aydoğdu, Mustafa İbakorkmaz, Mehmet Hameş, Yılmaz Yılmaz, Baki Karcı, Ercan Köksal, Tahsin Görmüş, Mert Öztürk, Mustafa Uçurum, Semih Polat, Üzeyir Süğümlü, Aydın Adnan Gümüş, Arda İnal, Sertaç Gereç, Adem Öner, Ayhan Emir Yolcu... Semaver öykü'nün sayfalarında okurun rastlayabileceği isimlerden. Bu isimlerden bir ikisi hariç diğer isimlerin ilk öykülerini yayımladıklarını anlaşılıyor. Bu bağlamda da, *derginin* bir fanzin işlevi de görerek, öykü yazmaya yeni başlayanlar için bir atölye yerine de geçtiği açık.

Şiir ve kuramsal yazıların ağırlıkta olduğu *Karayazı* dergisinde yılın son sayısında Ersoy Özülkü'nün Garo isimli öyküsü yer aldı. Karayazı'nın bir diğer özelliği de ara ara Kamuran Şipal'in çevirdiği öykülerin yayımlanıyor oluşu.

2012 yılı öykü edebiyatı açısından hareketli bir sene oldu. Bu hareketlilik içinde Mustafa Orman'ın editörlüğünde çıkan *İzafi* dergisi, pek çok özelliği ile dikkat çekti. Öykü özelinde bakılırsa, uzun bir süredir yeni öykü yayımlamayan Aslı Erdoğan'a ait kısa bir anlatıyı İzafi'de görmek, okurlar için güzel bir sürprizdi. İzafi yıl boyunca, özellikle ikibinli yıllarda yazmaya başlayan ya da daha sık yazdıklarını yayımlayan yazarlara yer verdi. Bu isimler arasında Ahmet Büke, Birgül Oğuz, Mahir Ünsal Eriş, Kerem Işık, Şenay Eroğlu Aksoy, Sedat Demir,

Nihan Kaya, Sultan Komut, Doğukan İşler, Deniz Gezgin, Erol Mintaş, Fuat Sevimay, Gökçe Parlakyıldız, Alpay Türker, Mustafa Orman, Kenan Tekeş, Nur Alan, Müzeyyen Çelik, Didem Esen, Hasan Uygun, Birsen Aşık, Işıl Topçu, Neslihan Önderoğlu, Nurgül Çelebi, Serhat Korkmaz, Firdevs Sevda Gürkoyun, Melek Öztürk, Zeynep Sahran, Ceyda Sevgi Ünal, Aslı Uysal, Reyhan Korkmaz, Dilara Altun, Engin Barış Kalkan, Reyhan Yıldırım, Onur Selamet, Yeliz Şenay, Ayşe Bağcivan, Füsun Çetinel, Sevtap Ayyıldız, Nazlı Doğan, Hakan Yılmaz ve Emre Bahadır Küçükkalay sayılabilir. Dergi Türkçe öykünün önemli isimlerini bir araya getirirken, yeni yeni öykü yazmaya başlayan isimlere de yer verdi. Bu isimlerden, Sultan Komut ve Doğukan İşler'in metinlerinde biçim ve içerik yönünden gözü pek denemelere giriştikleri görülüyor. Komut'un 'Bir Anlamsız Diyalog' isimli öyküsü, kadın ve erkek arasındaki bitimsiz karşılıklı konuşmadan oluşuyor. İki öykü karakterinin, sadece konuşma çizgilerinin ayırdığı diyalogları akışkan bir nehir mi, durgun bir göl mü olduğu anlaşılamaz bir biçimde sürüp gidiyor, belki bundan dolayı tekrar tekrar okuma gereksinimi duydum. Komut öykü karakterlerini seçerken cesur davranıyor, iç ötekiliklere yer veriyor: Nasıl kadın çoğu zaman bir ötekiyken, 'ikinci kadın' daha ötede bir 'iç ötekiyse', Komut öykülerine hep ikinciyi seçiyor.

Doğukan İşler'in öyküleriniyse hem İzafi'de, hem de *Üç Jeton* isimli fanzinde okumak mümkündü. Üç Jeton fanzin, üç sayılık bir proje olarak kurgulanmıştı. Üç Jeton, birinci sayıdan başlamak yerine üçüncü sayıdan başlayan, böylece doğumundan itibaren ölümünü hatta öleceği tarihi ilan eden bir fanzin olarak, sayfalarında sadece öykü türüne yer veren, başlı başına bir kurmaca-dergiydi. Üç Jeton'un ilan edilmiş bir künyesi yoktu ve yayının kendisi de edebiyat ortamının yerleşik değerlerine bir itirazdı. Üç sayılık bu serüvende, Ertuğrul Emin Akgün, Arda Arel, Cihat Duman, Şeyma Aydın, Mihrap Aydın, Aykut Ertuğrul, Tolga Tup, Adnan Dizer, Leo Nardo, Sancar Dalman, Mustafa Aslan,

Selman Bayer, Meral Forester, Sedat Demir ve Güray Süngü yer aldı. Öykülerin tamamında, ironik anlatım ve metinlerarasılık göze çarpıyordu. Özellikle Doğukan İşler öyküsünün satır aralarının dolu olduğu, metin içinde farklı metinlere, farklı türlere göndermeler taşıdığı görülüyor. İşler, öykülerinde aklı devre dışı bırakmaya çalışıyor, sanki alışık olduğumuz gösterge sisteminin tüm unsurlarını bozup tekrar yapmak ister gibi... Bunun için bazen bilinç akışı yöntemine de başvuruyor. Öykülerinin başında bozmayı başladığı saatleri, öykünün sonuna doğru tamir etmeden bırakıyor ve biliyoruz ki, orda bir öykü var uzamda...

Fanzinlerin genellikle edebiyat dünyasına yeni adım atmış kişiler tarafından çıkarıldığı ve sürekliliği de pek yakalayamadıkları düşünülür. Ancak fanzinlerle ilgili alışık olunan bu bilginin Jale Sancak'ın *Galapera Fanzin*'i tarafından sakatlandığı söylenebilir. Galapera Öykü Fanzini, 2011 yılından itibaren aylık olarak çıkmaya çalışan bir fanzin. Fanzine katkıda bulunanların birçoğunun yazma serüveninin başındaki yazarlar olduğu göze çarparken, bu, Galapera'nın bir atölye-fanzin olduğunu da gösteriyor. Derginin hazırlık aşamasının bir atölye çalışmasına dayandığı içeriğin çeşitliliğinden de anlaşılıyor. Fanzinde Tarık Dursun K., N. Duruel, F. Hepçilingirler, C. Kavukçu, T. Günersel, S. Yemni, Z. Doruk, G. Parlakyıldız, N. Önderoğlu, F. Çetinel, S. Tansuker Selçuk, E. Dinseven, D. Gündoğan, Ö. Temşen Yücedal, S. Ayyıldız, Ö. Tüm, Ö. Öztürk, K. Bakşi, İ. Delice, Ş. Can, H. Eşber, E. Şen, O. Kaan, Z. Özney, M. Turaylar, A. Özkan, A. Adaca, G. Aksu Demirhan, N. Güngör, A. Uysal, E. B. Kalkan, N. Savan, E. Öztürk, A. H. Belen, T. Güneş, B. Bıyıkoğlu, P. Kaçar, I. Topçu, D. Turan Şahal, G. Pektaş, O. Aşık, M. Karayazı, İ. Kartal, E. Yıldızbayrak, F. Sevimay, F. Demirel, G. Borca, M. C. Şaşmaz, C. Akın, A. Göreleli, F. Tarakçıoğlu, I. Yıldızbayrak, A. Ardalı, B. Genç, Z. Alpaslan, S. Yadigar, İ. Gürbüzatik, S. Gereç, A. Arslanoğlu, Ö. Kaçar, S. Zereyalp, M. Uyanık, Y. Uyar, G. Demirhan, F. Emen, B. Aşık, E. Yılmaz, Ö. Kılıçoğlu, S. Gökaltay, E.

Türker, B. Akan Şentürk, İ. Vurdum, A. Aktaşlı, O. Kargalı, D. Esen, T. Görmüş, H. Kökçü, M. Arsay, İ. Öztin, M. Özgencan, H. Boz, F. Burçak, N. Özbek, B. Bıyıkoğlu, O. Çalı, Ö. Puya, G. Aksu Demirhan, D. Sönmez, O. Şahin, T. Sakman, F. Özelli, M. Öztürk, N. Eren, M. Özgencan, F. İzbudak Akıncı, E. Yıldırım, Ö. Kiper ve A. Kurtay gibi isimleri görmek mümkün. Her sayının önemli bir yazarın anısına hazırlandığı fanzinde görüldüğü üzere öykünün deneyimli isimleri de yer alıyor. Dil eleştirisi alanındaki yazılarıyla da tanınan Feyza Hepçilingirler'in 'Sen âfet, ben daha âfet' isimli öyküsünde arzunun öykü türü içinde pek karşılaşmadığımız biçimde bedensel boyutunun da metnin içinde yer aldığı görülüyor. Kalemini kırmızı çizgilerle sınırlamayan Hepçilingirler, hem metni görüntülere bölerek biçimsel denemeden geri kalmıyor, hem de öykünün giriş kısmındaki çarpıcı anlatımıyla öykücünün ilgisini çekmiyor, adeta masanın başına mıhlıyor.

Harun Atak'ın editörlüğünde yayımlanan *Spleen fanzin*, A4 sayfalarının dikey olarak ikiye katlandığı, böylece bir sayfanın alışık olmadığımız şekilde dört yüzünün de kullanıldığı farklı bir biçimde tasarlanmış. Bu tasarımıyla kâğıdın üzerine metnin farklı biçimlerde yerleştirilebileceğini ve tasarım açısından birçok ihtimalin mümkün olduğunu hatırlatıyor. Şiir ağırlıklı bir fanzin olan Spleen'de Kahraman Çayırlı, Nesimi Yetik, Tan Tolga Demirci, Tamer Sağır, K. Erdem Tınas ve Serdar Uslu'nun metinleri dikkat çekiyor. Kahraman Çayırlı'nın *noktasız* öyküsü 'Kırık' okurun bir an bile gözünü ayırmadan sürüklendiği gerilim dozu yüksek kurgusuyla karanlık anlatının iyi örneklerinden.

Cin Ayşe fanzin, Anita Sezgener editörlüğünde 2012 yılında iki sayı olarak yayımlandı. Fanzin, sadece kadın yazınına yer verirken geçtiğimiz sene erkek yazar ve şairlere de sayfalarını açtı. Cin Ayşe, kadın yazını ve sanatı açısından önemli isimlerle yapılmış söyleşilerin çevirilerine yer verirken, yine bu bağlamda kısa anlatılara da yer verdi. Ayrıca dergide öyküler de yer aldı. Bu öykülerden Melike Uzun'un 'İmzayı

Anla(t)mak' başlıklı öyküsü, bir kadından bir diğer kadına mektup. Mektup-öyküde, Uzun, kadının evlilik kurumu içindeki açmazlarını, bu açmazların toplum içinde açmaz olmak görülmeyip olumlanmasını ve bu durumun kadını açmazlardan oluşmuş bir dehlize sürüklediğini ben diliyle anlatmış.

"Arada sırada çıkan" *Velespit*, öykü ve denemelere de yer veren bir fanzin. Ezgi Ceylan, Duygu Ergun, Zeynep Yokmaç, Çağlar Solak, Gökhan Fırat, Gökçe Uyar, Murat Narcı, Harun Tekeci, Bilge Ulusman, Mert Erçetin fanzine metinleriyle katkıda bulunanlar arasında sayılabilir. Kısa anlatılardaki hem içerik, hem biçim açısından yapılan deneyler okurun dikkatinden kaçmıyor. Fanzin, bu özelliğiyle de ana akım dışı yayınların edebi türlerdeki sınır ihlalleri açısından ne kadar verimli bir alan yarattığını hatırlatıyor. Üç Jeton fanzinde, Aykut Ertuğrul'un 'Kahramanın Sonsuz Yolculuğu' isimli öyküsü, görsel unsurların ustaca metnin içine yerleştirilmesiyle Türkçe öyküdeki den'eylem alanı için önemli bir öykü olarak kaydedilebilir. Velespit'te de Ahmet Büke'nin 'Düşen/Düşünen Adamın Bir Günü' isimli öyküsünün aynı öneme sahip olduğu söylenebilir. Büke'nin görsel bir bileşenle girişini yaptığı bu çok katmanlı öyküsü Velespit'in sürprizlerindendi.

Yazahir, fanzinin girişinde de belirtildiği biçimiyle yeraltında, yeraltına ait bir fanzindi. Belki bu yüzden fanzindeki anlatıların altında *hakareteteşebbüs, elfa Ba, Yankı Bulan* mahlasları yer alıyor. Mahlasların dışında sadece Ersel Gündüz kendi ismiyle yer alıyor. 'Yazahir hâlâ yaşıyor mu?' sorusuyla birlikte Romanımsı Hikâyeler Tefrikası'ndaki Gizem'in her okuyanın zihninde kalıcı bir yeri olacağı söylenebilir. Tek sayılık karşılaştığım fanzinlerden bir diğeri de *Halet-i Ruhi*. İkinci sayısında, Dilara Ayşe Akdeniz, Gültennur Batmaz, Bilge Şeker, Sevil Yıldız ve Şehrazat Naile U.'nun metinleri yer alırken, sonunda emeği geçen *tüm şarkılara* teşekkür ediliyor. "Genel yayın şeysi"liğini Melik Tahir Şaştım'ın yürüttüğü *Amele de* fanzinse, Burak Furkan Mermer, Can

Eren, Elem Tükenmez, Ruhşen Doğan Nar, Raphael Santi, Melik Tahir'in öykülerine yer vermiş. Can Eren'in 'İlk Rüya'sında dipnotlar kısmında metinlerarasılık kavramıyla oynaması ve fanzinin diğer metinleriyle bağlantı kurması farklılık barındırıyor.

2012'de;

Fanzinlerde ve ana akımın dışında sayılabilecek dergilerde öykü türündeki metinlerin yer alışındaki artış,

Bir öykü fanzininin (Üç Jeton) üç sayısının derlenerek kitaplaşması,

Yanı sıra bazı fanzin ve dergilerin de finansal açmazlar yüzünden yayın yaşamlarına son vermeleri,

Yazarların öykülerinde biçim ve içerik denemeleri yapmaları, özellikle fanzinlerde bu denemelerdeki *sınır tanımazlık*, görsel unsurların da öyküye dâhil edilmesi, öykünün kendisinin de öykü konusu olması, metnin içinin ve dışının birleştiği, Türkçe edebiyata eleştiri niteliğindeki parçaları da içeren öykülerin genç yazarlar tarafından kaleme alınması,

Öykülerde tanrısal anlatımdan ziyade ben dilinin kullanımındaki artış, bilinç akışı tekniğiyle birlikte *verili olanın* anlamının sorgulanması, metin içinde yüklü anlamlarından soyularak yeni anlamlarla öykünün içinde var edilmesi,

Genç yazarlar tarafından en büyük tuzaklardan biri olarak *klişeye düşmenin* görülmesi ve klişe olandan kaçış için ironinin kullanımı, bu kullanımın haricinde de metinlerde hissedilen ağır ironik tavır,

dikkat çekiciydi.

Son olarak, fanzinlerden gelen biri olarak, "*Yaşasın fotokopi, yaşasın kaos!*"

Kemal Gündüzalp

Sayılarla Dergilerde Öykü

Kadir Yüksel dergilerde öyküyü ele almayı üstlenince bana da sayılarla dergilerde öykü konusuna değinmek kaldı. Doğrusu Kadir Yüksel'in yükümü azalttığını belirtmeliyim. Bana işin eğlenceli kısmı düşmüş oluyor çünkü. Neden böyle diyorum, açıklamaya çalışacağım.

İstatistikçi birisinin bu verilerden çok ilginç sonuçlar çıkaracağına inanıyorum. Aslında yıllık yayımlandıktan sonra işi bilen birisi böyle bir değerlendirme yapsa çok da sevinirim. Çünkü sayılarla aram çok iyi değildir, o yüzden bu verilerin nasıl yorumlanacağını bilemem. Söyleyeceklerim çok yalın ve o ölçüde de basit olacaktır.

Birincisi, bu veriler, yıl içinde kimin daha doğrusu hangi öykü yazarının nerede kaç öykü yayımladığını verecektir. Hangi dergilerin hangi öykücülerin yazdıklarını yayımladıklarını da... İkincisi, hangi dergi kaç öykü yayımlamıştır, bu da belirlenecektir. Hemen belirteyim, iki aylık "öykü" dergilerinin daha çok öykü yayımladığı görülüyor. *Sarnıç Öykü* ve *Semaver Öykü* gibi yeni yayımlanmaya başlayan aylık öykü dergileri dışında elbette. Bu dergi adları herhalde dikkati çekiyordur. İlginçtir, bu yıl bir sayı yayımlanan *Sıcak Nal*, Cemal Süreya'nın, yine aynı yayınevinin daha önce çıkardığı *Eşik Cini* de Hulki Aktunç'un bir sözünden ad almışlardı; oysa yeniler Sait Faik'in kitaplarından/öykülerinden esinleniyorlar. Kuşkusuz adı üzerinde olduğuna göre bu sonuç doğal sayılmalıdır. İlk üç dışında yazmama gerek yok, meraklısı aşağıdaki listede (dökümde) ötekileri bulacaktır. Çevi-

ri öyküler bu sayıların içinde değildir, bunun bilinmesini isterim. O konuda çalışacak bir arkadaş bulamadım!

Bu dergilerden iki aylık olan *Hece Öykü*, 6 sayıda 116 öykü, *Dünyanın Öyküsü*, 6 sayıda 83 öykü ve *Öykü Teknesi*, 6 sayıda 75 öyküyle (birinci sayısını göremediğim kısa öykü eki *Filika*'yla birlikte 138 öyküyle) ilk üç sırada yer alıyorlar. Öykü Teknesi ve Filika eki yılın son sayısıyla kapandı, başka deyişle artık "bağımsız dergi" olarak yayımlanmayacak, Deliler Teknesi'nin içinde yer alacaklar. Oysa öykü dergisi olmayan *Notos*, 6 sayıda 63 öykü (başlangıçta öykü dergisiydi), *Deliler Teknesi*, 6 sayıda 62 öykü ve yılın yarısında aylık olmasına karşın *Kitap-lık*, 9 sayıda 57 öykü yayımlayarak öykü dergileriyle yarışır gibiler. Şu notu yazmalıyım: En kararlı biçimde her ay yalnızca bir öykü yayımlayan tek dergi *İnsancıl* oldu. Üstelik her sayıda farklı bir yazarın öyküsü, yalnız bir yazarın iki sayıda öyküsü yayımlandı. Bu arada aylık *Berfin Bahar*'ın 12 sayıda 55, iki aylık *Sözcükler*'in de 6 sayıda 47 öykü yayımladığını belirtelim.

Birkaç yıl önce şiirin çok yayımlandığını, dergilerin bazı aylarda özellikle şiir yayımlamama kararı aldıklarını, bu "enflasyon"un şiirde bir değer yitimi yarattığı, çünkü söz konusu olanın nicelik değil nitelik olduğu şiir yıllıkları hazırlayıcıları tarafından ısrarla ve altı çizilerek vurgulandı. Açıkçası galiba pek ciddiye alınmadı bunlar ve şiirin bugün geldiği nokta, bazı kimselerin "her şey yolunda" demelerine karşın, halk ya da okur katında çok şey yitirdiği, birçok yayınevinin şiir kitabı yayımlamaması ve bazı kitapçıların şiir kitabı satmamalarından da anlaşılabilir. Dolaşımdan düşen bir tür haline geldi şiir, ne yazık ki! Dört şiir kitabı ve şiir üzerine iki kitap yayımlamış olan, hâlâ da denk düştükçe şiir ve şiir kitapları üzerine yazılar yayımlayan birisi olarak bundan derin üzüntü duyduğumu belirtmeliyim...

Bu konuya niye dikkat çektim? Şunun için: Dergilere gelen şiir sayısının binleri bulduğu önceden imlenmişti. Bir biçimde (örnekçe ola-

rak bir sayısıyla on iki sayısı) izlenmeye çalışılan aylık, iki aylık ve üç aylık 60 dergide yayımlanan öykü sayısı 1500'ü aşıyor. İzlenen dergilerde kesin sayı: 1.506. Bunun içinde çeviri öyküler, fanzinlerdeki öyküler, Türkiye'de yayımlanan Kürtçe öyküler yok. Hiç göremediğim dergilerle, eksik izlediğim dergiler ve elbette yayımlanmayan öyküler de dikkate alındığında bu sayının rahatlıkla 2000'in üzerinde olduğu çıkarsanabilir. Demek ki, şiir için belirtilen "tehlike" öykü için de bekliyor. Çok şiir dergisi çıkmıştı, şu anda öykü dergileri de beşi geçiyor. Çok şiir yıllığı çıkmıştı ve bu sonunda bir sorun'a yol açtı. Birisi, ilki artık çıkmayacak. Sanırım Veysel Çolak da vazgeçti. Öykü yıllığı sayısı bizim hazırladığımızla ikiye çıkmış oldu. Gelecek yıl, büyük olasılıkla üçe çıkacak. Bunun işaretleri var. Öyleyse... Şu: Şiirin başına gelen öykünün başına gelmeden, herkes şapkasını önüne koyup çözüm için düşünmeli derim bir öneri olarak. Bir genellemede bulunacağım. Genellikle bu tür "genellemeler" doğru bulunmaz ve sevilmez, ancak bir yıl öyküyle onca haşir neşir olduktan sonra, bir parça doğru olacağını da varsayarak, sevimsiz olmayı göze alıyorum: Yayımlananların ne kadarı öykü diye sorulabilir ve sorulmalıdır. Bu konuda yayın yönetmenleri ve editörlere de sorumluluk düştüğü unutulmadan. Öykünün "iç dökümü"ne dönüşmesinden şikâyet edilir, oysa iç dökümü bazen insanı duygulandırabilir, çoğu kez "gazete haberi"nden iyidir. Ancak dergilerdeki "doldurma" öyküler ne olacak? Ne kadar nicelik değil nitelik desek de öykü diye sunulanların büyük bir bölümü yalnızca "çoğaltma"dır. Bütün eksiltmelere karşın ne yazık ki sonuç değişmiyor. Şiir için bu çokluğun "çöp" olduğu söylenirdi, benzer bir tehlikeyi öykü için de imlemeliyim. Bu konuya daha önce öykü üzerine yazılarımda da dikkat çekmiştim.

Bu saptamaları yaparken olası tepkileri göze alıyorum, elbette nesnel bir gözle bakmaya çalışsam da bu değerlendirmenin öznellikler taşıdığının da ayrımındayım. Daha yumuşak bir bakışla önemli bir öykü-

cünün görüşlerini de buraya aktarmak isterim. Cemil Kavukçu bir söyleşisinde şöyle diyor: *"Son dönemde öykü üzerine çok şey yapıldı. Yayınevi sayısı arttı, dergiler arttı. Bugün geçmişe göre pek çok olanak var. Çok sayıda öykü yazan var. Ama öykülerde benim gördüğüm en belirgin unsur içsellik. Yazarlar kendi dünyalarını anlatmaya çalışıyorlar. Bunu günümüzün iletişimsizliğine, yalnızlığına bağlıyorum. Cümle kuruluşları ve sözcük seçimlerine baktığımda ise çok okuyarak beslenilmediğini görüyorum."* (Özlem Özdemir, *Cemil Kavukçu'yla Söyleşi: "Öykülerde Zamanla Hesaplaştım"*, Remzi Kitap Gazetesi, Ekim 2012). Bu uyarı ve gözlemlerin bir deneyimin sonucu olarak dikkate alınması gerektiğini düşünüyorum. Şunu da diyor Cemil Kavukçu: *"Öyküyü öğrenmenin tek yolu başka öyküleri okuyup, yazmaktır."*

Çok fazla söze gerek yok, sayılara dönerek, en çok öykü yayımlayan yazarları belirtelim (dergi adları alfabetik sırayla yazılmıştır): Osman Akyol: 17+4 (21) öykü (Afrodisyas Sanat, Aşkın e Hali, Berfin Bahar, Çağdaş Yaşam, Deliler Teknesi, Edep, Lacivert, Öykü Teknesi, Yaba Edebiyat); Mustafa Bilgücü: 6+6 (12) öykü (Berfin Bahar, Hayal, Kum, Kurgan, Kün, Lacivert, Mavi Yeşil, Sincan İstasyonu, Öykü Teknesi, Özgür Edebiyat). Osman Akyol'un öykülerinde en belirgin özellik, doğrudan yer, kurum ve kişi adlarını vermesi, hatta kendini öyküye koyması. Farklı dergilerde de olsa her ay bir-iki öykü az mı çok mu, ayrı bir değerlendirme konusu. Ancak çok olduğu söylenebilir. Aynı öyküyü farklı dergilerde yayımladığına rastlanıyor: *"İşkence Ders Notlarım"*, hem Lacivert (Eylül-Ekim), hem de Çağdaş Yaşam'da (Eylül), *"Ölümden Sonrası"* ise Deliler Teknesi'nin (Eylül-Ekim) yanı sıra, Çağdaş Yaşam'da (Ekim) yayımlanmış. Zaman aynı olduğuna göre beklemekten bıkıp ya da bilgi alamayıp da başkasına göndermiş gibi olmuyor, sanki bile isteye yayımlamış. Hepsine bakma gereği duymadım, belki başka da vardır, ama bana doğru bir tutum gibi gelmiyor. Bir de iki dergide yayımlanmış *"Ölümden Sonrası"* adlı öyküsünü Nemika Tuğcu'nun değerlendirdiği

"günyüzü atölyesi"ne göndermiştir (Dünyanın Öyküsü, sayı: 6). İşin asıl ilginç yanı, Akyol'un yıl içinde iki yayınevinden iki de öykü kitabı yayımlamasıdır: *Sorumlu Müdür* ve *Yükselen Yeni Devrim Dalgası*.

Sayısal olarak Mustafa Bilgücü de aynı durumda. Onun da hatalı yönü, aynı öyküyü aynı zamanda birden fazla dergiye göndererek birden fazla kez, yani "mükerrer" olarak yayımlaması. Örneğin Mine Ömer'in saptamalarına göre bir öyküsü (*'Matmazel Matilda'*) önce Kurşun Kalem'de (sayı: 9, Ocak-Şubat 2011) yayımlanan Bilgücü, daha sonra aynı öyküyü Mavi Yeşil Dergisi'nde (sayı: 69. Mayıs-Haziran 2011), ardından Lacivert Şiir Öykü Dergisi'nde (sayı: 43, Ocak-Şubat 2012) ve en son Özgür Edebiyat'ta (sayı: 34, Temmuz-Ağustos 2012) yayımlamıştır. Ayrıca Mustafa Bilgücü'nün *"Ölü Babalar Gezegeni"* adlı öyküsü, Öykü Teknesi'yle (sayı: 28, Temmuz-Ağustos 2012), Temrin'de (sayı: 51-52, Temmuz Ağustos 2012) aynı anda; yine bir başka öyküsü (Şahbanu) Sincan İstasyonu'yla (sayı: 57, Mayıs 2012) Kum Dergisi'nde (sayı 67) hemen hemen aynı dönemde yayımlandı. İşin ilginç yanı, bu yayımlanmış öyküsünü bir de Nemika Tuğcu'nun değerlendirdiği "günyüzü atölyesi"ne göndermesi (Dünyanın Öyküsü, sayı: 6). Yazar için pek de olumlu olmayan bu durumda, aslında 6 öykü yayımlamış sayılır.

Aynı ölçüde olmasa da benzer bir durum 5 öykü yayımlamış görünen Mehmet Önder'in "Dedem Keyfi Kırınca" adlı öyküsünün Afrodisyas Sanat (sayı: 33, Mayıs-Haziran 2012), Şehir'de de (sayı: 72, Temmuz-Ağustos) yayımlanmasında da görülüyor. Bu durumda o da 5 yerine 4 öykü yayımlamış oluyor.

10 öykü yayımlayan iki yazar Ali Günay (Deliler Teknesi, Filika, Öykü Teknesi) ve Yılmaz Yılmaz (Aşkar, Edebiyat Ortamı, Hece Öykü, Türk Edebiyatı) oldular. Bundan sonraki sıralamada 9 öyküyle Cemal Şakar (Hece Öykü, İtibar, Yedi İklim) ve Işık Kansu (Dünyanın Öyküsü, Çağdaş Türk Dili) yer alıyor. Buradaki sürpriz yazar bana kalırsa çoğu kısa öykü de olsa Işık Kansu. En azından ben öykü yazdığını bilmiyordum.

Sekiz öykü yayımlayan bir yazar var: Mustafa Çiftçi (Aşkar, İtibar, Karagöz, Kün).

Bu yıl ilk kitabını yayımlayan genç yazar Bora Abdo (Kitap-lık, Notos, Sarnıç Öykü, Sözcükler) dışında 7 öykü yayımlayan yazarlar ise yeni kitap yayımlayan Handan Acar Yıldız (Dergâh, Hece Öykü), Kâmil Yeşil (İtibar, Türk Edebiyatı), Mihriban İnan Karatepe (Hece Öykü, İtibar, Yedi İklim) ve Zafer Doruk (Çağdaş Yaşam, Dünyanın Öyküsü, Kum, Notos, Öykü Teknesi, Özgür Edebiyat, Varlık) oldu.

Altı öykü-masal yayımlayan yazarlardan Melek Özlem Sezer (Dünyanın Öyküsü, Evrensel Kültür) bir ozan. Öteki yazarlar ise Erdoğan Tokmakçıoğlu (Kıyı, Türk Dili) ve Rasim Özdenören (Edep, Hece Öykü, İtibar, Türk Dili).

Beş öykü yayımlayan yazarlar arasında ise Ahmet Büke (Akköy, Dünyanın Öyküsü, Hece Öykü, İtibar), Cemil Kavukçu (Sözcükler) ve Demir Özlü (Kitap-lık, Sarnıç Öykü, Sözcükler) dikkati çekiyor. Ahmet Büke, Akif Hasan Kaya (Aşkar, Hece Öykü, İtibar) ve Cemil Kavukçu'nun yeni kitapları, Demir Özlü'nün de hem toplu öyküleri, hem de bir "anlatı" kitabı yayımlandı.

Dört öykü yayımlayan yazarlardan A. Adnan Azar da (Dünyanın Öyküsü, Notos) bir ozan. Ahmet Sait Akçay (Dünyanın Öyküsü, Kitap-lık, Özgür Edebiyat), Ahmet Türkay (Berfin Bahar), Alper Akçam (Afrodisyas Sanat, Berfin Bahar, Kum, Notos), Celal İlhan (Berfin Bahar, Çağdaş Türk Dili, İnsancıl, Öykü Teknesi), Celal Özcan (Afrodisyas Sanat, Dünyanın Öyküsü, Kıyı, Sözcükler), Pelin Buzluk (Akköy, Dünyanın Öyküsü, Kitap-lık), Saliha Yadigâr (Dünyanın Öyküsü, Kitap-lık, Notos), Sine Ergün (Özgür Edebiyat, Sıcak Nal) tanıdık genç ve usta yazarlar. Seviye Merih (Filika) ve Zeynep Sönmez de dörder kısa öykü (Filika, Özgür Edebiyat, Sincan İstasyonu) yayımladılar. Türker Ayyıldız da (Dünyanın Öyküsü-Kitap-lık, Mühür, Notos) önceki yıl Orhan Kemal Öykü Ödülü alan dosyası kitaplaşan genç bir yazar. Ayrıca Ah-

met Türkay, Ahmet Sait Akçay, Celal İlhan, Pelin Buzluk ve Sine Ergün bu yıl kitap da yayımlayan yazarlar.

Üçer öykü yayımlayanlardan Gökçe Parlakyıldız (Öykü Teknesi, Varlık) 2012 Yaşar Nabi Nayır Ödülü'nü kazandı. Ayşe Kilimci (aşkın e Hali, Kurşun Kalem), Berna Durmaz (Notos, Sarnıç Öykü, Sözcükler), Hürriyet Yaşar (Sarnıç Öykü, Sözcükler), Kemal Gündüzalp (Hece Öykü, Kurşun Kalem, Notos), Müge İplikçi (Aşkın e Hali, Dünyanın Öyküsü, Sarnıç Öykü), Sibel K. Türker (Dünyanın Öyküsü, Lacivert, Sarnıç Öykü) bilinen yazarlar. Berna Durmaz'ın yeni öykü kitabı, aynı zamanda şiir de yazan ve bu yıl dergilerde üç öykü yayımlayan Kemal Gündüzalp'in yıl içinde bir de romanı yayımlandı. Birgül Oğuz (Dünyanın Öyküsü, Notos, Varlık), Nazmi Bayrı, (Beşparmak, Evrensel Kültür) ve Recep Şükrü Güngör (Değirmen, Türk Edebiyatı, Yağmur) bu yıl kitap da yayımladılar. Üç öykü yayımlayan Şenay Eroğlu Aksoy (Kitap-lık) ilk kitabıyla ilgi gören genç yazarlardan oldu. Sait Faik Hikâye Armağanı'nı kazanan Yalçın Tosun da (Dünyanın Öyküsü, Kitap-lık, Notos) üç öykü yayımladı.

Adnan Özyalçıner iki öykü (Dünyanın Öyküsü, Kitap-lık) yayımlayan yazarlardan. İkişer öykü yayımlayan yazarlardan Murat Yalçın'ın (Dünyanın Öyküsü, Kitapçı) öykü kitabı da yayımlandı. Yine Aslı Solakoğlu (Notos, Sincan İstasyonu), Ferda İzbudak Akıncı (Kum), Necati Mert (Hece Öykü), Sezer Ateş Ayvaz (Dünyanın Öyküsü, Varlık), Vicdan Efe (Özgür Edebiyat, Sincan İstasyonu) bilinen öykücüler. Tülay Güzeler'in (Deliler Teknesi) geçen yıl ilk öykü kitabı yayımlanmıştı.

Tek öyküsü yayımlanan bazı yazarlarla öykülerinin yayımlandığı dergiler ise şöyle: Yıldız Ramazanoğlu (Aşkın e Hali), Hakan Şenocak, Mustafa Balel, Nedret Güvenç (Dünyanın Öyküsü), Zeynep Aliye (Kıyı), Kerem Işık (Kitap-lık), Gönül Çatalcalı, Serap Gökalp (Kurşun Kalem), Behçet Çelik (Lacivert), Abdullah Ataşçı, Feridun Andaç (Notos), Nazlı Karabıyıkoğlu, Refik Algan (Özgür Edebiyat), Faruk Duman,

Seyyit Göktepe, Zeynep Avcı (Sarnıç Öykü), Nilüfer Açıkalın (Varlık), Talip Apaydın (Yaba Edebiyat). Bir öykü yayımlayan ozanlar ise Hayri K. Yetik (Duvar), Necmi Zekâ (Dünyanın Öyküsü), Fergun Özelli (Filika-Öykü Teknesi Eki), Oktay Taftalı (Özgür Edebiyat), küçük İskender (Notos), Aslı Birsen (Sincan İstasyonu) oldu. Bu yıl kitabı çıkan ve dergilerde tek öyküsü yayımlanan yazarlar da şu adlardan oluşuyor: Naz Fernîba (Ay Vakti), Gökhan Yılmaz (Dergâh), Atilla Dorsay, Berat Alanyalı (Dünyanın Öyküsü), Yusuf Nazım (Evrensel Kültür), Fügen Kıvılcımer (Hayal), Mustafa Kutlu, Sadık Yalsızuçanlar (İtibar), Ali Teoman, Barış Acar, İlhan Durusel, Melida Tüzünoğlu, Serhat Çelikel (Kitap-lık), Şenol Karadeniz (Sincan İstasyonu), Fadime Uslu (Sözcükler).

Bunların dışında; 9 yazar altışar, 24 yazar beşer, 32 yazar dörder, 71 yazar üçer, 136 yazar ikişer ve 557 yazar ise birer öykü yayımlamıştır. Bu yazarların kim olduklan ve nerede öykü yayımladıkları listelerde incelenebilir. Sarnıç Öykü (sayı: 3, Kasım 2012) önceki yıl yitirdiğimiz Fahrettin Demir'den bir öykü yayımlayarak değerbilirlik ve vefa örneği göstermiştir. Dünyanın Öyküsü Dergisi de Yaman Koray'ın bir öyküsünü yayımladı. Aynı biçimde Kitap-lık Dergisi de Ali Teoman'ın bir öyküsüne yer vermiştir.

Aşağıda dergilerdeki sayısal durumu gösteren tüm bilgiler sunulmuştur. Buradaki veriler, hiç kuşkusuz saptanabilen dergilerle sınırlıdır. Bunca ad ve öykü arasında yanlışlık yapma olasılığı vardır. Umarım kimsenin adı (kafa karıştıran benzer adlar var; tek ve çift soyadı kullanan kadın yazarlar olmuştur) yanlış yazılmamıştır. Varsa hoş görülmesini dilerim.

İzlenen Dergilerin Yayın Devreselliği

Aylık dergi sayısı: 19	Yayımlanan öykü sayısı: 469
İki aylık dergi sayısı: 31	Yayımlanan öykü sayısı: 911
Üç aylık dergi sayısı: 10	Yayımlanan öykü sayısı: 126
Toplam Dergi sayısı: 60	Toplam öykü sayısı: 1.506 (845 yazar)

Dergilerin Yayımladığı Öykü Sayıları

Aylık Dergiler: (Dergiler, yayımladıkları öykü sayılarına göre sıralanmıştır)

Kitap-lık:	57 öykü (9 sayı-Temmuz'dan sonra iki aylık)
Berfin Bahar:	55 öykü (12 sayı)
İtibar:	41 öykü (12 sayı)
Yedi İklim:	33 öykü (12 sayı-Şubat'ta öykü yayımlamadı)
Varlık:	26 öykü (12 sayı)
Edep:	24 öykü (11 sayı)
Türk Dili:	24 öykü (9 sayı-TDK)
Türk Edebiyatı:	24 öykü (10 sayı-Nisan, Kasım ve Aralık'ta öykü yayımlamadı)
Çağdaş Yaşam:	23 öykü (8 sayı)
Fayrap:	23 öykü (9 sayı)
Sarnıç Öykü:	23 öykü (4 sayı)
Dergâh:	21 öykü (12 sayı)
Çağdaş Türk Dili:	20 öykü (12 sayı-Nisan'da öykü yayımlamadı)
Evrensel Kültür:	20 öykü (8 sayı-Ekim ve Kasım'da öykü yayımlamadı)
Sincan İstasyonu:	16 öykü (10 sayı-Eylül'den sonra iki aylık)
Şehir:	14 öykü (6 sayı-Düzensiz yayımlandı)
İnsancıl:	12 öykü (12 sayı)
Temrin:	11 öykü (4 sayı)
Siyah Beyaz:	2 öykü (1 sayı)

İki Aylık Dergiler:
(Dergiler, yayımladıkları öykü sayılarına göre sıralanmıştır)

Hece Öykü:	116 öykü (6 sayı)
Dünyanın Öyküsü:	83 öykü (6 sayı)
Öykü Teknesi:	75 öykü (6 sayı –2013'te çıkmayacak)

Filika eki:	5 sayıda 63 kısa öykü; 2013'te çıkmayacak
Notos:	63 öykü (6 sayı)
Deliler Teknesi:	62 öykü (6 sayı- 2013'te Öykü Teknesi ve Filika ile birlikte yayımlanacak)
Sözcükler:	47 öykü (6 sayı)
Özgür Edebiyat:	39 öykü (6 sayı)
Lacivert:	38 öykü (6 sayı)
Semaver Öykü:	31 öykü (3 sayı)
Türk Dili Dergisi:	31 öykü (6 sayı)
Ay Vakti:	29 öykü (6 sayı)
Karabatak:	28 öykü (4 sayı)
Afrodisyas Sanat:	21 öykü (5 sayı/Kasım-Aralık sayısı ulaşmadı)
Dünden Bugünden:	19 öykü (6 sayı)
Yaba Edebiyat:	19 öykü (6 sayı)
Akköy:	18 öykü (5 sayı-Mayıs'tan sonra üç aylık oldu)
Kün:	18 öykü (3 sayı)
Tasfiye:	13 öykü (5 sayı)
Kurgan Edebiyat:	12 öykü (2 sayı)
Mavi Yeşil:	12 öykü (6 sayı-Mayıs/Haziran'da öykü yayımlamadı)
Üçüncü Mevki:	11 öykü (4 sayı-Kapandı)
Beşparmak:	9 öykü (6 sayı /Kasım-Aralık'ta öykü yayımlamadı)
Kurşun Kalem:	9 öykü (6 sayı)
Yağmur:	9 öykü (6 sayı)
Duvar:	8 öykü (3 sayı)
Kıyı:	8 öykü (6 sayı)
Sıcak Nal:	8 öykü (1 sayı-Kapandı)
Kurgu:	7 öykü (1 sayı- Yayınına ara verdi, 2013'te yeniden çıkacak.)

Edebiyat Ortamı:	3 öykü (1 sayı- Temmuz-Ağustos sayısıyla Öykü Yıllığı 2012'yi verdi)
Kitapçı:	2 öykü (1 sayı)

Üç Aylık Dergiler:
(Dergiler, yayımladıkları öykü sayılarına göre sıralanmıştır)

Kum:	26 öykü (3 sayı)
Aşkar:	23 öykü (3 sayı)
Aşkın (e) Hali:	18 öykü (4 sayı)
Kuyudaki Koro:	18 öykü (4 sayı)
Karagöz:	12 öykü (4 sayı)
Değirmen:	9 öykü (2 sayı)
Hayal:	9 öykü (4 sayı)
Tütî:	6 öykü (1 sayı)
Ayna İnsan:	3 öykü (3 sayı)
Şair Çıkmazı:	2 öykü (2 sayı)

Yazarların Yayımladığı Öykü Sayıları

21 (17+4) öykü: Osman Akyol (Afrodisyas Sanat, Aşkın e Hali, Berfin Bahar, Çağdaş Yaşam, Deliler Teknesi, Edep, Lacivert, Öykü Teknesi, Yaba Edebiyat)

12 (6+6) öykü: Mustafa Bilgücü (Berfin Bahar, Hayal, Kum, Kurgan, Kün, Lacivert, Mavi Yeşil, Sincan İstasyonu, Öykü Teknesi, Özgür Edebiyat)

10 öykü: Ali Günay (Deliler Teknesi, Filika, Öykü Teknesi) ve Yılmaz Yılmaz (Aşkar, Edebiyat Ortamı, Hece Öykü, Semaver Öykü, Türk Edebiyatı).

9 öykü: Cemal Şakar (Hece Öykü, İtibar, Yedi İklim) ve Işık Kansu (Dünyanın Öyküsü, Çağdaş Türk Dili).

8 öykü: Mustafa Çiftçi (Aşkar, İtibar, Karagöz, Kün).

7 öykü: Bora Abdo (Kitap-lık, Notos, Sarnıç Öykü, Sözcükler), Gülçin Manka (Filika, Öykü Teknesi), Handan Acar Yıldız (Dergâh, Hece Öykü), Kâmil Yeşil (İtibar, Türk Edebiyatı), Mihriban İnan Karatepe (Hece Öykü, İtibar, Yedi İklim) Seher Kaya (Deliler Teknesi, Filika), Serdar Koç (Dünyanın Öyküsü, Filika, Öykü Teknesi) ve Zafer Doruk (Çağdaş Yaşam, Dünyanın Öyküsü, Kum, Notos, Öykü Teknesi, Özgür Edebiyat, Varlık).

6 öykü: Ayşe Bağcıvan (Hece Öykü, Karagöz), Erdoğan Tokmakçıoğlu (Kıyı, Türk Dili), Gökçe Özder (Dünyanın Öyküsü, Üçüncü Mevki), Görkem Evci (İtibar, Tasfiye), Güray Süngü (Hece Öykü, İtibar), Hüsamettin Köseoğlu (Afrodisyas Sanat, Berfin Bahar, Deliler Teknesi, Lacivert, Öykü Teknesi), Melek Özlem Sezer (Dünyanın Öyküsü, Evrensel Kültür), Rasim Özdenören (Edep, Hece Öykü, İtibar, Türk Dili) ve Turgut Acar (Türk Dili Dergisi).

5 öykü: Ahmet Büke (Akköy, Dünyanın Öyküsü, Hece Öykü, İtibar), Ahmet Örs (Tasfiye), Akif Hasan Kaya (Aşkar, Hece Öykü, İtibar), Ali Işık (Dergâh, Hece Öykü), Ayşe Ege (Deliler Teknesi, Filika, Öykü Teknesi), Cemil Kavukçu (Sözcükler), Demir Özlü (Kitap-lık, Sarnıç Öykü, Sözcükler), Emel Kayın (Akköy, Deliler Teknesi, Dünyanın Öyküsü, Kum), Ercan Köksal (Ay Vakti, Kün, Semaver Öykü), Fatma Rânâ Çerçi (Yedi İklim), Hande Gündüz (Notos, Sarnıç Öykü, Sözcükler), İlyas Halil (Afrodisyas Sanat, Filika, Lacivert, Yaba Edebiyat), Mehmet Kahraman (Dergâh, Hece Öykü, İtibar), Merve Koçak Kurt (Hece Öykü, Sıcak Nal), Mustafa Başpınar (Dergâh, Tasfiye), Necip Tosun (Hece, Hece Öykü, Karagöz), Nursen Karas (Berfin Bahar, Notos, Türk Dili Dergisi), Osman Koca (Hece Öykü, Yedi İklim), Özden Apaydın (Edep), Özgür Puya (Dünyanın Öyküsü, Filika, Sözcükler, Öykü Teknesi), Semih Erelvanlı (Deliler Teknesi, Dünyanın Öyküsü, Filika, Öy-

kü Teknesi), Sevgül Yılmaz (Hece Öykü, Türk Edebiyatı), Zeynep Sati Yalçın (Edep), Zeynep Sönmez (Deliler Teknesi, Filika, Özgür Edebiyat, Sincan İstasyonu).

4+1 öykü: Mehmet Önder: (Afrodisyas Sanat, Aşkın e Hali, Şehir, Türk Dili)

4 öykü: A. Adnan Azar (Dünyanın Öyküsü, Notos), Ahmet Sait Akçay (Dünyanın Öyküsü, Kitap-lık, Özgür Edebiyat), Ahmet Türkay (Berfin Bahar), Alper Akçam (Afrodisyas Sanat, Berfin Bahar, Kum, Notos), Arif Sağlam (Fayrap), Aykut Ertuğrul (Aşkar, Hece Öykü, İtibar), Ayşen Aydoğan (Deliler Teknesi, Öykü Teknesi), Canan Al (Berfin Bahar, Deliler Teknesi), Celal İlhan (Berfin Bahar, Çağdaş Türk Dili, İnsancıl, Öykü Teknesi), Celal Özcan (Afrodisyas Sanat, Dünyanın Öyküsü, Kıyı, Sözcükler), Deniz Dengiz Şimşek (Kün, Semaver Öykü), Deniz Özbeyli (Türk Edebiyatı, Varlık), Emrah Öztürk (Dünyanın Öyküsü, Kitap-lık, Varlık), İsmail Isparta (Aşkar, Hece Öykü), İzzet Harun Akçay (Berfin Bahar), Mehmet Ercan (Şehir), Mehmet Kuvvet (Filika, Öykü Teknesi), Müzeyyen Çelik (Hece Öykü, İtibar, Karagöz), Neslihan Önderoğlu (Çağdaş Türk Dili, Dünyanın Öyküsü, Notos, Sarnıç Öykü), Oğuzhan Dursun (Edebiyat Ortamı, Fayrap, Öykü Teknesi), Pelin Buzluk (Akköy, Dünyanın Öyküsü, Kitap-lık), Saliha Yadigâr (Dünyanın Öyküsü, Kitap-lık, Notos), Sevim Yazar (Berfin Bahar, Çağdaş Yaşam), Seviye Merih (Filika), Sine Ergün (Özgür Edebiyat, Sıcak Nal), Tuncer Erdem (Özgür Edebiyat, Kitap-lık), Turan Horzum (Deliler Teknesi), Türker Ayyıldız (Dünyanın Öyküsü-Kitap-lık, Mühür, Notos), Ulus Fatih (Berfin Bahar, Öykü Teknesi), Ü. Gülsüm Bülbül (Filika, Öykü Teknesi, Türk Dili), Üzeyir Süğümlü (Kün, Semaver Öykü), Yavuz Ahmet Koç (Fayrap, Hece Öykü).

3 öykü: Ali Haydar Haksal (Yedi İklim), Asuman Portakal (Deliler Teknesi, Öykü Teknesi), Ayça Erkol (Özgür Edebiyat, Sözcükler), Ayla Coşkun Ceren (Ay Vakti, Hece Öykü), Ayşe Aldemir (Dergâh, Hece

Öykü), Ayşegül Ural (Dünyanın Öyküsü, Kitap-lık, Notos), Ayşe Kilimci (Aşkın e Hali, Kurşun Kalem), Berna Durmaz (Notos, Sarnıç Öykü, Sözcükler), Betül İğdeli (Filika), Birgül Oğuz (Dünyanın Öyküsü, Notos, Varlık), Cengiz Kara (Ayna İnsan, Kitap-lık, Kurşun Kalem), Deniz Moralıgil (Deliler Teknesi, Öykü Teknesi), Dinçer Akbulut (Kurgan Edebiyat), Emine Batar (Dergâh, Hece Öykü, Yedi İklim), Ercan Y. Yılmaz (Akköy, Dünyanın Öyküsü, Hece Öykü), Ferhat Emen (Notos, Sarnıç Öykü), Ferhat Özkan (Kitap-lık, Notos, Özgür Edebiyat), Fesih Vural (Çağdaş Yaşam, Şehir), Gökçe Parlakyıldız (Öykü Teknesi, Varlık), Gülçin Durman (Dergâh, İtibar), Hakan Bıçakçı (Dünyanın Öyküsü, Kum, Notos), Hakkı Gümüştaş (Yaba Edebiyat), Halil Değertekin (Filika, Öykü Teknesi), Hasibe Çerko (Hece Öykü), Hatice Oya Kuzgun (Afrodisyas Sanat, Berfin Bahar, Beşparmak), Hürriyet Yaşar (Sarnıç, Sözcükler), İkbal Zeynep Dursunoğlu (Tasfiye), İnci Aydın (Türk Dili Dergisi), İsmail Özen (İtibar), İsmail Sert (Hece Öykü, Türk Dili), Kemal Gündüzalp (Hece Öykü, Kurşun Kalem, Notos), Mert Öztürk (Filika, Semaver Öykü, Öykü Teknesi), M. Özgür Mutlu (Dünyanın Öyküsü, Sözcükler, Varlık), Mukadder Gemici (Dergâh), Murat Çelik (Hece Öykü, Semaver Öykü), Murat Taş (Dünyanın Öyküsü, Hece Öykü), Mustafa İbakorkmaz (Semaver Öykü), Mustafa Oral (Yedi İklim), Mustafa Resa Becan (Lacivert, Özgür Edebiyat), Müge İplikçi (Aşkın e Hali, Dünyanın Öyküsü, Sarnıç Öykü), Nazmi Bayrı (Beşparmak, Evrensel Kültür), Necdet Adabağ (Kıyı, Çağdaş Türk Dili), Necdet Dümelli (Kitap-lık, Sözcükler), Nedret Çelebi (Deliler Teknesi), Nihan Kaya (Aşkar, Hayal, Özgür Edebiyat), Onur Okumuş (Deliler Teknesi, Filika), Ozan Çınar (Kitap-lık, Sözcükler), Perihan Karayel (Filika, Öykü Teknesi), Remzi Karabulut (Aşkın e Hali, Dünyanın Öyküsü), Riitta Cankoçak (Duvar, Evrensel Kültür), Sedat Erden (Dünyanın Öyküsü, Hayal), Selvigül Kandoğmuş Şahin (Değirmen, Hece Öykü, Yedi İklim), Semrin Şahin (Hayal, Lacivert), Serpil Tuncer (Aşkar, Değirmen,

Mavi Yeşil), Sibel Güneşdoğdu (Türk Dili Dergisi), Sibel K. Türker (Dünyanın Öyküsü, Lacivert, Sarnıç), Simla Sunay (Çağdaş Yaşam, Sözcükler), Şafak Çelik (Karagöz), Şenay Eroğlu Aksoy (Kitap-lık), Şerife Durna (Edep), Şule Ar Yüksel (Deliler Teknesi, Öykü Teknesi), Telman Bayramoğlu (Edep), Tuğçe Ateş (Filika, Özgür Edebiyat), Tunç Kurt (Lacivert, Özgür Edebiyat, Varlık), Ümit Aykut Aktaş (Befin Bahar, Hece Öykü), Vicdan Efe (Dünden Bugünden, Özgür Edebiyat, Sincan İstasyonu), Yalçın Tosun (Dünyanın Öyküsü, Kitap-lık, Notos), Yunus Emre Özsaray (Yedi İklim), Yusuf Yağdıran (Deliler Teknesi, Öykü Teknesi), Zeynep Hicret (Hece Öykü).

2 öykü: Abdullah Ataşçı (Notos, Öykü Teknesi), Adalet Canlı Akbaş (Fayrap), Adnan Özyalçıner (Dünyanın Öyküsü, Kitap-lık), Ahmet Sıvacı (Türk Edebiyatı), Ahmet Yozgat (Kün), Ali Ozanemre (Çağdaş Yaşam), Aslı Solakoğlu (Notos, Sincan İstasyonu), Aşkın Yılmaz (Filika), Atila Er (Afrodisyas Sanat, Beşparmak), Aysun Ellidokuzoğlu (Aşkar), Ayşe Göktürk Tunceroğlu (Türk Edebiyatı), Bahtiyar Arslan (Türk Edebiyatı), Barış Acar (Kitap-lık, Sarnıç Öykü), Bedia Koçakoğlu (Hece Öykü), Beyza Türkistan (Deliler Teknesi), Bilgehan Tufan (Kitap-lık), Burhan Barak (Ay Vakti), Bülent Gündoğan (Ay Vakti), Can Özoğuz (Çağdaş Türk Dili), Celal Gür (Hece Öykü), Cem Kertiş (Lacivert, Özgür Edebiyat), Cihan Aktaş (Fayrap), Deniz Demirdöğen (İnsancıl), Derya Sönmez (Dünyanın Öyküsü, Özgür Edebiyat), Doruk Cansev (Özgür Edebiyat, Sözcükler), Dursun Kablan (Berfin Bahar), Ebru Ak (Yedi İklim), Ekrem Temiz (Kum, Lacivert), Emel Dinseven (Çağdaş Yaşam), Emrah Bilge Merdivan (Yağmur), Ender Gürol (Semaver Öykü), Engin Özkol (Kitap-lık, Lacivert), Erhan Tığlı (Berfin Bahar, Kum), Esra Demirci (Hece Öykü), Ergin Bingöl (Filika), Fahri Ayhan (Ay Vakti), Faruk Ulay (Notos, Sıcak Nal), Fatma Akilhoca (Kurşun Kalem), Fatma Atıcı (Hece Öykü), Fatma Barbarosoğlu (İtibar), Fatma Pekşen (Ay Vakti), F. Ceren Yalçın (Dünyanın Öyküsü, Kitap-lık), Fer-

da İzbudak Akıncı (Kum), Figen Alkaç (Duvar, Dünyanın Öyküsü), Gönül Çatalcalı (Dünyanın Öyküsü, Öykü Teknesi), Gülçin Aydın (Karabatak), Gülten Aşçıoğlu (Filika), Güneş Demiryürek Yıldırım (Deliler Teknesi, Sincan İstasyonu), Gürgenç Korkmazel (Kitap-lık), Gültekin Özcan (Kum), Hakan Sürsal (Berfin Bahar), Hakkı İnanç (Çağdaş Yaşam), Halil İbrahim Polat (Ayna İnsan, Temrin), Halil Karataş (Aşkar, Fayrap), Halit Payza (Berfin Bahar), Hamdi Ülker (Türk Dili), Handan Gökçek (Akköy, Dünyanın Öyküsü), Hasan Çerçioğlu (Berfin Bahar), Hasan Kaya (Kuyudaki Koro), Hayriye Ünal (Hece Öykü, Karagöz), Hikmet Kurter (Türk Dili Dergisi), İlkay Tuna (Çağdaş Yaşam), İlkay Yılmaz (Dünden Bugüne), İnci Gürbüzatik (Afrodisyas Sanat), İnci Ponat (Türk Dili Dergisi), İrfan Polat (Mavi Yeşil), Kemal Çavuş (Notos), Korkut Kabapalamut (Kurşun Kalem, Sincan İstasyonu), Kübra Kopya (Filika), Mavisel Yener (Beşparmak, Varlık), Mehmet Ali Özkan (Dergâh), Mehmet Akif Coşkun (Semaver Öykü), Mehmet Akif Tutumlu (Filika, Sincan İstasyonu), Mehmet Atilla (Dünyanın Öyküsü, Öykü Teknesi), Mehmet Erikli (Sincan İstasyonu), Melike Şenyüksel (Kum), Meral Afacan Bayrak (Aşkar, Yedi İklim), Mevlüt Âsar (Öykü Teknesi), Murat Arslan (Fayrap), Murat Dai (Karabatak), Murat Yalçın (Dünyanın Öyküsü, Kitapçı), Mustafa B. Yalçıner (Deliler Teknesi, Öykü Teknesi), Mustafa Cemil Efe (Yedi İklim), Nahide Ova (Aşkın e Hali), Nail Uyar (Afrodisyas Sanat), Naime Erkovan (Karabatak, Türk Edebiyatı), Necati Albayrak (Afrodisyas Sanat, Kurgu), Necati Mert (Hece Öykü), Nevra Bucak (Türk Dili Dergisi), Nihan Işıker (Semaver Öykü), Nur Kıpçak (Karabatak), Nurşah Karaca (Ay Vakti), O. Kubilay Yana (Aşkın e Hali), Oktay Orhun (Kuyudaki Koro), Onur Çalı (Filika, Öykü Teknesi), Ömer Eski (Ay Vakti), Ömer Çelik (Fayrap), Özcan Öztürk (Deliler Teknesi), Özlem Akıncı (Notos), Özlem Akmaz Kaşkaoğlu (Türk Dili Dergisi), Özlem N(arin) Yılmaz (Dünden Bugünden, Hece Öykü), Pınar Sönmez (Kitap-lık, Sarnıç Öykü), Recep Seyhan

(Türk Edebiyatı), Recep Şükrü Güngör (Değirmen, Türk Edebiyatı, Yağmur), Regaip Albayrak (Aşkar), Reyhan Özçiftçi (Türk Dili), Ruşen Doğan Nar (Akköy), Saba Kırer (Dünyanın Öyküsü), Selçuk Azmanoğlu (Edep), Semra Saraç (Ay Vakti), Semrin Şahin (Hayal), Sevilay Özyürek (Şehir), Sezer Ateş Ayvaz (Dünyanın Öyküsü, Varlık), Sezgin Taş (Mavi Yeşil, Sözcükler), Sibel Unur Özdemir (Filika, Lacivert), Sofya Kurban (Dünden Bugünden, Özgür Edebiyat), Soner Recai Öner (Deliler Teknesi), Soydan Kızgın (Akköy, Özgür Edebiyat), Şahika Arık Çalışkan (Evrensel Kültür, Öykü Teknesi), Şengül Can (Filika), Şennur Çoban Parıldar (Beşparmak), Şeyma Eğriboyun (Deliler Teknesi), Tuğçe Yenen (Deliler Teknesi), Turhan Yıldırım (Ay Vakti, Fayrap), Tülay Güzeler (Deliler Teknesi), Umut Demir (Sözcükler), Umut Onur Çöpür (Akköy, Öykü Teknesi), Veysi Erdoğan (Akköy, Hece Öykü), Yahya İncik (Ay Vakti), Yaşar Atan (Berfin Bahar), Yıldırım Türk (Hece Öykü, Yedi İklim), Yunus Bektaşoğlu (Sözcükler), Yunus Develi (Hece Öykü), Yunus Erenus (Kuyudaki Koro), Yusuf Mesut Kilci (Türk Dili), Zeynep Altıntepe (Kuyudaki Koro), Zeynep Delav (Hece Öykü).

Tek Öykü Yayımlayan Yazarlar

Aylık Dergilerde:

Berfin Bahar (Atakan Yusufoğlu, Behzat Baştürk, Cem Özkan, Emel Balıkçı, Etem Oruç, H. Fehmi İbrahimhakkıoğlu, Hıdır Dulkadir, Hüseyin Kenan Gören, Necmettin Bayraktar, Özcan Özkan, Sedat Kaygalak, Serkan Fırtına, Ulaş Erten, Umut Doğan, Veysel Boğatepe, Yılmaz Uçar), *Çağdaş Türk Dili* (Berşan Kayıkçı, Demet Çaltepe, Evren Yerpenek, Onur Bolat, Sibel Sütpak, Umut Sağlam), *Çağdaş Yaşam* (Ayşe Yarnaç, Mehmet Taşar), *Dergâh* (Ayşegül Ünal, Duygu Küçüker, Gökhan Yılmaz, Handan Yıldız, Hanife Öz, Kübra Polat, Melek Paşalı), *Edep* (Emrah Tunç, Eyüp Önder, Hatice Akkanat), *Evrensel Kültür* (Aynur Taner, Er-

din Doğruyol, Gökçen Balcı, Gülsüm Koçak, Hakan Keysan, Hasan Kıyafet, Muharrem Demirdiş, Murat Kara, Özlen Yıldız, Rahmi Emeç, Sadık Aytekin, Süleyman Ateş, Yusuf Nazım), *Fayrap* (Ahmet Zarifoğlu, Mücahit Baykul, Ömer Faruk Yasin), *İnsancıl* (Ali Pazarcı, Baha Çıtakoğlu, Cemile Tümeralp, Ebru Gonca Barut, Hakan Gügercinoğlu, Levent Yurtseven, Nurşen Aydoğan, Özer Şahin, Sevinç Kapıkıran), *İtibar* (Abdullah Harmancı, Asuman Güzelce, Bekir Şakir Konyalı, Muhsin Macit, Mustafa Kutlu, Müzeyyen Kartı, Sadık Yalsızuçanlar), *Kitap-lık* (Ali Teoman, Cengiz Akın, Deniz Kıral, Efe Murad, Ercan Akçal, Esra Erdoğan, Esra Özdoğan, F. Ceren Yalçın, Ferdi Çetin, Hasan Türksel, İlhan Durusel, İpek Nil, İsmail Pelit, Kerem Işık, Melida Tüzünoğlu, Melike Koçak, Menekşe Toprak, Nursel Güler, Serhat Çelikel, Ülkem Özdenak, Ümit Aykut Aktaş, Yasemin Olur Çeker, Tevekkül Mehreliyev), *Sarnıç Öykü* (Fahrettin Demir, Faruk Duman, Hüseyin Özdemir, İrem Karabaş, Mehmet Batur, Neslihan Eren, Orhan Kevnoğlu, Özcan Doğan, Semra Aktunç, Seyyit Göktepe, Yasin Akdemir, Zeynep Avcı), *Sincan İstasyonu* (Aslı Birsen, Demet Çiğiltepe, M. Çağrı Yılmaz, Şenol Karadeniz), *Siyah Beyaz* (Murat Demirkol, Nuriye Zeybek), Şehir (Atilla İnan, İbrahim Tığ, Mevlüt Kırnapçı, Z. Keziban Karaaslan), *Temrin* (Leyla Karaca Tok, Hasan Parlak, Kemal Çelik, Sabri Gülal, Sevgi Korkusuz, Şeniz Bayır, Yusuf Karabel), *Türk Dili* (Emine Doğan, Gökbey Uluç, Hasan Başer, Hasan Kallimci, İbrahim Eyibilir, Oyhan Hasan Bıldırkı, Mine Engin Tekay, Murat Soyak, Mustafa Uğur Başer, Ömer Doğru, Yaşar Çağbayır), *Türk Edebiyatı* (Hatice Eğilmez Kaya, Hayrettin Orhanoğlu, Kübra Kader Erkoyuncu, Muhammed Esad Tiryaki, Nazan Özen), *Varlık* (Ahmet Emre, Ali İpek, Arzu Uçar, Çağlar Öksüzoğlu, Ceyda Akartuna, Ebru Yıldırım, Engin Barış Kalkan, Erdoğan Özdemir, Figen Öcal, Lizge Çetin, Mehmet Erte, Mesut Barış Övün, Nilüfer Açıkalın, Okan Alay, Orçun Ünal, Ömer Faruk, Sezgin Muratoğlu), *Yedi İklim* (Kamil Eşfak Berki, Mükerrem Mete, Turgay Demirel, Ubeydullah Efe).

İki Aylık Dergilerde:

Afrodisyas Sanat (Arda Cevahir, Mehmet Sağlam, Mürselin Kurt, Tayfun Topraktepe, Yasemin Külte, Zehra Ünüvar, Zeliha Akçagüner), *Akköy* (İnan Ulaş Aslanboğan, Mehmet Fırat Pürselim, Meral Kaya, Mustafa Erol, Onur Çalı, Remzi Tuntaş, Senem Dere Tepe), *Ay Vakti* (Ahmet Durmuş, Berrin Sönmez, Duran Çetin, Ebubekir Koçak, Naz Fernîba, Necmettin Evci, Samet Kara), *Beşparmak* (İncila Çalışkan, Talat Avcı), *Deliler Teknesi* (Alin Tülay Özbek, Arda İnal, Ayça Top, Dilek A. Yeğin, Ece Demircan, Erhan Doğan, Evrim Ocakcı, Hikmet Yılmaz, Nagihan Şahin, Nesrin Z. İnankul, Nursel Çetin, Seçil Bilen, Selda Uzunkaya), *Duvar* (Alpay Türker, Çayan Çakır, Gül Abus, Hayri K. Yetik, Mahir Ünsal Eriş, Nihan Taştekin), *Dünden Bugünden* (Ali Yıldız, Ayşe Zeynep Ünal, Dilek Gençalp, Fatma Tuğcu, Feryal Tilmaç, Gülçin Karaş Duman, Hande Ortaç, Mustafa Duygun, Nalân Yılmaz, Zerrin Saral), *Dünyanın Öyküsü* (Adnan Gerger, Arzu Demir, Atilla Dorsay, Aysun Kara Sezer, Ayşe Akaltun, Ayşegül Tözeren, Barış Müstecaplıoğlu, Berat Alanyalı, Dursaliye Şahin, Eren Aysan, Engin Barış Kalkan, Fatma Burçak, Feridun Ulusoy, Ferit Sürmeli, Göktuğ Canbaba, Gönül Kıvılcım, Güngör Tekçe, Hakan Şenocak, Hâle Seval, Hamit Çağlar Özdağ, Hasan Taşdemir, Hasan Uygun, Hasibe Ayten, Haşim Hüsrevşahi, Hikmet Temel Akarsu, Hilal Karahan, İbrahim Karaoğlu, İlhan Doğruyol, Kerim Dönmez, Jale Sancak, Mehmet Kansu, Melike Uzun, Mustafa Balel, Mustafa Emre, Mustafa Orman, Mücella Şencan, Müyesser Güner, Nalân Kiraz, Necmi Zekâ, Nedret Güvenç, Nuray Tekin, Onur Kuru, Pelin Yılmaz, Reyhan Yıldırım, Sevgi Özel, Suat Duman, Süreyya Köle, Tarhan Gürhan, Ümran Ersin, Yaman Koray, Yasemin Yazıcı, Yiğit Bener), *Edebiyat Ortamı* (Mustafa Tatcı), *Hece Öykü* (Ahmet Haydar, Ayla Coşkun Ceren, Ayla Şenel, Ayşe Şener, Aytaç Ören, Berna Eren, Ekrem Sakar, Esra Demirci, Fikri Özçelikci, Gülsüm Ekinci, Güzide Ertürk, Hale Sert, Hasan Harmancı, Hüseyin Su, Köksal Alver,

Muhammet Erdevir, Mustafa Çolak, Mustafa Muharrem, Mustafa Orman, Özlem Kavukçu, Pınar Çelik, Selahattin İpek, Selim Erdoğan, Serkan Türk, Uğur Uzunok, Ümit Savaş Taşkesen, Yasemin Akkuş, Ziya Koyuncu, Zülküf Oruç), *Karabatak* (Ayşe Sevim, Ayşe Uçkan, Betül Pulatkan, Demet Soysal, F. Büşra Helvacıoğlu, İmran Elagöz Taşkın, Mehmet Erte, Nur Kıpçak, Sare Kuş, Sümeyra İkiz, Tuna Lütfü Yukay, Ümit Can), *Kıyı* (Nergiz Tokay, Yayla Boztaş Karsan, Zeynep Aliye), *Kitapçı* (Onur Yumrukaya), *Kurgan Edebiyat* (Abdülkadir Hayber, Esra Topçu, Filiz Afşar, Keziban Gülcan Kaya, Leyla Kahveci, M. Fatih Mülayim, Mustafa Can, Serap Doyuk), *Kurgu* (Aytunç Üşümezoğlu, Bahattin Avcu, Meltem U. Rusçuklu, Murat Demirkol, Özlem Çiçek, Serap Işık), *Kurşun Kalem* (Hüseyin Kaba, Serap Gökalp), *Kün* (Celal Kapusuzoğlu, Halit Emre, İsmail Güleç, Merve İlhan, Samet Seferov, Yasemin Yıldız), *Lacivert* (Behçet Çelik, Beyza Becerikli, Caner Can, Cem S. Altun, Emre Seles, Fatih Parlak, Fulya Bayraktar, Hamdi Özyurt, İlkay Atay, İlker Filiz, Muhsin Boz, Nazlı Uygun, Nergiz Şimşek, Okan Akkoyunlu, Özcan Özkan, Selin Önen, Serpil Başak, Sevda Müjgan Yüksel, Taylan Özbay, Hande Baba, İclâl Nur, Sezen Kayhan), *Mavi Yeşil* (Ayşegül Ergül, Dursun Ali Sazkaya, Elif Albayrak, İlker Aslan, Kadri Raşit Akdeniz, Kübra Aslan, Mehmet Sancaktutar, Sadık Dal, Sevda), *Notos* (Ali Ünal, Arda Bafra, Ayfer Tunç, Billur Şentürk, Burcu Yılmaz, Canan Akyüz, Çiyil Kurtuluş, Deniz Yalım Kadıoğlu, Didem Tekeli, Ebru Türker, Erkut Özal, Eyüp Tosun, Feridun Andaç, Gaye Boralıoğlu, Gökhan İnci, Hakan Ergül, Hakan Tağmaç, Hüseyin Peker, İzzet Gökhan Erten, küçük İskender, Murat Özyaşar, Murat Şahin, Nihan Çakır, Özge Kahraman, Pınar Çakılkaya, Salih Cem, Semra Bülgin, Süreyyya Evren, Uğur Nazlıcan, Yalın Gündüz, Yasin Akdemir, Zeynep Alpaslan), *Öykü Teknesi* (Ahmet Gürol, Aslı Duygu Özmutlu, Aslı Eti, Aynur Sakallıoğlu, Didem Esen, Ekmel Can Gökdal, Ercan Karadağ, Esma Akyel, Esra Mine

Güngör, Gülbin Aksu Demirhan, Gülayşe Yaldız, Güven Ulu, Halil Gökman, Hilal Tüzün, Kutsal Toprak, Leyl, Melek Ekim Yıldız, Mithat Önal, Mustafa Albayrak, Nesime Açılmış, Özgür Danışman, Selçuk Sarısaltık, Selda Uzunkaya, Sinem Beyaztaş, Sultan Yenal, Tarık Güney, Tayfun Yahşi, Zübeyda Keskin/Filika-Öykü Teknesi Eki- Aysun Öztürk, Deniz Sokullu, Fergun Özelli, Filiz Bilgin, Güzin Tanyeri, Halil Özçelik, Hilal Öziş, Nuran Tarhan, Ömer Turan, Tuğçe Bilgiç, Zeynep Sıvar), *Özgür Edebiyat* (Azime Güç, Bengü Vahapoğlu, Berna Özpınar, Burak Kaya, Burcu Erdoğan, Burcu Güldemet, Engin İnceoğlu, Fulya Özbihan, Hasan Uygun, Hira Ayşe Özsoy, Mustafa Cengiz, Mustafa Yaşar, Nazlı Karabıyıkoğlu, Oktay Taftalı, Özgür İrenhür, Refik Algan, Sedat Demir, Sevtap Ayyıldız, Çiğdem Aldatmaz, Necla Antep Aytuna, Senem Dere), *Semaver Öykü* (Âdem Öner, Arda İnal, Aydın Adnan Gümüş, Ayhan Emir Yolcu, Baki Karcı, Hasan Topçu, Hüdaverdi Aydoğdu, Mustafa Uçurum, Semih Polat, Sertaç Gereç, Tahsin Görmüş), *Sıcak Nal* (Lâçin Aşkıdil, Makbule Aras, Muhammet Uçan, Oktay Orhon), *Sözcükler* (Alper Beşe, Bade Osma Erbayev, Besim Dalgıç, Ceren Akkaya, Eser Erdost, Fadime Uslu, Ferdi Çetin, Gizem Aras, Gül T. Timur, Hakan Savaş, İbrahim Aslan, İsmail Erten, Mehmet Fatih Özbay, Nevriye Döndü, Ömer Kaya, Tahsin Yücel), *Tasfiye* (Mehmet Garip Tanyıldızı, Mustafa Kıyak), *Türk Dili Dergisi* (Ahmet Alp Altay, Gökhan Çağlayan, İlknur Güneylioğlu, Mine Duran, Nuray Gök Aksamaz, Ruşen Eşref Yılmaz, Tansu Bele), *Üçüncü Mevki* (Ali Güney, Atiyye Küçük, Derviş D., Elif Şentürk, Murat Kahraman, Tutku Tuncalı), *Yaba Edebiyat* (Adnan Türkoğlu, Çetin Kalman, Gülsüm Koçak, Gün Zileli, Kirkor Yeteroğlu, Manik Benerci, Mehmet Celal, Melek Koç, Perihan Maksutlar, Sevil Ertaş, Süleyman Kalman, Talip Apaydın, Yaşar Günenç), *Yağmur* (Erdoğan Tücan, Esra Can, Fahri Hoşab, Murat Kaya, Osman Alagöz, Nihat Dağlı, Yalçın B. Kemerci).

Üç Aylık Dergilerde:

Aşkar (Fatma Akkubak, Hüseyin Çelik, Veysel Altuntaş), *Aşkın (e) Hali* (Duran Çetin, Feyza Hepçilingirler, Metin Demirci, Okan Kuzu, Yıldız Ramazanoğlu), *Ayna İnsan* (Nijat Aliyev), *Değirmen* (Asiye Yücel, Aslan Gülce, Fatoş Aktürk Mollamehmetoğlu, Halil Kılıç, Hüseyin Yılmaz, Nuhan Nebi Çam), *Hayal* (Cem Sabutay Türkdönmez, Fügen Kıvılcımer, Ümran Ersin), *Karagöz* (Aslı Togay, Doğukan İşler, Veli Dönmez), *Kum* (Anıl Şahin, Birsen Bayar, Emel Yurtseven, Halil Durukafa, İhsan Bayram, Kenan Can Yoldaşlar, Lâle Dilligil), *Kuyudaki Koro* (Ali Kemal Nacaroğlu, Mevlana İdris, Elif Pınar, Engin Elman), *Şair Çıkmazı* (E. Sevinç Öksüzoğlu, Mine Köker), *Tûti* (Emrah Aydoğdu, Emrah Tunç, Emre Ergin, Fatih Mutlu, Okan Cem Çırakoğlu, Onur Aydın).

Didim, 26 Aralık 2012

Ahmet Büke

Gelen Evrak: 28.02.2012. TEM:1245/89

Gözlerimi açtım. Uyanmadım. Uyumuyordum; galiba! Ezan sesini duyunca açtım gözlerimi. Garın camlarından ikindi güneşi taşıyordu. Öyle yuvarlak ve kımıltı içinde, karşı damlardaki kiremitlere değince hafif esmerleşmiş bir kadın ışık, ayakucumuza kadar geliyordu.

Ahmet'i dürttüm. Tahta sırada döndü ama uyanmadı. Karşıda bizden dört kişi daha uyuyordu.

Gişe memuru camdan yuvasını açtı. Gözlüklerinin üzerinden içeriye baktı. Genç bir adam kapıdan girip ona yaklaştı.

"Mavi Tren'e bilet var mı?"

"Ama gelen Ege Ekspres'i."

"Ha, olsun. İki talebe alayım ben."

Memur biletler için tıkırdadı. Sonra masasına ağır bir yükle vurdu sanki.

Ahmet'i yeniden dürttüm. Bu defa gözlerini açtı. İki eliyle ovuşturdu. Doğruldu.

"İzmir treni geliyormuş," dedim.

"Hoş geldi, sefa geldi."

Kalktı, eli belinde esnedi uzun uzun.

"Sen kararlı mısın? Bizimle gelmiyor musun şimdi?"

"Yok," dedim. "Gelmiyorum."

Karşı sıradakiler de uyanmış, şiş gözlerle bize bakıyorlardı.

Ahmet onlara döndü.

"Biz bu defa gelmiyoruz," diye seslendi onlara.

Boş, boş baktılar.

Birisi eğildi, ayakkabı bağcıklarını bağladı. Ötekilerin değişmedi bakışları.

Trenin sesi duyuldu. Gişe memuru yuvasından çıktı. Elinde hareket diskiyle bekleme odasına girdi.

"Evet, 18.45 İzmir Treni... Yolcular hazırlansın efendim."

Gidecekler kalktılar. Son kez bize döndüler. Sonra kapıdan çıktılar. O anda tren gürültüyle girdi istasyona.

Bir kadın sesi duyuldu. Simitçi çocuklar tren pencerelerine doğru koştular.

Hareket memuru başını kapıdan uzatıp bize seslendi.

"Tren kalkacak!"

Ahmet'le göz göze geldik.

"Siz neden oturuyorsunuz?" dedi adam.

Trenin uzun düdüğü duyulunca koşarak kayboldu. Uzun vagonlar ıslık çalarak doğruldular ve oflaya puflaya gittiler.

İstasyonun çınarlarına konmuş bir çift kumru camdan bize bakıyordu. Bence bizi göremiyorlardı ama yine de dehşet içindeydiler.

Memur içeri girdi. Bir elinde şapkası, kafasını kaşıdı.

"Siz nasıl böyle bir şey yapabildiniz. Trene binip gitmeniz gerekiyordu."

Ahmet dürttü beni.

"Hadi siktirelim burada. Yoksa treni bile geri çağırır bunlar."

Kalktık. Arka kapıdan çıkarken memur gişe deliğine girmiş bir yerlere telefon ediyordu.

Dışarıda hava çok güzeldi. Ilık buğday kokuyordu ortalık.

Biraz yürüdük. Nereye gideceğimizi bilmiyorduk. Sadece yürüdük. Yaşlı bir amcayı durdurdu Ahmet.

"Burası neresi Dayı?"

"İstasyon Mahallesi."

"Yok, onu demiyorum. Bu kazanın adı ne?"

"Ne kazası evlat! Burası Akhisar. Hatta reisi cumhur, sizi vilayet yapacağız, dedi."

Güldüm ben. Ahmet de gülümsedi.

"Nereye gidilir burada?"

Adam bizi baştan aşağıya bir süzdü.

"Açsınızdır siz. Çarşıya gidin. Ramiz'de köfte yersiniz."

Eliyle de yolu işaret etti.

Biz hiç acıkmıyoruz: Ahmet ve Mahsun. Ötekiler de acıkmıyordu. Su da içmiyoruz. Neden Akhisar'dayız? Onu bilmiyorum. Ama neden trene binmedik? Onların bir amacı yok. Uyuyorlar. Uyanıp trene biniyor ve gidiyorlar. Vardıkları yerde yine uyuyorlar. Ben onlar gibi değilim. Ya Ahmet?

Çarşıda bir çınarın altında oturuyorduk.

"Ahmet," dedim. "Sen neden benimle geldin?"

Kokulu bedene sırtını dayamış uyuyor. Yine dalmış. Ayakları minderden dışarıya kaymış. Az önce çırak çocukların suladığı ıslak betona değdi değecek.

Omuzlarından sarsınca gözlerini araladı.

"Duydun mu beni Ahmet?"

"He, duydum. Hep duyuyorum zaten. Uyumak gibi değil sanki benimkisi. Sadece alamıyorum kendimi. Sızıyorum öylesine."

"Neden ben yapamıyorum," dedim.

Omuz silkti. Ağzının kenarından kaçan salyasını elinin tersiyle sildi. Doğruldu.

"Bilmiyorum. Ama sen farklısın bizden. Anneni arıyorsun durma-

dan. Biz hiçbir şey aramayız normalde. Merak da etmeyiz."

"O zaman sen neden benimle geldin?"

Saçları sıcak rüzgârda dalgalanıyordu.

"Galiba çok sıkıldım dolanıp durmaktan."

"O zaman sıkılıyorsunuz en azından."

"Vallahi, seni tanımadan onu da bilmiyordum."

Helva tablasıyla bir adam geldi yanımıza. Eliyle işaret etti kızarmık şekerlerini, kâğıt helvaları. Hiç beklemeden geçti yanımızda. Karşı kahvede çay için tavla oynayanlara doğru yürüdü.

"Biz ne zaman karşılaştık Ahmet?"

Düşündük, ikimiz de yanıtlayamadık bunu. Neden trenlerle dolanıp durduğumuzu da bilmiyorduk. Ama ben ne aradığımı -çok garipti bu- biliyordum.

Yürürken garaja gelmişiz. Gazozcular kesti önümüzü. Dondurmacı da hemen arkalarındaydı. Onları geçip otobüs ve minibüslerin homurdandığı meydana girdik. Elinde bilet koçanıyla sigara içen bir çocuğa yaklaştım.

"Buyur abi. Gördes arabası kalkıyor hemen," dedi.

Durdum.

"Ben annemi arıyorum. Orada olabilir mi," dedim.

Çocuk kirli yüzünü kaşıdı.

"Abi, annen kim senin?"

"Annem işte. Benim annem."

"Yok, abi. Adı, sarı yani."

Durdum. Ahmet'e döndüm.

"Ben hiç annemin adını söyledim mi?"

"Yoo," dedi.

Çocuğa baktım yeniden.

"Bilmiyorum ama görürsem onu mutlaka tanırım."

Çocuk hafif geriye döndü. Uzağa doğru tükürdü.

"İyi abi, gel sen Gördes'e. Belediye'ye falan sorarsın işte."

Neşelendim birden. Ahmet de gülümsüyordu. Hemen bindik arabaya. En önde boş iki koltuk vardı. Şoför aynadan bizi görünce sanki inanamadı. Döndü baktı bize.

Oturduk. Muavin çocuk geldi.

"Abi ücretler," dedi.

Ahmet'le bakıştık. O sırada şoför el etti çocuğa.

"Alma onlardan," dedi.

Yol döne, döner bir dağa çıkıyordu. Ormanlardan ve derelerden geçtik. İki defa otobüsün önünden dumanlar çıktık. Herkes indi. Emzikli bir kadın kaldı sadece içeride. Bekledik. Yaşlı bir teyze ekmek ve tereyağı çıkardı. Sürdü. Tuz ekti. Bize uzattı... "Çok ayıp oğlum," dedi. "Allah'ın nimeti." Ahmet başını omzuma koymuş uyuyordu. "Hasta mı abi," dedi muavin çocuk. İki kızıl karınca paçalarımdan yürüyüp çıktı. Koynuma kadar girdiler arka arkaya. Otobüs yine hareket etti.

"Buradan dönüyoruz biz," dedi muavin çocuk.

"Neden," dedi Ahmet.

"Abi görmüyor musun sel köprüyü yıkmış. Her yer su içinde. Nasıl gitsin otobüs?"

Yolcular söylenmeden dağılıyorlardı. Bez torbalarını ve kemerlerle bağladıkları bavullarını sırtlanıp keçi yollarında kayboluyorlardı.

"Peki, biz nasıl gideceğiz Gördes'e?" dedim.

Terden gömleği su içinde şoför yaklaştı.

"Siz bizimle geri dönün isterseniz. Yarın tren var. Ona binersiniz."

"Trene binmiyoruz, diye kaç defa söyleyeceğiz," dedi Ahmet.

"Arkadaş annesini arıyor. Onu bulacağız biz."

"Sizin böyle dolaşmamanız gerekiyor," dedi adam.

"Ama yine de siz bilirsiniz."

Otobüs kalkarken muavin çocuk eliyle işaret edip bağırdı.

"Şu tepenin ardında Gördes."

Uçsuz bucaksız tütün tarlaları vardı. Tuğ çıkarmış ve sarı çiçekleriyle ıslaktı tenleri. Taş taşıdık. Çayın ortasına kadar onlara basıp geçtik. Öteki yarısı sığdı. Su göğsümüzde karşıya geçtik. Kıyıdaki hayıt dallarını anneme benzettim. Onlara doğru koşup morluklarını avucuma aldım. Sıktım. Sonra koktum. Derin derin çektim içime. Ahmet gelip aldı beni oradan. Annem değilmiş onlar.

Yokuşa sardık.

Kavaklara gelince durduk. Ahmet çeşmeden su içerken uyudu. Başını sudan çıkardım. Derin derin nefesler aldı.

Tepeye o kadar az kalmıştı ki bisiklet tamircisini gördük.

Tabelasında şöyle yazıyordu: Uşaklı Faruk. Son Bisikletçi.

Çay koydu kendine Faruk Abi. Elleri yağ içindeydi.

"Siz içmezsiniz biliyorum," dedi.

"Ben tepeyi aşacağım Faruk Abi," dedim.

"Gördes'e gitmem gerek."

Ahmet dizime başını koymuş, kendinden geçmişti yine.

"Olur. Orası kolay. Tepeyi aşarsın, Gördes ayaklarının altında."

"Abi," dedim. "Sen annemin adını biliyor musun? Ya da yüzünü? Saçları nasıldı, gözleri? Gülerken dişleri görünür müydü ağzından? Yaşlı mıydı acaba senin gibi? Hâlâ yaşlı mıdır ya da?"

Uşaklı Faruk baktı bana.

"Hâlâ yaşlıdır. Hâlâ hayattadır annen. Çünkü sen onu hâlâ anıyorsun."

"Ben aradığım için mi annem hayatta?" dedim.

"Yok," dedi. "Annen seni arıyor aslında. Durmadan hem de. Her yerde kayıp oğlunu soruyor. Her kapıya gidiyor. Ahmet'in anası ya öldü, ya da vazgeçti. Umudu kalmadı. O yüzden Ahmet başını koyduğu yerde uyuyor. Tıpkı ötekiler gibi."

Ahmet'i uyandırdım. Tepeye doğru devam ettik. Gördes'e. Yanımızdan bir şilep geçti kumlan yara yara. Ahmet filikasına hasta oldu.

Çok uzakta şöyle bir şey oldu: Bir kadın, beyaz yaşmağını arkasına atıp kapıdan girdi. Dilekçesini uzattı. Memur kaydetti. Gelen evrak numarası verdi. Kadın koynundan çıkardığı bir fotoğrafın arkasına devlet numarasını kurşun kalemiyle yazdı.

28.02.12

Not: Bu öykü, Ahmet Büke'nin *Cazibe İstasyonu* (Can Yayınları, 2012) adlı kitabından yazarın izniyle alınmıştır.

Cemil Kavukçu

Mindos Kayalıkları

Sana, Mindos Kayalıkları'ndan ilk söz ettiğimde, orada oturup gün batımını izleyerek bira içiyorum demiştim ya, kim bilir nasıl bir yer düşünmüştün? Denizden metrelerce yükseklikte sarp ve baş döndürücü bir kayalık. Felaket bir intihar çukuru. Çok aşağıda köpüklü suların dövdüğü, üzerinde çığlık çığlığa belâlı martıların çemberler çizdiği, derinlerde ise kocaman gözlü çirkin dip balıklarının yaşadığı minik adacıkları olan ürkütücü bir karabasan âlemi. Oysa burası, küçük bir halicin girişine sonradan yerleştirilmiş iri kaya bloklarından oluşan sakin, huzur veren bir mendirek. Önceleri bir çayın buradan denize karıştığını sanırdım. Ama öyle olmadığını öğrendim. Deniz, bir kanalla içeriye doğru sokuluyor, giderek incelip bir yerde bitiyordu. Halicin her iki yanında uzanan plajlar var. Kayaların üzerinde de amatör balıkçılar hiç eksik değil. Görünce seveceğine eminim.

Sürekli anlattığım, bir o kadar da abarttığım, *Mindos Kayalıkları* diye bir ad uydurduğum yeri sana göstereceğim için çok heyecanlıyım. Düş kırıklığına uğrayacağın kesin. Tek güvencem, "Sen zaten böylesin," demen.

O temmuz sabahı, kayalıklara gitmeden önce tabelasında "*Meşhur Çorbacı Burhan Usta*" yazan aşevinde kelle paça çorba içmiştik. İkimizden başka kimse yoktu dükkânda. Bir garson yerleri süpürüyordu. Güneş yeni doğmuştu. "Gündoğumu Buluşmaları"nın ilkiydi bu. İkimizin de yüzünden uyku akıyordu ama, uzun süredir birlikte olmayı düşle-

diğimiz bir coğrafyada bulunduğumuz için çok mutluyduk. Kâsede değil de, kocaman, beyaz porselen bir yemek tabağında gelmişti çorbalarımız. O anda birbirimize bakmıştık. Sayısız oyunlarımızdan biriydi bu da. Sözcük kullanmadan anlaşıyorduk. Bunun anlamı "Yuh yani!" idi. Ben dayanamamış, yine sözcüklere başvurarak "Mahşer kazanı," demiştim. O anda çay kaşığı ile pul biber serpiyordun çorbana. Gülünce biberlerin bir bölümü tabağın kenarına döküldü. Elimi kaşığa sürmemiştim, önce senin tatmanı bekliyordum. İlk yudumu içince gözlerini yumup "Nefis," dedin. Beğenmiş miydin, yoksa kibarlık olsun diye mi öyle söylemiştin anlayamamıştım ama bana göre çorba fena değildi. Öksüzdoyuran tabağının ancak yarısını içebilmiştin. Dudaklarına kâğıt peçeteyi küçük küçük dokundururken, "Çok güzel ama ben doydum," demiştin.

Bundan sonra yeni bir sürpriz bekliyordu seni: *Mindos Kayalıkları.*

Denize sıfır bir bölgedeydik. Bozok Dağları ise oldukça içerideydi. Bu kayalıklar nerede olabilir diye düşünmüş müydün?

Öyle düşündüğünü sanmıyorum, çünkü beni artık tanıyordun.

Çorbacıdan çıktığımızda, "Biraz yürüyelim mi," dediğimde, "Evet," demiştin gülerek. Ben hâlâ, az sonra *Mindos Kayalıkları*'na varacağımızı söyleyememiştim sana. Bir çay olduğunu düşündüğün haliç boyu denize doğru yürüyorduk. Ortalıkta kimseler görünmüyordu. Üç tekerlekli, camlı simit arabasını iten yaşlı bir adam geçti yanımızdan. Hiç de yorgun görünmüyordu. Yüzündeki belli belirsiz gülümseme, bir şeyleri gizlice bizimle paylaştığının göstergesi gibiydi. Belki de bana öyle gelmişti. Her şeyin dingin olduğu saatlerdi. "Muhteşem," demiştin. Elini tutmuştum. Olağanüstü hiçbir şey yoktu ama sen gördüklerine öyleymiş gibi bakıyordun.

"İşte o kayalıklar burası," dediğimde gözlerini kısmış, havayı süzerek içine çekmiş ve bir kez daha "Muhteşem," diye fısıldamıştın.

"Okkadi," demiştim, "muhteşem olan sensin."

"Canıım," demiştin.

Sana ilk kez Okkadi dediğimde şaşırmış, "O ne?" demiştin. Bir anlamı yoktu, şifrelenmiş sözcükleri açıklayıp senin bendeki karşılığın olduğunu söylediğimde, boynuma sanlmıştın. Sen artık Okkadi'ydin. Sonra, karşılıklı olarak buna benzer birçok sözcük uydurmuştuk.

Mindos Kayalıkları dediğim mendireği görünce şaşırmış mıydın?

Yüzüme bakıp, oyunlarına artık alıştığını gösteren bir biçimde, çocuk gibi gülmüştün yalnızca.

Yaz bitiminde kayalıklara son kez geldiğimizde kutu biralarımızı yudumlayıp denize bakıyorduk. Çevremizde, her zamanki amatör olta balıkçıları vardı. Onların sabrına hayrandık, çünkü yaz boyu, burada oturduğumuz sürede oltasına balık takılan tek bir kişi bile görmemiştik. Bu bizi çok güldürüyordu. Onlar sanki biz izleyelim diye oradaydı ve önceden kurgulanmamış bir oyunun içindeydiler.

Güneş yanığı, tenine çok yakışmıştı Okkadi. Siyah kovboy şapkan ve yüzünün yarısını kaplayan güneş gözlüklerinle muhteşemdin. Bana dönüp gülümsediğinde bembeyaz dişlerin beliriyordu dudaklarının arasından. Birlikte olduğumuz her yer, ikimize sunulan bir oyun alanı gibiydi. Yine kayaların üzerindeki olta balıkçılarını izliyorduk. Kutu biralarımızı onların umutsuzluğu için birbirine dokunduruyor, bir yudum almadan önce de bakışıp karşılıklı gülümsüyorduk. Mendirekteki umutsuz adamlar uzun saplı oltalarının makaralarını telaşla sararlarken, "İşte bu kez balık geldi," diyorduk. Ama yine boş çıkıyordu iğnelerin ucu. Üstelik yemi de kaptırıyorlardı. Belki de onların derdi balık tutmak değildi.

"Bu o mu?" dedin.

Parmağınla, haliç girişine doğru yaklaşan küçük tekneyi gösteriyordun.

Yekedekinin oturuş biçimi ve güneşte parıldayan, usturayla kazınmış bakır rengine dönüşmüş başı hemen ele vermişti onu. Bir gün ön-

ce, yine bu saatlerde aynı tekneyle buradan halice girmişti. Teknenin başucunda oturanın kızı olduğunu düşünmüştük, orta yerde küpeşteye yaslanan ise karısı olmalıydı. Nasıl da tatil havasına girmişlerdi. Ortada gülünecek bir şey olmamasına karşın onlara, ama daha çok adama gülmüştük. Gördüğünüz her şey benim eserim, der gibi bir duruşu vardı.

"Evet, o," dedim.

Bugün tek başınaydı.

Halicin girişinde teknesini durdurup çapasını denize bıraktı. Bizim için yeni bir oyunun sergilendiğini hemen anladık.

"Balık tutmaya niyetli galiba ama yanlış yere demirledi," dedim.

"Evet," dedin.

Bu, görüşümü paylaştığın için değil de, arada savurduğun "boşluk dolduran" evet'lerden biriydi. Bira kutularımızı hafifçe dokundurup birer yudum aldık.

"Denize çok yabancı ama denizi biliyormuş gibi davranıyor."

"Evet."

Bakışıp güldük. Bu gülüş çok bol harcanan "evet"ler içindi.

Yanlış yere demirlediği, az sonra boğazdan içeri girecek bir teknenin ısrarlı klakson sesleriyle doğrulanmış oldu.

Adam denize ve denizciliğe o kadar uzaktı ki, bu uyarının kendisine yönelik olduğunun farkında bile değildi. Hırsla misinasını topluyordu. İğnenin ucunda balık olmadığına kalıbımızı basardık.

"Eyvah, çarpacak," dedin.

"Yol kesti, çarpmaz ama ısrarla neden üstüne gidiyor ki?"

Yol isteyen teknenin kaptanı o kadar usta bir denizciydi ki, bir iskeleye yanaşır gibi sokuldu yanına. İkisi de ayakta bir şeyler konuşuyorlardı. El-kol hareketi yoktu. Belli ki tartışmıyor, kavga etmiyorlardı. Yanaşan kaptan tornistan ederek geri çıktı. Büyük bir çember çizerek çevresinden dolanıp halice girdi. Dalgasını geçerek ders vermek istemişti ona.

Buna çok gülmüştük. Ama asıl oyun yeni başlıyordu. Çıplak kafalı adam misinasını toplamaya başlamıştı. Öyle öfkeliydi ki, bu iş burada bitmişti. Az önce yaşanan olaydan keyfinin kaçtığını hemen anlamıştık.

"Bu akşam ne yiyecekler?"

Güldün.

"Önce balıkçıya uğrar, evde de kocaman yalan söyler," dedin.

Misinayı çekmişti, şimdi de zinciri topluyordu.

"Mindos Kayalıkları muhteşem bir yer," dedin.

"Bakar mısın, çok büyük bir hata yaptı!"

"Nasıl?"

"Motoru çalıştırmadan çapayı topladı. Üstelik karadan esen rüzgâra karşı yaptı bunu."

"Yani?"

"Yanisi şu; makine çalışmayabilir. Burada gördüğün her şey oyundur, hiçbir şeye inanmayacaksın."

Çapayı tekneye aldı adam. Hafifçe eğilip hızla doğruldu. Motoru çalıştırmak için ilk hareketi verecek ipi çekmiş olmalıydı. İlk girişimde çalıştıramamıştı. Adam yeniden eğildi. Motor çalışmıyordu

Güneş, uzaktaki adaların ardında batıyordu. Adamın teknesi rüzgârın etkisiyle açığa doğru sürükleniyordu. Görüntü gittikçe küçülürken biz hâlâ onun eğilip kalkan siluetine bakıyorduk.

"Motoru çalıştırabilecek mi? Geri dönecek mi?" dedin. Kaygı vardı gözlerinde.

"Bilmiyorum," dedim.

"Bizim dışımızda kimse onun sürüklendiğinin farkında değil."

"Endişelenme, deniz sakin. En olmadı cep telefonuyla birilerini arar, yardım ister. Üstelik, burada gördüğün her şey bizim için sahneleniyor."

"Rüzgâr onu açıklara itiyor değil mi?"

"Bilemeyiz, belki de deniz çekiyor."

Biram bitmişti. Kutuyu, siyah naylon torbadaki boşların arasına koydum.

"Gidelim mi?" dedim.

Her akşam olduğu gibi bir yanıt alamadım.

Artık ne adam seçilebiliyordu ne de tekne. Denizde küçücük bir leke olmuşlardı.

Biliyor musun Okkadi, bir gün gerçekten buraya geleceksin ve hiçbir şeyi abartmadığımı göreceksin.

Not: Bu öykü, Cemil Kavukçu'nun *Aynadaki Zaman* (Can Yayınları, 2012) adlı kitabından yazarın izniyle alınmıştır.

Ayşegül Ünal

Abbas ve Zehra

(Zehra'yla Abbas uçuyorlardı. Hani filmlerde olur ya, siyah gölgeler gibi Ay'ın önünden geçiyorlardı.)

Abbas, mahallenin kara çocuğu. Çocuk dedikse ergenliğinin başlarında delikanlı aslında ama kimsesizliği yüzünden bükülen boynu onu daha bir kısalaştırıp, çelimsizleştirince çocuğu andırıyor diyebiliriz. Hüzünlü yüzünde anasız babasız bir çocuk, iri, siyah gözlerinde kaybedecek bir şeyi olmayan insanlara has hırçın, korkusuz bir delikanlı Abbas.

Geceleri ev sahibine hissettirmeden bahçelerindeki kömürlüğe girerek, kömür çuvallarının üzerinde kıvrılıp yatan, sabah ezanıyla kalkıp yollara düşen bir çocuk. Hiç kimse, bu çocuk kimdir, kimi kimsesi var mıdır bilmez. Abbas onlar için sadece gündüzleri mahallede gördükleri, zayıflığını görüp acıyarak, bir sokak köpeğini besler gibi ekmek, su verdikleri nerede yaşadığını bilmedikleri kara kuru bir oğlan. Teninin karalığı üstünde yattığı kömür çuvallarından mı gelir bilinmez ama gözleri derin bir kuyunun dibi kadar siyah.

Herkesin hayata tutunmak için bir nedeni vardır ya, bu gariban, kimsesiz Abbas'ın umut ışığı da bembeyaz yüzlü güzel bir kızcağızdı. Adı Zehra. Annesi kıza seslenirken duymuştu bizimki. Zehra'yı güneşli havalarda evin önüne çıkarırdı annesi. Tekerlekli sandalyesiyle kapının önüne sabitleyip evde işine gücüne bakardı. Kaslarının zayıflığından bacakları gibi kolları da tutmayan, bir çift kelime konuşamayan

Zehra bütün gün Abbas'ın görüş alanında kalırdı. Bazen göz göze gelirler Zehra tebessüm eder, Abbas'ın kara yüzü aydınlanırdı.

Yine böyle bir gün Zehra'nın kapının önünde sokaktaki çocukları, Abbas'ın da Zehra'yı izlediği sırada, Zehra'nın hüzünlü gözlerinden bir damla yaş süzüldü. Abbas dayanamayıp yanına koştu. Tekerlekli sandalyesinden iterek gezdirecekti onu. Zehra ses çıkarmadı Abbas'la hiç konuşmasa da onun samimiyetine güveni vardı. Birbirlerine bakıp gülümseyerek yola koyuldular. Zehra önde oturuyor, Abbas arkada tekerlekli sandalyeyi sürüyor. Bize görünen bu. Oysaki, Zehra'yla Abbas uçuyorlardı. Hani filmlerde olur ya, siyah gölgeler gibi Ay'ın önünden geçiyorlardı.

Sokağı yanlamışlardı ki, Abbas uzaktan sırtına fırlatılan terliğin şiddetiyle irkildi. Arkasına döndüğünde Zehra'nın annesi çoktan yanına gelmiş bir de yanağına sert bir tokat atıp, onu itmişti. Abbas yerde şaşkın, utanç ve üzüntü içinde kaldı. Kadın işaret parmağını Abbas'ın suratına doğrultup,

"Bir daha kızımın yanında görürsem seni gebertirim çocuk." diyerek gitti.

Annesi Zehra'yı götürürken yerde yatan Abbas'a baka baka ağlıyordu kızcağız. Ne yapsın, ikisi de birbirinin tek arkadaşıydı.

İçine oturdu bu tokat Abbas'ın. Yere düşünce dirseği taşa çarpıp kanamış ama acısını hissetmemişti. Yüzü yanıyordu, bir de kanayan kolunu görünce daha çok hırslandı, içlendi.

"Anasını satayım böyle dünyanın" diyerek yerden kalktı.

Mahalle camisinin avlusundaki bankta havanın kararmasını beklemeye koyuldu. Akşam olunca kimseye duyurmadan Zehraların evinin önündeki kömürlüğe giriverdi yine. Karanlıkta yüzünün nasıl parladığını görseydiniz Abbas'ın hiç durmadan ağladığını anlayabilirdiniz. Abbas o gece kömür çuvallarının üzerinde ağlaya ağlaya uyuyakaldı.

Her gecenin bir sabahı vardır.

Yeni doğmuş yedi küçük kedi, esmer yanaklarını yalayarak Abbas'ı uyandırdı. Abbas akşam kömürlüğe girerken karanlıktan ve ağlamaktan kedileri fark etmemişti. Hayret ve sevinçle yavruları okşadı. Okşadıkça içi ferahladı. Sanki kendi başı okşanıyormuş gibi mutluydu. Yedi yavru, bir de anneleri, etti sekiz kedi ona can yoldaşı olmuştu.

Zehra'nın annesi "kızımı kaçırıyordu, son anda yakaladım." diye laf yaymış mahallede. Abbas'a bu yüzden kimse yiyecek vermiyor, üst sokaktaki ihtiyar fırıncı sadaka niyetine her gün bir bütün ekmek ayırıyordu. O da fırıncıdan aldığı ekmeğin hepsini yemiyor, kömürlüğe getirip suyla ıslatarak kedileri doyuruyordu.

Zaman böyle gelip geçerken kedicikler büyüyüp hareketlendi. Haylazlıktan çıkardıkları sesler yüzünden bir gece Zehra'nın annesi durumu fark edip kömürlüğe geldi. Bir elinde fener, bir elinde çuval kömürlükteki kedileri bir bir yakalayıp çuvala doldurdu, ağzını da bağlayıp sokağın çöp konteynırına attı. Bütün bunlar olurken Abbas kömür çuvallarının arkasında saklanıyordu. Kadının eve girdiğinden emin olunca sessizce kömürlükten ayrılarak, konteynıra koştu. Çuvalın bağını çözüp, korkudan titreyen kedileri dikkatlice çıkardı. Hepsi derin bir nefes aldıktan sonra karanlığın içinde yürüyüp gittiler.

Aferin Abbas'a kedicikleri kurtardı. Ne olacak şimdi?

Dergâh Dergisi, sayı: 273, Kasım 2012

Birgül Oğuz

Dön

Anam beni doğurmamış. Tutmuş, bir akasyanın dibine bırakmış. Ve vaki olmuş ki ben kendimi Akasya'nın dibinde bulmuşum. O hışıldamış ben tutunmuşum, o hışıldamış ben tutunmuşum. Bir pirinç tanesi kadarken, koca, koygun bir akasya gölgesi olmuşum.

Şükürler olsun beni vakitsiz azat eden anama. Ben serin, ben tenhayım. Akasya'nın ağırlığından damlayan cana suret, cana gölge, cana vahayım. Şuur ki cana acıdır, ben şuuru canıma tattırmadım. Ben tenha, dünyanın uzağıyım.

Esirgemeyen, bağışlamayan anama hep şükürler olsun. Onlar mı? Hah! Onların hâli harap. Dünya hafif, insan eti ağır, diyorlar. İnsanın canı ezelden beri toprakla tıkalı, diyorlar. Teker teker gelip hep bir ağızdan diyorlar: Dünya, ah dünya, kötü işlenmiş bir günah dünya! Diye bağırlarını açıp diz çöküyorlar. Başlarını geriye atıp kuru kuyulara benzeyen ağızlarını açıp kapıyorlar. Demiyorlar da boğum boğumlar. Demiyorlar da kıhlıyorlar: Dört bir ucundan tutuşasın dünya, kalmayasın bana bize onlara dünnyaah... Diye sözlerinin feri sönüyor sonra. İşte o zaman yolunmuş saçları, kopmuş düğmeleri, taş kesmiş gövdeleri, oraya buraya atılmış yaralı hayvanlar gibi kıvranan ayaklan, elleriyle hep bir susuyorlar. Bir sus ki tıkış tıkış, bir sus ki ölünmüş gibi. Demeye kalmadan biri daha geliyor, biri daha ve her yeni gelenle tutuşuyorlar bir daha. Hep bir ayağa kalkıp geri devriliyorlar. Alınlarını yere basıp sözlerinin feri sönesiye bağırıyorlar: *Hem biz niçin doğunca ölmedik, rahimden çıkınca son so-*

luğumuzu vermedik? Alacağın alacağın alacağın olsun dünya!

Ama n'apalım, diyorlar hemen sonra derlenip toplanıp silkelenip, gelmiş bulunduk. Bari kalalım, n'apalım. Başa gelen çekilir. Yazıldıysa bozulmaz. Yeter ki başımız sağ olsun. Ölenle ölünmüyor, çok denedik, olmuyor. Uzun ömürler versin. Biz nasılsa çekeriz. Toprağı bol, sabır versin. Bari sıralı versin. Cennet olsun. Yasin, irmik, bol olsun. Erkenden yanına almış. Cebi yok ki, n'apsın, demek çok sevmiş. Başa gelen bize düşmez. Çok denedik. Rahmet, şeker, sabır dileriz. Sayılıymış, fıstık, kısık ateş, bol olsun, kimseye kalmaz, sabır, ah, irmik, zaman.

Kederliye niçin ışık verilir, canları acı olana da hayat? Bir aklım olsaydı da almazdı: Sahi, neden rahimden çıkınca son soluklarını vermemiş bunlar? Şimdiye uyumuş, dinlenmiş olmaz mıydı bunlar?

Bakmaya gözüm yok ki bakayım gözlerinin içine gitsinler. Dedim, zamanla giderler. Bir bildikleri var. Onlan bir araya getiren bir şey var. Bunca ah ve vah, her biri başka duayla kıpırdanan bunca dudak. Havaya açılmış her elde içi kahır dolu görünmez bir çanak. Sonra yine ve hep ah ve vah. Ama bir yandan da bu uçsuz bucaksız sahrada, bu bereket versin ki unutulmuş *kaktüs ülkede* duyulmuş şey mi ah ve vah?

Bilmezler ki gölge, ağacın yere düşen düşüncesidir. Bir dudağın rüzgân yeter onu dağıtmaya. İşte o zaman karışır Akasya. İki sallanır, üç hışırdar. Nasıl hışırdadıysa bir zaman anamın rüzgânyla.

Bir dilim olsa bas bas diyeceğim: Savulun! Bu nasıl çember, daralıyor. Dudaklar durmuyor, şiddetleniyor rüzgâr. Bu nasıl çember, soluk aldırmıyor. Sabır, ah, irmik, zaman, falan. Ve tenha kapış kapan, tenha silme ayak izi.

Sonra bir de gözlerini göğe dikişleri var. Gözlerinin bir tuhaf hesap soruşu var. Bunlar nasıl göz, takatimi içiyor. Ya hu! Tenhada *göz ne gezer*. Ne var orada, o gökte, bin in cin kuzgun boz tilki aşkına, ne var? Uzaktan iplerle ağır ağır indirilen bir savaş arabası mı bu Allah?

Ne var ulan ne? Savulun! Siz sağ olun. Ne hâliniz varsa onu olun

ama savulun savulun! Dile gel Akasya, ey, dile: Sağ olsunlar ama savulsunlar da, söyle!

•••

Yarabbim her neredeysen çık ortaya. Çünkü Gül'ü bir kez duyandan bir daha bir olmaz. Tuhaf bir şey sıçnıyor bize ondan. Pis. Kötü. Taşınmaz.

Ama Gül hiçbir şeye aldınş etmiyor. Taze mezara sırtını dönüyor. Yas evini başımıza yıkıyor. Battaniye altlanna saklanıp oradan canımıza tıslıyor. Bedenini kara ev gibi bırakıp ardında, çekip gidiyor. Gittiği tenhada, hışımla bilenen ruhunu seyrediyor. Gül'e bir tenha! Gül'e bir tenha! Tenhaya suret, tenhaya gölge, tenhaya vaha!

Başka ne diler acaba? Onda ne hatır kalmış ne yasa. Ağlıyor zehir zehir ve damlaya sıçrata. Biz harapmışız. Biz hiç olmamalıymışız. Biz eski bir hataymışız. Yas evine mi doğdu da Gül böyle yapıyor? Sahi, Gül ne biliyor?

Biz söylemesek günler söyleyecekti. Günlerin söylemeye dili mi yok, o zaman akıp giden mesafeler kalkıp karşısına dikilecekti: Güül! Geel! Döön! Ölmeden ölünür mü, şuur dediğin diri diri gömülür mü?

Neyse ki Gül kalbiyle değil, dudaklanyla kusur işliyor. Çünkü kalp bir kere kalp oldu mu, dünyanın bütün kalpleriyle bir güplüyor. Eski yasa, eski gergef, eski dava: Düşünmüyor, güplüyor. Yoksa kalp değil.

İnsanın canı ezelden beri toprakla tıkalı, doğrudur. Ama illa aklıyla mı bilmeli insan? İşte, göğsüyle de bilmeyi bilen bilir: Fecrin kirpiklerini görmek güzeldir.

Değil midir Gül, de, değil midir?

İşte bu yüzden Gül ayağa kalkacak. Yasını yas evinde bizimle birlikte tutacak.

Gül ayağa kalkacak. Yasını sırtlanacak. Yoksa Gül değil.

•••

Hiç –ama hiç- hiçbir zaman!

Çünkü haritalara gündüzleri çiğ san, geceleri kapkara bir leke ola-

rak geçen bu tenhada Akasya ve ben, birbirinin uykusuna dağılan birer rüya işçisi, zifiri karanlıkta bir kamaşma, şuursuzluk sevincinden başka bir şey değiliz ve dünya bir tek bizden sorulmaz.

"Güül! Geel! Döön!"

Hiç –ama hiç- hiçbir zaman! Bana söyletmeyin! *Kararsız, hazin hışırtısını mor bir perdenin.* Keskin limon kokusunu ve duvarlara çarpa çarpa pelte olan duayı. Oraya buraya atılmış kara örtüler gibi duran çocukları, kadınları, adamları. Kavrulmuş irmiği, kül ve dumanı. Gece gündüz kendi içine ağlayan evi, kimselere görünmeden düştüğüm balkonu, yürünerek geçtiğim incirli yolu, uzun çayın-

"Güül! Geel! Güül!"

Zamanın pimini o ara çekişimi, anamı ben ve benimle birlikte ölümü doğurmaktan vakitsizce men edişimi, son sözümü de bu uğurda kullanışımı, yani artık hatırsız, yasasız, azade ve dilsiz bir doğumsuz olduğumu, yani anımsamanın ben bu tenhaya tutundukta artık tedavülden kalktığını bana söyletmeyin.

"Geel! Güül! Döön!"

Hiçbir zaman! Geri dönmek demekse dünyanın lügatlerinde anımsamak, anımsamam anımsamam hiçbir şeyi hiçbir zaman.

"Güül! Geel! Döön!"

Onlar hiçbir şey bilmiyor. Anımsamak için unutmak gerek. Ben anımsayamam. Değil mi Akasya? Ben anımsayamam. De. Akasya?

"Güül! Döön! Döön!"

Ama bu yasa eski, bu gergef ondan eski. Ve herkes biliyor: Anımsamanın ilk hecesi ah, ikincisi vah. Peki, unutmak kaç hece, Akasya?

Ya benim takatim nereye kadar?

***

Gül'ün çevresinde merhamet aylası gibi döndüğümüz saatlerin ardından bile isteye sustuğumuz, çünkü uygunsuz, çünkü uğursuz soru şuydu:

"Bıçağın hangi tarafında birikeceksin?"

•••

Neydi akan, zaman mı mesafeler mi? Kaç kere yaprak döktü Akasya, kaç kere dirildi. Ya bu çember ne çemberdi. Üçtü, yediydi, kırktı. Gerisi çoktu zaten. Akasya çok uzaklarda hışırdıyordu. Dünya çok ağırdı. Ben çok azdım. Ve *dilde sermayem bir ah kalmıştı.*

Onu da deyivermişim: Ah.

Nasıl bir rüzgârı vardı ah'ın.

Ne olduysa onu söylüyorum. Yaprak fırtınası mıydı, bir kuzgun mu havalandı? Baktım, dört kürek. Beni, baktım, kazımışlar. Neydim ki ben artık, bir neydim? Baktım, akasyasız bir gölge. Baktım, yerkabukta bir sıyrık. Derken, dört kişiydi, omuzlamış ben gölge öldüsünü. Sonra bakmamışım. Ben Gül.

Ve hışırdıyordu Akasya, duyuyor muydum?

"Yine geel!"

"Neey?"

"Yine geel!"

"Ėey-"

"Yine geel!"

"Vah!"

Tuttular, beni kara bir kadının içine tıktılar. Sonra da karşıma geçip "hah" dediler,

"Hah."

Varlık Dergisi, sayı: 1253, Şubat 2012

Not: Bu öykü, Birgül Oğuz'un *Hah* (Metis Yayınları, 2012) adlı kitabında da yer almaktadır. Yazarın izniyle alınmıştır.

Ferda İzbudak Akıncı

Karşı Kıyı

İhtiyar Nikos ölüm döşeğinde.

Gözleri gözlerimde yaşlı balıkçının. Uzanıp tuttuğumda, yorgun bir güvercin gibi eli avucumda, kıpırtısız. Anlatıyor, anlatıyor. Ne çok şey biriktirmiş içinde.

Ah vre... Denizi gördün mü denizi? İçine girdin mi? Bütün sesleri kulağından uzaklaştırıp dalgalarının sesini dinledin mi? Elini derinlerine daldırdın da, yüreğinin atışlarını duydun mu? Sen bir de bu ihtiyardan dinle onu. İsterse birleştirir iki kıyıyı deniz. Bir ipekli kumaş olur, serilir kumların kucağına. Bir ucunu sen tutarsın burada, ötekini sevip de bıraktığın karşı kıyıda. Yüreğin akar avuçlarına. Suya değer. Su dalgalanır. Büyür gider bir okyanus olur. Sonra artık ulaşılmaz bir uzaklıktır karşı kıyı. İnanılmaz bir düş. Görülmüş mü hiç? Yoksa o uykuya hiç yatılmamış mı?

İşte denizin kucağında, el kadar bir kayığın içinde ben hep o düşü aradım. Karşı kıyıda kaldı gözlerim. Yüreğim orada kalmıştı çünkü. On altı yaşlarındaydım. Bir gün ayrılmak zorunda kaldım doğduğum topraklardan.

Buraya gelip yerleştikten sonra deniz benim salıncağım oldu. Beni avuttu, doyurdu, uyuttu, dalgaları ninni söyledi geceler boyu, şarkı söyledi. Uzansam dokunuvereceğim yakınlıktaki ışıklara doğru kürek çektim kucağında. Aynı yıldızları seyrediyorduk ne de olsa. Biri bana söylesindi, Ayvalık'ın ışıkları hangisiydi? Belki tam karşımızdaki ışık-

lardı, belki biraz sağdakiler, belki de... biz aslında ne çabuk ulaşmıştık bu inanılmaz uzaklıktaki kıyıya?

Saadet, komşumuzun kızıydı. Kınalı saçları, küçük, çilli burnu, güneş yanığı yanaklarıyla düşlerimi süsleyen gençlik aşkım. Seninle birlikte kaldı oralarda zeytin ağaçları, çocukluğum, doğduğum ev ve saklambaçları dar sokak aralarının. Kaç geceler gözlerimin yaşı karıştı denizin sularına? Hangisi daha tuzluydu, hangisi daha yakıcı?

"Ah, Nikos," demişti bir gün ihtiyar balıkçı Yorgo, "kaç güneşler doğdu karşı kıyıda, kaç şafak söktü. Unut demem demesine de, vazgeç artık bu sevdadan. Bak, kunduracı Stelyo ne kadar da yaşlandı. Torunçuğu anasız babasız bilirsin. Nasıl da dolaşıyor kıyıcığında, gör artık. Gel evlen onunla. Çocukların, torunların olsun senin de. Bu yürek böyle ağır gelir adama yaşlılığında. Tek başına taşınmaz." Böyle deyip ekleyivermişti: "Kalsan ne olurdu orada? Bırakırlar mıydı alıveresin Saadeti? Sen en iyisi anılara say onu. Kendine bir yuva kur. Hem zaten senin asıl unutamadığın da karşı yakada kalan çocukluğundur. Geçmişinin senden alınışıdır dayanamadığın. Acına yanlış yerden bakma. Doğru bak ki şifa bulasın."

Ben, dik kafalı Nikos... Sözünü dinledim onun. Çünkü...

Bu kasabadan hepsi hepsi bir kez ayrıldım. Atina Şehri'ne gittim. O insan kalabalığı, her zaman sakin kasaba yaşamı sürdürmüş olan bu garip balıkçının gözlerini kamaştırdı. O kadar ki, Panapistimu Caddesi'nden Ominia Meydanı'na inerken birden Saadet'i gördüğümü sandım. Soluğum tıkandı sanki. Gördüğüm kızın Saadet olmadığını anlamam, aynı zamanda Saadet'in de artık kesinlikle bir hayal olduğunu anlamam anlamına geldi. Ve bu caddede, bu meydanda bulamadığımı bir daha asla bulamayacağımı iyice anladım.

Doğruydu ihtiyar Yorgo'nun söyledikleri. Güneşin denizdeki pırıltıları gözlerimi kamaştırdığında da, yağmurlu, fırtınalı gecelerde karşı kıyının yaldızları büsbütün kardığında da hep aynı şeyi görür görüyor-

dum ben. Ufacık bir çocuk, boyunun henüz yetmediği kapı tokmağına uzanmaya çalışırken kapı açılıyordu. Genç bir kadın olan annem, çocukluğumu içeri alıyordu. Sofrada birden yeniyetme bir delikanlı oluyordum. Babamla ertesi gün gideceğimiz zeytin işini konuşuyorduk. Babam sırıkçıydı. Sırıkla dalından düşürdüğü zeytinleri, buz tutmuş topraktan üşümüş ellerimizle toplardık. Komşular da gelirdi bizimle. Sonra babam giderdi onlara zeytinleri dallarından sıyırmaya. Tepelerde tek zeytin kalmayana değin böyle sürerdi bu. Kısacası gördüğüm hayal Saadet'in hayaline gizlenmiş kendi çocukluğumdu. Ayvalık'ta geçmiş çocukluğum.

Çok geçmedi, evlendim.

Sonrasında dayanamadı artık denizde olmaya. Denizde olmak, karşı kıyıya uzanan bir köprüde olmak gibiydi. Ayırmak da denizin işiydi sanki, kavuşturmak da. Kısacası olmazdı. Aklım geçmişimde, karşı kıyıda, evim, çoluk çocuğum, bu günüm bu kıyıda, ben denizde... Sonunda orada olanı orada bırakıp denizden elimi eteğimi çektim. Kunduracılık öğrendim Stelyo babadan. İki oğlum oldu.

Deniz çekti birini. Öteki kunduracılık öğrendi.

Denize tutkun olan büyük oğlumdu, Costa. Ne de olsa hiç bitmeyecek bir özlemin kavurucu yıllarında doğmuştu. Gözüm denizdeydi. Ona, karaların, bin yıllar önce birbirinden kopmuş ve artık 'karşı' olmuş kıyıların ve onları ayıran denizlerin masalını anlatırken, kuşaklar boyu sürecek bir 'gidiverme' isteğinin ilk kıvılcımlarını çaktığımı hiç bilmiyordum elbette. Her iki kıyıda, pek çok çocuğun aynı masallarla büyüdüğünü düşünmediğim gibi. İçimin zenginliğini akıttığım oğlum onulmaz bir deniz sevdalısı olup çıkıverdi. Her şeyini seviyordu denizin. Fırtınasını da, aynaya benzeyen durgunluğunu da. Ağlarını çalımla seriyordu sulara. Kıyıya döndüğünde, sevgiyle, okşar gibi çıkarıyordu ağlarına takılan ışıltılı balıkları.

Geceleri kıyıya iner, oğlumun denizin üstündeki kayığını izlerdim. Yıldızsız, aysız gecelerde, büyük, siyah bir istiridyenin içindeki beyaz bir

inci gibi ışırdı Costa'nın feneri yanan kayığı. Gözlerimi ondan alamazdım. Oğlum da karşı kıyı gibi ulaşılmaz oluverecek diye içim giderdi.

Korkularım boşuna değildi. Çok geçmeden gördüğü, görmediği bütün kıyılara ulaşma isteğiyle yanıp tutuşmaya başladı Costa. Uzak denizlere göz koydu. Ben usul usul onu izliyor, yüreklendirmekten korkarak bu isteğinden söz açmamaya dikkat ediyordum. Yine de korkulan an gelip çatmakta gecikmedi. Ben buradan, karşı kıyıyı gören bu topraklardan kıpırdayamazken, Costa, Yunanlı gemiciler arayan biriyle tanışmış, gözlerini gözlerime dikmiş, buralardan gitmek için benden izin istiyordu.

Verilmesi zorunlu bir izindi bu.

"Uzaklara gitmek her zaman mutluluk vermez" dedim ve yutkundum. Oğlum gidiyordu.

Costa, uzak denizlerde balina avına çıktığında, yıllardır içinde kundura yaptığım, onardığım eski dükkânı küçük oğlum Osman'a büsbütün bırakıp yeniden indim denize. Ayrılıkların acısına dayanamaz olmuştum ya yapacak bir şey de yoktu.

Çok geçmedi Peru'dan bir mektup geldi. Costa yazmıştı mektubu. "Haklıydın baba" diyordu, "ilk fırsatta geri döneceğim. Kaçak işmiş bu baba. Yasadışıymış. Köyümü özledim." diyordu.

Bir ay kadar sonra geldi Costa. Yıllar sonra öğrendim kiminle gittiğini. Gemilerinde çalıştığı adamın oğlu bir uçak kazasında öldüğünde...

Hiç beklemeden evlendirdik Costa'yı. Denizci kaldı hep o. Torunlar verdiler bana. Ben de torunlarıma anlattım Ayvalık'ı bundan böyle. Oraların masallarıyla büyüdüler. Kiliselerin, kayıkhanenin, adaların ve zeytinli tepelerin masallarıyla...

Yoksa sen de o masallarla büyümüş çocuklardan biri misin? Kimi taşıyıp geldin buraya yüreğinde? Bak bakalım. Buralarda bir yerlerdedir çocukluğu. İyice bak. Avluya, sarnıca, cevizin dallarına, merdiven altına... Bakıver evladım. Çok yaşlandım ben ve çok da hastayım. Se-

ninle birlikte arardım yoksa. Ama ayağa kalkamıyorum bak. Yine de bulmalısın onu. Sakın bulmadan dönme. Sakın...

Bu adada çoğu insan benim gibi sızılı. Arada savaş çığırtkanlığı yapanlar da yok değil ama bakma sen, düzmece o istekler hep. Asıl olan bizim orada bıraktıklarımıza duyduğumuz sevgidir. Ve bu sevgi de taşla toprakla, bağla bahçeyle sınırlı değil elbette. Arkadaşlarımız kaldı orada, birlikte oynanmış, yarım kalmış oyunlarımız, iyi yürekli komşularımız.

Bir sabah evlat, soluğumuzu kesen bir haberle uyandık. Güneş, karşı kıyıdaki tepelerin ardından altın sarısı bir top gibi fırlayıp çıktığında, aşçı Hristo'nun karşı kıyıya gittiğini köyde duymayan kalmamıştı. Meğer aylardır hazırlık yaparmış Hristo. Pasaport çıkartmış. Para biriktirmiş. O gece karısına birden "Ben yarın Ayvalık'a gideceğim" dediğinde, zavallı kadın şaşkınlıktan küçük dilini yutacakmış neredeyse. Hangimiz şaşmadık ki onun yaptığı işe?

İşte hepimizin gece gündüz gördüğü bu büyük düş, Hristo'nun gözleriyle karşı kıyıya açılmıştı. Sonraki bir hafta boyunca kimi etli kuru fasulyesini bekledi kimi arpa şehriyeli pirinç pilavını. Ama en çok anlatacakları beklendi Hristo'nun.

"Bak Nicos" dedi bana Hristo, "sokakların taşları bile aynı. Ama nasıl desem... Evler çok viranlamış."

"Yoksa?" diye kekelemekteyken ben, atıldı hemen:

"Yok yok, üzülme sakın. Eviniz duruyor yerli yerinde, sokağımızda öyle. Bir yoksul duvarcı ustası oturmakta sizin evde. Çatısı göçtüğünde, onartamamış, gücü yetmemiş. Kaldırıvermiş son katı, ev kalmış iki katlı. Ama neme gerek, sıvamış, onarmış, tertemiz bakmış evini."

"Yani şimdi bizim ev..."

"Yanisi Nicos'cuğum, seninle oturup gizli gizli sigara içtiğimiz, Aziz Nikola Kilisesi'ne bakan o aydınlık oda yok artık. Ama sokak kapısı, tokmağı bile üstünde aynı duruyor, inanasın bak."

Bir tuhaf olmuştum Hristo bunlan anlatınca. Dediğine bakılırsa, içindeki yarayı iyi etmeye gitmişti karşı kıyıya. Bir marangoz oturmaktaymış evinde. Karısı, ilk gördüğünde içeri almamış Hristo'yu. Marangozu kahvede bulmuşlar. Bir sarsıntı geçirmekteymiş bizimki, dediğine göre şiddetli bir sarsıntı. O gece yarım ağızla davet etmiş marangoz kendisini eve. Hristo kabul etmemiş. Ama ertesi gün bakmışlar ki küçük bir çocuk gibi sokaktan ayrılmıyor, gidecek bir yeri yok da, biri içeri alsa der gibi kapılara bakıyor, konuk etmişler onu doğduğu, büyüdüğü evde.

Eskilerden kimseleri bulamamış Hristo. Çoğu kumsala yapılan apartmanlara taşınmış çünkü. Yine de yabancılık çekmemiş. Dönüş yolculuğuna da güle oynaya çıkmış. "Tamam, sayıklama bitti artık" diye düşünmekteymiş.

Ne ki öyle olmadı elbet. Çok geçmedi, yeniden tutuşuverdi içindeki özlem. "Yüreğini ferah tutasın, her şey yerli yerindedir." derken, nasıl olsa derdimizin çaresi yok, kendini boşuna üzme, demek istediğini anlamak zor değildi. Hem başka umarım mı vardı? Costa o sıralar uzak sulardaydı. Mina yatak döşek olmuştu oğlunun ardından. Yerimden kıpırdayamazdım.

Hiç gidemedim karşı kıyıya.

Hristo kadar cesur olamadım. Sallandım durdum suyun yüzünde. Bir kürek o yana, bir kürek bu yana çektim.

Biraz da şanssızım ben galiba. Bir kez... karşı kıyıdaki kasabalardan birinde bir şenlik yapılmış. Midillili belediye başkanları konuşmalar yapmış orada. Pasaport falan gerekmemiş. Azıcık bir para veren feribotlarla karşı kıyıya gitmiş. Gitmiş, diyorum, çünkü çok hastaydı bu gördüğün Nikos o sırada. Sonra ertesi gün onlar geldi çıktı karaya. Görülesi bir şenlikti. Üst kattaki odanın penceresinin önüne oturttular beni. Gözyaşları içinde izledim. Ömrümde, şu ölüm döşeğine serilinceye dek bir kez hastalandım, o da o olaya rastladı işte. Şans bu ya. Hiç gidemedim karşı kıyıya. Hiç...

İhtiyar Nikos ölüm döşeğinde. Kurumuş eli avuçlarımda yorgun bir güvercin gibi, kıpırtısız. Ya ben?

Böyle bir günde mi burada olmalıydım? Ama neden? Ben karşı kıyıya bakarak yaşlanmış ve yüreği duruncaya değin doğduğu evin, sokağın, adanın özlemini çekmiş birinin geçmişinin izini sürmeye gelmiştim buraya, Midilli'ye. Elimde anneannem öldüğünde bende kalmış sigorta kartından, kafamda ise, bakışları solan gözlerinin kıyısında birikmiş yaşlarla o eski masalı anlatırken gözlerinde ördüğüm derin hüzünden başka bir şey yoktu. Yine de elimle koymuş gibi bulmuştum Klapozo'daki bu evi. İskelenin karşısındaki yokuşun başındaki ev.

Bir özlemi, tükenmeyen, iyileşmeyen, durmadan sızlayan bir özlemi dinleyerek geçmişti çocukluğum. Buraya bir düşü gerçeğe dönüştürmek üzere gelmiş, bir başka düşle karşılaşmıştım. Çocukluğunu ve ilk gençliğini karşı kıyıda bırakıp gelmiş Nikos'nun özlemiyle. Ne var ki ihtiyar Nikos...

Şu başındaki, karısı Mina olmalı. Ayakucunda oturan babam yaşlarındaki iriyarı adam, adına yakışır Costa'ydı herhalde. Kunduracı Stelyo öleli çok olmuştur ya, ellerinden kunduracı olduğu belli, aynı yaşlarda görünen ve yatağın yanında oturan bu esmer adam da Osman olmalıydı. Nikos'un çocukluk arkadaşının adını koyduğu küçük oğlu. Şöyle bir bakınıyorum. Anneannem de buralarda bir yerlerde olmalı. Bahçedeki ceviz ağacından ceviz topluyordur belki çocukluğu. Belki de deniz kıyısına inmiştir. Belki biraz sonra adadan temelli olarak ayrılmaları gerekiyordur. Gidecekleri yerde onlara Hamdi Bey Mahallesi'nde bir ev ve herkese olduğu gibi kırk zeytin ağacı verip buraları hepten unutmalarını isteyeceklerdir. Bir ayakkabısı çıkacaktır aceleden ayağından Klapozo'lu küçük Emine'nin. Ama dönüp almaları olanaksızdır. Ağlaması ise yasaktır. Sesler... Avludan çıkmış olmalılar...

Midilli'de akşam oluyor. Karşı kıyıda ışıklar yanmaya başladı. Sonbahar. Deniz durgun. Suyun yüzü ayna gibi. Kayıklar küçük bir gölü

andıran bu denizin üstünde, buraya mı taşır balıklarını, karşı kıyıya mı, anlamak kolay değil. Sisi kaldırmış eylül. Öyle yakın karşı kıyı, öyle net tepeleri çizen çizgiler.

İhtiyar balıkçı Nikos'un yüzü birden soldu. Dudakları titredi. Usumda kalan bir iki sözcüğü anımsayıp eğildim ve sordum.

"İde kanis kala?"

"Kala, kala..." diye mırıldandıktan sonra "Böylece yaz bu hikâyeyi evlat" dedi, "Dosdoğru. En iyi karşı kıyıların çocukları bilir bu masalın iç yüzünü. Sen de bildiğin gibi yaz. Duyduğun gibi. Hiç lafı dolaştırmadan."

Yok yok...

Bir şeycik demedi. Ağzını bile açmadı yaşlı adam. Ben onun yüzüne özlemlerinin, sevdalarının, yaşadıklarının ve yaşayamadıklarının, bir de denizin çizdiği derin çizgilere... ve artık bakışları solmakta olan hüzünlü gözlerinin kıyıcığında birikmiş yaşlara bakıp böylece yazıverdim bu hikâyeyi. Dosdoğru.

Hiç sözü dolaştırmadan.

Kum Dergisi, sayı: 67, Mayıs 2012

Gökçe Parlakyıldız

Aybastı Efsanesi

Varsayalım pussuz, serin bir yaz gecesi... Gündüzün boğucu sıcağı az evvel uzaklaşmış, güneşin üzerine doğduğu toprak taze soğumuş... Gece yavaş yavaş, ürkütmeden inmiş yere. Öyle bir gece ki bu varsaydığımız, pussuz gökyüzünde tüm yıldızlar aydınlık, kurak yeryüzünde tüm haneler karanlık. Biri hariç...

Aybastı köyünün uçsuz bucaksız topraklarına yayılmış elli iki haneden birinde toplanan kalabalık, davullar zurnalar eşliğinde bu mutlu geceyi karşılarken, karanlığın bekçisi ay dilsiz Dilan'ın üzerinde ışımaktaymış. Dilan'ın sakinliği hep sağırlığına, hep dilsizliğine verilir, hiç sorgulanmazmış ya, lakin bu gece onun gecesiymiş. Üzerindeki eğreti gelinliği ile muhlanmış gibi oturduğu sandalye kadar sessizliği de bir başka batar olmuş gözlere. Öyle böyle değil, talih kuşu konmuş bu lal kızın başına. Köyün en yakışıklı delikanlısı Mirhan, kusuruna bakmadan kabul etmiş onu zevceliğine. Böylesi bir aşka akıl sır erdiremeyen köy halkı, bu lal kızın yakışıklıya büyü yaptığından tut, Mirhan'ın ona acıyan merhametli yüreğine kadar giden türlü türlü rivayetlerde bulunsalar da sonunda nedeni her ne olursa olsun bu mucizevî düğüne şahit olabilmek için kapatmışlar evlerinin kapılarını bir bir. Civar köyler bile sırf bu geceye şahit olabilmek için düşmüş yollara. Kadınlar düğünlük altınlarını takınmış, genç kızlar Mirhan'a hata yaptığını göstermek istercesine süslenmiş, olduklarından daha neşeli, daha hayat dolu tavırları ile düğün alanında boy göstermişler. Düğün alanı kalaba-

lık, düğün alanı coşkuluymuş... Gece ilerledikçe halkın coşkusu artıyor, halaylar, göbek havaları ardı ardına sıralanıyor, Dilan adeta gözünü bile kırpmadan oturmaya devam ediyormuş. Derken sıra gelin ile damadın karşılıklı dansına gelmiş. Mirhan uzun boyu, gür bıyıkları, simsiyah gözleri ile tüm kızların içini titreterek oturduğu sandalyeden kalkmış, oyun alanının ortasında kollarını açarak beklemeye başlamış. Davullar vuruluyor, Dilan olduğu yerde kıpırtısız duruyormuş. Köy halkı kızın davulları duymayacağını biliyormuş ya, gözleri de görmezmiş gibi davramyormuş. El edenler, yanına gidip kaldırmaya çalışanlara karşın Dilan ortaca öylece bekleyen Mirhan'a gözlerini dikmiş, sandalyesinden ayrılmıyormuş. Sonunda Mirhan'ın bekleyişine dayanamayan annesi atlamış kızın koluna. Olanca gücü ile çekmiş kendine. Çelimsiz bir kızdan beklenmeyecek dirayetle karşılaşınca, şaşırmış kalmış önce. Tekrar yüklenecekken, iki kişi daha koşmuş yardımına. Hep birlikte asılmışlar kızın kollarına. Dilan'ın kolları incecikmiş... İncecik kollar çekildikçe uzuyor, taştan bile sert bedeni olduğu gibi yerinde kalmayı başarıyormuş. Haydi... Bir, iki, üç, hep beraber derken kollar koptu kopacak hale geldiğinde korkup geri çekilmişler. Bu kez bir grup köylü sırtından ittirmeye başlamış kızın. Tüm güçleri ile yüklenmişler... Onlar yüklendikçe, davullar hızlanmış... Davulların ritmi arttıkça halkın oyunları ateşlenmiş. Kadınların her bir uzvu ayrı ayrı oynar olmuş. Erkeklerin gözleri baktığı yeri yakar olmuş. Tüm bedenler tek bir ritmin esiri olduğunda sanki dünya durmuş... Sanki dünya, bu oyunun içinde hapsolmuş. Öyle hızlı vurulur hale gelmiş ki tokmaklar, sesi büyüdükçe büyümüş... Tüm kurak topraklara su, tüm yüreklere kor olmuş. Ateşten kaçar gibi ritim tutan kollar, bacaklar günahın tadına çoktan varmış... Ardı ardına inen tokmaklar, sonunda Mirhan'ı da hareketlendirmiş. Dilan'ı beklemeden başlamış oyununa Mirhan. Lakin köy halkı kolay kolay yılmayacak gibiymiş. Son bir kuvvetle yüklenip Dilan'ı ayaklandırdıklarında köyün erkekleri zafer kazanılmış edası ile silahlara

davranmış. Bir yanda durmaksızın vurulan davullar, öte yandan ardı ardına patlayan silahlar eşliğinde Mirhan'ın karşısına zorla dikilen Dilan ile mücadelenin asıl o an başladığını çok sonra anlayacaklarmış...

Varsayalım Dilan dile geldi. Ne derdi? "Ey ahali beni Mirhan'a layık bulmazsınız, başıma talih kuşu konduğunu düşünürsünüz ya, hiç bir kez olsun aklınızdan geçer mi ki benim gönlüm var mıdır onda? Evlenmek ister miyim ki beni bir gün olsun anlamayacak bir adamla?"

Söyleyecekleri bu kadarla da kalmasın, yıllardır konuşamamış Dilan'ın yüreği soğusun. Varsın bu çılgınca eğlenilen düğüne, bu içinde ölmek istediği gelinliğe de birkaç kelamı olsun. "Ey Aybastı halkı... Hayatım boyunca duymadığım davulların sesi bir gecede gelir mi sanırsınız kulağıma? Bu beyaz gelinlik mutlu eder mi dersiniz beni? Bu nasıl bir körlük, nasıl sağırlıktır ki sizdeki tüm yüreğinizi kaplayan?"

Bu kez varsayalım Dilan tüm köy halkı gibidir, ne sağırdır, ne dilsiz... Anlatabilir miydi derdini? Sorarlar mıydı ki isteğini? Farklı olur muydu bu iki Dilan'ın sonu?

Tüm gece Dilan'ı çekiştire çekiştire oynatan Aybastı halkı gönül rahatlığı ile evlerinin yolunu tutarken, o herkesin imrendiği, genç kızların içini titreten Mirhan usulca sokulmaz Dilan'ın koynuna. O ağır, heybetli görüntüsünün altında yatan, yıllardır bastırdığı tüm şiddeti boşaltır Dilan'ın narin, çelimsiz vücuduna. Ne aşkından ne de merhametinden seçmiştir bu garip lal kızı Mirhan. Güçsüz, kolay bir avdır Dilan, dilediği kadar canını acıtabileceği...

Pussuz gecenin sabahında, kuşluk vakti bir karar verir Dilan. Sağırdır, dilsizdir ya akılsız, ruhsuz da değildir. Bilir ki avcı tek gecede bırakmaz avını. Kimselere de anlatamaz derdini. Zaten ne yaşamıştır ki şu dünyada çekip gitmesinde yoktur bir sakınca. Gizlice kalkar koynundan kocasının. Mirhan'ın işkencesi henüz bedenindeyken, olduğu gibi, saklamadan geceyi köy meydanına koşar. Karanlığın bekçisi ay Dilan'ın üzerine ışırken ipi geçirir boğazına. Kafasını kaldırıp gökyüzü-

nü son kez görmek ister. Gözleri ayda kalır... Ay bu anı hafızasına alır...

Sabah olup güneş doğarken köye, Dilan'ın hırpalanmış cansız bedeni ile karşılaşan Aybastı halkı üzülür üzülmesine de öyle düğün vaktinde olduğu gibi rivayetler dolanmaz orta yerde. Çünkü Dilan'ın kendini öldürmesinden daha mühim bir durum vardır köyde. Güneş doğmuş, ay olduğu gibi kalmıştır. Gündüzleyin ayın göründüğü olmuştur daha önce de lakin bu kez farklıdır. Ay, etrafında gece karanlığı ile durmaktadır gökte. Köyün muhtarı, imamı, yaşlıları bir olup toplanır orta kahvede. Böylesi bir doğa olayı ne görülmüş, ne de duyulmuştur. Onlar nedenini, nasılını tartışa dururlarken, köy kadınları Dilan'ın bedenini indirmektedir ipten. Son kez yıkanır Dilan. Tenindeki morluklar, sır olup kalır onu yıkayan ellerde.

Köy meclisi, ay nöbetlerinde karar kılar. Köydeki tüm erkekler ikişer kişilik gruplar halinde nöbet tutacak, gözlerini bir an olsun aydan ayırmayacak, her hareketini dikkatle inceleyeceklerdir. İlk talihliler çöp kurası ile belirlenir. Köyün tüm erkeleri birer birer çeker çöplerini. Çöplerin en kısası Sayidgillerden Serhad'ın elinde kalır. İki çocuk babası Serhad korkmuş mudur, sevinmiş midir okunmaz ya yüzünden, yine de ifadesizliği korkuya yorulur. Öteki talihli Baburgillerin küçük oğlu Baybars olur. Genç Baybars'ın gerginliği gökteki ay gibi ortadadır. Tüm köy mışıl mışıl uyurken döşeklerinde, nöbetçiler karanlığın bekçisini gözlemeye başlar. Gece uzun, gece sessizdir... Sessizlik, korkutucu bir bilinmezliktir... Karanlık yavaş yavaş kalkarken yerden, doğa tüm seyrinde varırken sabaha... Bir anda olur her şey. Kapkaranlık olur ay. Sanki tutulmuştur... İzi bile kalmamıştır gökte. Derken aynı hızda aydınlanır. Sanki bir başka bedende yeniden doğar. Güneşten bile parlak olur... O an izleyenin yüzü belirir ayda. Yüzlerini ayda gören Serhad ile Baybars şaşkınlaşır. Önce inanmazlar, bu bir rüya olmalı derler. Uyanmalı bir an evvel derler... Sonra uyanmaya çabalarlar. Kendilerine çimdikten tut, birbirlerine tokada varana dek sürer uğraşları. Bakarlar

ki uyku değildir bu içinde oldukları, işte o zaman korkarlar. Korku ile birlikte gelir Dilan'ın kendini astığı an. Lal kızın son bakışı yansır ayın yüzüne. Gün doğar, ay yine etrafında karanlığı ile kalır gökte. Lakin artık yalnız değildir Dilan...

İlk gece nöbete duran Serhad ile Baybars, köyün iki yiğit delikanlısı, gördüklerini kimselere anlatamaz. Çünkü onlar da olmuştur bir Dilan. Ağızlarından tek kelime çıkmaz, kulakları kimseleri duymaz. Anlatamamanın derdi ile yanarlar. Yıllardır anlattıklarını düşünüp kahrolurlar...

Varsayalım o gecenin sabahında konuşabiliyor olsun bu yiğitler. Ne derlerdi? "Ey Aybastı köyü, öyle bir şey ki bu gördüğümüz, anlatsak da inanmazsınız ya... İnanmanız için gözlerinizle görmeniz gerek ya... Yine de duymalısınız olanları. Önce kendimizi gördük ayın yüzünde, sonra dilsiz Dilan belirdi baktığımız yerde. Kendini astığı ana şahit olduk şu gözlerimizle."

Varsayalım tüm bunları söyledi bu yiğitler, köy halkı anlar mıydı olup biteni? Biz ne yaptık derler miydi? Yoksa lal kızın laneti mi olurdu tüm bu yaşananlar?

Aybastı köyü şaşkın, Aybastı köyü çaresizdir... Vakit, yeni bir karar vaktidir. Nöbetler kalabalıklaştırılacaktır. Ne kadar çok kişi gözlerse ayı, o kadar hızlı çözülecektir gizi.

Birinci gün Aybastı köyü yiğitlerine ağlar.

Üçüncü gün Aybastı köyünde korku başlar.

Yedinci gün Aybastı köyünde çaresizlik hüküm sürer.

On üçüncü gün Aybastı köyü birbirine düşer.

On yedinci gün Aybastı köyünde şiddet damarlardan kan olup akar...

Yirmi birinci güne gelindiğinde büyük bir sessizlik çöker köye. Kimse kimseyi duymuyor, kimse derdini anlatamıyordur. Lakin herkes herkesi anlıyordur. Tüm köy ayrı ana şahit olduğunun artık farkındadır... Yirmi birinci gün sona erip, gece kendini teslim ederken güne, ay gökten kaybolur...

Varsayalım Aybastı köyünün adı, bu efsaneden gelsin. Ay adeta köyü basmış, tüm köyü dilsizleştirerek cezalandırmış olsun... Bu efsane de dilden dile yayılsın... Lakin böyle bir varsayımda, demezler mi ki adama, bu nasıl bir efsanedir ki tüm şahitleri lal iken atılabilmiştir ortaya?

O vakit varsayalım ay gökten kaybolduğunda tüm köyün dili bir anda çözülsün. Köyün kaderi gibi eskiden Güneli olan adı da değişsin Aybastı olsun.

Buna da mı inanmazsınız?

O vakit son bir varsayımımız olsun. Tüm bunlar hasta bir yazarın hasta bir öyküsünden ibaret olsun... Okuyan herkes bu hastalığın şahidi, sessizliğin kölesi olsun...

16 Mart 2012/İstanbul
Varlık Dergisi, sayı: 1258,Temmuz 2012

Not: Bu öykü, *2012 Yaşar Nabi Nayır Öykü Ödülü* alan Gökçe Parlakyıldız'ın *Hasta Öyküler* (Varlık Yayınları, 2012) adlı kitabında da yer almaktadır. Yazarın izniyle alınmıştır.

Mehmet Fırat Pürselimoğlu

Sabo'nun Hikâyesi ya da Kırık

(En baştan peşin peşin söyleyeyim ki, ben bir yazar değilim; edeceğim sürç-i lisanlar için de şimdiden affınıza sığınıyorum. Ben bir avukatım ama edebiyatla ilgili bir avukat. Yeni çıkan kitapları alırım, kitap fuarlarını, imza günlerini takip ederim. Sanatçı kahvelerine gide gele edindiğim bir iki yazar arkadaşım dahi vardır. Gençlik zamanlarımda şiire heves etmiştim. Hatta liseyi okuduğum kasabanın gazetesinde birkaç şiirimin yayınlanmışlığı da olmuştur. Ama kasaba gazetelerinin ötesine geçmişliğim olmamıştır. Belki şiirlerimin, gönderdiğim dergilerin hiçbirinde yayınlanmaması hevesimi kırmıştır; belki de okul, iş, evlilik gibi önceliklerimin arasında ben edebiyata gereken önemi verememişimdir. Neyse amacım kendimden ya da olmayan yazarlık serüvenimden bahsedip başınızı ağrıtmak kesinlikle değil. Size Sabahattin'in daha doğrusu Sabo'nun hikâyesini anlatmak için daktilomun başına oturdum. Aslında tanıdığımı söylediğim yazar arkadaşlarım bunu yapsalardı, siz de Sabo'yu benim acemi, savruk anlatımım yerine; onların usta işi, düzeyli dillerinden tanıyacaktınız. Ama onlar daha büyük projeler peşinde koştuğu için, küçücük Sabo'yu anlatmaya hiçbiri gönül indirmedi. Karım benden boşandıktan sonra, çocuklarımı ancak –daha iyi bir planlarının olmadığı– hafta sonları görmeye başladım. İşlerin de eski tadı tuzu kalmayınca erken bir emeklilik bunalımına girdim. Baktım daha ellime bile gelmeden, dünyadan elimi ayağımı çekmeye başlamışım, bir koza örüp içine hapsolmuşum. Daha sen de çok iş var deyip, kendi kendime telkinlerde bulunduktan sonra aldım kalemi elime. Aslında düşününce hayatın kıyısında

yaşayan bu çocuğu, edebiyatın ortasında duranların süslü tümcelerinden ziyade kıyısında kalan birinin kuru cümlelerinin anlatması belki de daha isabetli olmuştur. Eğrisinin doğrusuna denk gelmesi dileğiyle, vira bismillah deyip, Sabo'nun hikâyesine geçiyorum.)

Mesleğinin başındaki pek çok avukat gibi ben de insanlara yardım etmek için *(aslında para kazanmak için)* o yıllarda CUMUK yapıyordum. *(Bana kalsa, hikâyeme bu şekilde başlardım ama sonradan fikrini almak için okuttuğum 'eski yazar arkadaşım', –hikâye ile ilgili tartışmalarımız biraz kırıcı geçti de– okurun hukukçu olmadığını, onun için açıklama yapmam gerektiğini söylediği gibi, hikâyedeki gözüne çarpan aksaklıkları da düzeltti. Hatta bana, "Öykünü düzeltmek yerine ben yazsaydım, daha az yorulurdum," demek nezaketsizliğini dahi gösterdi. Aramızın artık biraz limoni olduğu bu şahsın hikâye üzerinde iddia ettiği kadar büyük etkisi olmamışsa da, daha bir okunabilir kıldığını kabul etmek zorundayım. Bu parantezi de, onun bilgisi dışında, hakkını yemediğimi göstermek için açıyorum, artık anlayana... Neyse hikâyeye baştan başlıyorum.)*

Mesleğinin başındaki pek çok avukat gibi ben de insanlara yardım etmek için, o yıllarda –avukat tutacak durumda olmayan ağır suçluların ya da suçu ne olursa olsun çocukların savunmalarına yardımcı olması için, devlet tarafından avukat görevlendirmesi olarak tarif edebilecek bir uygulama olan– CUMUK yapıyordum. Çok iyi hatırlıyorum bir Cuma akşamıydı; işten eve gelmiş, banyomu yapmıştım. Yemekten sonra karımın hazırladığı yorgunluk kahvesini çoktan bitirmiştim. Televizyonun karşısında uyukluyordum. Çalan telefonun sesiyle irkilerek uyandım. Kalbimin gümbür gümbür atışları arasında, hattın diğer ucundaki baro görevlisinin görevlendirme bilgilerini not etmeye başladım. Bir yaralama vakası için... Çocuk Şubesi'ne –diğer bir deyişle çocuk karakoluna– görevlendirilmiştim. Karımın, –her görevlendirmede tekrarlanan– "Geç oldu... Beni bebekle baş başa bırakıp, bu saatte gene nereye gidiyorsun..." şeklindeki serzenişleri arasında giyinerek, polis merkezine doğru yola çıktım.

Şubenin kapısında, içeridekilerin aileleri toplanmıştı. Hepsi kendi çocuğuyla ilgili sorular soruyordu. Hangisi için geldiğimi söyledikten sonra, dosyayı görmeden sorularını yanıtlayamayacağım manevrasıyla içeri girdim. Görevlendirildiğim çocuk için toplanan meclisi görünce, bu işlerin acemisi olduğunu daha kimseyle tek kelime konuşmadan anladım. Deneyimlerimden bekleşen kalabalıkla suç oranının ters orantılı olduğunu, suç adedi arttıkça kişi sayısının azaldığını fark etmiştim. Bir noktadan sonra gelirse bir anne gelirdi ya da kimse gelmezdi!

Çocuk, maket bıçağıyla okul arkadaşını yaralamıştı. Hastaneden gelen raporlar yaralının durumunun iyi olduğu yönündeydi. Telefonla bilgi verilen nöbetçi savcı, çocuğun kimlik tespitinden sonra, sabah savcılıkça ifadesi alınmak üzere ailesine teslimini uygun bulmuştu. Bir an evvel görüşmemi yapıp, kimlik tespitinde bulunduktan sonra evime dönme arzusuyla nezarethaneye yöneldiğim sırada; kabul edersem bir çocuğun daha ifadesinde hazır bulunmamı istediler. Gecenin bir vakti kalkıp geldikten sonra bir ya da daha fazlası fark etmiyordu. Suçunu bile sormadan, "Tamam," diyerek nezarethaneye geçtim.

Adları polis merkezine çevrilse de, renkli harflerle çocuk şube yazılıp tabelaya çiçek böcek resmi kondurulsa da, –muhtemelen üniversitedeki hızlı günlerimin acı hatıraları yüzünden– buralar bana hâlâ kara bir kol gibi geliyordu. Defalarca avukat olarak gittiğim halde kendimi hep şüpheli gibi hissettiğim bu mekândan bir an evvel kurtulmak için normalde çok dikkat ettiğim iki hususu o gece atlamıştım: Suçun konusu sormamıştım ve evrakları incelememiştim!

Adı misafirhane olan nezarete girince, önce içerinin havasız pis kokusu çarptı beni, ardından Sabo'nun haptan kaymış gözleri! Ufak tefek, çelimsiz, esmer bir çocuktu; esmerliği doğuştan olsa da, çelimsizliği belli ki açlıktandı. Sabo alışkın bir edayla kuru tahtaların üzerinde, omzuna attığı battaniyesiyle, tahttaki bir padişah rahatlığıyla otururken; diğer çocuk bir köşeye sinmiş, ter, sidik ve üzerinden geçen yüzlerce

tenin kokusunu taşıyan battaniyeye bir leşmişçesine tiksinerek bakıyordu. (*İşinin ehli yazarların diğer çocuğu da ustalıkla hikâyeye dâhil edeceklerini, hatta birkaç küçük suçlu, iyi-kötü polis ekleyip, karakol, mahkeme, yargılama derken işi ıslahevine kadar götürüp, hikâyenin ağzından girip, romanın burnundan çıkacaklarını –yazar olarak olmasa bile en azından okur olarak– biliyorum. Ama bu kısa hikâyeyi yazabilmemim bile aylarımı aldığı düşünülecek olursa, buna ne sabrımın ne de kalemimim kâfi gelemeyeceğinden korktum. Belki de asıl korkum, yaşadıklarından aldığı dersle bir daha herhangi bir üçüncü sayfa haberinin faili olmayacağı belli olan bir çocuğu, yazıma biraz hareket katabilmek adına yan bir karakterde kullanıp, onun hayatına çıkmayan bir leke gibi girmekti. Şimdi adını bile hatırlamadığım bu çocuğun, kendisine çizilen yolda sapmadan yürüdüğü takdirde, çıktığı yükseklerde ne beni ne de Sabo'yu seçebileceğini zannetmiyorum. Tepelerden bakınca bütün insanlar küçük gözükür ama boylarının ölçüsü ancak yan yana gelince anlaşılır. –Eski yazar dostum, böyle büyük laflar etmenin hikâyeye bir şey katmayacağı gibi, akışını da olumsuz etkileyeceğini ve ritmini bozacağını söyleyerek çıkartmamı istedi, ama senelerce başkalarının güzel sözlerini defterlere yazan ben, hikâyemi okuyan birinin bu sözümü beğenip, bir yerlere not edeceğini umut ediyorum.– Tüm bu gereksiz açıklamalarım için özür dileyerek, satırlarımın gerçek müsebbibi olan Sabo'ya dönüyorum.*) Sabo'yu gördüğüm an ilk hissettiğim duygu korku oldu; başı omzumu birazcık geçen bu küçücük çocukla ıssız bir sokakta karşılaşmamış olduğuma şükrettim. Kömür gözlerinde; şefkat isteği ve nefret, zekâ ve delilik, itidal ve vahşet aynı anda parıldayıp duruyordu. Sanki vücudunda iki ayrı tanrı mütemadiyen cenk ediyordu, hangisi galebe çalarsa o an için onun borusu ötüyordu. Ama bunun sonsuza kadar süremeyeceğini; Sabo'nun büyüdükçe kötülük tanrısının güçlenip iyiliği esir etmesinin kaçınılmaz olduğunu –avukatlık deneyimlerim doğrultusunda– tahmin ediyordum. Aksinin olmasını dileyerek, gözlerimi kaçırdım.

Diğer çocuğun dosyasını incelediğim gibi, savcı da ailesine teslimine karar verdiğinden, onunla işimi bitirip Sabo ile daha sonra ilgilenmek istediğim halde, o bir türlü rahat durmuyordu. Sürekli lafa karışıp, başından geçenleri yarım yamalak anlatıyordu. Uyuşturucu hap lafıyla, arabadan hırsızlık lafı birbirine karışıyordu ama ortaya yenebilecek bir laf salatası çıkmıyordu. En sonunda Sabo'yla ilgilenmediğim takdirde bütün gece nezarethaneden çıkamayacağıma kanaat getirdiğim için, dosyasını incelemek amacıyla memurların yanına geri dönmek zorunda kaldım.

Dosyaya göre, Sabo uyuşturucu madde bulundurmaktan şubeye getirilmiş gözüküyordu. Kız arkadaşıyla metruk bir evde bulunduğu sırada karakol polisleri baskın yapmış ve hemen arkalarındaki duvarın çatlağına gizlenmiş bir kutu hap bulmuşlardı. Ayrıca onu ilk yakalayıp, gayri resmi sorgulayan, polis merkezinde araçtan hırsızlıktan arandığı öğrenilmişti ama bu dosyası henüz tamamlanmamıştı. Birlikte yakalandığı kız arkadaşı, yan taraftaki kızlar misafirhanesinde yankesicilikten sabıkalı bir anne adayıyla birlikte kalıyordu. Sabo ile ilgili söylenmeleri, ilenmeleri şubenin içine kadar gelen, bahçede köpürüp duranlar ise kızın ailesiydi. (*Hukuken çocukların karakollarda sorgulanması yasak olduğu gibi çocuk şubeler dışında tutulmaları dahi kanuna aykırıdır. Çocuk şubelerinde de sadece kimlik tespiti işlemi yapıldıktan sonra ifadeleri alınmak üzere çocuk savcılıklarına –ya da mesai saatleri dışındaysa nöbetçi savcılara– sevk edilirler. Okura fazla teknik gelecek bu açıklamayı, eski yazar arkadaşımın hikâyenin anlaşılabilmesi açısından gerekli olduğunu söylemesi üzerine yapıyorum.*)

Tekrar yanlarına gittiğim zaman çocukların beni bir Mesih'i beklercesine beklediğini gördüm. Ama kurtarıcı olmak için benim ne istediğim ne de inancım yeterliydi. Diğeri korkuyla ağlarken, Sabo polislerin araçtan hırsızlığın kameralarla tespit edildiğini belirttikleri için kabul edeceğini ama uyuşturucunun kendisine ait olmadığını söylüyordu.

Saat gece yarısını çoktan geçmişti ve tatil olan ertesi günümü, sürekli konuşup duran bu suç makinesine harcamak yerine ailemle geçirmeye karar vermiştim. Gayet soğuk bir biçimde, işinin zor olduğunu, olayı sabah savcılıkta alınacak ifadesi için görevlendirilecek meslektaşıma anlatmasını, benim sadece kimlik tespitine katılıp gideceğimi belirttim. Yaralama suçunun faili olan çocuğa ağlamamasını, ailesine teslim edileceğini, sabah alınacak ifadesinden sonra da –büyük bir olasılıkla– serbest bırakılacağını söyledim. Çocuk gözyaşlarını silerken sevinçle bana sarıldı. Sabo ise sadece baktı. Öyle ürkek, öyle yenik, öyle mahzun baktı ki, az önceki canavar gitmiş, yerine masum bir çocuk gelmişti. Bu bakışlara bir an kanar gibi olsam da hemen kendimi toparladım. Kararlı bir biçimde görüşme tutanağını hazırlayıp, imzalamaları için uzattım. İlk çocuk hiç okumadan imzaladığı halde Sabo haptan uçmuş kafasına rağmen yazdıklarımı okuyordu. "Ne o bana güvenmiyor musun?" diye dudak bükerek sordum. "Nasıl güveneyim ki ağabey? Baksana ben sana hayatımı teslim ediyorum, sen on yedi yıllık hayatıma üç beş saatlik değer bile vermiyorsun," diye cevap verdi. Aldırmadan kafamı çevirdim. Diğeri ile birlikte kimlik tespiti için dışarı çıkıyordum ki, "Yarın sevgilimin doğum günü ona yüzük almıştım, evlenme teklif edecektim," dedi. Çocuğumuzun doğmasından sonra benden uzaklaşan karıma bir zamanlar nasıl da âşık olduğumu, mükemmel bir evlilik teklifi için günlerce nasıl uğraştığımı hatırladım. Nezarethanenin demirlerinden kurtulup Çigan müziği eşliğinde yenen akşam yemeğine gitmiştim ki, başımızda çalıp duran kemancı ile Sabo aynı kişi oluverdi. Birden çocuğu bana bakıp dururken buldum. Daldığım rehavetten kurtulmak için, "Oğlum daha kız on beşinde bile değil..." diye takıldım. "Sevgisi yaşından büyük be ağbi!" dedi. Bu çocuk konuştukça bütün kalelerimi teslim alıyordu. "Yüzüğü çalmadın değil mi?" diye sorunca, "Ağabey, ne diyorsun sen? İnsan sevdiğini, başkasının eskisini takacak kadar hor görür mü hiç? Onun için özel yaptırdım, parasını

nereden bulduğumu ise sorma..." "Yarın seni tamamen ayılmış olarak görmezsem, adliyede bırakır giderim bilmiş ol!" diyerek, diğer çocukla birlikte kimlik tespiti için memurların yanına gittim.

Her iki çocuğun da kimlik tespiti yapıldıktan sonra, gecenin bir yarısı eve doğru yollandım. Yol boyunca kafamda hep aynı şarkı dolanıp durdu: "Ben seni unutmak için sevmedim. Gülmen ayrılık demekmiş bilmedim. Bekledim sabah akşam yollarını. Ölmek istedim, bir türlü ölmedim..." Annesi gene oğlumuzla beraber yatmıştı. Ben de çocuk odasındaki kanepeye kıvrıldım. Sabaha kadar bir türlü uyuyamadım. (*Aslında eşimle –eski eşim demem daha doğru olacak– boşanmış olmasaydım bunları yazamazdım. Şimdi rahatlıkla yazabiliyorum. Her yaptığım harekete bir kulp takan söylenmelerine dayanamayarak, kafamı dinlemek için boşanmayı ben istedim. O kendine hiç toz kondurmadığı için hep başka bir kadından şüphelendi. Hayatımda kimsenin olmaması bile bu şüphesini çürütmeye yetmedi. İşin ilginci o bir işe girdi, yeni arkadaşlar edinip, hayatını düzene oturttu. İtiraf etmem lazım ki bensiz çok daha mutlu olduğu halde, ben yokluğunu hiçbir şeyle dolduramadım. Zaman zaman tek ses çıkmayan evimde otururken, dırdırlarını bile özlediğimi fark ediyorum. Onu kaybettiğim için müthiş bir pişmanlık duyuyorum. Tahmin edeceğiniz gibi eski yazar arkadaşım, "Kardeşim, okura ne senin özel sorunlarından!" diyerek bu kısmı da çıkartmamı istedi. Ama hani belki karım da bu satırları okuyordur...*) Sabah tam uykuya daldığım bir sırada cep telefonum çaldı. Çocukları muayeneden sonra savcılığa götüreceklerini, bir saat içinde benim de adliyede olmamı istiyorlardı.

Hemen kalkıp traş oldum. Kahvaltımı yapıp adliyeye doğru yola çıktım. Her zamanki gibi zanlı, polis, avukat oradaydı ama ifadeyi alacak olan savcının işi çıktığından yoktu. Sabo beni görünce hemen yanındaki kızı göstererek, "Ağbi sana bahsetmiştim ya, manitam Yeliz," dedi. Hapın etkisinden kurtulduğu, hayat dolu bakışlarından belliydi. Sanki aile büyüğünün onayını bekler gibi, gözlerini üzerimden çekme-

yince, "Allah bağışlasın, sevgilin çok güzelmiş," dedim. Yüzünde kocaman bir gülümsemeyle beyaz tenli, ela gözlü kızın elini tuttu. "Avukatım ama ağbimden yakındır diyebilirim," dedi. Sonra da palavrasını yüzüne vurmamam için idare et gibisinden kaş göz işaretleri yaptı. İçimden la havle çekip, çocukların dosyalarının aldığı safahatı görmek üzere savcılık kalemine girdim.

Yaralama zanlısı çocuk için korkulacak bir şey yoktu. Yaraladığı arkadaşı olayın şakalaşırken olduğunu söylemişti, zaten gelen rapor göre de yara fazla önemli olmayan bir kesikti. Sabo'nun durumu ise pek parlak gözükmüyordu. Metruk bir evde yanında bir kutu hapla yakalanmıştı. Arabadan hırsızlıkla suçlanıyordu. Sabo'yu yakalayan semt karakolunun polisleri klasik bir numarayla arabadan çantayı alırken gösteren kamera kayıtları olduğunu söylemişlerdi. Oysaki böyle bir kayıt yoktu. Sadece aleyhine bir ifade vardı. İşin kötüsü bir dosyası daha çıkmıştı. Uyuşturucu madde bulundurmaktan açılmış bir dava için de ifade vermesi gerekiyordu. Dört dosya, adliyedeki tahta bankların üzerinde bekleyerek geçirilecek bütün bir gün demekti. Hışımla dışarı fırladım. "Sabahattin, başka suçların varsa söyle de adliyeyi sana tahsis edelim!" diye bağırdım. Anlamayan gözlerle baktığını görünce açılan davadan bahsettim. "Avukat ağbim sinirlenme, akşam sen gittikten sonra mahkemeden aramam olduğu ortaya çıktı. Ama bak ölünü öpeyim ki başka dosyam yok!" İçimden güler misin, ağlar mısın diyerek, sinirden gülerek, "Kız arkadaşının elini biraz bırak da yanıma gel. Şu dosyalarınla ilgili neler yapabileceğimizi konuşalım," dedim.

Yanıma gelir gelmez kurulmuş plak gibi, anlatmaya başladı. "Avukat ağbim, o mahkeme dosyası önemli bir şey değil. Çok eskiden bir seferlik denemek için biraz ot almıştım..." Kaşlarımın çatıldığını görünce durup, "Aslında ben almamıştım. Mami almıştı," diye devam etti. "Oğlum Mami de kim?" diye sordum. "Bizim mahallede Mami yok mu? Şevket ağbinin oğlu Mahmut işte!" diye güzel güzel anlatmayı sürdür-

dü. Artık kızamadığımı fark ederek, bu sefer şefkatle gülümsedim. "Şevket ağbinin oğluysa tamam. Devam et Sabo..." "İşte bizim Mami tutturdu, illaki ot alalım diye. Ben yok dedim. O ısrar etti. Sen de gel ben korkarım dedi. Arkadaşımı yalnız bırakmamak için onunla ...'ya gittim. (*Aslında eski yazar arkadaşım semtin adını yaz daha gerçekçi olur, dedi. Ama ben tedbirli adamım; sonra o semtte oturanlar, sen bize uyuşturucu baronu mu diyorsun, diyerek bana dava açarlar. Üç kuruşluk birikimim de tazminat davalarına kurban gider diye üç noktayla yetindim. Ha bir de adamın dediğine bak, neymiş efendim daha gerçekçi olurmuş. Ulan yavşak, sayfalardır ne anlatıyorum ben, anlattıklarımın hepsi gerçek demiyor muyum? –Kendime not: Sinirin geçtikten sonra, hikâyeyi dergilere falan göndermeden, şu son satırları çıkartmayı unutma!!! Yağmurdan kaçarken doluya tutulmayalım, paramızı uyuşturucu baronlarından kurtarıp yazar eskilerine meze etmeyelim.– Gene konuyu dağıttım değil mi, hemen üç noktadan hikâyeye geri dönüyorum.*) Otu Mami aldı. Ben korkarım taşıyamam, arkadaşımsan benim için taşırsın diye tutturdu. Hem Yeliz'le de aranı yapanın dedi. Ağbi o zaman daha Yeliz'le çıkmıyorum ama kesik olduğumu cümle âlem biliyor. Neyse sözü uzatmayalım ağbicim... (*Sayın okurum, gördüğünüz gibi hikâyemizin bu kısmındaki konu dağınıklığı tamamen Sabo'nun anlatımından kaynaklanmaktadır! Eski yazar arkadaşım, okur salak mı? –Affedersiniz– Neyin ne olduğunu senden iyi anlıyor. Gereksiz açıklamalarınla okuru daraltma dedi. Ünlü bir yazarın gerçek yüzünü Türk okuruna ifşa etmek adına bu satırları yazmayı bir vicdan borcu bildim.*) Ben de aldım otu cebime koydum. Aslında otu cebime koyan Mami'ydi. Bunu taşımazsan Yeliz'e kötülük yaparım dedi. Ben de kabullenmek zorunda kaldım. İşte üzerimde otla mahalleye giderken polis ağbilere yakalandık. Mami'yi karakolda bıraktılar, kabak da benim başıma patladı." Kızgınlıkla, "Sabooo, azıcık sus!" dedim. "Hikâye kısmını at. Sadece gerçeği anlat. İlk defa denemek için uyuşturucu aldığını ama daha deneyemeden yakalandığını, pişman olduğunu söylersin."

Elleriyle ağzını fermuarla kapatır gibi yaparak kafasını salladı. (*Kendi işimizi biz de biliyoruz yani. Neresi savunmayı şişirir neresi pişirir. Hâkime neyin olumlu neyin olumsuz yansıyacağını biz de biliyoruz. Ama bazıları gibi –eski yazar arkadaşımı kastediyorum–ukalalık yapmıyoruz. Burayı ince bir gönderme olarak hikâyeye eklemeyi uygun buldum. Okurun da kıssadan bir hisse çıkartmasını dilerim.*) "Bu arada arabadan hırsızlıkta kamera kaydı falan yokmuş, sadece Osman diye birinin aleyhine ifadesi var," deyince fermuar gene açıldı. "Vay şerefsiz Osman vay! Ağbi bizim mahallede Kolpa Osman yok mu?" "Var mı?" "Yok, mu sayın ağbiciğim, bakkalın orada oturan?" Daha fazla uzatmasın diye kafamı salladım. "İşte bu, o Osman. Benim Yeliz'e âşık ya, kız benimle sözlü diye üzerime suç atmış eşşoğoleşşek!" Baktım müdahale etmesem, bol keseden sallamaya devam edecek. "Sabo, oğlum daha dün gece çocuk şubede arabadan çantayı ben aldım demiyor muydun?" "Ağbi karakolda bana kamera kayıtların var, jön gibi çıkmışsın, gülerken fotoğrafını çekmişler, suçu kabul edersen az ceza yersin, deyip durdular. Ondan yani... Olay aslında şöyle oldu. Kolpa Osman, benim nişanlıma âşık olduğu için..." Daha fazla dayanamayarak susturdum. "Tamam Sabo, kız manitandı, sözlün oldu, nişanlandın, iki dakika daha dursak üç çocuğumun anası nikâhlı karın diyeceksin. Sabo, palavralarını savcıya sakla, seni daha fazla dinleyemeyeceğim," diyerek yanından uzaklaştım.

Ben cam kenarına varmadan o Yeliz'in yanına damlamıştı bile. Hararetli hararetli bana sıkamadığı palavraları anlatıyordu. Yeliz de bu kavruk çocuğun ağzından çıkan lafları vahiymiş gibi kelimesini kaçırmadan dinliyordu. Pencereden dışarı bakınca, çocuk şubenin önünde gördüğüm Yeliz'in ailesinin tam kadro beklediğini fark ettim. Gülerek Sabo'ya döndüm. "Seni mahkemeden kurtarsak bile Yeliz'in ailesinin elinden kurtaramayız. İyisi mi, üç beş ay yatıralım!" Sabo hemen itiraz etti. "Yok, sayın ağbiciğim, sen beni buradan çıkar, ben kayınpederin elini öpüp kendimi affettiririm." Sabo da bu çene olduktan sonra ya-

par mı, yapardı hani. Ama üç olaydan birden tahliyesi pek de mümkün gözükmüyordu.

Saat neredeyse on ikiye geliyordu ve savcı hâlâ ortalıkta yoktu. Yaralamadan gelen çocuk ailesinin getirdiği döner ekmeği yiyordu. Mis gibi kokmuştu, baktım Sabo'da yalanarak ona bakıyor. Yanına yaklaşıp, sessizce, "Sabo, aç mısın?" diye sordum. Bunu bekliyormuş gibi hemen atıldı. "Ağbi valla döner ekmeğe hayır demem. Yeliz'inkinde yeşillik olmasın ama!" "Hasbinallah!" diye söylenerek. "Simit alacağım içine yeşillik koydurmam merak etme!" diyerek dışarı çıktım. Tam simit alıyordum ki, yanındaki çocuğa bakışı gözümün önüne gelince, üç tane döner ekmek aldım, biri yeşilliksiz. Yanlarına oturdum, yemeğe başladık. Sabo, açlığına yakışmayacak biçimde ekmeği ağzında geveliyor, lokmaları zar zor yutuyordu. Son lokmayı ağzıma atmamla, kenarlarından tırtıklanmış yemeğini bir kenara bırakıp, "Ağbi biraz konuşabilir miyiz?" dedi. Kızın yanından uzaklaştıktan sonra, "Polis ağbiler, tutuklanacağımı söylüyor. Avukat ağbi kurbanın olayım doğru mu, tutuklanır mıyım?" Biraz mırın kırın ettikten sonra, "Valla, Sabo mümkündür..." deyiverdim. Cevabım üzerine çocuk yıkıldı, ağlamaya başladı. Gözyaşlarını kız arkadaşından saklamaya çalışarak, "Gözünü seveyim ağbim kurtar beni. Babam hasta, çalışıp evi ben geçindiriyorum. Beni tutuklarlarsa kardeşlerim okulu bırakıp hırsız olur, annem babam perişan olur. Sonra Yeliz'i görüyorsun ağbi, kız daha küçük. Aklına girerler, benden soğuturlar. Ağbim kurtar beni köpeğin olurum..." diyerek ellerime sarılmaya kalkıştı. Birkaç yıldır avukatlık yapmama rağmen ilk defa o gün yaptığım işin önemini kavradım. Yapacağım savunmayla bir insanın hapse girmesini ya da serbest kalmasını sağlayabilirdim. Bu da belki tüm hayatını etkileyebilirdi. Kelebek etkisi sanırım böyle bir şeydi. (*O zamanlar kelebek etkisinden falan haberdar değildim. Hikâyeye biraz da felsefi boyut katmak için böyle bir şey denedim. Gençliğimizin karate filmlerine bir iki anlaşılmaz cümle katıp entelektüel camianın kült filmi*

haline getiren rejisörlere özendiğimi itiraf etmem gerekiyor.) "Merak etme elimden geleni yapacağım!" dedim. Demez olaydım. Sabo hemen yanımdan fırlayıp polislerin yanına gitti. Bağıra bağıra, "Avukatım ben varken seni kimse tutuklayamaz diyor..." diye anlatmaya başladı.

Bu sırada etrafta bir hareketlenme oldu. Sıra kapmaca oynayan çocuklar misali, bütün polisler savcılık kalemine koşup evraklarını öne aldırma telaşı içine girdi. Savcı yarım saat kadar evrakları inceledikten sonra koridorda bekleşen zanlıları ifade için çağırmaya başladı. İşin ciddiyetini kavrayan Sabo, dut yemiş bülbül misali susuverdi. Kızın bile elini bırakıp, başını iki elinin arasına alıp düşüncelere daldı. En sonunda bizi çağırdılar. Önce yaralamadan gelen çocuğun ifadesi alındı. Beklediğim gibi serbest bırakıldıktan sonra sıra Sabo'nun dosyalarına geldi. Süklüm püklüm savcının odasına girdi. Savcı önce arabadan hırsızlık olayını sordu. Sabo'nun ağzından mınıl mınıl, 'Ben yapmadım, olayla bir ilgim yok,'tan başka bir şey çıkmıyordu. Böyle nurildanmaya devam ederse işlerin sarpa saracağını, bir şeyler yapmam gerektiğini düşünüyordum ki, savcı, "Bak arkadaşın Osman ifadesinde senin yaptığını söylemiş," dedi. Sabo sanki bu anı bekliyormuş gibi, Osman'ın adını duyar duymaz, zembereğinden boşalmış saat gibi konuşmaya başladı. "Allah o Osman'ın belasını versin. Bana komplo kurdu, Kolpa Osman. Suçları kendisi işleyip işleyip benim üzerime atıyor. Zaten avukat ağabeyimin de söylediği gibi kamera kayıtları da yok..." derken hemen araya girip, "Müvekkilim kamera kayıtlarından bahsederken aleyhime delil yok demek istiyor, zapta bu şekilde geçilmesini talep ediyorum," diye durumu toparlamaya çalıştım. Savcı bıyık altından gülerek, "Sabahattin, peki bu Osman neden seninle uğraşıyor?" diye sordu. "Benim Yeliz yok mu?" dedi Sabo. Savcının anlamayan gözlerle baktığım görünce, "Manitam Yeliz var ya savcı ağbim, ondan bahsediyorum. İşte bu Kolpa Osman, Yeliz'le çıktığım için benimle uğraşıyor. İstiyor ki kara zindanlara düşeyim de Yeliz ona kalsın. Ama yağma yok, Yeliz'i

ona yedirmem!" Savcı, "Tamam oğlum yeter!" diye susturmasa Sabo daha Yeliz de Yeliz diye konuşmaya devam edecekti. Diğer dosyasıyla ilgili ifadesinden sonra savcı, Sabo'yu tutuklanması talebiyle mahkemeye sevk etti. Çektiği onca numaranın bir işe yaramaması üzerine Sabo sertçe bana döndü, "Ağbi sen de bir şeyler söyle, öyle geride kalıp sessiz durma, öne çıkıp konuş! Bu çocuk çok iyidir. Ben ona kefilim, yapmaz öyle şeyler falan de..." Bana işimin öğretilmeye kalkışılmasından hiç hoşlanmadığımdan ben de aynı sertlikle mukabele ettim. "Biraz efendi ol. Bir de herkese sürekli Yeliz'den bahsedip durma!" Bu arada başka bir avukatla savcının odasına giren Yeliz'in serbest bırakılmasına karar verilmişti. Ama kız, dışarıda bekleşen ailesinin yanına gitmek yerine Sabo'nun yanında kalmayı tercih etti. Birbirine sarılmış ağlaşan çocukları görünce içim cız etti. Ama boş bir umut da vermemek için bir şey söylemedim. (*Sayın okurum farkındaysan, uzun bir süredir hiç araya girmeden hikâyemi anlatıyorum. İstediğim zaman bunu rahatlıkla becerebildiğime şahitsiniz.*)

Hava kararmaya dönmüşken, ifadesi alınmak üzere arandığı uyuşturucu madde bulundurma dosyasından hâkim karşısına çıktık. Bana anlattığı hikâye kısmını atlayıp, uyuşturucuyu ilk kez denemek için aldığını, pişman olduğunu söyledi. Sözü biter bitmez hâkim Sabo'ya bağırıp çağırmaya başladı. 'Yok, daha bu yaşında uyuşturucu içmeye utanmıyor musun? Yok, serseri mi olacaksın?' gibisinden bir sürü takaza sonunda kararını açıkladı. "Gözüm görmesin seni, serbestsin!" Araçtan hırsızlık olayında da aynı sahne tekrarlandı. Hâkim bağırdı, çağırdı gene serbest bıraktı. Son olayla ilgili ifadesini almadan önce bizi dışarı çıkarttı. Benim hâlâ tereddütlerim olsa da Sabo, epeyi rahatlamıştı. Gene şakıyan bir kuş olmuştu. Espriler yapıp gülüp duruyordu. Sabahtan beri Sabo'ya abla şefkati gösteren polis memuruyla konuşmasına kulak misafiri olmadan edemedim. "Sabo bak aramızda kalacak. Erkekçe söyle, hap kullanıyor musun?" "Valla güzel ablam, özel günlerde

şifa niyetine bir tane atıyorum işte..." "Hangi günlermiş o özel olanlar?" "İşte yılbaşı olsun, bayram olsun, düğün olsun, kutlamak için bir tane çakıyorum!" Sabo'nun yanıtı polisleri kahkaha krizine sokmuşken, duruşma salonundan çağrıldığımıza dair mübaşirin sesi duyuldu. İçeri girerken, "Sen o esprilerini, sorgu sonrasına sakla!" diye azarladım.

Hâkim, metruk evde bulunan hapla ilgili ifadesini istedi. Sabo'nun, "Ben şimdi Yeliz'le birlikte... –bu arada Yeliz ellerinizden öper, manitam olur sayın hâkimim–..." demesiyle birlikte hâkim kızıp köpürdü. "Yavuklu dururken, manita ne demek? Seni sırf dilimize ettiğin hakaretler yüzünden bile içeri tıkmak gerekir!" diye bağırmaya başladı. Sabo ne yapacağını şaşırmış vaziyette bana bakıyordu. Hemen müdahale edip, "Efendim, bu işte çocuğun suçu yok. Ne yazık ki, kültür emperyalizmi taze dimağları zehirledi. Ama müsaade ederseniz, küçük müvekkilim savunmasını tamamlasın. Daha sonra güzel Türkçemizi doğru kullanmasıyla bizzat ben ilgileneceğim," diyerek sözü tekrar Sabo'ya bıraktım. "Sayın hâkim beyim, şimdi ben konuşmak amacıyla yavuklum Yeliz'le mahallemizdeki kırık eve..." derken hâkimin gene gözleri parladı. Hemen araya girerek, "Metruk ev..." diye düzelttim. Hâkim kızmıştı bir kere, "Yavuklunla buluşacak daha iyi bir yer bulamadın mı?" diye bağırdı. Sabo altta kalır mı, hemen, "İki gönül bir olunca samanlık seyran olurmuş hâkimim," diye cevabı patlattı. Bu cevaptan sonra hâkimin yüzüne bir gülümseme yayıldı, ifadesi bitene kadar da bir daha müdahale etmedi. "Bu evin kapısı kırık pardon metruk olduğundan her isteyen girer. Bir nevi mahallenin gençlerinin buluşma yeri gibidir. İşte orada yavuklumla konuşurken, çok saygıdeğer polis ağbilerim geldi. Duvardaki boşluğun içinden bir kutu hap çıkarttılar ve bunların benim olduğu suçlamasında bulundular. Ama ben masumum sayın hâkimim, haplar kesinlikle bana ait değildir. Ayrıca uyuşturucu mudur, vitamin hapı mıdır? Bu bile belli değildir!" dedi. Konuşmanın sonuna kadar sakin sakin dinleyen hâkim birden gene köpürüp bağır-

maya başladı. Ardından Sabo'ya, "Serbestsin, çık dışarı!" dedikten sonra benim beklememi istedi. "Avukat bey af edersiniz, yanınızda çocuğa bağırdım ama..." derken araya girdim. "Valla efendim, ben de azarlanmış kadar oldum!" "Yok, yok, siz hiç alınmayın. Çocuğun aleyhine yeterince delil yok, serbest bıraktım ama bir daha buralara gelmesin diye biraz gözünü korkutmak için yaptım. Çıkışta siz de biraz bağırırsanız, iyi edersiniz," dedi. "Artık ben de bir kulağını çekerim," yanıtını verince, başını önündeki evraklara eğip, incelemeye geri döndü.

Dışarı çıkar çıkmaz, sarılmak için bana doğru koşan Sabo'yu durdurup hafifçe kulağını çektim. "Bu hâkim beyden..." dedim. Ardından da, "Bir daha seni buralarda görürsem, Yeliz'in babasına giderim, onun avukatı olurum. Seni Yeliz'den uzak tutmak için de her şeyi yaparım. Bu avukatından..." dedikten sonra, üzerine sinmiş nezarethane kokusuna aldırmadan kucakladım. "Bu da ağabeyinden!" dedim. Tabiri caizse bir dövüp, bir sevmem karşısında Sabo şaşkına dönmüştü. Cübbemi çıkarttığımı görünce gitmek üzere olduğumu anladı. Koşarak yanıma geldi. "Ağbim, müsaaden olursa pazartesi günü Yeliz'le birlikte elini öpmeye geleceğiz. Bir de kabul edersen, nikâhımızda şahidim olmanı istiyorum!" Sırtını sıvazladım, "Sen pis işlere bulaşma, her zaman kapım size açık!" dedikten sonra eve yollandım.

Birkaç saatte dönerim diyerek bir Cumartesi'yi daha işime harcadığım için eve döndüğüm zaman asık bir surat buldum. Bir yaşına basmamış olan oğlumuzun hafif ateşi vardı. Karım, "Başkalarının çocuklarını kendi çocuğundan çok düşünüyorsun!" diyerek, oğlanı koynuna alıp erkenden yattı. Bana gene çocuk odası düştü. "Sizin için çalışıyorum," bile diyemedim. Gören olmadıktan sonra söylemek neye yarardı ki. İki günün yorgunluğunu üzerimden atmak için bir duş aldım. Kendime bir de köpüklü kahve yaptım. Baktım televizyonda, siyah beyaz film kuşağında Sineklerin Tanrısı gösteriliyor. Oturdum onu izledim.

Sabo'yu bir daha hiç görmedim. Olayın üzerinden aylar geçtikten sonra savcılıktan takipsizliğe dair bir karar geldi. Karar da, 'kırık' evde bulunan hapların, uyuşturucu değil de vitamin olduğu için dava açılmasına gerek duyulmadığı yazıyordu. "Ulan, Sabo dumanlı kafalara bunları mı kakalıyordun," diye içimden geçirerek gülümsedim. (*Eski yazar arkadaşım, hikâyenin "...eve yollandım" ile bittiğini sonraki gereksiz ayrıntıları çıkartmamı istedi. Onun gereksiz ayrıntı dediği kısımlar, karıma diyemediklerim benim evliliğime mal oldu, onun için hikâyemin bu kısmını aynen korudum. Hikâyeyi yazıp bitirdikten sonra bir kez daha okudum; o acar, o fırlama, o çocuk, o adam Sabo'yu anlatmakta kalemimim kifayetsiz kaldığını gördüm. Ama en azından bunca satır boyunca aradığım, Sabo'yu tanımlayan doğru cümleyi en sonunda buldum: kırık... Öykünün adını da değiştirdim.*)

Akköy Dergisi, sayı: 73, Ağustos-Eylül-Ekim 2012

Melike Uzun

Sığ

Boğulmamak için icat ettim bu viyolonseli. Her pazar kulağımda çınlayışı. Her pazar yinelenenler. Güzel bir gün olmasından başka umduğum bir şey yok. Uyandığımda bu pazar. Gülümsemenin donmasını biliyorum ben. Dondurucudan çıkarılmış gülümsemeyi de. Her tatil günü. Güneşin başka doğacağını umuyorum, bıkmadan. Bugün de. Oturuyoruz kıyımızda.

Ece iki saattir ağlıyor, pamuklu şekerin beyazını yemek istiyormuş. Pembesinden almıştık. Pembenin dibindeki şeker kalıntıları da bitince başladı pişmanlığı. O, beyazını yemek istemiş, pembeyi biz seçmişiz. Satıcı kayboldu ortalıktan, gelse. Yeter ki ağlamasın. Dayanmak çok güç. Biliyorum o da dayanamıyor. Sigaranın dumanını havaya savuruşu, çukurunda kaybolan gözlerinin bizim gözlerimizle karşılaşmaktan kaçınması. Anlıyorum. Bugün de böyle. Düş kırıklığı değil yaşadığım. Hayal etmedim. Umdum. Çağırdım. Çabaladım. Yumuşak olmaya, sevmeye, sarılmaya, anlatmaya. Hep yanımda duranı bir türlü getiremedim yanıma. Bugün de, anlıyorum. Nereye gitsek aynı.

Hafif bir rüzgâr var. Dağılan kumlar yüzüme vurdukça gözlerimi ovuşturuyorum. Ece rahatsız olmuyor sanırım, yalnızca neler kaçırdığıyla ilgileniyor. O, yüzüstü yattığından mıdır nedir kumlar sırtını sıvazladıkça gülümser gibi oluyor yalnızca. Cam yanan bir benim. Bir benim yüzümü acıtıyor kum taneleri, arkamı dönsem kurtulur muyum?

Martıların kanatları kayalara mı çarpıyor ne? Öyle bir pat pat sesi, Ece'nin ağlamasına karışıyor. Bir viyolonselin tellerine değiyor yay. İnleyiş. Son nefes. Ece'ye bağırmak istiyorum. Susss susss, yeter artık kanının bağlı olduğu başka yakalar bul, neden ben neden ben, yeter.

-Hadi gel biz de kumdan kale yapalım Ececiğim.

Kumdan kalelerimizde yaşarken çelikten örüldü sanalım duvarlar. Üstümüze yıkılıp nefes alamaz olunca ayalım. Nefessiz kalınca ayırt edelim duvarların kumunu. Sesimizi çıkaracak kadar oksijen çekemeyelim içimize.

- Canım, biz kale yapacağız, yardım edecek misin?

- Yok, siz yapın, yorgunum, kestireyim ben biraz.

Kestir at, kurtul sen. Bakma gözlerime, görürsün.

Ece pamuk şekerin beyazını unuttu. Mutlu olmasa da bir gülümseme belirdi yüzünde. Denizden kumlara bir kanal açtık. Ellerimizle. Oyuncak kovanın küreği, midye şeklindeki su taşıyıcısı, büyüklü küçüklü konik kalıpları kenarda duruyordu. Biz ikimiz, Ece ve ben büyük bir istekle kumları kazdıkça, denizden kıyıya açılan kanaldan deniz suyu oluk oluk aktıkça arınma duygusuyla yanılıyorduk. Beyaz pamuklu şeker geride kalmıştı.

Su yolu açıldıkça denizin dalga sesleri, çok eğlenenlerin kahkahaları, plajbardan yükselen ritmik müzik sesini bir koza gibi saran viyolonseli duyuyordum, martı kanatları kayalara çarpıyordu. Koca bir gölet oluşturduk oluktan akan suyla. Ece birbirini kovalayan oğlanla kızı izlemeye koyuldu. Âdem ve Havva oyunu oynuyordu izledikleri. Yeniden arınması gerekiyordu. Yeniden istekle dolmuştu, babası kovalamaca oyunu istediğini duymazdan geldi. İstemeyi bırak artıııık, kahrolası, durmadan istiyorsunuz.

- Ececiğim, gel kalemizi yapalım, herkes özensin bize, bırak artık çevreyi izlemeyi. Şu en büyük kalıba kumu doldur sonra bana ver.

Sözcükleri sabırla yan yana getirdim. Ona baktım. Yardım umuyordum, bir cümle etse, viyolonsel susacaktı. Yüzünü gazeteyle kapatmış.

Ece ağlarken öteki çocuklar göletimize, su kanalımıza aldırmadan koşuyor. Her birinin adımında dağılan kumlar kanalın sularını çevreye dağıtıp göleti kıyının parçası haline getiriyor. İçime yayılan karanlığı bastırmanın yolu dağılıyor. Yanı başımızda öpüşenlere bakıyorum. Bizi görmüyorlar. Yay, tellere değdiğinde çıkan ses çınlamaya dönüyor. Birazdan dünya yerle bir olacak. Koşan çocuklar, öpüşenler, yüzlerine yapışan gülüşle denizin içine doğru yavaş yavaş ilerleyenler farkında değil. Yüzü dağıldı koşan çocuğun. Vuran, babası olmalı. Annenin dudakları sağa kayıyor, bazen sola. Gözleri öfkeden patlayacak gibiyken ağzının uzun uzun güldüğünü görüyorum. Çocuğunun kendisine sokulduğunu fark edemiyor. Teni duymuyor. Ece'yi öpmek istiyorum, onu da. Ece'nin bağırmaktan, onun susmaktan buruşan yüzü engel.

Seslerden kurtulmak istiyorum. Kafamdakilerden. Dışarıdakilerin yankılarından. Duymasam yaşayabilirim. Daha kolay olabilir. Umursamayabilirim. Ummayabilirim. Dokunuşlara kilitleyebilirim tenimi. Yüzüstü yatıp sırtımı dönebilirim. İyi gün kötü gün sözleşmesiyle, sinek kadar olsunla yetinebilirim. Olmuyor, bir tek viyolonselin çağrısı çekiyor beni, denizden geliyor ses. Ona doğru yürümek en doğrusu, yoksa boğulacağım. Ayak bileklerime geliyor su. Ben yürüdükçe dizlerime ulaştı. Dönüp baktım. Anlatıyor herkes. Anlatanların içinde Ece ve o. İkisinin de yüzleri dalgalanıyor. Bana bakmıyorlar. Biri yanında güneşlenene öbürü mısırcıya. Köpük yapamayacak kadar ağır dalgalara doğru yürüyorum. Viyolonselin ördüğü koza beni de sarmalıyor. İlk kez arkamda kaldılar, son kez baktım ardımdakilere. Nasılsa, herkes kendi kıyısında boğuluyor.

Dünyanın Öyküsü Dergisi, sayı: 5, Ekim-Kasım 2012

Merve Koçak Kurt

Haru

Ne yapabilirdi ki kendini döne döne tekrar eden zaman karşısında? Adam, uzaklaştıkça uzaklaşacak, sonra doğası gereği kaybolacak, bir gölge gibi sadece izini bırakacaktı giderse. Coşkusu kendinden menkul bir ayın içindeydi. Bahar gelmişti gelmesine, ama gidişlerin bir aya toplanmasına hiç bu kadar yakından şahit olmamıştı. Karaltısını bırakıp kendince yazmaya koyuldu.

Aslında gideceği yerle ilgili en ince detaylar bile hazırdı: Yaşayacağı şehir, yapacağı iş, oturacağı ev, seveceği kadın... Deniz kenarındaydı ve yine deniz kenarına gidecekti, ama sessiz ve sakin bir köye. Öyle bildiğin köylerden değildi bu. Uzakta da olsa yakın. Büyükşehrin eteklerinde. Issız ve alabildiğine dingin... Aradığı buydu.

"*Yine aynı aydayız. Bir yıl geçmiş aradan.*" diye geçirdi içinden. Bir yanda Maria Callas'ın o tiz sesi. Satır satır indiği bir beyaz boşluğu dolduruyordu. Kardan adamın gözlerini oyup kömür yerleştiren bir çocuk gibiydi. Hain. Kalleşçe. Acımasız. Adam olamamıştı bir türlü. Hiçbir zaman da olamayacaktı!

Dünya son gününü mü yaşıyordu yoksa? Öyle miydi sahi? Yaptıklarını düşündükçe... Haksızlık ettiği onca yılın emeği değil miydi: Kıydığı canı, cananı, çocuğunun annesi? Ne yapıyordu şimdi acaba? Kimlerle görüşüyordu? Acabaları çoğaldı içinde adamın. Ne düşünüyordu? Ne yazıyordu kadın? Kendi yazgısını mı?..

O sabahın da diğerlerinden pek farkı yoktu aslında. "*Anneee, bak çiçeklerimiz çıkıyor topraktan!*" diyerek müjdeyi verdiği gündü oğlumun. Öylesine coşkuluydu ki sesi, hiç kaybolmasın istedim. Yaşlanınca bizi bekleyen yalnızlığın içinde bir renk/ahenk olmasını dilemiştim onun. Hem kabul edilmiş bir dilekti de.

Bir çiçekle bahar olmazdı biliyorum, ama yaşamın rengini soluyabilirdik böylece.

Erkenden uyandık o gün de. Her zamanki vakitti. Günlerden yaz günüydü, aylardan haziran. Kırkındaydın o yıl. Uyanıp lavaboya gittin her zamanki gibi. Sonra *küüüüüüüüüüt* diye bir ses. Komşudan geliyor sandım. "*Allah Allah!*" diyerek söylendim.

İçimden bir ses *kalk* demişti. Kalktım. Baktım ki oğlumuz yatağında mışıl mışıl uyuyor. Yataktan düşmüştür belki diyerek ona bakmıştım önce. Sonra koridoru geçip lavaboya yöneldim. Kapı yarı aralıktı. "*Hayatıuuuum!*" diye seslendim önce, "*Hayatıuuuuuum!*" Ses seda yok. İçime bir kurt düştü. Kapı aralık olunca gayriihtiyarî açtım. Baktım ki, yere boylu boyunca kapaklanmış bir gövde. O an defalarca seslendim sana. Cevap yok. Nefes alıp almadığın bile belli değil. Öyle daracık ki o yer. Kaldırmaya çalışıyorum. Aklımdan geçen tek şey öldüğündü. Meğer ne yakınmış ölüm bize!

Seslendim komşulara. Kaldırmaya çalışırken baktım nefes alıyorsun, hemen bıraktım. Yerdeki kan gölü korkutmuştu beni biraz. Titreyen ellerimle telefona sarıldım. Komşuların kapısını çaldım. Ambulansı onlar çağırdılar. Ben, nedense abini arama ihtiyacı duymuştum ilkin. İki kardeştiniz hepi topu. Başka kimi arayabilirdim ki? Komşular geldi, sarsmadan sırtüstü yatırdılar seni. İşte o an gerçekten korktum.

Birkaç dakika sonra kendine geldin. Titrerken ellerin telaşla, ben "*Hayatım, lütfen kıpırdama!*" deyip duruyordum. Dinlemedin. Başında biriken kalabalıktan bunalmıştın. Sonrasında kalktın. Bilinçsizce yatak odasına yöneldin. Yastıkta yine ufak bir kan gölü. Duvardaki çıkıntı al-

nını yarmıştı. Kocaman bir yarık...

Sen kendine geldiğinde ambulans gelmişti. Baktılar, sordular, ilgilendiler. İyiydin. Her şey normal gözüküyordu. Kapı çalındı. Abinler gelmişti. Aşağıdaki ambulansı görünce eli ayağı boşalmış abinin. Seni görünce öyle kuvvetli bir sarılışı vardı ki anlatamam. Hatırlamıyorsun değil mi? Kocaman adam birden ağlamaya başladı. Metanetle sırtını sıvazlıyordum. "*Abi, bir şey yok! Merak etme.*"

Her ihtimale karşı hastaneye götürdüler seni. İşte o an zembereği boşaldı tüm saatlerin. Elim ayağım da öyle. Titriyordum. Birden ağlamaya başladım. Eltime sarılıp "*Ben onsuz ne yaparım?*" diyerek. Bütün gün sürdü bu deli nöbet. Durup durup ağlayışlarım... Sayıklamalarım... Gündüz korkularım... Sürekli gözlerimin önüne gelen aynı kareler... Sakinleşmem epeyce vakit aldı. Hangi iyiliğin karşılığıydı bilmem ama birkaç saat sonra evdeydin, evimizdeydin. Eve geldin gelmesine, ama gelen gerçekten sen miydin bilmiyorum!

...

Hastaneden eve döndüğümde bir şeylerin değiştiğini ve daha da değişeceğini eşikten geçer geçmez hissetmiştim. Bunca küçük kırık birikmiş ve büyük bir fay hattına dönüşmüştü sanki. Sürekli çatlaklarını sıvadığımız yaşlı bir binanın çatırtılarını duymaya başlamıştım evimizde. Kaç yıl olmuştu? On beş yıl, dile kolay... Onca şey sığdırmıştık. Dürüst ve açık davranmaya söz vermiştik birbirimize. En başından beri... Peki, ne olmuştu da böyle olmuştu? Böyle gizli saklı, birbirimizden uzak yaşamaya başlamıştık? Kırılma noktası neydi? Biz, birbirimizi ne kadar bütünleyebiliyorduk artık? Daha doğrusu, artık kim kim için 'elmanın diğer yarısı'ydı?

Aşkın zamanla alışkanlığa dönüşen o rutinini sevgiye dönüştürmeyi başarmıştık başarmasına da... Çok darbe almıştık! Sanırım bizi yorgun kılan buydu. Düşüp bayıldığımda doktorun dediği şey de aynıydı: "Aşırı stres!" Başka bir sebep yok! Sebebi kendimden başka bir yerde aramıyorum zaten. Şimdi de öyle...

Senin için ne ifade ettiğimi biliyordum. O olaydan sonra, ölümün kıyısına gidip geldikten sonra yazdığın notları gördüm. Çalışma masanda açık bırakılmış not defterini görünce... Gözlerim ister istemez kaydı. Küçük yıldızlar eşliğinde, el yazınla yazmıştın. Keşke bu cümleleri bana da söyleseydin... Ama sanırım bunları konuşmak için biraz geç kalmıştık artık.

...

-Sabit gözbebekleri, titreyen eller, kapalı bir bilinçle gidip gelmek onun karanlığına. Gözlerinde görmek ölümü başka neydi, bugünden başka neydi? İşte bu yüzden 'yarın' diye bir şey yok, hiç olmadı, olmayacak da...

-Sınandık. Kaç ömür gitti ömrümden bu sabah biliyor musun? Hayatımızın değeri kaç ömür edecek daha?

-Kelimelerin ölüm kusuyor, kalemin kan kokuyor, deştiğin yere kadar gidebildiğin kadar, yakınsın işte bu kadar: Hayatla ölüm arasındaki çizgide.

-Değilmiş insana koyan hiç değilmiş kendi ölümü... Yarım kalmakmış ölümün kıyısından dönerken hayat...

-Oysa sen benim 'hayatım'dın. Hayat, nasıl bu kadar yakın olabildi ölüme?

...

Sen gittikten sonra kendime bir söz vermiştim: Asla geriye dönüp bakmayacaktım. Bir kadın olarak hayat ne getirirse onu yaşayacaktım. Acı da olsa tatlı da olsa... Bu sözü ne kadar tutabildim bilmiyorum. Bir de yazacaktım. Yazmayı hiç bırakmayacaktım.

O günlerde defterime düştüğüm notları okuyorum da şimdi... Bir yanım eksik. Buğuyla kapanmış gözlerim bir süre sonra okumakta güçlük çekiyor yazıları. Artık baharı imleyen tek bir iz bile yok yüzünde. Silineli epey zaman oldu. Ama sanki şu merdivenin tırabzanlarına tutunup da yukarı çıktığın o günkü gibi her şey. Vakit duruyor ve zembereği kırıldığında saatin, sana dönüşüyor bütün anılar.

Kapı oradaydı. Merdivenler de...

O son gün, bir daha hiç gelmeyeceğini bile bile çıkmana izin ver-

miştim kapıdan. Biliyordum ki öncesinde söylenebilecek ne varsa söylenmişti. Tartışmaya bile mecalim yoktu. Biten sadece konuşma baloncuklarına sığan koskoca bir aşktı. Oysa masayı bile hazırlamıştım. Loş bir ışık aydınlatacaktı salonu. Sonra çok şeylerden konuşacaktık. Sen gitmeseydin eğer...

Gittin. Kendi hayatını yaşamaya... Haklıydın belki de! Biten biterdi. Hatırlar mısın, evlenmeden önce demiştim sana: *"Biter! Bitecek!.."* Cevabını hatırlıyor musun bilmem: *"Başkalarıyla başlamasındansa, sizinle başlamadan bitmesine bile razıyım!.."* Başladı ve bitti. Hepsi bu! Alışmam vakit alacak.

...

Dün bir radyo keşfettim. Biliyor musun, sadece tango müzikleri çalıyor. Ne çok severdik. Meğer ne çok tango parçası varmış. Çeşit çeşit. Dil dil. Şimdi yine hiç bilmediğim bir dilde söylüyor adam şarkısını. Hiç bilmediğim bir anlamda duyuyorum onu. Ama hissettirdiği o eski duygu çok tanıdık, 'acı'...

Bugün, günlerden acı. Yokluğunu düşünüp kurşuni gökyüzünü dolduruyorum içime, gökyüzünün kurşunisini. Birkaç kuş çekip çıkarıyor beni yağmurlu havanın kasvetinden. Güneş açmıyor pek.

...

Bu aralar bakıyorum ki oğlumuz sabahları, erkenden kalkmış, üstünü giyinmiş, çantasını hazırlamış, sütünü dolaptan almış ve televizyon karşısına geçmiş oluyor. Öncesindeki rutinleri de yaparak üstelik! Kendi haline bıraktığında daha iyi: Kaplumbağaları yemleyişi, çiçekleri sulayışı ve sofrayı kuruşu... Boyundan büyük işler mi veriyorum yoksa ona? Böyle bir dolu şeyle karşılaşacak ama ileride biliyorum. Yalnız başına çocuk büyütmek kolay mı?

...

Sizi tek başınıza bırakmak en zor olanıydı. Allahtan güçlü kadındın. Allahtan çalışıyordun. Allahtan oğlumuz artık büyümüştü. Olgun ve hassas bir

çocuktu. Hatırlar mısın bilmem, bir keresinde daha ortada hiçbir şey yokken ne sormuştu bize: "Anne, baba siz ayrılırsanız ben kimde kalacağım?" Şaşırmıştın. "Oğlum, küçük olduğun için mahkeme muhtemelen seni anneye verir. Hafta sonları da babana." demiştin. O da, "Ama haksızlık olur. Ben önce annemde kalırım, haftanın ortasındaki günün akşamı da babam alır beni!" deyip gülümsetmişti bizi. Şimdiyse sadece hafta sonları görebiliyorum onu. Suçum ağır ya; evi terk edişim, başkasıyla yaşayışım, sorumsuzluklarım... Bu kapıya her varışım, eşikte her duruşum aynı cehennemi yaşatıyor bana. Çünkü aynı evdesiniz. Aynı renk ve ahenkte çiçekler sarkıyor balkondan yine. Güzelliğin hep çevrene yansırdı. Hâlâ öyle... Bıraktığım gibisin.

...

Biraz geç kalmıştık aslında. Mevsiminde ekilmeliydi tohumlar. Yine de denemeliydik. Nisanın ortasıydı vakit. "*Henüz geç değil!*" diyerek koyulduk işe. Balkondaki uzun, dikdörtgen saksıya fesleğen tohumlarını serpiştirdik önce. Tüm acemiliğimizle can sularını verdik birer birer. Sonra hayat fışkırsın istedik çiçeklerinden balkonumuzun.

Cunda'dan kendi elleriyle toplayıp getirdiği akşamsefası tohumlarını ekerken öylesine heyecanlıydı ki. Görmeliydin. Gözlerinde ışıltılar... "*Acaba yeşerecek mi?*" Kaygısı boyundan büyük. Başını kaldırdığım zaman gördüm ki meraklı bir komşu kadın balkonundan izliyor bizim bahar seremonimizi. Hayat işte şuncacık: Bir avuç toprakta bitiyor her şey! Sonumuz ne olacak kaygısı. Ertesi güne sarkan düşlerimiz...

İlkbahar önce dışarıdaydı. Sonra geldi içimize; usulca ve kelimelerini dökerek eteklerinden... Şimdi bir yaz gününe gebeyken ömrümüz, "*En güzelini görmedin daha!*" dediği çiçeklerini veriyor. Meyvesini görebilmek için... Bahara dalışım sözlerimin esrikliğinden.

Bir daha hiç gelmeyecek! O ilk baharımız...

...

Birbirimizden ayrı yaşadığımız hayatlarda eyleşiyoruz şimdi. Hafta sonları kapıda hazırlanmış beni bekliyor oğlumuz. Uzak, sessiz, sakin ve mesa-

feli... On yaşında henüz. Ama omuzlarından akıyor küçük adam halleri. Hatta bıyıkları bile terlemiş. Bana kırgın. Haklı. Onu suçlayamam. Gidişimi anlamlandıracak yaşta değil çünkü henüz. "İleride anlayacaksın!" desem de elimi omzuna atıp. Başka bir yaşam ümidinin ne olduğunu anlaması zor. Söyleyecek sözüm yok. Başım önde, mahcup ve ezik, kapının önündeyim yine. Bir kuru 'merhaba...' Ne söyleyebilirim ki başka? Ne diyebilirim ki?

...

Çok şey olabilirdi. Bu hikâye böyle bitmeyebilirdi.

Zaman dursaydı. Sen merdivenlerden hızlıca çıkmadan önce... Konuşabilseydik gitmeden. Bir Japon olsaydık, onun adı da keşke *"Haru..."*

Biliyor musun *"Haru"*nun anlamı *"ilkbahar"* demekmiş. Ama sen gittiğinden beri doğmamış kızımızın adı *"Bahar..."*

Heceöykü Dergisi, sayı: 153, Ekim-Kasım 2012

Nazmi Bayrı

Yitik Bebek

"Ingaaa!.. Ingaaa!.."

Bıçak kesmez geceyi. Öylesine katı, durgun. Yıldızlar, yuvalarına saklanmışlar sanki. Birkaç sarhoş yıldız ışıldıyor yalnızca. Ay; bulutların koynuna girmiş, göstermiyor yüzünü.

... Aysız gecelerden bir gece çökmüş kerpiç damlı köyün üstüne.

"Ingaaa! Ingaaa!"

Ses kayboluyor zifiri karanlıkta.

"Ingaaa!.. Ingaaa!.."

Dikdörtgen bir kutuyu andıran tek gözlü damın kapı eşiğine çökmüş kadın. Tülbendini çözmüş; dövünüyor. İki elinin arasına almış yüzünü. Yanaklarını sıkıyor. Hıçkırıyor. Gözyaşları parmaklarından süzülüyor.

"Vaaay başıma gelenleeer! Vaaay!.. Gittiii bebeğim... gittiii!.."

Oturduğu eşikte ileri geri sallanıyor.

Gündüzün alevli sıcağı kavurmuş bozkırı. Damlar, harman başlarındaki iğde ağaçları, tek tük dut ağacı, gecenin serinliğinde kımıltısız, kocaman koyu gölgeler gibi gözüküyorlar.

Köpek ürümeleri, eşek anırmaları duyuyor kadın. Tüyleri diken diken oluyor...

Bütün köylü, damlara, harmanlara yaydıkları minderlerin, palazların, yatakların üstüne yıkılmış; soluksuz uyuyor. Gündüzün dehşetli sıcağında orak, turpan vuranların kemikleri, etleri sızlıyor... Ekşi ter kokmadalar.

Toza toprağa belenmiş; cılız, şiş karınlı çocukların gözleri çapaklı, başları kabak... Yarılarına düşmüş incecik kolları...

Böyle bitkin gecelerde ne kaçan kız duyulur; ne yavuklusuyla buluşan ne de içindeki azgın şehvet duygularını bastırmak için ayaklananlar...

"Ingaaa!.. Ingaaa!.."

Eşikte, dertop olmuş kadının kulaklarında uğulduyor bu ses...

Köyün içinde sağa sola seğirten, nefes nefese kalmış, uzun boylu adamın kulaklarında da aynı ses.

"Ingaaa!.. Ingaaa!.."

Adam, bir şeye çarpmamak için yüksekten atıyor adımlarını. Bir boşlukta yürüyormuşçasına indiriyor ayaklarını yere. Kara gözleri, beş on günlük kirli sakallı yüzü, gecenin kör karanlığında yitmiş.

Dişlerini sıkıyor; saçlarını yoluyor kadın.

"Keşke kocamın sözünü dinleseydim... inat etmeseydim..." diyor içten içe.

"Hava kararırdı, yükü yükleyip tutalım yolu. Işık gözüyle varalım köye. Yarın şafak vakti kalkar, varınız tarlaya. Geri kalanı da kuşluk vakti bitiririz."

"Ne kaldı ki geriye... Hele bir daha çırpınalım. Yekin. Salla orağı. Ben kadın hâlimle yorulmadım. Buncağız ekin için bir daha gelmeyelim. Yarın da yıkanır, gün boyu dinleniriz. Öbür gün başka tarlaya geçeriz..."

Akşamın toprak renkli buğusunda kadının devinimlerine bakan adama da belirsiz bir güç geliyor. Kadın, sol eliyle demetlediği ekinlerin köküne, sağ elindeki orağı bütün kuvvetiyle indiriyor. Kırmızı bir toz bulutu yükseliyor sapların arasından.

Karşı dağlar, kızıl, sarı ışık huzmeleriyle yıkanıp, mor, lacivert giysilerini çekiyorlar üstlerine.

Kadın ile adam çırpındıkça çırpınıyorlar uzun tarlanın alt ucunda. Orak sesleri kesiliyor bir süre sonra. Doğruluyorlar.

Kadın, biraz ötede bağlı eşeğe; adam da doru atın yanına yöneliyor. Kadın, eşeğin palanını vurup, el emeği göz nuru dokuduğu heybeyi üstüne atıyor. Bir demet de sap bırakıyor eşeğin önüne... Atı arabaya koşan kocasının yardımına koşuyor...

Yanları tahtalarla yükseltilmiş arabayı sapların arasında dolaştırıyorlar. Dirgen, bir gölge gibi inip kalkıyor uzun boylu adamın kolları arasında. Kan ter içindeler. Nefes yolları kavruk tozla sıvanmış. Adam bir kez daha dirgeni daldırıp yukarı kaldırdığında; "şap" diye bir şey düşüyor toprağa. Seçebiliyorlar ne olduğunu. Rengini belli edemedikleri bir yılanı kayıyor gözlerinin önünden. Aldırmıyorlar. Kaydığı yöne bakıyorlar yalnızca. 'Geceyi geçirmek için sapların arasına girmiştir,' diye geçiriyorlar içlerinden. Arabanın alabildiği kadar yüklüyorlar. Sonradan çekecekler tarlada kalan sapı. Şimdilik boş götürmek istemiyorlar arabayı. Yükü sicimlerle sıkıca sarıp, tarlanın üst başına kurdukları çadırın yanında durduruyorlar arabayı. Şalvarlarını çırpa çırpa yaklaşıyorlar çadıra. Kadın, tahta beşiğin üstündeki cibinliği kaldırıp, kucağına alıyor bebeği. Bebek uyuyor. Çadırın kazıklarını çekiyor adam. Beşik ile çadırı arabaya yerleştiriyor.

Heybenin bir gözüne kap kacak dolu çıkını, testiyi; diğer gözüne de bebeği koyuyorlar yorganıyla birlikte.

"Haydi, sen eşeğin yularından tut da düş yola. Ben peşinden gelirim." diyor adam yorgun bir ses tonuyla. Teker gıcırtılarına; at, eşek solumalarına, uzaklardan; "bubo bubo" diye öten puhu kuşunun sesi karışıyor. Bebek suskun. Onu suskunlaştıran, belki de, eşeğin her adım atışında, heybenin gözünde, sallanmasıdır.

Önlerindeki tepenin eteğinden dolanıyorlar... Kerpiç damların ufacık pencerelerden damlayan sarı ışıklar göreceklerini umuyorlar... Göremiyorlar. Köy karanlıkta uyuyor; hiçbir ışık olmaksızın... Yaklaştıkça köpek ürümeleri çalınıyor kulaklarına. Dizlerine derman geliyor. Önde, eşeğin yularını tutmuş kadın; on beş yirmi metre geride atın yularını tutmuş adam... Birer karartılar.

Köye yaklaşıyorlar. Kadın, elindeki yuları eşeğin boynuna doluyor. Soluklanıp, epeyce geride kalan kocasına baktığı anda; eşek, hızla dalıyor kerpiç damların arasına. Saniyeler içinde gözden yitiyor. Bütün direnciyle koşmaya çalışıyor kadın.

"Gider harmanda durur", diyor kendi kendine. "Hasan Ağa'nın evini geçince harmandayım..."

Harmanda deli dana gibi dolanıp duruyor kadın. Tek gözlü damlarının çevresine bakınıyor. Yok!.. Eşek yok!.. Geldiği yola dönüyor. Damların kesiştiği daracık sokaklara giriyor. Yok!..

"Bebeğim!.. Yavruuum!.." diye inlemeye başlıyor. Gözyaşları boşalıyor. Harmana dönüyor. Kocası, atın başında. Çığlık atıyor kadın. "Bebek!.. Bebek!.. Eşek!.. Eşek!.. Kayboldu önümde!.. Damların arasında!.. Bulamadım!.." Ağlamaklı sesi kesik kesik çıkıyor.

Damları, harmanları köyün kıyısında. Köylü, duymuyor konuşmalarını.

" Ingaaa!.. Ingaaa!.."

Bir hendeği geçerken tökezleyip düşüyor uzun boylu adam. Elleri, yüzü, şalvarı çamurlanıyor. Düştüğü yer, Kole Hasan'ın damının yanı. Yetmiş yaşını çoktan devirmiş Kole Hasan. Yatağının ucuna kıvrılmış, boğulur gibi öksürüyor. Hasta. Beyaz bir entari giyinmiş. Artık çalışamıyor. Gece gündüz, eyvana serili yatağında yatıyor. Ölümü bekliyor âdeta, bu umarsızlık diyarında. Ses duyunca elini yana verip doğruluyor.

"Kimsin?.. Kim var orada?.. Ses ver hele!.." Sesin sahibini tanıyor uzun boylu adam.

"Benim ben, Hasan Emmi... Karalıgilin Ali..."

"Ne ararsın bu vakitte?.. Ne oldu?.."

"Eşeği kaybettik Hasan Emmi, eşeği!.."

"Sabah olsun, bulunur elbet... Bu telaşın niyedir?"

"Üstündeki heybenin gözüne bebeği koymuştuk Hasan Emmi, bebeği!.." Sesi titriyor.

"Yaaa!.."

"Bir yere gider de yatarsa!.."

"Ahıra, harmana iyice baktın mı?.."

"Baktım, Hasan Emmi, baktım!.. Bulamadım!"

"Nereye gider ki?"

"....."

"Öhööö...öhööö!.. vay babam vay!.. Öldürecek bu öksürük beni."

"....."

"Bu eşeğin sıpası var mıydı?"

"Vardı, Hasan Emmi."

"Ne yaptınız onu, nerede?"

"Yavruladıktan sonra azat etmiştik."

"Nerede yavruladı?"

"Çatal Tarla'da."

"O, sıpasını aramaya gitmiştir. Sen doğruca Çatal Tarla'ya git!"

"....."

Köyden uzaklaşıyor uzun boylu adam. Gözleri nemli, dudakları büzüşmüş.

"Ya çalı çırpının içine daldıysa!.. Ya ısırgan otlarına süründüyse!.. Ya yere yattıysa!.." Gözyaşları tozlu bıyıklarını ıslatıyor...

" Ingaaa!.. Ingaaa!.."

Karanlığı delercesine, hızlandıkça hızlanıyor adam...

Beşparmak Dergisi, sayı: 168, Mart-Nisan 2012

Not: [redacted]'ın *Uçurtmalar* (Kanguru Yayınları, 2012) adlı kitabında [redacted]dır.

Pelin Buzluk

Kasap Havası

Fabrika erken paydos etti. Fırtına yüzünden. Hava kararmış bile. Yalnız kar aydınlığı.

Tatil coşkusuyla bile isteye kapıda düşüverdi bazısı. Kreş tarafından çocuklarıyla gelenler özgürce şımarıyordu. "Ah benim yanımda da bir çocuk olsaydı..." diye geçirdi içinden Asiye.

Araba Dikmen'e çıkamadı. Yokuşa zorlayınca kendi etrafında yarım döndü. İçindekiler korkacak yerde çığlıklı kahkahalar doldurdu avuçlarına. Minibüsün buğulu camları ardında, o solgun ışıkta birbirlerine sokulmuş minik kız kardeşlerdi. Koyunlarında kimileyin çocuk gözleri yanıp sönüyordu.

Şoför Sokullu'nun girişinde pes etti.

Minibüstekiler sevinçle şimdi metruk yolda ayak basılmamış, taze kara koştu. Eve nasıl varacaklarını henüz düşünmüyor gibiydiler. Rüzgâra çarpa çarpa dönerek ağızlarına gözlerine dolan kara karşı alevlendi yanaklar.

Koşmakla düşmek en çok karda benzer. Belki bu yüzden koşan çocuklar düşer gibiydi. Kadınlar da kartopu oynadılar bir süre. Kalın ve pamuksu örtüye bata çıka koşuyorlardı birbirlerinin peşinden. Atkı, bere salkım saçak. Ağızlarının buharından tutunuyorlardı beyaza. Elleri, yüzleri yandı ayazdan. Pabuçlar su çekti. Ayak parmakları gizlice morardı.

Ara sokaklara sapıp evlere dağıldıkça azaldılar. Hürriyet'e urmanan bir tek Asiye kaldı.

Eğlence bitmişti. Sadece o beyaz sessizlik. Kar fırtınası, şehri yüzyıl öncesine götürmüştü. Çok eskiden okuduğu ama hep peşinde, iç cebinde, omuzlarında sürgit eden bir Rus romanının ortasına fırlatmıştı Asiye'yi. Yağdıkça kent küçük bir kasabaya dönüşüyordu. Nesneler keskin kıvrımlarını kaybetmiş, masalsı bir havaya bürünmüştü. Hemen uzanıp rüyaya dalacağınız yumuşak ve sessiz bir yatak seriliyordu her yana.

Eve kadar yalnız yürümeye korktu Asiye. En iyisi caddenin biraz yukarısında, kocasının çalıştığı atölyenin önünde beklemekti. Kapıda bekçiyi göremedi. Erken paydos var mı, diye soracak kimseyi de bulamadı. Pencerelerden sızan ölgün mavi ışık bambaşka soğuklardan haber veriyordu. Ürktü Asiye. Kaldırım boyunca bir aşağı bir yukarı yürüdü. Lambaların altında sararıp eski bir fotoğrafa dönüşüyordu sokak. İnatla sessiz. Ayaz, giderek daha ısırıcı. Islak eldivenlerini cebine tıkıp ellerini ovuşturmaya başladı. Pabuçlarının içinde ayak parmaklarını oynatarak yürümeyi sürdürdü. Başka bazı atölyeler büsbütün karanlığa gömülmüştü. Dükkânların bir kısmı da şimdiden kapanmıştı. Yalnızca bazı vitrinlerin ardında cılız ışıklar seçiliyordu.

Uzaktan belli belirsiz bir radyo sesi. Frekansların arasında hışırtılı gezinen bir el. Başını kaldırıp kapısına geldiği dükkânın adını okudu: Şen Kasap. Altında daha ufak harflerle, yine kırmızı: Aile Kasabı. Buğulu camların ardında kanaralara asılı etler sarkıyor. Şimdi kesilmiş gibi tütüyorlar. Bir hayvanın karnını aniden yarıp sıcağına sığınır gibi ve hemen pişman içeri girdi Asiye.

Kasap radyoyu bir kenara bırakıp yerinde doğruldu. Cam tezgâhın arkasından uzattı başını.

"Çok üşüdüm, dedi Asiye, bekliyordum da..."

Adam başıyla sandalyeyi işaret etti. Asiye oturdu. Elleri kucağında. Avuçlarında nar ayıklamaların kızarık hatırası.

Kasap ayaklarını karşısındaki sandalyeye uzatıp yeniden kaykıldı.

Küçük radyoyu aldı kucağına. Kurcalamayı sürdürdü. Aniden kanunlu, darbukalı, kabak kemaneli bir türkü:

Pencere açıldı Bilal oğlan, piştov patladı...

"Hah," diye kısaca güldü kasap, "adım Bilal benim de."

Asiye başını hemen kaldırıp bakınca, aslında hiç konuşmamış bir adamın yüzünü gördü.

Susup türküyü dinledi.

Türkü bitince soğutucu dolabın sesi bastırdı havayı. Asiye bakışlarını yere indirdi. Yanarak kapandı gözleri. Yine de kulağı atölyenin kampanasındaydı. Yine de kulağı atölyenin...

Dolabın altından ölümlü bir yavaşlıkla çıkıp gelen kırmızı bir sürüngen gördü. Yo, belki bir solucan. Domur domur büyüyerek ilerliyordu. Akıyordu Asiye'ye doğru. Bir yerde zeminin engebesine takıldı. Durup düşündü ve ikiye bölündü. Asiye donup kalmıştı. Bıçak altındaki gırtlakların korkusundan payına düşenle.

Dükkânın kapısı sertçe açılınca sıçradı yerinde.

Yüzü soğuktan turuncuya dönmüş bir adam dikiliyordu kapıda.

"Selamünaleyküm" dedi. Sonra tekrar, "Selamünaleyküm yenge" dedi Asiye'ye dönüp.

Kasap yüzünün küçük bir tarafıyla sinsice güldü. "Aleykümselâm."

Adamın omuzlarındaki iplerden ölü kuşlar, tavşanlar sarkıyordu. İnip kalkıyordu gururlu göğsü. Çok sık soluyordu. Yüzünde sürüp giden cinayetler.

Kasap kalktı yerinden. Uzanıp ölüleri aldı. Meğer muşamba önlüklüydü kasap. Önlüğü kanlıydı. Bir dakika bekle, gibisinden işaret etti avcıya. Arkada, elini uzatır uzatmaz beliriveren bir kapıyı açıp birkaç basamak indi. Gözden kayboldu.

Avcı, bütün dişleri ortada, gülüyordu. Ve lüzumsuzca konuşkandı.

"Hayvanları severim yenge" diyordu. "Kesip yemesine bayılırım. Hem kendim vurursam..."

Oysa Asiye gözlerini yumup, kulaklarını tıkıyor, baharın aceleci kuşlarını düşünüyordu. Ama buldukları suyu öper gibi narin içen. Arada kampananın sesini duyar gibi oluyordu. İyice kulak kabartınca, çan havada donup kalıyordu. Her bir dalgası buza kesip dökülüyor, silinip gidiyordu ses. Atölyenin paydos vakti bir türlü gelmiyordu.

"Uzun mu ölüyorlar?"

"Yok yenge. Alimallah hemen biter işleri."

Ölümlerin bari acısız ve çabuk oluşunda teselli aramak, öteden beri alışkanlığıydı. Esmerlikten ileri geliyordu belki.

Avcının düşüncesizce aralık bıraktığı kapıdan gelen soğuk dişliyordu bacaklarından. Dönüp kapıya doğru baktı umutsuzca, kalkıp örtemezdi hayır. Uyanık düşler sarıp sarmalamıştı bedenini. Kampana çalacak... Şimdi çalacak kampana... Çalıyor şimdi. Hemen şimdi. Tam ayaklarının dibinden başlayan bir uçuruma adım atıyor, düşecekken sıçrıyor yine.

Aralık kapıdan bakınca, karda ağır ağır yürüyen kara bir otomobil gördü. Arka camında kocası el ediyordu Asiye'ye. Yorgun gözlerinde sanki kar sevinci. Belki telaşlı ya da korkmuş. Kalkamadı Asiye yerinden. Radyonun cızırtısı, sandalyede öz sıcaklığı kucaklıyordu onu. Avucunda sanyor, kandırıyordu. "Kampana çalmadı ki daha..." diye fısıldıyordu içine. "Hayır, çalmadı. Isın biraz. Isın..."

Dönüp avcıya baktı Asiye:

"Hemen ölürler diyorsun? Yani acısız..."

Dünyanın Öyküsü Dergisi, sayı: 3, Haziran-Temmuz 2012

Semih Erelvanlı

Dönme Dolap

Acımasız Uranos, yeni doğan çocuklarını yeraltı zindanına hapsederek, Toprak Ana'yı öfkelendiriyordu...

Kaçırmak istemediği bir fırsat bulmuş gibi, yağmurun yeryüzünde konaklamayı arzuladığı bir cumartesi günüydü. Mor bulutlar kentin üzerinde intikam alırcasına dolaşıyordu. Gettodaki evime uğrama zamanıydı.

İlk gençliğimden bu yana satın aldığım binlerce kitabı ve dergiyi, yurtdışı gezilerimde biriktirdiğim kartpostalları ve heykelcikleri, eski sevgililerimden alıkoyduğum sayısız tokayı ve mektubu, iyice sararmaya başlamış günlüklerimi ve notlarımı, bu çıplak evin güneşsiz odalarında saklıyordum. Her biri, geçmişimin farklı bir parantezinin simgesi olan nesneleri, her cumartesi ziyaret etmeyi bir alışkanlığa dönüştürmüştüm.

Başlarda günümün çoğunu, evin içinde onlara uygun bir yer bulmaya harcarken, son zamanlarda sadece yere uzanıp, elime geçen bir haritanın beni Pasifik'te bir adaya götürmesini ya da sıcaklığını çoktan unutmuş olduğum bir ten için karaladığım birkaç dizenin içimde eski tutkuları uyandırmasını bekler olmuştum.

Tanrı, önce seyahati, ardından kuşkuyu ve en sonunda geçmişe özlem duymayı yarattı...

Hava tamamen kararmadan önce, modası çoktan geçmiş arabama atlayıp birkaç dakika içinde sahil yoluna çıkmıştım. On beş dakika

sonra denizi arkamda bırakmış, kuzeybatıya doğru ilerliyordum. Geçmişimi koruyan semtin yönünü gösteren, boyası iyice dökülmüş tabelaya yaklaşmıştım ki gözüme bir siluet ilişti. Bir palmiye ağacının altında, sırılsıklam halde dikilen yaşlıca bir adam...

Yavaşça kaldırıma doğru yanaştım. Pencereyi yarı aralayarak, ıslak gürültüyü bastırmak istercesine,

"Yolunuz Düşkent'e doğruysa, sizi götürebilirim," diye bağırdım.

Yüzünü bana doğru çevirmeden,

"Fayton birazdan gelir," dedi.

Bakışlarında eski bir zaman geziniyor gibiydi.

"Hafta sonları buralarda araç bulmak zordur," dedim.

Beni duymamışçasına, az önce geldiğim yöne doğru bakmayı sürdürdü. Palmiye ağacının yağmuru saklamakta beceriksiz dalları altında ıslanmaya devam ediyordu. Kararını değiştirmesini bekledim. Sonunda, herhangi bir atlının gelmeyeceğine inanmış olmalı ki, kapıyı açarak yanımdaki koltuğa ilişti. Eğreti bir konum aldıktan sonra, fısıltıyla teşekkür etti.

Iapetus'un oğlu, kurnazlıkta herkesten üstün olan sen! Beni aldattığın ve ateşi çaldığın için çok mutlu olmalısın...

Denize düşmüş gibi iyot kokan kahverengi paltosunu çıkardı, ters çevirerek kucağına yerleştirdi. Gözünü, bir sağa bir sola yalpalayan sileceklere sabitlemişti. İki yabancı, yağmurun altında konuşmadan, kentten ve kıyıdan iyice uzaklaşıyorduk.

Yaşlıca Adam, yağmura olan ilgisini yitirdikten sonra, gri sakalının yarısını örttüğü yüzünü bana doğru çevirerek,

"Gotik Kilise'nin olduğu caddede yaşıyorum," dedi.

"Tesadüf, benim evim de o civarda," diyerek gülümsedim.

***

Boğulurcasına yakalandığı öksürük nöbetinden çıkınca,

"Bu yağmurda dolaşmak, insanı zatürre eder," dedim.

Ya yağmuru ya zatürre olmayı ya da beni umursamıyordu... Gözlerini yeniden sileceklere sabitlemişti. Bir süre sonra merakla,

"Evinizden o denli uzakta ne işiniz vardı?" diye sordum.

"Uzun zamandır uğramadığım..."

Sustu. Gerisini ne o anlatmak istiyordu ne de ben merak ediyordum. Sustum. Zaman, ıslak sessizliği koyulaştırıyordu.

Zihnimde birdenbire beliren turuncu görüntü...

Silkiniyor...

Kararlı biçimde yüzeye çıkıyor...

Ama...

Olamaz...

Olmasın...

Pencereyi yarı araladığımda, Yaşlıca Adam'ın kimliğini arayan soru, kuyusunda gizlice uyanmış, yağmur küstahlığını artırdıkça, yanıtını bulma cesaretini göstermişti.

Ben hasta bir adamım. Kinlenmiş bir adam. Hiç cana yakın biri değilim...

Kül rengi gökyüzünün gün boyunca bedenime karşı kışkırttığı huzursuzluk, artık kaybolmaya yüz tutmuştu. Hiç bitmeyecekmiş gibi uzun görünen yolculuğun sonuna yaklaştıkça, derinlerde ortaya çıkan kararım, kendini zihnime iyice dayatıyordu.

Düşkent'e ulaştığımızda sarı sokak lambaları çoktan yanmıştı. Taş köprünün altından geçip ana caddeye girince, uzakta Gotik Kilise göründü. Yağmur, görkemini nasıl da artırmıştı...

Yaşlıca Adam, kalın işaret parmağını uzatarak,

"Kilisenin önünde beni bırakır mısınız?" diye sordu.

"Niye, aceleniz mi var?" dedim.

"Akşam ayinine katıl..."

Sorumun yanıt beklemediğini fark edince başını hızla bana doğru çevirdi. Küçülmüş gözlerinde doğan endişeyi izlemenin keyfini çıkarmak için, ben de döndüm. Bakışlarındaki parıltıyı görünce, yıllar ön-

cesinden bir sahneyle karşılaştığını, sanırım hissetti.

Örümcek ağının çekiciliğine kapılmış bir sinek gibi titreyen damarlı elleriyle kilitli kapıyı zorlamaya başladı. Beceremedi...

Bir daha denedi. Sonuçsuz...

Geniş alnındaki biçimsiz çizgiler, iyice birbirine karışmıştı. Öfke çaresizliği, küstahlık öfkeyi izledi. Yaşlıca Adam, senlibenli konuşmaya, hatta hakaret etmeye başlamıştı.

"Zorba adam, durdur şu arabayı! Beni nereye kaçırıyorsun!"

Ne hakaretlerine ne de sorularına karşılık verdim. Kendini tehlikede gören ruh hali -ki yanılmıyordu- doğrusu, içimde hiçbir acıma duygusu uyandırmıyordu. Tam aksine, tepkisizliğimin onu korkuya daha çok teslim etmesinden zevk duyuyordum.

Sonunda dayanamayıp,

"Biraz sakin olursanız, sizin için daha iyi olur. Evinizden o kadar da uzaklaşmadık. Sadece biraz sakin olun..." dedim.

Uyarımı dikkate almışçasına cılız bir sesle,

"Peki," dedi.

Anlaşılan yenilgiyi kabullenmişti. Konuşmadan, yalnızca yağmurun ritmine kulak veriyorduk.

•••

İnsan kalabalıkları ardımızda kalmıştı. Onu götürmek istediğim yere sonunda ulaşınca, ağzından sadece iki sözcük dökülüverdi.

"Bunu yapmamalısın."

Ortada kimsecikler görünmüyordu. Arabayı gelişigüzel park ettikten sonra,

"Şimdi iniyoruz. Eğer yolda birisiyle karşılaşırsak, küçük sırrımızı paylaşmayacağınıza eminim," diyerek Yaşlıca Adam'ı uyardım.

Ayakta durmasına yardımcı oluyormuşum gibi sağ kolunu kavradım. Kasaba büyüklüğündeki eğlence parkında kısa bir süre yürüdükten sonra, çocukluğumdan beri gözlerimi kamaştıran tek oyuncağın,

dev çemberin önüne geldik. Gökkuşağı renkleriyle kendini ve bütün parkı aydınlatan Dönme Dolap...

Tek bir halktı onlar ve tek bir dile sahiptiler. Ve Tanrı dedi ki: Haydi, aşağıya inelim ve onların konuşmalarını bozalım...

Karanlık iyice çökmüştü. Uykusunu kaçırdığımız ya da uykusundan yeni uyanmış kızıl bıyıklı görevli, bizi şöyle bir süzdü. "Bu yağmurda ve bu parkta ne tuhaf iki adamsınız," deme cesaretine sahip değildi.

"İki bilet lütfen," dedim.

Biletleri uzatırken yüzüme dikkatlice bakınca beni tanıdı. Kızgınlıkla,

"Umarım bu defa inmek için çığlık atmayacaksınız," diye söylendi.

İçimdeki heyecanı bakışlarımda okuması için yüzümü cam bölmeye iyice yaklaştırıp,

"Bu kez değil. Bu kez..." diye fısıldadım.

Quo timoris minusest, eo minus ferme periculi est...

"Ne kadar az korkarsak, o kadar az tehlikedeyiz..."

Ben ve Yaşlıca Adam...

Yan yana oturmuştuk.

Konuşmuyorduk.

Beni her defasında teslim alan huysuz çarpıntı yaklaşıyordu.

Onunsa elleri titriyordu. Yaşlılıktan mı, soğuktan mı, yoksa endişeden mi?

Yükseklik Korkusu'nu, artık anımsamadığım bir zamanda içime bir virüs gibi bırakan oydu. Bu nedenle, hastalığımı bedenimden çekip alabilecek ve alması gereken tek kişi yine oydu.

Ve kızıl bıyıklı görevli, birden yeşil düğmeye bastı. Dönme Dolap, o kutsal hareketine başladı...

Dönerken yükselmeye...

Yükselirken yaklaşmaya...

"Neden?" diye sordum.

"Doğru olan bu," diye yanıtladı.

"Yanılıyorsun ve aldatıyorsun," dedim.

Karşılık vermedi.

"Yeryüzünü hep küçümsemiştin. Biz insanları... Ürettiklerimizi... Kule'nin altındaki hiçbir şeyi değerli görmedin..."

Susuyordu.

"Üstelik yerdekilerle göktekileri bir araya getirmeme engel oldun. Ve sen, beni yıldızlara dokunmaktan hep alıkoydun!"

Sustum.

Yıllar önce kaldığı yerden boğuk bir sesle,

"Ne kadar çabalarsan çabala, Tann'ya ulaşamazsın. Erişmeye çalışırsan ateş seni yakar..." diye sürdürdü.

"Hayır," dedim. "Hayır. Sen bu gece, yanmadığımın tanığı olacaksın."

Sustum.

Dönme Dolap, ulaşabileceği en yüksek noktaya yaklaşırken yağmur dinmiş, bulutlar dağılmış, yıldızlar belirmişti. Kent artık bütün sırlarını açmış, gözlerimin önünde çırılçıplak uzanıyordu.

Her ev, birbirinden nasıl da farklıydı. Ayrı biçimler, değişik renkler... Tıpkı bir ormandaki ağaçlar ve çiçekler ve kelebekler gibi...

Ulaşabileceğimiz en yüksek noktaya vardığımızda Yaşlıca Adam'a baktım. Hareketsiz, gözleri kapalı, yana doğru eğilmişti. Bense önümde serilenleri bir daha göremeyecekmişçesine zihnime kazıyordum.

Nerede başladığı, nerede bittiği belli olmayan yollarıyla kent, keşfedilmeyi bekleyen bir labirente benziyordu... Sonsuzluğa uzanır gibi kıpırtısız duran deniz, sanki her şeye sil baştan anlam kazandırıyordu...

Yolculuk bitmek üzereydi. Yaşlıca Adam hâlâ kımıltısızdı. Nedense meraklanıp,

"İyi misiniz?" diye sordum.

Yanıt vermedi. Yeniden seslenip kolundan sarsum. Tepki vermiyordu.

O arada Dönme Dolap, kutsal dönüşünü tamamlamıştı. Yerimden

kalkmak için doğrulurken, kızıl bıyıklı görevli tepemizde dikildi. Gözlerini Yaşlıca Adam'a dikerek,

"Her şey yolunda mı?" diye sordu.

"Benim için daha iyisi olamaz. Ama yanımdaki kendinde değil sanırım," dedim.

Akşamın geç saatinde sorun istemeyen bakışlarıyla, Yaşlıca Adam'ı iki eliyle dürtükledi. Herhangi bir tepki gelmeyince, üstüne doğru eğilip nefesini kontrol etti. Yüzü birden bembeyaz kesilmişti.

"Ölmüş bu," dedi.

Ne şaşırdım ne üzüldüm. Sadece, ıslak bir fesleğene dokunmuş gibi derin bir soluk alarak,

"Her ölüm, yeni bir doğum değil midir," dedim.

Dönme Dolap arkamda, beni kente götürecek, modası çoktan geçmiş arabama doğru gülümseyerek uzaklaştım.

Öykü Teknesi Dergisi, sayı: 25,Ocak-Şubat 2012

Semra Bülgin

Komşu

Taşları yıkamış Satı sabahtan. Suyun serini vuruyor yüzüme. Yan yana dizilmiş iri taşların arasında ancak belki bir serçeparmağı genişliğinde görünüyor toprak. Sıkıştırılmış, sert. Masaya beyaz çiçekli basmadan bir örtü sermiş. Üstümüzdeki tahta kafesi sarmaşıklar sarmış. Sağımız solumuz hep gül. Kırmızıların kokusu beyazlardan daha keskin. Masadaki yiyeceklere dokunulmamış, bir tek çay bardakları dolup dolup boşalıyor. Semaverin fokurtusu duyuluyor sessizlik anlarında.

"Yeter kız ağlama artık," diyor Satı. "Döner nasıl olsa."

"Dönse de istemem."

"Deli deli olma, çoluğun çocuğun var, bir orospu için yuva mı yıkılırmış."

"Hem ne belli döneceği, ev açmış diyorlar."

"Her duyduğuna inanma sen, döner."

Ferhat, bacaklarının arasında sopası, ata biner gibi koşuyor bahçenin içinde, tabancasını çekip ateş ediyor görünmez düşmanlarına, öldün diye bağırıyor sonra. Memet'i de seviyorum elbet ama Ferhat'ımın yeri bir başka. Hep biraz mahzun, biraz ürkek duruşundan belki. Belki de ilk göz ağrısı oluşundan.

"Yok beklemeyeceğim, ağabeyimi arayacağım, gelip alsın bizi."

"Dolu dost ev, yenge yanına gidince ağ güne mi çıkacaksın, aklını başına topla," derken bir yandan da tepsideki böreği dilimliyor. Sıcak

sıcak buğusu yayılıyor ortalığa. Bir sıçrayışta masaya çıkıyor sofra kurulalı beri bekleyen kedi.

"Allah canını almaya emi, pist," diye kovalıyor Satı, koca bir parça börek koparıp fırlatıyor masanın uzağına.

"Can boğazdan gelir, aç durmayla bir tek kendine edersin," deyip dolu tabağı önüme sürüyor.

Ferhat'a sesleniyor ardından:

"Gel kuzum, gel kurban olduğum, bak senin sevdiğin börekten yaptım."

Koşarak geliyor Ferhat. Şortunun altında bacakları, bilekleri incecik. Oldum olası iştahsız. Pilacının tekinin tokası düşmüş. Sabah iple tutturmuştuk emaneten, yenisini almak lazım. Emi'den istemek ağırıma gidiyor. Yaşar gideli beri geçimimiz tümden üstünde. Hoş, Allah'ı var evlatlarından ayırmaz yeğenlerini, gene de kocandan istemek gibi değil. Yüzüme bakınca dudaklarını büzüyor Ferhat. Kara gözlerini yere indirip omuzlarını silkiyor,

"İstemem, acıkmadım," deyip gerisin geri gidiyor.

"Ağlayıp zırlayıp bu çocuğu da üzme, öldü say Yaşar'ı, çoluğuna çocuğuna sahip çık," diye çıkışıyor Satı.

Memet derin bir soluk alarak dönüyor yattığı yerde, aralık ağzında emziği düştü düşecek. Yol yol gün ışığı kıvrık saçlarında. Kapalı gözkapakları kıpırtılı. Demek bu yaşta da rüya görür insan. Ne bilir de neler girer düşüne şaşarım. Kaç gecedir Yaşar'la uğraşır dururum. Bazı gün yüzü ayan beyan ortada, bazı gün yüzsüz gene de belli ki. Bazen kavga dövüş, bazen el gibi, bazen hiç gitmemiş yanı başımda. Sıçrayıp uyanırım. Uyku yok. Sabaha kadar cam önünde öylece otururum. Sessiz, kıpırtısız. Sanki dönerse ille de bir gece vakti dönermiş gibi beklerim. Hüseyin Efendi de uyumaz o günden beri. Alçak damlı evinin küçük camından bahçeye düşen fersiz ışıkta gölgesi dolaşır gece boyunca. Kim bilsin ne haldedir. Benzi kül gibi gelmişti kapıma, Menekşe'nin

giderken bıraktığı mektubu uzatmıştı. Biz Yaşar'la gidiyoruz bizi aramayın diye yazmış. Yüzüme bakamamıştı Hüseyin Efendi. Günler oldu hâlâ başını kaldırmadan girer çıkar evine.

"Rezil oldum Satı, insan içine çıkmaya utanıyorum."

"Sen neye utanacaksın kızım, namusunla durup otururbut."

"Oğlanla da dalga geçmişler geçen, baban nasıl götürdü lan imamın karıyı diye."

"Tövbe bismillah, el kadar çocuğa denecek laf mı?"

"Zaten mahalleli biz kavatın ardında secdeye varmayız dermiş, bu gidişle işinden de olacak garip."

"El âleme söz gerek ama adam olanın altından da karısı kaçmaz hani. Hakkından gelemeyecekti madem," deyip susuyor Satı.

"Bak şimdi, o zaman ben de suçluyum demek."

"Sen başka o başka, er kişi karısına sahip çıkar kızım."

"Melek gibi adam Hüseyin Efendi, karı sütsüzse o ne yapsın."

"Orası da öyle ama elin ağzı torba değil ki büzesin."

"İsyan edesim geliyor abla, onlar keyiflerinde, ayıpları bizim omuzlarımızda, Allah'a reva mı bu?"

"Deme öyle Allah'ın gücüne gider kızım. Mevla'm verir onların cezalarını."

"İşimiz Allah'a kaldıysa."

"Tövbe de kız!" diyerek kalkıyor yerinden. Masadakileri büyük bakır siniye doldurup içeri gidiyor. Nenemde ne çok vardı bu bakır sinilerden, naylon leğen almak için sattı hepsini. Sadece onlar mı, ne el halıları, ne testiler. Sonradan bildik, kıymetliymiş meğer bunlar.

Gün ısındıkça sessizliği artıyor sanki bahçenin. Ferhat da bıraktı düşmanları kovalamayı. Az önce at yaptığı sopayla yeri eşeliyor şimdi. Memet biraz büyüse yalnız kalmaz Ferhat'ım böyle. Hiç değilse arka çıkarlar birbirlerine. Ne buldu o kara kuru soysuzda. Gözü görmez oldu çoluk çocuğu. Pişirip pişirip Yaşar Ağbi sever demesinden, o kuru dö-

şünü açıp saçmasından anlamam lazımdı. Aynı bahçenin içinde bir ev gibi olmuştuk, kocama göz koyacağı nerden gelsin aklıma.

Elinde bir tepsi fasulyeyle geri geliyor Satı. Her adımda ağır kalçaları sallanıyor iki yanında. Bugünlerde dizlerinden ıstırabı var oturup kalkarken. Tek çaren zayıflamak demiş doktorlar. İnanmıyor doktorlara, yemeden yaşamak aklının alacağı iş değil.

"Akşamın yemeğini hazır etmek lazım, yorgun döner oğlanlar. Hadi sen de tut ucundan oyalanırsın," deyip elime tutuşturuyor tepsiyi. Yanları kesilecek ince ince, kılçıklı olursa yemezmiş küçüğü.

"Yanına bir de tereyağlı pilav yaparız, siz de kalırsınız emi."

Evi hiç boş kalmaz. Yalnızlığı sevmez. Yerleşince yanıma aldıracağım sizi demiş kocası. Arada bir mektubu gelir sadece. Bir de aydan aya bankaya yatan aylığı. Hâlâ çekmecede ütülü durur pijamaları. Kapı yanında terlikleri. Belki yirmi yıl olmuş gideli.

Memet uyanıyor, camgöbeği gözleri pırıl pırıl. Emekleyip üstüme çıkıyor. Ilık ılık nefesinde süt kokusu. Yaşar ne çok sevindiydi doğduğunda. Koltukları kabarmıştı ikinci oğlanı kucağına alınca. Kucaklayıp kucaklayıp öpmüştü beni.

"Bu durmaz abla, biz gidelim, hem ev boş kalmasın şimdi, belki bir gelen olur."

"İyi kızım nasıl istersen," diyor.

Toparlanıp çıkıyoruz. Adımlarım acele. Ferhat eteğimden tutmuş peşim sıra yetişmeye çalışıyor küçük adımlarıyla. Eve girince atıyorum kendimi sedire. İçim dolu dolu hâlâ. Konuşmayla boşalmıyor demek. Ağlamak istiyorum, hem öyle sessiz sessiz değil, bağıra çağıra, saya söve. Kıyamıyorum Ferhat'a, tutuyorum kendimi. Dışarıyı seyrediyorum oturduğum yerden. Artık, bir gözüm hep Hüseyin Efendi'nin camında. Sanki hep orda olsun istiyorum. Açık kalmış camı. Aklı başında değil elbet. Gidip kapatmak lazım. Bir kap da yemek götüreyim fakire, evini toplayayım az biraz. Bakamaz kendine erkek başına. Kızar mı acaba?

Yok kızmaz, hiç görmedim kızdığını, bağır çağır ettiğini. Hem kızacak ne var ki bunda. Yedek anahtarları alıyorum çekmeceden.

"Ferhat sen Memet'e göz kulak ol, ben Hüseyin Efendi'ye yemek götürüp geleyim," diyorum.

Kapısının önünde duruyorum bir süre. Bu kapının önünde cam tabağı bir tepikle kırmıştı Menekşe. Alkışlamıştık yaman gelin olacak diye. Hangimiz bilirdik kapılarımızı kapatacağını. Bir hışımla sokuyorum anahtarı kilide. Hemencecik açılıveriyor. Keskin, ekşi bir koku vuruyor suratıma. Nefesimi tutarak giriyorum içeriye.

Notos Dergisi, sayı: 35 Ağustos-Eylül 2012

Serap Işık

Peri

Bugün ilk maaşını almış, rulo yapıp annesinin dikiş kutusuna koymuştu. Annesi terziydi, çok geçmez birkaç saat sonra emaneti bulurdu. Kız akşam yemeğinden önce odasında biraz dinlenmek istiyordu ama bitişik dairede oturan adam, onun eşikten içeri adımını atmasını bekliyormuş gibi, yine karısına bağırmaya başlamıştı. Kavga seslerini umursamadı. Artık kanıksamıştı. Tam kavuştukları yerden çengelli iğneyle tutturulmuş perdelerin loşluğunda yatağa uzanıp, bir kâğıda kanat desenleri çiziktirmeye başladı... İş yerinden getirdiği bilgisayar artığı kâğıt yığını, güvelerin yiyip de bir türlü bitiremediği halının üstünde Piza kulesi gibi yan yatmıştı. Oturma odasındaki saatin gongu vurduğunda, kızın önündeki kâğıt tıka basa dolmuştu. Yerdeki yığından temiz bir kâğıt çekti. Kendine yeni bir imza bulmak için uğraşıyordu. Evet! Herkes imza atıyordu ama onunki özgün olmalıydı. O, sıradan bir eylemin benzersiz işaretini tasarlamalıydı!

Kızın çalıştığı noterin kapıları açılır açılmaz, insanlar karıncalar gibi kaynaşarak, bankoların önüne diziliyor, önlerine uzatılan kâğıtlara kargacık burgacık imzalar atıp duruyorlardı. Sanki oraya koşa koşa imza atmaya geliyorlardı! Kızın görevi boşalan çay bardaklarını toplamak, dolup taşan çöp sepetlerini boşaltmaktı ama yine de kâğıt köşelerine sıkıştırılan imzalara göz ucuyla da olsa bakacak zamanı buluyordu. İnsanlar adlarını neden bir şekle dönüştürmek istemişlerdi ki! Kiminin imzası salt bir karalamaydı. Bugün, imza atacağım diye, tren rayı gibi

şekiller çizen birini görmüştü de gülesi gelmişti ama şimdi, şu an kendine yeni bir imza ararken, bunun çok da kolay olmadığının ayrımına varıyordu. Yerdeki kâğıt yığınına bakıp, "Düşündüğüme de bak!" diye geçirdi aklından "İstediğim kadar deneyebilirim. Bulana kadar." Perihan! Kızın adı buydu. Adını babasının koyduğunu söylemişti annesi. Bir zamanlar bir babası olduğunun, elindeki tek kanıtıydı. Belki de bu yüzden imzası adına yaraşır olmalıydı. İç geçirdi. Sessizlik. Bitişikteki karı koca barış antlaşması imzalamıştı. Mutfaktan, annesinin pişirdiği yemeklerin kokusu geliyordu. Oturma odasındaki emektar saatin gongu yine vurdu. Zaman katarı yol alıyordu, her istasyonda binenler de olacaktı, inenler de.

Peri'nin annesi, bir kaba marul yapraklarını doğrarken, bir yandan da düşünüyordu. Yıllarca kızına bir iş arayıp durmuşlar, tam vazgeçtikleri sırada bu iş, umutsuzlukla ve zorunlulukla hayata kapattıkları kapıyı çalıp, tanrı misafiri gibi içeri dalıvermişti. Olacak şey oluyordu işte! Mutlu olmalıydı ama birden bir ürperti kapladı içini. İzleniyormuş duygusuyla irkildi. Başını yaptığı işten kaldırıp, televizyon ekranı büyüklüğündeki mutfak penceresinden baktığında, güneşin son ışıklarının parça parça aydınlattığı karşı kaldırımda yine o adamı gördü. Yine! Çünkü daha önce, hem de damların uçup, yıldırımların çakıp ortalığı gündüz gibi aydınlattığı, yağmur sularının yolları dere yapıp, sel olup aktığı gece, bildik kaldırımda aynı adamı sanki bir meczup gibi tutkuyla, "yine" onların penceresine bakarken görmüştü! Tutku! Doğru sözcük bu olabilir miydi? Yüreğinin atışı hızlandı. Heyecanlanmıştı. Peri'ye âşık olmasın bu adam? Onun çelimsiz, ayrık gözlü kızına. Ah! Adama dikkatlice bakmak için gözlerini kıstı. O sırada yoldan bir araba geçti. Ardından sokak lambaları pır pır edip yandı. Adam yok olmuştu, anlaşılan gitmişti. Hadi Peri! Yemek hazır.

Bitişik dairedeki adam yeni bir buhranın eşiğindeydi. Filmin ikinci yarısı. Son günlerde çıktığı "hayat yolculuğunda" pusulasız seyredi-

yordu Çengel. Adamın lakabı buydu. Adını ünlediklerinde dönüp bakmazdı bile. Çengel'i benimsemişti. Bu san sadece eğri bacaklarından dolayı yakıştırılmamıştı ona. Takıntılı biriydi de. Antrenörün takımı sattığına, bir kaza geçirirse organlarının çalınacağına kadar bir dizi birbirleriyle ilintili ilintisiz saplantısı vardı. Taksi şoförüydü. Bir aylık evliydi ve boynuzlandığına emindi! Boynuzları kıvrılıp, zihnini delik deşik etmişti. Uyuyamıyor, uyuduğunda hep aynı rüyayı görüyordu. Rüyasında karanlık, derin bir kuyunun başında durmakta. Elinde bir ip, ipin ucunda bir kova. Kovayı kuyuya sarkıtıyor. Teneke tangır tungur çarpa çarpa kuyuya iniyor fakat bir türlü suya ulaşamıyor. Çünkü Çengel'in elindeki (belindeki) ip kısa. Acı ama gerçek! Kova havada asılı kalıyor. İşte tam bu rüya anında uyanıyor. Keşke hiç uyanmasa! Zaten yaşadıkları bir kâbus, kâbusu hep aynı kareden oluşan bir film... Kuyruğuna teneke bağlanmış kedi gibi çılgın bir halde, hiç durmaksızın aynı şeyi sayıklıyor, çocukluğundan beri tanıdığı Nuri'yle şimdi kendini kıyaslayıp duruyordu. Yüreği bir yanardağ ağzı gibi kaynıyor, lavlar içine içine akıyor, kendini yine kendi eritiyordu. " Nuri, sağ da sol da sana hâlâ yanık olduğunu söylüyormuş. Doğru mu kadın? Herife kuyruk mu sallıyorsun? Bizim buralarda dört dönüyormuş. Yakarım çıranızı ulan! Bir altıpatlar aldım. Anam avradım olsun kafasına sıkmazsam. Konuşsana lan! İnanmıyor musun? Göstereyim mi silahı? Senin için çıra gibi yanıp tutuşuyormuş, aklı fikri sendeymiş, diyorlar. Bizim oraların kanunu bilmiyor musunuz ulan?" Baştan ayağa tir tir titreyerek, tepeden tırnağa ürpererek, bütün ruhuyla taptaze bir konuya çengel atmıştı, Karısından tıs çıkmıyordu. Çengel kükrüyor. Kükrediğiyle kalıyordu. Kadın kırmızı halı serilmiş, kırmızı perde gerilmiş, içinden kırmızı ampul sallanan tığ işi avizenin ışığı altında, kırmızı desenli çarşafın üstünde, kırmızı geceliğiyle yayılmış yatıyordu. Yastığın üstünde sarı boyalı saçları dağılmış, beyaz etli baldırları ortada, yuvarlak topuklar, küçük kurtçuklar gibi kıvrımlı ayak parmakları.

Kırmızı bir leke gibi yatan kadının takma adı Gonca. Genç olduğu belli ama yaşını kestirmek zor. Genç irisi. Basık bir yüz, yumruk yemiş gibi bir burun, bir filinki gibi etli, dümdüz bacaklar, yastık gibi kalçalar. Tam bir Gonca! Daha açmamış bir çiçek! Pür taze, her dem körpe. Adı, kendine kendi yakıştırması. Bu adla ünlenmiş. Başından kırk tas su geçirip kırklanmadan önce, mıntıkasının evli bekâr, genç yaşlı erkeklerinin cebinde telefon numarası gezmiş. Bir zil sesi yetmiş de artmış. Nerede denirse orada hazır ola geçmiş. Aslında o, tek bir adama, Nuri'ye yanıkmış. Aşkları kimsenin söndüremeyeceği bir yangınmış. Bir sabah iş dönüşü Nuri'nin damat kıyafetiyle (Ah! Ne de yaraşırmış papyon) türbanlı karısının beline dolandığı kapı gibi fotoğrafı, fotoğrafçının vitrininde görene dek Gonca böyle biliyormuş. O "saat" karar vermiş, kahpe felekten hesap sormaya!

Çengel'le Gonca, Gonca'nın kırklanıp da bir kuaförün yanında çalışmaya başladığı günlerde tanışırlar. Gonca, bütün kenar mahalle kuaförlerindeki kızlar gibi, varsıl evlerine maniküre gitmekte. Tabii taksiyle. Gonca'nın elinde iş çantası, dükkândan çıkıyor. Hey taksi! Rastlantı bu ya! Gelip Çengel duruyor önünde. Bir iki üç... Çengel artık o bölgede gözetlemede. Ne zaman Gonca kuaförden dışarı adımını atıyor, zınk! Kadının ayakları dibinde. Aslında Çengel o günlerde, kadının kolay lokma olduğunu düşünüyor. Gonca da adamın ne düşündüğünü, elbisesinin deseni (iri kırmızı güller) kadar iyi biliyor. Bu git gel arasında bir gün Çengel " Şu çay bahçesinde bir çay içelim" diyor kadına. İşte o an Gonca'nın ağzından, kapağı yeni açılmış gazoz gibi taşıyor laflar. "Tamam" diyor "Koklanmamış gül değilim aslanım ama tövbe ettim. Olmaz!" Çengel şakıyor olmuyor, susuyor olmuyor. Önüne gelenin kokladığı gülü, bir o koklayamıyor! Duraktaki arkadaşlarından bazısı vazgeç, diyor. Bazısı, vazgeçmiş gibi yap. Unutmayı da deniyor, uzaklaşmayı da. Denedikçe, huy bu ya, Gonca'yı koklama fikrine fena halde çengeli takıyor. İçin için Gonca'nın, dikine di-

kine konuşmasından hoşlanmış aslında. Çünkü kadının aksiliği ona benziyor. Kendini yeniden bir başka bedende sevmeye başlıyor. Tutkunun en vahim hali!

Gonca on ikiden vuruyor. Gelin güvey fotoğrafı, Nuri'ninkinin yanına konuyor. Çengel karısının omzuna konmuş bir sinek gibi silik, Gonca'nın saçı başı yapılı, tırnaklar boyalı, yanaklar al al. Sanki bir ateş parçası. Küllenmiş bir aşkın kıvılcımı öteki fotoğraf karesine sıçrıyor. Nuri zaten karısıyla "ayrı dünyaların" insanları olduğunu çoktan anlamış. Karısı cennet hayaliyle yanıp tutuşurken, onun hayatını cehenneme çeviren bir buz parçası. İlişkileri birkaç sözcük arasına sıkışıp kalmış. O da "uygunluk" üstüne. Karısının beden örüntüsü sımsıkı, kaskatı. Kadın kendisiyle başlayıp, tinsel âlemde kayboluyor. Bedeninin çeperleri bir başkasına geçit vermiyor. Kadın uygun bulduğunda çamaşırlarını çıkarıyorlar, katlıyorlar, yastıklarının yanına koyup "birbirlerinin oluyorlar" Bu yüzden Nuri, daha Gonca'nın odasından sızan kırmızı ışığı gördüğünde kan fokurdamaya başlıyor. "Ah!" diyor kendi kendine " Bu sümsük mü yiyor, bıldırcınımı?"

Peri'yle annesi yemeklerini yiyip bitirmişler. Kız, eli boş geldiğinin ayrımına o zaman varıyor. "Bir kutu baklava almalıydım!" diye hayıflanıyor içinden. Geç değil! Biraz sonra evden sessizce süzülüp, baklavacıya gider. Şu an hiçbir şey için geç değil! Kaderini değiştirmek için bile.

Çengel, artık sözün bittiği yerde. Bir şey yapmalı ama ne? İçindeki kanlı dere nereye akarsa, o yöne gidecek. Gonca'ya bakıyor göz ucuyla. Kadın hep aynı duruşta. Hep aynı kaygısız hal. Ona ne gam? Hayatında ilk kez paylaşılamayan bir kadın! Çekmecede evlenme cüzdanı. Her şey tamam! Bir Nuri'si eksik. Kapıyı çarpıp da çıkan Çengel'i bir belindeki çeliğin soğukluğu sakinleştiriyor ama donmadan önceki, pek de bu dünyaya ait olmayan sanrılı bir huzur.

Çengel sokak kapısını çarpıp çıkarken Peri, ceketini almak için

odasındaki dolabın kapağına uzanıyor. Güm! Kızın yüreği hoplıyor. Eli bir an havada titriyor. Adam merdiven kovasında dolana dolana, sanki bir yere acele -ecele- yetişmesi gerekiyormuş gibi hızlı, eğri bacaklarıyla basamakları topuklayarak aşağıya iniyor. Nerdeyse zemin kata ulaştı bile! O sırada bildik saatin gongu, zamanın kırılma noktasını haber veriyor. Tuhaftır, Çengel de duyuyor sesi. Belki bir süredir, aynı saatin gongunu dinleyip durmaktan, bir çeşit alışkanlıkla. Ses, evin esans kokusuyla boğulmuş, havasız sıcaklığına (kadın evi havalandırmayı akıl edemezdi) götürüyor onu. Orada olmak ister miydi? Cevabı ne olursa olsun, bu soru sarsar adamı. Çıktığı yolun geri dönüşü yok! Artık amaca kilitli, eyleme hazır bir bedenden ibaret. Ya ruhu? Ruhu çoktan beri iblisin elinde. Yine de, bir an Gonca'yı düşündü. Düşünmeden edemedi! Kadın bir ateş topu olarak belirdi gözünün önünde. Bir yalaz gibi boynunu yaladı. Ense köküne bir kızartı geldi oturdu. Fişini çekmişti. Kara bir bulut gibi caddeye süzüldü.

Gonca da duydu saatin gongunu. "Zaman hiç geçmiyor!" dedi kendi kendine (Algısı değişik, anlayışı tersine tersineydi). Tıkıldığı dört duvar arasında, sanki zaman da onunla beraber sıkışıp kalmıştı. Dünyanın bütün saat kulelerinin dillendiğini duysa, onun için fark etmezdi. Peri, sokak kapısını sessizce kapattı. Çıt! Çengel'in gittiği yönün tam tersine gidecekti ama artık ne değişir ki! Onları baklavacının önünde buluşturacak olan kaderin çarkı dönmeye başlamıştı. O sırada Nuri bir şeyler atıştırmak için çevresine bakınıyordu.

Nuri overlokcuydu (tek parmağı kaptırmıştı) Atölyeden geç vakit çıkardı. Çengel bunu biliyordu. "Herif buralardaysa, enselerim" diyordu içinden. Yürümekte olduğu cadde, şehrin merkezine akar, vitrinler varsıllaşır, kafeler şıklaşırdı. Zınk diye durdu ve döndü. Yukarı doğru yürümeliydi. Yukarı doğru tırmandıkça, kenar mahalleyle sınır olan, onların oturduğu ara bölge başlardı. İşte tarayacağı yer orasıydı! Peri önce pastaneye uğradı. Kararını değiştirmişti. Canı mozaik pasta

çekmişti. Fakat pasta kalmamıştı. Yitirilen sadece birkaç dakika! Baklavacıya yöneldi.

Nuri, su böreğini yiyip bitirmişti. Kürdanla dişlerini karıştırırken boş gözlerle dışarı bakıyordu. Çalıştığı yer o kadar gürültülüydü ki, nereye giderse gitsin kafasının içinde bu uğultuyu taşır olmuştu. Ayaklı bir arı kovanı gibiydi! Bu durum en çok da bakışlarına yansıyordu. Baklavacı, tavana asılı televizyonu seyrediyordu. Daha biraz önce peçete arasında baklavasını verdiği mahallenin etekli delisi aniden içeri dalınca, baklavacı adamı kovaladı. "Yetti gali!" Bu an'ın anıya dönüşmekte olduğu son an'ında Çengel kaldırımda, dükkân tabelasıyla gölgelenmiş sundurmanın altında pusmuş dükkânın içine bakmaktaydı. Nuri'yi görmüştü. Ayva gibi ortadaydı. "Pezevenk!" Hiç düşünmedi. Çok düşünmüştü çünkü. Kesindi. Emindi. (Nuri'yi değil kendi kusurunu yok edecekti. Bu son, asıl bu nedenle kaçınılmazdı.) Silahı çekti. Doğrulttu, tetiğe bastı. Kurşun namludan çıktı. Tam o sırada kadraja giren Peri'nin alnının ortasına yerleşti! Kızın alnından fışkıran kan, dükkân camına sıçradı. Çengel, kızın ipleri kopmuş bir kukla gibi ayakları dibine yığılışını izledi. Elini bir iki kez, anlamsızca havada salladı. Sonra, birden, ani bir kararla yakasını kaldırıp arabasına doğru koşmaya başladı. Baklavacı polise telefon ediyordu. Nuri hâlâ saklanıyordu... Peri'nin başında, bir etekli deli kalmıştı. Kızın alnından sızan kanın, kanınca duası gibi biçimlenişine bakıyordu. Perihan! Kız, eğer bu olağanüstü şekli görebilseydi "İşte bu!" derdi. "Benim imzam bu olmalı."

Kurgu Dergisi, sayı: 10, Mart-Nisan 2012

Tülay Güzeler

Çeyiz Sandığında Pavyon Işıkları

1

Zaman rahat bıraksa, hayat hep böyle sürse olurdu.

Cici, ablasının beline kadar inen simsiyah saçlarından gözünü ayırmadan; kol kola, konuşa konuşa giden, bu, geniş kalçalı iki kadının peşi sıra yürür giderdi. Sonsuzluk nerde biterse, oraya kadar. Sol yanlarına kıpırtısız bir denizi almış olurlardı, arkalarına güneşi. Cici, güneşin önünde; deniz, bir solunda, bir arkasında, bir sağında... zıplar dururdu.

Sonra... anne, geriye döndü. Acele etmesini söylemek için açtığı ağzını, öfkeyle kapadı.

Cici, ne kadar saklasa da, ayaklarına kadar kaçan çorabı, mızıkçı sıra arkadaşı gibi, ele veriyordu düştüğünü. Külotlu beyaz çorabının sağ dizi siyahtı, bir de kırmızı. Kırmızı arttı arttı, çorabının beyazına yer bırakmadı.

Abla bayılacak gibi oldu; anne, böyle küçük şeylere pabuç bırakılmaz diye, azarladı onu; artık kocaman kız olmuştu. Ablası kocaman kız mı olmuştu? Ne zaman? Midesi bulandı, Cici'nin. Niye büyüdü ki şimdi, neye yarar, yoksa o da akılsız kızlar gibi erkeklerin boynuna sarılmak için can mı atacak? Ablasının gülümseyen yüzü, endişeyle kardığında, artık Cici'yle kız kardeşini değil, koluna giremediği erkekleri mi düşünüyor olacak? Ya hep bunlarla kalırsam diye, suratını ekşiterek mi bakacak iyice büyüyünce, iki kız kardeşine? Kendine ait bir evin mi

hayalini kuracak durup durup... böyle annesinin kolunu çekiştire çekiştire heyecanla, o eve doğru mu yürüyor?

Bu kadar kalsa, yine iyiydi.

Dizindeki yara artık kapandığında, ablası, annesinin onlara sürpriz hazırladığını söyledi. Sürprizleri sevmezdi Cici. Deniz kenarına gitseler neyse. Önce böyle derler, sonra annesiyle ablası iyice süslenir, onu zorla dışarıya çıkarır, insanların içine girer otururlardı. Annesinin kızları için üzülesi tutmuştu demek yine. Çok yoruluyorlarmış, hem derslerini çalışıyor, evi temizliyor, küçük kardeşlerine bakıyor, bir de annelerinin dikiş dikmesine yardım ediyorlarmış. Ne olacaktı ki! Ama o, kızlarını sevindirmek için ne yapmalıyım diye düşünüp dururken, girişi ücretsiz kadınlar matinesini öğrenmiş komşularından. Şöyle kızlarıyla iyice bir eğlenmeyeli ne çok olmuş!

Sonra da kalkıp oraya gittiler. Önce dansöz çıktı. Kadınlar ellerini kızartana kadar çırptılar, kıvırta kıvırta iyice bir oynadılar. Cici, açık kapı kanatlarından birinin arkasına saklandı. Annesi yine fark etmedi, Cici'nin hiç eğlenmediğini. Alkış bile tutmadı, kafasını eğmiş, aşağıdan aşağıdan bakarak öfkeyle süzüyordu kadınları. Annesi de diğer kadınlar gibiydi işte. Ablası, daha abla gibi baktığına göre, korkmasına gerek yoktu Cici'nin. Demek ki, az büyümüştü daha.

Kadınlar dansözü masaya çıkardılar, bu da yetmedi dansözün memelerinin arasına, bir de donunun içine para taktılar. Dudağını büzdü, gözleri cam cam oldu Cici'nin. Neden anneler böyle davranmıştı şimdi, anne değil de babalarmış gibi! Bir de çığlık atıyorlardı kahkahalarından fırsat bulduklarında.

Anne, elinden çekiştire çekiştire Cici'yi saklandığı kapı arkasından çıkardı; sandalyesine oturttu; yine yüzünü karartmışsın diye söylendi. Mutlu olsunlar diye para harcıyormuş, ne talihsiz anneymiş! Annem değilsin, diye mi bağırdı Cici? Ne! Babaya mı benziyormuş!

Ne demek şimdi bu, diye bağırdı anne de. Cici'ye parmağını uzat-

tı gözüne doğru, seninle evde görüşeceğiz, dedi. Yeni görevi açıklar gibi ekledi, şimdi eğleneceğiz!

Başını sahneye doğru döndürdü anne, hızlı hızlı el çırptı; onun annesi hiç onu böyle çalgılı çengili yerlere götürmezdi; çocuklara, kocalara nasıl yaranılmıyorsa yaranılmıyordu anlaşılan! Sonra birden sustu. Herkes sustu.

Cici, yere indirdiği gözlerini kaldırmadan, sessizlikten sonraki heyecanlı alkıştan anladı, o kadının çıktığını. Düğünlerde, bütün babaların sesini soluğunu kesen kadın... Başını kaldırdı, bembeyaz ışık gözünü kamaştırdı, ışığın arasından gördü onu, eteklerini elleriyle taşıyarak yürüyordu, prenses gibi, üzgün üzgün bakıyordu anneleri selamlarken. Akşam eve dönerken onu da götürseler olur muydu, eğer babası olmasaydı evde?

Kadın uzun etekliğini kaldırıverdi birden, bir çift bacak... ay'dan bile beyazdı, şekerden bile.

Cici, omuzlarını kaldırdı; hepsi kadındı, niye bacaklarını açtı ki şimdi? Kendisinde bile vardı kadın bacakları, görüp ne yapsın! Güldü, annesine döndü... öbür annelere... hepsi, kadının bacaklarına dikmişti gözlerini, tam bacakların birleştiği yere. Ne olduğunu anlayamadı, ama o düğünde bu kadın yine bacaklarını açtığında, babalar da böyle bakmıştı, iyice olgunlaşmış, yumuşamış bir hurmaya bakar gibi.

Cici, sandalyesinden hızla indi, kapıya -eski yerine- doğru yürüdü. Bunlar iyice baba oldular... bunlar iyice baba oldular... diye söylendi.

Ablası, neyse ki kendine benziyordu daha.

2

"Ali'yi istiyorum. Ali'yi getirin. Gelmeyeceğim sizinle. Aliiiiii!"

Kimse o kadına Ali'yi getirmiyordu. Polis amca bile.

Kalabalık, yerdeki çamurlu su birikintisinin içinde debelenen, etekliği sıyrılmış sarhoş kadını sessizce seyrediyordu. İri kıyım erkek,

kadını pavyona sokmak için çabalarken kalabalığa bakıp küfretti. Baba ile anne, kızlarını ordan uzaklaştırmaya çalıştılar. Cici, gitmemek için direniyordu, annesinin elinden kurtulup kadına doğru adımlamaya çalışıyordu ha bire. Baba, Allah kahretsin böyle devleti, diye söylendi durdu; gözlerini kadının tamamen açıkta kalan bacaklarından ayırmadan; hem bacaklarından, hem de...

"Aaaa anne bak, kadın don'unun arkasını giymeyi unutmuş!"

Anne, yürü yürü Allahın cezası, o don öyle olur, babalar için, diye söylendi dişlerinin arasından. Hem, don deyip durma köylü çocukları gibi, diye sürdürdü konuşmasını öfkeyle. O akşamın en önemli sorunu buymuş gibi, külot demesi gerektiğini anlattı. Ablası hiç don don diye konuşuyor muydu, ne kadar kibardı, Cici kime çekmiş anlayamıyordu ki... Cici'yi de o büyütüyordu ama... Cici duymuyordu annesini, başını çevirip çevirip pavyon kapısına sürüklenerek içeriye zorla sokulan kadına bakıyordu.

Babası da annesi de böylesine öfkeliyken, pis sularda debelenen içeriye girmek istemeyen kadın Cici'ymiş gibi, onu ellerinden kolundan çekiştire çekiştire uzaklaştırırlarken nasıl da acımıştı canı, etekliği o kadın kadar olmasa da açılmıştı. Cici, ablasının yanına ulaştığında; kadın, pavyonun ışıkları arasında gözden kaybolmuştu. Öyle merak ediyordu ki o kadının adını, annesine suçlu suçlu bakan babasına cesaret edip soramıyordu: Kadının adı "devlet" miydi?

Bu caddeden yürümemeliydik, dedi, anne kocasına diklenerek. Başka yol mu var, uçarak mı gidelim çay bahçesine, dedi, aynı suratsızlıkla baba. Üç çocuk yapmamalıydık derken ağlamaya başladı anne. Nasıl bilebilirdik üçünün de kız olacağını... dedi baba.

Baba, kolunu karısının omzuna uzattı. Ağlama, okuyacak onlar; ben ceketimi satıp yine de... Hep öyle derdi baba, ceketimi satıp kara kızlarımı okutacağım derdi hep... Ceketini... Ceketi bir önceki anın kederini örttü bu sefer.

Sarı, kırmızı, mor, turuncu, yeşil.. ışıkları yanıp yanıp sönen dükkanların yan yana dizildiği caddeden acele acele geçtiler. Şarkıcı kadınların fotoğrafları asılı olurdu kapılarda. Işıklardan gözünü alamazdı üç kız. Çay bahçesine gitmeyi bu yüzden severlerdi. Biz de bir gün bu şarkıcıları dinlemeye gidelim demediler hiç. Fotoğraftaki kadınlar hep sarı saçlı olurdu, memeleri beyaz.

•••

Bir o evden, bir ötekine, akın akın gider gelirdi erkekler. Bir evde saçları dağınık soluk yüzlü kadınlar kalırdı. Öbür evde onları sarı kabarık saçlı kadınlar karşılardı. Takma kirpikli kadınlar. Yüksek sesle kahkaha atarlardı yanlarındaki erkeğe, ustalıkla saklayarak isteksizliklerini. İyice sokulur, göz kırpar, alıcı gözle süzerlerdi onları. Gülerken biraz eğilir memelerini iyice gösterirlerdi belki... belki bacaklarından biraz daha azalırdı etekleri... Erkeğin eli bir oralarında bir buralarında dolanırdı bir şey arar gibi. Kapının önünde yanıp sönen ışıklar kadınların yüzüne akardı; yeşil, mor, mavi göz farları, kırmızı allıklar, simsiyah rimeller, kıpkırmızı, çingenepembesi dudaklar. Geceye sarkan her akşam, her şey arkasında kalırdı o renklerin, erkeklerin yoksullukları da, kadınların kimsesizlikleri de.

Erkeğin bıraktığı yerde ayrılaşan kadınlardı onlar... yalnızlıkları... umarsızlıklarıyla... Birbirlerini hiç görmeden, tanımadan, aynı aileden miş gibi iki kadın arasında paylaşılan erkek maaşları.... gidip gelen, gidip gelen erkekler... bu yola dayanamayan, tabanı defalarca yamayla kapatılan ayakkabıları...

3

Dikiş dikmekten parmakları delinirdi anneyle ablanın, boyunları tutulurdu. Ayak işlerine bakardı Cici, su getirirdi mutfaktan onlara, müşterilerin küçük çocuklarıyla ilgilenirdi, kapıdaki ayakkabıları düzeltirdi iyice kalabalık olunca ev. Kız kardeşiyle ilgilenmek de ona düşerdi.

İpe serili kumaşları sabırla, elbiseye, eteğe, pantolona dönüştüren

annesiyle ablasının ellerini hayranlıkla seyrederdi. Susadınız mı, diye sorardı ikide bir. Koşa koşa mutfağa giderken, annesi mutfaktan gelecek her sese hazır beklerdi: Kırılan bardak sesi, gürültünün ardından Cici'nin alışılmadık sessizliği, dizini tuta tuta içeri girmesi, canı yanmıyor gibi yapması... Başını iki yana sallayarak dikişe dönerdi anne.

Ablası kadar olmasa da, yardımları için Cici'ye de para verirdi. Para vermezdi aslında, sarı bir deftere, kazandıkları harçlıklar alt alta yazılırdı. Sonra, birbirlerinin elini tutarak giderlerdi çeyizlik satan dükkâna; gelecekteki evleri için havlular, çarşaflar... alınırdı kızlara.

Ablası nişanlandıktan çok sonra, çeyizlik satan dükkânın hemen yanındaki, iç çamaşırları satan dükkâna girdiler bir gün. Cici'ye, kız kardeşinin elini bırakmaması tembihlendi. Anneyle abla fısır fısır konuşarak, külot sutyen takımlarını incelemeye başladılar. Cici, bir an, annesiyle ablasının arasındaki boşluktan, tezgâhtar kızın özenle uçlarından kaldırıp gösterdiği, arkası ip şeklinde kırmızı dantel külotu gördü. Kız kardeşinin elini bırakıverdi, kalbi hızlı hızlı çarpmaya başladı. Annesi başını onlara doğru çevirince, bıraktığı eli tutuverdi yeniden. Ağzını bir şey söylemek için açtığında, annesinin başı tezgâhtar kıza dönmüştü bile. Onları daha iyi göreceği yere doğru hareketlendi Cici. Anne büyük bir ciddiyetle inceliyordu, tezgâhtar kızın şimdi gösterdiği mini dantel geceliği. Dantel külotla birlikte, geceliği de paketlettiler.

Eve döndüler. Kırmızı, mor, pembe, sarı külot ve sutyenler, kırmızı dantel gecelik; kanaviçe işli bir bohça içine özenle yerleştirildi. Bohçayı da sandığa koydular. Anne, kızını bir köşeye çekti. Evlenmeden giyilmez bunlar, dedi. Üstüne basa basa ekledi, önce nikâhlanılacaktı.

Yelek biçiminde, önü tek iple bağlanan kırmızı dantel geceliğin içine iç çamaşırı giyilmezdi. Gençken giyilirdi hem; daha sonra, göbek bir yerden, kıç bir yerden çıkarmış, memeler sarkarmış. Olmazmış.

Abla gözlerini yere eğmiş dinliyordu anneyi. Yüzündeki ciddi ifade yumuşar yumuşamaz hemen toparlıyordu kendini.

Kocasına böyle böyle yaparsa, erkek de evine sahip çıkardı.

Aman kızım, gençken giy çık kocanın karşısına, hiç utanma, dedi anne. Orospulara erken erken gitmez hiç olmazsa... Sonra istesen de tutamıyorsun zaten, diye ekledi. Şaşkın şaşkın annesine bakan kızına, şen bir kahkaha atıverdi: Tek ev yetmez erkek milletine, ne yapalım, Allah da onları öyle yaratmış! Sır verir gibi fısıldadı: Erkek işte...

Cici, saklandığı yerden, yüzünü karartmış, dinliyordu annesini. Eve döndüklerinde, ne ayıp şeyler aldıklarını anlar, o dükkâna geri götürürler sanırken, gözlerini yere dikmiş gülmesini saklamaya çalışan ablasını, hele kocaman kadın olan annesini hiç anlayamıyordu. Kendinden umulmayan gür bir sesle, bıktım sizden, diye bağırdı. Ablayla anne birbirlerine bakakaldılar.

O donlar hiç giyilir miydi? Eniştesiyle babası o ayıp dükkânlara giderlerse gitsindi. Ne olacaktı ki... evlerine geri dönerlerdi. Ama ablası nasıl giyerdi? Anne, gözlerini aça aça, nikâhtan sonra giyerse bir şey olmaz, önce giyerse o zaman suya düşen o kadın gibi olunur, demeye hazırlanırken... Cici'nin hırçın artık iyice zor anlaşılan sözleriyle susuverdi.

Ablam giyemez, diye, boğuk boğuk bağırıyordu Cici. Ya o sokakta yürürken yere düşer etekliği açılırsa... O kötü adam, bir vuruşta devirmez miydi eniştesini? Zaten eniştesinin incecikti kolları hiç beğenmemişti Cici. Polis amca da öyle bakar dururdu. Annesiyle babası da kurtarmazdı onu. Hani, Ali'yi isteyen kadını, nasıl bırakıp pis suda, kaçıp gidivermişlerdi. Üstelik... üstelik... Hıçkırıklarla kesiliyordu sözleri, anlaşılmaz oluyordu.

Annesine dönüp bağırdı: Babam, Devlet'i bırakıp kaçtı, sen de kaçtın!

...üstelik... üstelik... Tam ben kurtaracaktım...

Sözlerini tamamlayamadı, elleriyle kapatıp yüzünü, sarsıla sarsıla ağlamaya başladı.

Türker Ayyıldız

Şikeste

Durmadan çalan telefona yetişmek için koşturunca sağ dizimi kanepenin köşesine çarpmıştım. Ağrıdan kıvranarak kaldırdım ahizeyi, dişlerimi sıktım acıdan, gözlerimi yumdum. "Bir dakika," dedim inleyerek. Ahizeyi kenara bırakıp pencereyi kapadım. Oda havalansın diye pencereyi açık bırakmıştı annem, zerzevatçı sanki evin içinde zırlıyordu. Ses az da olsa kesildi ama ağrı âdeta saplanmıştı. Telefonu aldım yeniden, İstanbul'dan bir arkadaşım arıyordu. Öylesine havadan sudan konuştuk biraz, sonra duraksadı, "Ne yaptın oğlum, nerdeyse tüm derslerden kalmışsın," dedi.

Sınavlar kötü geçmişti ama bu kadarını ben de beklemiyordum. Ardından bütünleme tarihlerini yazdırdı. Yaz yaz bitmiyordu dersler. Evdekilerden biri görür şüphesiyle, sadece birkaçını yazdım. Jetonla arıyordu, teşekkür bile edemeden ansızın kesildi konuşmamız.

Önce kâğıda sonra duvardaki takvime baktım. Bir şey kalmamıştı şunun şurasında. "Nerden baksan sekiz gün." Uzunca bir ıslık çıktı dudaklarımdan. Koca tatil sıkıntı içinde bitmişti. Dışarıdan yine o ses duyuldu.

"Pa ta tiiiiis."

Pencereyi açtım, can sıkıntısıyla okkalı bir küfür savurdum. İlkin anlamadı adamcağız, şaşkın şaşkın sesin geldiği yeri arandı. Tül perdenin arkasındaydım, elindeki megafonu kenara bırakıp çuvalların üstünden aşağı atladı. Traktörü çalıştırıp sanki her şeyin suçlusu oymuş

gibi usul usul sürdü. Bir hıraltıyı andıran motor sesi yavaş yavaş terk etti sokağı. Pencereyi çarpıp oturdum. Durduk yere kapkara olmuştu içim. "Ulan," dedim kendime, "bir de tıp, hukuk falan okusan ne yapacaktın. Boyum kadar kitaplar okuyordu el âlem." Böyle giderse okulu bitirmek kocaman bir hayal olacaktı.

Tıraş olduktan sonra üstüme ütülü bir şeyler giydim. Biraz hava almak için dışarı attım kendimi. Ellerim, avludan çıkar çıkmaz ceplerimi aranmaya başladı. Kısa Samsun'un kırmızı paketi arka cebimde ezilmiş, sigaralar filtre diplerinden ince ince kırılmıştı. Yakarken, kırılan yerine parmaklarımla bastırmasam dumanı içime çekemiyordum. Zaten odun gibi olan tütünden dumanı içime çekmek için tüm nefesimi kullanmam gerekiyordu. Sonra kendiliğinden söndü cenabet, yere fırlatıp tükürdüm üstüne. "Senin de ananı avradını," dedim boş bulunup. Etraf öyle sessizdi ki, balkondaki ipe çamaşır asan bir kadınla göz göze geldik. Duymuştu, gözlerinin akıyla bana baktı, ağzında tuttuğu çamaşır mandalından utandım. Sigaranın yenisini yakıp başımın iki yanından dumanlar salarak çarşıya doğru yürüdüm.

İmamların evini geçince mahalleden Murat göründü. İki römorku peş peşe yüklemiş insafsız, makaslar cayır cayır ötüyor. Mahsulün üstüne iki çocuk çıkarıp ellerine uzun sopalar tutuşturmuş. Römorka asılıp pancarları çalan olursa, kafalarına geçirsinler diye. Beni fark edince direksiyonu üzerime kırıp sert bir frenle durdu. İpince bir toz bulutu yükseldi arka tekerlerden. Tokalaşmak için basamağa davranıp yanına çıktım. Zaten esmerdi, iyice kararmış güneşin altında, saçı sakalı birbirine karışmış. Tüm gücüyle kavrayıp elimi sıktı, eli kütük gibi nasırlı. Ben de onun elini sıktım ama baş edemeyince, "Abimsin," deyip bıraktım.

"Seninkinin kartı gelmiş," dedi kafasıyla sokağı işaret ederek. Boşa aldığı vites kolu motorun sarsıntısıyla titriyordu. Motorun gürültüsünden sesini zor duyuyordum ama ne demek istediğini anlamıştım. Önemsemiyormuş gibi dudak büktüm.

"Bize de gelmiş," dedim, "annem büfeye koymuş. Cam bardakların arasında huzur içinde bekliyor." Aklımca şaka yapmaya çalışıyordum. Gülünecek bir şey olmadığını ikimiz de biliyorduk. "Yazık ettin," dedi. Kapkara alnı kendiliğinden buruşmuştu. Komikliği bir kenara bırakıp, "Olan oldu," diyebildim sadece. Olan olmuştu, kısmet diyecektim, diyemedim. "İyi o zaman," dedi Murat. Başıyla arkadaki yükü işaret ederek izin istedi. Pancarın üstündeki sıpalar acıkmışmış, en az iki seferi daha varmış, yatsıya ancak gelirmiş. Tepe egzozundan kara dumanlar çıkararak uzaklaştı yanımdan.

İki sokak daha yürümüştüm ki, varlığını tamamen unuttuğum dut ağacını gördüm. Sanki yıllar önce seyredilen bir filmden düşmüş gibiydi. Ne çok zamandır yanına gitmemiştim. Sağıma soluma bakındım, ortalıkta kimsecikler yoktu. "Çocukluğum," dedim tebessümle, dallarından bir iki yaprak usulca yere düştü.

Çarşıya gitmekten neden vazgeçtiğimi bilmiyordum. O sıra, ağacın hemen yanında bir yılkı atı gibi bırakılmış mibzere ilişti gözüm. Çok uzun zamandır buradaydı. Eğer şu paslı yüzünde bir çift gözü olsa önünden geçip giden traktörlere özlemle bakardı. Çıktım üstüne oturdum. Bir sürü harfler kazınmış kalplerin içine. Bazısı paslanmış, bazısı okunmayacak şekilde üstü karalanmış. Yüzüme aptal bir gülümseme yerleşmişti. Kendime belli etmesem bile, harfleri ve şifreleri çözdükçe içim ısınmıştı. Epeyce zaman önce ödünç alınmış bir çakıyla çizilen utangaç kalbi ararken dalıp gitmiştim. Sonra uzaktan, at arabasına havlayan köpeğin sesi duyuldu. Arabacı kamçısını ona doğru şaklatınca kuyruğunu kıstırıp geri döndü kapısına. Sonra tüm sesler teker teker silinip gitti.

Orada ne kadar oturdum bilmiyordum. Yakındaki caminin müezzini şerefeye çıkmış, ezanı hoparlörsüz okuyordu. Onunla beraber ben de okudum. Tuhaf bir duygu sarmıştı her yanımı. Bu aralar sürekli elektrik kesildiğinden çıplak sesle okunan ezan, içimdeki tüm

pişmanlıkların üstüne bir çığ gibi düşüyordu âdeta. Adamla beraber ben de sustum. Boğazını temizlemek için epeyce öksürdükten sonra devam etti. Namazdan sonra mevlit varmış. Muhacir mahallesinden falancanın ruhuna okunacakmış. Bir tarafını yırtarcasına duyurduğuna göre cukkayı sağlam almıştı. Gariban mevlidi olsa sübhanekeyi bile okumazdı sakallı yılan. Ezanı bitirip namaz için aşağı inmesi gerekiyorken uzattıkça uzatıyordu.

"Mevlitten sonra kaliteli çikolata dağıtılacaktır," dedikten sonra ortalıktan kayboldu. İçimden acı tebessümler döküldü mıbzerin üstüne; Almancılar her şeyden sonra bunu da başarmıştı.

Müezzinin sesi kesildikten sonra kendimi paslı mıbzerin üstünde buldum yine. Akasya yaprakları her tarafa savrulurken, rüzgâr kavak ağaçlarının hışırtısını iyice arttırmıştı. İpince bir iki yağmur damlası değdi yüzüme. Az daha atıştırsa tüm sokaklar toprak kokacaktı. Grileşti, karardı ama o kadar, yağmadı. Caminin üstündeki leylek yuvasına takıldı gözüm, gitmişlerdi. "Gün döndü," diyordu eskiler, gün çoktan güze dönmüştü. "Zaten artık bitsin," diye düşündüm. İstanbul'un hengâmesinden sonra bu sessizlik fena halde can sıkıyordu. O uğultuyu özlemiştim. "Şu tatil bitse de defolup gitsem şuralardan," diye derin bir iç çekişle doğruldum.

Havadaki sıkıntı şuracıkta boğacak gibi her yanımı sarmıştı. Tam o sırada kapkara bir kedi köşe başına süründükten sonra telefon direğine kokusunu bıraktı. Yeşil gözleri bunca griliğin içinde parlıyordu. 'Şu salağın bile kendine göre dünyası var,' diye geçirdim içimden. Sesimi duymuş gibi duraksamıştı. Duvar dibinden başını yukarı kaldırıp ağaçtaki serçeleri görünce tek hamlede duvara fırladı. Onunla beraber ben de ağacın seyrelmiş dallarına baktım. Tiz, kuvvetli bir ıslık çaldım parmaklarımı ağzıma götürerek. Serçeler uçuşup gitti.

Birkaç traktör daha geçti yanımdan. Römorklarda salınan ırgat kadınların yüzlerine erken bastıran soğuğun kızarıklığı düşmüştü. Doğ-

ruldum, yapacak hiçbir şey yoktu. Birahaneye epeyce borçlandığımdan gitmek istemiyordum. Gönülsüzce yürüdüm, Boşnakların iki katlı kerpiç evlerine geldiğimde, sakince salınan perdenin ardından Esmeray'ın dokunaklı sesi duyulduğuna göre cereyanlar gelmişti demek.

Tüm gün mıbzerin üstünde aylaklık yaptıktan sonra bir yere geç kalmışçasına yürüyordum. Çok geçmeden caddenin hükümet meydanıyla birleştiği yerde beliren kişinin o olmaması için, unuttuğum tüm duaları hatırlamaya çalışıyordum. Önce emin olamadım ama atılan her adımda biraz daha yaklaştı. Yıllardır karşılaşmamıştık, ansızın çekip gittiğim, mektuplarını cevapsız bırakıp telefonlarına çıkmadığım karartı gittikçe yaklaşıyordu. "Yanımdan geçip gider," diye düşünürken boğazım kurumuştu. Gördüğüm ilk arı geri dönsem, ulaştığım ilk köşeden savuşup gitsem her şeyden kurtulmuş olacaktım. Artık gecikilmişti. Olacaklara boyun eğip bakışlarımı kaldırım taşlarının seyrekliğine yatırmıştım. Traktörler, traktörlerin arkasında unutulmuş gibi bir o yana bir bu yana koşuşturan römorkların kasislerde duyulan gürültüsü susmuştu. Akmış sümükleriyle pancara göz kulak olan bebelerin solmuş giysileri görünmüyordu artık. Bir tarladan öteki tarlaya götürülen ırgat kadınların sarı ve yabani bakışları ansızın kaybolmuştu. Hiçbiri bu sokaktan geçmiyordu artık. İstemeden de olsa yürüdüm, ayak sürümelerim neredeyse kasabanın her yerinden duyuluyordu. O da beni fark etmiş, adımlarını seyreltmişti. Yan yana gelince bu anı yıllardır bekliyormuş gibi durdu. O durmasa, yol boyunca kurumuş inek pisliklerine bakarak öylece yürüyecektim.

"Kazandım," dedikten sonra gözlerime baktı. Bakır bakışlarını tamamen unutmuştum. Sonra usulca yere indi gözleri. Sanki kazanılan bir üniversite sınavı değil de, geç de olsa tecelli eden ilahi adaletti. Biliyordum, sustum. Düğün davetiyesinden birkaç gün önce gelmişti haberi. Gecikmiş bir kahvaltının orta yerinde havayla konuşur gibi söylemişti annem, "Göksel'in kızı İşletmeyi kazanmış..."

"Duydum, çok sevindim," dedim yere bakarak. Sesimin yapmacıklığı oracıkta kendi canımı yakmıştı. Hiç akla gelmeyen bu yüzleşmenin orta yerinde zor da olsa bakışlarımı yerden kaldırdım. Yediği yumruklarla sendeleyen ve köşesinden ringe havlu atılmasını bekleyen zavallı bir boksörden farkım yoktu. Söyleyecek bir şeyim olmadığını anlayınca yürüdü. Hem de başını iki yana sallayıp "Allah belanı versin" dermiş gibi yürüdü. Sokağın ortasında uzunca süre arkasından bakındım. Bozkırın bu küçük kasabasında her şey bir toz zerresi kadar küçülebiliyordu.

Tüm gün oradan oraya amaçsızca dolaştım, kahvelerde uyuklayan ihtiyarlar ve sıkıntıdan başka hiçbir şey yoktu. Birahaneye vardığımda neredeyse tüm masalar boştu, bir köşeye oturup gelmeyeceğini bildiğim halde Murat'ı bekledim. Birahaneci arka masaların birinde tanımadığım bir adamla eskilerden konuşuyordu. Tek başıma oturduğumu görünce yanlarına çağırdı. İkisi de ağır ağır bira içiyordu. İçinde beyaz leblebi olan kese kâğıdını önüme doğru itekledi tanımadığım adam. Susmuşlardı. Masanın üstünde duran çakmağa uzanıp lanet sigarayı yakmaya çalıştım. "Kırılmış o uğraşma," dedi adam. Gömleğinin cebinden Mercedes arması gibi parlayan mavi bandrollü sigarasını çıkarıp uzattı. Birahaneciyle göz göze geldim, başını ağırca aşağı salladı. Usulen tanıştırıldık. Kırklı yaşlarda, sessiz, güngörmüş bir adamdı. Yurtdışında televizyon fabrikasında çalışıyormuş, izne gelmiş, fazla durmayıp dönecekmiş. Birahaneci benim anlamadığım bir şey fısıldadı kulağına doğru, kızardı adam, sustu. Sonra yavaş yavaş doldu masalar. Dumandan göz gözü görmez olmuştu. Adamı tanıyan başkaları da gelince doğrulup bara geçtim. Neşet Ertaş'ın uzaklardan gelen sesinden başka kimseyi duymaz olmuştu kulaklarım.

"Hata benim, günah benim, suç benim..."

Günler iyice kısalmıştı. Tüm sıkıcılığına rağmen bitivermişti tatil. Elbiseler yıkanıp ütülendi. Yazlıklar, kışlıklar girdi valize. "Oğlum bu kadar eşyayı yükleme, bir kısmını şubatta geldiğinde alırsın," dedi an-

nem. Sustum. "Yoksa gelmeyecek misin?" dedi gözlerime bakıp. "Zor oluyor," dedim içimden. "Git, gel bir dünya yol. Hem şu dersleri bir yoluna koymak lazım. Yeniden sınava falan giremem. Bir an önce bitirelim okulu da, ne olursa olsun artık."

Avludan çıkıp yürüdüm. Ardımdan plastik sürahiyle su döktüler çabuk döneyim diye. İmamların evini geçince dut ağacını gördüm. Yoksul dallarına bembeyaz kırağı düşmüştü. Paslı mıbzerin yanında soluklanırmış gibi yapıp valizi elimden bıraktım. Üstüne kazınmış tüm harflerle usulca vedalaştım. Yavaş yavaş atıştıran yağmur çarşıyı geçerken hızını artırmıştı. Terminale geldiğimde ayak bileklerime kadar çamur içinde kalmıştım. Bekleşen yolcuların ağızlarından buharlar çıkıyordu. Siyah pardösülerinin içinde kabarttıkları omuz başlanyla yaşlı akbabaları andırıyordu adamlar.

"İstanbul yolcusu kalmasın," diye bağırdı muavin. Orta kapıdan binip arka beşlideki yerime oturdum. Yağmur damlacıkları camda şekiller çıkararak aşağıya süzülüyordu. Kafamı cama yaslayınca, yavaşça buharlanıp gözden kayboldu minareler.

Muavin elindeki kâğıda bakarak kendine göre bu yolculuğun yoklamasını çıkanyordu. Kesik kesik kayış sesinden sonra gürültüyle çalıştı motor. Titremenin etkisiyle başım ince ince cama vuruyordu. Usul usul hareket ettik terminalden, camın buğusunu sildim kolumun dışıyla. Yol boyunca sıralanmış tarlalara bakarken uyumuşum. Uyandığımda otobüsün tüm koltukları dolmuştu. Yol boyunca tüm köylerde durulmuş, yol kenarlarında bekleşen yolcular teker teker arabaya alınmıştı. Yağmurun elbiselere bıraktığı kokuyla ağırlaşmıştı hava. Kara kasketleriyle adamlar, başı örtülü kadınlar, ayağı yalın çocuklar binmişti.

Montumu çıkarıp başımın altına yastık yaptım. Çok uzun bir yolculuk henüz başlamıştı. Büyük bir şansla yanımdaki koltuğa kimse oturmamıştı. Önce İbrahim Tatlıses, sonra Ferdi, ardından da Müslüm Gürses oturdu yanıma. Sanki sağırlar ordusunu taşırmış gibi sonuna

kadar açılmıştı teybin sesi. Tüm kasketlerin hemen önünden mavi dumanlar yükselmişti. Uyuyamayacağımı bilsem bile gözlerimi dakikalarca kapalı tuttum. Virajlar, kamyon lokantaları, terk edilmiş benzin istasyonlarını birer birer ardımızda bırakıyorduk.

Saatler sonra ilk molasını verdi otobüs. Yolcular bir bayram sabahına uyanmış gibi meraklı gözlerle lokantaya girdiler. Kötü kokan tuvaletler, plastik maşrapalara çarpan tazyikli suyun sesi, gelen yahut giden otobüs firmalarını anons eden bir kadının şehirli olmaya çalışan tanıdık şivesi.

"Çaylar şirketten," diyen garsonun sesiyle irkildim. Bir şey demedim, önümde bırakıp uzaklaştı. İçi soğumuş, bardağın dışı şapır şapır yağlıydı. Öylece bırakıp otobüse doğru yürüdüm. Molaya inmeyen birkaç kadın yolcu kendi aralarında fısır fısır konuşuyorlardı. Yanlarından geçerken susup tepeden tırnağa süzdüler beni. Gözleri uykulu, sesleri çatallıydı. Sonra kaldıkları yerden devam ettiler.

Ardından yavaş yavaş doldu koltuklar. Hareket saatimizin geldiğini birkaç kez tekrarlayan anonstan sonra yeniden hareket ettik. Hava iyice kararmıştı. Muavin moladan sonra ön koltuklardan başlayarak kolonya ikram ediyordu. Yavaş yavaş bize doğru gelişini izlerken, çaprazımda oturan yolcu dizime usulca dokundu. Göz göze geldik, tanıdıktı ama birden çıkaramamıştım.

"Nasılsın kardeş?"

İyi giyimli, orta yaşı geçmiş bir adamcağızdı. Tanıyamadığımı anlayınca usulca eğilip, "Kasabada tanışmıştık," dedi. Beynim durmuştu, öylesine baktım yüzüne. Sağına soluna bakındıktan sonra sağ başparmağını ağzına doğru götürdü. Hatırlayıp özür diledim. Demek ki, kafayı iyi bulmuşuz diyecektim ki, işaretparmağıyla sus işareti yaptı. Yanındaki kadının bilmemesi gerekiyordu. Anladım, mahcup oldum. Damdan düşler gibi girmiştim konuya. Özür diledim, gülümsedi, tamam anlamında gözlerini yumdu. Başörtülü kadın, otobüsün camından dışarıya bakıyordu.

"Abi," dedim, "binerken görmedim seni."

"Yoldan bindik, sen uyuyordun."

Konuşkan bir adamdı. Neredeyse tüm Almanya'yı anlattı bir solukta. Çalıştığı fabrikayı, maç hastası Alman arkadaşlarını, iki katlı evini, yeni aldığı arabasını tekler teker saydı. "Bizim buralar," dedi yüzünü ekşiterek, "kusura bakma ama hiç gelişmiyor." Başımı onaylıyormuş gibi sallıyordum ama anlattığı çoğu şeyi dinlemiyordum bile. "Ama," dedi, büyük bir düşünceyle gözlerime bakıp, "oranın da pis tarafı çok... Din, iman Hak getire yani..."

Otobüsün tüm ışıkları söndürülmüş, bizden başka neredeyse herkes derin bir uykuya dalmıştı. Şoför vites değiştirdikçe motorun gürültüsü senfonik bir şekilde değişiyor, adamın anlattıkları aynı ritimle devam ediyordu. Arada bir uyuklayan eşini kontrol ettikten sonra hiç susmayacak gibi saatlerce anlattı. Birahanedeki suskun, utangaç halinden eser kalmamıştı. Ardı ardına ikram ettiği sigaralardan ağzımın içi acımıştı.

Karanlığın içinde köyleri, kasabaları, şehirleri ardımızda bıraktık. Bozuk satıhlı yollarda hem koltuklar hem de bagaj koyma yerlerinin gıcırtısıyla durmadan yol aldık. Adam durmadan anlatıyor, yanındaki kadın başını cam tarafına dönmüş uzaklarda yanıp sönen ışıklara bakıyordu. Her yanı keskin bir çorap kokusu almıştı. Rahatsız olduğumuzu anlayan muavin iki yolcuyu ayakkabılarını giymeleri için uyandırdı.

Sabaha karşı yüzüme vuran güneşle uyandım. Hangi ara susmuştu, ne zaman uykuya dalmıştım hatırlamıyordum. Yeniden yakalanmamak için kafamı o yana çevirmedim. Coğrafya değişmişti, toprağın rengi, ağacın rengi farklıydı artık. Hafifçe doğrulup esnedim. Uykusuzluktan gözlerim içine batıyordu sanki. Avuç içlerimle iyice ovaladım, pencereye dayadım yüzümü. Serinlik iyi gelmişti.

Çok geçmeden trafik iyice sıkıştı. İstanbul'un sabah telaşı sarmıştı her yanı. Göz ucuyla adama baktım. Başı sağa doğru düşmüş, uyuyordu.

Harem otogarına girdiğimizde yerimden doğrulup montumu üstüme geçirdim. Üsteki raftan annemin yol için hazırladığı küçük çantayı alırken uyandı.

"Hayırdır hemşerim iniyor musun," dedi uykulu sesiyle. Dönüp başımı salladım. Onlar Topkapı'ya kadar devam edecek, oradan da vize işlemleri için Alman Konsolosluğuna gideceklerdi. Taksim'e nasıl gideceklerini tekrar anlattım ayaküstü. Tokalaştık. Sanki bir daha görüşecekmişiz gibi Almanya'dan bir isteğim olup olmadığını sordu. Gülümsedim. Babacan bir adamdı, usulca sarılıp eliyle sırtıma vurdu. Yanındaki kadın, yol boyunca baktığı yerden kafasını bize doğru çevirince, bakır renkli bakışlarıyla göz göze geldik. Bunun gerçekleşmiş olmasına inanamıyordum. Kafamın içine binlerce uğultu doluştu ardından. Ne adamın ne onun yüzüne bakamadım. Hiçbir şeyden haberi olmayan adam neşe içinde bana bir şeyler söylüyordu. Boğuk sesler altında neredeyse kusacak gibiydim. Koşar adımlarla aşağı inip bagajdan valizimi aldım. Hemen başımın üstünde, buğulu otobüs camının ardında bana baktığını hissediyordum. Kafamı kaldırıp bakamadım.

"Kazandım," demişti son karşılaşmamızda, ağzının içinde tüm dünyayı ezer gibi söylemişti.

"Kazandım."

Bozkırın orta yerinde hiç kimse hiçbir şey kazanamamıştı oysa. Ağır ağır manevra yaparak perondan ayrıldı otobüs. Biraz yenilmiş, biraz gücenmiş. Kadın tüm yolculuk boyunca hep dışarı bakmıştı.

Notos Dergisi, sayı: 36, Ekim-Kasım 2012

Yalçın Tosun

Soğuk Yılan

"Birazdan içeri gireceğim. Henüz gelmemişsindir biliyorum. 'Bir hanımefendi asla randevu saatine uymamalı, biraz bekletmeli,' dersin hep çocukluğumdan beri. Oturup bekleyeceğim ben de seni. Nedenini tam olarak bilmesem de bekleyeceğim. Çok da geç kalmazsın ama. İnsanın sabrını zorlamazsın. Hep küçük şeylerle yaparsın yapacağını. İnceliklerinle kırarsın. Çocukken sana kızıp tuvalet masanın şampanya köpüğü pufuna oturarak saçlarımı kısacık kestiğimde mesela, makası sakince elimden almış, beni elimden tutarak puftan kaldırmış ve pufla tuvalet masasının üzerine yayılmış saçları elinle yere doğru temizlemiştin. Ben orada yokmuşum ve az önce saçlarımı dibinden kesmemişim gibi, halının üzerindeki saçları toplamaya devam etmiştin sonra... Orada öylece durup sana bakıyordum ben, gözlerimi bir an olsun ayırmadan. Hesaplı olup olmadığını bilemediğim devinimindeki sakin tavrın kızdırıyordu beni, bir yandan da birazdan kopması olası fırtınanın ümidiyle gizliden seviniyordum. Asla kopmayacak olan o fırtınanın. (Ama senin gizli buyurganlığında dağılmak için bir fırtına gerekmediğini de duyumsuyordum içten içe.) Sense toplayıp tüm o sarılığından, buklelerinden ve kız çocuğu sevimliliğiyle doluluğundan nefret ettiğim saçları bir poşetin içine koymuş ve çöp kovasına sessizce bırakmıştın; hâlâ tek bir söz söylemeden, çenen hep yukarıda. Sonra yavaşça banyoya süzülmüştün beni orada bırakıp. Tepkisizliğinle acıtmaktı canımı belki niyetin. Diken üstünde bir süre beklemiş, sonunda dayanamayıp

parmaklarımın üstünde yürüyerek usulca banyo kapısına dayamıştım başımı. Önce hiçbir şey duyamamış, bir süre sonra fare yavrularının iniltilerine benzer bir sesle ağladığını fark etmiştim. Yavaş yavaş içime dolan o ağlayışın yarattığı esriklikle tekrar şampanya köpüğü pufun üstüne oturup yeni saçlarımın bana ne kadar yakıştığını düşünmüştüm. Hep kısa saçlı olacaktım bundan sonra, hep kısa saçlı."

Kalabalık kafenin orta yerindeki masaların birinde oturan genç kadının kısa saçlarının çevrelediği yumuşak hatlı yüzündeki ifadesizlik buz gibi bir hava salıyordu etrafına. Sık sık saatine bakıyor, sağ bacağını sürekli sallayışıyla huzursuzluğunu imliyordu. Dar ekose gömleği, erkek kemerine benzer kahverengi bir kemerle iyice sıkarak beline oturttuğu lacivert kot pantolonu, tek renk, sade yürüyüş ayakkabılarıyla arkadan bakan birinin erkek sanması kuvvetle muhtemeldi genç kadını. Ama ufarak yüzü taşıdığı o soğuk ifadesizliğin de yardımıyla eski bir evin tavan arasında unutulmuş, korkutucu porselen bebeklerin yüzlerindekine benzer tekinsiz bir güzelliği yansıtıyordu. Ne yaparsa yapsın silmeyi başaramadığı, hırpalansa da yok edilememiş bir güzelliği. Saatine bir kez daha baktı, bacağından baş vermiş hareketli huzursuzluk biraz dinsin diye sağ elinin parmaklarını uzun uzun kokladı.

"Ancak bir saat ayırabilirmiş bana. Çok yoğunmuş. Yeni bir eve taşınmış, artık sevgilisiyle yaşayacakmış. Bunu da bana kendi söylemedi, Selma'ya söylemiş, o deyiverdi gerine gerine. Sanki Selma doğurdu onu. Süsünden, konkeninden fedakârlık edip doğuramadı bir tane, şimdi benimkini sahipleniyor. Kadınlardan hoşlandığını da ilk teyzesine söylemiş bir akşam yemeğinde. Söylememiş de, belli etmiş. Selma'nın mezhebi geniştir ama o bile ne desin bilememiş. Kem küm edip değiştirmiş konuyu. Ama ondan sonra da benden hep daha fazla bilgi sahibi oldu kızımın hayatı hakkında, bu anlayışlı teyze ayaklarıyla Ye-

mezler Selma'cım, yemezler. Ben doğurdum onu ben. Doktorun tüm itirazlarına rağmen doğurdum hem de. Altı ay sırt üstü yattım, otuz dokuz saat doğum sancısı çektim de öyle doğurdum. Ama çok sevmedi beni kızım. Belki de hiç sevmedi. Anlaşamadık. Öyle vazolar falan havada uçuşmadı belki ama aramızda hep bir gerginlik vardı; kocaman, her daim kımıldanan, soğuk bir yılan gibi durdu öyle yıllarca. Birbirimize dokunmamıza izin vermedi. Oysa ne güzel hayallerim vardı. O bukle bukle sarı saçlarını tararken aynaların karşısında anlatırdım ona. Nasıl büyüyeceğini, nasıl güzel bir gelin olacağını, sonra bana kendisi kadar güzel bir kız torun vereceğini. Hep sıkılırdı oysa o, hep. Buz gibi bakardı aynadan gözlerime. Babası bizi terk ettikten sonra gerildi aramız desem, öyle de değil. Çok önceden var olan bir şeydi bu, hep devam eden, bizi hiç terk etmeyen. Üniversiteye gidince ayrıldı kızım evden, gidiş o gidiş. Bir daha dönmedi. Selma çıtlatınca bu kadınlardan hoşlanma mevzuunu, bağırmıştım ilk kez ona 'sen kim oluyorsun,' diye; 'sen kim oluyorsun da bunu bilmediğimi düşünüyorsun.' Gözüm dönmüştü birden, o da korkup sinivermişti bir köşeye. Ben anlamamış mıydım sanki? İnsan çocuğunu tanımaz mı? Anlamıştım da görmezden gelmiştim. Belki bir gün söyler demiştim, belki kızım anlatır içindekileri. Hiçbir zaman söylemedi. Mühürledi dillerini. Benden mi bekledi acaba konuşmamı? Ama ben ne deseydim ki durup dururken? Söylesin diye kışkırttım ben de onu. Yalancı kısmetler uydurdum kafamdan, bilmem kim beyin oğlu seni görmüş beğenmiş dedim, o sinir oldukça çocukluktan beri giymekten nefret ettiği cicili bicili giysiler hediye ettim. Sırf sinirinden de olsa çözülsün ve söylesin bana diye, benimle bir kez olsun önemli bir şeyini paylaşsın diye. Ama işler umduğumca gitmedi. Şimdi ayda bir, belki bir kahve içiyoruz işte. Sus pus oturup içiyoruz kahvemizi. (O kahve de içmez ama lafın gelişi işte). Süslenip püsleniyorum gitmeden iyice ben de. Saçlarımı sarıya boyattım, kıvır kıvır yaptırıyorum buluşmadan önce. İncilerimi takıp cart kırmızı ru-

jumu sürüyorum. Dar kısa etek üstüne, yakası açık beyaz gömlekler giyiyorum. Onu göreceğim zaman içimde vahşi bir şey uyanıyor. O kadar özlememe rağmen canını yakmak istiyorum. Bir bakışımla, bir sözümle damarına basmak, yaralamak istiyorum. Ama tüm bunları yapmak yerine, onu görür görmez kitleniyor, ne yapacağımı bilemiyorum. Yavaşça yanağından öpüyorum, o gözüme bile bakmıyor. 'Nasılsın' diyorum, yere bakarak 'iyiyim,' diyor. Ve sonra susuyoruz. O kocaman, soğuk yılan kovuğundan hızla çıkarak sürünmeye başlıyor. Duyuyorum sesini, birazdan gelip yerleşecek tam ortamıza. Ben kılığına kıyafetine bakıyorum. Ellerine gözlerine bakıyor ve susuyorum. Dekoltemden gözüken memelerimin arasının, sarı saçlarımdaki buklelerin, hâlâ beni terk etmeyen dişiliğimin onu sinirlendirdiğini hissediyorum ama yine de bekliyorum. Belki söyler birazdan diyorum, belki bu defa söyler."

Kadın yaşına göre hiç de fena görünmüyordu. Makyajı biraz fazla kaçmıştı belki ama vücudu oldukça formdaydı. İçeri girer girmez şıklığıyla, kafede günlük kıyafetleriyle oturanların dikkatini çekmişti. Sırtı kapıya dönük oturan genç kadın, kafaların o yana dönmesinden annesinin içeri girdiğini anladı. "Yine neler giymiş, neler takıp takıştırmıştır kim bilir, saçlar da cabasıdır. Umarım bu kez o korkunç bukleler yoktur en azından," diye geçirdi içinden. Annesinin dikkat çekmeye bu denli düşkünlüğünden bir kez daha nefret etti. Oysa kendisi elinden gelse görünmez olmayı tercih ederdi. Çocukluğundan beri annesinin yanında her dışarı çıktığında alışık olduğu bu bakışlar, görünmez olma isteğini daha da kamçılamıştı. Kadın güneş gözlüğünü çıkarıp kafasına taktı ve bu uyduruk kafe dışında bir yerde buluşamaz mıydık diye düşünerek dudaklarını büzdü. Kafedekilere şöyle bir bakarak kızının sırtı dönük oturduğu masaya yaklaştı, elindeki poşetleri masanın yanına bıraktı ve bu arada pek de istemeyerek ayağa kalk-

mış olan genç kadının yanağına tek bir öpücük kondurdu. Bu da annesine has bir hareketti işte, artık hangi filmde gördüyse benimsemiş, yıllardır tek yanağa usulca koyduğu bu öpücükler konusunda ustalaşmıştı. Kadınsı olan her şeyin annesiyle bir ilişkisi vardı sanki. Her şeyin. Gözlerini her fırsat bulduğunda üzerinde gezdirmeye başlamıştı bile. Aklınca çaktırmadığını sanıyordu. Bacak bacak üstüne atmış, boynundaki kırk yıllık incileriyle oynuyor ve konuşmadan duruyordu. Ah şimdi annesinin yanında olmak yerine evinde, sevgilisiyle birlikte olsaydı keşke. Ne çok isterdi bunu. Şu anda ne yapıyordu acaba? Belki hâlâ yataktadır ya da kalkmıştır da sabah huysuzluğunun geçmesini bekledikten sonra kiraz çiçeği desenli kırmızı kimonosunu giymiş, aynanın karşısında ellerini kremliyordur. Saçlarını da dağınık bir topuzla toplamıştır mutlaka. Nasıl sevdiğini bilir sevgilisinin, o topuzun içinden firar ederek boynuna düşen saç tutamlarını öpmeyi. Hızla kalkıp onun yanına gitmek, her zaman seviştikleri gibi sevişmek, dümdüz karnını ve saçlarını öpmek, parmaklarını daha bu sabah yaptığı gibi yine usulca içine sokmak istiyordu. Hep orada, nemli ve güvenli, mutlu ve eksiksiz, kendi gibi hissettiği yerde olmak istiyordu. Elinde olmadan iç geçirdi. Annesi bu iç geçirişten bir ümit edinerek kıpırdandı. Annesine bakmasa da, orasında burasında gezinen kaçamak bakışlarıyla kirlendiğini hissediyordu. Üstüne başına, saçlarına, tırnaklarına bakıldığını duyumsuyor, söze dökülmese de çok derinden yargılandığını düşünüyordu. Keşke konuşsaydı annesi, bir şeyler söyleseydi. Hayatını sorsaydı, yeni evini ve sevgilisini sorsaydı. Bir kez olsun cesaretle dokunabilseydi, kendi varlığı dışında bir şeylerin varlığını tanımak, anlamak isteseydi. Ya da damarına basacak bir şeyler söyleseydi. "Bu kılık kıyafet de ne kızım, bu saçlarının hâli ne oğlan çocuğu gibi," deseydi örneğin. Kavga etselerdi sonra, hiç etmedikleri ve sürekli düşünü kurduğu o kavgayı nihayet etselerdi ve annesine bağıra çağıra kalkıp hışımla gitseydi.

Kadın incileriyle oynamayı bıraktı, bir şey söyleyecekmişçesine ağzını açar gibi yaptı, ardından hemen kapattı. Genç kadın bunun farkına bile varmadı. Bacağını bir süredir daha büyük bir hızla sallamaktaydı ve burada daha fazla kalmak için bir sebep arıyordu, tek bir sebep.

Gittikçe büyüyen sessizliğin yarattığı gerginlik içinde limonlu sodasından bir yudum aldı, biraz olsun sakinleşmek ümidiyle parmaklarını bir kez daha kokladı.

Kitap-lık Dergisi, sayı: 163, Eylül-Ekim 2012

Zeynep Sönmez

Mektup

Yağmur. Sokak lambası cılız ışığını yetirmeye çalışıyor. Adam adımları yüklüymüşçesine yürüyor. Az önce kapıyı açıp çıkarken içeriden dışarıya yükselerek vuran, doruğuna ulaşan, sonra giderek alçalan ses yığını izliyor onu; diline dolanmış garip inleyiş. Peşine düşüyorum.

Yağmur sokakta kendisi. Giderek yaklaşacağım ona. Nefesimi ensesinde hissedecek. Dilinde pelteleşen o nağmenin, bir kısmını sokağa taşıran az önceki kapı önü şarkısıyla ilgisi yok. Tonunu tutturamayan, kayıp. Başkasında bulur kendini. Oysa onun o kalın gırtlağından çıkarken iyice tanınmaz hale geliyor. Keseceğim boğazını. Kanı... Fışkıracak sokağın karanlık bir köşesine ya da sıra sıra dizilmiş apartmanların demir parmaklıkla çevrili el kadar bahçelerinden birine. Toprağa gerek yok onun için; yağmur akıtır, alır götürür aşağıya meyleden sokak boyunca. Mazgallar pay ederler aralarında; ilkinden yağmurun renksizliğini boyayarak girer birazı, derken diğerinden. Etrafında dönen suyun akışına teslim olup kıvrılarak. Kentin altından gürül gürül akan ama duyulmayan o sele karışır hepsi.

İyice yavaş. Yağmurluğu sırılsıklam. Ardındayım. Sonunda yakasını kaldırmayı akıl edebildi ya da o havasız, basık için, küf, duman, yağ kokan sıcaklığındaki bedeni henüz ele geçirildi soğukça. Hiçbir koku çıkmayacak ıslanan üzerinden. Mırıldanmaya devam ediyor. Buharı sayıyorum, tırmanmaktan sıklaşan nefesini artık her saniyede veriyor.

Yanından hızla bir adam geçiyor bana doğru. Sokağın puslu aydınlığında gizlice parlıyor gözlerim. Kaçınyorum bakışlanmı.

Sabah güneşinin cılız ama cesur aydınlığında yol almıştım. Etrafa saçtığı sahte sözleri toplamıştım. Selamlanna karşılık veren habersiz insanlara acımıştım. Bugün onun son günü aptallar, diye bağırmayı geçirmiştim aklımdan. Bunlar son nefesleri. Yavan yanıtlannız boşluğa savruluyor; amaçsız, işlevsiz, boşa harcanmış, renksiz ve katı boşluğa. Varlığınızı hiçe sayarak, nefret edeceğiniz birine içtenlikle selam veriyorsunuz. Başka bir yer gerek bize, başka bir gün, diye bağırmak.

Düzensiz, savruk adımlar atmıştı. Kimliksizleştirdiğini sandıklannın lanetiyle dolaşıyor olmalıydı ya da seğiren bir kasın verdiği rahatsızlık kadar dayanılmaz olan, duyduğum tiksintiyi bastırmaya zorlayan kararlılığımın benim için görünür kıldığı bir şeydi bu; tanımsız, hiçleşen, hiçleştikçe kendini derine gömen, derine indikçe bana unutmamam gerektiğini daha çok hatırlatan. Kustum.

Peşinden hiç ayrılmadım. Bugün ve burası. Hesaplaşma. Anlamsız bir sözcük. Onu takip ediyorken ve geçmişi, sadece bana değil, sevdiklerime, birlikte yürüyen nice sevdiğime yaptıklannı düşünüyorken de mi? Bekleyip kendi öcümü geleceğin almasını, zamanın benim için değişebileceğini umut edebilirdim. Tutunduğum, sorulduğunda ağzımdan ilk çıkacak olduğuna inandığım gerçekle aramdaki mesafe kadar onunla aramdaki de. Söylenmemiş bir sözcükle aramdaki kadar. Sözcük nerede kendisi?

Yağmur, habercisi bulutlarla çalıyordu kapıyı, caddenin ışıklan ağır ağır yanmaya başlıyordu. Bekliyordum. Sıkça yaptıklan gibi yine o yöne doğru yürüyecekleri, yine o yerde yiyip içecekleri, içerken aynı içli şarkılara uğuntulu sesleriyle eşlik edecekleri, zamanı unutup dumanlı kafalanyla yeniden hatırlar gibi olduklannda garsona Hesap! diye seslenecekleri, sonra teker teker, oraya yine geleceklerine dair bir umut kalsın diye geride, şarkılar bitmeden çıkıp evlerinin yolunu tutacaklan gün gelmişti. Gün. Bendeki gün.

Adam tok adımlarla, yağmuru çiğneyerek geçiyor yanımdan. Bir kıvılcım söz alıyor aramızda, kaçırdığım o bakışta, çevirdiğim o yüzde, o yağmura, o karanlığa karşın, amacına onca yönelmiş, artık dosdoğru ileriye bakan bende ve tanışlığımızın, ait olduğu o zamanın derinliğinden çıkıp kendisine gülümseyeceği anı beklediğini fark eden onda. Şüphe yok, sevdiklerimden biri.

Ancak önümde yürüyen şu adama duyduğum nefretten vazgeçemem. İçinde bulunduğum, sokağı boğan bu karanlığın, bu deli yağmurun, gündüz gözüyle olsaydı karşılaştığımızda gürleyerek kucaklaşacağımız o eski tanışa sahip çıkmama engel olan bu dirençli isteğin sebebi de, sorumlusu da o.

Sokak lambası ardımızda kalırken karanlık giderek artıyor. Gölgem koyulaşarak düşüyor onun gölgesi üstüne. Ayaklarını sürüyerek taşıyan, gövdesinde, ağzında evirip çevirdiği kesintili titreşimler süren, soğuğa, bedenine eklenen sırılsıklam yağmurluğunun ağırlığına aldırış etmeden davranan o çirkin gölgenin nasıl olup da elini aniden cebinden çıkararak, metali giderek azalan aydınlığa tutup bana doğru salladığını anlamıyorum. Ondan bunca nefret etmiş, edebilmiş olmanın bedelini ödeyeceksin, diye geçiyor aklımdan. Ancak onun gibi bir pislik bu hantal görünümüne karşın beklenmedik biçimde çevik, kendini tehlikenin her türlüsüne karşı korumaya iten keskin sezgilere sahip, yararsız hayatını matah sanacak kadar şişkin olabilir. Bitti.

Tüm sesler sustu. Onu izlerken gün boyu kafamın içinde dönüp duran tüm o sesler: aramızdaki uzaklığa bağlı olan, azaldıkça yerini tedirginliğe ve korkuya, arttıkça sorgulamalara bırakan. Gölgem gölgesinin üzerine düştü. Nefesim ensesine değdi. Dönüp büyümüş gözlerle bakmasına izin vermedim. Onu sırtından, tüm sevdiklerime yaptığı gibi, onlarca kez bıçakladım. Çepeçevre bağlanmış bir çuval gibi büzülmüştü. Kanı aktı, uzun, oluk oluk. Onu aşağıya doğru fıçı gibi yuvarladım. Lambanın ölgün ışığının altına, az önce aramızda ışıyan kıvılcı-

ma bel bağlayıp yolundan geri döndüğü anlaşılan, onun, sevdiklerimden birinin ayaklarına kadar.

Senin için, uğruna savaştığımız ve kaybettiğimiz her şey için, demek istedim. Sense sorularla dolu gözlerle bakıyordun. Bir zamanlar birlikte yürüdüğün o kişi ben miydim? Emin oldun. Dalga dalga bulutlar gelip oturunca dudaklarının kenarlarına, bir köpürüp bir soğuyunca gözlerin, ben de emin oldum. Tanışıyor olmak hangi zamanda kendisi?

"Neden?"

"Seni döndürüp getirenle aynı sebepten."

Artık sevdiklerim arasından biri çıkıp –beni onu öldürürken görmemiş biri– O pislik ölmüş, huzur içinde uyuyabilirim, ya da kendisini sevdiğimden haberi olmayan biri, Amma da betermiş, cehennemi boyladığı iyi olmuş, diyebilecek. Sense beni hatırlamak bile istemeyeceksin. Kendindeki beni.

Gittin. Sızdıran nefretimle ben, başbaşa kaldık.

En kötü ihtimali hesaba kattım mı? Ödediklerinin çetelesini yıllardır tutup, ödeyeceklerini bir bir artıran, planını, cezasını tek başına çekmek üzere yapan, yalnız olmadığını unutmak isteyen ben, tanıklığının bedelini de ödemeye hazırım.

Bir devrin defteri çoktan dürülmüşken kendimi aklamak için değildi işlediğim suç.

Suç mu? Anlamsız bir sözcük.

Özgür Edebiyat Dergisi, sayı: 35, Eylül-Ekim 2012

Öykü Ödülleri

2012 Öykü Ödülleri

1. Afşar Çelik / *Eprimiş Hikâyeler* (Dosya) / Kurgu KM Edebiyat Ödülleri Öykü Ödülü
2. Akif Hasan Kaya / *Islak Kibritler* / TYB Ödülleri Öykü Ödülü
3. Aykut Ertuğrul / *Keyfekader Kahvesi* / Ömer Seyfettin Öykü Ödülü
4. Cemal Şakar / *Mürekkep* / Eskader Ödülleri Öykü Ödülü
5. Cengizhan Genç / *Büyüklere Masallar* / Roza Edebiyat Ödülü
6. Gökçe Parlakyıldız / *Hasta Öyküler* / Yaşar Nabi Nayır Öykü Ödülü
7. Kerem Işık / *Toplum Böceği* / Haldun Taner Öykü Ödülü
8. Necati Mert / *Zamansız* / TYB Edebiyat Mevsimi Büyük Ödülü
9. Seray Şahiner / *Hanımların Dikkatine* / Yunus Nadi Öykü Ödülü
10. Şule Gürbüz / *Zamanın Farkında* / Oğuz Atay Öykü Ödülü
11. Yalçın Tosun / *Peruk Gibi Hüzünlü* / Sait Faik Hikâye Armağanı
12. Adil Kurt / *Emeğin Çukurovası* / Abdullah Baştürk İşçi Edebiyatı Ödülü
13. Dürsaliye Şahan / *Hikâye Hırsızı* / Abdullah Baştürk İşçi Edebiyatı Ödülü
14. Hüseyin Akyüz / *Yağmurda Kuş Sesleri* / Abdullah Baştürk İşçi Edebiyatı Ödülü
15. Suzan Bilgen Özgün / *Gölgede Kalanlar* (Birincilik) / Orhan Kemal Öykü Ödülü
16. Meriç Renkver / *İlkgüz Ağrısı* (İkincilik) / Orhan Kemal Öykü Ödülü
17. Hakkı İnanç / *Ocakta Yemeğim Var* (Üçüncülük) / Orhan Kemal Öykü Ödülü
18. Candan Selman / *Goglis Ne Demek?* (Mansiyon) / Orhan Kemal Öykü Ödülü
19. Ayla Şenel / *Gitmek İsteyen Ağaç* (Mansiyon) / Orhan Kemal Öykü Ödülü
20. Celal İlhan / *Dili Yüreğinde* (Mansiyon) / Orhan Kemal Öykü Ödülü

2012 Öykü Onur Ödülleri ve Öykücülere Verilen Ödüller

1. Adnan Binyazar / 12. Ankara Öykü Günleri Onur Ödülü
2. İlyas Halil / İçel Sanat Kulübü Öykü Ödülü
3. İnci Aral / BUYAZ Öykü Onur Ödülü
4. Murathan Mungan / Erdal Öz Edebiyat Ödülü
5. Selim İleri / Aydın Doğan Ödülü (Öykü) - Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülü
6. Tahsin Yücel / PEN Öykü Ödülü

Ödüllü Kitaplardan Seçilen Bir Öykü

2012 Sait Faik Hikâye Armağanı

Yalçın Tosun

Muzaffer ve Muz

Son dersi kırmak benim fikrimdi. Ama bu sıcak mayıs gününde kalabalık bir halk otobüsüne binerek hayvanat bahçesine gitmek Ali'nin aklına geldi. Ne zamandır yakınlık duyduğu, hayvanat bahçesinin en yaşlı şempanzesini görmek istiyordu. İşkolik babası ve neredeyse deli, kübist bir ressam olan annesinden bunaldıkça buraya gelip dertleşiyormuş bu şempanzeyle. Onun sakin ve umursamaz havaları hoşuna gidiyormuş.

Bundan birkaç hafta önce hayvanat bahçesine gittiğimizde beni Muzaffer'le tanıştırmıştı. Evet, şempanzemizin adı Muzaffer'di ya da Ali öyle olmasını uygun bulmuştu. Vücudundaki kılların birçoğunu yitirmiş, neredeyse dişsiz, dünyanın en hüzünlü gözlerine sahip bir şempanzeydi bu. Orada olduğumuzu umursamaksızın, bakımsız kafesin en uzak köşesinde dünyayla ilişkisini en aza indirgemiş ve hareketsiz bir halde etrafına bakıyordu.

Otobüse bindiğimizde biletçinin yakınında boş bulduğumuz yerlere sığdırttık ve zar zor da olsa yan yana sığabildik koltuklara. İkimiz de oldukça şişmandık aslında ama Ali'nin vücudu bana göre daha fazla umut vaat ediyordu. Boyu benden on santim kadar daha uzundu ve oldukça geniş omuzları vardı. (Sakallarının çıkmaya başlamış olmasından bahsetmiyorum bile.) Gene de bu özellikleri, kıçının benimkinden daha küçük olmasını sağlamamıştı. Otobüse bindiğimiz anda içerdekiler, belki sadece şişman ergenlere karşı kullandıkları o iğrenmeyle do-

lu yüz ifadelerini takınarak bizi baştan aşağı süzmüşlerdi. Ah bu bakışlar... Keşke ben de Ali gibi onları fark etmemeyi ya da etmez görünmeyi başarabilseydim.

Otobüs öbür yolcuları da alıp hareket ettiğinde etrafımı incelemeye başladım. Ali yine düşüncelere dalmıştı, biraz önümüzde ayakta bekleyen kızı fark edip etmediğinden emin olmak istedim. Yavaşça bacağımla bacağını dürttüm. Ali oralı olmadı, zaten kız çok güzel falan değildi. Hareketim buna benzer durumlarda ergen olmanın zorunlu kıldığı hareketlerden biriydi sadece, yapmasaydım bir şeylerin eksik kaldığını hissedecektim. Ama kafası cama dönük bir şeyler mırıldanan Ali'de karşılığını bulmadı.

'Muzaffer'e muz alalım.'

Elimde olmadan kıkırdadım. Elimle de ağzımı kapattım, çarpık çurpuk dişlerim görünmesin diye. Muzaffer ve muz... Komikti işte, o zamanlar bana böyle şeyler komik geliyordu. Ali'nin gülmediğini fark edince bir şeyler söylemek istedim.

'Bende para yok.'

'Bende var.'

Evet onun her zaman benden daha çok parası olurdu ama öteki paralı çocuklar gibi bunu hava atmak için kullanmazdı. Bir yere gittiğimizde hesabı onun ödemesi olağan bir durum olmuştu artık. Bu durumun beni rahatsız ettiğini söyleyemem. Etseydi bile, hayattaki tek arkadaşımla aramda sorun çıkarmasına izin veremezdim.

Çok güzel olmayan ama orada dikilerek dikkatimi çekmeyi başaran kız biraz ilerleyerek tam yanıma durdu. Çantası omzuma çarpıyordu ve buna için için seviniyordum. Kafamı hafif kaldırarak yan gözle yüzüne baktım. Bizden üç dört yaş büyük olmalıydı ama hayat hakkında çok şey biliyormuşçasına bakıyordu. Hiç öpüşüp öpüşmediğini düşündüm. Nasıl öpüşüyordu eğer öpüşüyorsa? Ne çok izlemiştim filmlerde. Kimisi sadece karşısındakinin üst ya da alt dudağını emiyor, ki-

misi dilini o arsız boşluğa cüretkâr bir hızla sokuyordu. Ben, dedim kendime, nazikçe öperdim. Bu düşüncemi kafamla da onayladım. Ne dudakları hoyratça emer, ne dilimi ansızın yollayıverirdim içeri. Bir kuş kanadının çıplak tene sakince değmesi misali bırakırdım öpücüğümü o ürkek dudaklara. Hayalimde sadece dudaklar vardı ama. Bir yüz, bir beden ya da bir kişi değil. Sadece dudaklar.

Kız çantasını açarak bir şey arıyormuş gibi yaptı, sonra hiçbir şey almadan kapattı. Ah şu kadınlar ve onların gizemli hareketleri. Bu hareketini fark ettiğimi bildirir bir şekilde yine yan gözle yüzüne baktım. Oralı bile olmadı.

Otobüsten inince, Ali'nin kadınlar hakkında söyledikleri geldi aklıma. Geçen gün soyunma odasında öteki çocukların beden öğretmeni Ayla Hanım hakkında yaptıkları müstehcen yorumları ikimiz de duymuştuk. Çıkışta yavaş yavaş yürürken durdum ve sordum.

'Sen de beğeniyor musun Ayla Hanım'ı?'

Yüzüme çapkınca baktı.

'Oğlum (bana bazen oğlum derdi,) sen kadınlardan hiç anlamıyorsun. O kadının kutuplar kadar soğuk olduğuna bahse girerim. Eminim sevişirken tavandaki su lekelerini değişik hayvanlara benzeterek vakit geçiriyordur.'

Kadınlar hakkında benden daha fazla bilgi sahibi olup olmadığını bilmiyordum ama öyleymiş gibi görünmeyi severdi ve ben de ona inanırdım. Şişman vücutlarımızın herhangi biri tarafından beğenilme ihtimali hakkında birbirimize söylemediğimiz benzer düşüncelerimiz olduğuna da emindim. Bunları konuşmuyor oluşumuz da aramızdaki gizli anlaşmalardan biriydi. Sonra söz öpüşmeden açıldı ve öpüşmenin incelikleri hakkında bana birkaç söz söyledi. Ona göre öpüşürken gözler kesinlikle kapalı olmalıymış. Dişlerin -bunu söylerken gözlerini benden kaçırdı- bakımına da çok özen göstermek gerekirmiş çünkü insanın ne zaman öpüşme fırsatı yakalayacağı belli olmazmış. Bir de hoşlandığım

bir kız olursa ve onu yanağından arkadaşça öpme şansım olursa öpücüğümü dudağın tam yanına, dudakla yanağı ayıran o sınır noktasına koymalıymışım ki, kız ondan ne kadar hoşlandığımı anlasınmış.

'Sen bunları nereden biliyorsun?'

'Ben bilirim oğlum.' (Evet, gene oğlum dedi.)

'Hiç öpüştün mü ki sen?'

Çapkınca gülümsedi ve susarak önünde renk renk meyvelerin sıralandığı manava doğru ilerledi.

Muzları Ali'nin çantasına koyduk. Hayvanat bahçesine geldiğimizde kapıdaki görevli hayvanlara yemiş ya da meyve vermenin kesinlikle yasak olduğunu hatırlattı. Bunun çok uygulanan bir kural olmadığını bildiğimizden bir şey söylemedik.

Sıcak altında, şişman bedenlerimizden yayılan tuhaf kokuların eşliğinde yavaş yavaş yürüdük. Hayvanat bahçesinin birçok köşesinde hayvanlarla değil birbiriyle ilgilenen çiftler vardı. Bizim de bakışlarımız hayvanlardan çok onlara kayıyordu. Muzaffer'in olduğu kafese yaklaştığımızda etrafta bir güvenlik görevlisinin olup olmadığını kolaçan ettikten sonra muzları çantadan çıkarttık. Dört muz vardı toplam, Ali ikisini bana verdi. Muzaffer'i görmek için sabırsızlanıyorduk ama kafesinde değildi. Yerini mi değiştirdiler acaba diye düşünürken önceki gece öldüğünü öğrendik. Daha doğrusu intihar ettiğini. Elimizde unuttuğumuz muzlara umursamaz bakışlarla bakan görevli intihar sözcüğünü kullanmamıştı ama Ali adamın anlattıklarından bu sonuca vardı. Dün gece Muzaffer kafesin belalısı genç şempanzeye bulaşmış ve kendini öldürtmüştü. Çünkü kelliğe, dişsizliğe ve eklemlerindeki ağrılara artık dayanamıyordu, o da onurlu bir yaşlı şempanzenin yapması gereken şeyi yaparak bir anlamda intihar etmişti.

Ali bu düşüncelerini bana aktarırken en ufak bir üzüntü belirtisi göstermiyordu. Halbuki Muzaffer koca dünyada kıskandığım tek varlıktı; Ali'nin onu ne kadar sevdiğini biliyordum. Anne ve babasından

çok ondan bahsederdi bana. Ne diyeceğimi bilemedim, elimdeki muzlardan birini soyarak yemeye başladım. Sık sık yediğim bir şey değildi nasıl olsa ve o an yapacak daha iyi bir şey aklıma gelmedi. Ali yanıma gelerek elimdeki diğer muzu aldı ve kafese doğru fırlattı. Sonra kendi elindekilere de aynı şeyi yaptı. Elimde yarısı yenmiş muzla kalakaldım. O an arkadaşımın ne kadar üzgün olduğunu anladım.

Muzaffer mezarında -ölü şempanzeleri de insanlar gibi gömdüklerini varsayıyordum- boylu boyunca yatarken Ali şişman bedenini titreterek ağlamaya başladı. Kendim dışında bir erkeğin ağladığını ilk kez görüyordum. Elimdeki yarısı yenmiş muzu kenara koyup yanına yaklaştım ve kolumu omzuna koydum. 'Git başımdan oğlum,' dedi. Kolumu omzundan çekmedim ve şempanzeler için de belki bir cennet olabileceğini, üzülmemesini söyledim. Söylediğim anda da pişman oldum. Ne aptallık ama! Gözlerime baktı ve o da öteki kolunu benim omzuma attı. Böylece kafa kafaya vermiş olduk. O hâlâ iç çekerek ağlıyordu. Kafesin karşısındaki çimenlikte kafa kafaya vermiş iki şişman ergendik. Muzaffer ölmüştü ve bu iki ergen başına aynı şeyin gelmesi için sık sık dua ediyordu.

'Ali, dedim. Sen de hiç öpüşmedin değil mi?'

Kafasını yerden kaldırmadan öylece durmaya devam etti. Ağlamasını durdurmaya çalışıyordu. Elimle çenesinden tutarak yüzünü kaldırdım. Yanağıyla dudağının buluştuğu sınır noktasına bir öpücük kondurdum ve oradan şişman bedenimin izin verdiği en yüksek hızla uzaklaştım.

Not: Bu öykü, Yalçın Tosun'un 2012 Sait Faik Hikâye Armağanı alan *Peruk Gibi Hüzünlü* (Yapı Kredi Yayınları, 2011) adlı kitabından yazarın izniyle alınmıştır.

Yitirilen Öykü Yazarları

Burhan Günel (Antakya 7 Nisan 1947-22 Aralık 2012 Ankara)

Öykü Kitapları:

Sevgi Bağı (1974), *Başka Bir Yaz* (1980), *Dünyanın En Güzel Kadını* (1983), *Nergis* (1985), *Bisiklet Günleri* (1987), *Fayton* (1988), *Evet Aşk* (1990), *Yine Bir Gülnihal* (1991), *Ateşi Seçtim* (1993), *Karanfil ve Hançer* (1994), *Çiçekler Korunağı* (1999), *Kar Düşleri* (2000), *Uzun Yol Sürücüsü* (2001), *Taraça* (2005), *Bülbülü Öldürelim* (2008), *Aşka Yorgun* (2012).

Celal Hafifbilek (Ankara 1930-29 Şubat 2012 Antalya)

Öykü Kitapları:

Camekândaki Kız (1958), *Sana El Sallayacağım* (1994), *Aşk Boyu Yaşam* (2003)

Güngör Gençay (İstanbul 24 Temmuz 1934-21 Nisan 2012 İst.)

Öykü Kitapları:

Askercilik (1994), *Değişken Yüzler* (2009)

Tuna Baltacıoğlu (İstanbul 1924-15 Mart 2012 İstanbul)

Öykü Kitapları:

Aşk ve Sümüklüböcek (Memet Fuat'la birlikte-1946), *İnsanlarımız* (1996)

Yitirilen Yazarlardan Seçilen İki Öykü

Burhan Günel

Yorgunum Aşktan

Anıyorum: karanfiller.

Yol boyunca arabanın göğsünde oturdular. Sonrasında bira bardağından uydurulma vazoya kondular. Her sabah sapları azar azar kesilerek yaşama süresi uzatılacak. Gerçek karanfil bunlar; kırçılı az Çingene. Ressam Buket'in elinden çıkmış olmalı. Teni de öyledir, Çingene karanfili kokulu. Hâlâ düşlerime girer. Bağımsız, savruk, denetimsiz zamanlardı. Hangisi gelecek, hangisi gidecek; kimi çağıracak, kimden kaçacağım... Boyasız, rimelsiz, kokulu, törensiz gelip girerdi günlük hayatıma. Çingene ve karanfil. Dudaklarının kıyılarında tırtılları görünmeyen, en güzel nakışları andıran iniş çıkışlarla. Soluğumu, coşkumu, derinliksiz özlemimi o güzelim İskandinav denizi fiyortlarının arasına gizler, tüm varlığımı ele geçirmeye kararlı, beni oralarda tutuklardı. Korsan, karanfil, saçtan tırnağa dişi bir gizeme dönüşürdü. Örtündüğümüz iki kişilik gökyüzünün altında. Sonrasında tersine çevrinen gökyüzü çarşafının çukurunda uyuturdu yorgunluğumuzu.

İşte şimdi kaçıp geldiğim Amanos Dağı'nın eteğindeki Doğu Akdeniz düzlüğünde uyandırıldım o benzersiz kokuyla. Karşıdaki iki katlı blokların arasından sızıyor deniz. O karanfilleri anımsıyorum dünmüş gibi, ne çok sevgili. Hepsini tek tek toplasam köpüklerin arasından. Ne çok ayrılık oldu sonunda ne çok yitik. Hepsini karanfillerle sevdimdi.

Sarışın uzun gülümsemelerle çıkıp gelmişti, dalgalı saçlarıyla. Ne çok yorulmuştum, yormuştu. Kalorifer yanmıyordu. Elektrik kesiği be-

denlerimizin ısısını ateşlerken gövdesinin kırlarında koşturuyordum. Dedi ki: "Karnımdaki sarkmalar çocuklarımdan hatıra kaldı. Bir daha toparlanamadım. Kusura bakma. Sana çok daha önceleri gergin tenimle gelmek isterdim. İki çocuğun armağanı bu sarkmalar." Tümce bu denli uzun değildi; anlamı zamanla genleşip dağıldı, genişledi. Belleğimde kök salan kavak ağacı. Onu düşündükçe hışır hışır ses verir rüzgârda yaprakları ve göğsüme dökülen saçları. Çok güzel kokan bir kavak ağacı. O gün bu gündür bilirim; karanfil açar bazı ağaçlar. Serçeparmağımı gezdirdim ağzının iki kıyısında. Fısıldadım: "Böyle söyleme. Görmüyorum ben gövdeni. Yüreğimin göklerinde uçuyorum. Her yanım, her yanım hırçın karanfil..."

Dünya değişiyor, devrim oluyor sonunda; iç içe girince gerçek kokusu iki Çingene'nin. Biz bu ülkenin yakılmış kokusuyuz, yok edilmiş renkleri. Çıkıp gelmiştik Sivas yangınının yalımlarından; sarılıp tek parça bir büyük yangın olmuştuk. Hâlâ soğumaya çalışıyorum bira bardağındaki suyun içinde, bir demet karanfil ki eskidikçe yoğunlaşan o koku, o renk donatıyor kararmış bu çirkin dünyayı. Bahçede güvercinler uçuşuyor; gagalarında barış ve huzur: her soluduğumda özleme dönüşen.

İşte bir arı çıkıp geldi; kalemimin tepesine tünedi. Kalemin ucu kâğıdın üzerinde. Sevmekten, anımsamaktan yorgunum. Dura kalka ilerliyorum. Ben hâlâ ilkel yöntemlerle yaşıyor, yazıyorum. Yavaş olsun, tenim, düşüncem, duygum, kanım karışsın sözcüklerime. Daha kolay olsa da sevemedim sanal ortamın, bilgisayarın hiçbir olanağını. İnternet, feysbuk, şu bu... Hepsi masamın öteki ucunda dursun. Bira bardağının içinde su; asıl olan bu. Sapları her sabah azar azar kesilip diri kalması sağlanan, dünyanın en güzel, en gerçek kokusu. Her anı, her görüntü ki terk etmedi hâlâ beni. Vazgeçilmez, unutulmaz bal kıvamı. Arı sevdi tünediği yeri; kalemin tepesinde kanatlarını temizliyor. Buldu sonunda aradığı çiçeği. Petek sandı beni.

Unutamıyorum bal rengindeki o sarı saçlı uçuşu.

Yeni yaralar oluştu. Görünen, görünmeyen bıçak izleri. Ameliyatlardan arta kalan dikiş yolları. Artık gövdemin gizlerini kimselere açamam. Karnı sarkmış o sarışın Çingene'den daha özürlüyüm. Yanıklarım geçmişini unuttu ama ben taze bir yarayım. Karanfil bardağını çepeçevre saran iri dişli bir fermuar düşünüyorum. Çiçekleri boğup kurutmaya çalışan. Boştaki elimle açtım karnımı, fısıldadım ona: "Gel canım, bıçak izlerinin üzerine kon. Çiçeklerim onlarda gizli." Şaşırmadı, kıpırdamadı. Demek biliyordu. Öptü yaralarımı; hançerleri topladı. Sevdi beni besbelli, iğnesini kullanmadan uçup gitti. Baktım, çiçekler aynı yerde, aynı biçimde duruyordu; ölüm içeriden, gizli ve yavaş: Tenimi okşayan karanfil kokusu erimeyi, eskimeyi andırıyor.

Aşktan yorgunum artık, dahası yanmaktan. Yüreğimde fiyort çizimi diken izleri. Her biri acısını bıraktı, posasını alıp gitti. Şimdi Amanos Dağı'nın ön yüzüne bakan kırlarda yavaş adımlarla ilerliyorum temkinli. Ezmemek için Çingene gülüşlü, iri gözlü, engin gönüllü kır çiçeklerini. Başım bulut, sırtım güneş, içim özlem sızısı. Yanık karanfilleri alıp geldiğim Sivas kırlarını yanımda taşıyorum. İki adım ileri üç adım geri. Yitirdiğim kokuyu duyuyorum.

Arıyorum: karanfiller.

Acı, kurtlarını besler.

Not: Bu öykü, Burhan Günel'in son öykü kitabı *Aşka Yorgun* (Kurgu Kültür Merkezi Yayınları, 2012) adlı kitabından alınmıştır.

Celal Hafifbilek

Küçük Bir Aşk Öyküsü

Mayısın kokusu basamaklarda uçuştu: Merdivene tırmanan sarmaşık gülünün gülücüklerini yanıtlamak istedi yüreği; dudak uçları hafifçe yukarıya çekildi, ince mahzun bir çizgi oluştu gamzelerinde; gülümsediğini sandı.

Yedi yıl önce ilk kez çıktığı yedi basamağı, duraksaya duraksaya indi. Son basamağın önündeki yüz bin ayağın çökerttiği betonda ısınan mayıs yağmurunun artığında ayakları 'hazır ol'da birleşti; yedi basamağı, yedi yılda kaç bin kez inip çıktığı birden, kafasında dilbilgisi kitabından kopup gelen bir soru işareti oldu. Güneşin aynalaştırdığı yağmur artığına hoplayıp, zıplayan sıfırlar, birler, ikiler, yediler, dokuzlar üşüştü, gözlerinin içine yılışık yılışık bakarak. Gözbebekleri öğrencilerini sıraya(!) soktuğu gibi, şımarık sıfırları ve dahi diğerlerini sıralamaya çalıştı: Günde on dört, haftada yetmiş, ayda iki yüz seksen, yılda... Çantasındaki milyarı geçmiş not defteri kıskançlıkla, sen matematik öğretmeni değilsin, diye sayfalarını sinirine yenik düşüp hışır hışır hışırdattı. O da vazgeçti, aklının hesaplamaya ermeyeceği uyarısına uyarak.

Başım kaldırdığında, dudak uçları yeniden yukarıya çekilmiş, mahzun gamzeleri bir daha mahzunlaşmış, ardında bıraktığı yüreğine gelip oturuveren özlemin acısı sarmaşık güllerinde açıvermişti.

Son basamağın çukurlaşmış düzlüğündeki yağmur artığını adımlayıp geriye döndü: Gözlerinin geniş açısı yetmedi tüm binaya, başını doğudan batıya, aşağıdan yukarıya aktardı: Bir, iki, üç kat... Birler, ikiler,

üçler... Ne çok pencere... Yüz mü? Yüz pencerede bir pencere aradı. Pencereler açıldı tek tek, beklediği baş uzanmadı. Pencereler yüreğine kapandı. Her pencerede; "Çocuklar bugün..." sözcükleri yedi yıl(lar)ın ses geçirmez perdesi oldu... Ve koca bina suskundu.

İlk atanma... Yedi yıl... Pencereler... Koca bina... Sıvalarında dökülme var, duvarları yol yol, çizgi çizgi. İmperteks çantasını sol elinden sağına aktardı, boş kalan eli yüzünün önce bir yanında, sonra öbür yanında gezindi; parmakları göz uçlarından ağzının kenarlarına kaydı. Çizgileri var mıydı yedi yılın?

Yeni okul, yeni çizgiler. Çocuklar... "Öğretmenim işletmeyi bitirdim; Öğretmenim doktor oldum; Öğretmenim üniversite sınavlarına çalışıyorum," işte sokakta, pazar yerinde elinde naylon torbalı, belki beli öne eğilmiş öğretmene verilen armağanlar... Bir kıvanç: Unutulan, düzleşen çizgiler... Bir sevinç mi karşılaşmalar çizgi çizgi sıvalardan taşan? Koca bina, pencereler...

Pencereler yüreğine açılıyor. Her pencerede yedi yıl "Çocuklar bugün..." Yüz pencerede bir pencere gözlerinde.

Adımları hırsız hırsız ilerliyor, koca bina yedi yıllık omuzlarından geriliyor. Arkada ne bıraktı? Bilmiyor. Öğretmen odasında pasta yediler, çay içtiler, müdür, güle güle, dedi. Arkadaşları: Başarılar, bizi ara, biz de seni ararız. Gülümsemek istiyor, beceremiyor. Sarı saçlı matematikçi akrostiş şiir yazıyor, 'güle güle' diyemiyor. Şiiri alıyor. Mektuplaşırız, telefonda sözcükler uçup gidiyor.

Sevginin mavi ışığını gördüğünü sanıyor, matematikçi de... Geride bir 'mektuplaşırız' kalıyor... Islak...

Bahçe kapısına; adımlar yine yalnızlığa gidiyor, yalnızlığın adresi yok. Dönüp bakıyor, yüz pencerede bir pencereye; sarışın bir baş ararken zil çalıyor, koca bina çocuk seslerinden deprem öykülerine dönüşüyor. Yanından fırlıyorlar, sağa sola koşuşuyorlar. Bağırmasalar olmaz mı? Olur mu, çocuk bunlar; on beş, on yedi yaşında da olsalar. O ço-

cukları görmüyor. Şu pencere öğretmenler odası, matematikçinin penceresi arkada mı bugün? Aradığı ürkek baş öne koşuyor, yüz pencerede bir pencereden kol kaldırıyor, elini sallayamıyor.

Yalnızlığa giden adımları yüreğinden bir el frenliyor, dudak uçları kalkıyor, gülümsediğini sanıyor.

Eli vedaya kalkacak, veda uçurum, hoşça kala kalkacak.

Bir çocuk çarpıp geçiyor; sol elindeki imperteks çanta uçup çiçekleri eziyor; iki dal, pembe beyaz kokulu unutbeni, boynundan giyotine çarpılıyor, başlar düşüyor, kimse alkışlamıyor.

Yüz pencereden bir pencere zamanın acımasızlığına eşleniyor; çantayı alıyor; çocuğa kızamıyor: Gülüyor, mahzun gamzeleri yalnızlığın adresini buluyor.

Ankara, 1997

Not: Bu öykü, Ceral Hafifbilek'in *Aşk Boyu Yaşam* (Telos Yayınları, 2003) adlı kitabından alınmıştır.

Kısa Bir Öykü

Fergun Özelli

Sohbet

"Merhaba, nasılsınız? Sabah sabah nereden böyle?"

"Merhaba, iyiyim. Erkenden kalkıp sahilde bir buçuk saat yürüdüm, şimdi de eve gidiyorum; yani, kendime."

"Çok şakacısınız; peki, bu güzel çiçekler kime?"

"Onlar da kendime. İnanır mısınız, hangisini seversem, hep onun renginde görüyorum yaşadığım zamanı; hatta geçmişi bile."

"Peki, her gün yapıyor musunuz bu yürüyüşü?"

"Mutlaka; ama sağlığım elverdikçe. Çünkü: evden çıkınca bir iki tanıdık görüp ayaküstü lâflıyorum; yalnızlık azalıyor; duvarlar, üstüme düşmüyor eve dönünce."

Filika (Öykü Teknesi Dergisi'nin eki),
sayı: 10, Temmuz-Ağustos 2012

Fantastik Bir Öykü

Barış Müstecaplıoğlu

Enkazdaki Dost

Daha ne kadar dayanabileceğini bilmiyordu. Cam çok yanıyordu, vücudu garip bir şekilde kıvrılmış, bacaklarından biri muhtemelen kırılmıştı. Sırtına ve omuzlarına demir parçaları ve sivri taşlar batıyordu. Ama bütün bunlardan daha zoru, rahat bir nefes almak için yegâne yolunun başını arada bir uzatıp tek hava kaynağı olan minik deliğe yaklaşmak olmasıydı, bunu yapmadığı sürece doğru dürüst nefes alamıyordu ve içinde bulunduğu durumda bu katlanılması en zor şeydi.

Kaç saattir buradaydı? Bir tam gün geçmiş olabilir miydi? Sesler hatırlıyordu, kıyamet kopar gibi her yerden yükselen çığlıklar, yıkılan binalar, patlayan camlar, gökyüzünü bir an görmüş sonra kendisini aşağı düşerken bulmuştu. Deprem olduğunda bir otelin ikinci katındaydı, binaya girerken kaç kat olduğuna dikkat etmemişti, üzerinde kaç ton taş, demir ve tuğla vardı acaba?

Karanlık o kadar rahatsız edici değildi, hatta şu an içinde bulunduğu durumu, bedeninin ne hale geldiğini görememesi iyi bile sayılırdı. Ama canının acısı ve havasızlık artık onu yavaş yavaş çıldırtıyordu. Hava kaynağı küçük deliği minik bir taşla tıkasa, nefesi kesilse, o durumda taşı yerinden çıkaramazdı muhtemelen, o zaman acısı sadece birkaç dakika sürerdi, sonra bütün bu işkence sona ererdi. Bu fikir son dakikalarda düşünebildiği tek şeydi. Düşündükçe aklında büyüyor, iradesini ele geçiriyor, hükümranlığını ilan ediyordu. Ne zaman gelecekler-

di? Zamanında yetişebilecekler miydi? Bu belirsizlik onu içten içe kemiriyor, düşüncelerini zehirliyordu.

"Orada kimse var mı?"

Ses çekingendi. Bir hayal miydi? Hayır, hayal olamayacak kadar yabancıydı, yaşlıydı ve İngilizce konuşmuştu, düşlerine sızacak biri değildi. Gene de soruyu yeniden duyana kadar nefesini tutup bekledi.

"Orada kimse var mı?"

Ses öyle yorgun ve bitkindi ki, bunun bir kurtarma görevlisine ait olmadığını ilk anda anlamıştı. Konuşacak olsa kendi sesi de ancak böyle çıkardı muhtemelen. Oteldeki turistlerden biri olmalıydı, İngilizcesi aksanlıydı. Bir an duymazdan gelmeye niyetlendi, şu lanet deliği kapatıp acıyı ve çıldırtan beklemeyi sona erdirmek daha cazipti, ama sesin sahibinin yalnız olmadığını öğrenirse kendisini biraz daha az kötü hissedeceğini düşündü. Sessiz kalamadı.

"Evet var... Ama yardım edemem ne yazık ki."

"Ah sonunda... Siz... Siz de mi mahsur kaldınız?"

"Evet. Orada kaç kişisiniz?"

"Sadece ben varım. Ya siz?

"Aynen. Sadece ben..."

"Adınız ne? Nerelisiniz?"

"Ahmet. Türküm. Ya sizin?"

"Hiroshi. Hiroshi Akira. Japonum."

Sadece ben varım... Bu cümle ağzından çıkarken kötü anılar birbiri ardına üzerine gelmeye başladı. Aslında hayalleri gerçek olsa, bugün burada tek başına olmayacaktı. Bu şehre nişanlısıyla birlikte gelmeye niyetliydi, kim bilir belki balayı için. O kızı gerçekten çok sevmişti, uzun sarı saçlarını, sıcacık gülümsemesini, onu hep koruyup kollamasını, anlamadığı bir şey olduğu zaman gözlerini büyülterek saf saf bakmasını... Kızın anlamadığı çok fazla şey olduğunu ancak ondan ayrıldıktan sonra görmeye başlamıştı. En çok da kendisinin duygularını,

hassasiyetlerini anlayamadığını. Ahmet onunla tanıştığında da her felakete koşup giden arama kurtarma gönüllülerinden biriydi. Kız bu yönünü çok sevdiğini söylemiş, onu gururlandırmıştı ilk başlarda, ama ilişkileri ciddileşip evlilik planları yapmaya başladıklarında, felaketleri ve bu konudaki hassasiyetini ikinci plana atamadığı için Ahmet'e kızmaya başlamıştı. Yaşayacakları evi seçmeleri gerekiyordu, düğün hazırlıkları vardı, aile ziyaretlerine mecburdular, ama dünyanın dört köşesinde sürekli bir felaket oluyordu ve Ahmet bunları görmezden gelemiyordu. Aslında denedi. Bir süre bütün hayatını aşık olduğu kıza adamayı denedi. Ama günler geçtikçe içinde bir acı büyüdü, oralarda bir yerlerde yardımına ihtiyaç duyan insanlar olduğu düşüncesini aklından çıkaramıyordu. Nişanlısının onun asla değişmeyeceğini ilk ne zaman fark ettiğini, evlilik fikrinden ilk ne zaman caydığını bilmiyordu, ama tam olarak ayrılmaları birkaç ay önce olmuştu. Bu tatil yerine, bildiği her yerden, tanıdığı ve ona düğün ne oldu diye sorabilecek herkesten uzağa kaçmasından birkaç ay önce.

"Sesiniz çok genç. Kaç yaşındasınız?"

"Otuz iki. Ya siz?"

"Ah, ne de gençmişsiniz... Burada olmamalıydınız. Gençler erken ölmemeli. Ben sizden yarım asır yaşlıyım..."

"İkimiz de burada olmamalıydık Bay Hiroshi. Ölüm her yaşta erkendir."

"O da doğru ya."

"Biliyor musunuz, Japonya'da bulunmuştum."

"Öyle mi? Ne zaman?"

Ses gittikçe zayıflıyordu. Acaba yaşlı adam yaralı mıydı? Bunu sormak, ona durumunu hatırlatmak istemiyordu. İlk hangisi pes edecekti acaba?

"Son büyük depremde... Arama kurtarma gönüllüsüydüm. Fazla bir şey yapamadım, en azından yapmak istediğim kadar... Gene de ora-

da olmam gerektiğini düşünmüştüm. Gittiğim köyde küçük bir çocuğu kurtarma şansım oldu. Yüzlercesine ise yetişemedim."

"Garip. Ben depremde ülkemde değildim. İş icabı sürekli dünyayı dolaşıyorum. Deprem olduğunda İsviçre'deydim. O gün depremden kurtulduğum için kendimi şanslı hissetmiştim. Şimdiyse evden bu kadar uzakta... Sevdiklerimden, yardıma koşacak kişilerden bu kadar uzakta..."

Yaşlı adam ağlamaya başladı. Ahmet birden şefkatle doldu. Çektiği acı, doğru dürüst hava alamamanın, gelip geleceği belli olmayan yardımı beklemenin çıldırtıcılığı, bu yaşlı adam için duyduğu kaygıya yenildi. Başını zar zor uzatıp minik delikten bir kez daha ciğerlerine hava doldurdu. İçinde kalan gücü toplayıp sesine inançlı, güven veren bir tını katmaya çalıştı.

"Yardım gelecek. Bizi bulacaklar, merak etmeyin. Sadece biraz sabretmemiz gerek. Dayanmalısınız Bay Hiroshi. Sevdikleriniz için bunu yapmalısınız."

Yaşlı adamın ağlaması yavaş yavaş kesildi.

"Bir torunum var. Beni çok sever. Bense onun için ölebilirim. Siz evli misiniz, çocuğunuz var mı? Tanrım, burası ne kadar soğuk..."

"Dayanın lütfen. Yakında gelecekler, mutlaka gelecekler. Hayır evli değilim. Sıra ona gelmedi bir türlü."

"Türkiye'ye bir kez gelmiştim. Ankara'da bir hafta kalmıştım. Ama o kadar çok işim vardı ki, etrafa bakınamadım bile."

"Buradan çıkınca, ileride bir gün, İstanbul'a gelmelisiniz. Ben orada yaşıyorum. Sizi şehrin en güzel yerlerine götüreceğim, yemeklerimiz de güzeldir.

"Güzel bir hayal... Ama buradan çıkamayacağız."

"Hayır çıkacağız. Kendinizi bırakmayın. Ben de Japonya'ya geleceğim ve siz de bana güzel ülkenizi gezdireceksiniz. Bana söz verin bunun için."

"Buradan sağ çıkarsam Ahmet..." Yaşlı adamın sesi yeniden zayıfladı. "Sana Japonya'nın her köşesini göstermek isterdim."

Yardıma ihtiyacı olan bir insanı düşündüğünde, Ahmet her zaman kendisini ikinci plana atardı. Kendini bildi bileli böyle olmuştu, bilerek yaptığı bir şey değildi, bazen çok yorucu olurdu, ama öyleydi işte, bunu değiştiremiyordu. Çoğu zaman değiştirmek de istemiyordu. Şu an da aynen öyle olmuştu, az önce acıdan ve belirsizlikten kurtulmak için son hava kaynağını kendi eliyle kapatacak olan adam, şimdi mümkün olduğunca hayatta kalmak için çırpınıyordu. Hayata tutunmalıydı, bu yaşlı adamı karanlığın içinde yapayalnız bırakamazdı. O dayanabildiği sürece kendisi de dayanacaktı, bunu yapmak zorundaydı. Başını yeniden uzattı, acı içinde dudaklarını minik deliğe yaklaştırıp yeniden hava soludu.

Birkaç saat daha konuştuktan sonra, Ahmet'in üzerindeki taşlar birdenbire yerinden kaydı. Suratına yumruk büyüklüğünde bir kum birikintisi yağdı, gözleri, burnu, ağzı kumlarla doldu. Delice bir öksürük krizine tutuldu, her öksürdüğünde bedeni sarsılıyor, onu çevreleyen demir ve taş parçaları tenini kesiyor, canı ölesiye yanıyordu. Yeter artık diye düşündü, yeter artık, böyle yavaş yavaş ölmek istemiyorum! Bitsin artık! Kimse gelmeyecek, kendimi kandırıyorum! Hava kaynağı olan delik iyice küçülmüştü, oraya bir omuz atsa, içi tamamen toprakla dolardı, sadece kısacık bir acı daha ve sonra bütün bunlardan kurtulacaktı.

"Ahmet! Ahmet! İyi misiniz? Neler oluyor?"

Bay Hiroshi'nin sesi kaygılıydı. Sanki acı çekiyor gibi bir tınısı da vardı. Ahmet bu sesteki çaresizliği hissedince kendisini unuttu, az önceki toprak yağmurunda ona ne olmuştu acaba? Kendisinden daha kötü durumda olabilir miydi? Gözlerinde biriken yaşlarla uzandı, yeniden hava kaynağından birkaç dakikalık hayat soludu.

"Ben... İyiyim... Sanırım... Siz nasılsınız?"

"Korkuyorum Ahmet. Bir an sizi kaybettiğimi sandım. Burada tek başına kalamam, bu karanlıkta, hayır, lütfen, buna dayanamam. Beni yalnız bırakmayın."

"Bırakmayacağım," dedi Ahmet. Sesindeki kararlığına kendisi de şaştı. "Bırakmayacağım Bay Hiroshi."

Sohbeti zaman mevhumundan habersiz sürdürdüler. Ahmet ne zaman acıdan ve havasızlıktan kendinden geçecek gibi olsa, yaşlı adamın seslenişiyle gücünü topluyor, onu yalnız bırakmama hırsıyla kendisini dayanmaya zorluyordu. Bay Hiroshi'nin ona ihtiyacı vardı. İngilizcesinin yeterli olmadığı zamanlarda bile en azından gülerek ya da şarkı söyleyerek ona varlığını hatırlatıyordu. Artık vazgeçmek, pes etmek, hava kaynağını kapatmak gibi fikirler aklından tamamen uçup gitmişti. Bay Hiroshi bu yaşlı haliyle dayanabildiği sürece, o da dayanacaktı. Uzanabilmek, ona dokunup varlığını hissettirmek istiyordu, keşke yerinden biraz olsun kıpırdayabilseydi. Ama bunu çok zorladığı takdirde üzerlerinde hassas bir dengede duran tonlarca ağırlığın üstlerine çökebileceğini biliyordu.

Sonra birden, karanlığın içindeki derin sessizlik, ikisinin seslerinden başka bir sesle ilk defa bozuldu. Önce sadece anlamsız bir gürültü gibiydi, yavaş yavaş kayaları, demirleri ve tuğlaları oradan oraya savuran bir demir elin sesine dönüştü. Ahmet bu sesi tanıyordu. Katıldığı arama kurtarma çalışmalarından bildiği bir sesti bu. Gelmişlerdi. Sonunda gelmişlerdi!

"Bizi buldular!" diye bağırdı içinde kalan son enerjiyle. Bir kahkaha patlattı. "Bizi buldular Bay Hiroshi! Size demiştim! Bizi bulacaklar demiştim! Dayanın demiştim! Başardık Bay Hiroshi, birlikte başardık!"

Yaşlı adamın sesi biraz öncekinden daha güçlü ya da mutlu değildi. Ama sanki daha huzurluydu.

"Teşekkür ederim Ahmet. Beni torunuma kavuşturduğun için teşekkür ederim."

"Ben teşekkür ederim Bay Hiroshi. Siz olmasaydınız... Dayanamazdım."

Yaşlı adamın sesi sanki uzaklaştı. Öyle bir tını kazandı ki, Ahmet o an onun gülümsediğini hayal etti.

"Duygularımız karşılıklı. Ödeşmiş olduk."

Ahmet, taşların ve toprağın arasından çıkartılırken tüm gücü tükenmiş, kendinden geçmiş bir halde sadece tek bir cümle tekrarlıyordu.

"Onu çıkarın! Bay Hiroshi'yi çıkarın!"

Üç gün sonra, bilinci ve zihni yerine geldiğinde, Ahmet o gün otelin enkazından çıkartılan Hiroshi Akira isimli bir Japon olup olmadığını herkese sordu. Aldığı cevap hep aynıydı, enkazdan bu isimde biri ne sağ ne de ölü olarak çıkarılmıştı. Otelin kayıtlarında da ismi geçmiyordu. Ahmet anlayamıyordu, daha sonra enkazdan çıkartıldığı yere bizzat kendi gitti, iki gün boyunca kapalı kaldığı yerde içi ürpererek dolaştı, ama yaşlı adama dair tek bir ize rastlayamadı. Aklındaki sorulara bir cevap bulmak için, Japonya'ya arama kurtarma ekibiyle gittiği zaman tanıştığı bir Japon arkadaşına mektup yazdı. Ondan Hiroshi Akira'nın kim olduğunu araştırmasını rica etti. Cevap bir ay sonra, arkadaşından değil, bir başka isimle imzalanmış bir mektupla geldi.

"Sevgili Ahmet Bey,

Ben Nozomi Mai. Arkadaşınız bana yaşadıklarınızı anlattı. Beni hatırladığınızı sanıyorum, Japonya'da enkazdan kurtardığınız küçük kızın annesiyim ben. Minik meleğimizi bize geri getirmiştiniz, hepimiz çok sevinmiştik, en çok da ölüm döşeğinde olan dedesi... Son nefesini vermeden önce torununu kaybetme acısı yaşamadığı için çok mutlu olduğunu söylemişti. Babam Hiroshi Akira, ne yazık ki bu olaydan birkaç gün sonra dünyaya gözlerini yumdu. Kendisi harika bir heykeltıraştı, minik heykeller yapardı, torununu kurtaran adama bu heykellerden birini hediye etmek istediğini söylemişti, ama iletişim bilgilerinizi bulamayınca size bu hediyeyi ulaştıramamıştım. Bu mektupla size o minik heykeli gönderiyorum. Babam Hiroshi Akira, iki sene önce aramızdan ayrıldı, yani o otelde olması mümkün değil. Onunla tanıştığınızı hatırlayamıyorum, ama demek ki buradayken tanışmışsınız. Enkazın altındayken yaşadıklarınız babamla ilgili bir hayalden ibaret olmalı, ama

size dayanma gücü verdiğine göre, iyi ki görmüşsünüz bu hayali. Size yeniden sonsuz teşekkürlerimi ve sevgilerimi sunuyorum. Japonya'ya yeniden geldiğinizde, bu sefer güzel günlerde görüşmek dileğiyle.

Not: Babamın heykeline iyi bakın, onu sizin için özel olarak yaptı. Dünyada bir eşi daha yok, çünkü suratına kendi yüzünü nakşetti."

Ahmet, mektubu masanın üzerine koydu, sonra mektupla birlikte gelen, ince bir zevkin ürünü olan minik heykelciği eline aldı, parmaklarıyla okşadı. Omuzlarında uçlarına su dolu kovalar bağlı bir çubuk taşıyan, geleneksel Japon kıyafetleri içinde, beyaz sakalı midesine kadar inen yaşlı bir adamın biblosuydu bu. Suratı o kadar gerçekçiydi ki sanki birazdan konuşmaya, zengin anılarla dolu hayatını anlatmaya başlayacaktı.

Gözleri pencereden dışarı, ışıldayan gökyüzüne kaydı. O iki gün kendisine dayanmak için bir sebep veren yaşlı adamın suratını bulutların içinde görebilmeye çalıştı. Diğer elinde, depremden üç gün sonra, otelin enkazında Hiroshi Akira'nın izini ararken bulabildiği tek şey, Nozomi'nin gönderdiğinin tıpatıp aynısı olan, ikinci bir yaşlı adam biblosu tutuyordu.

Dünyanın Öyküsü Dergisi, sayı: 4, Ağustos-Eylül 2012

Çeviri Öyküler

D. H. Lawrence

Bilet Kontrol[1]

İngilizceden çeviren: Zeynep Z. Atayurt

Midlands'de[2] ilçeden kahramanca ayrılarak kırsal karanlık sanayi bölgesine doğru, dere tepe işçi evlerinin bulunduğu uzun çirkin kasabaların içinden, kanal ve tren yollarının üzerinden, duman ve gölgelerin üstüne tünemiş ulu ve soylu kiliseleri geçip, yavan ve pis küçük pazar yerlerinden, sinema ve dükkânlardan hızla yana kıvrılarak, kömür madenlerinin olduğu çukura doğru aşağı seyredip ve sonra yine yukarı çıkıp, küçük bir köy kilisesini geçip, dişbudak ağaçlarının altında yoluna devam ederek telaşla son istasyona, sanayinin en son çirkin küçük yerine, ötesindeki yabanıl ve kasvetli kırlık bölgenin sırtında dalgalanan soğuk küçük şehre giden tek hat bir tramvay hattı vardı. İşte burada, yeşil ve krem renklerindeki tramvay arabaları durur ve tuhaf bir hazla hırıldar sanki. Ancak birkaç dakika içinde CWS toptan marketin kulesindeki saat zamanın geldiğini gösterir ve tramvay serüveni yine başlar. Yine yokuş aşağı deli dolu, dönüşlerde hoplatan inişler vardır: yine tepebaşındaki pazar yerinde soğukta bekleyiş, yine kilisenin altından geçen sarp iniş etrafında sürünerek ilerleme, dönüşlerde yine yaklaşmakta olan tramvayı beklerken sabırlı duraklamalar falan filan; sonunda heybetli gaz fabrikalarının ötesindeki şehir belli belirsiz görününceye, dar fabrikalar yaklaşıncaya değin süren iki uzun saat, büyük şehrin kirli caddelerindeyizdir artık; kıpkırmızı ve krem renkli şehir

tramvaylarının yanında mahcup ama hâlâ hoppa, gösterişli ve biraz pervasızca, kara kömür madeninin bahçesinde can bulmuş ince bir maydanoz dalı kadar yeşil tramvayımızla bir kez daha son istasyonumuza yanaşır ve duraklarız.

Bu tramvaylara binmek her seferinde bir maceradır. Savaşta olduğumuz için sürücüler faal çalışmaya yetkin olmayan erkeklerdir, topal ve kambur gibi. Bu yüzden biraz yaramazdırlar. Yolculuk engelli yarışa dönüşür. Hurra! Kanal köprüsünden güzelce sıçradık şimdi sırada dört şeritli viraj var. Raylardan gelen gıcırtı ve kıvılcımlar eşliğinde bu dönemeci de alırız. Elbette tramvay sık sık raylardan çıkar, ama kimin umurunda! Diğer tramvaylar onu çekip kurtarıncaya dek düştüğü çukurda öylece kalır. Kalabalık bir insan kitlesiyle dolu bir tramvayın zifiri karanlıkta, in cinin top oynadığı bir yerde aniden durmasına ve bunu takiben sürücü ile bayan kondüktörün, "Herkes insin – yangın çıktı," çağrılarına sık rastlanır. Ancak, panik içinde tramvayı boşaltmak yerine yolcular vurdumduymaz bir şekilde "Binin-binin! İnmiyoruz. Olduğumuz yerde kalıyoruz. Hadi çabuk," diye karşılık verirler. Bu durum böyle devam eder, ta ki alevler gerçekten belirinceye kadar.

Tramvaydan inmek istememenin sebebi gecelerin son derece soğuk, karanlık ve rüzgârlı oluşundandır ve böyle bir ortamda tramvay sığınılacak yegâne limandır. Bir kasabadan ötekine madenciler, farklı sinema, birahaneye gitmek ve başka kızlarla tanışmak amacıyla seyahat ederler. Bu yüzden tramvaylar aşırı dolu olur. Kim dışarıdaki karanlıkta, muhtemelen bir saat daha öteki tramvayı beklemeyi ve sonra tramvay geldiğinde bir terslik var diye trenin sadece hangara devam edeceğini bildiren, umudu boşa çıkaran duyuruyu görmeyi ya da sıkış tıkış üç vagonlu parlak renkteki tramvaylar istasyondan gururla geçip giderken, içerdeki insanların küçümseyen kahkahaları ile karşılaşmayı göze alır ki?

İngiltere'nin en tehlikeli tramvay hizmetini sunan bu tramvayda, yetkililerin gururla belirttiği üzere, hep kızlar biletçilik yapar, hafiften

sakat gözü kara genç erkekler ya da korku içinde yavaşça süzülen nazik genç erkekler ise sürücüdür. Biletçi kızlar genç, korkusuz ve küstahtırlar. Çirkin mavi üniformaları, dizlerine gelen eteklikleri ve kafalarındaki siperli şekilsiz eski kepleriyle, hepsinde yaşlı bir çavuşun soğukkanlılığı vardır. Aşağıda gürültülü şarkılar söyleyen, yukarıda ise karşılıklı müstehcen atışmalar zikreden uğultulu kömür işçilerinin doldurduğu bir tramvayı, kızlar son derece rahat idare eder. Bilet almaya yan çizen gençlerin birden üzerine atılır, bulundukları mesafeden insanları iterler. Kimsenin gözü önünde mağlup duruma düşmezler asla. Hiç kimseden korkmazlar, ama herkes onlardan korkar.

"Merhaba Annie!"

"Merhaba Ted!"

"Aman, nasırıma dikkat Bayan Stone. Gaddarsınız galiba, yine nasırımın üstüne bastınız."

"Al da cebine sok o zaman," diye cevap verir Bayan Stone ve uzun çizmeleriyle sağlam adımlarla yukarı çıkar.

"Bilet kontrol."

Bayan Stone katı ve kuşkucu olup, ilk vuran olmaya hazırdır. On binlere karşı dayanacak gücü vardır. Tramvay vagonunun ilk basamağı, onun için Termopil Savaşı'nın[3] ilk adımıdır.

Bu yüzden bu vagonlarda ve Annie'nin güçlü sinesinde belli bir vahşi romantizm vardır. Hafif bir romantizm sabahları, işlerin durgun olduğu saatlerde on ile bir arasında vuku bulur, tabii pazarın kurulduğu gün ve cumartesiler hariç. Böylece Annie'nin sağa sola bakacak zamanı olur. Bu zamanlarda, sürücü ana caddede sohbet ederken Annie çoğu kez tramvaydan atlayıp, gizlice gözetlediği dükkâna gider. Kızlarla sürücüler iyi anlaşırlardı. Sonuçta onlar zorluklarda yoldaş, süratle ilerleyen bir tramvay teknesinde, fırtınalı bir karaya vuran dalgalarda ilelebet sallanan bir yük sandığı değiller miydi?

Ayrıca rahat saatlerde denetçiler ekseri ortada olur. Her nasılsa bu

tramvay hattında çalışan herkes gençtir, hiç beyaz saçlı yoktur. Yaşlı biri bu işi yapamaz. Bu sebeple denetçiler uygun yaştadır ve içlerinden biri, amirleri aynı zamanda yakışıklıdır da. Yağmurlu ve kasvetli bir sabahta uzun yağmurluğuyla ve kepinin siperi gözlerine kadar inmiş olarak, yolcuların tramvaya binmesini beklerken görürsünüz onu. Kanlı canlı yüzünde ince kahverengi bıyığı bükülmüş, belli belirsiz küstah bir gülümsemesi vardır. Epey uzun boylu ve atiktir; uzun yağmurluğuyla bile tramvayın içine yay gibi dalar ve Annie'yi selamlar.

"Merhaba Annie! Yağmurdan mı kaçıyorsun?"

"Kaçmaya çalışıyorum."

Tramvayda sadece iki kişi vardır. Teftiş çabucak biter. Sonra basamakta uzun ve arsız bir sohbete geçilir–on iki millik fena sayılmayan, rahat bir sohbet.

Müfettişin adı John Thomas Raynor'dır–hep John Thomas ismiyle anılır, gıcıklığına "Dalgacı" lakabıyla hitap edilmediği zamanlar dışında. Bu lakapla kendisine uzaktan seslenildiğinde yüzü öfkeyle dolar. John Thomas'ın büyük rezillikleri altı kasabanın dilindedir. Kız kondüktörlerle sabahları flört eder ve kızlar vagonları hangara bıraktıktan sonra, onlarla karanlık gecede yürür. Haliyle, kızlar sık sık işi bırakır. Ancak çok geçmeden John yeni gelenlerle flört eder ve geceleri onlarla yürür, tabii kız yeterince çekici ve onunla çıkmaya razı olduğu müddetçe. Gelgelelim kızların çoğu gayet güzeldir, hepsi gençtir ve tramvaydaki bu gezginci yaşam onları bir denizcinin atılganlığı ve gözü karalığıyla donatmıştır. Gemi limandayken nasıl davrandıklarının ne önemi vardır ki? Yarın yine gemiye bineceklerdir nasıl olsa.

Gel gör ki Annie çetin cevizdi ve sivri dili aylarca John ile arasına mesafe koymuştu. Kim bilir belki de bu yüzden Annie, John'dan daha da çok hoşlandı; zira John her defasında cüretkârca gülümseyerek çıkagelirdi. Annie, John'un bir kızdan ötekine geçişini seyrederdi. Annie sabahları John kendisiyle flörtleştiğinde John'un ağız ve göz hareke-

tinden onun bir gece öncesinde hazırdaki bir başka kızla çıktığını anlardı. John küçük dağları ben yarattım havasının halis bir örneğiydi. Annie, John'u çok iyi tanımıştı.

Aralarındaki bu nükteli zıtlık sürecinde birbirlerini eski birer arkadaş gibi iyi tanımışlardı, hatta aralarında karı-koca arasındakini aratmayan bir kurnazlık vardı. Ancak Annie, John ile arasına her zaman yeterince mesafe koymuştu. Ayrıca, Annie'nin bir erkek arkadaşı vardı.

Statutes panayırı[4] Bestwood'a her nedense kasımda geldi. Annie, pazartesi gecesi işten izin almıştı. Yağmurun çiselediği, sevimsiz bir geceydi ancak Annie yine de süslenip püslenip panayıra gitti. Yalnızdı, ama çok geçmeden bir ahbaba rastlayacağı beklentisi içindeydi.

Atlıkarıncalar döndükçe dönüyor ve müziği dışarı veriyordu, küçük şovlardan olabildiğince çok gürültü ve patırtı geliyordu. Hindistancevizine isabet oyununda gerçek hindistancevizi yerine, hindistancevizinin oğlanların iddia ettiğine göre zincirlere bağlanmış, savaş zamanında kullanılan taklitleri bulunuyordu. İhtişam ve konforda hazin bir düşüş vardı. Yine de panayır yeri her zamanki gibi çamurlu ve yine kalabalıktı; parlak ışık demetleri ile aydınlanmış topluca ilerleyen yüzler, ayrı gazyağı, az miktarda fırında patates ve elektrik kokusu vardı.

Annie panayır yerinde ilk kiminle karşılaşsın beğenirsiniz? Elbette John Thomas. Düğmeleri çenesine kadar ilikli siyah bir palto ve siperi kaşlarına kadar inmiş bir tüvit kep giymişti. Palto ve kepin arasında kalmış yüzü kanlı canlıydı ve gülücükler dağıtıyordu; her zamanki gibi çapkındı. Çapkın olduğu zamanlarda John'un ağzını nasıl kımıldattığını Annie iyi bilirdi.

Yanında bir "erkek" olduğu için çok mutluydu. Yanında biri olmadan Statutes'e gitmek hiç eğlenceli değildi. John centilmenliğine yakışır bir şekilde, hemen Annie'yi ejderlere korkunç dişli, dönemeçli lunapark trenine götürdü. Aslında, tramvay kadar heyecanlı değildi. Ama sonra, ağzındaki sigarasıyla John, Annie'ye yaslanmışken, sallanan ye-

şil ejderde oturmak ve aşağıdaki semada sarsakça ilerleyen coşkun yüzler deryasının üstünde yükselmek hiç de fena değildi. Lunapark treni tombalak, hızlı ve capcanlı şirin bir yaratıktı, Annie de çok heyecanlı ve mutluydu.

John Thomas, Annie'yi aynı trendeki bir sonraki tura devam ettirdi. Bu yüzden Annie, John'un elini omzuna atmasına ve içtenlikle sokularak kendisine biraz daha yaklaştırmasına karşı koyamadı. Ayrıca John oldukça ihtiyatlıydı, yakınlaşma hareketini mümkün olduğu kadar etraftan sakladı. Annie aşağı baktığında John'un kızarık, temiz elini kalabalığın göremeyeceğini anladı. Zaten birbirlerini çok iyi tanıyorlardı. Panayırın tadını çıkarmaya koyuldular.

Ejderden sonra atlara gittiler. Her defasında John Thomas ödedi, tabii bu durumda Annie'nin uyumlu olmaktan başka çaresi yoktu. John, "Kara Bess" adında dış taraftaki ata, elbette bacakları iki yana açık olarak bindi. Annie ise, "Deli Fişek" adında iç taraftaki ata yan olarak, yüzü John'a doğru bindi. Ancak, şüphesiz John Thomas "Kara Bess"e ihtiyatlı bir şekilde, önündeki pirinç parmaklığı tutarak binmeyecekti. Işıklar içinde fırıl fırıl dönüp, bir yükselip bir alçaldılar. John tahta atın üzerinde sallandı, bir bacağı boydan boya Annie'nin atında, arkasına yarım yaslanmış, Annie'ye gülümseyerek tehlikeli bir şekilde boşlukta bir aşağı bir yukarı eğildi. John son derece keyifliydi, Annie ise şapkası yanda olduğu için endişeliydi, ama heyecanlıydı da.

John, halka atma oyununda Annie için soluk mavi renkte iki büyük şapka iğnesi kazandı. Sonra da sinemadan gelen sesler bir sonraki gösteriyi anons edince, sahneye tırmandılar ve içeri girdiler.

Tabii bu gösterilerde, makine bozulunca sinema zaman zaman zifiri karanlık olurdu. Bu durumdan istifade, zıpır bağırtılar ve öpüşme sesini taklit eden yüksek şapırtılar duyulurdu. John bu anlarda Annie'yi kendine doğru çekti. Ne de olsa bir kızı çok hoş içten ve sıcak bir kavrayışı vardı ve güzel bir ahenk oluşturuyordu. Neticede bu şekilde

bir yakınlaşma zevkliydi: çok huzurlu, sıcak ve hoştu. Annie'ye doğru eğildi ve Annie, John'un nefesini saçlarında hissetti, John'un onu dudaktan öpmek istediğini anladı. Sonuçta, John çok içtendi ve ona doğru usulca sokuldu. Zaten John'un dudaklarına dokunmasını istiyordu.

Ancak, birdenbire ışıklar yandı ve Annie endişeye kapılıp, ışık hızıyla şapkasını giyiverdi. John kolunu Annie'nin omzundan çekip, soğukkanlılıkla onun arkasına doğru uzattı. John Thomas'la Statutes'de olmak eğlenceli ve heyecanlıydı aslında.

Film bittikten sonra karanlık, nemli tarlaların içinden geçerek yürüdüler. Aşk meşk konusunda bilgisi tamdı John'un. Özellikle yağmurun çiselediği karanlık bir gecede, çit basamağında otururken bir kızı kavrayışı ustacaydı. Annie'yi boşlukta, kendi sıcaklığı ve hazzına yaslamış gibi tutuyordu. Ayrıca öpücükleri yumuşak, yavaş ve keskindi.

Böylece Annie, John Thomas ile çıktı, ama mesafesini de korudu. Bazı tramvay kızları fazla duygusaldı. Ancak hayatı olduğu gibi kabul etmek gerekir.

Annie'nin John Thomas'dan bir hayli hoşlandığı su götürmezdi. John'un yanında olduğu her an içini hoşluk ve sıcaklık kaplıyordu. John Thomas da Annie'den gerçekten ve her zamankinden daha çok hoşlanmıştı. Annie'nin bir erkeğin içine doğru, sanki ta kemiklerine doğru eriyip akması bir kızda pek rastlanılmayan hoş bir şeydi. John bundan pek memnundu.

İlerleyen tanışıklık, ilerleyen bir yakınlaşmaya mazhar oldu. Annie, John'u bir birey, bir erkek olarak görmek; ona daha derinden alaka göstermek ve aynı şekilde karşılık görmek istiyordu. Sadece gecelerden ibaret bir mevcudiyet, ki John bu zamana dek öyle biliniyordu, istemiyordu. John'un kendisini terk edemeyeceğini düşünüp böbürleniyordu.

İşte burada hata yaptı. John Thomas geceden ibaret bir mevcudiyet olarak kalmak niyetindeydi; Annie'nin yaşamında çok yönlü bir birey olarak var olma gibi bir düşüncesi yoktu. Annie ona, yaşantısına ve

kişiliğine derinden bir alaka göstermeye başladığında John tüydü. Derin ilgiden nefret ederdi ve bunu durdurmanın yegâne yolunun bundan uzak durmak olduğunu biliyordu. Annie'nin içindeki sahiplenici dişi ortaya çıkmıştı. İşte bu yüzden John, Annie'yi terk etti.

Annie'nin şaşırmadığını söylemek nafile. Önce şaşırdı, mağlup düştü, çünkü John'u elinde tutacağından çok emindi. Bir süre bocaladı, her şey belirsizleşti. Sonra hırs, öfke, terk edilmişlik ve bedbahtlıktan ağladı. Bundan sonra umutsuzluk acısıyla kıvrandı. Çok geçmeden John aynı küstah, bilindik tavrıyla Annie'nin tramvayına geldi, ancak bu defa baş hareketinden artık başka biriyle olduğunu ve yeni fırsatların tadını çıkardığını Annie'ye hissettirdi, bunun üzerine Annie intikamını almaya azmetti.

Annie'nin, John Thomas'ın ne tip kızlarla çıktığına dair kesin bir fikri vardı. Nora Purdy'e gitti. Nora uzun boylu, güzel sarı saçlı, bir hayli soluk yüzlü olmakla birlikte yapılı bir kızdı. Epeyce ağzı sıkıydı.

Annie, Nora'nın yanına yaklaşarak, "Selam," diye seslendi; sonra kısık sesle, "John Thomas şimdilerde kiminle birlikte?" diye sordu.

"Bilmiyorum", dedi Nora.

"Biliyon işte", dedi ondan beklenmedik bir şiveyle. "Sen de benim kadar biliyon."

"Şey, biliyorum o zaman," dedi Nora. "Ben değilim, o yüzden rahat ol."

"Cissy Meakin, değil mi?"

"Evet, o, bildiğim kadarıyla."

"John'un küstah tavrına bak", dedi Annie. "Yanaklarından hazzetmiyorum. Yanıma geldiğinde, onu tramvayın basamağında yere yıkabilirim."

"Düşeceği gün yakındır", dedi Nora.

"Evet, biri onu haklamaya karar verince düşecek. Birinin ona haddini bildirdiğini görmeyi isterdim doğrusu, ya sen?"

"İtirazım olmaz," dedi Nora.

"Senin de benim kadar çok sebebin var," dedi Annie. "Merak etme yakında ona gününü göstereceğiz kızım. Ne? İstemiyor musun yoksa?"

"Mahzuru yok", dedi Nora.

Lakin Nora aslında Annie'den daha da çok kinciydi.

Annie bir bir John'un eski sevgilileriyle konuştu. Cissy Meakin tramvay işinden oldukça kısa bir zaman zarfında ayrıldı. Annesi işi bırakmasını istemişti. Bunun üzerine John Thomas harekete geçti. Eski sevgililerini gözden geçirdi. Gözüne Annie ilişti. Annie'nin artık yola gelmiş olduğunu düşündü. Ayrıca kızdan hoşlanıyordu.

Annie pazar gecesi John'la eve yürümeyi ayarladı. Tramvayı dokuz buçukta hangarda olacaktı, son tramvay da 10.15'te geliyordu. John Thomas, Annie'yi orada bekleyecekti.

Hangarda kızların ufak bir bekleme salonu vardı. Bir hayli zevksizdi ama şömine, fırın, ayna, masa ve tahta sandalyeler ile ev gibiydi. John Thomas'ı ilk elden deneyimlerine istinaden çok iyi bilen altı kız, pazar öğleden sonrası için iş ayarlamışlardı. Böylece, tramvaylar hangara geldikçe kızlar çabucak bekleme salonuna geçtiler. Alelacele evin yolunu tutmak yerine, şöminenin etrafında oturup birer bardak çay içtiler. Dışarıda karanlık ve savaşın kural tanımazlığı hüküm sürüyordu.

John Thomas, Annie'den sonraki tramvayla saat ona çeyrek kala gibi geldi. Kafasını rahatça kızların bekleme salonuna uzattı.

"Ayin mi yapıyorsunuz?" diye sordu.

Laura Sharp, "evet", dedi. "Sadece bayanlara mahsus."

"Tam bana göre!" dedi John Thomas, en hoşuna giden cümlelerden biriydi bu.

"Kapıyı kapa, oğlum", dedi Muriel Baggaley.

"Ha, hangi tarafımdakini?" diye sordu John Thomas.

"Hangisini istersen," diye cevapladı Polly Birkin.

John içeri girdi ve arkasındaki kapıyı kapadı. Kızlar oluşturdukla-

rı çemberde, John'a şöminenin yanında yer açtılar. John ağır paltosunu çıkardı, şapkasını da geriye itti.

"Çaydan kim sorumlu?" diye sordu.

Nora Purdy usulca ona bir bardak çay koydu.

"Ekmek ve et suyumdan biraz almak ister misin?" diye sordu Muriel Baggaley, John'a.

"Tamam, biraz ver bakalım."

Sonra ekmeğini yemeğe koyuldu.

"Ev gibisi yok kızlar," dedi.

Bu yüzsüz lafı üzerine kızların hepsi ona baktı. Sanki bir sürü genç kız içinde kendini ısıtıyordu.

"Özellikle karanlıkta eve gitmekten korkmuyorsan," dedi Laura Sharp.

"Ben mi? Yalnız başınaysam korkarım."

En son tramvayı duyuncaya kadar oturdular. Birkaç dakika sonra Emma Houselay içeri girdi.

"Gelsene kuşum!" diye bağırdı Polly Birkin.

Emma, parmaklarını şömineye doğru uzatarak, "Dışarısı *buz* gibi," dedi.

"Ama ben karanlıkta eve gitmeye korkuyorum," şarkısını söylüyordu Laura Sharp; şarkı ağzına dolanmıştı.

Muriel Baggaley soğukkanlılıkla, "Bu gece kiminle çıkıyorsun?" diye sordu.

"Bu gece mi?" dedi John Thomas. "Maalesef bu gece eve yalnız gidiyorum, tek başıma, yapayalnız."

"Tam bana göre!" dedi Nora Purdy, John Thomas'ın lafını taklit ederek.

Kızlar tiz bir sesle güldüler.

"Ben de, Nora," dedi John Thomas.

"Neden bahsettiğini anlamadım," dedi Nora.

Ayağa kalkıp, paltosuna doğru uzanırken, "Evet, hadi bana eyvallah," dedi.

"Olmaz," dedi Polly. "Hepimiz burada seni bekledik."

Şefkatli resmi tavrını takınarak, "Yarın sabah vakitlice kalkmamız lazım," dedi John.

Kızların hepsi güldü.

"Olmaz," dedi Muriel. "Bizi böyle yalnız başımıza bırakma John Thomas. Birimizi al!"

"İsterseniz hepinizi alırın," diye yanıtladı centilmence.

"Bunu da yapmazsın," dedi Muriel. "İki eşlik için tamam; ama yedi biraz fazla olur."

"Yok, birimizi seç," dedi Laura. "Gayet adil ve hilesiz olur, hangimizi seçiyorsun söyle."

İlk kez konuşan Annie, "Hadi," diye bağırdı. "Seçimini duyalım John Thomas."

"Hayır," dedi John Thomas. "Bu gece eve yalnız gidiyorum. Bir kerecik kendimi iyi hissediyorum."

"Nereye?" dedi Annie. "O zaman iyi bir seçim yap. İçimizden birini alman lazım."

"Olmaz. Nasıl birinizi alayım?" dedi sıkıntılı bir şekilde gülerek. "Düşmanlığınızı kazanmak istemem."

"Sadece bir *düşmanın* olur," dedi Annie.

"*Seçilmiş* olan," diye ekledi Laura.

"Aman efendim! Kim aldı ki kızlar lafını ağzına!" diye bağırdı John Thomas sanki kaçıyormuş gibi dönerek. "Neyse, iyi geceler."

"Olmaz, seçimini yapacaksın," dedi Muriel. "Yüzünü duvara dön ve hangimiz sana dokunuyoruz söyle. Hadi ama sadece sırtına dokunacağız birimiz. Hadisene, yüzünü duvara dön ve bakma, sonra hangimizin sana dokunduğunu söyle."

John Thomas endişelenmişti; kızlara güvenmiyordu. Ancak bu du-

rumdan kaçıp kurtulacak cesareti yoktu. Kızlar, onu duvara itip, yüzü duvara dönük ayağa diktiler. John'un arkasından yüzlerini buruşturup, kıs kıs güldüler. Hali çok gülünçtü. Etrafına endişeyle bakındı.

"Devam edin siz!" diye bağırdı.

"Bakıyorsun, bakıyorsun!" diye bağırdı kızlar.

John başını geri çevirdi ve Annie bir kedi atikliğiyle birden ileri atıldı ve John'un başının yanına bir yumruk geçirdi. Yediği yumrukla John sendeledi ve şapkası fırladı. Yalpalamaya başladı.

Ancak, Annie'nin işaretiyle, kızların hepsi John'un üzerine çullanıp, ona tokat, çimdik yağdırdılar, saçını çektiler. Bunu adama duydukları garez ya da öfkeden çok, eğlence için yapıyorlardı. John'un mavi gözlerinden tuhaf bir korkunun yanı sıra öfke fışkırıyordu. Kızlara çarpa çarpa kapıya doğru yanaştı. Kapı kilitliydi. Kapıyı sertçe zorladı. Öfkelenmiş ve tetikte olan kızlar, John'un etrafını sardılar ve ona baktılar. John pusuya düşmüş bir halde onlarla yüz yüze geldi. O anda, kısa üniformalarıyla ayakta dikilen kızlar John'a bir hayli korkunç gözüktü. Alenen korkmuştu.

"Hadi John Thomas! Hadisene! Seç!" dedi Annie.

"Neyin peşindesiniz? Açın kapıyı," dedi John.

"Sen seçinceye kadar açmayacağız!" dedi Muriel.

"Neyi seçinceye kadar?" diye sordu John.

"Hangimizle evleneceğini seçinceye kadar," diye yanıtladı Muriel.

John bir an duraksadı.

"Lanet kapıyı açın ve aklınızı başınıza toplayın," dedi. Ses tonu resmi ve otoriterdi.

"Seçmek zorundasın," diye bağırdı kızdılar.

Annie, John'un gözünün içine bakarak, "Hadi ama! Hadi! Hadi!" diye bağırdı.

John belli belirsiz öne geldi. Annie, John'un kemerini çıkarmıştı ve kemeri çevirerek John'un kafasına, kemerin tokasının olduğu uçla sert

bir darbe indirdi. John sıçradı ve Annie'yi yakaladı. Lakin diğer kızlar hemen hücuma geçerek John'u çekiştirmeye, hırpalamaya ve dövmeye koyuldular. Artık sabırları taşmıştı. John şimdi onların elinde bir oyuncaktı. Hepsi intikamlarını alacaktı. Acayip, vahşi yaratıklar gibi hücuma geçip, onu yıkmak için üstüne çullandılar. Gömleği arkadan boydan boya yırtılmıştı. Nora arkadan gömleğinin yakasına asılmıştı ve boğazını sıkıyordu. Şansına yakasının düğmesi koptu. Pür hiddet ve adeta delicesine bir dehşete kapılarak çırpındı. Gömleğinin arkası tamamen yırtıldı, gömleğinin kolları da yırtıldı ve kolları çıplak kaldı. Kızlar kâh John'un üzerine atılıp, onu sıkıştırıp hırpaladılar; kâh iteleyip tüm güçleriyle ona vurdular, ağır yumruklar savurdular. John eğilip büzüldü ve yan tarafa çarptı. Kızlar daha da aşka geldiler.

John sonunda yere yıkıldı. Kızlar üzerine üşüşüp diz çöktü. Hareket edecek ne nefesi ne de gücü kalmıştı. Yüzündeki uzun sıyrık kanıyordu ve alnı morarmıştı.

Annie, John'un üzerine çöktü, diğer kızlar da çöktüler ve John'u sıkıca tuttular. Kızların yüzleri kıpkırmızı kesilmiş, saçları dağılmıştı. Gözleri de tuhaf bir şekilde ışıldıyordu. John sanki pusuya düşürülmüş ve avcının insafına kalmış bir hayvan gibi yüzü yana dönük yatıyordu. Ara sıra kızların zalim yüzlerine göz gezdirdi. Ağır ağır nefes aldı, el bilekleri paramparçaydı.

Annie sonunda soluk soluğa, "Nerede kalmıştık, arkadaşım!" dedi. "Nerede kalmıştık, nerede?"

Annie'nin ürperten korkunç zaferinin sesine karşılık John birden bir hayvan misali debelenmeye davrandı, ama kızlar onlardan beklenmeyecek bir güç ve kuvvetle John'un üzerine atılıp, onu yere serdiler.

"Evet, nerede kalmıştık!" diye soluyarak konuştu Annie en sonunda.

O anda sadece kalp atışlarının duyulduğu bir ölü sessizliği vuku buldu. Bu, herkesin içinde korku uyandıran tam bir sessizlik haliydi.

"Şimdi nerede olduğunu biliyorsun," dedi Annie.

John'un çıplak, beyaz kolunun görüntüsü kızları sinirlendirdi. Korku ve kinden kendinden geçmiş bir halde John öylece yattı. Kızlar kendilerini doğaüstü bir güçle donatılmış gibi hissettiler.

Birden Polly gülmeye başladı, çılgınca ve kendine hâkim olamayarak kıkırdıyordu. Emma ve Muriel de ona katıldı. Ancak Annie, Nora ve Laura, ışıldayan gözleriyle önceki gibi gergin, tetikteydiler. John, onlarla göz göze gelmekten kaçındı.

Garip bir alçak tonlamayla, ürkütücü ve gizemli bir şekilde, "Evet," dedi Annie. "Evet! Şimdi anladın. Suçunu biliyorsun, değil mi? Suçunu biliyorsun."

John hiçbir tepkide bulunmadı, sadece beri yana çevirdiği parlak gözleri ve kanayan yüzüyle öylece yattı.

"Senin *gebermen* gerekir, *gebermen*," dedi Annie sinirli bir biçimde. "Gebermen gerekir." Sesinde ürkütücü bir hırs vardı.

Polly'nin gülmesi geçmek üzereydi; uzun uzun iç çekip, aaay aaay diyerek kendine geldi. Kararsız bir sesle, "Seçmesi lazım," dedi.

"Ah, evet, seçmesi gerekiyor," dedi Laura kin güden bir kararlılıkla.

"Duydun mu, duydun mu?" diye sordu Annie. Sonra John'u korkutan ani bir hamleyle John'un yüzünü kendine doğru çevirdi.

"Duydun mu?" diye tekrarladı.

Gel gör ki John, tümüyle suskundu. Annie, John'un yüzüne sıkı bir tokat attı. John irkildi ve gözleri kocaman açıldı. En nihayet yüzü boyun eğmeyi reddeden bir ifadeyle karardı.

"Duydun mu?" diye tekrarladı Annie.

Bunun üzerine John, ona düşmanca gözlerle bakmakla yetindi.

Annie yüzünü John'un yüzüne iyice yaklaştırarak, "Konuşsana!" dedi.

"Ne?" diye sordu John, adeta bozguna uğramış bir halde.

Annie sanki ortada çok kötü bir tehlike varmış ya da daha fazlasını isteyememek ona acı veriyormuş gibi, "*Seçmek* zorundasın!" diye haykırdı.

John endişeyle, "Ne?" diye sordu.

"Bir kız seç Dalgacı. Şimdi onu seçmek zorundasın. Ayrıca bir dümen çevirmeye kalkarsan oğlum, boynun kırılır. Artık elimizdesin."

Bir duraklama oldu. John yine yüzünü başka yöne çevirdi. Yenilmesinde bir kurnazlık saklıydı. Onu paramparça etseler bile resmen teslim olmak niyetinde değildi.

"Peki, o zaman," dedi John. "Annie'yi seçiyorum." Sesi tuhaf ve kin doluydu. Annie sanki kor kömüre dokunmuş gibi bırakıverdi John'u.

Kızlar hep bir ağızdan, "Annie'yi seçti," dediler.

"Beni!" diye haykırdı Annie. Dizlerinin üzerinde oturuyordu, ama John'dan uzaktaydı. John ise yüzü başka yana dönük, perişan bir halde yine yerde yatıyordu. Kızlar, kaygılı bir şekilde John'un etrafında toplandılar.

Ağır, kötü bir şiveyle, "Beni!" diye tekrarladı Annie.

Sonra tuhaf bir öfke ve tiksinmeyle John'dan uzaklaşıp, ayağa kalktı.

"Ona dokunmam," dedi Annie.

Ancak, bir tür ıstırap yüzüne yansıdı, sanki bayılacakmış gibiydi. Diğer kızlar yana döndüler. John yırtık kıyafetleri ve kanayan, yana dönük yüzüyle hâlâ öylece yerde yatıyordu.

"Peki, madem seçti," dedi Polly.

"Ben onu istemiyorum, tekrar seçebilir," dedi Annie aynı, ama daha da keskin bir ümitsizlikle.

"Kalk ayağa," dedi Polly, John'un omzundan tutarak. "Kalk ayağa."

John yavaşça ayağa kalktı; tuhaf, pejmürde ve sersemlemiş yaratık. Kızlar, uzaktan ona merakla, sinsice ve tehlikeli bir şekilde bakıyorlardı.

"Kim ister bunu?" diye sertçe haykırdı Laura.

"Kimse," diye cevapladı kızlar küçümsemeyle. Lakin kızların her biri, John kendisine baksın diye bekliyor, bakacağını umuyordu. Annie dışında hepsi bekledi, Annie'nin ise içinde bir şey kopmuştu.

John'a gelince, o yüzünü kaparmış ve başını onlardan farklı yöne

çevirmişti. Sonunda bir sessizlik oldu. Gömleğinin yırtık parçalarını topladı, nereye koyacağını bilmeden. Kızlar huzursuz, yüzleri kırmızı, nefes nefese ayakta dikilip, şuursuzca saçlarını ve giysilerini düzeltiyor ve John'u izliyorlardı. John hiçbirine bakmadı. Köşedeki kepi gözüne ilişti ve gidip kepini aldı. Şapkayı başına geçirince, bu haline kızlardan biri tiz, isterik bir kahkaha bastı. Fakat John umursamazca askılığa doğru gitti. Kızlar sanki ona değseler elektrik çarpacakmış gibi ondan uzaklaştılar. John paltosunu giydi ve düğmelerini ilikledi. Sonra lime lime olmuş gömleğini top yapıp, konuşmadan kilitli kapının önünde dikildi.

"Biri kapıyı açsın," dedi Laura.

"Anahtar Annie'de," dedi biri.

Annie sessizce anahtarı kızlara verdi. Nora kilidi açtı.

"Kısasa kısas, moruk," dedi Nora. "Adam ol ve kin gütme."

John tek bir kelime etmeden kapıyı açtı ve yüzü düşmüş, başı eğik gitti.

"Bu ona ders olsun," dedi Laura.

"Dalgacı işte!" dedi Nora.

Annie sanki etinden et koparılıyormuş gibi, "Allah aşkına kesin sesinizi!" diye öfkeyle haykırdı.

"Neyse, gitmeye hazırım, Polly. Acele et!" dedi Muriel.

Kızların hepsi, bir an önce çekip gitmek telaşındaydılar. Suskun, afallamış yüzlerle apar topar kendilerine çekidüzen veriyorlardı.

Ç.N. (*Çevirenin Notu*) Dergisi, sayı: 16

Dipnotlar:

1 "Tickets Please" (1919), D.H. Lawrence, *The Complete Short Stories Vol. 2* (Pickering: Blackthorn Press, 2007), 289-296.

2 Midlands, orta İngiltere'deki yerleşim bölgelerini betimlemekte kullanılan bir tabirdir. Derbyshire, Gloucestershire, Hertfordshire, Leicestershire, Northamptonshire ve D. H. Lawrence'ın doğduğu yer olan Nottinghamshire'ı da kapsayan İngiltere'nin ortasında bulunan bir bölgedir.

3 İ.Ö. 480'de Yunanlılar ile Persler arasında yapılan bir savaştır. Pers donanmasının gücü karşısında Yunan askerlerinin büyük bir bölümü geri çekilmiştir. Yalnız Kral Leonides komutasındaki Sparta ordusu sonuna kadar savaşa devam etmiştir. Savaş, Perslerin zaferi ile sonuçlanmıştır. D.H. Lawrence'ın bu savaşa gönderme yapması, öykudeki biletçi kızların direncini betimleyen bir metafor olarak düşünülebilir.

4 Statutes, orta İngiltere'de yer alan Burton şehrinin pazaryerinde her yıl eylül sonu, ekim başı gibi kurulan bir panayırdır.

Salih Badilî

Ayna Kırılmasın

Kürtçe'den Çeviren: Yaqop Tilermenî

1 Ocak

Evet, artık bitti, yeni bir yıla giriyoruz. İşin gerçeği şu ki ömrümüzden bir yıl daha eksildi; bizi bastırıp ömrümüzden birçok şey götüren derin ve ince bir yıl. Geçen bu yıllar çoğaldıkça vurduğu korkunç yumrukla yaşamımızda derin yanıklar oluşturmakta. Sadece aynanın karşısına geçtiğimizde ne durumda olduğumuzun farkına varıyoruz, ancak...

Böyle olmalı. Çünkü aynanın karşısına geçtiğimizde ancak yolculuğumuzu geçmişe götürebiliyoruz. Altüst olmuş bir yaşam ancak aynanın karşısında birkaç kısa dakikaya sığmakta; bu öyle bir andır ki, insan adımını atar atmaz uzun ömrün sararmış yapraklan ayaklarımızın altına dökülüyor ve ömrümüzün yaprakları arasına karışıyor. Üstelik bu yapraklar da başkalarına ait değil de baştan sona bize ait. Bazen yalnızca birilerinin yaprakları bizimkilere karışıyor, yalnızca... ve biz istemeden onlara basıyoruz. Çünkü; "herkes her şeyden sorumludur."

Üstteki odadan kulağımıza halk müziği ezgisi çalınıyor, Murat'ın uzun parmaklan sazın tellerine dokunuyor, Osman gitar çalıyor. Salondan kız ve erkeklerin sesleri yankılanıyor. Bugün yeni bir yıla giriyoruz. Arkadaşlarım her zamanki gibi bunu kutluyorlar ve içiyorlar.

Sürekli içiyorlar ve halk müziği devrimci türkülere karışıyor. Birbirine karışan sesler kâh yükselip kâh alçalıyor. Nedense ince sesli sa-

zın sesi hep aynı kalıyor. Her vuruş kalbimi her yerinden yaralayıp kanatıyor gibi. Kan yavaş yavaş içime akıyor, hissediyorum.

Bu gece kimsenin bana dokunmasını istemiyorum. Yalnız kalmak istiyorum. Bu yüzden kalabalık salondan ayrılıyorum.

Hiç olmazsa bu gece isterdim ki doğa bu mevsimle bu şehrin şartları dışında, melankolik psikolojime göre davransın. Örneğin, isterdim ki gökyüzü öyle kara bulutlarla dolsun ki hiçbir yıldız görünemesin, ancak yağmur bulutları olsun. O suyla dolu olan kara bulutlar bazen inceden yağsın. Yumuşacık bir rüzgâr bazen kuru yaprakları önüne katsın. Ben yağmurdan sırılsıklam olayım, isimsiz kaygılardan ağlayayım...

Evet, artık bitti, sana söz verdiğim gibi, bu el yazısı senin için.

Salondan çılgınca bağırışlar geliyor, dışarıda her kimse hava-i fişekler patlatıyor. Zaman 24.00'ü gösteriyor.

5 Ocak

Hafta sonu tatilimi geçirmek için köydeyim. Xatûn halanın yanında... Yine birçok şeyden söz ettik, birbirimize sitem ettik. Erivan radyosunu dinledik. Yine ben, sen ve bizlerin daha önce birlikte dinlediğimiz Ortadoğu'nun İspanyolcası olan o karışık dille, yani Kürtçe'yle dinledik; ilk sözlerini ondan öğrendiğimiz dille, annelerimizin dizi dibinde öykülerini dinlediğimiz dille, üst mahalledeki çocuklara gün yüzü görmemiş küfürler ettiğimiz o dille... Yedi yaşında şarkı, hikâye ve küfürlerine ihanet edip de başka bir dilin dünyasına geçip onu yetim bıraktığımız dille.

Soru dönenip durdu ve yine söz sana geldi. Xatûn hala seni andı ve senin hiç sorumsuzca davranmadığını söyledi. Senin ne kadar sorumluca davrandığını nasıl söyleyecektim, üstelik hangi sözlerle? Anlayacak mıydı? Sesimi kestim.

Sabah saat dokuzda indim. Çanta ve valizlerimi bir yakınıma bırakıp okula gittim. Kampusun iki başlı kartalının gözlemlediği kapısın-

dan geçtiğimde beni yine aynı duygular sardı. Bu şehri, bu okulu, o kızı sevebilirdim de, ama...

Yazları burada her şey bulunur, artık duygulu biri ne isterse; her çeşit yapraklarla sarılı ağaçlar, her çeşit çiçekle süslenmiş geniş ve yeşilimsi alanlar, fışkırarak akan su, farklı heykeller, ilginç resimler... İşin kötüsü savaş topu ve uçakları maketi de bulunmakta.

Ama ne var ki, bu görüntüler en erken iki üç ay sonra görülebilecek. Şu an her şey kıpırdamaya başlayan beyaz bir huzurun içinde.

Üstünde birçok isim ve mesleğin olduğu bir kapıdan giriyoruz. Boş. Soruyoruz. İyi. Öğretmenimiz hasta ve anlamı da, derse girmeyeceğiz.

Kantine yollanıyoruz. Sınıf arkadaşlarım gruplar halinde oturuyorlar. Boş bir masa arıyorum. Ordaki kenarda, pencere kenarında boş bir masa var!

Kendime bir çay ısmarlıyorum, sigara ve kibritimi masaya bırakıyorum. Bu şekilde daha iyi.

Etrafıma geçici bakışlar atıyorum.

Onlar da kim, üç masa ötede farklı davranışlarla dikkatimi çekmeye çalışıyorlar? Aha, evet, o kız... İki aydır tanışıyoruz, zaten biliyorsun.

Kendini marjinal ve ateist olarak tanıtmaya çalışıyor. Saçlarını erkeklerinki gibi kesiyor ve ilginç kıyafetler giyiyor. Hiç olmazsa şahsiyet sahibi ve öteki kızlardan farklı biri. Bazen, özellikle bana baktığı zamanlarda, gözlerini kısıyor, sıradan sevgi davranışları gösteriyor, işte o an sıradan bir insanın seviyesine iniyor. İşte o an karar veriyorum ki onu sevemeyeceğim.

Başını eğip selam veriyor bana, karşılığını veriyorum. Bakışlarımda ne soğuk ne de sıcak duygular var. Sadece ondan yana bakıyorum.

Yanındaki kızı yalnız bırakıp masama doğru geliyor.

"Nasılsın Kutlay?" diyor.

'Kutlay!' Bu söz bilincimde anlamlı bir yolculuğa çıkıyor. 'Kutlay kim?' hatırlıyorum, ninem beni severken "Siyabend" diyordu. Üstelik

eski neslin hepsi beni Siyabend olarak tanıyor. Daha dün, Xatûn hala beni yemeğe çağırdığında, bana Siyabend olarak seslendi.

Ah baba, sana ne diyeyim, nüfus memurunun ismi dışında bir isim bulamadın mı? Diyelim ki Siyabend olmadı. Hiç olmazsa şu an kendimi bir yabancı gibi hissetmezdim.

"İyiyim," diyorum, "ya sen?"

"Ya sen" sorusunu ilişki kurmak için bir bahane sayıyor ve yanıma oturuyor.

Bu da şu anlama geliyor ki uzun bir süre kalıplaşmış cümlelerle bilindik görüş ve düşüncelerimizi dile getireceğiz. Derslerden ve öğretmenlerden konuşacağız ve sıradan sorulara bilindik cevaplar vereceğiz. Ve yine bu uçuk kız cebinde Sartre ve Camus'nun kitaplarını taşıyacak. Ancak hakkını da yemeliyim, bazen bana, "güzellik baştan sona mı, ya da evcilleştirilmiş bir şey de güzelleşir mi?" gibi zor sorular da soruyor.

Çalışma masamın üstünde Sarya'nın bir fotoğrafı asılı duruyor. Beyaz örtüler içinde, kanatları açık, gökyüzüne yıldızlara bakar şekilde... Çok da güzel. Acaba ne görüyor gökyüzünde, bizim göremediğimiz?

Küçük bir ayna var masamın üstünde. Onu öyle bir yere bırakmışım ki bu mevsimde mümkün değil de, ancak güneş yüzünü gösterdiğinde, o ayna güneşin ışınlarını camdan onun resmine doğru yönlendiriyor. Senin ve Sarya'nın fotoğraflarına. Zaten gönlü pak insanlar güneşten ve aydınlıktan korkmazlar...

Güzel Dilan, kardeşim.

Bugün, bu şehirden sana yazdığım son günüm. Ancak; bu, senden istediğim vedalaşma günü değil.

Aklımda sana dair birçok anı var. Şu an köyde içinde birlikte çocukluğumuzu yaşadığımız küçük ev geliyor aklıma. Anamın ortadan bir bezle ayırdığı bağırış ve haykırışlarının yükseldiği odada, seni yıkadığı, senin çocuk bedenine su döktüğü, saçına onlarca belik attığı ve kırmızı iplerle bağladığı, senin dört erkek kardeşin tek kız kardeşi ol-

ma gururunu, şu anki gibi hatırlıyorum.

Sonra okul. Ben ve sen okuduk, diğerleri çalıştılar. Sonra şehir; yazar ve şairlere konu olan şehir, iki kıtayı birleştiren şehir, nasıl da değiştirdi bizleri.

Başladın, çocukluğundan beridir tutkunu olduğun aynaların arayışına, bu sefer de dar sokak ve caddelerde başladı. Çünkü buralardaki arayış daha anlamlıydı; sen aradın ve hep güzelleştin.

Ve bir gün geldi çattı, güneşin ışınlarını daha fazla toplayabilmek için dağa çıkma kararı aldın. Çünkü güneş en fazla oralarda parlıyor.

Üç yıl oldu, Dilo, kardeşim!

Kısa bir süre sonra yarıyıl tatiline gireceğiz. Bir aylık süre zarfında izlerinde yürüyerek seni taşıran selin, seni tanrıçalaştıran sırrına varacağım. Senin oturduğun yerlere oturacağım, konuştuğun yerlerde konuşacağım. Boyacı çocukların başını sıvazlayıp martılara ekmek kırıntıları atacağım.

12 Şubat

'Yedi Tepeli' şehirde havada su yüklü bulutlar vardı. Birçok kez yağmur yağar, bazen çiseler... dar yerlerde aynı sohbetler edildi ve biz yine sigara ve çay içtik. Bazı yeni yüzler hafızamda yer etti, diğerleri ve eskiler sonsuza kadar hafızamdan silindiler.

İnan ki, yerler ve mekânlar değiştiğinde günlük alışkanlıklarımız da değişiyor, hiç olmazsa bazıları. Akşamüzerleri hiç yürüyüşe çıkmadım. Sinemaya gitmedim, bir tek söz olsun yazmadım.

Şu an buradayım ve şehir yine huzurlu beyazla örtünmüş.

Bir daha eski alışkanlıklarıma dönecek miyim, varoluşumu fark ettiğimden beri sürdürdüğüm?

17 Şubat

Bazen insan duygularını dile getirmek istediğinde, insanın kullandığı söz ve terimler sıradanlaşır, etkisizleşir; sen de fark ettin mi?

Bir yazar, "Canım acıyor" dediğinde, okur bu cümleden ne anlar? Büyük bir gereklilikle okur kendi acısını düşünerek yazarın acısıyla karşılaştırır. Bu şekilde bu cümleye bir mana atfeder. Ancak; bu, hiçbir zaman yazarın söylemek istediği acı değildir. İnsanın binlerce acısının olduğu bir zamanda, yazar bu acıyı okurda nasıl yansıtabilsin? Belki de okur sadece yazarın acısının etrafında dolaşır ve geri döner.

Yüreğim acıyor Dilo, bu 'acı'yı aklından geçen en şiddetli acı ile karşılaştır ve beni anla!

Şafağa birkaç saat kaldı. Bir kâbus yüzünden uykumdan uyandım.

Televizyonların en sarışın, en kumral, en çekici ve en güzel sesli olanları birden gece devlerine dönüştüler. Ağzı açık bir şekilde dönüşümlerini izliyorum. Televizyondaki haberleri izliyorum. Giderek sarışın kızın sesi değişiyor ve sözleri anlaşılmaz oluyor. Ağzında farklı dişler beliriyor ve giderek uzuyorlar. Sözleri anlaşılır şekilde dile getirmiyor ve kulak tırmalayıcı oluyor. Sonra yüzünün bir tarafı felce tutulmuş gibi titriyor. Birden firavunun gövdesi gibi paramparça oluyor.

Kanalı değiştiriyorum, ancak kumral kızda da tuhaf şeyler oluyor. Bir süre sonra ekrandan büyük bir el çıkarak çenemi tutuyor, uzun ve bıçak gibi tırnaklarıyla dudaklarımla ağzımı kesiyor. Diğer el yılan gibi masamdaki düzgün konulmuş aynaya uzanarak, onu kırmaya çalışıyor. Bağırıyorum.

Uyandığımda Murat'ın huzurlu bir soluklanmayla şirin bir uykuda olduğunu görüyorum.

Şu an düşünüyorum, Camus "Bu dünyadaki varlığımız yanlıştır" dediğinde, haklı mıydı, ya da?

Ya da insanın bu zorluklar karşısında durabilmesi için, insanın 'sabır' denilen o tılsımlı şeye tutunması mı gerekiyor? Tanrılarının o işine!..

Sokaklarda dolaştığımda tüm binalar tek tek düşman kesilip üstüme yürüyorlar. Vitrinlerde bulunan şeyler bana dil uzatıyorlar.

Kötü bir ruh gövdemin içinde dolaşmakta. Her şeyi kırmak, pa-

ramparça etmek istiyorum. Bu da uzun bir süre sessiz karanlığımda kalacağını gösteriyor. Bu yolculuğumda sana yazamazsam, kendini suçlu hissetme!

20 Mart

Ağır acı ve elemler büyük mutlulukların bedeli olabilir; üzüntü zaferlerin, yalnızlık birlikteliklerin...

Bir insan her gün deniz kenarında dolaşmaya çıkarsa, denize karşı olan duygulanımları anlamsız bir alışkanlığın kurbanı olabilir. Ancak uzun yaşamı boyunca hiç deniz görmeyen biri, hislerini denizin etkilerine karşı sonuna kadar açık bırakabilir. En küçük ayrıntılar dâhi onda görülmedik şaşkınlıklar yaratır.

Masadaki aynayı yeniden fotoğraflarınız için düzelttim. Bildiğin gibi, bu mevsimde güneşin ışınları dik düşüyorlar. İlk kez fark ediyorum ki yumuşacık bir gülüş dudaklarında dolaşıyor. Nasılda kör ve görmez bir insanmışım!..

Karşılaşıyoruz. Bir araya gelerek planlar yapıyoruz. Yarın öyle bir ateş yakacağız ki, dili gökleri yalasın. Karanlık çöktüğünde yakacağız. Ateşimiz kızıl diliyle karanlığın tamamını yalasın ve yutsun. Kızlı erkekli ateşin etrafında el ele tutuşup sabaha kadar halaya duracağız. Ateşin alazıyla geceyi aydınlattığımızda, bakışlarımızı ufkun kızıllığına yönlendirip güneşi bekleyeceğiz.

2001-İstanbul

Not: Öykünün Kürtçe olarak yayımlandığı dergi: *W* Dergisi, sayı: 42, Mayıs-Haziran 2012

Öykü Üzerine Yazılardan Seçmeler

Ayşegül Tözeren

Eleştirinin Özeleştirisi Mümkün mü?

Türkçe öyküde 80 kuşağının izini kitaplarda ve dönemin önemli dergilerinde sürerken, sosyal ve tarihi koşullara sıkıca bağlı olan eleştiriye ilişkin metinlerin de peşine düştüm. 80 kuşağının öyküleri hakkında yazılmış eleştiri metinlerine gelmeden, belki Tanzimat dönemine kadar uzanmak gerekirdi. Ancak bu dönemler incelendiğinde görülmektedir ki, edebiyat tarihinde yer etmiş tartışmalar eleştirmenler arasında değil, bizzat yorumlanacak metinleri yazanlar arasında geçenlerdir.[1] Bu da beni eleştirmenlerin izleğinden ayıracak, tekrar yazarların peşine düşürecekti. Bundan dolayı takibim Cumhuriyet tarihinden, daha da özelleştirirsem, 50 sonrasından başladı. 50 ile 80 arasını incelememin sebebiyse, 80 dönemi eleştirisindeki etkilerini anlamaya çalışmaktır.

Türkçe öykü eleştirisine mercek tutulduğunda "dil eleştirisinin", yapıt eleştirisinin önüne geçtiği açıkça görülmektedir. Dil eleştirisi, Dil'in kapsayıcılığı düşünüldüğünde pekâlâ yapıt eleştirisini de içerebilir. Ancak dil eleştirisi, anlatım bozukluklarına, yazım yanlışlarına mahkûm bırakıldığında güdük kalmaktadır.[2] Cumhuriyet edebiyatına dâhil olan eleştirinin, "ulusal dil anlayışının yerleşmesi" için çaba göstermiş olması ile bu durum açıklanabilse de, aynı durum Türkçe edebiyatta eleştirinin Edward Said'in işaret ettiği gibi "bir direniş biçimi" olarak değil, sistemin bir dişlisi olarak işlediğini göstermektedir. Türkçe eleştiriye katkı sağlamakla birlikte, Öztürkçeci eleştirinin önde gelen kaleminin Fethi Naci olduğunu söylemek de yanlış olmayacaktır. Yanı

sıra, bir eleştiri kanonundan söz edilecekse, öncülünün yani Nurullah Ataç eleştirisinin ve ardılının da bulunduğu açıktır. 1930'larda başlayan, resmî ideolojinin yerleşmesi adına "dil"in asıl mecrasından koparılarak araçsallaştırılması ve artık dil adına yapılan eleştirilerin "üslûp" ve de dilin ardında barındırdığı bir "kültür taşıyıcısı" rolü ile ilgili olmayıp, tamamen dilin şekilselliği olan gramatikal yönüne odaklanmış olmasıdır. Kültürel kopuşun yaşandığı bu dönemde, eleştiri daha çok şekilsel kalmaktadır.

Eleştirinin edebiyat öğretmenliğinden ve düzeltmenlikten öte bir değer taşıdığı, öncelikle, Hüseyin Cöntürk'ün metinlerinde fark edilir. Cöntürk, "dil eleştirmeciliği" olarak adlandırdığı gününün eleştirisini eleştirir. Bu eleştiriyi bir indirgeme olarak görerek, "metnin dili beğenmediğimiz bir dilse diğer özellikleri görmezden gelmenin" yanlış olduğunu söyler.[3] Ayrıca, Cöntürk'ün Türkçe edebiyata önemli katkısı, eleştiriye multidisipliner bir perspektiften bakabilmesidir. 'Deformasyonu Haklı Kılan' başlıklı yazısında şiir eleştirisini iletişim kuramı üzerinden kurabilmiştir. Bu, Türkçe eleştirinin alışık olmadığı bir durumdur. Said de 'Eleştirinin Geleceği' başlıklı metninde, "artık tüm kapılar açık ve disiplinler arasındaki bariyerler, retorik olarak da gerçekten de kalkmış durumda" olduğunu belirtir ve eleştirinin geleceğinin "kültürler, söylemler ve disiplinlerarasındaki trafikte" aranması gerektiğine işaret eder. Burada sorulması gereken soru, dünün eleştirisinin geleceği 80 sonrası eleştiriyse, gramer kontrolünden söylem analizine uzanan bu eleştiri sarkacı hangi alanlarda salınmış, hatta titreşmiştir?

80 sonrası öyküyle ilgili temel eleştirinin, içe kapanma ve bunun getirdiği diyalogsuz ve kapalı anlatımda düğümlendiği söylenebilir. Bu düğüm, Semih Gümüş'ün genel yayın yönetmenliğini yürüttüğü Adam Öykü dergisinde yayınladığı 'Genç Öykücülerin Ağzını Bıçak Açmıyor' yazısından sonra bir kez daha gözler önüne serilmiştir.[4] Yazıda, öykülerin başat özelliğinin "öykü kişilerinin hiç konuşmaması ya da çok az

konuşması" olduğu söylenerek, genç öykücü için "başkalarının dünyalarında yaşamaya gönül indirmediği" saptamasında bulunulmuştur. Yazının devamında, "Konuşma cümlelerinden bütün bütüne arındırılmış öykü dünyaları, toplumsal olana da ister istemez sırt çeviriyor. Yazılanı toplumsallaştırma öğelerinden olan konuşma tümceleri yüzünden yazdıklarımın toplumsallaşacağından mı korkuyor genç öykücüler?" diye sorulmuştur. Gerekçelendirilmemiş ve örneklendirilmemiş bu soru ve "her yazılanın bir yerlerde mutlaka bir karşılığının olması" gerektiğinin bir diğer soru ile vurgulanması, Türkçe edebiyattaki hâkim eleştiri kanonunu hatırlatmaktadır. Burada, Fethi Naci eleştirisindeki yazarların ancak yaşadıklarını yazabilecekleri vurgusu bir kez daha gün yüzüne çıkmaktadır. David Birch, bir yazısında, "Dünya, bilim adamlarının ve eleştirmenlerin, dışına çıkıp analiz edebileceği, sonra da tekrar içine girip öğle yemeğine ya da sahile gidebileceği bir nesne değildir," demektedir.[5] Fethi Naci eleştirisi içinde Gümüş'ün sorduğu sorular anlaşılır olmakla birlikte, Semih Gümüş'ün aynı çağı paylaştığı genç öykücülerin deneyimine bu kadar uzak sorular sorması tuhaftır. Gümüş'ün sorusuna genç öykücüler de "Sen neden burada değilsin?" sorusuyla karşılık verebilirlerdi. Ancak Türkçe edebiyatta daha önce belirtmiş olduğum gibi, eleştiri bir direniş biçimi değildir, okuru izleyici, hatta cemaat olarak gören bir otorite şeklidir. Belki bundan dolayı öykücülerin ağzının bıçak açmadığından dem vurulan yazıdan sonra gelen yazı genç öykücülerden bir itiraz yazısı olmamış, Roni Margulies'in Semih Gümüş'ü desteklemek için yazdığı ve "Öykü okumak gibi bir âdetim pek olmadığı için, 'Öykücülerin ağzını niye bıçak açmıyormuş?' diye merak edip okudum yazıyı," şeklinde başladığı yazısı yer bulmuştur.[6] Ancak Margulies'in yazısının da hakkını yememek gerekir, yazıda şöyle bir bölüm bulunmaktadır: "Gelişigüzel sözcüklerin sayfada bir resim oluşturacak şekilde dizilmelerinden oluşan öyküler yazan biri çıkarsa hiç şaşmam (belki de çıkmıştır; dedim ya, ben pek dikkatli izle-

miyorum öykü dünyasını). Şaşmam çünkü, adı lâzım değil ama, örneğin Tarık Günersel ne güzel şekilli şekilli şiirler yazıyor öyle!" Artık Marguiles'in ileri görüşlülüğü mü, yoksa korktuğu başına mı gelmiş demek daha doğru bilmiyorum ama günümüzde Aykut Ertuğrul ve Ahmet Büke gibi öykücüler görsel unsurları öykülerinde kullanmaktadır.

Terry Eagleton, 'Edebiyat Olayı' adlı Türkçe'ye kazandırılan son kitabında temel olarak edebiyatın ne olduğunu sorgulamıştır. Bu sorgulama sırasında sorunun ne kadar çetrefilli olduğunu dile getirirken, "İyi edebiyat eserleri diğer iyi edebiyat eserlerine benzeyenlerdir, onlarla alıştığımız şeyi yapmamıza olanak veren eserlerdir. Edebiyat kanonu, kendini başka bir mahkemeye teslim etmez. Kendini onaylar," diye yazmıştır.[7] Eagleton'un sözleri, Türkiye'deki öykü eleştirisi kanonunda da karşılığını bulmaktadır. Fethi Naci'nin "Elini neye değse öykü oluyor," diye övdüğü Cemil Kavukçu, Adam Öykü'nün 7. sayısında yapılan soruşturmada, "en beğenilen genç öykücü" olarak, o sırada 45 yaşında olmasına rağmen seçilebilmektedir. Gümüş'ün soruşturmanın "öykü edebiyatımızın genç değerlerine dikkat çekmeyi" amaçladığını belirtmesi de ironiktir. Kavukçu'nun geçtiğimiz haftalarda çıkan son kitabı, 'Aynadaki Zaman' hakkında Gümüş'ün bir sosyal paylaşım sitesinde yazdığı "Cemil Kavukçu ne yazsa okunur," ifadesi Fethi Naci'nin övgüsüne son derece yakın olmakla birlikte, bir yazarın yazacaklarını daha hiç görmeden olumlayarak eleştiriyi sıfır derecesine indirmektedir. Asıl tehlike de tam burada başlamaktadır. Eleştiri bir kanona dönüşüp sınırları iyice belirginleştiğinde, edebiyatta sapma yaratacak yeni yazarlara "hazırlıksız" yakalanmaktadır. Belki Oğuz Atay'ın öyküleri için ölümünden yıllar sonra bile Gümüş'ün şu soruyu soruyor olması bir örnektir:

"Tuhaf, karabasansı, gerçekil bir karşılığının bulunması neredeyse olanaksız bu öykü ne anlatmaktadır?"[8]

Yeni [illegible] bir eleştiri var olmadığı sürece, "Ben buradayım ya [illegible]nen, sen neredesin acaba?" sorusu daima

öksüzdür. Semih Gümüş'ün genç öykücülerin üsluplarıyla ilgili 1998 yılında dile getirmiş olduğu itirazına dönersek, bu konunun etraflıca ele alınması bir sonraki yılı bekleyecekti; 80 öncesini ve sonrasında yaşanan "siyasal-toplumsal-kültürel dönüşümü anlamlandırma çabasını" içeren Defter dergisinin 37. sayısını.[9] Meltem Ahıska'nın 'Genç Olamayan Gençler' üzerine yazdığı denemenin başlarında, Şerif Mardin'in gençlerin cumhuriyet tarihi boyunca devrim ve yenilikle ilişkilendirilmesi üzerine söylediği şu cümle yer alıyordu: "1930'larda bir dilek olan şey, 1977'de bir gerçek, ama üstesinden gelinmesi zor bir gerçek haline geldi." Ahıska, 1980 sonrasında devrimciliğin nasıl tehlike olarak kodlandığını ve ardından da, bunu izleyen eski kuşakların yeni deneyimleri anlamakta zorlanıp, "kendi konumlarını mutlaklaştıran" bir tavırla, gençleri kolaylıkla apolitiklikle suçladıklarını yazıyordu. "Model" dışı bu gençleri anlamaya çalışmamak, aslında "neden öyle yazdıklarını" da anlamaya çalışmamaktı. Ahıska'nın öngörüsünde "tecrübelerin düzlenmesi, çelişkilerin, çatışmaların anlaşılmaz kılınması", apolitiklikle suçlanan "içine kapalı" gençlerin politikayla ilişkilerini iyice silikleştirecekti. Deneme, Yıldırım Türker'in son derece yerinde "gençlerin kekemeliklerinden" bahseden, sözleriyle bitiyordu. "İnsanın yaşantısıyla bütünleştiremediği deneyimin yani travmanın" bir semptomu olan kekemelik, öykücülerin deneyimlerini anlayabilmek için elverişli bir alan yaratıyor olsa da, bunun kuramsal bağlamda derinleştirilmesi de şiire bırakılacaktı.[10]

Son dönemde, şiir üzerine eleştiri metinleri ile öykü üzerine olanlar karşılaştırıldığında aradaki makasın kırılma noktasına geldiği açık. Öykü üzerine yazan eleştirmenler, inceliyorlarsa eğer, inceledikleri öykülerden heyecan duymadıklarını, bundan dolayı derinlikli metinler kaleme alamadıklarını söyleyebilirler. Ancak bir eleştirmenin heyecan duyabilmesi için metnin "cansız bir nesne değil üretici bir özne" olduğunun bilincinde olması gerekir.[11] Metnin keskinliğine rağmen gözleri

kamaşmadan ya da yaşarmadan tek tek ayırdığı, şeffaf olduğu için herkese görünmeyen zarları mikroskop merceğinin altına koyduğu anda, yani metinle birlikte yeniden öğrenme sürecine girdiğinde, yani kanon dışı bir ses, hatta gürültü çıkardığında tekrar heyecan duyar.

Evet, metin bir soğandır.[12]

Gülümseyin çekiyorum ya da...

Dünyanın Öyküsü Dergisi, sayı: 6, Aralık 2012-Ocak 2013

Dipnotlar:

1. Altuğ, F. (2004). Teori ve Eleştiri. Su (Ed.) Modern Türk Edebiyatı ve Eleştirisinim Oluşumunda Edebiyat Tartışmalarının İşlevi (ss. 179-211). Ankara: Hece
2. Orhan, Selçuk. Öykünün Güdük Ağacı Erişim Tarihi: 29 Ekim 2012 http://selcukorhan.com/123/oykunun-guduk-agaci/
3. Cöntürk, H. (2006). Çağının Eleştirisi. İstanbul: YKY
4. Gümüş, S. (2007). Öykü Bahçesi. İstanbul: Can
5. Birch, D. (2004). Teori ve Eleştiri. Su (Ed.) Heidegger ve Derrida'da 'Gösterge Olarak Dil' ve 'Anlamların Oyunu' (ss. 73-85)
6. Marguiles, R. (1998). Bıçakların Açmadığı Postmodern Ağızlar. Adam Öykü, 19, 132-133
7. Eagleton, T. (2012). Edebiyat Olayı (B. Yüce, Çev.) İstanbul: Sel
8. Gümüş, S. (1998). Ben Buradayım Sevgili Okuyucum, Sen Neredesin Acaba?. Adam Öykü, 14, 22-25
9. Ahıska, M. (1999). 'Genç Olamayan Gençler' Üzerine Bir Deneme. Defter, 37, 11-19
10. Akın, E. (2009). Kekeme Türk Şiiri, Ankara: Ebabil
11. Lucy, N. (2003). Postmodern Edebiyat Kuramı (A. Aksoy, Çev.) İstanbul: Ayrıntı
12. Bir kitap kapağı.

Cemil Kavukçu

2012'nin Yükselen Yıldızları; Öykücüler

Son 30 yıldır inişli çıkışlı bir yol izliyor öykücülüğümüz. 1980'li yıllardan 1990'ların ortalarına kadar süren sessizliğin hemen ardından bir canlanma; 20002lerin başındaysa tekrar bir geri çekilme dönemi yaşanmıştı. 2012 öykünün yeniden hareketlendiği yıl oldu. Geride bıraktığımız yılda öne çıkan öykücüleri hatırlayalım.

Öykü, 2012 yılı boyunca hak ettiği biçimde gündeme gelmedi. İlk kitaplarıyla öykücülüğümüze yeni soluklar getiren genç yazarlara yine kayıtsız kalındı. Buna karşın 2012 öykü edebiyatımız açısından verimli bir yıl oldu. Roman için aynı şeyi söylemek güç. Tanıtım olanakları sonuna dek kullanılarak yüzeyi cilalansa da usta romancılarımız için bile sönük bir yıldı 2012.

Son otuz yıldır düzgün doğrusal bir yol izleyemiyor öykücülüğümüz. Zaman zaman sessizleşip içine kapanıyor. Öykünün en uzun süreli geri çekilişi, kan kaybı, 80'li yılların başından 90'lı yılların ortalarına kadar süren, neredeyse 15 yıllık bir süredir. Ardından gelen patlama bunun bir geri çekilme değil, hazırlık ve birikim dönemi olduğunu gösterdi. Ancak bu coşku uzun ömürlü olamadı ve öykü 2000'li yılların başlarında yine kendi yatağına çekildi. O dönemde parlak çıkışlar yapmış genç öykücülerin bir bölümü bu sessizlikten tedirgin olup romana yöneldiler. Öyküyü küstürmekle kalmayıp romanda aradığını da bulamadı çoğu. Son durgunluk on yıl sürdü ama bu da bir güç topla-

ma ve hazırlık dönemiydi. Şimdi öykü yeni bir yükselişe geçti. En canlı olduğu alanlardan biri de dergiler ve sanal ortamdaki edebiyat siteleri. Yayınevleri romana gösterdikleri ilgiyi öyküden esirgese de, geçtiğimiz yıl çok sayıda öykü kitabının yayımlanması, bunların büyük çoğunluğunun da ilk kitap olması sevindirici. Usta kalemlerin yanı sıra son birkaç yıl içinde ilk kitaplarıyla okurun ve edebiyat dünyasının ilgisini çekmiş genç yazarlar ikinci kitaplarıyla kendilerinden beklenilenin karşılığını fazlasıyla verirken önemli ödüllerle de taçlandırıldılar. 2012'de yükselen öyküye kuşbakışı bakarken, daha çok genç yazarların üzerinde durmak istiyorum.

2012'nin Yükselenleri

Fadime Uslu'nun 2011 yılı Yunus Nadi Öykü Ödülü'nü kazanan ve 2012'nin başlarında yayımlanan 'Gölgede Yaşamak', ilk kitabı 'Büyük Kızlar Ağlamaz'ı gölgede bırakmadıysa da yepyeni ve güçlü sesiyle yazarı çoğaltıp farklı bir alan açtı kendisine. Kerem Işık'ın, 2012 Haldun Taner Öykü Ödülü'nü de getiren 'Toplum Böceği', daha içsel ve kapalı bulduğum 'Aslında Cennet Yok'un önüne geçiverdi. Kurgusundaki sağlam matematiği, dil işçiliği, yaratıcı zekâsıyla yolu açık bir yazar. Yalçın Tosun'un 'Anne, Baba ve Diğer Ölümcül Şeyler' kitabındaki öykülerini beğenerek okumuştum. 'Peruk Gibi Hüzünlü' yazarına Sait Faik Hikâye Armağanı'nı armağan etti. Bu kitabını da sevdim ama ilkinin önüne geçemediğini düşündüm.

Şule Gürbüz de 'Coşkuyla Ölmek' ile 2012'nin öykü coşkusuna katkı koyan yazarlardan biri. Hızı kendine ölçüt edinen zamanı sorgulayan, geleneksel anlatıya yeni taşlar ekleyen bir sesi var yazarın. Berna Durmaz, kendi köşesinde, kozasını sessizce örüyor. 'Bir Hal Var Sende' yılın önemli öykü kitaplarından biriydi. İlk kitabı 'Tepedeki Kadın'ın izinden yürüyen öyküler bunlar. Sine Ergün, kısa, çarpıcı ve yaşamın içinden öykülerinin yer aldığı ikinci kitabı 'Bazen Hayat' ile izleyeceği

yolu pekiştirdi. Pelin Buzluk, arayışını sürdüren bir yazar. 'Deli Bal'dan sonra 'Kanatları Ölü Açıklığında' ile çıktı okurun karşısına. Gamze Güller için de benzer şeyler söylenebilir. Dört yıl aradan sonra çıktı 'Beşinci Köşe'. İlk kitabı 'İçimdeki Kalabalık"ın devamı gibi duruyor. Birgül Oğuz, ilk kitabı 'Fasulyenin Bildiği'nin ilerisinde, yepyeni bir solukla 2012'nin öykü kitapları arasında yer aldı 'Hah' ile.

İlk Kitaplar

Bir de ilk kitaplarıyla öykü dünyamıza katılan yeni imzalar var ki, öykücülüğümüzün yeni yükseliş döneminde katkıları büyük. Genç öykücülerin en çok eleştirildiği konuların başında, içsel yazmak, kendilerini anlatmak gibi dar bir alana sıkışmak, karamsar olmak geliyor. Bu saptamalara katılmamak mümkün değil. Ancak, bu kalıpların dışına çıkanlar da var. Dilek Emir bunlardan biri. 'Tek Kişilik Kahvaltı' özgün bir çalışma. İrem Karabaş'ın daha ilk öykülerinde kendi sesine olabildiğince yaklaştığı 'Tanrı Mandalina Ağacına Tırmanınca' da iyi bir kitaptı. Bora Abdo şaşırtıcı ve üzerinde çok şeyler söylenecek, okuru beklentilere sokacak bir kitapla girdi öykü dünyamıza: 'Öteki Kışın Kitabı'. Özellikle de dildeki arayışları ve alışılmışın dışına çıkma konusundaki cesareti dikkate değer. Kendine özgü bir öykü dünyası kurmayı dil kaygısıyla birlikte ele alan ve meselesi olan genç yazarlardan biri de Onur Çalı. Farklı ve güçlü bir ses olduğunu 'Eksik Yıl'da hemen belli ediyor Çalı. Öyküden asla kopmayacak izlenimi uyandırdı bende, yeni çalışmalarını da merakla bekliyorum.

Öyküsü üzerinde konuşulan bir başka kitap da Şenay Eroğlu'nun 'Evlerin Yüreği' oldu. Yazarın ilk kitabındaki atmosferin dışına açılması, farklı ve ilginç olma kaygısından çok içtenlik ve yalınlığı öne çıkarması gerektiğini düşünüyorum. Mahir Ünsal Eriş de 'Bangır Bangır Ferdi Çalıyordu Evde...' adlı kitabıyla dikkati çeken yazarlardandı. Birbirinden farklı atmosferler kurma becerisi, ayrıntılara gösterdiği dikkat

ve ritmik dili Eriş'in gözlem gücünü de gösteriyordu bize. Geride bıraktığımız yılın okura ulaşamadığını düşündüğüm kitaplarından biri de Sofya Kurban'ın 'Göç'ü. Çin'de doğmuş yazarda yaşanmışlık, özellikle de göç ağır bassa da, öyküleri bellek üzerine, unutmamak üzerine kurulmuş. Yer yer anılara kaysa da öykücülüğümüze çok değişik bir renk katıyor. Gökçe Parlakyıldız bu yıl Yaşar Nabi Nayır Öykü Ödülü sahibi genç bir yazar. 'Hasta Öyküler' kitabıyla merhaba diyor edebiyat dünyamıza. Bir öykücü kumaşı olduğunun, çok daha engin denizlere açılabileceğinin ipuçlarını veriyor bu kitabıyla. Yılın şaşırtıcı ilk kitaplarından biri de Neslihan Önderoğlu'ndan geldi: 'İçeri Girmez miydiniz?' Bundan sonra yazacaklarını merakla bekliyorum Önderoğlu'nun. Hande Gündüz de dikkatimi çeken, öyküsünü çok başka yerlere taşıyabilecek yetenekli bir yazar. 'Çaparide Çırpınmak', başlığıyla nasıl bir öykü dünyasına gireceğimizin ipuçlarını veriyor.

2012'yi öyküyle dolu dolu yaşadık. Bu coşku yeni yılda da artarak sürecek. Kitaplarda, dergilerde yayımlanmış öyküler, dilde, biçimde yeni arayışların haberini veriyor. Bir gün yeniden yatağına çekilebilir öykü, bunun çok yakın bir zamanda olmaması dileğiyle...

Akşam Kitap, 18 Ocak 2013

Doğan Hızlan

Bekir Yıldız'sız Göç ve Uludere Olayı Anlaşılamaz

ALMANYA'ya göçün 50'nci yılında, birçok sergi açıldı, az da olsa bu konuda kitaplar yayımlandı, toplantılar yapıldı. Elli yıllık tarihin iyi anlaşılabilmesi için okunması zorunlu kitaplar listesinin başında, mutlaka Bekir Yıldız'ın kitapları yer almalı.

Tarihi sürecin ana çizgilerini, insanların öyküsünü, toplumsal yabancılaşmayı, onu okumadan anlamak olası değil.

Berfin Bahar'ın* kapağında, Kara Vagon'dan Beyaz Türkü'ye Bekir Yıldız başlığını görünce, yeniden okumalara bir çağrı yapmayı düşündüm.

Almanya'da yaşayan Türklerin bugün yaşadıkları sorunların kökü onun kitaplarındadır.

Kaç kişi onu okudu, yıldönümünde okuma isteği duydu, duyuruldu mu sorusunun yanıtı bence olumsuz.

Behçet Necatigil'in Edebiyatımızda Eserler Sözlüğü'nde, Bekir Yıldız maddesindeki saptamasını anımsatayım: "*Almanya'ya işçi göçünde karşılaşılan durumları, bu göçün ortaya çıkardığı sorunları düşündürmesi bakımından, bu doğrultuda derinleşebilecek Türk romanı için bir başlangıç noktasıdır.*"

Başlangıç noktasını bilmeden göçü, sorunları anlayamayız.

Yalnız Almanya değil, Güneydoğu'nun durumu, insanları gündeme gelirken gene onu unuttuk.

İyi bir yazar her zaman gündemi/günceli aydınlatır, boyutlandırır.

Uludere faciası yazılıyor, konuşuluyor, tartışılıyor ama orada yaşayan insanlar hakkında derin bilgiye, kaynağa başvurulmuyor.

Biz nedense edebiyatın, sanatın gücüne, tanıklığına güvenmiyoruz.

Özellikle politikacıların masasına, Almanya'ya dair bir mesele geldiğinde veya Güneydoğu insanının umarsızlığı, ekmeğini kazanış mücadelesini anlamaları için

Bekir Yıldız'ı okumaları şart, okuduklarını sanmıyorum.

Kaçakçı Şahan'ı okumadan, sorunu anlamaya çalışmayın.

***

ÖNER YAĞCI derginin özel bölümündeki Edebiyatımızın Öncü Yıldızı yazısında; onun yazarlığını özetliyor:

"65 yıllık ömrünün yarısını edebiyatımıza armağan eden Bekir Yıldız öyküleri, romanları, röportajlarıyla; edebiyatçı kimliğinden ve onurundan hiç ödün vermeyen sert kişiliğiyle; ülkesinin insanlarının sanatın aydınlığında yaşaması savaşımına kattığı yaşamı ve kavgasıyla kendini var etti.

Seçtiği ve işlediği konularla (Güneydoğu insanlarının sorunları, Almanya'da çalışan işçilerimizin sorunları, evlilik sorunları, haksızlığa boyun eğmeme sorunu, insanlara yönelik baskılar sorunu...) toplumun nabzını tutmayı başaran ve ele aldığı konuların birkaç yıl sonra ülkenin gündemine girmesiyle gerçek bir yazar olduğunu kanıtlayan bir öncü yıldızdı o."

Hilmi Yavuz, öykülerini şöyle değerlendirmişti:

"Bekir Yıldız'ın hikâyeleri, birbirinden ilk bakışta ayrılan, ama son çözümde bütünleşen iki ayrı kesitte gelişir: Güneydoğu Anadolu bölgesi insanının manevi hayatına katı, acımasız ve giderek bir şiddete varan disiplinle egemen olan törelere sıkı sıkıya bağlı toplumsal yaşam biçimini işleyen hikâyeler; bu toplumsal yaşama biçiminden çıkıp Almanya'ya göç ederek değişik bir toplumsal örgütlenmenin getirdiği gene sert ve acımasız ama başka bir düzeyde gerçekleşen kurallara ayak uydurmaya çalışan insanları işleyen hikâyeler."

Özel bölümdeki diğer yazılar:

Günay Güner-Yazın ile Budun İlişkisi Odağında Bekir Yıldız Öyküsü

H. Hüseyin Yalvaç - Bekir Yıldız'ı Anımsamak

Halit Payza - Dünyadan Geçen Atlının Beyaz Türkülü Koşucusu: Bekir Yıldız

Hasan Akarsu - Bekir Yıldız'ın Yapıtları

***

ZAMAN zaman bazı yazarları yeniden okuma gereği duymalıyız.

Hürriyet Gazetesi, 2 Temmuz 2012

* *Berfin Bahar*, Sayı: 172, Haziran 2012.

Not: Bekir Yıldız'ın bütün kitapları *Everest* Yayınları tarafından yayımlanmaktadır.

M. Sadık Aslankara

*Öykünün İçinde, Öykücülüğün Dışında..**

Kemal Gündüzalp, *Dünyanın Öyküsü*'ndeki yazısında ciddi verilerle karşı karşıya getiriyor bizi**. O izlenime varıyorum ki, öykü yazan ama okumayanların sayısı, öykü yazmayan ama okuyanların sayısını aşmışçasına ürperiyor sırtım bir an için...

Halk arasında "Kıyamet yaklaşıyor!" ünlemelerinin yazın dünyasına uyarlanmış biçimi bu olmalı: okumayan yazarların yazmayan okurlan geçmesi. Buna göre yazın ortamında büyük değilse bile bir küçük kıyametin ağırdan yaşandığı, çığlık çığlığa üzerimize yuvarlandığı söylenebilir pekâlâ...

Yazınsal açıdan bir gerçeği buysa olgunun bir başka gerçek de yayın dünyasında merkezle çevre ilişkisinde gözlenen kopukluk, birbiri karşısında sergiledikleri sırt dönmüşlük... Kimi düşünce sahipleri "sistem" olarak nitelendiriyor bu biçimlenişi. "Sistemin içinde olmak," ya da "sistemin dışında kalmak," biçiminde adlandırılıyor bu. Sonuçta tek tek yazar olmanın, tek tek kitabın hiçbir öneminin kalmadığı anlaşılıyor. Bunlar "sistem"in belirlemesi doğrultusunda işliyor çünkü bu görüşü öne sürenlerce.

Buna göre sözgelimi siz, öykünün içinde oluyorsunuz da kendinizce, ama öykücülüğün dışında tutulabiliyorsunuz sistemce. Yazın ortamımız Kafkavari bir şatonun güdümünde mi yönetiliyor, bilemiyorum. Demek yazarlar ağzıyla kuş da tutsa, doğuştan kekeme olsa, ishalmiş gibi kitap yayımlasa veya peklik de çekse hiç mi hiç önemli değil; ipler sistemin elinde çünkü, öyle mi?

Bu gelişmelere bakarak içimizdeki yazma dürtüsüyle nasıl başa çıkacağız? Diyelim dosyalarımızı hazır ettik, koltuğumuzun altına sıkıştırdık, ne yapacağız? Kendi payıma bu tür sorulara yanıt bulamıyorum bir türlü... Bu doğrultuda azımsanmayacak sayıda genç yazardan ileti alıyorum; dosyasının yayımlanabilmesi için neler yapması, ne tür ilişkiler kurarak ne gibi girişimlerde bulunması gerektiğini öğrenmeye çalışan, bu yönde öneriler bekleyen...

Tek bir yanıt düşünülebilir bana göre bu olumsuzluklar karşısında: hızla okur olmalıyız! Yalnız kendi yazdıklarımızı değil, başkalarının kaleme aldıklarının da okuru olmayı başarmalıyız! Bütün bu sorunların üstesinden ancak nitelikli okur sayısı artırılarak gelinebilir çünkü. Oysa bu, tersine bir işleyiş gösteriyor. Herkes kendisinin okuru olarak kaldıkça, hadi biraz genişletelim sistemin okurluğuyla yetindikçe sistem de hükmünü sürdürecektir.

Peki okur nasıl çıkarılacak? Önce siz okurlaşacaksınız yazar olarak, okuduğunuz yazar sayısı elliyi yüzü de geçmiyorsa hele...

(...)

Yazıya yazın dünyasında sözü edilen "sistem" diyerek girmiş, her yazarın ilkönce okurluğun üstesinden gelmesi gerektiğini belirtmiştim. Ne diye yazdı bu adam bunca satırı diye soracaklara söyleyivereyim: Hem sistemden şikâyet edilip hem de sisteme dâhil olunmaya çalışılmaz.

Siz önce okur olun, denize atın; balık da hâlik de bilmeyebilir, siz biliyorsunuz ya okur olduğunuzu, bu yeter! Ne demişti Füsun Akatlı: "Edebiyat niceliğe bakmaz."

Cumhuriyet Kitap Eki, Kitaplar Adası, sayı: 1160, 10 Mayıs 2012

* Yazının yalnızca girişi ile son bölümü alınmıştır.(KG)

** "2011 Yılında Öykü: *Nicelik Değil Nitelik*", Dünyanın Öyküsü Dergisi, sayı: 2, Şubat-Mart 2012

Semih Gümüş

Öykünün Bu Gelişmesi Şaşırtıcı

Neredeyse yirmi yıldır tam içinden izlediğim öykünün dur durak demeden sürdürdüğü yürüyüşü bana bile şaşırtıcı geliyor. Zaman zaman ondan hayıflananlar, hemen öne çıkarılabilecek parlak örneklerin çıkmadığını, yazılanların birbirine benzediğini öne sürenler olduğunu da biliyoruz. Bu eleştiriler üstüne de düşünülmeli elbette, ama öykünün nasıl büyük bir tutkuyla yazıldığı, kendi içinden çıkan birçok genç öykücünün kendilerine özgü dünyalar yaratmak için gösterdiği çabalar ve tek tek pek çok iyi öykü kitabı da gözden kaçırılmamalı.

Pek düşünülmüyor: Bugün yayımlanan bazı öykü kitapları ya da dergilerde yayımlanan tek tek öyküler arasından bazıları, öykücülüğümüzün 1960'lardan sonraki coşkulu ortamında yayımlansaydı, heyecanlı bir ilgiyle karşılanırdı. Bugün yeterince ilgiyle karşılanmıyorlarsa, bunu da olumsuz değil, tersine, olumlu bir durum saymak gerekir. Çünkü aradan geçen kırk elli yıl boyunca yazılanların çeşitliliği öylesine arttı ki, yeni biçim arayışları olağan bir beklentiye dönüştü. Çok sayıda iyi genç yazar çıktı ortaya, onlar sonunda kendi kuşaklarının olgunlaşmasıyla birlikte edebiyatımızın eski kuşaklarının ustalarının oluşturduğu zincire eklendi. Kırk yıl önce yazanlardan daha çok sayıda öykü yazarı var bugün. Hâlâ Vüs'at O. Bener, Ferit Edgü ya da Leyla Erbil gibi öykü yazarları bulamıyorum, diyorsanız, bu da olağandır, her edebiyat aynı durumları yaşar. Öykücülüğümüzün 1980'den sonraki veriminin iki kuşak boyunca ürettiği zenginliği yıllardır okuyor,

değerlendiriyoruz. Bu arada daha dün tanımadığımız genç yazarlar da katılıyor bu sürece. İlk okumalar sırasında öne çıkan yeni yazarları gecikmeden görmek hem kendileri için itici güç olur, hem de öykücülüğümüzün zenginleşerek sürdüğünün bilincini oluşturur. Son yıllarda sürekli okuduklarım arasından, bir ya da en çok iki kitabı yayımlanmış genç yazarlardan söz etmek istiyorum. Gözden kaçmamaları için.

İyi Başlangıçlar Önemli

Sine Ergün, ilk kitabı 'Burası Tekin Değil'den (2010) sonra ikinci kitabı 'Bazen Hayat'ı (Mayıs 2012) yayımladı. Sine Ergün, çok kısa metinlerin kusursuzluğa daha kısa yoldan varabilme olanağını iyi kullanıyor. Birkaç kişi, Raymond Carver'ı tanıtıp okutmak için gösterdiğimiz çabayı bugüne dek belki bir başka yazara göstermedik. Sine Ergün de bu öykü anlayışının içinde erimiş ve bu onun öykülerinin niteliğinin daha baştan yüksek bir noktaya asılmasına neden olmuş. Gene insanın sıkıntılı, kırık anlarını iz bırakacak ayrıntılarla saptıyor. İki küçük kitapta toplanan bu kısacık öyküler, kısacık öykü zamanları içindeki belli anları anlatıyor. Herkesin aklına gelmeyecek bir, birkaç ayrıntıdan çıkarak. Düşündürücü ve etkileyici. İki kitapta, kısa bir zaman aralığında yazılmışcasına benzer öyküler var. Öykülerin birbirine benzerliğinin iki kitap boyunca aynı çizgide sürmesi, okuma sırasındaki ilgiyi düşürebilir. Bakış açısı, duyarlık, düşünce, dil, dilin sesi ve duygusu aynı. Bu düzeyde gerçek bir biçim kararlılığı var; artık metni biraz zorlayıp aralamak, içeriye taze bir hava vermek, sonra yazılacakları canlandırır.

Yalçın Tosun'un 'Anne, Baba ve Diğer Ölümcül Şeyler'den sonra (2012) 'Peruk Gibi Hüzünlü' (2012) kitabı yayımlandı ve özellikle Sait Faik Hikâye Armağanı'nı alan bu ikinci kitap hakkında çok yazıldı. "Muzaffer ve Muz" adlı hem çok iyi yazılmış hem de etkileyici ilk öyküden sonra, öteki öykülerde de hep belli bir düzeyin üstünde kalıyor

Yalçın Tosun. İki kitabında da. Bu önemli. Arada yeniden gözden geçirildiğinde düzeltilecek ayıntılar da var mı, dilinde, sözcük seçiminde, diye düşündüren yerlere de rastlanıyorsa, bu düzeyde yazılan öykülerin bunlardan arındırılması elbette kolay. Çünkü yanlış yerde duran bir noktanın ya da virgülün bile dikkatli okurun okuma tadını kaçırması mümkün. Öykü, bu yüzden zor.

Dilek Emir'in 'Tek Kişilik Kahvaltı' (2012) kitabı, ilk kitap olgunluğunu iki düzeyde taşıyor: Öykülerin yalınlığındaki olgunluk onları oluşturan düşünsel derinliğin göstergesi. Yoksa yalınlık özentisi kendisini hemen dışavurur. Dilek Emir'in anlatım biçimi, belki herkesçe bilinen, öykünün yaratıcısı olabileceği düşünülmeyecek ayrıntılar üstüne kuruluyor. Bizim elimizde öylesine duran bir ayrıntı, onun öykülerinde hemen parlıyor. Bakış açısındaki olgunlukla sağlanıyor bu. Bu da öykülerin sağlam bir başlangıç oluşturmasına neden oluyor. Buradan başlayınca işler hem kolaylaşır, demek ki maden vardır; hem zorlaşır, ikinci kitabın da en az bu düzeyde olması genç yazarı ürkütür. Dilek Emir'in kitabının başında yer alan, çocukları anlattığı öyküleriniyse, ayrı bir yerde tutalım, herkese örnek olabilir. İronisini de unutmadan.

Türker Ayyıldız'ın 'Vapurlara Küsmek' (2011) kitabındaki öyküler, ardında uzun yılların birikimini saklıyor gibi. En önemli özellikleri çok kişili olmaları, anların içinden değil de daha geniş kesitlerden çıkmaları, dolayısıyla hayatı onların yükünü taşıyan kişileriyle birlikte anlatma güçlüğünün üstesinden gelmesi. Değişik öykü kişileri, öykülerin birbirinden ayrı pek çok yaşantıdan çıkması, güçlü bir öykücüyü gösteren sağlam ipuçları. Türker Ayyıldız yeni bir öykü yazarı gibi değil. Gürül gürül bir anlatımı var. Hemen ardından ikinci kitabın ya da bir romanın geleceği duygusunu veriyor. Sine Ergün'deki çok güçlü Raymond Carver havasına benzer biçimde, Türker Ayyıldız'ın da Cemil Kavukçu'nun dünyasını önümüze getirdiğini belirtebiliriz. Bu

yakınlıklar başlangıçta olumluyken, sonraki kitaplarda düşündürücü olabilir mi?

Umut Y. Karaoğlu'nun 'Deli Heybesi' (2011) şaşırtıcıydı, sonradan yazacaklarını merak ettiren bir yazarın habercisi oldu. Farklı bir dil, anlatım biçimi, dünya kurmak, edebiyatın en çetin işidir. Umut Y. Karaoğlu bunu baştan koymuş kafasına ve belki de karşılaşabileceği olumsuz yargıları umursamamaya da karar vererek yazmaya başlamış. İlk kitap, bu kaygıların yersiz olduğunu göstermek bir yana, Umut Y. Karaoğlu'nu sıra dışı bir öykücü yapıyor. Yazının hikâyesiyle hayatın hikâyesinden daha çok ilgilenen bir yazar, gözden kaçmamalı.

Mehmet Erte'nin 'Bakışın Kirlettiği Ayna' (2008) kitabındaki, hayatın açık ve gizli pek çok kıyısına vuran öykülerinin gelişkin bir öykü diliyle tamamlanması. Birgül Oğuz'un 'Fasulyenin Bildiği' (2007) kitabının düşsellikten aldığı güç ve sağlam anlatım biçimi. Pelin Buzluk'un 'Deli Bal' (2010) kitabında birbirinden farklı öykülerin bir arada oluşturduğu öykü dünyası...

Dergilerden Çıkacaklar

Okuduklarım arasından seçtiklerim, yeterince okumadıklarımın başkalarınca keşfedilmesini gerektirecek belki. Öte yandan, kitapları yayımlanmamış, yayımlamak için yayınevlerinin karar odalarında daha uzun süre bekleyecek öykü yazarları da pek çok. Ama değil mi ki dergiler öykünün atardamarıdır, daha sık yayımlamaya başlayan yeni yazarlar arasında, değerleri şimdiden anladıklarımız varsa, onları da unutmamak gerekir. Erken tanı, öyküyü kanatlandırır.

Bora Abdo'nun dergilerde son bir yıl içinde yayımladıklarından sonra, tamamıyla kendine özgü bir dili olduğunu söyleyebiliriz. Hande Gündüz ile Ayşegül Ural'ın da kısa öykünün nasıl olması gerektiğini bütün özellikleriyle yansıtan öyküleri, gene kitap dosyalarının yayımlanmasıyla bütüncül biçimde ortaya çıkacak. Ferhat Emen'in öy-

küleri de benzeri pek bulunmayan bir noktada. Belki küçük İskender'in düzyazı dili ve dünyasına eklenebilir, sertliği ve dili savurma biçimi yadırgatabilir.

Her yeni yazarın önce dergilerde öykü yayımlaması gerektiğini düşünürüm. Yayımlanan her öykü, yazarı için kendini sınamanın gerçekçi bir yolu, yeni bir basamaktır. Böyle çıkılır yukarı.

Radikal Kitap Eki, sayı: 584, 25 Mayıs 2012

2012 Yılında Yayımlanan Öykü Kitapları

İlk Öykü Kitapları

1.	Arzu Ebru Özağaç	Beceriksiz Dişi Kurt	Kanguru Yayınları
2.	Ayşen Aydoğan	Korkuluk	Kanguru Yayınları
3.	Deniz Moralıgil	Gölge Falı	Kanguru Yayınları
4.	Gülçin Oktay Manka	Gelincik Kutusu	Kanguru Yayınları
5.	Hatice Altunay	Fısıldayan Kadın	Kanguru Yayınları
6.	Hikmet K. Yılmaz	Şirzat	Kanguru Yayınları
7.	Nedret Çelebi	Adımı Sen Koy	Kanguru Yayınları
8.	Şahin Örgel	Gidemeyen	Kanguru Yayınları
9.	Turan Ali Çağlar	Yolgeçen Hanı Öyküleri	Kanguru Yayınları
10.	Turhan Horzum	Ümran Ben ve Diğerleri	Kanguru Yayınları
11.	Bora Abdo	Öteki Kışın Kitabı	Alakarga Sanat Y.
12.	Erkan Aslan	Avcısını Taşıyan Ceylan	Alakarga Sanat Y.
13.	Hande Gündüz	Çaparide Çırpınmak	Alakarga Sanat Y.
14.	İrem Karabaş	Tanrı Mandalina Ağacına Tırmanırsa	Alakarga Sanat Y.
15.	Neslihan Önderoğlu	İçeri Girmez miydiniz?	Alakarga Sanat Y.
16.	Elif Sezen	Gece Düşüşü	Hayal Yayınları
17.	O. Günay	Kumdan Kadın	Hayal Yayınları
18.	Özlem Türker Eruygur	Aşkın Halleri	Hayal Yayınları
19.	Selva Bayraktar(Mizah)	Burası Türkiye (Absürd Öyküler!!)	Hayal Yayınları
20.	Zerrin Oktay	Sonrasızlık	Hayal Yayınları
21.	Cengizhan Genç	Büyüklere Masallar	Roza Yayınevi
22.	Faik Öcal	Dört Mevsim Beş Vakit Huzur	Roza Yayınevi
23.	Hüseyin Akte	Üskül Hikâyeleri	Roza Yayınevi
24.	Mehmet Yılmaz	Bir Gün	Roza Yayınevi
25.	Osman Aytekin	Harman Zamanı	Roza Yayınevi

26. Atakan Yıldırım	Dönence (Kayıp Aşkların Dansı)	Cinius Yayınları
27. Derya Berrak	Kelebek Kayalığı	Cinius Yayınları
28. Halil Yılmaz	Vah Başıma Gelenler (Mizah)	Cinius Yayınları
29. Şükran Engin Atmaca	Çok Kedi Gülerdi	Cinius Yayınları
30. Betül Başar	Aşkzedeler Kulübü	Bencekitap Yay.
31. Gülümser Heper	Kedi Anası	Bencekitap Yay.
32. Özcan Öztürk	Davetsiz Misafir	Bencekitap Yay.
33. Yelda Karataş	Safran Çiçeği	Bencekitap Yay.
34. Aynur Turan	Gümüş Rengi Düşler	Bengü Yayınları
35. Berrin Müzeyyen Alpay	Nisan Bestesi	Bengü Yayınları
36. Melik Çağrı Küçükyıldız	Uyku Mevsimi	Bengü Yayınları
37. Oğuz Atahan Başaran	Gün Biterken	Bengü Yayınları
38. Barış Çetin	Paris'te Bir Jön Türk	İkinci Adam Yay.
39. C. Onur Çelik	Rüyatabirlerinde.com	İkinci Adam Yay.
40. Erdener Ildız	Hapşırık	İkinci Adam Yay.
41. Özgür Özünlü	Badem Gözlü Ermeni Çocuk	İkinci Adam Yay.
42. Gökhan Yılmaz	Biraz Kuşlar, Azıcık Allah	Yapı Kredi Yay.
43. Orhan Veli	Hoşgör Köftecisi	Yapı Kredi Yay.
44. Serhat Çelikel	Pencere	Yapı Kredi Yay.
45. Şenay Eroğlu Aksoy	Evlerin Yüreği	Yapı Kredi Yay.
46. Ayşegül Ünal	Siyah Tayyörlü Kadın	Artshop Yayınları
47. Fatoş Gür	Lipsos'un Kavuşma Şarkısı	Artshop Yayınları
48. Umut Sağlam	Öykünün Nar Suyu	Artshop Yayınları
49. Abdullah Mollaoğlu	Merdiven Boşluğu	Komşu Yayınları
50. Barış Acar	Pıhtı	Komşu Yayınları
51. Onur Çalı	Eksik Yıl	Komşu Yayınları
52. Fuzuli Topal	Kendime Kendimin Dedikodusu	Kurgu KM Yay.
53. Hande Baba	Ölüm Bugün Hasta	Kurgu KM Yay.
54. M. Uçan	Ğğğğ Tuuuhhh! (En Uzun Gece-Y.Ö)	Kurgu KM Yay.
55. Ceren Akyüz	Kimse Bakir(e) Ölmez	Sokak Kitapları Y.
56. Denizhan Yıldız	Çöp	Sokak Kitapları Y.
57. Gökhan Tanyaldırık	Adı Meçhul Gözleri Derin Maviydi	Sokak Kitapları Y.

58. Murat Sipahioğlu	Mardin Düşleri	Aydili Sanat Yay.
59. Şener Aksu	11. Dervişin Kehanetleri	Aydili Sanat Yay.
60. Can Göknil	Deniz Kokusu	Can Yayınları
61. Uğur Yücel	Yağmur Kesiği	Can Yayınları
62. Halime Yıldız	Ve	Evrensel Basım Y.
63. Yusuf Nazım	Kızak	Evrensel Basım Y.
64. Gülhan Teke	Kibele'nin Güncesi	Favori Yayınları
65. Mustafa Söylemez	Yafa Çiçeği	Favori Yayınları
66. M. Burak Ulu	İyi Geceler Ankara	Günyüzü Yay.
67. Ömer Yıldız	Yalan Telefonu	Günyüzü Yay.
68. Mahir Ünsal Eriş	Bangır Bangır Ferdi Çalıyor Evde...	İletişim Yayınları
69. Murat Başekim	DG	İletişim Yayınları
70. Emine Ebru	Hayal Kırıklığı	Kafekültür Yay.
71. Gökçe Tuncer	Göz Müptelası	Kafekültür Yay.
72. Bahtiyar Arslan	Kentin Haberi Yok	Kesit Yayınları
73. Özer Şenödeyici	Cennetten Kovulmuş Hikâyeler	Kesit Yayınları
74. Beni Kurtar	Hermafrodit	Potkal Kitap Yay.
75. Umut Can Çeppioğlu	Hayaller İçinde Bir Düş	Potkal Kitap Yay.
76. Gülseren Mungan	Devran	Şenocak Yayınları
77. Nilgün Erdem	Sessiz Çığlık	Şenocak Yayınları
78. Gün Zileli	Yüreğe Yağan Kar	Yaba Yayınları
79. Süleyman Kalman	Geç Kalmış Hikâyeler	Yaba Yayınları
80. Birol Özdemir	Haymatlos	Yitik Ülke Yay.
81. Pınar Nurhan	Kabuksuz Salyangoz	Yitik Ülke Yay.
82. İlhami Nalbantoğlu	Kısa Kıssa Öyküler	Ahlat Yayınları
83. Atilla Dorsay	Hepsi Senin İçin	Altın Kitaplar
84. Melida Tüzünoğlu	Annem Bir Robot Doğurdu	April Yayıncılık
85. Ceyhan Özyıldız	Yastık Altı Gülkurusu	Arka Pencere Yay.
86. Berrin Tanrıverdi	Yolculuğumun Son İstasyonu	Ava Yayınları
87. Osman Koca	Lobelya	Ayışığı Kitap
88. Ayşe Başak Kaban	Ben, Kendim ve Bergen	Ayizi Kitap Yay.
89. Naz Ferniba	Zemheri	Ay Vakti Kitap

90. Tanju Sarı	Değirmen Taşları	Başka Yerler Yay.
91. Veysi Atıcı	Sarı Haziran	Çerçeve Yayınları
92. Esin Tepebaşılı	Bohçadaki Kanaviçe	Çizgi Kitabevi Yay.
93. Gökhan Karagülle	Düzülmüş Çeyiz	Destek Yayınları
94. Şadiye Dönümcü	Dokunsan Kırılan Dokunmasan Kuruyan İnsanlar	Dipnot Yayınları
95. Hasan Topçu	Alarm	Duvar Yayınları
96. Osman Akyol	Sorumlu Müdür	Ekin Sanat Yay.
97. Özgür Meriç Turan	Afyon Hikâyeleri	Foo Prodüksiyon Y.
98. Esin Sayar	İzler	Heyamola Yayınları
99. Melda Zirek	Jöle Kadınlar	İmleç Yayın
100. Vedat Ali Kızıltepe	Bak Düşeceksin-Hayatın İçinden Öyküler	Kanes Yayınları
101. Engin Arıcan	Çığlık-12 Eylül Karanlığına Karşı Direnişin Destanı	Kavim Yayıncılık
102. Yılmaz Okyay	İpe Tırmanan Keman Sesi	Kırmızı Yayıncılık
103. Erdinç Gültekin	Sular Kararırken	Kora Yayın
104. Didem Gündüz Esen	Oltaya Sevdalı Balıklar	Koyu Kitap
105. Yusuf Reha Alp	Talkın	Kuzey Yayınları
106. Berkay Ammi	Dürdaneciğin Sepeti	Liman Yayınları
107. Meral Afacan Bayrak	Tarçın Çıkmazı	Mühür Kitaplığı
108. Mehmet Atılgan	Mağdur	Müzik Eğitimi Yay.
109. Sami Hazinses	Seni Gömmem İmkânsız	Nemesis Kitap
110. Azime Akbaş Yazıcı	Denizler Geçti Gökyüzümden	Neziher Yayınları
111. Dilek Emir	Tek Kişilik Kahvaltı	Notos Kitap
112. Akif Hasan Kaya	Islak Kibritler	Okur Kitaplığı
113. Marslı Kovboy	Dünyada Aşk Var mı?	Okuyan Us Yay.
114. Saadettin Öztürk	Gülme Komşuna-mizah	Ozan Yayıncılık
115. Yıldırım Türk	Ayrı Düşmüş Zamanlar	Ötüken Neşriyat
116. Oğuz Paköz	Bombalar Öldürmez Sevgiyi	Öykü Yayınları
117. Şeyda Koç	Yalnız Balıklar	P-Kitap Yayınları
118. Deniz Tarsus	Ozo Ozo Çakta	Park Kitap

119. Hasan Eken	Mezopotamya Hikâyeleri	Postiga Yayınlan
120. Sofya Kurban	Göç	Phoenix Yayınlan
121. Yeşim (Esgin) Yayla	Başka Sabahlara Uyanmak	Pupa Yayınlan
122. Mine Engin Tekay	Sardunya Kokan Kadınlar	Puslu Yayıncılık
123. Gönül Gürsoy	Çizgİnce	Sarkaç Yayınlan
124. Şule Öncü	Zaaf	Sel Yayıncılık
125. M. Doğan Karakuş	Dingiş	Sone Yayınlan
126. Tuna Lütfü Yukay	Karışık Odalar	Şule Yayınlan
127. Meriç Renkver	İlkgüz Ağrısı (O.K.Ö.Ö. İkincilik)	TB Yayıncılık
128. Ertuğrul Karakuş	Yol	Tibyan Yayınlan
129. Meryem Koçuk	Bir Yalnızlığın Anatomisi	Tura Yay
130. Şebnem Kartal	Kâğıt Kayıklar (Psikoterapi Öyküleri)	3P Yayıncılık
131. Mustafa Çiftçi	Âdem'in Kekliği ve Chopin	Ülke Edebiyat Yay.
132. Süleyman Sabır	San Sabır	Ürün Yayınlan
133. Gökçe Parlakyıldız	Hasta Öyküler (Y. N. N. Öykü Ödülü)	Varlık Yayınlan
134. Salah Ünsaler	Vapurdaki Kız	Yankı Yay.
135. Aysel Ekiz	Oysa Bütün Fotoğraflar Mutludur	Zımba Kitap
136. M. Ekrem Beyazal	Mevsimlere Şiir Damladı	Kendi Yayını

Yeni Öykü Kitapları

1. Ahmet Büke	Cazibe İstasyonu	Can Yayınları
2. Berna Durmaz	Bir Hal Var Sende	Can Yayınlan
3. Cemil Kavukçu	Aynadaki Zaman	Can Yayınlan
4. Murat Yalçın	Karga Zarif	Can Yayınları
5. Nurdan Beşergil	İyi Geceler Öpücüğü	Can Yayınlan
6. Pelin Buzluk	Kanatlan Ölü Açıklığında	Can Yayınlan
7. Sine Ergün	Bazen Hayat	Can Yayınlan
8. Ali Günay	Çatlak Nar	Kanguru Yayınları
9. Celal İlhan	Dili Yüreğinde (O. K. Ö. Ö. Mansiyon)	Kanguru Yayınlan
10. Emine Azboz	Bir Çift Kırlangıçtı Yüreğim	Kanguru Yayınlan
11. Mustafa B. Yalçıner	Yüzen Ada	Kanguru Yayınları

12. Nazmi Bayrı	Uçurtmalar	Kanguru Yayınları
13. Ahmet Sait Akçay	Cape Town Öyküleri	Okur Kitaplığı
14. Ali Haydar Haksal	Ruh Denizi	Okur Kitaplığı
15. Cemal Şakar	Mürekkep	Okur Kitaplığı
16. Güray Süngü	Hiçbir Şey Anlatmayan Hikâyelerin İkincisi	Okur Kitaplığı
17. Yılmaz Yılmaz	Sabahleyin Bir Tantana	Okur Kitaplığı
18. Aysel Y. Gökçelik	Leylak Kıyımı	Bencekitap Yay.
19. Esra Odman İyier	Boşluk	Bencekitap Yay.
20. İlkay Tuna	Ölümden Sonra	Bencekitap Yay.
21. M. Oğuz Mucurluoğlu	Sevgililer Gününde Hiç Randevum Olmadı	Bencekitap Yay.
22. Ali Teoman	Kırık Kalpler Terzihanesi	Yapı Kredi Yay.
23. Demir Özlü	Önünde Boş Bir Uzam	Yapı Kredi Yay.
24. İlhan Durusel	Gül Öksüren Melek	Yapı Kredi Yay.
25. Kerem Işık	Toplum Böceği	Yapı Kredi Yay
26. Mehmet Erikli	Bohem Apartmanı	Granada Kitap
27. Nihan Kaya	Ama Sizden Değilim	Granada Kitap
28. Sadık Yalsızuçanlar	Evden Eve Gezen Ölüm	Granada Kitap
29. Ayfer Tunç	Memleket Hikâyeleri	İletişim yayınları
30. Emrah Serbes	Hikâyem Paramparça	İletişim Yayınları
31. Şule Gürbüz	Coşkuyla Ölmek	İletişim Yayınları
32. Burhan Günel	Aşka Yorgun	Kurgu KM Yay.
33. Osman Akyol	Yükselen Yeni Devrim Dalgası	Kurgu KM Yay.
34. Turgay Delibalta	Bahar Sızısı	Kurgu KM Yay.
35. Berat Alanyalı	Ömrün Yazı	Bilgi Yayınevi
36. Muzaffer İzgü	Ayıya Bak	Bilgi Yayınevi
37. Gamze Güller	Beşinci Köşe	Dedalus Kitap
38. Serkan Türk	Tanrı'nın Yalnız Kırları	Dedalus Kitap
39. Cem Akkaş	Tekerleksiz Bisikletler-Eksiltmeli Öyküler	Doğan Kitap
40. Sema Kaygusuz	Karaduygun	Doğan Kitap

41. Fadime Uslu	Gölgede Yaşamak	Everest Yayınları
42. Gönül Çolak	Yılanın Gözünden İçeri	Everest Yayınları
43. Nevzat Güngör	Beyaz Mendil	Evrensel Basım Y.
44. Şafak Pala	Yüzüne Sabah Çiyi Düşmüş	Evrensel Basım Y.
45. Mihriban İ. Karatepe	Aramızda	Hece Yayınları
46. Yunus Develi	Frenk Havaları	Hece Yayınları
47. Zeki Sarıhan	Kurtuluş Savaşı Öyküleri 3. Kitap	Öğretmen Dünyası Y.
48. Zeki Sarıhan	Kurtuluş Savaşı Öyküleri 4. Kitap	Öğretmen Dünyası Y.
49. Metin Yeğin	İstanbul Öyküleri	Phoenix Yayınları
50. Şenol Karadeniz	Bab-ı Zaman	Phoenix Yayınları
51. Kadir Aydemir	Sonsuz Unutuş	Yitik Ülke Yay.
52. Tülin Dursun	Tekrarı Olmayan Öyküler	Yitik Ülke Yay.
53. Sadık Yemni	Sınav Hortlağı	Çizmeli Kedi Yay.
54. Mustafa Kutlu	Anadolu Yakası (uö)	Dergâh Yayınları
55. Alev İnan	Anne Işıkları Açık Bırak	Dharma Yayınları
56. Orhan Tez	Kırık Aşk Öyküleri	Etki Yayınları
57. Haydar Oğur	Piltan Öyküleri	Fam Yayınları
58. Başar Başarır	Düzenboz	Geniş Kitaplığı
59. Adil Kurt	Emeğin Çukurovası	Giriş Basımevi
60. Handan Acar Yıldız	Cam Koridor	Günyüzü Yay.
61. Fügen Kıvılcımer	Anlatırsam Belki Geçer	Hayal Yayınları
62. Halil Gökhan	Anahtar Deliği	Kafekültür Yay.
63. Hâle Seval	Üsküp'ün İçinde Kumaş Biçerler	Kaknüs Yayınları
64. Osman Şahin	Ölümün Süt Dişleri	Kırmızı Kedi Yay.
65. Nilüfer Açıkalın	Çakır Zamanlar	Komşu Yayınları
66. Ahmet Türkay	Üzüntülerimin Karakışı	Kora Yayın
67. Birgül Oğuz	Hah	Metis Yayınları
68. Yakup Kıvrak	Tabela-Deli La Bu Örtmen 2	Müzik Eğitimi Yay.
69. Sibel Öz	Serçeler Ölürse	NotaBene Yayınları
70. Mustafa Türker Erşen	Uğurlu Adamlar	Oğlak Yayınları
71. Halit Ziya Uşaklıgil	V. M. ve Kitapları Dışında Kalan Hikâyeler	Özgür Yayınları

72. Muharrem F. Bulut	Güneş Vurgunu	P-Kitap Yayınlan
73. Hakan Tağmaç	Ne Olur Geri Dönme	Pupa Yayınlan
74. Selma Fındıklı	Tütün İskelesi'nde Bir Köhne Vapur	Remzi Kitabevi
75. Hüseyin Akyüz	Yağmurda Kuş Sesleri	Sage Yayıncılık
76. OsmanAkalın	Renkler	Serendip Yayınlan
77. Suat Köçer	Dokuz Canlı Hikâye	Sepya Kitap
78. Fesih Vural	Ten ve Tül	Scala Yayıncılık
79. Naime Erkovan	Soğuk Taht	Şule Yayınlan
80. Fatma Esin	Akşam Hüznü	Ulak Yayıncılık
81. Arslan Bayır	Sabah Yeli	Ürün Yayınlan
82. Recep Şükrü Güngör	Memleket Meselesi	Zambak Yayınlan
83. İrfan Mutluer	Hoşça Kal Yağmur	Zinde Yayınevi

Çeviri Öykü Kitapları

1. Alice Munro-Çocuklar Kalıyor	Ç: Cem Alpar	Can Yayınlan
2. David Vann-Bir İntihar Efsanesi	Ç: Esra Birkan	Can Yayınlan
3. İzak Babel-Kızıl Süvariler (Toplu Öyküler 2)	Ç: Ergin Altay	Can Yayınlan
4. Katherine Mansfield-Bahçe Partisi	Ç: Şadan Karadeniz	Can Yayınlan
5. Oscar Wilde-Mürver Ağacı/Toplu Öyküler	Ç: Suat Enüzün	Can Yayınlan
6. Raymond Carver Lütfen Sessiz Olur musun, Lütfen?	Ç: Ayça Sabuncuoğlu	Can Yayınlan
7. Thomas Mann-Aldanan Kadın (üö)	Ç: Esen Tezel	Can Yayınlan
8. Anton Çehov-Kara Keşiş/Bütün Öyküleri 7	Ç: Mehmet Özgül	Everest Yay.
9. Anton Çehov- Küçük Köpekli Kadın/Bütün Öyküleri 8	Ç: Mehmet Özgül	Everest Yay.
10. Anton Çehov-Seçilmiş Öyküler Küçük Köpekli Kadın/Bütün Öyküleri 8	Der. ve Ç: Mehmet Özgül	Everest Yay.
11. Esther Heboyan Burgazada'da Bir Ağustos Pazarı Gibi	Ç: Yaşar İlksavaş	Everest Yay.
12. F. Scott Fitzgerald-Uçan Kızlar ve Filozoflar	Ç: Ülker İnce	Everest Yay.
13. John Cheever Ey Yıkılmış Hayaller Şehri Toplu Öyküler 2	Ç: Roza Hakmen	Everest Yay.
14. Isabelle Eberhardt-Unutuşu Arayanlar	Ç: Ayşegül Demir	Alakarga S. Y.

15. James Joyce-Ölüler	Ç: Bilge Makas	Alakarga S. Y.
16. Nathaniel Hawthorne-Rappaccini'nin Kızı	Ç: Zeynep Avcı	Alakarga S. Y.
17. Sir Arthur Conan Doyle- Sherlock Holmes'ün Maceraları	Çeviren: B. Ü. Çeviri Kulübü	Alakarga S. Y.
18. Sir Arthur Conan Doyle- Sherlock Holmes'ün Anıları	Çeviren: B. Ü. Çeviri Kulübü	Alakarga S. Y.
19. Julian Barnes- Nabız	Ç: Serdar Rifat Kırkoğlu	Ayrıntı Yay.
20. Ursula K. Le Guin- Rüzgârgülü (Gülün Günlüğü)	Ç: Ümit Aktuğ	Ayrıntı Yay.
21. William S. Burroughs-Yok Edici	Ç: Ahmet Ergenç	Ayrıntı Yay.
22. Jack London-Seçilmiş Öyküler (ciltli)	Ç: Kolektif	Cem Yayınları
23. Maksim Gorki-Seçilmiş Öyküler	Ç: Hasan Ali Ediz	Cem Yayınları
24. Stefan Zweig -Seçilmiş Öyküler (ciltli)	Ç: Kolektif	Cem Yayınları
25. J.R.Tolkien-Bitmemiş Öyküler Der: Christopher Tolkien	Ç: Baran Özbek	İthaki Yay.
26. Ray Bradbury-Yakma Zevki	Ç: Murat Özbank	İthaki Yay.
27. Ray Bradbury-Resimli Adam	Ç: İlker Sönmez	İthaki Yay.
28. Dan Fante- Bir Taksicinin Los Angeles Hikâyeleri	Ç: Feyyaz Şahin	Altıkırkbeş Y.
29. Franz Kafka-Hayvan Öyküleri	Ç: M. Kâmil Utku	Altıkırkbeş Y.
30. Joseph Conrad-Altı Öykü	Ç: Hasan Fehmi Nemli	İletişim Yay.
31. Karen Blixen-Yedi Harika Hikâye	Ç: Nur Beler	İletişim Yay.
32. Etgar Keret- Nimrod Çıldırışları	Ç: Avi Pardo	Siren Yayınları
33. Etgar Keret- Kapı Birden Vuruldu	Ç: Avi Pardo	Siren Yayınları
34. Guy De Maupassant- Küçük Asker/Seçme Öyküler 1	Ç: Turan Erdem	Yeşil Elma Y.
35. Theodor Storm-Kır Atlı	Ç: Turan Erdem	Yeşil Elma Y.
36. Anton Pavloviç Çehov-Kabuğuna Sinmiş Adam	Ç: İlker Balkan	Altın Bilek Y.
37. Drago Jancar-Joyce'un Öğrencisi	Ç: Sina Baydur	Dedalus Kitap
38. Bernhard Schlink-Yaz Yalanları	Ç: Barış Tut	Doğan Kitap
39. O. Henry-Seçme Öyküler 1	Ç: Mehmet Harmancı	Epsilon Yay.

40. Şolom Aleyhem-Keman	Ç: Arif Berberoğlu	Evrensel B. Y.
41. Rosario Gomez A.-Ruhu Olan Öyküler	Ç: Sırma Yalçındağ	Ganj Yayınları
42. Katherine Mansfield-Bahçede Eğlence	Ç: Oya Dalkılıç	İş Bankası K.Y.
43. Cyrus Adler/Allan Ramsay-İstanbul 1898-Kahvehane Öyküleri	Ç: Sabri Kaliç	Maya Kitap
44. Ursula K. Le Guin-Yağmura Tırmanmak ve Diğer Öyküler	Ç: Aslı Biçen	Metis Yayınları
45. Edgar Allan Poe-Gizem ve Hayalgücü Öyküleri	Ç: Özgür Umut Hoşafçı	Mitra Yayınları
46. Giovanni Papini-Düşsel Konçerto Cilt 1	Ç: Sinem Carnabuci	MonoKL Yay.
47. Charles Bukowski-Pis Moruğun Notları II	Ç: Avi Pardo	Parantez Yay.
48. Anton Çehov-Seçme Öyküler	Ç: Buket Altoparlak	Say Yayınları
49. Leonardo Sciascia-Şarap Rengi Deniz	Ç: Neyyire Gül Işık	Yapı Kredi Y.

Seçme Öyküler

1.	Ömer Seyfettin-Seçme Öyküler	Haz.: Kemal Bek	Bordo Siyah Yay.
2.	Dede Korkut Hikâyeleri	Haz.: Kemal Bek	Bordo Siyah Yay.
3.	Buket Uzuner	Yazın Öyküleri	Everest Yay.
4.	Onur Caymaz	Gökyüzü Sineması (İki Film Birden)	İletişim Yayınları
5.	Ömer Seyfettin-Ömer Seyfettin Klasikleri (Eski Defterler 1884-1920)		Karatay Akademi Y.
6.	Murathan Mungan-Doğu Sarayı		Metis Yayınları
7.	Sait Faik Abasıyanık-Sait Faik Abasıyanık Seçme Hikâyeler		T. İş Bankası K.Y.

Toplu Öyküler

1.	Ayşe Kulin	Sessiz Öyküler (Cep Boy)	Everest Yayınları
2.	Şükran Kurdakul	Tanığın Biri-Toplu Öyküler	Evrensel Bas. Yay.
3.	M. Nedim Hazar	Ben Sonra Ağlarım-Bütün Hikâyeler	Karakutu Yayınları
4.	Sadık Yalsızuçanlar	Garip-Toplu Öyküleri/I	Timaş Yayınları
5.	Demir Özlü	Sürgün Küçük Bulutlar-Bütün Öyküler	Yapı Kredi Yay.
6.	İzzet Yasar	Camdan Mezbahalar-Toplu Öyküler	Yitik Ülke Yay.

Kolektif Öyküler

1.	Dünyanın En Güzel Aşk Öyküleri	Hazırlayan ve Ç: Pekcan Türkeş	Anemon Yay.
2.	Hayale Yığılan Şeyler-Nükhet Esen Yaratıcı Yazarlık Atölyesi		Başka Yerler Yay.
3.	Yanı Başımızdaki Yabancı-Doğu Avrupa'dan Bir Antoloji	Editör: Richard Swartz Ç: Kolektif	Everest Yay.
4.	Kar İzleri Örttü	Yayına Hazırlayan: İlknur Özdemir	Kırmızı Kedi Yay.
5.	Bir Dersim Hikâyesi-Murathan Mungan'ın Seçtikleriyle		Metis Yayınları
6.	Kıyıya Vuran Dalgalar: F Tipi Öyküler	Hazırlayan: Sibel Öz	NotaBene Yayınları
7.	Kırk Öykü	Hazırlayan: Murat Soyak	Roza Yayınevi
8.	Klasik Gizemli Öyküler	Derleyen ve Çeviren: Ülkü Oyan Demirtepe	Varlık Yayınları
9.	İnsanlar İçinde Bir İnsan Sait Faik Hikâye Armağanı Antolojisi (1955-2012)		Yapı Kredi Yay.

Çizgi(li)-Resimli Öykü Kitapları

1.	Edgar Allan Poe-Kara Kedi	Resimleyen: Luis Scafati Çeviren: Bilge Ceren Şekerciler	Kolektif Kitap
2.	Franz Kafka-Dönüşüm	Resimleyen: Luis Scafati Çeviren: İlknur İgan	Kolektif Kitap
3.	Nikolay Gogol-Palto	Resimleyen: Noemi-Villamuza Çeviren: Elif Ersavcı	Kolektif Kitap
4.	Selçuk Demirel-Kalemiti (resim-hikâye)		Yapı Kredi Yay.

İçinde Öykü Olan Kitaplar

1.	Korkmaz Göçmen	Antik Dönem Aşk Öyküleri	Etkin Yay.
2.	Murathan Mungan	Aşkın Cep Defteri	Metis Yay
3.	Üç Renk Seçki (İsimsizce Edebiyata Bir Söz Bırakmak İçin)	Haz.: Hülya Soyşekerci	NotaBene Yay.
4.	İlhan Başgöz	Türkülü Aşk Hikâyeleri	Pan Yay.
5.	Eduardo Galeano-Aşkın ve Savaşın Gündüz ve Geceleri	Ç: Süleyman Doğru	Sel Yay.

Öykücüler ve Öykü Üzerine Kitaplar

1. Yılmaz Deniz / Düşler Boyunca Öykü / Aramis Yayınevi
2. Behçet Çelik / Ateşe Atılmış Bir Çiçek / Can Yayınları
3. Cengiz Gündoğdu / Estetik Kalkışma (Roman-Öykü Nasıl Yazılmalı, Nasıl Okunmalı?) / İnsancıl Yayınları
4. Kolektif / Öykü Yazarları Sözlüğü / Roza Yayınevi
5. Orhan Duru / Roman Medyadan Önce Gelir: Seçme Yazılar Haz.: Burak Fidan / YKY

2012 Öykü Yıllığı

1. Edebiyat Ortamı Öykü Yıllığı / Hazırlayan: Sadık Yalsızuçanlar / Edebiyat Ortamı Yay.

Kitap Listesini Hazırlayan: Kemal Gündüzalp (Kadir Yüksel'in katkılarıyla)

Tek Öykü Yarışmaları ve Ödülleri

(Sıralama, kişi ya da kurum adına göre alfabetik olarak yapılmıştır)

Adnan Yücel Edebiyat ve Sanat Festivali Öykü Yarışması
Birincilik: Derya Sönmez-*Ölüler Gibi*
İkincilik: Canan Yüksel-*Boşluk ile Murat Güneş* (paylaştırılmıştır)
Üçüncülük: Hakkı İnanç-*Güvercin Boynu*

AE 2012 Bilimkurgu Kısa Öykü Yarışması
Uzun John rumuzlu (Tunç Pekmen)-sayborg türündeki "Sınır" adlı öykü.

Bilişim Derneği (TBD) 14. Bilimkurgu Öykü Yarışması
Birincilik: Murat Başekim-*Sosyal (ve ilahi) (ko)Medya*
İkincilik: Tevfik Uyar-*Son Mektup* ve Bülent Özgün-*Sssz*
Üçüncülük: Özgür Hünel-*Olmak ya da Olmamak* ve Emrah Koçak-*Çember* paylaştı.

Bornova Belediyesi-Homeros Kısa Öykü Yarışması
Birincilik: Berat Alanyalı-*Yüzyılın Masalcısı*
İkincilik: Ebru Ova Arıkan-*Şeftalili Tavuk*
Üçüncülük: Emine Yılmaz-*Yolgun*
Seçici Kurul Özel Ödülü: Türker Ayyıldız-*Başlıksız*
Yayınlanmaya değer bulunan öyküler:
Alperen Yeşil-*Cin Pazarı*/Ayşe Başak Kaban-*Kirpi*/Banu Ayten Akın-*Bir Genç Kızın Gözleri* /Bekir Özgen-*Yüreğim Emanette*/Esin Ulutaş-*Posedion'un Öfkesi*/Hakkı İnanç-*Kurban*/ Koray Avcı Çakırnan-*İyi Geceler Kostas*/Mizyal Çakırnak-*Sıradan Bir Gün*/ Nursemin Yırtıcıoğlu Karataş-*İstasyon Parkında*/Özlem Kılınçarslan Sözbilir-*Bir Kukla Gösterisi*/Sevil Bayrak-*Gazoz ve Dondurma*/ Şengül Can-Kuşlar/ Pelin Güneş-*Bir İzmir Güncesi*

Çorum Belediyesi/Çorum Gazeteciler Cemiyeti
2012 Mahmut Tunaboylu 6. Öykü Yarışması
Birincilik: Hakkı İnanç-*Allık*

İkincilik: Halit Yıldırım-*Anahtar*
Üçüncülük: Hande Baba-*Rüzgâr Almayan Liman*
Mansiyonlar: Bülent Turan-*Rüyasını Kaybeden Ölü*/Sena Eniş-*On Dakika*/Ümit Aykut Aktaş -*Metastaz*

Datça Belediyesi/Kanguru Yayınları-
Nihat Akkaraca Öykü Ödülleri Yarışması
Birincilik: Hüseyin Peker-*Deprem Artıkları*
İkincilik: Tuğçe Ayteş-*Lorelei*
Üçüncülük: Turan Ali Çağlar-*Sofia'nın Evi* ile *Turan Horzum-Bitmemiş Fotoğraf* paylaştırıldı.

Dil Derneği ile İsveç Atatürkçü Düşünce Derneği-
Gürhan Uçkan Kısa Öykü Yarışması
Demet Çaltepe-*Titreyen Eller*

Eğitim Sen Batman Şubesi Şerzan Kurt 2. Öykü Ödülleri
Kürtçe Öykü: Menaf Osman-*Erdhej* ile Mahmûd Baran-*Leylika min* arasında paylaştırılmıştır.
Türkçe Öykü: Hande Baba-*Araf* ile Fatih Debbağ-...*Beklerken* arasında paylaştırılmıştır.

Engelliler.gen.tr/Ankara Yenimahalle Belediyesi-1.
Engelliler Konulu Öykü Yarışması
Birincilik: Ahmet Karakulak-*Uçurtma*
İkincilik: Fuat Sevimay-*Evlat*
Üçüncülük: Erdal Göze-*Bir Küçük Dünyam Var*
Jüri Özel Ödülü: Büşra Deniz-*İpek Kanatlar*

Güncel Sanat II. Kısa Öykü Yarışması
Akdeniz Öykü Ödülü: Mahmut Mustafa Kılınçer-*Gidiş O Gidiş* ile Merve Vurdum-*Sonsuz Sevgiler* arasında paylaştırılıştır.
Birincilik: Gülşah Kılıç-*Hayatına Şans Ver*
İkincilik: Şükran Kara-*Siyah Beyaz Fotoğraf* ile Kezban Şahin Taysun-*Gül Güzeli* arasında paylaştırılmıştır.
Üçüncülük: İsmail Biçer-*Acıtan Ödül*, Murat Yazıcı-*Yalnızlığın Karakutusu* ile Zeki-

ne Dündar -*Yanlış Pedal* arasında paylaştırılnuştur.
Güncel Sanat Ödülleri: Didem Esen-*Oltaya Sevdalı Balıklar*, Ferhunde Sever-Dönüş, Handan Koçak-*Kozmik Delik* ile M. Suat Gülşen-*Pencere Kumruları* arasında paylaştırılmıştır.
Seçici Kurul Ödülleri: Selmanaz D. Geridönmez-*Çınar*, H. Ayfer İlbi-*Mavi ve Pembe* ile Mehmet Önder-*Dedem Keyfi Kırınca* arasında paylaşurılmıştır.

Karşıyaka Belediyesi -Tarık Dursun K. Öykü Yarışması
Birincilik: Ahmet Yıldız-*Yaratma Gecesi*
İkincilik: Murathan Çarboğa-*İshak Kuşunun Çağırdığı Çocuk* ve Mehmet Fırat Pürselim-*Bir Kara Leke* ile paylaştı.
Üçüncülük: İbrahim Karaoğlu-*Ölü Deniz Mezarlığı* ve Neslihan Önderoğlu-*İçeri Girmez miydiniz?*
Jüri Özel Ödülü: Hakkı İnanç-*Bozuk*/Emrah Öztürk-*Bir Leğenin Hikâyesi*/Ayşe Ümran Ersin ile Pelin Temur-*Mebruke*

Kaos GL 7. Kadın Kadına Öykü Yarışması
Birincilik: Çağla Esmerat -*Brezilya Nakış Günlüklerim*
İkincilik: Neslihan Durateymur-*Uyanış*
Üçüncülük: Belma Fırat-*İki Uçurtma*
Jüri Özel Ödül: Ezgi Akyıldız-*Mor*/Gözde Demirbilek-*Mormızı*/Hacer Akça-*Gökyüzünde Bayram*/ Irmak Cihaner-*Okyanus*/Özge Kar-*Yeni Bir Word Dosyası Aç*

Mersin Aydıncık Belediyesi- 3. Kelenderis Öykü Yarışması
Birincilik: Turan Ali Çağlar-*Sapan*
İkincilik: Arda İnal-*Üstümü Ört*
Üçüncülük: İbrahim Şaşma-*Ellerim Yanıyor*
Jüri Özendirme Ödülü: Hikmet Kurter-*Sahaf*
Aydıncık Belediye Başkanlığı Özendirme Ödülü: Hüseyin Bul-*Yemek Tabaklarındaki Düş*

Muğla Belediyesi ve Cumhuriyet Kadınları Derneği Muğla Şubesi Kadın Öyküleri Yarışması
Birincilik: Ayşe Ekiz-*Siz Bakmayın Yüzümün Güldüğüne*
İkincilik: Hakkı İnanç-*Ana*
Üçüncülük: Emre Aslan-*Kalp Sarsıntısı*

Mansiyonlar: Ahmet Akgöl, Ayla Şenel, Fesih Vural, M. Suat Gülşen

Pendik Belediyesi-"Pendikte Zaman" Konulu Öykü Yarışması

Birincilik: Hande Kuşuluoğlu-*Büyüklükler*

İkincilik: Gökhan San - *Uğrular Birliği*

Üçüncülük: Refik Gökdağ -*Pendik Hesabı ya da Yaşamaya Ölenler*

Sarıyer Belediyesi Sarıyer Edebiyat Günleri Öykü Yarışması

Birincilik: M. Suat Gülşen-*Denizin Siyah Gülü*

İkincilik: Burak Demir-*İntihar Günlüğü*

Üçüncülük: Mehmet Cemal Beşkardeş-*Kayıkçı Barba Spiro*

Jüri Özel Ödülü: İbrahim Şaşma-*Boşluk*

Mansiyonlar:Toros İrvana-*Tik Tak*/Fatih Debbağ-*Bekleyiş*/Duygu Biricik-*Marangoz Muzaffer Gitti*

TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi ve Mimarlık Vakfı 3. Mimarlık Öyküleri Yarışması

Birincilik: Ayşe Kilimci-*Duvarlar Dile Gelse*

İkincilik: Pelin Buzluk-*Kanatsız*

Üçüncülük: Zehra Damla Uça Avcı-*Şair ve Klaydeskop*

Jüri Özel Ödülleri: Cem Çalım-*Kıyıya Vuran Siyah*/Gülçin Ünsal-*Düşistan'ın Siyahlıklarında Bir Küçük Kız*/Orkun Avcı-*Anneannemin Evi*/Sibel Öz Arslan-*Küf Beyazı*

Türkiye Görme Özürlüler Kitaplığı (TÜRGÖK) Görme Özürlüler Arası 2. Öykü Yarışması

Birincilik: Özlem Erten-*Eller Konuşur mu?*

İkincilik: Bahar Yavuz-*Ay Işığı*

Üçüncülük: Zümrüt Şeyda Kırcan-*Dünyadaki Hatıra*

Gültekin Yazgan Özel Ödülü: Azmi Ermiş-*Yüreğim Ellerimde*

49. Ulusal 23.Uluslararası Hacı Bektaş Veli Öykü Yarışması

Birincilik: Nihat Malkoç-*Malik Dede'nin Söz İncileri*

İkincilik: Celil Çulha-*Kalbe Düşen Cemre*

Üçüncülük: Yılmaz Gürbüz-*Yolculuk*

2012 Ümit Kaftancıoğlu Öykü Yarışması

Birincilik: Ayşe Başak Kaban-*Garnik ile Şaşik*

İkincilik: Fuat Sevimay-*Vapurdaki Okurun ve 77 Sayfalı Kitabın...*
Üçüncülük: Ayla Şenel-*Sultanı Gören Var mı?*
Mansiyonlar: Hakan Cucunel-*Akif ile Cafer*/Güldem Şahan-*Silva*/Ahmet Karakulak-*Mamut*/ Mehmet Ergün-*Gece*/Özlem Kavukçu-*Yaşanmamış*/Atiye Güner Tümüklü-*Kaşık Büyüsü*/ Bahar Doğru-*Kübra*

Ümraniye Belediyesi-'Serbest' Konulu 8. Geleneksel Hikâye Yarışması
Birincilik: Nuri Demirel-*Koku ya da Bir Fizikçinin Bitmemiş Rüyası*
İkincilik: Maruf Öztoprak-*Gökkuşağı Gecesi*
Üçüncülük: Mükrime Dilekçi Zengin-*Kuyuya Düşen Yusuflar*

Yağmur Dergisi Dördüncü Hikâye Yarışması
Birincilik: Bedia Koçakoğlu-*Yarım Yanım*
İkincilik: Canan Yüksel-*Yürek Kamaşması*
Üçüncülük: Selahattin Kibar-*Kaçak*
Mansiyonlar: Özer Şenödeyici-*Ve Hâlâtihi*/Erdal Göze-*Paramparça Kalpler ve Merhamet*/ Ahmet Güney-*Ölüler Evine Yolculuk*

Taranan Dergiler-60-1.506 (Kemal Gündüzalp)

Aylık Dergiler-19-469

Berfin Bahar, sayı: 167- 178, Ocak-Aralık 2012 (12 sayı-54 öykü)
Çağdaş Türk Dili, sayı: 287-296, Ocak-Aralık (12 sayı-20 öykü)
Çağdaş Yaşam, sayı: 10-17, Mayıs-Aralık (8 sayı-23 öykü)
Dergâh, sayı: 263-274, Ocak -Aralık 2012 (12 sayı-21 öykü)
Edep, sayı: 24-34, Şubat-Aralık 2012 (12 sayı-24 öykü)
Evrensel Kültür, sayı: 241-252, Ocak -Aralık 2012 (8 sayı-20 öykü)
Fayrap, sayı: 47-54, Ocak -Ağustos 2012 (8 sayı-23 öykü)
İnsancıl, sayı: 258-269, Ocak-Aralık 2012 (12 sayı-12 öykü)
İtibar, sayı: 4-15, Ocak-Aralık 2012 (12 sayı-41 öykü)
Kitap-lık, sayı:156-164, Ocak-Aralık 2012 (9 sayı-57 öykü/Temmuz'dan sonra iki aylık)
Sarnıç Öykü, sayı:1-4, Eylül-Aralık 2012 (4 sayı-23 öykü)
Sincan İstasyonu, sayı: 53-62, Ocak-Aralık 2012 (10 sayı-16 öykü/Eylül'den sonra iki aylık)
Siyah Beyaz, sayı: 1, Temmuz 2012 (1 sayı-2 öykü)
Şehir, sayı: 69-74, Ocak-Aralık2012 (6 sayı-14 öykü/Düzensiz yayımlandı)
Temrin, sayı: 45/49-52, Ocak/Mayıs-Ağustos 2012 (4 sayı-11 öykü)
Türk Dili, sayı: 721-729 Ocak-Eylül 2012 (9 sayı-24 öykü)
Türk Edebiyatı, sayı: 459-468, Ocak-Ekim 2012 (10 sayı-24 öykü/Nisan'da öykü yok)
Varlık, sayı:1252-1263, Ocak-Aralık 2012 (12 sayı-26 öykü)
Yedi İklim, sayı: 262-273, Ocak-Aralık 2012 (12 sayı-33 öykü/Şubat'ta öykü yok)

İki Aylık Dergiler-31-911

Afrodisyas Sanat, sayı: 31-35, Ocak-Ekim 2012 (5 sayı-21 öykü)
Akköy, sayı: 70-74, Ocak 2012-Ocak 2013 (5 sayı-18 öykü/Mayıs'tan sonra üç aylık)
Ay Vakti, sayı: 136-141, Ocak-Aralık 2012 (6 sayı-29 öykü)
Beşparmak, sayı: 167-171, Ocak-Aralık2012 (6 sayı-9 öykü/Kasım-Aralık'ta öykü yok)

Deliler Teknesi, sayı:31-36 Ocak-Aralık 2012 (6 sayı-62 öykü)
Duvar, sayı: 2-5, Mayıs-Aralık 2012 (4 sayı-8 öykü)
Dünden Bugünden, sayı:4-9 Ocak-Aralık (6 sayı-19 öykü)
Dünyanın Öyküsü, sayı: 1-6, Şubat 2012-Ocak 2013 (6 sayı-83 öykü)
Edebiyat Ortamı, sayı: 26, Mayıs-Haziran 2012 (1 sayı-3 öykü/27. sayı Öykü Yıllığı 2012)
Hece Öykü, sayı: 49-54, Aralık 2012-Ocak 2013 (6 sayı-116 öykü)
Karabatak, sayı: 2-5, Nisan-Aralık 2012 (4 sayı-28 öykü)
Kıyı, sayı: 275-280, Ocak-Aralık 2012 (6 sayı-8 öykü)
Kitapçı, sayı: 2, Mayıs-Haziran 2012 (1 sayı-2 öykü)
Kurgan Edebiyat, sayı: 5/8, Ocak/Ağustos 2012 (2 sayı-12 öykü)
Kurgu, sayı: 10, Mart-Nisan 2012 (1 sayı-7 öykü/Yayınına ara verdi)
Kurşun Kalem, sayı: 15-20, Ocak-Aralık 2012 (6 sayı-9 öykü)
Kün, sayı: 1-3, Temmuz-Aralık 2012 (3 sayı-18 öykü)
Lacivert, sayı: 43-48, Ocak-Aralık 2012 (6 sayı-38 öykü)
Mavi Yeşil, sayı: 73-78, Ocak-Aralık 2012 (6 sayı-12 öykü/Mayıs-Haziran'da öykü yok)
Notos, sayı: 32-37, Şubat-2012/Ocak 2013 (6 sayı-63 öykü)
Öykü Teknesi, sayı: 25-30, Ocak-Aralık 2012 (6 sayı-75 öykü/Kapandı)
Filika (Öykü Teknesi Eki), sayı: 8-12, Mart-Aralık 2012 (5 sayı-63 öykü/Kapandı)
Özgür Edebiyat, sayı: 31-36, Ocak-Aralık 2012 (6 sayı-39 öykü)
Semaver Öykü, sayı: 1-3, Temmuz-Aralık 2012 (3 sayı-31 öykü)
Sıcak Nal, sayı: 12, Ocak-Şubat 2012 (1 sayı-8 öykü/Kapandı)
Sözcükler, sayı: 35-40, Ocak-Aralık 2012 (6 sayı-47 öykü)
Tasfiye, sayı: 37-41, Şubat-Aralık 2012 (5 sayı-13 öykü)
Türk Dili Dergisi, sayı: 148-153, Ocak-Aralık 2012 (6 sayı-31 öykü)
Üçüncü Mevki, sayı: 1-4, Şubat-Ekim 2012 (4 sayı-11 öykü-Kapandı)
Yaba Edebiyat, sayı: 74-79, Ocak-Aralık2012 (6 sayı-19 öykü)
Yağmur, sayı: 58-63 Ocak-Ekim 2012 (6 sayı-9 öykü)

Üçaylık Dergiler-10-126

Aşkar, sayı: 21-23, Ocak-Eylül 2012 (3 sayı-23 öykü)
Aşkın (e) Hali, sayı: 25-28, Ocak-Aralık 2012 (4 sayı-18 öykü)
Ayna İnsan, sayı: 2/5, Ocak/ Aralık 2012 (3 sayı-3 öykü)
Değirmen, sayı: 32/33-34, Temmuz-Aralık 2012 (2 sayı-9 öykü)
Hayal, sayı: 40-43, Ocak-Aralık 2012 (4 sayı-9 öykü)

Karagöz, sayı: 18-21, Ocak-Aralık 2012 (4 sayı-12 öykü)
Kum, sayı: 66-68, Şubat-Ekim 2012 (3 sayı-26 öykü)
Kuyudaki Koro, sayı: 1-4, Ocak-Kasım (4 sayı-18 öykü)
Şair Çıkmazı, sayı: 28-29, Nisan-Temmuz 2012 (2 sayı-2 öykü)
Tûtî, sayı: 8, Aralık 2011/Ocak-Şubat 2012 (1 sayı-6 öykü)

Taranan Kürtçe Dergiler-10-154 (Yaqob Tilermenî)

İki Aylık Dergiler-5-96

Hawara Botan, sayı: 3-5, Ocak-Haziran 2012 (3 sayı-21 öykü/yazı)
Hinar, sayı: 12, Mart-Nisan 2012 (1 sayı-11 öykü/yazı)
Tabularasa, sayı: 1-2,Ocak-Haziran 2012 (2 sayı-8 öykü/yazı)
Tîroj, sayı: 54-59, Ocak-Aralık 2012 (6 sayı-14 öykü/yazı)
W, sayı: 40-44, Ocak-Ekim 2012 (5 sayı-42 öykü/yazı)

Üç Aylık Dergiler-3-30

Asîva, sayı: 3-4, Şubat-Haziran 2012 (2 sayı-3 öykü/yazı)
Nûbihar, sayı:119-121, İlkbahar –Sonbahar 2012 (3 sayı-12 öykü/yazı)
Wenda, sayı: 3-4, İlkbahar-Yaz 2012 (2 sayı-15 öykü/yazı)

Dört Aylık Dergiler-2-28

Çirûsk, sayı:14-16, Ocak-Aralık 2012 (3 sayı-27öykü/yazı)
Pêngav, sayı: 7, Kış 2012 (1 sayı-1öykü/yazı)

2012 Öykü Yıllığı

Hazırlayan: Kemal Gündüzalp

Canlı öykü edebiyatı ortamında iz bırakan çalışmalardan oluşan bir ilk:

***Dünyanın Öyküsü* 2012 Öykü Yıllığı: "Öykü Yağmuru"**

2012 Öykü Yıllığı, öykülerle, öykü kitaplarıyla, öykücülüğümüzle ilgili kapsamlı bir okuma çalışması niteliğinde. 2012'de yayımlanan öykü kitapları, öykü soruşturmaları, yılın en çok beğenilen öyküleri, öykücülüğümüzde yeni eğilimler, öyküyle ilgili söyleşilerden bölümler, seçilmiş öyküler, öyküye ilişkin yazılardan seçmeler, yitirilen yazarlardan öyküler, çeviri öyküler, kısa, fantastik öykülerle giderek zenginleşen dinamik öykü ortamına dair her şey öyküseverlerle bu yıllıkta buluşuyor.

Kemal Gündüzalp'in titiz çalışmasıyla hayat bulan *2012 Öykü Yıllığı*; aralarında Doğan Hızlan, Adnan Binyazar, Semih Gümüş, Ahmet Telli, Ayşegül Tözeren, Özcan Karabulut, Gonca Özmen, Hüseyin Su, İnci Aral, M. Sadık Aslankara, Kadir Yüksel, Yaqop Tilermenî, Ahmet Büke gibi çevirmen, editör, eleştirmen, şair, öykü yazarı ve yayın yönetmenlerinin de olduğu, öyküye emek veren isimlerin katkılarıyla gerçekleştirilen ortak bir çabanın ürünüdür. *2012 Öykü Yıllığı*; yıl içinde öykü kitapları ve dergilerde yayımlanan Kürtçe öykülere yer vermesiyle de bir "ilk"i gerçekleştiriyor.

2012 Öykü Yıllığı, elinizden bırakamayacağınız bir başucu ve kaynak kitap olarak önemini uzun süre koruyacaktır.

3327354
AHV

fiyatı 25₺

ISBN 978-605-5419-81-3
9 786055 419813

DÜNYANIN
ÖYKÜSÜ